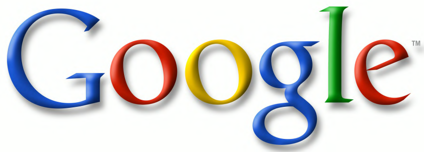

STARINE

NA SVIET IZDAJE

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI
I UMJETNOSTI.

KNJIGA XXVII.

U ZAGREBU 1895.

KNJIŽARA JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE (DIONIČKE TISKARE).

TISAK DIONIČKE TISKARE.

U knjižari jugoslavenske akademije (knjižari Dioničke tiskare) u Zagrebu

mogu se dobiti knjige, koje izdaje jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, koje izlaze njezinom pomoću i koje su prešle u njezinu svojinu:

A. Knjige, koje izdaje akademija.

I. Zbornici:

1. **Rad jugoslavenske akademije znanostî i umjetnostî.** (Knj. 1—124): Knjige I—III., zatim X—LIX. i LXXX. svima trima razredima zajedničke. Ciena knj. I—XIX. svakoj 1 fr. 25 nvč. Knj. XX. do LIX. svakoj 1 fr. 50 nč. Knj. LXXX. 2 for. Knj. IV—IX. ne ima više u zalihi.
   Filologičko-historičkoga i filosofičko-juridičkoga razreda. Knj. LX., LXII., LXIII., LXV., LXVII., LXVIII. LXX., LXXI., LXXIII., LXXIV., LXXVI. LXXVII., LXXIX., LXXXI., LXXXII., LXXXIV., LXXXV., LXXXVI., LXXXIX., XCI., XCIII., XCIV., XCVI., XCVII., XCVIII., XCIX., C., CI., CII., CIII., CV., CVIII., CX., CXII., CXIV., CXV., CXVI., CXVIII., CXIX., CXXI. i CXXIV. (I—XLIII.) Ciena po 1 for. 50 novč.
   Matematičko-prirodoslovnoga razreda. Knj. LXI., LXIV., LXVI., LXIX., LXXII., LXXV., LXXVIII., LXXXIII., XCII., XCV., CIV., CVI., CVII., CIX., CXI., CXIII., CXVII., CXX., CXXII. i CXXIII. (I—XX.). Ciena CXI. i CXXII. knjizi 2 for. 50 novč., CXVII. (XVII$_1$) i ostalim 1 for. 50 nvč., a CXVII. (XVII$_2$) i CXXIII. kao i svakoj svezci 75 nč.
   Boškovićev. Knjiga LXXXVII., LXXXVIII., XC. Ciena 4 for. 50 nvč.
   Knjige IV., V., VI. i VII. „Rada“ su razprodane.
2. **Stari pisci hrvatski.** (Knj. 1—20.)
   Knj. I. Pjesme M. Marulića. U Zagrebu 1869. Ciena 2 fr.
   „ II. Pjesme Šiška Menčetića Vlahovića i Gjora Držića 1870. Ciena 2 fr.
   „ III. i IV. Pjesme Mavra Vetranića Čavčića. 1871. i 1872. Ciena III. knj. 2 fr., knj. IV. 2 fr. 50 nč.
   „ V. Pjesme Nikole Dimitrovića i Nikole Nalješkovića. 1873. Ciena 2 fr.
   „ VI. Pjesme Petra Hektorovića i Hanibala Lucića. 1874. Ciena 2 for.
   „ VII. Djela Marina Držića. 1875. Ciena 3 for.
   „ VIII. Pjesme Nik. Nalješkovića, A. Čubranovića, M. Pelegrinovića i S. Mišetića Bobaljevića i Jegjupka neznana pjesnika. 1876. Ciena 1 fr. 70 nvč.
   „ IX. Djela Ivana Fr. Gundulića. 1877. Ciena 5 fr.
   „ X. Djela Frana Lukarevića Burine. 1878. Ciena 2 fr. 50 nč.
   „ XI. Pjesme Miha Bunića Babulinova, Maroja i Oracija Mažibradića i Marina Burešića. 1880. Ciena 1 for. 80 nč.
   „ XII., XIII. i XIV. Djela Gjona Gjora Palmotića. 1882., 1883. i 1884. Ciena knj. XII. 3 for., XIII. 3 for. 50 nvč. XIV. 2 for.
   „ XV. Djela Antuna Gledevića. 1886. Ciena 2 fr.
   „ XVI. Djela Petra Zoranića, Antuna Sasina i Savka Gučetića Bendeviševića. 1888. Ciena 2 for. 50 nvč.
   „ XVII. Djela Jurja Barakovića. 1889. Ciena 3 fr.
   „ XVIII. Pjesni razlike Dinka Ranine. 1891. Ciena 2 for. 50 nč.
   „ XIX. Djela Gjona Gjora Palmotića. 1892. Ciena 50 nvč.
   „ XX. Crkvena prikazańa starohrvatska XVI. i XVII. vijeka. 1893. Ciena 2 for. 50 nč.
3. **Starine.** Knj. I—XXVII. 1869—1895. Ciena I. knjizi 1 fr. 25 nč. Knj. VII. X., XXI., XXII., XXIII., XXIV., XXV. i XXVI. po 2 for., ostalim po for. 50 nvč.

STARINE

NA SVIET IZDAJE

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI
I UMJETNOSTI.

KNJIGA XXVII.

U ZAGREBU 1895.

KNJIŽARA JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE (DIONIČKE TISKARE).

Dionička tiskara u Zagrebu.

SADRŽAJ.

Regesta documentorum regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae saeculi XIII.

COLLEGIT ET DIGESSIT I. KUKULJEVIĆ DE SACCIS.

Predano u sjednici filologičko-historičkoga razreda jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti dne 25. lipnja 1889.

(Continuatio. Starine XXVI. 195—236.)

DCXCI. *1256. 20. Februarii.* Bela IV. rex vult perennari, quod singulari fide Jacobi filii Jacobi Bani filii olim Gerlicze motus et grata recolens memoria id, quod dum superioribus annis contra Danislaum Lodomeriae ducem iustissimum bellum gereret, deque oppugnatione casti Yroslav ageretur, ad quod capiendum quam plurimi impetum cum caede et vulneratione fecerint, dictus Jacobus primus omnium, cum paucorum manu impetum facere, primusque non solum muros conscendere sed signa quoque regia superplantare coepit, castrumque ipsum, etsi graviter vulneratus, regiae subjecit potestati. Dum autem in infelici cum perniciosa Thartarorum gente ad fluvium Sayw conflictu regnum Hungariae pessumiret, regique hostibus undiquaquam circumventis nihil praeter mors superesset; ipse Jacobus lateri regio continuo adhaerens, cum larga sanguinis sui effusione, viam ad silvas et latibula montium stricto ubique ense aperuit. Dumque rex non sine miseria ad partes maritimas fatali fatu se recepisset, ipse Jacobus de salute, vita et victu regio non absque discrimine vitae propriae prodivit fidelissime — cunctasque infortuniorum aerumnas, quibus praemebatur, cum rege ad ultimum usque supportavit. Pro tanta igitur fidelitate eundem Jacobum, ut regiae gratiae evidens habeat symbolum, quo in sua senectute pacifice et sine erumnis gaudeat, terram Wrych cum tribus mansionibus in terra Zwplich in dictis partibus maritimis, ubi tanta fidelitatis exhibuit argumenta, et quae per decessum ex hac luce Renoldi filii Dionisii de dicte Wrych, ad manus regias devenerant, ...m Jacobo filio Jacobi bani et filiis filiorum eius, consilio Praelatorum et ...num ad praesentem synodum comparentium contulit, eo addito ut eundem ...osteros eius nullus banus, comes, vel judex regni praeter regem, sub ...e 100 marcarum fini argenti iudicare audeat. Datum per manus magistri ...gdi Praepositi albensis aulae vicecancellarii.

...er: Cod. Dipl. Hung. T. VII. vol. 3. p. 36.

DCXCII. **Spalati,** *1256. 24. Februarii.* Regnante Bela IV. rege, tempore Rogerii archiepiscopi Spalaten. Stephani bani Slavoniae, comitis Duymi, Kasari, Michae Madii, Nicolai Dessae judicum. Rogerius archiepiscopus facit manifestum se recepisse a Thoma archidiacono et fratre Jessae de ordine Fr. Praedicatorum conventus spalatinensis, nomine ecclesiae Romanae de mandato domini Papae tredecim libras et quinque soldos et medium bonorum denariorum grossorum venetorum. Actum in praesentia Nicolai Pharensis episc., Nicolae Duymi, Marini Simeonis, Leonardi de Pessimae Spalatensium et aliorum. Dobre Duscizue examinator. Amicus capellanus communis spalatensis juratus notarius interfuit, scripsit et sigillo archiepiscopi roboravit.

Farlati: Illyr. sacr. T. III. 279.

DCXCIII, **Anconae,** *1256. 3. Martii.* Anconitani iniunt pactum cum nuntiis Ragusinis: Michaele Bingolae et Johanne Ragnanae, de rebus ablatis ad valorem mille sexcentarum librarum Anconitarum in navi Sergii de Ragusa.

Wenzel: Cod. Dipl. Arpad. VII. p. 448.

DCXCIV. *Apud* **Albam curiam,** *1256. 21. Martii.* Bela IV. rex concedi ut in monte Grech de Zagrabia nundine ab octo diebus ante festum St. Marci Evangelistae incipiendo usque ad octavas eiusdem festi sine tributo quolibet celebrentur.

Tkalčić: Monum. civitatis Zagrab. vol. I. p. 26.

DCXCV. **Tragurii,** *1256. 24. Martii.* Regnante Bela rege, temporibus Rogerii archiep. Spalatensis, Stephani illustris bani Slavoniae, comitis Duymi Kasari, Michae Madii et Nicolae Desae judicum, questio est exorta inter Duymum Kasari judicem, et Lampredium Sagarellae de sedecim pecudibus de quibus idem Duymus fideiusserat eidem Lampredio pro Lampredio Destizae ut sint in jure confessi. Duymus dicebat quod ipse volebat solvere Lampredium de rebus mobilibus aut immobilibus, Lamprediis autem voluit recipere solummodo in pecudibus. Judices decreverunt: quod ipse Lampredius Sagarellae debeat recipere solutionem a Duymo in rebus sui debitoris Lampredii Destizae.

Ex archivo aulico Vindobonensi. Acta Spalat. XVI/100.

DCXCVI. *1256. 24. Martii.* Bela IV. rex notificat, quod cum post recessum Tartarorum pro revocandis juribus castri indebite occupatis per totum Regnum diversos judices misisset, inter caeteros Chak comes de Gara ensifer regius, sex generationes de comitatu Gara ad regis praesentiam evocavit et terras earundem castro restitui repetebat. Eaedem autem generationes responderunt, quod illae terrae eorum essent hereditariae, et quod quondam per Moys comitem de Gara in regis praesentia ratione castri in judicium fuissent deductae, ac in praesentia Stephani bani totius Slavoniae, quod eorum haereditariae sint testibus ydoneis conprobassent, super quo etiam curaverunt regis privilegium exhibere, quocirca illas rex ab impeticione comitis Chak duxit absolvendas. Sed quia in privilegio regis solummodo trium generatior nomina haberentur, specialiter inter alias terras, terrae generationis Bra eidem tamquam haereditarias reliquit. Datum per manus Magistri Smar albensis electi, aulae vicecancellarii.

Wenzel: Cod. dipl. Arp. VII. 421.

DCXCVII. *1256. 29. Martii.* Bela IV. rex notificat, quod cum de consilio baronum suorum post recessum Tartarorum, terras seu alia jura a castris per quempiam indebite occupata vel detenta, per totum regnum diversos judices constituendo, revocari et castris restitui fecisset, inter caetera tractum terrarum per totum Banatum ultra Dravam existentium, Stephano bano tocius Slavoniae et capitaneo Styriae duxerit commitendum; tunc inter alios advenerunt fideles Babonig et Stephanus comites querulando super terra Wodychan in qua jobagiones castri de Dobycha terras duarum villarum ratione castri Bezdig et Mekuyn occuparunt, producentes idem comites litteras Hemerici et eiusdem Belae IV. regum aurea bulla consignatas, quibus inspectis, rex easdem terras eis reliquit. Quarum meta incepit a capite rivuli Zuonna, qui cadit in fluvium Zana, et in fluvium Vna; porro vadit meta per rivulum Stergomla et ascendit ad alium rivulum Mequin, qui cadit in Stergomlam.

E Transumpto Stephani bani totius Slavoniae et Croatiae de dato Zagrabiae 14. Nov. 1352. in congregatione generali universorum nobilium et cuiusvis conditionis et status hominum in regno Slavoniae existentium celebrata ad petitionem Duymi filii Radoslai filii Babonek, confecto. In archivo comitum Blagaj. Nr. 32 a Rad. Lopašić.

DCXCVIII. *1256. 20. Aprilis.* Capitulum eccl. Zagr. notificat, quod cum magister Bernaldus phisicus d. regis Belae cum litteris preceptoriis regis et cum eorum homine capitulari possessionem Glavnicha, quae quondam Welizlai sine haerede masculo decendentis fore dinoscebatur, simul cum possessionibus castrensibus in eadem Glavnicha comiti Perthino capitaneo Grecensi (Zagrabiensi) convocatis commetaneis et vicinis reambulatam, possidendam assignàret, cumque idem capitulum una cum dicto phisico et canonico ecclesiae Budensis, Nicolaum et Paulum magistros et concanonicos ecclesiae Zagr. ad predictam reambulationem transmisisset, tandem homo regius cum canonicis nec non comite Nicolao, vicecomite de Morovcha, per Stephanum banum totius Slavoniae ad hoc specialiter deputato redeuntes et negotium sine ulla contradictione terminantes has metas invenerunt: Prima quidem incipit a parte aquilonis in monte Feketew (Črni breg) unde in supercilio vulgariter Beerch (Breg) inter fluvios maiorem et minorem Glavnicham ad orientem versus; item per varias metas, montes et terras ad arborem populeam ubi Glavnicha minor coniungitur maiori, ibique terrae ex parte fluvii minoris pertinent ad nobiles, ex parte vero maioris ad comitem Perthinum in palude nempe maioris Glavnichae; venitur ad monticulum, qui est inter fluvios Glavnicha et Blagusa et per longum spatium et plures metas revertitur ad primam.

Ex archivo camerali Budensi. Wenzel: Cod. dipl. arpad. VII. 444.

DCXCIX. **Buduae**, *1256. 20. Aprilis.* Bela IV. rex scribit dilecto compatri suo Alexandro comiti zupano de Clich (Clissa), quod cum fideles cives Tragurienses tam grata fidelitatis obsequia ei et corone impenderint propter quae .n civitatem gratam habet; praecipit ergo illi firmiter et districte, quatenus civibus astare debeat consilio et auxilio, nec ipsos contra libertatem ivilegia eorum per se vel per alios molestare aliquo modo, iura eorum vineis, quam in agricultura illibata conservando, nec extraneos in terrisorum habitare, nec colere agros aut vineas, ipsis invitis, permittat.

·s: *Mem. di Trau. p. 77.*

*

DCC. **Ancona,** *1256. 2. Maii.* Girardus Arcilio potestas Anconae et Marcus a Florentia procurator communis Anconitani, conveniunt cum procuratoribus Ragusiensibus Michaele Bingolae et Johanne Rannani ad renovanda capitula pacis dudum composita intra commune Anconae et Ragusii. Benvenutus de Lapis notarius.

Ljubić: Listine I. p. 86.

DCCI. *1256. 19. Maii.* Bela IV. rex notificat, quod cum inter comitem Georgium filium comitis Lucae super quadam insula vicina hospitibus de Worosdino, quam idem comes nomine insulae Tursoy repetabat, questio verteretur, nolens rex ipsum factum juris ordine terminare, duxit inquisitioni Stephani bani totius Slavoniae et capitanei Styriae committendum. Qui per litteras suas Regi intimavit, dictam insulam magis ad praefatos hospites pertinere, cum comes Georgius locum turris et fossatum sicut asserebat, in eadem insula non potuerat demonstrare, unde et dicta insula hospitibus perpetuo relicta est. Datum per manus Smaragdi albensis electi et vicecancellarii.

Orig. Membr. in archivo civitatis Varasdiensis. Fasc. I. nr. 4. adsunt litt. confirmatoriae ejusdem doc. Sigismundi regis de a. 1407.

DCCII. *1256. 21. Junii.* Bela IV. rex notificat, quod cum post recessum Tartarorum pro revocandis juribus catri per totum regnum diversos judices misisset; Cosmas et Achileus comites suplicarunt ut terram Bozin castri Posoniensis eis dimitere dignaretur. Revocatis igitur in memoriam eorundem servitiis, videlicet quod cum in Sayw contra Tartaros conflictum habuisset, viriliter pugnantes graviter vulnerati fuerunt, cum etiam in partibus maritimis maneret contra ducem Austriae, illaesum et indemne regni confinium servaverunt, ubi Cosmas comes receptis duodecim vulneribus captivatus fuerat, Achilaeus autem porro etiam strenue pugnavit, propter quod dictam terram Bozin ipsis perpetuo dimisit.

Wenzel: Cod. arpad. cont. II. 269.

DCCIII. *1256. 25. Augusti.* Capitulum ecclesiae Albensis notificat, quod Alexander comes de Zana et Moys magister dapiferorum, comes de Vrbas confessi sunt quod Gregorio fratri? Thomae bani, Thomae et Stephano, filiis Thomae, nepotibus Thomae bani, Petro filio Petri, Kenezio et Nicolao filiis Andreae de Monoslo, quod pro quarta filiae Makariae, nomine Venys, quae ipsam ratione paternae haereditatis contingebat, centum et quinquaginta . . . . . recepissent. Ad haec idem Alexander et Moys asseruerunt, quod dicti nobiles statuissent sibi undecim capita servorum et ancillarum cum suis pueris ratione dictae quartae. Quorum nomina sunt: Mortunus cum uxore et 2 filiis et filiabus, Brathae gener eiusdem Martini. Item Wydumer filius sororis ipsius Martini. Item Zurna soror eiusdem Martini cum 2 filiabus. Iidem confessi sunt etiam nomine quartae habuisse tres libertinos: Marcum, Petrum et Zalas.

Cod. dipl. patrius. VII. p. 51. Ex archivo comitum Erdödy Galgonc ablati.

DCCIV. *1256. 28. Augusti.* Bela IV. rex manifestat, quod veniens ad praesentiam Alexander filius Zoch de Agar rememorans servitia in div locis specialiter in partibus ultra Dravanis et Corvatiae post exitum T

rorum de regno ipsius, ubi plurima laetalia vulnera pro ipso rege pertulisset, petens donari sibi possessionem Sag in comitatu Nitriensi vicinam suae terrae Sag vocatae, cujus petitioni rex annuit.

Wenzel: Cod. dipl. arpad. VII. p. 422.

DCCV. *1256. mense Septembri.* Andreas comes Varasdiensis significat, quod cum rex Bela per suas litteras dedisset in mandatis, quod in concambio nobilium Michaelis videlicet fratris magni Buzad bani ex una parte, et Lancredi filii eiusdem Buzad bani ex altera comitum, debet interesse, ratione perpetuae pacis et dilectionis invicem, inter se tale concambium ordinarunt, quod prefatus comes Michael quatuor terras: Komor sub una meta constitutas, et duas terras Welika etiam sub una meta, quas omnes a Jurkone filio Ochuz bani pro concambio obtinuerit. Terram etiam Piantoch, ac terram Bykene contulit comiti Lancredo cum eodem capituli Zagr. privilegio, perpetuo possidendas, pro concambio terrarum Szombathely, Bela et Tornova, quas idem comes Lancredus contulit Michaeli praememorato possidendas cum eisdem privilegiis, quibus ipse terras obtinebat memoratas. Tali obiectione interiecta: si a predictis terris a Michaele Lancredo collatis per aliquam quaestionem amitti contingeret, ipse comes Michael ex ista parte Dravae de terra sua tantum dare tenebitur quantum amitti contingerit praeter castrum; si autem hoc Lancredo contigerit, ipse tenebitur expedire.

In archivo camerali Budensi N. R. A. Fasc. 516. nr. 45. Fejer: Cod. dipl. T. IV. vol. II. p. 397.

DCCVI. *In villa* Torch, *1256. 18. Octobris.* Comes Rorandus judex curiae regis significat, quod cum Farcassius filius Botha a jobagionibus castri comparuisset (aliquam terram), coram eo jobagiones castri asseruerint viva voce, quod idem Farcassius se retraxisset, ille vero dicebat se liberatum esse per gratiam regis, super quibus litteras regias dixit obtinere, quas assignata die praesentavit; quibus jobagiones castri non contradixerunt, sed dixerunt, quod tantum suam personam cum suis facultatibus liberasset. Iudex itaque dedit Farcassio terram quam eius persona obtinuit, terram autem ipsius generationis per maiorem exercitus Salamonem filium Och et per alios jobagiones castri, castro obdecravit (contulit). Privilegum autem d. regis quod Farcassius habuit, per quod terram dictam optinuerat reliquit Farcasius una cum terra, ita tamen quod nec ipse terram occupet, nec suum amittat, quia d. rex suum privilegium noluit destruere. Et hae sunt metae Farcassii: incipit juxta unum fluvium qui est commetaneus cum generatione Laurenthà et per varias metas terreas et arboreas ad vallem ubi sunt cometaneae generationes Zagur, generationes autem Farcassii remanent de parte septemtrionali; inde per varias metas, montes, valles et vias descendit ad piscinam Vrdug, ubi est commetaneus comes Arnolth.

Wenzel: Cod dipl. arpad. cont. XI. p. 429.

DCCVII. Crisii. *1256 18. Octobris.* Stephanus banus totius Slavoniae et itaneus Styriae significat, quod cum inter Volentam filium Jurgis, Dragos m Zdezlay et fratres suos, et filios Vratissa, Volchila, filium Volcuni, omirum filium Volxa, Chadinam filium Raduani, Raduhnam filium Radoini tam generationem eorum a parte una, et Mirozlaum et filios Endre ab

altera, quaestio magna saepius super terris eorum haereditariis verteretur. Tandem ille ad petitionem utriusque partis Leucham, fratrem Budyna ad separandas terras et metas, duxit dirigendum; qui eas in duas partes divisit per metas, quarum unam partem reliquit Volentae et suae generationi scilicet jobagionibus castri et quidem de parte orientali, terram autem a parte occidentali Miruzlao et filiis Endre. Prima autem meta incipit de Croarzka (Kravarska) et cadit in fluvium Locholnicha ubi fluvius Sarnovyk cadit in eundem et vadit per fluvium Lipnicha et vadit inter duas vineas ad sepulchrum Hogye. De sepulchro vadit per viam que vulgo vocatur Pomgno et cadit in caput Lipnicza; transiens ad montem venit ad quercum, que est in medio viae et per viam ad caput Lukavez-ac inter Lipniczam et Lampniczam est finis metae primae generationis. Juxta eandem terram Loxan iacet meta terrae filiorum Endre et Volente, et Mochirad dividit et distinquit eam, demum vadit de Lomnicza per magnam viam usque Globlaca, deinde ad orientem versus locum qui vulgo dicitur Curyce, deinde ad territorium Volentae, ubi idem et generatio sua inminuerunt quinquaginta veretenos illis, pro concambio, sed quia dimensionem illam supplere non potuerunt sub villa, suppleverunt eam ante villam filiorum Ende. Praeterea Levcha pristaldus terram eorum cis fluvium Odra divisit etiam in duas parte.

Hoc documentum confirmavit a. 1495. Joannes Corvinus dux Opaviae et Liptoviae ac banus Slavoniae et Croatiae ad petitionem Stephani Berislavich, Petri Petrichevich, Galli fratris ejus et Petri Kordakovich. Orig. membr. in actis ablatis ex archivo regni per banum Khuen-Hedervary N. R. A. Fas. 137. N. 5.

DCCVIII. *1256. 10. Novembris.* Bela rex IV. volens finire discordias inter Henricum comitem Simigiensem et castrenses de Garig ex una, et jobagiones castri in Garig, deputavit magistrum Benedictum quinqueecclesiensem qua hominem suum, qui cum Pangratio homine comitis Henrici distinguit de novo metas jobagionum castri, ex quibus meta terrae Kokot Morei filii Zelk incipit iuxtra Camariam inde ad duas metas, quarum una est ipsius Kokot, inde per Cherit (Čret) ad valem Hemeliuna et per varias meta iuxtra terram Zulme et filiorum Chakani ad caput Choromisnik usque ad priorem metam. Datum per manus Smaragdi albenis prepositi aulae vicecancellarii.

Wenzel: Cod. dipl. arpad. III. p. 427. ex archivo camerali Budensi.

DCCIX. *1256. 10. Novembris.* Bela IV rex notificat, cum inter Henricum comitem Symigiensem et castrenses de Garyg ex una parte, et jobagiones eiusdem castri diuturnae discordiae super terminis terrarum quas a tempore Colomani regis et Ducis et antea possederunt exortae fuissent, exmisit rex Magistrum Benedictum quinqueecclesiensem, Henricus vero comes Panracium officialem suum de Garig ad ordinandas metas et distinguendas; ex quibus terris jobagionum castri, inprimis terrae Martini comitis filii Tusk ac fratris eius Gord quae vulgariter Borsonouch nuncupatur metae hae fuerunt: Pri incipit in occidente circa antiquam metam terream separans limites Grassan a Garig, deinde per vineas, valles et colles et per magnum spatium venit in magnam viam in monte ad castrum Garig, inde cadit in caput vallis Horostou deinde ad caput minoris Desniche et per ipsam eundo ad maiorem Desnich

et in planitiae relictis filiis Pestuani incipit tenere cum terra Wlcoy filii Borisa et cadit in parvam vallem, quae ducit in rivulum Desnicha, et per varias metas iuxta terram Coyani et vallem Predelech vadit ad duas metas Martini comitis et Ude, ad metam Mortunus et per siccam vallem ubi tenet cum Otmich iuxta viam, et iterum ad rivulum Desnicha et vallem Hymelina tenet metas cum Gordus et Stephano Ungaro; in quodam nemore cadit in Greseuch, qui distinquit limites Grassanicha et Gays, per Cruseuch autem eundo pervenit iterum ad metas Martini comitis et ad magnam viam et cadit in Lesnam, descendit in Cotynnam et per varias metas ad vineam Jelk et possessiones Martini et Gordus. Datum per manus magistri Smaragdi albensis praepositi aulae vicecancellarii.

Wenzel: Cod. dipl. arp. VII. 424. Habet quoque cod. dipl. patrius VII. 53. ex archivo comitum Erdődy Galgóniczam ablato cum aliquibus differentiis metarum.

DCCX. *1256. 3 idus Novembris (10. Nov.)* Bela IV. rex notum facit, quod cum inter Herricum comitem Symigiensem et castrenses castri Symigiensis in Garig ex una parte, et jobagiones castri Symigiensis in Garig ex altera, qui a tempore regis Colomani fratris regis et ante in Garig terras possederant super terminis terrarum suarum questio verteretur, ne in antea gravarentur laboribus et expensis, dictum Herricum comitem qui vice sua Pangracium officialem suum de Garig ad hoc deputavit et magistrum Benedictum quinqueecclesiensem qua hominem suum pro metis distinguendis duxit transmittendos. Ex quibus jobagionibus metae terrarum Petri, Gregorii, Martini, Bartohlomaei, Johannis et Dominici filiorum Berislay taliter distinguntur: Prima meta de Palichna incipit ex parte terrae magistri Moys ob oriente iuxta fluvium Cherna Lika de loco ubi exit de fluvio in unam vallem et ascendit ad metam separantem limites Garig et Izdench, et relicto Izdench incipit tenere metam cum Otrochk per vallem Subnak veniendo, per magnum spatium cadit in fluvium Cherna Lika; deinde descendit ad locum ubi rivulus Palichna cadit in eandem Chernam Likam; deinde vero ad viam ubi sunt duae metae una filiorum Berislay altera in Otrochk, eundo per montes et valles et varias metas terreas et arboreas incipit tenere metam cum Teklisa in valle Lypowycha et penes rivulum Palichna eundo exit ad vallem Zuweruscha; et iterum per varias metas ad caput vallis Scuhadol et cadit in rivulum Jaurowa et ubi separatur a castro incipit tenere metam cum Coletk et per viam eundo cadit in rivulum Zuoytin, per medium silvae eundo venit ad caput Blanice et ad metam Ciglana. Item meta terrae Ebrisk et Lescbuch (Lezcouch) incipit ob occidente in fluvio Garig eundo iuxta terram Drask per varias metas intrat aquam Suplonicha et venit de planicie ad rivulum Lizcouch. Item terrae filiorum Berislay Disniche: incipit iuxta magnam viam vadit ad rivulum Jelsova et ad rivulum Lesnicha inferius in minorem Disnicham, tenendo metas cum filiis Peztovan, exit ad vallem Scotachka, et eundo ex parte Nazber ascendit tres metas angulares, per varias metas ad rivulum Zabordna et iuxta ·am Wlchetae, cadit in rivulum Detcha. Item terrae filiorum Berislay em·iae a filiis Wolkan que iuxta rivulum Garig incipit metare cum Cheh. No·atur et valis Zalothnik unde descenditur ad rivulum Garig.

Tkalčić: Mon. Hist. T. I. p. 106. In duobus aliis similibus privilegiis occurrunt metae terre Martonus filii Chenke et fratrum suorum Stephani, Martini ac Çheh generi sui, rivulus Desnicha, terra Ochmych, Martini filii Tusk, Himelivna, terra Coyani Wolkimir, altera Wolkov filii Barilla, caput aquae Zalatinzka, filiorum Berislay, aqua Ilsoa, terra Gordus, una Malaka, Lokouch, meta Chehi, rivulus Garygh, Suhodol, dumus Monerobokor, caput aquae Dragoych, aqua Soplincha. Dat. 10. Nov. 1256.

In altero Priv. Terra Descha in rivulo Babich, terrae filiorum Berivoy et Berizlav, Vallis Grabroa, terra Martini filii Chenka, terra Gordus, vallis Cremenna, terra Scranifelde, rivulus Bubovch, terra hospitum de Garig, meta Draguch, terrae Yzdench, Hospitum de Cherna reka, fluvius Yzdench, meta Otrochk. Datum 11. Novembris 1256.

Ambo Priv. publicata in cod. dipl. patrio VII. p. 53 et 56 ex archivo com. Erdödy Golgontzam ablato.

DCCXI. *1256. 11. Novembris.* Bela IV rex notificat, quod cum inter Herricum comitem simigiensem et castrenses de Garig ex una parte et jobagiones castri Garig ex altera parte, qui a tempore regis Colomani fratris et antea terras Garig possederant, super terminis terrarum suarum questio verteretur, rex dictum comitem et Benedictum quinqueecclesiensem canonicum decrevit exemittendos ad renovandas metas, dictus tamen comes vice sua misit officialem de Garig Pancratium. Ex quibus Jobagionibus meta terrae Johannis filii Wolkan quae Lokouch nuncupatur incipit apud ecclesiam S. Johannis in capite Labatinich, inde ad caput Salatinik iuxta terram filiorum Berislai et inde maiori spatio plures terrae Cheh. Item meta terrae Johannis, quae Desnicha vocatur, incipit in valle Hemeliuna iuxta terram Stephani Ungari inde iuxta terram Benedicti filii Bodivoy per varias metas ad terram Othmich. Item terra Ilsva Gordus curvi incipit in valle iuxta domum Wlchetae et venit ad caput vallis Suynna et tenet metas cum filiis Brezual et itur ad antiquam metam Wolcani per varias metas venit ad fluvium Chasma et rivulum Pleterna et ad metam terrae Stephk filii Zouk. Item Zaburna terra Wlchetae incipit in transitu rivuli Zaburna et descendit in vallem Zahatuk, et per valem Blasey ad caput eiusdem. Item terra Wlchete Dedech nominata incipit iuxta terram Gordus et vadit inter domum suam et domum Voynk et descendit ad caput Deschen, transit viam ad caput magnae vallis et per vallem siccam ad caput Sywina et iuxta terram filiorum Brezual revertitur ad rivulum Desche.

Tkalčić: Mon. historica I. pag. 110.

DCCXII. *1256. 6. Decembris.* Bela IV. rex subortas discordias inter certos Barones componit ita quod comes Michael frater magni Buzad Bani obtineat quatuor terras Comor (in Zagoria) sub una meta constitutas, et duas terras Welyke etiam sub una meta a Jurkone filio Achuz bani pro concambio receptas. Terram etiam Pijanchuch (Pijan kuk) ac terram Bykunch, comiti Lanchreto filio eiusdem Buzad bani, et per ipsum Lanchretum terram Zomba[t] (inter Dravam et Muram) Bela et Tornava ipsi Michaeli in forma concan[...] et pacis coram Andrea comite Worosdiensi cui rex huic paci interesse ju[...] traditae sunt.

Wenzel: Cod arpad. cont. IX. p. 428.

DCCXIII. *1256. 16. Decembris.* Bela rex et dux Styriae manifestat, quod magister Benedictus canonicus Zagrabiensis et archidiaconus de Guerche in camera de ultra Drava non resedit ut homo episcopi Zagrab. quamvis idem episcopus una cum bano Stephano vice regis procuravit cameram ultra Drauanam, sed tamquam homo bani Stephani per ipsum banum ad hoc specialiter deputatus, quod et episcopus coram rege recognovit; ne vero eo, quod dictus magister permansit in dicta camera Strigoniensis ecclesiae et ejus arhiepiscopo, ad quem dictae camere decimatio, sicut et aliarum, in quacunque provincia camera constuatur, vel Moneta cudatur pertinet et pertinuit, et quam decimationem archiepiscopi et ecclesiae Strigoniensis, homo in camera praefata de ultra Drauam residens plene et pacifice eorum nomine percepit semper et percipit, praeiudicium aliquod generetur vel Zagr. episcopus aut quivis alius in dicta camera ultra Dravam ius aliquod in posterum sibi valeat vendicare, eidem archiepiscopo et ecclesiae Strigon. presentes dedit litteras.
Fejer: Cod. dipl. T. IV vol. II. p. 370.

DCCXIV. *1256. 16. Decembris.* Bela IV. rex manifestat, quod magister Benedictus canonicus Zagrab. et archidiaconus de Guerche in camera de Puchruch (Pakrac) non resedit ut homo episcopi Zagrabiensis sed tamquam homo bani Stephani. — Ne igitur in praeiudicium ecclesiae Strigoniensis in posterum hoc valeat ius aliquod vendicare has litteras dedit rex.
Fejer: Cod. dipl. vol. IV. p. 371.

DCCXV. *1256.* Privilegium probabilius Belae regis quo attestatur quod Bilota, terram filii Bolk, terram Lusam, Demetrio filio Bodragh et Dragota filio Dragan vendiderit pro 33 pensis frisaticorum iure perpetuo.
Fejer Codex dipl. T. IV. vol. II. p. 413.

DCCXVI. *1256.* Adiudicatoriae banales supra terra Grabrascela in Slavonia pro Jakov filio Gordozlav emanatae.
Fejer: Cod. dipl. ut supr. 414.

DCCXVII. *1256.* Rogerius archiepiscopus spalatensis confitetur, quod a Thoma archidiacono spalatensi recepit sexaginta libras denariorum de pecunia domini papae, pro quibus tradidit ei quatuor vasa argentea, sex marcas ponderantia, ita quod si praetaxata pecunia extra civitatem tradenda fuerit, idem Thomas asignabit eadem vasa ad manus Grupcii vel alicui amicorum eius et recipiet pecuniam memoratam. Actum in praesencia Prodani et fratris sui Grupcii et P. dicti Romani clerici de Palian qui scripsit.
Farlati: Illyr. sacr. T. III. p. 279.

DCCXVIII. *1256.* Stephanus banus totius Slavoniae et capitaneus Styriae significat, quod cum Pautyn, Wogrissa et generatio eorundem super terra Grabrosello convenissent Jakov filium Gordislav, idem Jacov exhibuit litteras ᵹistri Alexandri vicebani sui in quibus invenit ipsam causam diutius fuisse tilatam et tandem de judicio vicebani processisse quod Jakov, cum Bratko, ᵹslav filio Branisa, Wlkodrug claudo, Wlkowoy filio Zlobimeri et Cuplen Kules praestiterat sacramentum super eo, quod Jacov non fecerat ma-se quod hactenus non praesentaverit privilegium Salamonis bani habitum ipsa terra Grabrosello, sed propterea, quod idem detentus fuerat in

captivitate per abbatem Toplicensem, quam terram postmodum dictus vicebanus Alexander secundum privilegium Salamonis bani statuerat dicto Jacov. Unde Pautin et Vagrissa condemnati, terra autem Grabrosselo dicto Jacov audiudicata est; terra haec conterminatur terrae Gurgys, Wratech Gordislai et Dragsan, terrae Waratha, terrae Halaponi et fluvio Granschech.

Ex archivo camerali Budensi. Wenzel: Cod. dipl. arpad VII. p. 439.

DCCXIX. *1256.* Capitulum ecclesiae B. Petri de Posega notificat, quod terram tenens Bylota filius Bolk ex una parte, ex altera vero Demetrius filius Predrag, Dragota filius Dragan in eorum praesentiam pervenerint, et quod Bylota conffessus sit se terram suam Lusan comparatam de Wulkota jobagione castri, quam idem Vulkota ante adventum Tartarorum obtinuerat et consensu Belae fratris sui et voluntate Vulcotae supradictis Demetrio et Dragota vendidisset pro triginta tribus pensis ad computum Frisaticorum in argento, et equis et bobus integraliter persolutis. Cujus terrae meta incipit ab Oriaua de terra Remunt versus aquilonem, et abinde in Scelca et pervenit ad magnam stratam regalem et transit ipsam versus meridiem in fine cuiusdam planiciei, pervenit iterum in Oriaua ad priorem metam ubi est Nenina mlaka.

Wenzel: Cod. dipl. arpad. VII. 443.

DCCXX. *1256.* Capitulum ecclesiae Zagrabiensis notificat, quod Gurko filius Achuz quondam bani ab una parte, ex altera autem Egidius officialis comitis Michaelis patris Magni Buzad, pro ipso Michaele, idem cum litteris eius astruebat, terram Zebusce cum octo villis, quam Michael receperat de genere suo dicto Gurk in concambium pro terra Nedeliche cum quinque villis, item villam Talan, terram S. Crucis cum tribus villis, quam a Gurkone emerat, confessus est eidem reddidisse, in concambio pro quatuor villis Comor sub una meta constitutis, et quod eidem Gurk ex dilectione addidisset adhuc nonaginta et quatuor marcas, quod concambium idem Gurko approbavit. Datum per manus magistri Michaelis lectoris ecclesiae Zagrabiensis.

Ex archivo camerali Budensi. Wenzel: Cod. dipl. Arpad. VIII, 446.

DCCXXI. *1256.* Comes Michael significat, quod cum carissimo patre suo Lancreto tale fecisset concambium, quod ille dederit eidem quatuor terras Comor sub una meta constitutas, et duas terras Welika etiam sub una meta, quas omnes a Jurkone filio Ochuz bani genere suo pro concambio optinuerat, et terram Pyancove ac terram Bikenc jure perpetuo possidendas, hac obligatione: quod si per aliquam questionem de terris nominatis amitti contingeret tantum de alia terra sua ubicunque ex ista parte Drawae praeter castrum suum habebit, tenetur eidem sine lite restaurare. Si etiam eum mori contingat filius eius causam non debet prorogare sed suplebit compositionem antedicam, sicut in litteris Andreae tunc comitis Warosdiensis continetur, qui inter eum ex speciali mandato Belae regis super ipso concambio extitit ordinatus.

Ex archivo camerali Budensi. Wenzel: Cod. dipl. Arpad. VII. 447.

DCCXXII. *1256.* Bela VI. rex readiudicat sex generationibus de co tatu de Gora terras ipsorum per eosdem post discessum quoque Tartaror ex hoc regno tentas et possessas.

Fejer: Cod. dipl. vol. II. p. 413.

DCCXXIII. *1256.* Bela IV. rex notum facit, quod cum post recessum Tartarorum terras a castro per quempiam indebite occupatas per diversos judices revocari et castro restitui fecerit; inter caetera terrarum per Banatum ultra Dravam existentium et specialiter castri Simigiensis ibidem ultra Dravam existentium Stephano bano totius Slavoniae et capitaneo Styriae duxit committendam. Praeter alios possessores venit tunc in presentiam regis comes Hudina cum privilegio regis super terra Wizkuz quam a castro Simigiensi eximendo pro servitiis ejus ei contulerat rex sub aurea bulla (vide 1245). Super qua terra rex privilegium innovavit et confirmavit. Datum per manus magistri Smaragdi albensis praepositi aulae vicecancellarii.

Tkalčić: Mon. hist. I. p. 112.

DCCXXIV. *1256.* Capitulum ecclesiae Zagrabiensis notum facit, quod Marinus filius Bogdan de Blyna coram bano confessus sit tres vineas suas in Sernon juxta silvam Lomna Johanni filio Iwanech de Sesnov vendidisse pro quatuordecim pensis. Datum per manus magistri Michaelis lectoris Zagrabienis ecclesiae.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 114.

DCCXXV. *1256.* Magister Alexander vicebanus et comes Zagrabiensis, memoriae commendat, quod cum questio mota fuisset inter capitulum Zagrabiense super decimis quinque annorum ex parte Haholdi comitis et populorum suorum et de terra generationis Guri provenientibus, et secundum sententiam judicis aulae regis Haholdo juramentum fuisset adiudicatum super eo quod ille decimatores non impedivisset, et pro parte capituli Petrus Zagrabiensis et Petrus Camarcensis archidiaconi jurare debuissent, super decimis denegatis quas iidem ad summam quingentarum taxarum pensabant. Loco tamen et terminis constitutis inter partes conventio intervenit, ut comes Haholdus solvat omnes suas decimas et suorum populorum et generationis Guri, specificatos, in frugibus, vino, opibus, gallinis, kytis, suellis et agnis; de singulis custodiis porcorum quae oucol vocantur solvet policham; de liberis villis duos denarios de singulis portis; alias res redimet secundum consuetudinem provinciae.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 113.

DCCXXVI. **Razato,** *1257. 8. Januarii* Monachi monasterii S. Mariae et S. Benedicti de insula Lacromonensi de Ragusio, videlicet presbyter Domana, Slove, Paulus et Martolus voluntate omnium fratrum et monachorum, praesentaverunt in ecclesia S. Mariae de Razato presbytero Johanni et Monacho Priori Prioratus S. Mariae de Razato electionem D. Johannis in abbatem et pastorem eorum. Cuius electionis charta narrat, quod a. 1256. die 4. Decembris, vacante in monasterio S. Benedicti Lacromenensis abbate dictum Johannem elegerint. Testes publicationis fuerunt: Presb. Elias Viviani canonicus Mariae Ragus. ecclesiae. Clericus Gervasius Petrana can. S. Mariae. Cle-s Rubana Rasini can. S. Marias. Presb. Pascalis de Capalu can. S. M. ommunis Rag. notarius scripsit.

arlati: Illyr. Sacr. I. VI. p. 108.

DCCXXVII. *1257. 12. Januarii.* Bela IV. rex notum facit, quod hospites de Jaztrabarzka in comitatu de Podgorya supplicaverint ut libertatem qua utuntur hospites de Petrina et Zomobur eis concedere dignaretur. Annuit ergo illis rex, ut eos nullus judicum praeter maiorem villae eorundem quem voluntariae elegerint audeat iudicare, et si ab ipsorum judice conquaerens satisfieri non poterit, judex eorum in regiam praesentiam et non alius super ipsa causa citatus audeat respondere. Si inter ipsos hospites aut per eosdem hospites contra extraneos causa mota fuerit, eadem non duello, sed iuramento ac testimonio decidatur. Si banus eis ad valorem unius marcae damnum fecerit in centuplo restauret eis. Tamen bano non aliud nisi domos suas occasione descensus dare teneantur, pro aliis vero necessariis pretium recipiant. Si aliquis ipsorum prole caruerit, tam ipso vivente quam a saeculo transmigrante bona sua cuique voluerit libere conferat. Si quis villam intrare voluerit moraturus omnia bona sua que possidet liberam habeat omnibus scientibus vendendi facultatem, et de villa recendens eandem retineat libertatem. Sacerdotem quemcumque voluerint in suam recipiant ecclesiam, de decimis eorum prout mos est hospitibus ubicumque manentibus disponentes. Hospites annuatim regi centum pensas pro tributo fori triginta pensas solvere tenentur; cum hospites terra se indigere dicerent, rex Stephano bano totius Slavoniae et capitaneo Styriae dedit in mandatis ut de terra filiorum Cvetk et de terra filiorum Kundis et de terra generationis Draguzlay jobagionum castri de Podgoria et etiam castrensium eiusdem ad tria aratra assignaret. Qui eas assignavit sub his metis: Prima incipit in septemtrione iuxta unum monticulum, deinde descendit in rivulum Dalych et vadit ad portum antiquum, cadit in rivulum Chebdin ubi sumit filios Kundis commetaneos; inde per eundem ad terram filiorum Pryba, et venit ad terram filiorum Cvetk; deinde ad fluvium Podgoria et per eundem ad magnum portum iuxta viam, et revertitur ad priorem. Datum per manus magistri Smaragdi albensis praepositi aule vicecancellarii.

Originale exstabat in mea antiqua colectione, nunc in bibl. academiae scientiarum Zagr. Ex transumpto capituli publicavit cod. dipl patrius VII. p. 60. Ex archivo com. Erdődi, mea iura regni Croatiae I. p. 486.

DCCXXVIII. Viterbi, *1257. 6. Februarii* Alexander IV. papa ministro Provinciali et universis fratribus ord. minorum in Slavonia communicat, quod omnibus Christi fidelibus vere poenitentibus et confessis qui eorum ecclesias in festivitatibus St. Francisci et Antonii et per octo dies sequentes visitaverint annuatim centum dies de iniuncta sibi poenitentia misericorditer relaxat.

Fabianich: Storia dei fratri minori. I. p. 414.

DCCXXIX. *1257. 4. Martii.* Bela IV. rex notum facit, quod magister Tyburcius phisicus ab eo postulasset ut quasdam terras existentes in comitatu de Guersenicha fel et ol Guersenicha ac Stupna sibi confirmare dignaretur. Rex eius precibus inclinatus ob sua et fratrum suorum merita, de quibus inter caet--- refert: Cum civitas Spalatensis se a regio dominio retrahere niteretur et ad refrenandam eorum malitiam Dionisium tunc banum totius Slavoniae sisset, Tristanus frater eiusdem Tyburtii usque ad portas civitatis appropri ibidem occubuit laudabiliter dimicando. Duo etiam fratres eius in exercitu nerali habito contra Tartaros sunt perempti. Ad hoc idem magister Ty

tius una cum patre Philippo episcopo Zagrabiensi ad sedem apostolicam et curiam regis Coraldi in legationibus regiis proficiscens, redeunte episcopo ibidem pro expediendis regis legislationibus usque ad anni spatium iugi laborum instantia extitit commoratus. Ob haec igitur servitia confert ei rex supradictas terras, quarum metae et quidem de fel Guersenicha incipit in rivulo Guersenicha et per varias metas arboreas cadit in rivulum Golobug, inde sub dumo Monoroufa, inde per varias metas, valles et unam viam, relicto limite castri incipit tenere metam cum Tyburcio fratre Gabrielis, inde per vallem in rivulum Guersenicha et cadit in viam, quae ducit ad montem Garig versus meridiem in rivulum Stupna. In prima meta de Stupna est vinea ipsius magistri Turburtii, deinde rivulus Stupna et Scumecha, meta de ol Guersenicha est terra quam emit de Druscone et per varias metas arboreas cadit inter duas piscaturas, quae Scege vocantur, ad magistum Tyburtium pertinentes, exit ad magnam viam quae est communis via piscatorum, inde ad silvam et venit ad stabulum porcorum Pulconis et in Golobug ubi fecit donum Wlchuzlov et revertitur ad primam. Item dedit illi rex particulam terrae iuxta Savam quae Vstilovna nuncupatur, qui locus piscatorum esse dicitur.
Cod dipl. patius VII. p. 64. ex archivo comitum Erdödy Galgoczam ablato.

DCCXXX. **Spalati,** *1257. 6. Martii.* Regnante Bela IV. rege. Temporibus Rogerii archiepiscopi Spalatensis, Stephani bani Slavoniae, Guitonis comitis Modrusse et Vinodol potestatis, Desae Michaelis, Petri Cernechae, Dobrae Dussizae, iudicum. Dictus Rogerius, archiepiscopus notificat: cum dudum murmur et rumor tam in clero quam in populo multus esset, Prodanus archipresbyter quemdam lapidem qui Gaman vulgariter dicebatur, de camera ecclesiae recepisset et distraxisset; ipsum pluries praesente clero et populo vocari fecit coram se, qui recognovit, quod cum archidiaconus et capitulum olim ad opus ecclesiae fieri facerent quandam crucem, ut ad decorem ipsius poneretur in ea, illum lapidem exceperunt, sed non est in ea, quia erat inhabilis collocatus, et remansit per quandam incuriam penes ipsum. Tandem cum bonae memoriae Stephanus Zagrabiensis episcopus ad partes istas advenisset et multa donaria in pannis et sericeis et aliis ecclesiae Spalatensi fecisset, ostensum sibi lapidem, vidit, visum laudavit, laudatum concupivit et habuit concupitum. Non tamen credidit archipresbyter quod magni valoris esset lapis ille, sed hoc fecit, ut ipsum episcopum ad donandum alliceret potiora. Verum cum ab his verbis plurimi discreparent, et assererent aliter esse factum, misit archiepiscopus Venetias et ad alias partes, sed nequivit aliquid reperiri. Recepit postmodum plures litteras de Ungaria fratrum Praedicatorum, qui attestarunt, quod notum erat illud quod archipresbyter confessus fuerat, prout et familia dicti episcopi publicae testabatur. Archiepiscopus igitur, quia de valore lapidis non constabat, licet de simplicitate vel praesumtione esset graviter arguendus, voluit et pronuntiavit, quod quedam hortum patrimonialem, sub terra S. Domnii situm apud S. Nicolaum de Arcuz, in recompensationem ani cederet ecclesiae S. Domnii, qui huic voluntati in praesentia populi uievit, et judicio consensit. Testes fuerunt Thomas archidiaconus, Petrus nicerius, D. Laurentius miles Potestas, Petrus Cernecha, Dobre Dussizae ces et alii. Oprissa Dabralis examinator, manum missit. *Amicus* capellanus munis notarius scripsit.
Ex archivo aulico Vindobonensi. Acta Spalatensia XVI/43. 2.

DCCXXXI. **Spalati** *et* **Ragusii,** *1257. 15./23. Martii.* Regnante Bela IV. rege, temporibus Rogerii archiepiscopi Spalatensis, Stephani bani Slavoniae, comitis Guidonis, comitis Modrussae et Vinodoli potestatis, Dessae Michaelis, Petri Cerneche, Dobre Dusazzae, iudicum, idem potestas cum tota comunitate Spalatensi constituerunt providos viros Joannem Vitalis et Gregorium Grubae suos nuntios et procuratores in Ragusio ad tractandum et terminandum cum Jacobo Contareno comite et tota comunitate Ragusii, super omnibus causis et negotiis quae incumbunt inter utrumque commune. Testes ad hoc fuerunt, Joannes Cecayda, Andreas Michaci, Micha Mădii et alii. Opsa Dabralis examinator. — *Amicus* capellanus communitatis Spalatensis notarius scripsit. Qui supradicti nuntii cum communitate Ragusii ad talem concordiam devenerunt: Quod ex Spalato 4 boni homines eligantur et totidem de Ragusio, qui sint iudices ad locum consuetum, scilicet ad Stamnum, ad medium mensem Madii ad omnes quaestiones tractandas et terminandas et etiam praedas et robarias restituendas. Ex parte communis Ragusii testes: Domava Gueoer, Theodorus Bobatiae, Andreas Zrieve, Velcassus Johannis et Demetrius iudices. Pascalis notarius scripsit.

Ljubić: Listine. I. p. 87.

DCCXXXII. *1257. 28. Martii.* Bela IV. rex notum facit, quod cum post recessum Tartarorum ad quoslibet comitatus revocandis iuribus castri indebite occupatis diversos judices missiset; inter caetera ad comitatum de Gerzenche magistrum Chak ensiferum duxit transmittendum. Rediens ad regem dictus Chak retulit terram Girzincha ad fratrem Gabrielis jobagionem castri memorati ab antiquo pacifice possideri, super quae novas metas iuxta veteres fecit elevari sub sigillo capituli Chasmensis. Prima igitur meta incipit iuxta fluvium Grizinche, inde in aquilone ad viam quae vadit ad montem Garig; descendit in rivulum Zumuga, qui intrat flumen Gresenche, inde per varias metas ad primam.

Cod. dipl. Patrius VII. p. 67 ex archivo com. Erdödy e Croatia ad Galgocza translato.

DCCXXXIII. *1257. 28. Martii.* Bela IV. rex notificat, quod cum post recessum Tartarorum ad quoslibet comitatus pro revocandis juribus castri indebite occupatis, diversos iudices misisset, inter caetera ad comitatum de Gerzenche magistrum Chac ensiferum misit, dans ei in mandatis ut terras castri reambulet et pristinas metas restauret. Magister Chac retulit terras Gradišta et Tehno per Thomam, Desiderium et Ysumpnic filios Drase jobagiones dicti castri ab antiquo pacifice possideri, quorum metas distinxit ita: Prima meta vadit versus aquilonem ad metam terream dividens eam cum comite Wechelino, per vallem ad campum et ad magnam viam, per eandem versus orientem et denscendit ad rivulum Golgonch; item versus meridiem dividens terram cum Clup, itur ad magnam silvam communem et ibi terminatur. Terrae Tehno, quae pertinet ad Thomam, prima meta dividit terram cum castrensibus, per magnam vallem ad aquilonem ad alium rivulum Pribyn et a meridie ad magnam viam dividens terram cum comite Gardas et per varias metas ad silvam communem. Datum per manus magistri Smaragdi albensi praepositi aulae vicecancellarii.

Tkalčić: Mon. episc. I. p. 115.

DCCXXXIV. *1257. 30. Martii.* Bela IV. rex notum facit, quod magister Petrus archidiaconus Zagrabiensis supplicavit ut donationem quam ecclesiae B. M. Virginis in insula Egidii in qua fundaverat idem Egidius ecclesiam S. Jacobi, facere intendebat, in qua etiam fratres Cisterciensis ordinis collocavit suo dignaretur privilegio confirmare. Rex commisit inquisitioni et ordidationi Stephani bani totius Slavoniae, ut idem facti seriem regi intimaret. Qui eidem rescripsit, quod ipse rex contulerat fratribus cisterciensis ordinis terram unius aratri in insula antedicta, in qua fuit olim constructa ecclesia S. Jacobi iuxtam quam idem archidiaconus construxit claustrum et ecclesiam in honorem B. M. Virginis, residuum autem eiusdem insulae emerat idem archidiaconus a Johanne filio Irozlai justo pretio persoluto. Item aliam insulam emit versus orientem a jobagionibus castri Zagrabiensis: Jacov, Hudivoy, Cherna, Wlcheta et ab aliis cognatis eorum. Intimavit etiam banus regi quod idem archidiaconus habuisset tria molendina a parte castri Grech in aqua quae dividit terram castri a terra fratrum Zagrabiensium quae idem possederat titulo emptionis. De quibus molendinis decrevit banus unum civibus de Grech. Rex igitur confirmat donationes factas a magistro Petro cum duobus molendinis. Datum per manus magistri Smaragdi praepositi albensis, aulae vicecancellarii.
Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 116.

DCCXXXV. *1257. 30. May.* Bela IV. rex notificat, quod Hala filius Cosmae, Maladechwet et Volcoyn filii Bodych, oriundi de jobagionibus castri Zagrabiensis, mole paupertatis oppressi, se cum suis terris domui S. Sepulchri de Golgonicha reddidissent servituros, sicut etiam ex investigatione Stephani bani totius Slavoniae et capitanei Styriae prodiit; volens ergo rex eos in priori statu et libertate conservare, ne iura castri sui alienentur, eos cum terris suis, super quibus magister Macha stabularius, novas metas iuxta veteres erexit, restituendos duxit ad debita et servitia dicto castro exercenda. Datum per manus Smaragdi Albensis ecclesiae praepositi aulae cancellarii et electi in archiepiscopum Colocensem.
Tkalčić: Mon. episc. I. p. 117.

DCCXXXVI **Viterbii,** *1257. 7. Julii.* Alexander VI. papa indulget Benedicto archiepiscopo Strigonensi, ut coram episcopo Zagrabiensi cum ipsum habeat, ut asserit certa ratione suspectum, convenire non valeat, nec (in certa questione) respondere teneatur invitus.
Theiner: Mon. hist. eccl. I. p. 236.

DCCXXXVII. **Admundae,** *1257. 21. Julii.* Liutoldus de Lempach et uxor eius Alhaidis simul cum suis haeredibus Zagrabiae coram Duce Stephano capitaneo Styriae glorioso, cessit suae quaerimoniae quam habuit contra Moniales litteratas in Admonde, super prato in Winterpelse et beneficiis adiacentibus. Qua testes adfuerunt Gotfridus de Marchpurg, Wulfingus de Tre-..tein et Luitoldus de Trieben.
..ejer: Cod. dipl. T. IV. vol. II p. 437.

..CCXXXVIII. *1257. 11. Octobris.* Bela IV. rex notum facit, cum post re..m Tartarorum ad diversos comitatus pro revidendis et de novo rectifi... terris castrorum misisset diversos judices, inter caetera misit ad comi-

tatum de Guersenche magistrum Chak ensiferum suum, qui rediens retulit terras Zapolsicha, Lonarne, Pukurtu existentes iuxta Zawam et Kys Gersenche invenit per Vecherinum jobagionem castri ab antiquo pacifice possideri, super quas elevari fecit novas metas iuxta veteres, sub sigillo Chasmensis capituli. Prima igitur meta terrae Zapolsicha incipit in septemtrione iuxta terram Endre et vadit ad molendinum Buisse in fluvio Kotinna, inde per varias metas ad Suham Kotinam et per ipsam in Kokotnik et Trebses, quae Cuk dicitur, inde ascendit in Prerova inde ad fluvium Chernech, transit magnum campum ad arborem iwam in magno spatio venit ad fluvium Zapolsicha. Porro terra Olup, fluvius Glogovech, terra Vecherini in Lovnatevo, terra Castrensium iuxta fluvium Lona. Item terra Vecherini iuxta Zavam usque Pukurrev. Item terra inter Domachy et Zowa. Terra Guersenche sub magno monte incipit de parvo Guersencha, ad terras hominum de Vduorhel ad molendinum in magno Guersenche ad puteum Egun, et ascendens ad montem venit ad magnam viam et per varias metas arboreas eundo terminatur. Rex confirmat igitur dictam terram cum dictis metis Vecherino. Datum per manus Smaragdi electi in archiepiscopum Colocensem.

Cod. dipl. patrius. VII. p. 71. Ex archivo comitum Erdődy ablato ex Croatia Galgoczam.

DCCXXXIX. **Catari,** *1257. 26. Decembris.* Desen, de mandato D. Uroscii invictisimi regis comes Catari, Judices et consiliarii cum voluntate totius populi statuunt ei pactum pacis habendae cum hominibus Ragusii, ad quos Basilium Dabracae et Johannem Gige destinaverunt missos pro stabilienda pace et amicitia, cum inter utrasque civitates fuerat exorta quaedam discordia. Fecerunt igitur pactum: Ut Catarenses Ragusium et Ragusini Catarum venientes libere vendere et emere valeant sine aliqua solutione excepta illa quam solvunt caeteri cives.

Ljubić: Listine. I. p. 89.

DCCXL. *1257. 26. Decembris.* Desen de mandato Uroscii invictissimi regis, comes Catari, iudices et consiliarii cum voluntate totius populi statuerunt ut pactum pactis habendae cum hominibus Ragusii stabilirent, ad quos Basilium Dabrae et Johannem Gigae destinaverunt, qui exortas discordias levarut, et pactum pacis firmarunt sub conditione ut Catarenses Ragusium ire volentes, libere emera et vendere valeant nullam exhibendo duanam, excepis illis Catarensibus qui in Ragusio apotegam tenerent, qui duanam persolvant ut caeteri Ragusienses. Similiter et homines Ragusii Catarum venire volentes de mercaturu nullam persolvent duanam, nisi qui in Cataro apotecam tenerent. Michael Gigae iuratus notarius scripsit.

Orig. in archivo aulico Vindobonensi. Ragusana acta. N. 960. et Ragusae. Fasc. II. N. 31.

DCCXLI. *1257.* Capitulum Zagrabiensis ecclesiae significat, quod Kenez filius Andreae pro se et fratre suo Nicola confessus est: se et fratrem suum terram Marichna sitam ex parte Monoslav iuxta Zawam vendisse per sacerdotem Petonem pro nepotibus Thomae bani scilicet filiis Thomae, Thomae Stephano, pro quinquaginta marcis. Datum per manus magistri Michaelis lecti ecclesiae.

Cod. dipl. patrius VII. 75. Ex archivo com. Erdődy Galgoczam ablatc

DCCXLII. *1257.* Bela IV. rex notificat, quod cum post recessum Tartarorum ad quoslibet comitatus pro revocandis juribus castri indebite occupatis diversos judices misisset, inter caeteros ad comitatum de Gresencha magistrum Chaak ensiferum duxit trasmittendum. Reversus Chaak retulit: quod terras Borsonouch et Lesnou invenerit per Uzmam jobagionem castri ab antiquo possideri, in quibus novas iuxta antiquas metas fecit elevari, quae sic distinguntur: Prima meta incipit in arbore kiztulfa, estque terra Borsonouch iuxta flumen Borzinok dividens terram cum comite Gabriele, inde ad aliud flumen et montem de quo descendit in vallem et per varias metas iterum ad dictum fluvium Warathna etc. Alia terra incipit in rivulo Rathyna qui exit in flumen Lima, inde ad dumum Rekethya, per varias metas descendit ad rivulum Pesne, inde ad montem et tenet metam cum populis de Garigh, versus meridiem ad caput fluminis Hurseuch, iterum per varias metas ad flumen Pyschine et descendit in flumen Rathyna. Datum per manus Smaragdi praepositi Albensis, aulae vicecancellarii.

E transumpto capituli Chasmensis de a. 1378. in actis monasterii de Garigh. Ex regni archivo Pestinum ablatis. Fasc. 4. N. 40.

DCCXLIII. *1257.* Bela IV. rex notificat, quod post recessum Tartarorum inter caetera miserit ad comitatum de Gerzenche magistrum Chak ensiferum cum mandato ut terras et iura praedicti castri revocaret. Retulit igitur idem magister, quod terras Desniche, Bursonouch, Pukur et Lonheta invenit per Martinum comitem filium Tusk jobagionem dicti castri ab antiquo pacifice possideri. Quarum terrarum metae ita distinguntur: Terra Desnicha incipit in capite rivuli Pribin, inde per viam iuxta terram Gordus cadit in vallem, quae ducit in rivulum Desnicha, inde per eandem aquam inferius ad locum ubi exit in magnam viam, quae discernit limites Garig et Gresencha, inde in caput rivuli Ripau per montem, de monte ad rivulum Pribin per quem revertitur ad primam. Terra Pukur (Pakrac) incipit super ripam fluminis Zoploncha in valle quae ducit in flumen Pukur (Pakra) et ad locum ubi dicta Zoploncha cadit in Pukur. Item terra Lonatu (sic) incipit per quendam cursum aquae qui de flumine Lunha exit et separat a piscatoribus castri Gresseniche et iuxta silvam revertitur. Item meta terrae Bursonouch incipit in monte Garig et descendit per valles et colles et per medium vinearum ad rivulum Katina, inde descendit ad rivulum Lysna, exit ad vallem, ducit ad montem iuxta viam, cadit in Waratnam, descendit in rivulum Bursonouch et in Zeregnam, inde ad montem et descendit in Scemeta et per viam ad priorem metam. Datum per manus Smaragdi praepositi Albensis, aulae vicecancellarii.

Ex archivo camerali Budensi. Wensel: Cod. dipl. arpad. VII. p. 453.

DCCXLIV. *1257.* Bela IV. rex cognita Stephani totius Slavoniae bani causa, quod Hala filius Chuet, Woscoin filius Bodich, qui de jobagionibus ·ri Zagr. fuerant oriundi, mole paupertatis oppressi se cum terris suis domui ·epulcri adhaeserunt, restitituit castro Zagrabiensi.

·jer: Cod. dipl. T. IV. vol. II. p. 447.

·CXLV. *1257.* Banus Slavoniae confirmat transactionem in causa terrae ... iuxta fluvium Odra inter Naudragh et Martinum filium ejus, Kara-·lium Ulek jobagiones castri Zagrabiensis et totam generationem eorum,

Lucach ac fratres eius filios Endrey comitis, coram comite zagrabiensi, vi cuius eadem terra filiis Endrey pro duabus marcis ratione pacis levatis remissa extitit.

Wenzel: Cod. dipl. Arpad. VII. 462.

DCCXLVI. *1257.* Tyburcius comes Zagrabiensis notificat, quod cum Yan, Drage et Martinus filius eius, Karachun filius Wlk, jobagiones castri Zagrabiensis et tota generatio eorum contra Vurach et fratres suos filios Endrey comitis pro terra Lonka juxta fluvium Odra in eius convenissent praesntia, quorum terminum responsionis bis prorogasset, demum ad instantiam Myrozlay et Wolizlay terrestris comitis sui, Borcij, Menezlay et Martini comitis ac aliorum quamplurium dictam causam, prout ambabus placuit partibus sententiae eorumdem paci dimisit reformare; qui pace ordinata, iidem Jan, Drage Martinus et filius eius Karacun cum suis cognatis, dictam terram praenotatis filiis Endrey duabus marcis remiserunt iure perpetuo. Terra haec cometatur ab oriente et meridie terrae haereditariae filiorum Endrey ab occidente populorum Chehi a septemtrione fluvio Odra. Huius causae pristaldus Menezlaus.

Idem documentum ad petitionem filiorum Endrey, confirmatum est eodem anno a Stephano bano totius Slavoniae et capitaneo Styrae. Ex actis a bano Khuen-Hedervary ex regni archivo ablatis. N. R. A. Fasc. 135. N. 22.

DCCXLVII. *1257.* Capitulum ecclesiae Zagrab. significat, quod cum Vratislaus et Noreta filii Jacov, Tyburcio vicebano et comiti Zagrabiensi in viginti marcis fini argenti fuissent debitores et ad easdem persolvendas sub poena dupli per cap. litteras se obligassent, sed adveniente termino solvere non potuissent, terram suam Pissenichan, Acha comiti in pignore obligarunt tali sub conditione, si in constituto termino dictam terram — cum viginti marcis fini argenti non redemerint, pro duplo earumdem marcarum ipsa terra caderet in perpetuitatem Achae comitis. Predicto termino debitum comiti etiam Achae non solverunt, ex consensu itaque ipsius Achae terram ejus uxori vendiderunt pro eisdem viginti marcis, cum ipsa terra Pissanicha terrae Polance, quam Acha comes uxori suae pro dote contulit, commetatur. Datum per manus Michaelis lectoris cap. Zagr.

Ex collectione Tadaei Ferić comitis curialis cap. Zagr. in membrana.

DCCXLVIII. **Budae.** *1258. 20. Januarii.* Maria regina Hungariae notificat, quia in comitatu de Posega, intra mutationem, jobagiones castri molestabantur nec poterant a longo tempore legittime possessas terras suas per calumniatorum machinamenta quiete possidere, frequens eorum suplicatio incitavit eam ut terram uniuscuisque ipsorum privilegio confirmaret. Verum quia non plene constabat de metis et de quantitate terrae dedit in mandatis Bilech comiti Tavernicorum regis et comiti Buchariorum suorum, ut ille personaliter quantitatem terrarum, quas a tempore Vugrini condam Colocensis arhiepiscopi deinceps possessas invenisiset, iuxta veteres metas novas erigeret. Qui r dato satisfaciens, inter terram Octrocht nomine Ozyawicha jobagionis metas conscripsit: Prima meta terrae Ottroch incipit sub monte ubi est c metaneus Bylotha, inde per varias metas ad quoddam fossatum ad rivı Oziawicha (Oriavica?) versus occidentem est commetaneus Draas, ind

metas terrae relictae Demetrii, inde in fossatum quod Bugnik potoca vocatur. Datum per manus magistri et praepositi Budensis, aulae cancelarii.

Ex actis per banum Khuen-Hedervary ex archivo regni ablatis. N. R. A. Fasc. 1531. Nr. 22.

DCCXLIX. **Viterbii,** *1258. 13. Februarii.* Alexander IV. papa volens fratres ordinis minorum in provincia Slavoniae a malignis incursibus esse tutos, mandat archiepiscopis Jadertino et Antibarensi quatenus eis defensionis praesidio assistant.

Farlati: Illyr. Sacr. F. VII. p. 44.

DCCL. **Anconae,** *1258. 18. Februarii.* Papaconus potestas anconitanus de voluntate totius communis et consilii de Ancona, congregati ad sonum campanae in palatio filiorum quondam Tarabocti, constituerunt Marcellum Bartholocti syndicum, procuratorem et nuntium specialem dicti communis ad promitendum in dominum Symonem Boninvaldi tamquam in arbitratorem et amicabilem compositorem cum domino Pasca Varicasso, nuncio, procuratore syndico et ambasciala communis Jaderae, ad quietationem faciendam et recipiendam de omnibus et ad omnia et singula, libere et generaliter facienda pertractanda et percomplenda, quantum fuerit oportune et expedire videbuntur.

Ex meis miscellaneis Dalmaticis.

DCCLI. **Anconae,** *1258. 4. Marcii.* Marcelinus Bartolucius sindicus, procurator et nuntius communis Anconae nomine dicti communis, domino Pasco Varicasso, nuntio procuratori, sindico et ambasciatori communis Zaderae pro ipso communi Zaderae recipienti, quietavit et renunciavit atque refutavit omne taleoneum, datium et debitum, iniuriam et rubberiam usque in hodiernam diem communi Zaderae. E converso dictus Pasco nomine communis Zaderae eidem d. Marcellino pro communi Anconae quietavit, renuntiavit atque refutavit omne taleoneum, datium, debitum, iniuriam et rubberiam communi et contra commune Anconae et pactum fecit de non ulterius petendo aliquid de praedicto vel praedictorum. Quae omnia dicti sindici stipulaverunt nomine dictorum communium sub poena mille librarum venetiarum parvularum.

Makušev: Mon. hist. Slavorum merid. T. I. p. 96.

DCCLII. *1258. 9. Martii.* Bela IV. rex notificat, quod cum inter Apam filium comitis Johannis, Dionisium filium Demetri, Johannem et Erney et Laurentium praepositum S. Iryney (eccl. Sirmiensis) ac alios cognatos suos de genere Becha, et Gregorium ex una parte, comitem Dyonisium filium Becha et Laurentium filium Laurentii de eodem genere ex altera, super patronatu ...m Monasteriorum, quae Petur Monustura et Dyenus Monustura vulga... nuncupantur, et super possessione Tamam, quae fuerat Both comitis de ...n generatione, de quibus monasteriis quaelibet pars medietatem requi... in persona Ompudini filii Omodei comitis pro comite Dionisio et Lau...o et rex duelum in armis et equis adiudicasset. Tandem termino ipsius ...i adveniente, filio regis Stephano, rege et baronibus regni mediantibus, ...er ipsos taliter extitit: Quod idem comes Dyonisius ea quae primo

*

praedicto Apae dixerat, asseruit se minus iuste et tanquam falsum protulisse, et confessus est in dictis monasteriis nullum ius habuisse, e converso vero propter opprobria quae Dyonisio comiti dixerat, reddidit se culpabilem. Dyonisius accepit tamen sextam partem possessionis, et propter venerationem senectutis suae, dederunt ei locum unius villae, qui portioni suae erat vicinus.

Fejer: Cod. dipl. T. IV. vol. II. p. 461.

DCCLIII. **Viterbii,** *1258. 29. Maii.* Alexander IV. papa ad petitionem episcopi zagrabiensis, cum ecclesiam zagrabiensem, quae in loco minus apto constructa minatur ruinam cupiat construere in loco magis idoneo, liberam ei ad hoc concedit facultatem.

Theiner: Mon. eccl. h. T. I. p. 286.

DCCLIV. *1258. 2. Junii.* Capitulum ecclesiae albensis notificat, quod Rosa relicta comitis Detmari de genere Borich bani proposuit viva voce: quod dimidiam partem praedii sui Zopola, quod ab Odola Chalk, et Borica filiis Borich cognati mariti sui Detmari comitis in concambium praedii sui Golgoha sibi dicebat pervenisse; majori filiae suae Mariane uxori Thomae filii Chopani contulisset. Aliam autem dimidiam partem minori filiae suae Martinae uxori Alexandri filii Petris donasset, tali conditione: si posterior sine haerede decesserit, ex tunc pro anima ipsius Rosae et filiae Martinae, ecclesiae in cujus cymitario sepultae fuerint, conferatur, maior tamen filia liberam habebit facultatem redimendi ab ipsa ecclesia. Item omnia mancipia sua videlicet Bodus cum uxore filiis et filiabus, Tolihna cum uxore filiis et filiabus, Gurk, Bratizlav, Milbrath, Liubislav, omnes similiter cum uxoribus filiis et filiabus. Item ancillas suas Migla cum filiis et filiabus, Jagoda, Milichna, Cupa et Pricha similiter cum filiabus donavit antedictis, tali conditione si filia minor sine liberis migraverit, ejus mancipia et ancillae devolvi debeant in proprietatem maioris filiae Marianae. Fructus tamen praedii et servitium mancipiorum et ancillarum percipiet domina Rosa temporibus suae vitae.

Ex actis e regni archivo ablatis per banum Khuen-Hedervary N. R. A. Fasc. 1502. N. 1.

DCCLV. **Panormi.** *1258. Mense Junio.* Manfredus imperatoris Friderici filius (illegitimus) princeps Tarenti, regis Conradi II. in regno Siciliae Balius generalis notum facit, quod abbas et conventus monasterii S. Silvestri et Nicolai de insula Buci (Busi in jurisdictione de Lesina) supplicaverint ut homines, possessiones, animalia et omnia bona monasterii de hac insula sub suam et regiam protectionem recipere vellet, cujus petitioni idem Manfredus annuit. Datum per manus Gualterii de Orta regni Hierosolymini et Siciliae cancellarii.

Lucius: Mem. de Trau. p. 105.

DCCLVI. *1258. 4. Julii.* Bela IV. rex notificat, quod cum Georgius fil Maladin, Bogan Pozobuch, Farcasius pro Wlkina, Georgius filius Zestup bagiones castri de Dobicha terram Costanicha repeterent a Hytincone a rentes eandem fuisse castri de Dobicha et post obitum regis Colomani dictum Hetynk occupatam; idem Hetynk respondit, quod ipsam terram vente adhuc rege praedicto pacifice usque ad haec tempora possedisset.

igitur litibus imponatur finis, adiudicatum est supradictis sacramentum coram capitulo Zagrab. Die vero sacramenti intervenit inter partes talis compositio, quod dictus Hytink unam partem terrae Coztonicha dimisit castro memorato. Cuius terrae meta incipit de fluvio Un, inde per vallem ad fluvium Jestrebnichicha per quem venit in fluvium Tvtja et in fluvium Polozka usque ad terram abbatis, ubi terra castri a terra Hytinkonis separatur. Datum per manus magistri Smaragdi praepositi Albensis aulae vicecancellarii et electi Colocensis.

Ex archivo camerali budensi. Wenzel: Cod. Arp. cont. VII. p. 483.

DCCLVII. *1258. 5. Julii.* Bela IV. rex notum facit, quod cum hospites de monte Grech Zagrabiae constituti quaererentur magno se solutione censuum aggravari, nec haberent silvam pro usu eorundem, dedit in mandatis Stephano bano totius Slavoniae et capitaneo Styriae ut et debitum ipsorum diminueret et silvam usui eorum competentem assignaret. Qui banus, sicut retulit regi, taliter ordinavit ut de caetero ducentas tantummodo pensas monetae usualis pro annuo censu in festo S. Martini bano nomine regis solvere teneantur, praeterea assignavit eis terram Cyblan (Sviblan) cum silvis et aliis utilitatibus et pertinentiis, quod et rex confirmavit.

Tkalčić: Mon. lib. reg. civit. Zagrabiensis, vol. I. Doc. 36.

DCCLVIII. *1258. 6. Augusti.* Bela IV. rex notificat, quod cum Ladislaus, Philippus et Gregorius filii comitis Kleti a primaevis adolescentiae eorum temporibus indefesse et fideliter semper lateri ejus adhaerendo exhibuissent gratum famulatum, cum taediosum esset omnia per singula enarare, iussit solummodo annotari, quod cum ferocitas et inestimabilis multitudo Tartaricae gentis regnum invasisset et rex cum quibusdam regni nobilibus ad partes maritimas pro habendo remedio et querendo subsidio pervectus fuisset, idem Ladislaus, Philippus et Gregorius devote fidelitatis famulatus ibidem, laudabiliter impenderunt. Quo circa terras castri de Walko videlicet Koos, Dombro et Kendchapa vocatas cum omnibus pertinentiis eisdem contulit jure perpetuo a jurisdictione dicti castri penitus eximendo. Datum per manus magistri Smaragdi albensis ecclesiae praepositi, aulae vicecancellarii et electi collocensis.

Ex actis ex archivo regni ablatis. N. R. A. Fasc. 442. N. 31.

DCCLIX. **Nonae.** *1258. 3. Septembris.* Capitulum Nonensis ecclesiae s. Anselmi significat, quod in ejus praesentiam venerit nobilis vir Ladislaus filius quondam comitis Jacobi de Corbavia Gusich, parte ex una et Bogdan et Stanislaus fratres filii Chulack (aut Chirlak) nec non Stipanus et Radovanus filii Bogdoslaui simul et vicissim consanguinei, omnes de generatione Lapchane, nobiles de Lapach, idem Ladislaus in dicta ecclesia protulit haec verba: quod ipse attendens multimoda servicia a praedictis nobilibus de ach et suorum antecessorum, sibi et suis antecessoribus a multis temposs retroactis impensa, in retributionem possessionem suam desertam in ane, Gomiliane dictam, prope aliam villam suam Radoslavla vas, quas islaus ex dono Belae regis cum privilegio de anno 1257. septimo idus uarii. et per aliud privilegium Stephani totius Croatiae bani in 1252 um acquisiverat dedit et tradidit praedictis nobilibus.

Ex litteris confirmatoriis Sigismundis regis de a. 1412 extradatis ad petitionem Utisen filii Mathiae de Gomelya. In actis ablatis ex regni archivo per banum Khuen-Hedervary. N. R. A. Fasc. 446.

DCCLX. *1258. 21. Septembris.* Bela IV. rex significat, quod cum Corrardus comes filius Stephani comitis, sorores suas filias Poth, consortem videlicet Pauli comitis filii Ekch et consortem Stephani bani filii Chak comitis coram rege convenisset, requirendo ab eis possessiones Ilsova et Rohoaha, responderunt ex adverso Aba filius Nicolai et Matheus filius Achilei procuratores consortis Pauli comitis et Stephani bani filii Chak comitis dictas possessiones in quartam eisdem dominabus datas fuisse et easdem triginta annorum spatio tenuisse pacifice et quiete, ad hoc absolvit rex sententialiter praedictos procuratores imperando Corando comiti perpetuum silentium.

Wenzel: Cod. dipl. Arpad. cont. XI. p. 444.

DCCLXI. **Spalati.** *1258. 18. Novembris.* Temporibus Rogerii archiepiscopi Spalatensis, nobilis viri Guidonis comitis Veglae, Modrussae et Vinodoli potestatis, Srezae Cazetae, Gregorii Grubi, Dobrae Dussazae judicum. Laurentius domini potestatis vicarius, judices et consiliarii, pro utilitate totius communitatis vendiderunt Sabbi Travaiae introitus molendinorum communitatis, hinc usque ad tredecim menses pretio sexcentarum librarum denariorum parvorum, sub poena dupli et cum bonorum suorum obligatione si non solveret. Molendina vero sunt in Salona in quibus molunt octo molae (sequuntur pacta). Actum in ospitio d. potestatis praesentibus, curia et Johannis Cigaidae, Duimi Cassarii, Michae Madii et plurium. Lucas spalat. canonicus scripsit

Ex archivo aulico Vindobonensi. Acta Spalat. XVI./184. 1.

DCCLXII. *1258.* Bela IV. rex notificat, quod nobiles de Almissio, videlicet comitem Ozur, Rados et totam communitatem recepisset in suam gratiam sicut alios nobiles regni sui, praeterea promittit eis quod ipsos in ipsorum tenebit libertate; terras, domos et vineas tenebunt pacifice sicut hactenus, e si aliqua essent de iuribus ipsorum per aliquem hominem occupata, eisdem restitui faciet justitia mediante. Castrum etiam ipsorum ei assignatum, ut eorum captivos, scilicet Juram et alios socios eorum valeat liberare, tenebit donec ei videbitur expedire, nec alicui dabit, sed eisdem dum ei visum fuerit, restituet. Insuper habebunt iidem pacem cum illis cum quibus rex habet, et illos persequentur qui ei et eius contrarii fuerint. Sancitum est etiam ut banus vel castellanus non praesumat eos capere in persona, nec eorum liberos aut uxores, nec recipere res ipsorum, nisi convicti fuerint iuris ordine observato. Ad haec promittit eis rex, ut ipse et eius successores, et banus qui nunc est vel fuerit in futurum ipsis et successoribus promissa omnia debeant irrevocabiliter observare. Ut haec omnia robur obtineant firmitatis, duxit rex conferendam fidem suam et baronum suorum, inter caeteros: Stephani bani totius Slavoniae et capitanei Styriae, Dionisii comitis de Zonuk, Moysis mag dapiferorum et comitis de Urbaz (Vrbas), Alexii comitis de Zala, And comitis Worosdiensis. Concedit insuper rex quod iidem ad Spalatum Tragurium aut ad alias terras regis cum mercibus et aliis rebus suis li veniant et secure, nec ab eis tributum aliquod exigatur. Adjicit etiam, q terras haereditarias si quas habent a Sirmonicha usque ad Gozd versus

much easdem confirmavit. Et super his omnibus dedit privilegium bulla aurea roboratum.

Fejer: Codex dipl. T. IV. vol. II. p. 450.

DCCLXIII. *1258.* Bela IV. rex notificat, quod Stephanus banus Slavoniae et capitaneus Styriae proposuit ut terram Gurbusae filii Miconis existentem in comitatu Zaladiensi ultra Dravam, quae ad manus ipsius bani fuerat devoluta, eo quod idem Gurbusa culpis suis exigentibus finivit in patibulo vitam suam, contulisset Sceme filio Pouchae servienti suo pro suis servitiis, hac conditione ut idem Sceme vel fratres sui aut haeredes, quamdiu eis placuerit ipsam terram tenebunt pacifice, si vero sine liberis decesserint dicta terra ad Stephanum banum vel ad eius haeredes sine ulla difficultate devolvetur, vendere eam sine scitu bani non possint, nec donare seu legare. Meta autem terrae incipit a fluvio Drava et vadit per varias metas arboreas ad viam, deinde ad silvam et ad fluvium Pliticha (Plitvica) et per eum ad metas terrae Opoy comitis, ubi terminatur; quam donationem factam Scemae rex confirmavit. Datum per manus Smaragdi albensis praepositi, aulae vicecancellarii, electi colocensis.

Ex archivo camerali Budensi. Wenzel: Cod. dipl. Arpad. VII. p. 484.

DCCLXIV. Zagrabiae. *1258.* Stephanus banus totius Slavoniae et capitaneus Styriae significat, quod cum inter fratrem Jordanem domorum Militiae Templi per Ungariam et Slavoniam magistrum ex una parte, et Wolk, Koyan filium Zibislai, Gregorium Abrank, Mortun filium Welezlai, et Wolk filium Budimiri, Saulum, Velimerium et Wolkatam. filios Chuduzlai ex altera, super terra quae jacet ultra Cuppam et extra ipsam aquam Cupae a parte Zagrabiae, sub illis metis quae in litteris capituli Zagrabiensis ejusque sigillo, et sigillo Guidonis abbatis quondam de Toplica nec non sigillo Nemeri comitis quondam Zagrabiensis sigillatis plenius continentur, et etiam super terra Noak, quaestio fuisset diutius ventillata, tandem Wolk et caeteri praenotati, cognoscentes se contra Magistrum et domum Templi iniustam movisse suspitionem dictas terras domui Templi reliquerunt perpetuo possidendas.

Ex archivo camerali Budensi. Wenzel: Cod. dipl. Arpad. XI. p. 452.

DCCLXV. *1258.* Capitulum ecclesiae Zagrabiensis notificat, quod Stephanus banus totius Slavoniae et capitaneus Styriae missis suis litteris petiit ut iuxta tenorem suarum litterarum stabilium Branichio filio Selk et suis fratribus concessarum super certis eorum terris stabiles conferret litteras, huic petitioni capitulum annuit et litteras confirmavit.

Wenzel: Cod. dipl. Arpad. cont. XI. p. 454.

DCCLXVI. Stephanus banus totius Slavoniae et capitaneus Styrie significat, quod cum Bela rex terras castri a tempore Colomani regis (et ducis) natas, vindicare per totam Slavoniam precepisset, tandem pervenit ad Za-am et ibi incepit vindicare castra. Andreas igitur comes Vorosdinensis et m omnes jobagiones castri de Zagoria, scilicet Salamon Volpoth, Stenus Volpoth, Johannes filius Johannis, Petrus filius Voychen, Ladislaus s Vrazlav, Mortun filius Jordan, Beneduc Volpoth, Benk filius Benedicti, us filius Turdina, Laurentius filius Nezbor, Ivan filius Iruzlo (Jaroslav),

Ende filius Michaelis etc., accepto homine banali, terram ad duo aratra, ex terra S. Georgii (sub Belec) a Vratislao et Noreta filiis Jaco, reambulaverint nomine castri; et utraque parte coram bano constituta, Andreas comes Vorosdinensis et omnes jobagiones proposuerint, quod illa particula terrae fuisset castri et eam praefati filii Jaco violenter occupassent. E converso Vratizlav et Noreta responderunt, quod eadem terra esset eorum haereditaria. Auditis his una cum nobilibus regni iudicavit banus Andream comitem ad iurandum cum quatuor jobagionibus super eo, quod illa terra sit castri. Sed adveniente termino comes Andreas et illi 4. jobagiones non ausi fuerunt jurare, sed permiserunt eam cum omnibus jobagionibus filiis Jaco; et misit banus hominem capitularem reambulare dictam terram et omnes terras filiorum Jacov tam S. Georgii quam terram Scelniza; et circuierunt terras comes Andreas et jobagiones una cum homine exmisso et invenerunt has metas: Prima igitur S. Georgii incipit de Cremena Goriza ab oriente et cometaneus est comes Michael, a septemtione sunt cruciferi a S. Joanne, ad meridiem super Zotizka in magno spatio est commetaneus comes Michael. Inde terra Wlchinae, ad occidentem cadit in Birch ubi est una via, ad meridiem terra Mortuni filii Curda, ab occidente venit ad rivulum Blatna. Inde ad siccam Botinam, inde cadit in Cochinam (Konščinam) ubi eadem cadit ad magnam Batinam, et pervenit ad caput Cochina, ab occidente est commetaneus Benedictus filius Buculo iobagio castri. Versus aquilonem venit ad locum qui vocatur *Pogana Gostun*, inde per metas iuxta Batinam ad monticulum Pechta et sub montem Bilch (Belec) et alter mons Scynch remanet versus partes comitis Farcasii et cadit in lapidem Pecha, ad meridiem vero ad montem Oztruz (Oštrc) super quem ascendendo egreditur in alto Birch versus aquilonem et cadit in Honos in campum Vila et in locum Calch, ubi adiungitur metae comitis Farcasii et ab aquilone cruciferorum S. Johannis. Deinde super magnum Honos qui est supra Cruciferos et eundo per Birch cadit iterum in Cremena goricha ubi fuit inchoata. Ibi terminatur terra S. Georgii. Terra autem Szelniza incipit in Crapina in siccam Botinam, ultra Crapinam commetaneus est comes Atha ex parte meridionali. Deide ad aquilonem est Pecurna filius Cupan. In occidente sicca Botina cadit in magnam Botinam et per varias metas cadit in unum rivulum ubi est commetaneus Georgius filius Chonk. Ad aquilonem sunt Stephanus Valpoth et eius generatio commetanei. Per varias metas versus meridiem venit ad locum ubi rivulus Climin cadit in Botinam. Versus aquilonem commetaneus est Bratila et per Climin eundo venit ad vimina quae vocantur Zelencha; deinde descendit in Scelnizam ex adverso rivuli Milniza; deinde exit ad montem ad viam exercitus et vadit versus orientem de meta ad metas, et tandem venit ad metam Dursan filii Rack et pervenit ad locum ubi oritur rivulus Jarouz et cadit in fluvium Crapina iuxta comitatum Hrosna; deinde per Crapinam inferius eundo jungitur ad comitatum de Moroucha ad locum ubi sicca Botina cadit in Crapinam, ibi terminatur. Pristaldus erat Elex.

Tkalčić: Mon. episc. I. p. 227.

DCCLXVII. *1258.* Stephanus banus totius Slavoniae et capitaneus S riae significat, quod cum rex Bela dedisset in mandatis ut terras Castrorum totam Slavoniam et specialiter in comitatu Varasdinensi a tempore Colom

regis alienatas vindicaret, tandem Andreas comes Varasdiensis et omnes jobagiones castri scilicet Martinus Volpoth filius Jezdusa, Paulus filius Pose Joachimus filius Orancha, Fulchumar, Samask filius Thomae, Rinchiz filius Rink, Vlchik filius Isan, Volcozlo filius Srobina, Demetrius filius ejus, Atuzlo, filius Ata, Martinus filius Zulch, vocati jobagiones castri varasdiensis; et Benedictus Volpoth, Salamon, Stephan filius Rochus, Benk et Isau frater ejus, Ivan filius Onevzlai jobagiones castri de Zagoria, terras filiorum Selk scilicet Branich, Selk et Elia filii Ivance nomine castri tam in Varasdino quam in Zagoria reambulaverunt. Qua occasione Andreas comes varasdiensis cum omnibus jobagionibus castri quasdam terras a filiis Selk receperunt ad castrum, quas sciverunt esse castri, alias haereditarias, emptitias et donatatarias relinquendo penes eos. Quocirca misit idem banus homines suos Alexium et Hermanum, una cum homine Andreae comitis varasdinensis, et cum jobagionibus castri ad terras filiorum Selk quae eis in pace remanserunt, quarum terrarum metas in scriptis portaverunt. Prima igitur in Zagoria incipit ab aquilone de fluvio Hugvicza, inde tendit ad magnam viam et ascendit montem, ab oriente sunt terrae Gregorii filii Abramae, ab occidente filiorum Selk. Eundo per varias metas venit ab oriente ad terram Farcasii comitis. Commetatur etiam terrae ecclesiae S. Michaelis et Thomae filii Tonc. Per varias metas terreas et arboreas vadit ad partem, quae pertinet populis castri de Sevencha, ascendit monticulum et pertransit viam Seunicha per Berk. Populorum castri Sevencha est Petus commetaneus, item pervenit ad magnam viam inde vadit in aquilone ad montem qui vocatur Locus civitatis, ubi finitur meta terrarum Petus et est commetaneus Wlaslo. Per varias metas descendit ad magnam viam Hugussa ad partem meridionalem. Metae terrarum comitatus Varasdiensis incipiunt ab arbore gercian, ab occidente terrae filii Isaac. Per varias metas terreas et arboreas vadit in campum et inter magnam viam quae tendit ad Vorosd; contra occidentem venit ad terram filii Isac, et est commetaneus Wlchuc, et per campum civium iuxta Vorosd usque ad fundatam viam et per terram Isaac ad terram filiorum Lodomerii, et per dictam viam contra orientem. Inde exit de via, vadit contra meridiem et conterminatur terrae castrensi, intrat in vallem et in oriente in quandam lacunam quae vulgo Malacha dicitur. Item exit de via per amplum spatium et intrat in lutum nomine vulgari Mlacha; et per varias metas ad dumos, qui vulgo Raquetie vocantur, usque ad fundatam viam, et interum per varias metas attingit terras filiorum Lodomerii et terram Atoslav et vadit ad viam magnam et viam fundatam, et per viam et vallem, et densam sylvam mixtam spinis pervenit ad fluvium Zbelev et deficiente terra Otoslav est commetaneus Martinus filius Sulich cum fratre et Atoslav cum fratre, deinde terra Pauli filii Pousa. Per varias metas exiens de silva vadit ad viam que tendit ad Worosd ad terram dicti Prouch? et ad locum cujusdam aquae defluentis in Dravam et per spatium cadit meta in magnam Dravam, de qua in vallem lutosam quae vulgo ...uza vocatur, ubi est commetaneus Vlkoslav cum filio Demetrio, et per ...as metas venit ad ecclesiam S. Bartolomaei et transiens magnam viam ...it ad silvam, usque dum pervenit ad aquam Zbelav et ibi in rippa est ... terrea, et juxta metas arboreas ad rippam aquae Plutvycha, ibi deficit Wlcoslay. Ex alia parte est commetaneus Gregorius de Seuinusa cum

Martino fratre; et per longum spatium intrat in lutum quod vulgo Churnuch dicitur ubi et commetanus Wlcheuc filius Isan.

Ex mea antiqua collectione, orig. membr.

DCCLXVIII. *1258.* Stephanus banus totius Slavoniae et capitaneus Styriae notificat, quod cum rex Bela ei in tota Slavonia et specialiter in comitatu Vorosdiensi terras castri a tempore Colomani regis alienatas vindicare praecepisset, tandem Andreas comes Worosdiensis et jobagiones castri ejus universi, scilicet Damask, Martinus Volpot filius Nezdasa, Wlcozlav et Demetrius filius ejus, Folcumar, Paul filius Pousae, Renchet, Martin filius Zulich, Iwahen filius Manche, Acuzlav filius Acha, et caeteri jobagiones castri, ex terra filiorum Selk nomi e Ebrys apud sanctum Elyam, ubi est commetaneus Martinus filius Zulich quandam particulam terrae ad alterum dimidium aratrum reambulantes proposuerunt coram bano contra filios Selk quod ipsa terra castri esset, ad quod filii Selk responderunt ipsam particulam et alias terras emptitias esse suas a Zopina et Endre comparatas et super hoc privilegium capituli Zagrab. praesentarunt. Unde auditis partium propositis et tenoribus privilegii capituli duxit banus dictam particulam terrae castro Worosdiensi esse relinquendam. Sed postmodum Andreas comes et jobagiones castri eandem particulam in Ebrys ex eorum beneplacito filiis Selk relinquerunt in perpetuum. In cuius concambium in terra Zbelov (Zbelava) prope ad Varasdinum a filiis Selk tantam terram receperunt, quod factum banus etiam ratum habuit.

Ex archivo camerali Budensi. Wenzel: Cod. dipl. Arpad. III. 491.

DCCLXIX. **Spalati.** *1259. 19. Martii.* Regnante Bela IV. rege, temporibus Rugerii archiepiscopi Spalatensis, nobili viro Widone Vegliensi comite, Vinodolii et Modrusiae ejusdem civitatis Potestate. Cum idem Potestas cum judicibus, consilio et communitate Spalatensi et similiter cum judicibus, consilio et communi Traguriensi in guerra maxima pro honore coronae regiae et fidelitate observanda permanerent cum infidelibus Pollizanis dictae coronae; comes Butteco, Dei et regia gratia maritimus banus promissit et firmavit sacramentum et se voluntate propria obligavit in eadem guerra iuxta praedictas communitates esse, nec pacem aliquam facere velle sine consensu praedictarum communitatum promittens etiam omnes fideles subditos coronae intrare in guerram dictam. E converso juraverunt potestas et dictae communitates bano cum eo fideliter perseverare in guerra, nec eum relinquere ullo modo. Haec omnia fuerunt facta coram fratre Sebastiano priore fr. Praedicatorum de Spalato et fratre Gessa et aliorum fr. affirmata. Tres litteras alfabeto divisas fecerunt communitates sigillibus repartiri inter Butteco comitem, Spalat. commune et Tragur. commune.

Lucius: De regno Dalm. et Croat. Lib. IV. cap. IX.

DCCLXX. *Apud* **Ortam.** *1259. Mense Martio.* Manfredus rex Sic notum facit, quod licet totius Dalmatiae homines dati in sensum repro olim contra patrem eius multa enormia commisissent et damna plurima libus eius intulissent piraticam exercendo, quoniam tamen syndici universi Spalatensis venientes ad eius praesentiam promiserunt solemniter, et tam parte eorum quam aliorum civium dictae terre juraverunt, quod contra re

colas regni sui nullatenus piraticam exercebunt, nec alias eos offendent, concedit eis licentiam ut in dictum regnum Siciliae cum navibus suis salvi veniant, mandando omnibus suis fidelibus ut nullus eos impediat. Per manus Gualterii de Orta regni Siciliae cancellarii.

Lucius: De regno Dalm. et Croat. lib. IV. cap. IX.

DCCLXXI. *1259. 3. Aprilis.* Bela IV. rex notificat, quod licet inter magistrum Petrum patronum ecclesiae s. Mariae in insula Egidii et cives de Grech materia controversiae fuisset suborta, quod duo molendina super fluvium, qui dividit terram capituli et castri Grech per dictum Petrum archidiaconum Zagr. ordini Ciscercitarum donata et per regem privilegio confirmata, tamen rex de novo confirmaverit idem privilegium.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. pag. 121.

DCCLXXII. *1259. 19. Aprilis.* Philippus episcopus Zagrabiensis significat, quod Cucmano filio Wete, Endree, Andrea et Paulo ac caeteris filiis Petri proposuerint: quod cum avi eorum cupientes sub protectione ecclesiae permanere, se cum sua possessione Casna inferiori ecclesiae spontanee submisissent; et cum multo tempore eos capitulum confovisset, tandem ipsis, pro quibusdam inimiciis capitalibus relinquentibus dictam terram et moram facientibus in partibus alienis, cum redire vellent ad eandem, ipsos excluserunt ab omni utilitate et possessione, quare petebant restitutionem. Capitulum asserebat quod avo eorum dictam terram ei simpliciter donaverit, nullo retento jure, et hoc rex Andreas confirmaverit; adiudicatum fuit ad hoc ut sex canonici deponant sacramentum super suam assertionem. In dicto termino canonici noluerunt deponere sacramentum, sed ad evitandum scandalum donaverunt adversae parti terras Martini filii Nork, quae contenta cessit terram Casna capitulo.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 121.

DCCLXXIII. *1259. Mense Junio.* Jurko praepositus quinqueecclesiensis notum facit, quod prout ex litteris Belae regis percepisset quod causa, quae inter Ladislaum, Philippum et Gregorium filios Kleti comitis ex una parte et Julam de genere Kata, nomine nobilis matronae Chen vocatae relictae Petri comitis de Opor filiae magistri Philippi et sororis comitis Philippi, super quarta sua et dote matris suae in praesentia regis ex altera diu extiterat ventilata, tandem ex permissione regia mediantibus viris reverendis et providis: patre Philippo episcopo Zagrabiensi, magistro Smaragdo tunc praeposito Albensi, et vicecancellario, Alexandro comite de Zana et magistro Bach ad hoc deventum fuisset, quod terram Scent Iwan quam dicti Lad. Philippus et Greg. fratres ipsi dominae pro dote et pro quarta suae matris statuerunt eadem domina ipsam terram Scent Ivan dictis fratribus relinqueret, quae terra per omam, fratrem Philae praepositi et sup. comitis, ex parte Ladislai, Phipi et Gregorii et per Ivankam comitem filium Balan et Samsonem de genere Bov pro parte adversa pro 45 marcis extitit aestimata, de quibus i fratres eidem dominae et dicto Julae 20 marcas persolverunt. Quam ıpositionem rex Bela confirmavit.

Fejer: Codex dipl. T. IV. vol. II. p. 518.

DCCLXXIV. **Sevrini. Kal.** *1259. 1. Julii.* Bela IV. rex vollens possessionem Sczolovna quam a castro Szaladiensi quondam exemptam pater ejus Iwachino comiti Scibiniensi bonae memoriae filio comitis Beche pro multiplicibus servitiis donaverat, filiis eius et haeredibus conservare, commemorat quaedam eius servitia, inter caetera, quod cum Assenus Burul imperator quondam Bulgarorum auxilium a patre regis contra infideles suos de Budino ex amicitiae fiducia implorasset, rex ipse Iwachinum associatis sibi Saxonibus, Olacis, Siculis et Bissenis in subsidium transmissit, qui cum supra fluvium Obozt pervenisset tres duces de Cumania ipsis occurrentes, cum eis praelium commiserunt, quorum duobus occisis, tertium nomine Karaz comes Iwachinus vinctum transmisit ad regem. Perveniens ad castrum Budin duas portas civitatis igne combusserit et post forte praelium ibi comissum, licet equo suo occiso, ipse acceptis lactalibus plagis vix vivus remanserit. Tamen quatuor cognatis et aliis militibus per Bulgaros occisis castrum Budin ad manus eidem B. Asseni restituit. Item in exercitu quem pater regis contra Romanum ducem Ruthenorum levavit, in quo idem dux capite fuit truncatus, comes Iwachinus clara opera fidelitatis praestitit, quocirca illi pater regis possessionem Sczolovna donavit. Rex autem post mortem patris sui revocando omnes donationes, revocavit etiam praefatam, sed respectu servitiorum Ivachini ad petitionem filiorum ejus Philippi episcopi Zagrabiensis et Thomae comitis de Crocov, restituit ipsis eandem possessionem Sczolovna, commemorans ipsorum quoque servitia, nam comes Thomas in minori adhuc aetate constitutus contra Tartaros apud fiuvium Soiov laudabiliter dimicavit, ubi laetale vulnus in brachio dextro accipiens, amissis omnibus bonis suis vix mortis periculum evasit. Invalescente Tartarica tempestate apud Jadram etiam cum patruo suo Dionisio comite et bano totius Slavoniae ardenti studio servivit se mortis periculo exponendo. Dictus autem episcopus cum adhuc in minori officio constitutus praepositura Dimisiensi et cancellaria dominae reginae consortis regis Belae fungeretur, continuo studio servivit, legationes in regno et extra regnum ad regem (Bohe)miae dilectum cognatum et ad partes Bavariae, quando filiam regis Elisabetham filio ducis Bavariae matrimonialiter sociaverit. Quorum omnium intuito dictam possessionem rex eis restituit. Tandem tempore quo per Stephanum banum totius Slavoniae et comitem Paulum iudicem curiae occupata et confusa tempore Tartarorum jura castrorum in statum debitum revocari faciebat rex, suborta dubitatione de metis revisae sunt metae per Felicianum praepositum colocensem; quarum prima incipit ab aquilone de terra Vulchuk a fluvio Ehnech lutoso, inde per terras, quae Mege dicuntur ad magnam viam qua itur Varasdinum — inde vergit per Bedniam et transit ipsam et pervenit ad fluvium Stopnik, ubi est ab oriente terra Horasnik; et per cursum ipsius Stopnik et per quandam Baram ad viam et ad montem Gradich in quo castrum antiquitus fuerat, et per circuitum montis venit ad magnam viam quae Berczut dicitur et per eandem viam vadit ad Zogenefrie (?) et cadit in viam Slobiduta ubi ab oriente est terra Vulchu quae Zegene vocatur et a parte meridionali est terra Razina et in eadem vi per Borcz venit ad vineam et transiens viam descendit ad fluvium Razina et minorem Razinam, a parte meridionali sunt jobagiones castri Crisien. Scibislc et cognati eius, et superius ad aquam Wopak et ascendit quendam Ber tendit ad montem ubi est Holm in fine ipsius Bercz cadit in Lizkochpotol

ubi ultra est terra Greiacov et descendit in Bedniam quae venit ad Greiacopotoka a parte occidentali terra Greiacov. Per viam in Bercz venit ad caput Strmech et terram Chresnieucz, quae est Christiani. Porro terra Potey quae Zuhodol dicitur et descendit ad caput Zolonapotok et venit ad magnam viam, Varastini ab occidente est terra Crisiensis filii Zenesae, ubi castrum construxit, et vadit prope ecclesiam s. Martini et transeundo ecclesiam per viam cadit in Chnech potoka, per quem circuit ecclesiam s. Crucis et terminatur in Vulchuk.

Antiquum transumptum in charta conservatur in mea collectione.

DCCLXXV. **Albae.** *1259. 3. Octobris.* Bela IV. rex commendat memoriae, quod Philippus episcopus Zagrabiensis super terra sancti Martini condam Borych bani a Paulo filio eiusdem Borych in causam attractus, idem Paulus dictam terram utpote haereditariam sibi restitui postulasset, episcopus vero dictam terram titulo emptionis dixit se habere, et hoc ex litteris Rembaldi domorum hospitalis Jerusolimitani per Hungariam et Slavoniam tunc maioris praeceptoris comprobavit. Cumque super hoc diutius coram rege litigatum fuisset, tandem eisdem Zagr. episcopo et fratri Arnoldo domorum hosp. per Hung. et Slavoniam maiori praeceptore, qui fratri Rembaldo immediate successit, ex una parte et Paulo filio Borych bani ex altera coram rege constitutis praesentibus baronibus regni, ipse Paulus deprehensus est litteras regias falsicavisse. Quo circa ipsa terra s. Martini et alia bona Pauli propter vicium falsitatis ad manus regias devolvi debuissent, sed rex tamen adiudicavit eandem terram episcopo.

Hoc documentum confirmavit a. 1275. rex Ladislaus et transumpsit cap. Chasmense a. 1615. Ex actis c. r. archivo per banum Khuhen-Hedervary ablatis N. R. A. Fasc. 1531. N. 13. Tkalčić: Mon. I. p. 122.

DCCLXXVI. **Tragurii.** *1259. 3. Decembris.* Temporibus Columbani episcopi Tragur., Romani Stoche et Duymi de Cega iudicum Tragur., Pasculus et Helias fratres, filii quondam Berisii Soldani, confessi sunt se recepisse a canonicis Tragur. 40 libras denariorum parvorum Venetorum pro quibus vendiderunt terram suam haereditariam sitam ad Vicum super terra Stanae relictae Rosco, et pro cambio receperunt a canonicis unum passum de terra per longum et amplum apud Blatta de Pantano. Testes fuerunt Cerne Chvalotae, Sabaciolus et alii plures. Silvester de Urso examinator manum misit. Gervasius communis Trag. jur. notarius scripsit.

Farlati: Illyr. sacr. T. IV. 346.

DCCLXXVII. **Anagniae.** *1259. 3. Decembris.* Alexander IV. papa ad petitionem prioris et conventus monasterii s. Mariae de insula Egidii cisterciensis ordinis Zagrab. dioecesis confirmat donationem duorum molendinorum super fluvium qui dividit capitulum a castro Grech eis per regem factam.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 123.

)CCLXXVIII. **Zagrabiae** *1259.* Stephanus banus totius Slavoniae et caneus Styriae transsumit ad petitionem Thomae filii Bratovan litteras Aledri comitis de Podgorja vicebani sui et judicis Zagrabiensis in quibus tinetur: quod praefatus Thomas tertiam partem terrae Scepnice accepto ıaldo vicebani Bosino ac Micus, Nicola et Stephano filiis Nicolai ream-

bulasset, quam asseruit suam esse. Dum intra partes super eadem dutius causa ventilata fuisset, tandem quartam partem terrae reambulatae per Petrum curialem comitem suum Zagrabiensem praedicto Thomae et suis filiis assignari fecit jure perpetuo. Metarum terrae prima incipit juxta rivulum Scepnica, ultra rivulum vadit sub montem supra quem est vinea retro villam filiorum Nicolai et est commetanes Bolozod. Per rivulum venit ad molendinum et in uno loco cadit parvulus fluvius in rivum Scepnice et manet in meta Thomae; inde procedens unam viam et per varias metas terreas, arboreas et per montes venit ad terram filiorum Marge et ad septemtrionem est terra fratrum sancti Sepulcri.

Orig. perg. in mea collectione.

DCCLXXIX. **Zagrabiae.** *1259.* Magister Alexander banus maritimus et comes Zagrabiensis significat, quod cum super facto terrae, quae incipit a ponte Glyna et vadit per magnam viam usque ad Motoy in dextra parte, inter abbatem toplicensem ex una parte et filios Rata ex altera coram eo questio verteretur, et eadem fuisset deducta ad judicium domini sui Stephani bani, tandem idem banus decrevit, quod ut praedicta terra esset ecclesiae toplicensis, Ivan filius Jerozlai, qui pro abbate litem portabat, cum Ivan filio Ortun de Blyna et Huet officiale abbatis, secundo die Mariae Magdalenae coram capitulo Zagrab. deberet praestare sacramentum, quod idem Ivan filius Jerozlai praestitit. Unde ipsa terra monasterio restituta est.

Tkalčić: Mon. hist. T. 1. p. 244.

DCCLXXX. *1259.* Capitulum ecclesiae Zagrab. describit metas cujusdam terrae monasterii B. M. V. de Toplica et quidem: de monte ad tres metas unde descendit in aquam Petrina; inde exit ad Belipotok, vadit per fluvium ad caput eiusdem; deinde ad Domasingum; deinde ad viam que venit de Blina, per viam descendit in Precopam et per valles et montes ad Cochinam, deinde ad caput rivuli et in Ravnam ubi terminatur. Pristaldi fuerunt Gurk filius Merge terrestris et Blasius curiae capituli. Per manus Michaelis lectoris ecclesiae.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 124.

DCCLXXXI. *1259.* Stephanus banus totius Slavoniae significat, quod Chornug filius Chornouech jobagio castri de Glauniza a filiis Endre requisivisset: Prediuoy, Volkonam, Scynarkum, Volkomirum, Vlkoynum et Stoysam nomine suorum servorum, super quibus filii Endre dicebant, quod praefatus Churnug secundario praedictos homines qui semper liberi fuissent, impeteret in servitutem; et quod praedictos homines iustificati fuissent contra eundum Churnug et dixerunt super hoc litteras Gurk(onis) quondam comitis Zagrabiensis se habere; quas cum filii Endre in die ad hoc assignato exhibuissent, dictus Churnug eas falsificavit. Demum dictus Churnug in form compositionis habite in duello quod habebat contra filios Endrae super terr Dobony et Zuhodol praedictos quinque homines tamquam liberos et litter Gurk comitis tamquam iustas reliquit. Banus itaque confirmat libertate dict quinque homines et litteras comitis pro iustis declarat.

Cod dipl. patrius IV. p. 37.

DCCLXXXII. *1259.* Bela IV. rex significat, quod cum Persinus requireret a civibus de monte Grech de Zagrabia terram Ambrosini duobus aratris sufficientem et quedam instrumenta super eadem exhiberet, cives autem e converso exhibuissent privilegium regis bulla aurea roboratum, rex volens privilegium suum, praesertim cum ipsa terra sit inter metas memoratae civitatis conservare, dimisit eandem terram Ambrosini ipsis civibus in perpetuum.

Ex mea antiqua collectione.

DCCLXXXIII. *1259.* Maria regina Hungariae notificat, quod cum possessionem Pucyna filii Urban, Lobor vocatam, cum castro in eadem constituto, comiti Michaeli fratri Buzad eius consors Bela rex contulisset, postmodum Cheh, filius eiusdem Pucyna, dictam possessionem Lobor et castrum a patre suo ablatum indebite asserebat et sibi restitui postulabat. Verum, quia donatio comiti Michaeli facta, per regem non fuit revocata, regina attendens servitia eiusdem Cheh quae in regno et extra regnum in legationibus suis exhibuit, terram Dobouch sitam in Posega cum silva Zoaberka in concambium terrae Lobor et castri dicto Cheh contulit in perpetuo possidendam. Praeterea cum inter ipsum Cheh et Elisabetham relictam Demetrii familiarem sociam uxoris Johannis cognati reginae matrimonium celebratum fuit efficiente regina, hanc duxit ei gratiam faciendam, quod si ipsum Cheh absque haerede prius quam dictam uxorem mori contingeret, ex tunc dicta ejus consors terram Dobouch possideat, quoad vixerit, post obitum autem ad generationem dicti Cheh pleno iure devolvatur. Metae autem per Philippum comitem de Posega circumscriptae tales sunt: Prima incipit ab oriente in radice montis lapidosi, ubi coniuguntur Oroycha et Lypouch, inde versus meridiem in quoddam Berch per fluvium Lipouch ad montem in cujus cacumine est meta; inde versus orientem in vallem ad fluvium Bregomnik usque terram Bilotae, Oroycha vocatam. Per varias metas cadit in potok Zuini, ubi est commetaneus Dras et versus Oroycha est locus a parte Nadoslak pertinens ad Dobouch. In margine silvae sunt tria loca pertinentia ad Dobouch: Bogdassa, Velika Boboycha et Kereklaz vicina domini Dras. Per montem descendit ad potok Kuhnek, deinde ad potok Zkorin, qui cadit ad potok Dobouch. Per varias metas vadit iuxta terram Pose et potok Skopchonik inde ad potok Pokolasnik inde ad villam Mortunus jobagionis castri inferior Vrba vocatam. In magno spatio vadit ad fontem Pokolasnik ubi exit ad Calistam; revertitur ad aquam Dobouch ubi Kolin est commetaneus. Per Berch vadit ad radicem montis Trihuch inde ad montem Calistam inde ad terram Ivance filii Drusk. Per longum vadit ad villam Zochan et ex parte terrae Zkrabatnik revertitur ad primam metam. Extra metas habet dictus Chech in aqua Chernech loca piscaturae, unam in fine campi Unuhlev, alteram in Kaponicha et clausuram in aqua Kneznicha et piscaturam in aqua Luki.

Ex actis e regni archivo per banum Khuen-Hedervàry ablatis. N. R. A. F. . 1502. N. 2.

CCLXXXIV. *1259.* Stephanus dux (et capitaneus Styriae) confert Chak .stro pincernarum suorum pro suis servitiis castrum Horig et cum spec- bus terris ad Myltumberg, cum villa Saxumfeld prout Morsulfus de n ipsam possedisset.

enzel: Cod. dipl. Arpad. XI. p. 463.

DCCLXXXV. *1259.* **Stephanus dux donat** Lancredo filio Buzad duas terras Polona **cum terris Nedelk (Nedelišće)** et Zunk sitas inter Muram et Dravum **exemptas a jurisdictione castri Zaladiensis.**
In camerali archivo Budensi. N. R. A. Fasc. 1516 N. 45.

DCCLXXXVI. *1259.* **Idem Stephanus dux** Styriae, confert comiti Ponith filio Arnoldi **duas terras inter Dravum et Muram** fluvios situatas quarum una castri Zaladiensis **ad** *5* **aratra extenso cum ne**more Zomor vocato, **altera** vero Chrisanecz **dicta.**
In camerali archivo Budensi N. R. A. Fasc. 1516. N. 45.

DCCLXXXVII. **Spalati.** *1260. 10. Februarii.* Regnante Bela IV. rege, temporibus **Rogerii Spalatensis archiep., Nicolae De**ssae, **Nicolae Duimi et Cosmae** Petri Camurci **iudicum; Michae Madii, Alberti** Janin et **Michaelis** Leonardi iudicum; T**icha relicta Michae Stossae, tale or**dinavit testamentum: **Imprimis** omnia instrumenta **quae eius nepotes filii Stani** quae eis ipsa vel ipsorum patres vel **matres de rebus fecerant irrita permaneant** et nullam vigoris obtineant firmitatem. **Cui dispositioni Elias Stani** illic praesens contradixit et se et suos fratres **et sorores sub protectionem curiae** posuit, **dicens suam avam** non recte **esse locutam. Actum in domo ipsius** Tichae in praesentia Nicolai quondam sacristae **eius patris spiritualis, Dessae** Michaelis, **Philippi** Cusae, Laurentii Devae **et plurium. Gervasius Grube**ssae scripsit, Lucas canonicus Spalat. et **notarius communis confirmavit, testibus**: Stanicha, Ventumre et Jacobi Petri.
*Wenzel: **Cod. Arpad. cont. II. p. 326.***

DCCLXXXVIII. *1260. 26. Febr.* **Bela IV.** rex notificat, quod cum abbas et fratres **ord. cisterciensis de Toplica zagr. dioec.** in insula s. Ladislai, quae prius Wyhugh **nuncupabatur, turrim et domos** pro defensione sua de regio consensu **construere cepissent, volentes prope** castrum praedictum in aliqua terra grangiam **sibi providere, rex eis terram** Pridislai et Ludugari nomine Crala, cum **omnibus pertinentiis suis, silva,** insula et **piscationibus** contulit.
*Tkalčić: **Mon. hist. T. I. p. 124.***

DCCLXXXIX. **Jadrae.** *1260. 25. Martii.* Laurentius **archiep. Jadrensis,** habito consilio **cum universo capitulo et cum** pluribus **sapientibus** et religiosis viris, **considerans quod moniales monasterii** s. **Nicolai de Jadra ordinis** s. Benedicti, **quod abbatissa caret cum omnibus** rebus suis, tam **mobilibus** quam immobilibus, **de consensu patronorum ipsius** monasterii, **adscribi** voluerunt ordini **franciscano s. Clarae et colere** disciplinam coenobii **s.** Damiani ratificat **eandem donationem, eximendo** dictum **monasterium cum** omnibus juribus **suis, et dictas moniales ab omni** jurisdictione sua. **Praesentibus** Damiano plebano **s. Petri novi de Jadra, Geminiano** Jadrensi **primicerio,** et nobilibus viris **Cerne de Merga, Chrisogono de** Mauro, **Paulo de Lampre**··· Joanne de **Zivaletti et Lampredio Nicolae.**
*Farlati: **Illyr. sacr. T. V. 79.***

DCCXC. **Anagniae.** *1260. 26. Martii.* **Alexander IV. papa ad relatio**ne episcopi **Traguriensis, quod clerici castri de Sibenico** ejus dioecesis a pr decessore **ejus pro denegata sibi obedientia,** sint excommunicati, quic

tamen non obstante eo susceperunt ordines et celebrarunt officia, quare petit a sede apostolica pro eis absolutionem. Concedit igitur papa ut episcopus eosdem excommunicatos absolvat a lata sententia.

Lucius: Mem. di Trau. p. 78.

DCCXCI. **Venetiis.** *1260. 9. Aprilis.* Rainerius Geno dux Venetiarum, una cum minori et maiori consilio et collaudatione populi, attendentes fidem et devotionem quam Joannes, Guido et Henricus, olim comites Veglae, et praedecessores ipsorum ad commune Venetiarum habuerunt, concedunt et confirmant nobilibus viris (Joanni) Schinelae, nato quondam comitis Bartholomaei, ac ejus filiis Petro Schinellae, Bartholomaeo et Federico, Bartholomaeo et Guidoni, filiis quondam Guidonis de Vegla, et eorum haeredibus masculis in perpetuum ita, quod unus alteri succedat, universum comitatum Veglae et insulae de Previchi cum omnibus redditibus, viris, rationibus, honorificentiis, collectis et regaliis, et quidem comes Schinella et filii et eorum haeredes medietatem totius comitatus, et Federicus, Bartholomaeus et Guido ac eorum haeredes aliam medietatem. (Sequuntur pacta et conditiones). Et est sciendum: quod pro dicta concessione ipsius comitatus solvi et dari debent communi Venetiarum libras nongentas veneticas parvas; de quibus habebit 700 dux pro salario ei concesso, 200 autem nobilis vir Laurentius Teupolo donec vixerit, et eo decedente communis Veneta. Praeterea quandocunque per commune Venetiarum armabuntur galeae 30 aut superius, armari debent unam galeam homines ipsius comitatus eorum expensis. Et si magnitudo Venetiarum ibit per partitionem, unus ex comitibus de domo Veglae ibit personaliter in dicto exercitu et stabit donec alii nobiles Veneti morabuntur suis expensis. Item infra decem annos venturos, debent dicti comites et eorum haeredes ponere in Venetiis in possessionibus libras decem millia veneticas parvas et pro comparandis possessionibus. Tempore belli dabunt 100 aut 200 homines pro soldo quale dabitur in Venetiis. Et quando predicti comites erunt pro tempore in Venetiis, debent simul esse cum maiori consilio, sacramento astricti. Subscripserunt Raynerius Geno dux, Joannes Quirinus judex, Joannes Gradenicus judex, Gibertus Dandulus judex, Marcus Totulus consiliator, Marsilius Georgii consiliator, Marcus Clurio, consiliator, Thomasinus Maurocenus consiliator, Nicolaus Quirinus consiliator, Conradus cancellarius scripsit.

Ex transumpto Marcantonii Vinciguerra de a. 1480. Habet quoque Lucius de regno Dalm. et Croat. Lib. IV. cap. 8. et Ljubić: Mon. spec. hist. Slav. Merid. I. p. 91, cum aliquibus mutationibus.

DCCXCII. **Anagniae.** *1260. 20. Aprilis.* Alexander IV. papa mandat archidiacono Spalatensi ut sententiam latam ab archiepiscopo Jadrensi contra archipresbyteros et clericos de Sibenico, sicuti est justa, auctoritate pontificis, appellatione remota, firmiter observari faciat.

Farlati: Illyr. Sacr. T. IV. p. 347.

DCCXCIII. **Venetiis.** *1260. Mense Aprili.* Rainerius Geno dux Veneum notum facit, quod cum inter Joannem Teupolo, filium quondam Jacobi is Venetiarum, comitem Absarensem, pro se et hominibus Absarensis et rsi ex una parte et nobiles viros Fridericum, Bartholomaeum et Gvidonem ᵗᵉes Veglae pro se et eorum haeredibus et hominibus Veglae et Vino-

doli et aliarum terrarum ipsis subjectarum, de quibusdam intervenisset contentio, tandem ad pactum et concordiam pervenerunt ad invicem et remiserunt omnia damna, iniurias et offensiones per illorum homines factas, viceversa. Item filii comitis Gvidonis filios Cagi Berti de Absaro, quos captos detinent ad praesens liberos relaxabunt. Item damna illata Rannasio et eius sociis et aliis absarensibus debent satisfacere homines Veglae. Nicolao Tanolico debet satisfieri de equo. Praeterea offensio mortis Drasimiri, hominibus Chersi per comites Veglae remissa est. Ligna invicem non audet incidi et auferri sub poena duorum byzantinorum pro qualibet barcha etc. Et promiserunt pacta omnia servare sub poena mille librarum veneticarum parvarum. Subscripsit Raynerius Geno dux.

Ljubić: Listine. I. p. 93.

DCCXCIV. **Spalati.** *1260, 7. Junii.* Regnante Bela IV. rege. Temporibus Rogerii archiepiscopi Spalatensis, Nicolae Dessae, Nicolae Duymi et Cosmae, Petri Camusci iudicum publicatur, quod eodem anno 1260. die 10. Februarii temporibus Rogerii archiepiscopi, Michae Madii, Alberti Jancii et Michaelis Leonardi iudicum, Ticha relicta Michae Stosce ordinavit sibi fieri testamentum. Imprimis dixit: quod Stanus ejus gener cum Scemosa sua uxore habuerunt a Micha suo viro 50 perperos, et alios 50 habuerunt ab ipsa, cum quibus redimerunt domum ipsius Stani a Chereba Solubae qui eam in pignore tenebat. Item quod Scemosa acceperat a Micha Bacianae 50 perperos, quos Micha ipsi Tichae dare tenebatur. Item quod Stanus accomodaverat ab ipsa 240 libras denariorum parvorum et alia vice 120 libras pro quibus dedit aliqua pignora, sed violenter abstulit una cum instrumentis de suis possessionibus, et debitis. Stanus habuit etiam barcusium ejus ad custodiendum et 100 pecudes ad pascendum, sed nichil de his omnibus dedit. Item filia Scemora habuit 16 pensas auri de Tragumo de quibus voluit Ticha quod Dabra ejus filia medietatem habere debeat, aliam haeredes Scemosae filiae. Soluta medietate recipiant ipsi haeredes in se terram quae est ad Cazanam, quam pastinavit filius Besazi et terram de Duye, quam pastinavit Plesketae filius, et terras de Cerenaso, que fuerunt divisae cum Brde Russi. Et terram in Dilato penes ecclesiam St. Cosmae et Damiani et duas terrulas in Dilato que vocantur Vosicze et terram in insula Bracia quam debent dividere cum Dabro Laduli. Dabra autem dixit quod habeat terram ad fontes, ad laculos dein Darcutio ad Sillatum (Dilatum), dein in Pinuzo ad paludem, et declaravit omnia instrumenta, quae ejus nepotes filii Stani, vel matres fecerant, pro irritis. Quibus Elias Stani contradixit in nomine suo et suorum fratrum et sororum, dicens suam avam non recte fuisse locutam. Item voluit Ticha quod pars quam habebat in Solta et terra ad S. Mariam de Pansano vendentur et dentur pro sua anima patri spirituali, clericis pro exequiis, matri Diusse, suo nepoti et monasterio S. Stephani et S. Mariae de Solta, Slavae Cacasci, patribus minoribus certae summae. Debitum Mihae Bazianae reliquit Dabrae. Legavit etiam aliqua monasteriis S Benedicti et S. Stephani. Superlectilia, utensilia, vegetes et omnia in domo suo legavit filiae Dabrae. Executores nominavit Duimum Cassari et Bujaldum Duimi. Actum in praesentia Nicola patris spiritualis, Dessae Michaelis, Philippi Cusae, Laurentii Dessae, Gervasius Grubasie scripsit. Lucas can. Spal. jur. not. scripsit etc.

Ex archivo aulico Vindobonensi, acta Spalat.

DCCXCV. **Anagniae.** *1260. 11. Junii.* Alexander IV. papa ad postulationem abbatissae S. Nicolai Jadrensis et eius sororum suscipit eorum monasterium in protectionem B. Petri, statuens ut ordo monasticus qui B. Benedicti regulam atque imitationem monialium inclusarum S. Damiani Assinatensis et formulam vitae suae a Gregorio papa ordini eorum traditam in eodem monasterio institutus esse dignoscitur, perpetuis temporibus observetur. Confirmat praeterea omnes possessiones et bona eiusdem monasterii. Et quidem locum ipsum in quo situm est idem monasterium. Item ecclesiam S. Joannis de Mezam cum vinea et terris. Vineas de Gillum cum terris, quae sunt ad Slacam et quae sunt ad Bravo, cum omnibus domibus et casalinis in civitate Jadrensi, et cum aliis utilitatibus. Datum per manus magistri Jordani vicecancellarii.

Farlati: Illyr. sacr. T. V. p. 79.

DCCXCVI. **Lacromae.** *1260. 2. Novembris.* Slavius episcopus (Tribuniensis) et abbas monasterii Lacromaae cum fratribus Pascale et Ysaya confitentur (quid? non producitur). Presbyter Pascalis com. not. scripsit.

Farlati: Illyr. sacr. T. VI. p. 291.

DCCXCVII. **Zagrabiae.** *1260.—1265. 15. Nov.* Rolandus banus totius Slavoniae significat, quod filii Jurgis, Volkota et Volkuzlov ac Obrad filius Jurenk ex una parte, et Mirozlaus ex altera personaliter constituti, prima pars confessa sit quod quasdam terras ipsi Miroslavo impignoratas redimere non potuerat, idcirco eas eidem dedisse in perpetuum, sicut in litteris Tiburcii et Martini comitum Zagrabiensium continetur, in quibus idem Tiburcius comes anno 1260. testatur, quod supradicti filii Jurgis et Jurenk vendiderint duodecim vretenos de terra sua comiti Miroslao pro 15 pensis denariorum zagrabiensium, alii 12 vreteni fuerint inpignorati et positi inter terram Raduhne et fluvium Odra. Venditioni astiterunt, et approbarunt eam fratres venditorum Gylkunk et Stepan, Martinus autem comes Zagr. attestatus similiter Zagrabiae in festo S. Marci 1265. quod comes Mirozlaus praesentavit literas Alexandri viceiudicis comitis Ladizlai quondam Zagrabiensis in quibus continebatur quod Volkota particulam terrae juxta Harastya, quatuordecim dimensiones quod vulgari dicitur vreten Miroslao pro quatuor marcis impignorasset et praetergresso termino in perpetuum reliquit; item quod Georgius Chenetk et Michael filii Descyn proximi Volkota dictam terram bona pace dimiserunt Miroslao contradictione non obstante nobilium regni. Mortunus filii Mortunus, Buthnik, Nicolai filii Gneus.

Ex actis per banum Khuen-Hedervary ex archivo regni ablatis N. R. A. Fasc. 135. N. 18.

DCCXCVIII. *1260.* Bela IV. rex manifestat, quod cum Deus rabiem Tartaricae gentis excitasset contra eius regnum, per quos Tartaros in campestri praelio convictus, fugaeque praesidio Maritimas partes adiret, et aquarum latibula nquaereret, ubi cum funera suorum fidelium videret, more Rachel plan-ret, quia eorum solatio fuit destitutus; tunc pater miserecordiae ad con-andum eum, Federicum et Bartholomaeum nobiles de Vegla quasi de lo proiecit, qui ei cum omni eorum parentela adhaerentes inter actus pro-cuos fideles ei exhibuerunt famulatus, et non modicam pecuniam eorum, ultra XX marcarum millia transcedunt, in cyphis aureis et argenteis et

aliis rebus praetiosis ei de bonis suis donaverunt. De consilio igitur reginae Mariae consortis suae et baronum suorum donavit eis civitatem circa litus maris existentem, Scen vocatam, cum omnibus pertinentiis et tributo. Datum per manus Farkasii electi albensis, aulae vicecancellarii.

Ex transumpto Caroli regis de a. 1322 in actis per banum Khuen-Hedervary et regni archivo ablatis. N. R. A, Fasc. 1646. N. 1.

DCCXCIX. Bela IV. rex significat, quod cum in conflictu cum Tartaris in campo Su (Sajo) ab iisdem totaliter victus et confusus fuisset, videns nullum auxilium adesse, quinimo quod aufugere debeat, sicuti etiam aufugit ad partes maritimas quaerens locum abscondionis et receptionis intra mare. Ubi deplorans sicut Rachel consideravit ruinam et necem suorum. Sed Deus misericordiae misit ad eum tanquam ex coelo consolandos illustres, magnificos et eximios viros Fridericum et Bartholomaeum Frangepan, qui donarunt ei in scyphis et poculis aureis et argenteiis plusquam XX milia marcarum in pecunia, uno verbo in scyphis magni valoris. Considerans haec fidelia servitia donavit eis locum qui est penes mare, Vinodol cum omnibus pertinentiis. Cuius confinium ad tramontanam imprimis est fluvius et locus Rika in monte maris incipiendo et libera aqua Richina usque ponticulum penes Prohovo. Trans aquam prima meta est in uno lapide in quo est littera *A* et aqua sequitur libera, quae aqua ex monte Grobnicensi et confinio scaturit. Murus supra inchoatur in Jilievicheb, qui dicitur Prezum, murus in piscina ad Praputische ex illa parte Terstenik, locus autem Terstenik manet regius et integer. Inde ad Kupin kamen, ad Lisen kamen, ad Bila voda in vale Papruthio, a valle ad montem Berinschek, inde ad Gromacha, ad Prezidin et Babinopolye. Haec sunt vera confinia a parte maris usque ad Babinopolie.

Documentum hoc publicatum per Krčelić in notitiis Praeliminaribus p. 195 si est ex toto apochriphum, sicut omnia indicia, stylus inusitatus eius temporis, et nomen Frangepan comitibus Veglae tunc adhoc incognitum testantur. Videtur esse falsificata copia praecedentis privilegii Belae regis cum donatione urbis Segniae. Existebat in copia in regni archivo Croatia Fasc. 370, N. 35 ex Fasc. 1858. N. 1, per banum Khuen-Hedervary Budam ablatam.

DCCC. *1260.* Stephanus junior rex primogenitus Belae IV. notificat, quod Chak magister Tavernicorum suorum et comes Zaladiensis postulavit ut quandam terram praeconum castri Zaladiensis, Cheusy quinque aratrorum, Tordae filio Heur confere dignaretur. Rex consideratis servitiis dicti Tordae qui in bello contra ducem Austriae conservavit castrum Lewka pugnans facie ad faciem contra Teutonicos, de quibus multos occisos, multos decapitatos, quamplures etiam captos dicto Chak praesentavit. Porro in acie domini sui (Chak) in Bulgariam proficiscens ibidem exhibuit laudis merita recolendae obponens se prae aliis exercitui Bulgarorum pro honore regis. Pro quibus rex ei dictam terram contulit cuius meta incipit de aqua Lysco et vadit per varias terras.

Cod. dipl. patrius VI. 105.

DCCCI. *1260.* Bela IV. rex notificat, quod consideratis fidelitatibus co mitis Perchini, quas tum in deferendis rebus seu mercibus praeciosis d Venetiis, non parcendo rebus nec personae, fideliter impendit et pro rebu

eisdem C et XX marcas, quibus ei tenebatur, terram seu possessionem Glavnicha, quam Welezlaus et caeteri cognati sui residebant, quae terra ad homines castri de Morocha pertinebat in comitatu eiusdem existens de munificentia regia et consensu omnium baronum, archiepiscopi, et episcopi iure perpetuo contulisset a castroque de Morocha et aliis castris in servitiis extraxisset. Datum per manus mag. Smaragdi praepositi Albensis aulae vicecancellarii.

Ex archivo camerali Budensi. Wenzel: Cod. dipl. Arpad. VII. 520.

DCCCII. *1260.* Capitulum ecclesiae Zagrabiensis notificat, quod magister Petrus archidiaconus Zagr. nomine Philippi episcopi ab una parte ab altera vero Wlcuzlav et Gordun filii Gordun terram haereditariam Gaj circa Worosdinum prope terram episcopi confessi sint, se vendidisse eidem episcopo jure perpetuo pro 50 marcis. Huic facto interfuerunt Wytemer et Nicolaus filii Bere. Datum per manus magistri Michaelis lectoris eccl. Zagr.

Tkalčić: Mon. episc. I. p. 125.

DCCCIII. *1260.* Capitulum Chasmensis ecclesiae significat, quod Vitimer et Nicolaus filii Bere ex una parte ex altera autem magister Petrus archidiaconus de Kamarcha et Hudina comes, vice et nomine Philippi episcopi Zagrabiensis, constituti coram, dictus Nicolaus spontaneum praebuit consensum facto venditionis terrae Obris ipsum Vitumerium contingentis, quam eidem episcopo vendidit, secundum quod in litteris Belae regis continetur.

Tkalčić: Mon. Hist. T. I. p. 126.

DCCCIV. *1260.* Bela IV. rex concedit magistro Tiburtio liberorum solatio destituto, propter laudabilia sua servitia, liberam de omnibus juribus possessionariis et rebus mobilibus ad lubitum suum, Cruciferis duntaxat exceptis, testandi atque disponendi facultatem.

Ex actis monasterii de Garić. Fasc. I. N. 2, per banum Khuen-Hedervary e regni archivo ablatis.

DCCCV. *1260.* Capitulum ecclesiae Zagrabiensis significat, quod constitutis ab una parte Iwanca nomine et vice patris Philippi episc. Zagr. ab altera Gardun, filio Gordun, qui confessus est terram suam Bezenche se vendidisse eodem episcopo pro 15. marcis. Astitit Wlcuslav filius Gordun qui venditionem approbavit. Datum per manus magistri Mychaelis lectoris ecclesiae Zagrabiensis.

Tkalčić: Monum. hist. T. I. p. 125.

DCCCVI. *In villa* **Buzad.** *1260.* Ch. magister Tavarnicorum regis et Ste(phanus) comes Zaladiensis declarant, quod cum altercatio quae inter fratres rum Michaelem scilicet comitem ex una parte, et Lancredum comitem ex ɜra super divisione possessionum exorta fuerat, ut inter illos concordia remaretur ad ipsos accesserunt, qui licet diucius voces super facto mutuasıt, tamen taliter factum possessionum ordinarunt: ut deinceps Lancredus in lo titulo possessionis praetaxare vel molestare comitem Michaelem debeat n omnino idem comes Michael rationabiliter sit excusatus et separatus in

divisione possessionum. Interrogabat etiam comes Leonardus an quaedam terra sita inter Drawum et Muram ad ipsum possit pertinere, cui etiam Michal contradixit et contrarium demonstravit. Et sic cum bona pacis tranquilitate ab invicem sunt separati.

Ex archivo camerali Budensi. Wenzel: Cod. dipl. Arp. VII. 532.

DCCCVII. **Vrhlab** *1260.—1272. in festo s. Crucis.* Stephanus Uroš rex Serbiae confirmat mercatoribus Ragusinis privilegia concessa eis a praedecessoribus suis juxta legem et consuetudinem antiquam, ad petitionem missorum Ragusii Nicolai Krusić et Binculae Tosković.

Miklosich: Mon. Serbica p. 51.

DCCCVIII. **Dlgo Polje.** *1260.—1272.* Stephanus Uroš rex Serbiae ad petitionem missorum Ragusinorum Grubesae et Nicolai confirmat privilegia Ragusinis a patre eius concessa et statuit controversias inter Serbum et Ragusinum dirimendas esse a duobus judicibus quorum alter Serbus alter Ragusinus sit; controversias vero inter Saxonem et Ragusinum a duobus judicibus Saxone et Ragusino.

Miklosich: Mon. Serbica p. 51.

DCCCIX. *1260.—1272.* Stephanus Uroš rex Serbiae confirmat privilegia Ragusinis concessa eis a fratre suo Stephano rege.

Miklosich: Mon. Serb. p. 50.

DCCCX. **Catari.** *1261. 13. Februarii.* Capitulum ecclesiae S. Triphonis cum voluntate totius populi civitatis (Cattari) rogaverunt Marcum episcopum cattarensem ut ecclesiam SS. Cosmae et Damiani et S. Helisabet consecrare dignaretur, qui precibus obaudiens dictam ecclesiam consecravit et reliquias sanctorum in ea collocavit. Temporibus Alexandri Pontificis, regnante rege Uroscio, regente comite Catari Budislavo, asistente in consecratione Grobina electo ecclesiae Dulcinensis.

Orig. In museo nationali Zagr. ex collectione Mich. Sabljar.

DCCCXI. **Venetiis.** *1261. m. Aprili.* Rainerius Geno dux Venet. cum suo maiori consilio et collaudatione populi, attendens puram fidem et devotionem quam Johannes Gvido et Henricus olim comites Veglae et eorum praedecessores hactenus habuerunt ad commune Venetiarum, concedit et confirmat Schinelae nato quondam Bartholomaei comitis Veglae ac ejus filiis Petro Schinellae, et Bartholomaeo; ac Friderico, Bartholomaeo et Gvidoni filiis quondam comitis Gvidonis de Vegla, et eorum haeredibus masculis, in perpetuum comitatum Veglae et insulam de Previchi, sicut ipsi comites et eorum praedecessores hactenus habuerunt et tenuerunt; et quidem unam medietatem comes Schinella et filii ejus aliam vero Fridericus, Bartolomaei et Gvido ac eorum haeredes. Datum per manus Conradi curiae ducalis ca cellarii.

Ljubić: Listine. I. p. 96.

DCCCXII. **Viterbii.** *1262. mense Julio.* Urbanus IV. papa concedit or nibus qui ad neo extructam ecclesiam S. Georgii ordinis fratrum Hospita

Jerosolomitani (in Planina) in festo supradicti sancti et in anniversario die dedicationis eiusdem ecclesiae accesserint, plenam indulgentiam peccatorum.

Orig. mem. in Actis collegii Sac. Jesu Zagrab. Fasc. 26 et 2 in archivo regni.

DCCCXIII. **Spalati.** *1261. 3. Augusti.* Regnante rege Bela IV. temporibus Rogerii archiepiscopi Spalatensis, Michae Madii, Gregorii Grubae et Petri Zachae iudicum, iidem iudices cum consensu nobilium civitatis seu communitatis plenam contulerunt potestatem Thomae archidiacono et Marino Bonaiuntae quos in ambasciatores civitatis ad d. regem destinarunt inveniendi denariorum sub mutuo super ipsa communitate, qui in primo viagio eundo vel redeundo seu stando pro expensis necessarii fuerint, erga integram restitutionem per communitatem. Actum intra ambas portas civitatis praesentibus Joanne Cigaidae, Creza Cazettae, Duymo Catarii, Dobre Dussizae testibus. Thomas Dussiczae examinator manum misit. Magister Franciscus imperialis notarius et Spalat. iuratus scripsit.

Ljubić: Mon. I. p. 98.

DCCCXIV. *In* **Zolum.** *1261. 3. Septembris.* Bela IV. rex refert in suis epistolis Ottoni episcopo Patavino de conversione Cumanorum, oratque eum ut Ottocarum Bohemiae regem, nepotem suum et regni implacabilem inimicum moveat ad implendas pacis conditiones. Adiicit etiam quod post habitam pacem inter eum et Ottocarum homines eiusdem de Styria, de exercitu suo ad propria redeuntes magnam partem terrae in comitatu Worosdiensi crudeliter vastaverunt; homicidia, spolia, incendia, captivationes pauperum et multa mala alia faciendo.

Fejer: Cod. dipl. T. IV. vol. III. p. 30. Hormayers Archiv. Monath October 1828. p. 31—3.

DCCCXV. **Zagrabiae.** *1261 20. Septembr.* Capitulum ecclesiae Zagrabiensis attestat, quod Jacus filius Beruway et consangvineus suus Draxa filius Woik jobagiones castri Crisiensis ab una parte, ab altera vero Bochov serviens Andreae comitis de Noak filii Nicolai bani, nomine domini sui, eidem Andreae comiti vendidissent vineam suam in terra Kemluk positam pro 27 pensis denariorum Zagrabiensium, quarum singulae quinque pensae marcam tunc temporis faciebant.

Ex actis per banum Khuen Hedervàry ex regni archivo ablatis. N. R. A. Fasc. 465. N. 20.

DCCCXVI. **Venetiis.** *1261. 7. Octobris.* Capta est pars in consilio quod nullus Venetus audeat portare vinum de marcha in Slavonia per Dalmatiam vel Quarnerium erga perditionem vini, et quod omnes comites de Dalmatia teneantur capere quemlibet quem invenerint sic portantem et una cum vino lignis destinare Venetias.

Ljubić: Listine. I, 99.

DCCCXVII. *1261.* Maria regina Hung. significat, quod cum in regnum voniae ad ordinandum et reformandum totum statum ducatus filii sui ducis ıe intrasset, cives de monte Grech sua plurima gravamina explicaverunt, volens miserecorditer relevare, praesertim cum idem Castrum de novo

sit constructum et erectum in principaliori loco ducatus, ad utilitatem et servitium totius regni et ad tutelam confinii fundatum, relaxavit eis debitum ducentarum pensarum quas cives eiusdem castri bano nomine ducatus annuatim solvere tenebuntur. Insuper compobavit civitatem liberam et exemptam esse ab omni jurisdictione episcopalis dignitatis, praesentibus et consentientibus magistro Thobia praeposito, mag. Petro archidiacono, mag. Buza cantore, Prothasio custode et Stephano decano.

Tkalčić: Mon. civit. Zagrab. T. I. Doc. 36.

DCCCXVIII. *1261.* Bela IV. rex notificat, quod cum Kurei civis Vorosdiensis ei et filio suo Stephano multa servitia et obsequia praestitisset, eidem ob merita sua terram Petri Calvi jobagionis zaladiensis castri sine haerede decedentis, in comit. zalad. existentem cum omnibus pertinentiis, sicut eam Csak banus Transilvanus, comes de Zounuc, secundum mandatum regium circumscripsit, contulit sub hac conditione: ut ibidem debeat commorari. Metarum autem prima incipit in littore Drave et tendit iuxta terram Cruciferorum, abinde transit fluvium Bugne et per fluvium Bugniche vadit versus meridiem ad rivulum Chernec ubi in distancia a metis Cruciferorum coniungitur metis terrae in Copij. Tenet metas cum Romano et per longum vadit ad rivulum Halyna. Per viam venit ad pontem ubi Halyna dupplicatur, et per veterem viam ad fraxinum iuxta villam supra rivulum Scegune cadit in stratam exercitualem prope domum Martini filii Ladizlai. Ab oriente ad monticulum Ozloa goriche, per varias metas et villam Georgii reddit ad litus Dravae.

Ex transumpto capituli Chasmensis ad petitionem Kurei civis Vorosdiensis de a. 1365. Carta membr. in archivo civitatis Varasdiensis Fasc. I. N. 5.

DCCCXIX. *1261.* Capitulum ecclesiae Zagrabiensis attestatur, quod cum Bela rex Hung. terram Keminuchka in comitatu de Guerche magistro Petro praeposito Chasmensi et fratri eiusdem Andrae comiti contulisset, et Rolandus banus totius Slavoniae qui ipsos de mandato regio in possessionem introduci debebat capitulum pro testimonio petiisset, nominatus fuit Martinus quondam custos vaciensis tunc sacerdos dioecesis Zagrab. ecclesiae S. Mariae de Podgorje, qui una cum pristaldo bani Nicolao, qui dictam terram dicto magistro Petro et ejus patri Andreae resignaverunt. Prima meta terrae incipit a fluvio Culpa et vadit per unam Malakam usque ad fluvium Bryn iuxta terram castri Goriciensis. Per varias metas et silvam paludosam et silvam Ligetk (aut Sigetk) tendit usque ad stratam publicam quae vadit de ecclesia S. Jacobi versus locum curiae castri Goriciensis, et per montes, valles et metas terreas et arbores descendit iuxta terram castri in vallem, et viam quae vadit de loco curiae Goricensis ad domum Utnnyzlav et transit in fluvium Zalaztnyk et cadit in Culpam ubi terminatur.

Ex actis per banum Khuen-Hedervàry ex regni archivo abblatis. Acta Monasterii de Kamensko Fasc. I. N. 1.

DCCCXX. *1262.* Rolandus banus totius Slavoniae attestatur, quod [illegible] rizlav Vulchk, Stepan, Vytko, Vulchik filius Rese, Vulchey filius Drask Dragoslav pro se et omnibus proximis reambulantes cum homine bani ter[illegible] Blagusa de Martino ventroso jobagione castri Zagr. proposuissent, quod d[illegible]

esset eorum haereditaria, et idem Martinus eandem occupans, depossuisset ipsos violenter. Contra respondebat Martinus: quod ipsa terra sua esset haereditaria ab antiquo posessa per patrem et praedecessores suos, et quod antedicti Berislav, Vulchk et socii sui in exhibitis per eum protinus litteris Alexandri quondam vicebani et comitis Zagrab. et privilegio Stephani bani in quibus continebatur: quod iidem Berislaus et socii in facie judicii provocati fuerant ad productionem testium faciendam; illi vero nullam productionem facere potuissent, nec aliquam ostendere cautionem; et ideo Martino cum undecim consimilibus hominibus adiudicatum fuisset juramentum et iurasset cum eisdem. Banus igitur una cum magistro Moys simigiensi et Vorosdiensi comite, magistro Nicolao judice curiae dominae reginae et pluribus nobilibus publico judicio assedentibus, Ivanka filio Inzlay, Hrenkone, Farcassio de Zagoria, Povorseno filio Rata et aliis considerans eosdem Berislaum et suos cognatos litem primitus litigatam et ex novo terminatam resumpsisse, decrevit eosdem manifeste calumniatores remansisse. Et quamquam ipsos secundum constitutam vindictam calumniae, adustis per medium nasis iudicare debuisset, tamen ad instantiam petentium, pepercit eis, relinquens terram Martino et eius successoribus, adversae parti perpetuum silentium inponendo. Coram Pristaldo curiae bani Thoma filio Sanctus et terrestri Pristaldo Boseno filio Inuse.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 126.

DCCCXXI. **Viterbii,** *1262. 11. Januarii.* Urbanus IV. papa Philippo episcopo Zagr. qui postulaverat archiepiscopatum Strigoniensem rescribit, quod eam secundum consuetudinem ecclesiae per suos legatos: N. episcopum Penestrinum, I. electum Portuensem et P. s. Mariae in via lata diaconum cardinalem examinari fecisset et licet compertum fuerit postulationem canonicam extitisse et licet ipse noverit quod ex eius magnificis meritis eum maiora decerent et amplioribus esset honoribus attolendus, tamen servari volens statutum sedis apostolicae, postulationem ad praesens distulit, nominat tamen eum in procuratorem dictae Strigonensis ecclesiae, tradens ei curam et administrationem in temporalibus et spiritualibus, citatque eum in praesentiam suam infra festum s. Jacobi apostoli.

Theiner: Mon. Hung. hist. I. 243.

DCCCXXII. *Apud domum* **Hudinae.** *1262, 9. Februarii.* Bela IV. rex mandat omnibus judicibus regni: cum Stephanus, Iwan et Johannes filii Beriwoy dicuntur esse adhuc in aetate tenera constituti et eis de consuetudine regni gratiam duxit faciendam, quod super factis possessionum, servorum et ancillarum, tempore patris sui exortis, non iudicentur usque dum in aetate legittima fuerint constituti, quatenus eos ultra gratiam eis factam judicare non praesumant.

Wenzel: Cod. dipl. Arpad. VII. p. 30.

DCCCXXIII. **Ragusii.** *1262. 26. Februarii.* Frater Alexander de ordine -um minorum, archiepiscopus Ragusinus, notum facit, quod cum Joannes rdos prior ecclesiae Scte. Mariae de Rabiato, Joanni praedecessori eius ipsi subditus ac monasteriis suis pro tempore respondens parochialibus ·tionibus tamquam preaelato dioecesano, elapsis jam annis duodecim sine

interruptione legitima, utpote per dictum Joannem institutus in dicta ecclesia et introductus in spiritualem possessionem, ipsi etiam in archiepiscopali palatio obedientiam fecit, cum aliis collectam solvit, visitationem ejus recipit, convictum dat pluries, et ad synodum venit, recognoscens eum praelatum et judicem suum ordinarium; nunc autem obedire contemnit, visitationem renuit et omnia prius facta et servitia denegat, quocirca eum cum dolore animi sui tamquam rebellem et contumacem excommunicat. Praesentibus Salvio Tribuniensi episcopo, ac omnibus abbatibus, canonicus Ragusinus et notarius archiepiscopi scripsit.

Ex transumpto bullarii archivi Ragusini. M. S. in mea coll. p. 370.

DCCCXXIV. *1262. 7. Martii.* Bela IV. rex commendat memoriae, quod cum terram Megeriza iam dudum comiti Hudinae pro meritis suis contulisset, quamquam eadem quod idem comes est solacio virilis sobolis destitutus, ipso sublato de medio ad regias manus reduci iure domini potuisset, attendens tamen ipsius comitis servitia et delicias quibus regem et suos continue honoravit, ad instantiam patris Philippi episcopi Zagr. aulae cancellarii in archiepiscopum Strigoniensem postulati, duxit annuendum ut comes Gregorius filius Grobesa et fratres et cognati comitis Hudinae eandem terram perpetuo possideant.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 127.

DCCCXXV. *1262. 30. Junii.* Bela rex notificat, quod pugil Johannes filius Joannis supplicasset ut terram castri Zagoria Batina vocatam, terrae suae haereditariae contiguam, ad tri aratra sufficientem sibi dare dignaretur. Rex igitur consideratis ejus servitiis ei dictam terram Batina contulit et in possessionem corporalem per magistrum Moys, tunc comitem de Symigio, fecit introduci. Cuius terrae metae prout in literis Lamberi comitis, officialis magistri Moys continebantur, hae fuerint: Prima ex parte meridionali juxta magnam viam ex parte Bokouch terrae suae, cui meta Nicolai filii Gregorii associatur; deinde in eadem via procedendo versus occidentem descendit in vallem et ibi in dorso montis qui Graduch dicitur est meta lapidea, deinde descendit ad fluvium Sarusbur, deinde venit ad aliam viam iuxta vineam Johannis, inde descendit ad fluvium Bonnam?. — Juxta viam est meta Martini filii Gurdina et Cuzmicho, deinde per latus montis ad haereditariam terram Johannis, quae Dulga vocatur, inde ad primam metam. Datum per manus magistri Pauli electi albensis, aulae vicecancellarii.

Ex archivo familiae Janković de Bribir. Fejer: Cod. dipl. VII. vol. 3. pag. 43.

DCCCXXVI. **Zagrabiae.** *1262. 6. Julii.* Fabianus comes Zagrabiensis notificat, quod Wlxa et Bodyk filii Vratyzlai jobagiones castri Zagrabiensi- accepto ab illo pristaldo Nepne Salicz cognato Velizlai citavissent in ei presentiam Lukach, Vyd et suos fratres filios Endre, proponentes contra e quod cum iidem ratione compositionis factae inter eos de terra sita int Lomnicham ex parte populorum de terra Chehi triginta wretenos terre dare debuissent, sicut in loco sacramenti per sententiatores extiterat ordinatu quod sacramentum eisdem filiis Endre adiudicaverat (comes) sed illos n

dedissent. Contra quod praedicti filii Endre responderunt, quod filii Wratyzlai ratione concambii illos 30 wretenos terrae dimisissent eis, quod concambium per Wlxa et Bodyk in terra eorum contra Chehienses fecisse retulerunt, cuius series in litteris capituli continetur. Quibus auditis comes ipsos triginta wretenos filiis Wratyzlai statuerat, quia filii Endre fideiussores producere non potuerant; sed postmodum statuerunt eos, et quidem Martinum ventrosum, Dazlaum, Borch, Leuchem, Bosenum, Stephanum filium Nicolai, Endreh, Minyzlaum et Oporisium, qui se fideiussores esse pro filiis Wratyzlai non negaverunt, dicentes, quod cum filii Endre, populis de Chechi in terra eorum pro Wlxa et Budyk concambium dedissent pro eo, quia terra illorum melior esset quam terra Chechiensium, illos 30 vretenos filii Wratyzlai reliquissent illis perpetuo possidendos, exhibentes super hoc etiam litteras comitis; ad haec requisivit praefatus comes nobiles regni, videlicet: Myrozlaum magnum, Heericum comitem, Michaelem de Vrus, Joannem filium Gruzloy, Noretam filium Jako et Martinum filium Wlkoy de Blina qui dixerunt, quod filii Wratyzlai condemnandi essent sicut manifesti calumniatores. Ideo reliquit comes ipsos 30 vretenos filiis Endre, filiis autem Wratyzlai sicuti calumniatoribus imponens perpetuum silentium.

Orig. perg. in mea collectione.

DCCCXXVII. *1262. 3. Augusti.* Bela IV. rex notificat, quod Farcasius, Petre et Petrus fratres petiissent ut terram castri de Gresencha Pectenna eis conferre et privilegio confirmare dignaretur, petitionibus eorundem juvenum acquiescens, consideratisque meritis eorum quae ei, regno, una cum Oliverio magistro tavarnicorum reginae consorti impenderant, dictam terram eisdem contulit et capitulo Chasmensi mandavit ut una cum homine magistri Oliverii supradicti comite de Gresenche unum ex eis mittant, qui terram per metas distingueret. Sicut ex litteris capituli patet meta terrae incipit ab oriente in ripa Peclenna hinc per vallem siccam et ascendendo et descendendo cadit in fluvium Glonnycha (Glogovnica) venit ad terram filiorum Kuchk et per Pomlov ascendit ad metam Petri filii Petri de Monozlo, ad terram Nicolai Hungari et per valem silvosam cadit in fluvium Peclenna, Simone filio Lecha commetaneo, a meridie terra Stephani Ungari. Datum per manus magistri Pauli praepositi albensis, aulae vicecancellarii.

Cod dipl. patrius VII. p. 81. Ex actis com. Erdődy e Croatia Galgoczam ablatis.

DCCCXXVIII. **Almissi.** *1262. 2. Septembris.* Tempore comitis Rados in Almisio, idem comes Rados et comes Jurra cum suis propinquis et cum tota communitate civitatis testificant, quod ad eorum civitatem accessissent nuntii Ragusinorum scilicet: frater Michael de ordine Praedicatorum et Petrus de ᵛ cusi cum litteris Philippi Contarini comitis Ragusii et totius communitatis dem terrae, qui composuissent bonam pacem cum Almissanis pro homi- ɔ perpetrato in Ragusio duorum hominum et tertio semivivo; et quidem ınt Ragusini pro morte filii Radini Spertalisi 160 libras denariorum ʳulorum venetorum, et pro morte Varse filii Vosoie 150 libras eiusdem ıetae et pro filio Slavce nepote Dragani, qui fuit ad mortem percussus ·ª 45. Quod velint firmam pacem tenere, jurarunt comes Rados item

Radin pater defuncti, Caprega filius Radini et frater defuncti, Cekrec socer ejus, Bogdanus Bastardi, Luca filius Pupeli, Desislaus filius Predimiri, Stojan filius Dragovani, Dimisce filius Bolebrat, Pelnos filius Mekinae, Jupanus Rasumir, Brainsch frater defuncti Varse, Jurco de Corcera, Dobrosius de Cetuna, Bogdanus Dubocel, Dragona, Velihna et Predislav de Corcera, fratres, homines et propinqui illius qui mortuus fuit in Ragusio, et Dragan et Slavec pro nepote et filio suo, qui vulneratus est, sicuti Radinus Spertalis et Branich frater Varse cum parentibus illorum jurarunt. Testes autem fuerunt supanus Sfoimir, Etsemir, Prodanus, Mattheus, Reste, Pupec, Padoslav, Mahnig et plures alii, et Jupanus Petrus civis almisiensis carente notario in civitate scripsit.

Orig. membr. in archivo aulico Vindobonensi. Acta Ragus. N. 964.

DCCCXXIX. **Venetiis.** *1262. 29. Novembris.* Rainerius Geno dux Venetiarum scribit rectoribus et communi de Tragurio, cum de comitatu Curzolae et Melitae olim multae quaestiones in consilio minori et maiori Venetiis extiterint, et statutum fuit, ut nobili viro Marsilio comiti suo et praesenti comiti Jacobo Grimani obedire in omnibus debeant, requirit eandem civitatem Tragurii, quatenus eidem comiti auxilium et favorem cum opportuerit ad manutenimentum ipsius regiminis praebeat, cum etiam Slavis et Latinis dictae insulae mandaverit, quod dicto comiti in omnibus obedire debeat.

Lucius: Mem. de Trau. p. 107.

DCCCXXX. *Apud urbem veterem. 1262. 13. Decembris.* Urbanus IV. papa mandat archiepiscopo Colocensi, ut ab Oliverio Sirmiensi episcopo suffraganeo suo, qui gravi corporis langvore gravatus pastorale officium exercere non potest, adeoque sirmiensem ecclesiam retinere nequit, et per magistrum Thomam thesaurarium et Petrum canonicum suae ecclesiae postulavit ut cessionem ipsius recipi et transeundi ad fratres minorum ordinis sibi licentiam dari mandaret, cessionem officii sui recipiat et licentiam ad dictum ordinem transeundi nomine pontificis tribuat.

Theiner: Vet. mon. Hung. T. I. p. 243.

DCCCXXXI. *1262.* Stephanus rex confirmat hospitibus in suburbio castri Walkow commorantibus, privilegium patris sui Belae IV. (1244.)

Fejer: Cod. dipl. T. IV. vol. III. p. 79.

DCCCXXXII. *1262.* Bela IV. rex confert Merse filio Benedicti ob suam et fratris in expeditione contra Bulgaros suscepta virtutem, possessionem Sanefalva (Sinje) in Neogradensi comitatu, quae a Bank bano infideli suo ad regem devoluta fuit.

Fejer: Codex dipl. T. IV. vol. III. p. 60.

DCCCXXXIII. *1262.* Capitulum ecclesiae Zagrabiensis significat, q accedentes in eius praesentiam de genere Drugsen (Družen) Volkoy,] gota filius Vezk, Descyuoy, pro se et fratribus suis, Zobeth, Wlca, Deth Boguzlav pro se et fratre suo Doklesa, Buzka pro se et fratre suo, Mla Dragonis, Zlavosa, Petrisa, Raducha et Gurduna, astante ab altera parte gistro Petro praeposito Chasmensi asseruissent, quod cum ipsi terram

mezka (Kamenska) dicto magistro Petro et fratri suo comiti Andreae vendidissent, insurrexit supradictus Dragota, movendo questionem super dictam terram, ad solvendum 50 pensas ante ingressum litis. Datum per manus magistri Michaelis lectoris.

Ex actis per banum Khuen-Hedervary ex archivo regni ablatis. Acta monasterii de Kamensko Fasc. 1. N. 2.

DCCCXXXIV. *1262.* Magister Benedictus iudex curiae reginae, comes Castriferrei significat, quod cum de mandato speciali reginae venisset Posegam ad restituendas terras tam castri quam a gentibus indebite occupatas, inter alias, terras Bylotae, Belch et Petrizlo, Oriavicha et Scelta vacatas, invenisset jure detentas, quo circa illas regina dictis fratribus restituit jure perpetuo possidendas.

Ex actis e regni archivo per banum Khuen-Hederváry ablatis. N. R. A. Fasc. 1531. N. 27.

DCCCXXXV, *1263. 13. Januarii.* Bela IV. rex notificat, quod quum nobilis vir magister Thobias de Bogud praepositus Zagrabiensis et filii regis Belae ducis totius Slavoniae cancellarius, exhibens a suis maioribus incoatam et a patre suo continuatam fidelitatem, qui in regni conspectu strenue militans pro regni et regis defensione occubuit manibus Tartarorum. Item quia ipse magister Thobias tempore eo, quo rex neptem suam regi Boemorum in matrimonium dando ut legitima impedimenta obviaret, eundem Thobiam ad curiam Romanam destinavit, cuius ministerio in impedimentis supradictis apostolicam dispensationem procuravit, regno autem pacem perpetuam (cum Boemis). Pro quibus servitiis ei contulit dominium Carniolae (Krainburg) cum omnibus castris et urbibus quod rex a matertera sua (Catharina) ducissa Carinthiae et filia ducis Meraniae (Bertholdi) sine haerede mortua, haereditaverat. Datum per manus Farcasii aulae vicecancellarii, electi ecclesiae Albensis.

Fejer: Cod. dipl. T. IV. vol. III. p. 100.

DCCCXXXVI. *1263. 28. Januarii.* Bela IV. rex mandat Rolando bano totius Slavoniae, ut tradat comiti Petro de Lyca quasdam terras in commutationem aliarum terrarum, quod postquam per comitem Stephanum banum maritimum effectum fuisset, rex confirmat.

Orig. in archivo comitum Frangepani in castello Porpetto. N. 3.

DCCCXXXVII. **Sebenici.** *1263. 7. Februarii.* Tempore Stepconis comitis de Breberio, potestatis Sibenicensis, nec non judicum Petri et Tolen et consiliariorum civitatis faciunt pacem et concordiam cum Valentino de Casariza et Duymo filio archidiacono ambassatoribus civitatis Traguriensis, nomine ipsius civitatis sub his conditionibus: Imprimis quod illa privilegia quae temp ..s Gvidonis comitis potestatis Tragur. et Danielis comitis Sibenicensis fi ..xtiterint sint firma ab utraque communitate servanda; item quod omnia n ..cta inter Sibenicenses et Tragurienses perpetrata sint irrita, exceptis j ..cis sententiis, item si ambae civitates aliquos homines extramiserint et hi p ..er famem aliquas bestias viceversa rapuerint, bestiae hae per civitatem r ..ntur, vel praefixo pretio persolvantur, et quidem: pro ariete aut ove

20 soldos, pro capra 30 sol., pro yrco 40 sol., pro agno vel capretto 10 sol., pro uno, de ultimis caseis 5 sol. Item si aliquis de Slavonia scilicet de regno Ungariae fuerit inimicus Tragur. et Sibenicenses habebunt eum inimicum et e converso; et pro facto damno aequaliter et insimul quaerere auxilium. Item si pastores viceversa destruerent bladum aut vineam domini habent jus quaerere auxilium penes communitatem cui pastor adhaeret. Haec omnia fideliter servare iurarunt potestas, iudices, consiliarii et totum parlamentum civitatis Siben. ambasatoribus Tragurinis. Firmatum ante ecclesiam S. Jacobi a publico parlamento civitatis Siben. Testibus Dragoio Sinaita, Nigero Bastinae, Dragovano Boborizo, Mirza D. Anzana, Gregorio de Curtisia et aliis. Dobren misit manum, magister Petrus clericus Siben. et notarius scripsit.

Lucius: Mem. di Trau. p. 78.

DCCCXXXVIII. **Venetiis.** *1263. 15. Aprilis.* Capta est pars in maiori consilio, quod comes Jadrae non possit facere vel fieri facere mercatum, nec aliquis de sua masnata vel societate, excepto, quod possit equos suos vendere.

Ljubić: Mon. I. 99.

DCCCXXXIX. *1263. Apud urbem veterem. 24. Sept.* Urbanus IV. papa scribit Timothaeo electo Zagrabiensi: quod Zagrabiensis ecclesia solatio episcopi destituta, praepositus et capitulum ejusdem ecclesiae convenientes in unum, Stephanum capellanum pontificis nepotem episcopi Penestrini praepositum Pozoniensem, pacientem in aetate defectum in Zagrabiensem episcopum postulassent, papa autem provisionem et ordinationem eiusdem ecclesiae episcopo Penestrino duxit committendam, qui nolens habere respectum ad Stephanum, supradictum Thimotheum tunc subdiaconum et capellanum pontificis, archidiaconum de Zala in ecclesia Vesprimiensi et canonicum Zagrabiensi pro dicta ecclesia elegit, quam electionem pontifex ratam habens confirmat, de suaquae nominatione praepositum Zagrab. clerum, populum civitatis et dioecesis, et vasalos ecclesiae Zagrabiensis certiores facit.

Theiner: Mon. vet. hist. Hung. I. 245.

DCCCXL. *1263. 9. Octobris.* Bela IV. rex notificat, quod cum inestimabilis multitudo rabidae gentis Tartaricae per climata regni eius perfusa, et ille una cum fidis primatibus et egregiis nobilibus extra monarchiam suam usque ad littus pontus, atrocissime persecutus in quandam insulam se salvasset, de qua etiam Tartari eum vi extrahere satagentes per naufragium in eum irruere connassent, ubi in conflictu certaminis inter suos et ipsos Tartaros servato, suorum corruentium funera more Rachelis rigide plangebat. Tunc pater misericordiarum rege iam illis et quasi praecipito virtutem suae dextrae porrigere dignatus est, quoniam ad refulciendum et corroborandum eum Feldricum et Bartholomaeum nobiles de Wegla, tanquam angelos protectionis de arce polorum misit, qui ei cum eorum parentella et familiarum caterva armigera in personae regis tutellam adhaerendo, per eorum strer certamina, quosdam ductores ipsorum Tartarorum, sequacesque eorum di necis exterminio necari et quosdam captos regi offere non destitissent, etiam crebra et gravia stigmata sustulerunt, et multos ex proximis et fami ribus amiserunt, copiosam etiam pecuniam in auro et argento, ac rebus p tiosis quantitatem ad viginti millia marcarum se extendentem, regi pro a

mendis stipendiariis et expeditionibus variis offere maluerunt. Quorum ob meritum eos et eorum haeredes universis iuribus, gratiis et honoribus et solemnium libertatum illustrium primatum regni Hungariae praerogativis participes instituit. Eliberat etiam ab omni judicio curiae et regni judicum, dempta regalis persona. Datum per manus Farcasii Albensis electi et aulae vicecancellarii.

Fejer: Cod. dipl. T. IV., vol. III. p. 108.

DCCCXLI. *1263. 10. Novembris.* Rolandus banus totius Slavoniae significat, quod cum Ladislaus filius Renoldi super occupatione et metarum destructione terrae Gurbisae per Stephanum banum, piae recordationis, Scema comiti collatae et postmodum per magistrum Nicolaum filium eiusdem et fratres suos ipsi Ladislao traditae, Georgium comitem filium Mauritii ad praesentiam bani evocatum convenisset; idem comes Georgius respondit quod terra ipsius sub certis metis a terra Gurbise esset ab antiquo separata, quam sine contradictione hactenus possedit sed super hac nullum potuit munimentum seu privilegia exhibere, Ladislaus autem praesentavit privilegium Stephani bani de a. 1251 (vide ibidem) cuius serie intellecta, provocatus comes Georgius non potuit contradicere privilegio, unde sententia nobilium mediante banus per Johannem filium Henrici, hominem suum fecit metas renovari, et terram Ladislao restitui.

Wenzel: Cod. dipl. Arpad. cont. VII. 355. erronee sub a. 1253.

DCCCXLII. *Apud urbem veterem. 1363. 21. Decembris.* Urbanus IV. papa ad postulationem Mariae reginae Vngariae, quae una cum marito suo Bela IV. propter timorem de Tartarica feritate conceptum dum ad loca maritima transitum fecisset, et nobilibus positis in gravi necessitaie compaciens pro sustentatione ipsorum de suis parafernalibus bonis non modicam expendisset pecuniam, cui propterea rex in compensationem aliquam castrum de Posega ad eum pertinens in ducatu Slavoniae constitutum cum consensu filiorum Stephani regis et Belae ducis Slavoniae nec non prelatorum et baronum donavit, dictam donationem ratam habet.

Theiner: Mon. vet. Hung. I. 254.

DCCCXLIII. *Apud urbem veterem. 1263. 21. Decembris.* Urbanus IV. papa suscipit Belam ducem Slavoniae in suam protectionem cum ducatu Slavoniae ac de Olcha (Wlcha), de Bragna, Symigio, Sala et ferreo castro nec non salibus aquaticis et aliis juribus et pertinentiis suis ad Ducatum ipsum spectantibus, quae in praesentiarum rationaliter se obtinere proponit.

Theiner Mon. vet. Hung. I. 255.

DCCCXLIV. *1263.* Bela IV. rex notificat, quod magister Nicolaus cancellarius dapiferorum regis, comes de Kemluc, et Iwachinus magister pincer-
[illegible]n Belae ducis totius Slavoniae, filii regis, confessi sint, quod cum Karul
[illegible]adislaus filii Reynoldi a primaevo suae pueritiae tempore, patri eorum
[illegible]hano videlicet bano quondam totius Slavoniae existente et eis grata et
[illegible]pta servitia inpedissent, in signum cuisdam retributionis terram Zeme-
[illegible] nuncupatam, quod ipsi patri eorum et eis ratione terrae sine haerede
[illegible]entis contulerant. inter Drawum et Plutvycham existentem donaverunt

jure perpetuo, sub eisdem antiquis metis, quibus dictus Zeme dinoscitur possedisse. Quam collationem rex confirmat. Datum per manus mag. Farcasii electi Albensis, aulae vicecancellarii.

Ex archivo camerali Budensi. Wenzel: Cod. dipl. Arpad. VIII. 58.

DCCCXLV. *1263.* Bela IV. rex remunerat Herbordum filium Leustachii de Hethys de commitatu Simigiensi cum particula terae Udvornicorum de Hethys, quia in bello cum Ottokaro rege Bohemiae cernentibus ipso rege, Rolando palatino, Stephano bano totius Slavoniae, Henrico comite Simigiensi iudice curiae et coeteris baronibus, fuerat captivatus, in qua captivitate ei dimidiam aurem absciderunt et duos dentes extraxerunt.

Cod. dipl. patrius VII. p. 87.

DCCCXLVI. *1263.* Bela IV. rex notificat, quod cum rex Stephanus, filius ejus nato sibi primogenito duce Ladislao ad annunciandum gaudium destinasset ad eum Dominicum magistrum pincernarum suorum comitem de Zemlen, eidem Dominico in signum magni gaudii et in remunerationem servitiorum ejus contulit totam possessionem Ipoliti nepotis Mohor sine haerede decedentis, fecitque eum per hominem suum Cheleum de Gumba et per testimonium ecclesiae quinqueecclesiensis introduci. Cujus possessionis prima meta incipit ab oriente ubi terminatur terra Ponich, inde egreditur per Wlkou in longitudinem, tenet metam cum villa Hermani, vadit ad Asvanto et incipit tenere metam cum Crucigeris de Dubicza. Per eundem fluvium Wlkov versus orientem iuxta terram Chizar, dein per varias metas arboreas venit ad fluvium Ozuthna, qui dividit terram Chizar, Muthna vocatam, vadit ad caput unius fontis et tenet metas cum Cruciferis de Dobza, vadit ad quandam viam magnam. Per varias metas, planities virgulta venit ante villam Izow inde ad villam Burizlo. Tenet metas cum populis de villa Dubza (Dubica) et cum Cruciferis de Dubza. In meridie ad villam Borza, a parte terra Ipoliti; postea incipit tenere metam cum Gark et cum episcopo Boznensi, vadit ad fluvium Ilzva, tenet metam cum Thoma comite fratre Fyle praepositi. Inde cum populis de Gara, et per varias metas ad portum Lazar, et ad fluvium Koroug, ad magnum portum, ubi tenet metam cum Zotmar et cum Dionisio et pervenit ad fluvium Lazar et ibi terminatur. Datum per manus magistri Farcasii Zagrabiensis electi, aulae regiae vicecancellarii.

Ex actis e regni archivo ablatis per banum Khuen-Hedervary N. R. A. Fasc. 1502. N. 9.

DCCCXLVII. *1263.* Bela IV. rex notificat, quod cum terram Hvalus de Guerche sine haerede decedentis, Kemenchke (Kamensko) vocatam, sitam in confinio, quam Stephanus bonae memoriae, Chak cognato suo contulerat, et ipso eandem terram relinquente, quidam Myrizlaus absque regia collatione occupaverat, fidelibus magistro Petro praeposito Chasmensi, et magistro Andreae fratri suo conferente, per Rolandum banum totius Slavoniae, mandasset assignari; idem banus litteris insinuaverit, quod aliis negotiis praepeditus serit Fabyanum comitem Zagrabiensem, qui eandem terram praeposito fratri Andreae, nullo contradicente statuit et tradidit. Prima meta terrarum cipit a Culpa ab oriente, et vadit per unam Mlakam latam versus dentem, usque ad fluvium Brin iuxta terram castri Goriczensis; inde metas terreas et silvam paludosam usque ad stratam publicam, quae

de ecclesia S. Jacobi versus locum curiae Goricensis, et de loco curiae ad domum Tomyzlai, et per montes et valles et magnam sylvam transit ad fluvium Zalatnyk versus orientem, et cadit iterum in Culpam. Datum per manus magistri Farcasii Zagrabiensis ecclesiae electi, aulae vicecancellarii.

E transumpto capituli ecclesiae Zagrab. de a. 1463. ad petitionem Nicolai filii Thomae Rankoych dicti de Korana generationis Ztrelech. In actis monasterii de Kamensko per banum Khuen-Hedervary e regni archivo ablatis. Fasc. I. N. 3.

DCCCXLVIII. *1263.* Bela IV. rex tradit terram Kemenche (Kamensko), quam Stephanus condam Chak banus cognato suo donaverat et certus Miroslaus occupaverat sine haerede decedentibus Hvalus de Goriche ac Ivano et Marco fratribus bani, filiis Vokovoj de Goricha propter militaria servitia sub Rolando bano praestita, fecitque illos per Fabianum comitem Zagr. introduci. Metae sicut in anterioribus documentis super Kamensko.

Ex actis monasterii de Kamensko per banum Khuen-Hedervary e regni archivo ablatis. Fasc. 1. N. 4.

DCCCXLIX. *1263.* Bela IV. rex notificat, quod cum Wolkey et Keremer filii Ratko de Garig, Borokon et Forkos nepotes eiusdem Ratki, magistrum Michaelem filium Simeonis ad praesentiam regiam evocassent, proposuerunt contra ipsum, quod terram ipsorum de Garigfeu quae Ratk felde nuncupatur detineret indebite occupatam. Michael vero magister ex adverso respondit, terram ex donatione regis possidere, super quo exhibuit privilegium regium in quo continebatur, quod filiis dicti Ratki homicidium perpetrantibus et se transferentibus de eadem, terra vacua remanserat, quam rex more praedialium contulerat dicto Michaeli propter quod filiis et nepotibus dicti Ratk perpetuum silentium impositum fuit.

Tkalčić: Mon. hist. T. 1. p. 128.

DCCCL. *1263.* Bela IV. rex confirmat donationes factas monasterio de Abraam per Moys magistrum thavernicorum domini Belae ducis filii regis et comitis Simigiensis et Vorosdiensis una cum fratre eius Alexandro.

Fejer: Codex dipl. T. IV. vol. III. p. 121.

DCCCLI. *1263.* Stephanus rex iunior et dux Transilvaniae confirmat hospitibus in suburbio castri Walko privilegium patris sui Belae de a. 1244.

Fejer: Cod. dipl. T. IV. vol. III. 153.

DCCCLII. *1263.* Stephanus junior rex Hung. et dux Transylvaniae notificat, quod pro fidelibus servitiis Michaelis filii Michaelis villam Borotk in comitatu de Wolko, que fuerat patris ejusdem, contulisset ei in perpetuum.

Ex actis per banum Khuen-Hedervary ex regni archivo ablatis N. R. Fasc. 1502. N. 4.

DCCCLIII. *1263.* Capitulum Chasmensis ecclesiae significat, quod Martinus [...]r Mathaei, Petrus et Georgius filii Dyanae de Garig confessi sint, quod [...]m eorum emptitiam a Mykov et Mixe et a filiis Mikula pro undecim [...]s comiti Ruh vendidissent; cujus prima meta incipit a fluvio Chasma

inde vadit per unam mlakam ad rivulum Polozititcha, inde cadit ad fluvium Zmick et per eundem iuxta terram Paulin cadit in fluvium Zalatinyk, vadit ad silvam Ravna et transiens fluvium Polozitcha cadit in Zaviam et revertitur per Chasmam. Iidem filii Dyanae vendiderunt unam suam vineam in terra castrensi iuxta vineam Hudinae, existente Herrico comite castri.

Cod. dipl. patrius VII. p. 89.

DCCCLIV. *1263.* Capitulum ecclesiae s. Petri de Posega declarat, quod Mark comes ex una parte, ab altera vero Cnech terram tenens dominae reginae constituti coram eo, idem Mark confessus sit terram suam quam de Dras comparaverat, pro eo quod dicta terra esset contigua terrae dicti Cheh, pro quinque marcis argenti vendidit, secundum estimationem nobilium Thomae filii Chepani, Halen terram tenentis, Georgii et Heliae vicecomitum de Posega. Meta incipit iuxta potok Skorin, per varias metas cadit in rivum Cohinich et in Scivinec potok vadit per valles et metas arboreas ad silvam Zaka ad priorem metam.

Ex actis per banum Khuen-Hedervary ex regni archivo ablatis. N. R. A. Fasc. 1502. N. 5. Habet quoque Fejer: Cod. dipl. I. p. 264 et T. IV. vol. III. p. 180, et Wenzel: Cod. Arpad VI. 528.

DCCCLV. *1263.* Capitulum Bachiense notificat, quod Chepanus filius Choba de Vylok (Ilok) particulam terrae suae haereditariae nomine Vylok ad tria aratra sufficientem a parte Monasterii S. Spiritus de Wolko, vendidisset comiti Selthae pro decem marcis. Metae vadunt ad vallem Renencha (Ravanica) ad terram monasterii supradicti ad arborem Moghol etc.

Cod. dipl. patrius VI. p. 117.

DCCCLVI. *Apud urbem veterem. 1264.* Urbanus IV. papa confirmat Robertum subdiaconum suum cantorem ecclesiae de Posega dioec. Quinqueecclesiensis et capellanum episcopi Prenestini et ap. Legati Stephani, in archidiaconum de Wlco, quod officium tenebat Tymothaeus tunc electus episcopus Zagrabiensis promotionis suae tempore.

Theiner: Mon. vet. Hung. I. 258.

DCCCLVII. In alio brevi de eodem dato mandat Urbanus IV. episcopo Wesprimiensi ut eundem Robertum in possessionem dicti archidiaconatus inducat.

Theiner: Mon. vet. Hung. I. p. 160.

DCCCLVIII. *Apud urbem veterem. 1264. 16. Jan.* Urbanus IV. papa ad petitionem Eventii presbiteri canonici Zagrabiensis, quod cum ipse papa Stephano episcopo Prenestrino concesserit jus conferendi beneficia ecclesiastica, personatus et dignitates, illas quas Timothaeus episcopus Zagrabiensis tempore suae promotionis in regno Ungariae optinebat et dictus episcop Prenestrinus has dignitates una cum canonicatu domibus, curia etc. eid Eventio tradiderit, eundemque per suum annulum investivit, hoc factum rat habet.

Theiner: Mon. vet. Hung. p. 260.

DCCCLIX. *Apud urbem veterem. 1264. 16. Januarii.* Urbanus IV. papa mandat archiepiscopo Colocensi et abbati de Toplica cisterciensis ordinis Zagrab. dioecesis, ut Eventium canonicum Zagrab. et capellanum S. episcopi Praenestini in possessionem canonicatus, prebendae, domorum, iurium, pertinentiarum auctoritate pontificali inducant.

Theiner: Mon. vet. Hung. I. 261.

DCCCLX. *Apud urbem veterem. 1264. 18. Jan.* Urbanus IV. papa mandat praeposito et capitulo Zagrabiensi, quod cum fratrem Timothaeum archidiaconum de Zala in ecclesia Vesprimiensi, subdiaconum et capellanum suum, praefecerit in episcopum et pastorem ecclesiae Zagrabiensis, cuius nuntii et procuratores quos ad eandem ecclesiam destinaverat, ut in absentia illius curam gerent ecclesiae praedictae, non fuerant admissi; quatenus ei tamquam pastori sui obedientiam debitam impendant et fratri Gvalterio poenitentiario et capellano Pontificis, cui idem episcopus et ipse papa ad ipsius beneplacitum curam ecclesiae commiserit, auxilium et favorem praestent.

Theiner: Mon. vet. Hung. I. 262.

DCCCLXI. *Apud urbem veterem. 1264. 23. Januarii.* Urbanus IV. papa fratri Gualtero de ordine fratrum minorum poenitentiario, capellano et nuntio suo episcopatum Zagrabiensem in spiritualibus et temporalibus, usque beneplacitum Timothei episcopi, administrandi potestatem tribuit.

Farlati V. p. 373. — Theiner: Mon. vet. Hung. I. p. 262.

DCCCLXII. *Apud urbem veterem 1264. 11. Martii.* Urbanus IV. papa confirmat Joanni archidiacono Jauriensi capellano suo et nepoti Stephani episcopi Praenestini collatum ei per eundem episcopum autoritate sedis apostolicae archidiaconatum Zaladiensem nec non canonicatum et praebendam quos Timothaeus episcopus Zagrabiensis promotionis suae tempore in Wesprimiensi ecclesia tenebat.

Theiner: Mon. vet. Hung. T. I. p. 263.

DCCCLXIII. *In insula de* **Bichich.** *1264. 15. Martii.* Michael comes de Sana notum facit, quod de mandato regis medietatem terrae de Krala, sicut eam Pribislaus comes tenuit in vita sua, abbati de Toplica, per fratrem Desiderium monachum suum assignasset in praesentia episcopi Ladislavi ea libertate qua dictus Pribislaus eam tenuit, et ibidem pro voluntate sua grangiam aedificandam. Pristaldus Jacobus comes curialis de Bichich.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 128.

DCCCLXIV. *Apud urbem veterem. 1264. 18. Martii.* Urbanus IV. papa Urbatio praeposito de Posega et nepoti episcopi Praenestini (ap. legati) caicatum in ecclesia Paduana, addicit.

Fejer: Cod. dipl. T. IV. vol. III. p. 229.

DCCCLXV. *In insula:* **S. Maria in insula.** *1264. 28. Maii.* Philippus archiepiscopus Strigoniensis et Schmaragdus colocensis, Rolandus banus totius Slavoniae, magister Mauritius tavarnicorum regis, Ladislaus woywoda Transylvanie, magister Baas judex curiae, judices ab utrisque regibus pro

utilitate regni deputati significant, quod piscinam ecclesiae Budensis Chechtov, portui Zintha adiacentem, decreverint restitui praedicte ecclesiae.

Wenzel: Cod. dipl. Arpad. cont. III. p. 106.

DCCCLXVI. *Apud urbem veterem. 1264. 15. Julii.* Urbanus IV. papa insinuat priori provinciali fratrum Praedicatorum in Hungaria, quod ad petitionem Mariae reginae et Belae regis, cum dicta regina propter timorem de Tartarica feritate conceptum, transiens una cum rege ad partes maritimas, nobilibus suis in gravi necessitate positis compatiens, pro sustentatione ipsorum, de suis parafarnalibus bonis non modicam expendit quantitatem. Demum vero idem rex huiusmodi pietatis opus clementer attendens, castrum de Posega ad eum pertinens in ducatu Slavoniae constitutum, accedente ad id consensu filii sui Stephani regis primogeniti, ac Belae Ducis Slavoniae nati regis et reginae, praefatae reginae liberaliter donavit. Quapropter non obstantibus constitutionibus contrariis, pontifex eandem donationem ratificavit et confirmavit, dictoque priori mandavit quatenus dictam reginam non permittat contra confirmationis huiusmodi tenorem ab aliquibus indebite molestari.

Theiner: Mon. vet. hist Hung. T. I. p. 272.

DCCCLXVII. *Apud urbem veterem. 15. Julii 1264.* Urbanus IV. papa confirmat Belae duci totius Slavoniae, Belae regis filio, possessionem castrorum de Baragna, Wulco, Simigio, Zala et Olcha cum iuribus et pertinentiis eorundem, nec non in salibus aquaticis ad ducatum eius Slavonie pertinentibus. Item iniungit episcopo Wesprimiensi quatenus ducem non permittat super praemissis ab aliquibus indebite molestari.

Theiner: Mon. vet. Hung. I. 273.

DCCCLXVIII. *Apud urbem veterem. 1264. 15. Julii.* Urbanus IV. papa ad petitionem nobilis mulieris Agnetis viduae ducissae Galliciae, de Bosna et de Mazo dominae, ac nobilium virorum Michaelis et Belae filiorum eiusdem, quod rex Bela, pater ipsius ducissae, quondam Radozlao duci Galliciae viro suo, ac ipsi ducissae quasdam terras et possessiones Belin et de S. Demetrio contulisset, obtenta etiam petitione praefati regis et Mariae reginae, matris ipsius ducissae, eisdem ducissae et filiis praedictas possesiones auctoritate apostolica duxit confirmandas. Quocirca mandat priori provinciali fratrum Praedicatorum de Hungaria quatenus praefatos ab aliquibus molestari nullatenus permittat.

Fejer: Cod. dipl. T. IV. vol. III. p. 235. Theiner: Mon. vet. I. 273.

DCCCLXIX. *1264. 25. Augusti.* Bela IV. rex notificat, quod comes Leustachius filius Vyd de Copulch exhibuit litteras magistri Nicolai comitis de Kemnuk in quibus refert regi, quod Preznicham (Breznicam) terram castri Kemnuk, quam praecepit statuere Leustachio, eandem una cum jobagi nibus Buduoy, Petus, Zolat, Woyn et Bark ac Martino filio Vatasa, Ma tinoque comite terrestri et populis super ipsa terra residentibus, videlicet s mansionibus, reambulavit et assignavit dicto Leustachio. Eiusdem terrae comitatu de Kemnuk prima meta incipit ab ortu solis a supercilio mon ubi est arbor sorbelli, inde cadit in vallem et venit ad piscinam Jonae (mitis (Junk? comitis). Inde cadit in fluvium Preznicha ubi est pons et port

Inde per varias metas venit ad montem in occidente ubi est via et per illam in aliam viam ad terram generationis Hudyzlai. Inde venit ad magnam viam et cadit in praedictum fluvium ubi est portus. Exiens ad orientem in montem et declinat contra meridiem procedens ad primam metam. Rex itaque servitia ipsius Leustachii quae ei una cum Rolando bano totius Slavoniae inpendisset, dictam terram Preznicha eo maxime, quia idem Leustachius ipsi castro utilis habebatur, confirmavit possidendam.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 129.

DCCCLXX. *1264. 12. Octobris.* Bela IV. rex tradit memoriae, quod cum multitudo inestimabilis rabidae gentis Thartaricae per climata totius eius regni perfusae severrissime ulciscendo fuisset, et regem cum fidis primatibus et nobilibus suis extra monarchiam suam, usque ad littora pontus acrissime persequendo, ipse rex in quandam maritimam insulam Veglae contiguam repellendo coerguisset, de qua etiam vi extrahere satagentes eum per varia naufragia et derivativa ingenia bellica in regem.et exercitum irruere et caput ejus regium truncari aut in miserabile iugum paganissimum traducere connasset, ubi in quodam turbinoso invasionis afflictu, rege hinc inde trepide dilatendo, circumquoque multitudine pugnatorum gentium ipsorum Tartarorum obsessus, in universis novis insultibus, asperrimis jaculis, crudelium verberum ictibus afficiendo, gladiis feriunt turmas regis, sagitas lanceasque suas inebriant sanguine occissorum, undique rex ut muro obstructus, aut piscis in guttro comprehensa, incommodissimis verberibus strictissime afflictus, ut nec antea procedere nec fugae locum habere poterat. Ubi inter milites regis et ipsos Tartaros, servato intervallo, nostrorum funera plusquam ultimum capitis regii exterminium alta ad dominum intensius suspiria fundebat, iam preceps praecipitus terribilem necem in momento expectabat. Tunc pater misserecordiarum dignatus est ex excelso angulo suo et quasi de nube Olimpi mittere tres indolis virilis juvenes Kres (Krez) videlicet, Cupissa et Rak de Sirmio oriundos, cum triginta octo fortissimis pugnatorum fratribus et consanguineis suis, a rege nec postulati nec stipendiario salario appreciati, qui se contra asperrima agmina in pugna Tartarorum militari brachio viriliter contulerunt pugnaturos, caput regium eliberando, hinc inde per a·ies et propagulos ipsos Tartaros in ore ensium feritando. Ubi acies fortiorum pugnatorum persenserunt, illac se ferventius contulerunt pugnaturi. Banderium regium in giro fidelium aulicorum trepide tenentium feliciter reservando. Interea unum mirabilem artificem prae omnibus fortiorem et acriorem, diligenti habito clanculo, praedictus Krez tenso suo arcu, sua acutissima sagitta, simul ambos suos effixit oculos et coram regiis oculis vivum in carinam proiecit maris. Rursus in alios sequaces et pugnatores audacius insultando et eosdem illac et istac ut iumenta in ore gladiorum subtus pedes eorum in terram calcando, per littora pontus transpassim trucidando, illico resumptis viribus ad refulgendum et corroborandum animum regium, cum universis primatibus et aliis entibus, alacrius iterum in ipsos Tartaros asperrime ut imber pluviarum irruado et eosdem translatius ut flamen exordio voraginis trans litus et ultra sque fluvium Kerka et ad Brescha (Brezcza) transparsius sunt transfugati. Inde dicti Krez, Cupissa et Rak tanta regi et regno fidelissima exhibuerunt sequia, quantum caput regium praevalebat. Ipsi quoque non parva ad ca-

pita et humeros eorum laetalia tulerunt vulnera et viginti quinque fratres et proximos vita miserunt exutos. Rex igitur illos in veros et illibatos nobiles et aulicos regales nominando, eis quasdam spatiosas terras regales, unam contiguam terrae monasterii in Thopolzka, aliam in contiguitate terrae generationis Sallach, reliquam in contiguitate terrae generationis de Resnyk (in conf. dipl. Dresnyk), omnes in comitatu Zagrab. sitas, eosque per Farcassium praepositem albensem et vicecancellarium introduci fecit. Pro quibus terris debuerunt titulo servitii regii tempore generalis regni exercitus tres equites faretrarios in propriis sumptibus ad quindecim dies sub regium banderium parare, transactis autem diebus, usuali stipendario salario famulari debeant. Decimas consuetas monasterio B. M. V. in Thopolzka solvere tenebunt. Iudicia et causas iustitiarias in sede comitatus Zagr. ad instar aliorum nobilium observare tenentur. Alias universas causas eorum territorii in eorum sede iudicare poterunt. Datum per manus magistri Farcasii, Albensis praepositi et aulae vicecancellarii.

Idem diploma confirmatum per reges Ludovicum I. a. 1364, Vladislaum IV. a. 1499. Ludovicum II. a. 1519. Ferdinandum I. a. 1548. Maximilianum II. a. 1571. et Rudolphum II. a. 1583. In archivo communitatis Draganić et Krašić. Conservatur etiam in archivo comitum Erdődy.

DCCCLXXI. **Tragurii.** *1264. 19. Oct.* Tempore Columbani Tragur. episc., Rolandi comitis et totius Slavoniae bani, Valentini de Kasariz et Lucae Petri iudicum Tragurii. Praemissis literis Urbani IV. papae de dato 8. Januarii ad Columbanum episcopum, quibus ei facultatem tribuit vendendi fratrum minorum illa bona quae eis Desa Lucae legavit, et de precio quod ex eis provenerit aliquem locum guardiano et fratribus aptum emendi; supradictus Columbanus episcopus viso tenore dictarum litterarum et testamenti dicti Desae, de consensu etiam procuratorum bonorum dicti Desae et de assensu fratris Rainerii gvardiani loci Traguriensis ord. min. vendidit dicta bona Valentino et Cebbri filiis quondam Petri Lucae. Fuerunt autem terrae et vineae istae: In primis terra et vinea Vulcotta quae est 14 vreten., posita supra S. Martam prope terram haeredum Mariae de Cegha. Item terra ad Arcam 7 vretenorum prope terram Stane Munnii ab occidente, et terra de Crisize 22 vretenorum prope terram Marini et Ivi Valentini. Item terra prope terram Helenae de Veriticis quae est 20 vretenorum et prope terram Marini comitis. Item terram ad S. Mariam de Spilliano 18 vreten. prope terram Georgii Ucegha, Reciza 20 vreten. prope terram quondam d. Berzazziae. Item Stanice 10 vreten., Sabice et terra ad s. Georgium quae sunt 6 vretenorum. Item terra prope s. Stephanum de Campo 6 vreten. et alia prope s. Laurentium de Campo $2^1/_2$ vreten. Item terra ad Carban 7 vreten. prope terram monasterii s. Johannis. Terra ad s. Stephanum super s. Stephanum prope terram Bastiani 2 vreten. Terra de valle s. Danielis 11 vreten. prope terram s. Barbarae. Terra ad s. Mariam de Esverize prope terram Petri Graciae 2 vret. Terra super Belanzane prope terram Sabbazoli 4 vret. Terra ad Kertinum prope terram quondam Nusmari quae est Nuvalentini 5 vreten. et alia ad Kertine prope terram Dobromiri Sechene 4 vreten. Terrae ad Belanzana prope terram comitis Marislavae Thomae, ad Schernipole, quae est cum alia Cebbri de Kasarize. Item pastinus ad Reciza prope vineam Nicolae Kalendae 20 vreten. Et pastini

Dragossii et Nicolae et Marintii ad Lecchovin prope vineam Cerni Colocte. Item vinea ad Loquize et aliae vineae prope Eliam Cebbri et comitem Marini. Item domus in Tragurio prope domum Georgii de Cegha, item locus sive paratinea prope domum Crome. Item 280 pecudes. Quae quidem omnia precio mille sexcentarum librarum venetorum parvulorum venditae sunt. — Praesentibus testibus Jacobo archidiacono, Gervasio primicerio Tragur. Jannicha Casiocti, Duimo de Cegha, Donato Soladini, Nicola Jacobi et Bertanno Marini. Silvester de Urso examinator manum misit. Bonaventura Petri civis anconitanus notarius communis Tragurii scripsit.

Farlati: Illyr. Sacr. T. IV. p. 347.

DCCCLXXII. **Prelog.** *1264. 6. Decembris.* R(olandus) banus totius Slavoniae significat, quod cum comes Mogek jobagio castri Zaladiensis cum fratribus suis Symone, Jacobo et Egydio, Lanceredum comitem filium Buzad coram Bela rege super terra Tornava et Dravamuracuz sita convenissent, et idem rex ad examinationem bani fine debito decidendam transmisisset, ut de more et consuetudine regni Slavoniae approbata facere debebat. Idem banus hominem suum Gregorium de Zynussa (Svinuša) pro pristaldo eidem Mogek ex fratribus ad citandum Lanceredum ad bani praesentiam, transmittendum duxit. Verum cum partes coram eo constitutae fuissent, confessus est Lanceredus antequam in formam judicii procederent, terram Tornava haereditariam esse Mogek comitis et patrum suorum. Unde auditis partium propositionibus banus pristaldum suum Gregorium ad limitandam et secernendam terram exmisit. Cuius terrae Tornavae prima meta incipit a flumine Zaratka ubi sunt duae metae una Laurentii, altera comitis Mogek et fratrum. Hinc iuxta magnam viam iterum duae metae dictorum. Hinc ad secundam et tertiam magnam viam. Hinc ad aquam Ternava et per ipsum fluvium per longum venit ad metas antiquas, quarum una Laurentii alia Mogek et fratrum. In oriente venit ad terram comitis Lanceredi, hinc ad unum stagnum Churna malaca vocatum, reflectitur ad aquam Tornava et venit ad terram Lexa. Per varias metas eundo venit ad fluvium Zaratka et terminatur.

Originalis pergamena in collectione musaei nationalis Zagrabiae. Donata per d. jurassorem Kovachoczy.

DCCCLXXIII. *1264. 23. Decembris.* Bela IV. rex ad postulationem magistri Tyburcii, concedit illi cum liberorum solatio careat de omnibus rebus et possessionibus suis facultatem ordinandi et dandi cuicunque velluerit exceptis duntaxat Cruciferis. Datum per manus magistri Pauli electi Albensis aulae reg. vicecanceliarii.

Ex actis monasterii de Garić. Fasc. I. N. 2, per banum Khuen-Hedervary e regni archivo ablatis.

DCCCLXXIV. *1264.* Stephanus iunior rex Ung., dux Transilvaniae et dominus Cumanorum, confert comiti Hazos, qui a primaevis aetatis suae temporibus in multis et diversis articulis ei fideliter serviverit, terram Nazwod, quam reumbulandam exmisit Both maiorem exercitus castri de Walko.

Fejer: Cod. dipl. T. IV. vol. III. p. 202.

DCCCLXXV. *1264.* Capitulum ecclesiae Zagrabiensis significat, quod constitutis in eius praesentia ab una parte Jacov et Stephk filiis Cheral, et ab altera Ladicha comite pro se et Stephano fratre suo, iidem Jakov et Stepkh confessi sint, terram eorum Colovrat iuxta terram Ladichae comitis sitam eidem comiti et fratri suo vendidisse pro undecim marcis. Huic venditioni astiterunt consanguinei venditorum: Sebule, Obrad et Osko approbantes venditionem. Meta terrae incipit in radice rivi Slotina ubi cadit in Culpam, venit ad locum Siget et Birch et Slotvas.

Ex originali in pergam. in archivo comitis Lud. Blagaj N. 3.

DCCCLXXVI. *1264.* Capitulum ecclesiae Chasmensis signific.t, quod constituti ab una parte Petrus filius Petri ab altera vero Thomas filius Thomae de Monozlov pro se et patre suo Stephano, qui Petrus confessus est, quod de terra ipsius Thomae Hrastavicha .vocata, unam particulam, ad mortem duorum hominum videlicet Neschen et filii Dragus, item vulnus unius hominis et destructionem unius villae, ab ipso Thoma et fratre Stephano requisivisset, qui tandem ad compositionem pacis devenerunt, quod ipse Thoma cum suo fratre pro ipsa terra requisita, quod sua sit juravisset, et sic sibi et fratri suo eam justificasset jure perpetuo possidendam; sed pro morte duorum hominum et vulnere unius et destructione villae Thomas ipsi Petro persolvit viginti marcas minus una.

Cod. dipl. patrius VII. 93. Ex actis comit. Erdödy.

DCCCLXXVII. *1264.* Capitulum ecclesiae Chasmensis significat, quod Nedulk filius Tholomeri praedialis de Guerzence pro se et fratre suo Horvatin cum curiali comite suo Marcello et cum conpraedialibus suis rogavit eos, quod terras ipsius certis metis separatas a vicinis, inseri suo privilegio facerent, quia iidem praediales dicebant, quod quamvis ipsi filii Tholomeri, eodem quo et ipsi gaudeant privilegio libertatis, tamen cum aliis privilegium regis accipere non potuissent impediti aetate pupilari, pro quorum iustis petitionibus miserunt magistrum Gregorium concanicum suum qui metas quiete erectas tales esse dixit: Prima incipit in vicinatione Demetrii filii Deme in fluvio Prebin, versus occidentem intrat in fluvium Kuttina et superius intrat in minorem Kutinam, per quam venit ad terras Johannis et Demetrii comitis, abhinc in vallem et versus aquilonem ad metam in Horh tendit ad montem intrat in fluvium Prebin, inde ad priorem.

Cod. dipl. patrius VII. p. 92.

DCCCLXXVIII. *1264.* Capitulum Chasmensis ecclesiae significat, quod Wlcheta filius N. ab una parte ab altera vero Voynich et Chuerk filius Woyn jobagiones castri de Garig confessi sint: quod unam particulam terrae pro quinque marcis jam acceptis eidem Wlchetae vendidissent, cuius meta incipit ab oriente juxta nemus ubi est arbor egur inde declinat ad magnam viam, inde ad meridiem et venit ad fluvium Platerni ad metam ubi vicinatur te Drugon et Iwan, inde ad partem occidentalem et per eundem Platerni r in Chasmam ibi vicinatur terrae magistri Moys.

Wenzel: Cod. dipl. Arpad. VII. p. 108.

DCCCLXXIX. *1264.* Capitulum Chasmensis ecclesiae significat, quod stituti ab una parte Nicolaus gener Bogdan ab altera Elias filius Bogdar

se et fratribus suis, Urbano, Isep, Benedicto et Endrey, qui Nicolaus confessus est, quod terram suam in Garig, cum qua idem Bogdan socer suus filiam suam dotaverat, ipsi Elyae et fratribus pro septem marcis vendiderit, cujus terrae meta incipit in vicinatione Stepk iuxta rivum Bachyn, inde in parva valle ascendit ad magnam viam per quam ad septemtrionem tendit versus ecclesiam s. Jacobi in magno spacio, descendit in sicca valle in Lipouch, descendit iterum in vallem Istermechaga, inde ascendit in berch per vineas et valles cadit in Bachyn et revertitur.

Wenzel: Cod. dipl. Arpad. VIII. p. 109.

DCCCLXXX. *1264.* Capitulum ecclesiae b. Petri de Posaga memoriae commendat, quod Nicolaus filius Dezyslay ab una parte ab alia autem Mathias frater Zauydae de genere Borych bani constituti coram illo, tale cambium inivissent, quod praefatus Mathias, frater Zauide, terram suam Podwrs vicinam terrae dicti Nicolai dederit eidem Nicolao et eius successoribus perpetuo possidendam. Cuius terrae prima meta incipit ab oriente a fluvio Hodal iuxta terram Nicolai et vadit per magnam viam et incidit in fluvium Lezkov, per quem ascendit versus aquilonem et pervenit ad duas metas ad quoddam berch et descendit ad vallem in fluvium Zqworch et per eundem supra mansionem Wolkaz exit ad meridiem, et descendit ad rivum Dolboka et per eundem rivum est contigua ipsa terra Podwrs. E converso dedit terram suam Proucha conterminam dicti Matthiae, cuius terrae meta incipit in fluvio Proucha et vadit per unam viam versus orientem ad aliam viam veterem quae declinat versus meridiem, et tendit ad unum puteum. Insuper Nicolaus addidit Mathiae decem novas marcas.

Ex archivo camerali Budensi. Wenzel: Cod. dipl. Arpad. VIII. 113.

DCCCLXXXI. *1264.* Moys comes Symigiensis et de Worosdino significat, quod Woyn filius Cherna de Bahcha jobagio castri de Podgora pro se et fratre suo Orascynch, Volkona filius Halapsa, Petina filius Belizlaw pro se et Muzina filius Zlauetich, Dobrona filius Stanizlav pro se et fratribus suis, Scausa, Dubrislav et Kodizlav, Zlobnich filius Herenk pro se et Crysan fratre suo, Rados filius Widona pro se et Wlchank filio suo, Durink filius Wechedrag pro se et Draguan filio Raduna et pro Ladizlao filio Pnezygoy, ab altera autem parte Ladizlaus filius Raduzlav pro se et patre et fratribus suis, Bogdano, Dragus et Voyn, astantes coram dicto comite terram suam Zazvoba confessi sint se vendidisse praedicto Ladizlao et fratribus ejus pro quindecim marcis. Introduxit ejus et conscripsit metas Herbertus comes de Podgoria. Prima iucipit de fluvio Toplica, vadit ad magnam viam, inde versus occidentem ad parvam viam, transit fluvium Syn, vicinatur terrae Micos filii Cherne, tendit versus aquilonem ad Berek, venit ad magnam viam, vicinatur terrae Woyn et eundo per viam ad orientem terrae Pryba filii Priba. Transiens viam ad montem Vydunae, deinde ad fluvium Rascha et ad Toplicha vicinatur terrae comitis Alexandri et terminatur.

Ex actis per banum Khuen-Hedervary ex archivo regni ablatis N. R. A. F. 441. N. 12.

DCCCLXXXII. *1264.* Erney villicus, Fridericus, Marcellus, Laztissa ac ...s hospites liberae villae de Dobicha significant, quod cum ex omni fa... Colomani Dei gratia ducis totius Slavoniae, Croatiae et Dalmatiae, ad

terram Dubichensem quam tenore sui privilegii eis irrevocabiliter stabilivit, liberaliter fuissent congregati. Idem dux Colomanus ductus misericordia spirituali, eos rogavit, ut Heremitis viris religiosis locum in terris suis concederent congregandi, unde ad instantiam et praeceptum ducis contulerunt quandam particulam in terra sua, ubi vivere valeant, cuius terrae cursus talis est: ab oriente incipit super ponte Bychcha in via magna per quam ascendendo iuxta silvam vadit in ecclesiam s. Dominici in qua suas orationes solvere deo consueverunt, abhinc supra montem ubi silva finitur, et per viam versus occidentem et aquilonem ad caput cuiusdam aquae eruptionis, deinde per cursum aquae currentis in fossato, venit usque nemus Chereth et recurrit ad pontem Boychcha (sic) supra nominatum.

Hanc donationem confirmavit Stephanus rex 1270. et Ludovicus I. rex. Anno 1364 et 1362. Ex actis monasterii Paulinorum de Dubica, per banum Khuen-Hedervary e regni archivo ablatis. Fasc. 6. N. 4.

DCCCLXXXIII. *1265. 14. Januarii.* Bela IV. rex memoriae commendat, quod cum inter Mark, Jurusam et Myrozlaum comites de Ryuche (Rovišće) ab una parte, et praediales liberos Hungaros videlicet et jobagiones castri de Ryuche ex altera super denariis descensualibus comiti parochiali debendis, frequens discordia suscitata fuisset, rex finem litibus imponere cupiens, mediante patre Philippo archiepiscopo Strigoniensi, aulae cancellario, cui status et libertas terrae Ryucl e plenius constabat ab antiquo, taliter sententialiter ordinavit: ut vigintiquinque praediales supradicti tantundem solvere tenentur ratione descensus ipsis comitibus de Ryuche, quantum tunc solvebant cum fuerunt sexaginta praediales, videlicet septem marcas, sicuti in priori regis privilegio continetur, nec aliquatenus ad maiorem solutionem per comites compellantur non obstantibus litteris si quas eisdem comitibus medio tempore secundum tenorem libertatum praedialium de Garig concessit rex. Caeterum super indebitis citationibus et iudiciis, quibus se dicebant aggravari, taliter decrevimus ut praedicti comites vel sui officiales, memoratos praediales et jobagiones castri nec non populos eorundem in illis casibus in quibus iidem coram comitibus parochialibus astare ...... non debeant, nec valeant iudicare nisi associato sibi uno de tribus nobilibus Slavoniae, Incone videlicet comite filio Izaak, vel Farcasio filio Tolomeri aut Stephano filio Belus bani, nec sine testimonio cap:tuli vel loci conventualis iidem praediales et eorum populi citari valeant ad praesentiam comitum praedictorum. Datum per manus magistri Farcasii electi in praepositum Albensem? et aulae vicecancellarii.

Ex transumpto Ludovici I. regis de a. 1380. 26. Junii extradatum ad petitum Andreae filii Dragoch jupani, Petri filii Iwan, Petrizlai filii Mark et Gregorii filii Fabiani Nobilium jobagionum castri de Ryuche. Wenzel: Ex archivo camerali Budensi. Cod. dipl. Arpad VIII. 124.

DCCCLXXXIV. **Jaderae.** *1265. 11. Februarii.* Temporibus Rainerii Genii ducis Venetiarum et magistri Laurentii Jadrensis archiepiscopi ac Jac Quirini comitis. Vitha uxor quondam Versinge habitans Jadrae facit ma festum, quod pro redemptione animae suae, mariti et filii sui donaverit ec siae s. Nicolai de Jadra duas suas vineas positas in Monte Ferreo et rivum super terram archiepisc. cum omnibus aliis suis bonis mobilibus et mobilibus. Testes fuerunt Bartha filius quondam Jurislavi de Stepe et Pr

filius Petri dicti Cecon. Lampridius de Nicola examinator manum misit. Vincentius s. Mariae majoris clericus Jadr. notarius scripsit.

Orig. membr. in mea antiqua collectione inter miscellanea Dalmatica.

DCCCLXXXV. *1265. 17. Februarii.* Bela IV. rex notificat, quod accedens ad eius praesentiam Zobuzlo (Sebislav) de villa Chicher supplicavit, ut quandam particulam terrae de terra Chicher excisam, sine haerede Mikae decedentis, proximi scilicet sui, a quo eandem, secundum regni consuetudinem ad se et suos proximos devolutam fore asseruit, sibi confirmare dignaretur. Quam terram cum sylvis pratis et fluvio Latorza olim Colomanus rex condam Johanni Fridriae Prurentis (?) scilicet Andreae, Franta dicti, proavo dicti Zubuzlo donavit. Rex igitur petitioni consensum praebens, dictam terram eidem Zubuzlo et per eum Laurentio, Simoni et Lorando proximis suis duxit de novo conferendam. — Dedit itaque Gregorio comiti de Ungh (Ugra) in mandatis ut praefatam terram praefatis statueret, et eandem reambularet. Cujus terrae prima meta incipit a septemtrione iuxta aquam Vincetresso (?) et currit ad cacumen montis hegy Fuck, inde ad meridiem ad locum Matra molve. Inde per longum spatium ad angulum sylvae quae vocatur Labor heg et currit ad aquam Martin pataka. Inde ad locum ubi rivulus Chraztha triplicatur. Ab hinc usque ad stagnum melly (mali) Mochar ad quod aqua defluit tempore inundationis de Buszna turinnye supra quoddam fossatum iuxta ripam aquae Latorza, abhinc usque ad terras Bis et sic terminatur.

Fejer: Cod. dipl. T. IV. vol. III. p. 267.

DCCCLXXXVI. **Venetiis.** *1265. 20. Februarii.* Capta fuit pars in consilio maiori quod teneatur terra Almesii secundum illum modum et ordinem qui videbitur d. Duci et sapientibus hominibus de consilio.

Ljubić: Mon. I. 100.

DCCCLXXXVII. **Zelin.** *1265. 28. Febr.* Rolandus banus totius Slavoniae declarat, quod Mirozlaus filius Stephani de genere Endre, una cum Mykula filio Nicolai, Mikus et Stephano fratribus eiusdem petierunt, ut litteras privilegiales capituli Zagr. super vendita terra 25 veretenorum confectas ipsi Mirozlao confirmaret, quorum supplicationi Lucach et fratres sui, filii Endre, Goryna, Ladizlaus filius Gemzyna, Stepko, Preda, Radus filius Georgii, Bork, Zlavina ac caeteri jobagiones castri Zagrabiensis cum suis proximis et generatione, vicini et commetanei, praesentes plenum consensum praebuerunt. Tenor autem litterarum capituli fuit, quod Mycula filius Nicolai, Mirozlao filio Stephani de genere Endre, terram suam in Herchen contingentem, ad viginti quinque veretenos sitam iuxta Scyna mlakam pro 25 pensis vendiderit in perpetuum. Per manus magistri Michaelis lectoris.

Ex actis per banum Khuen-Hedervάry ex regni archivo ablatis. N. R. A. Fasc. 135. N. 21.

DCCCLXXXVIII. *1265. 6. Martii.* Temporibus .... ducis Venetiarum, ... Laurentii archiepiscopi Jadrensis et Antonii Superantii comitis, Buna quondam Pelegrini de Dragogna cum suis haeredibus, de voluntate matris Bossae, vendit Nicolao de Matafaro quoddam terrenum suum in ... Gomellicae pro 12 libris ducatorum venetorum parvorum. Testes

Bukche de Petrigna et Martinus Spavrafei. N. de Matafaris examinator subscripsit. Cenerius Alexii Jadrensis notarius scripsit.

Transumptum in mea collectione.

DCCCLXXXIX. **Ragusii.** *1265. 7. Aprilis.* Cum nobiles viri Micha Madii et Michael Leonardi ambasciatores et nuntii speciales Spalatenses Ragusium accessissent et coram Johanne Quirino comite Ragusii et suis iudicibus et consiliariis se presentassent, facta salutatione, petierunt ut dimittant homines qui sunt capti per eos cum suis rebus. Habito consilio electi sunt quatuor nobiles Theoporus Bobaciae, Petrus Bogdani, Volcassius Johannis et Serssius Clementis cum quibus dicti nuntii pacem et concordiam tractare debeant, nomine totius communitatis Spalat. cuius cartam procurationis ostenderunt. Conventiones pacis haec fuerunt: Capti homines Spalat. libere cum barcussis dimissi. Utrumque commune convenire debuit in stagnum seu stanicum in medio loco qui dicitur Prevlack ad medium mensem Octobris, et pro qualibet parte tres judices, aut plus aut minus secundum voluntatem, qui jurare debebunt, quod fideliter audire velint omnes contentiones, aut quaestiones atque discordias utriusque partis et ea sanare atque diffinire, et si concordare non possent archiepiscopi utriusque communis habent illud placitum diffinire. Si archiepiscopi impediti essent, eligere debeant novos judices, et si non possent concordare in electione eligantur in medio per sortes. Testes fuerunt Mathias Balaziae, Domitrius Menzii, Andreas Benesse et Domianus Gondolae jurati judices; presbyter Petrus, Ragusii notarius scripsit.

Ljubić: Mon. 1. p. 100.

DCCCXC. *1265. 25. Maii.* Bela IV. rex manifestat, quod cum Carachinus comes Crisiensis quandam particulam terrae ultra Dravam in Koruska existentem, super qua Pousa et Wlche residebant, nomine vacuae terrae castri de Kemnuk petivisset sibi dari, magister Thomas notarius regis specialis et Johannes frater ejus exhibuerunt privilegium regis super collatione terrae Bolysk jobagionis castri praedicti, cuius terram eodem Bolisk sine haerede decedente ad manus regias devolutam, praedictis magistro Thomae et Johanni ac patribus ipsorum dederat rex, quae igitur terra quam praefatus comes Charachinus dari sibi postulaverat, non esset terra castri de Kemnuk sed semper fuerat antedicti Bolysk; rex igitur collationem suam terrae Bolysk de novo confirmat Thomae et fratribus, revocans eam ab eodem comite.

Orig. perg. in mea collectione.

DCCCXCI. *In* **Culpatu.** *1265. 24. Junii.* Rolandus banus totius Slavoniae declarat, quod cum dominus rex de liberis hominibus et de jobagionibus castri de Ryvche viginti quinque praediales exclusis aliis in eodem comitatu constituisset et singulis eorum portionem suam in terris cum suis utilitatibus et metis per suas litteras assignare iniunxisset, ipse banus ne iidem praediales in posterum per comites de Rivche in suis juribus impetantur, v[illegible] a Chrachinum comitem Crisiensem cum magistro Paulo canonico Chr[illegible] si ad distinguendas metas transmisit. Qui redeuntes inter caetera met[illegible] r-tionis Bensae filii Nicolai inter dictos 25 praediales nominati retule[illegible] e taliter distinxisse et statuisse, cui etiam Jurse et Gregorius pro patr[illegible] o Marco, comites et jobagiones castrenses de Rivche in nullo contr[illegible] it

imo approbarunt. Quarum metarum prima incipit in fluvio Conzka procedit ad terram Wydos et ad viam, per longum spacium commetatur terrae Pangratii comitis, venit ad caput Dobouch sicci, ibique incipit tenere metas cum Prelsa comite, cadit in fluvium Clokochevech per quem exit ad magnam viam de domo Prelsae comitis, in qua itur ad Riuche ibi commetatur terrae castrensis in eadem via ad occidentem vadit in magno spatio per metas terreas et arboreas ad metam iuxta viam ubi commetatur terrae Laurentii. Inde ad occidentem transit per Mlakam in fluvium Konzka et vadit ad primam. Idem Bensa et sui consortes liberi praediales liberam habent etiam facultatem quemcunque voluerint ad suam portionem recipiendi, nec comites de Riuche ipsos poterunt in hoc prohibere.

Cod dipl. patrius VII. p. 94.

DCCCXCII. **Perusii.** *1265. 11. Julii.* Clemens IV. papa scribit episcopo Traguriensi, cum prior et fratres ordinis Praedicatorum Spalatensium confessi sint coram eo, quod Nicolaus Albertini civis Tragurii, quemdam fundum suum in civitate et jus patronatus capelle in eodem fundo erecte eis contulisset intuitu pietatis. Quam capellam ipsis pro habitatione Urbanus papa confirmavit et quod iuxta eam construere possint domos et officinas concessit, cui constructioni se praedictus episcopus opposuit. Quocirca ei mandat ut praedictos fratres permittat capellam pacifice possidere et iuxta illam construere domos et officinas, dando insuper archipresbitero Scardonensi in mandatis ut eum a molestatione dictorum fratrum auctoritate sedis apostolicae compellat.

Farlati: Illyr. sacr. T. IV. p. 359.

DCCCXCIII. **Perusii.** *1265. 23. Julii.* Clemens IV. papa ad petitionem Salvii episcopi Tribuniensis qui per schismaticos episcopatu et bonis suis fuit spoliatus ab archiepiscopo autem Ragusino, metropolita eius, ex affectu compassionis cum administratione tunc vacantis monasterii Lacromae ord. s. Benedicti remuneratus, sed per comitem et communitatem civitatis e possessione eiectus, audiens insuper papa quod per quosdam laicos, quos ibidem posuerunt, non solum proventus, possessiones et terrae verum etiam ornamenta ecclesiae, cruces, calices etc. vendita et distracta sint, mandat archiepiscopo Antibarensi ut in rem inquirat et auditis testibus factum sedi apostolicae referat, bona autem monasterii Salvio restituat.

Ex transumpto bullarii archivi Ragusini. M. S. in mea coll. p. 372.

DCCCXCIV. **Tragurii.** *1265. 10. Augusti.* Columbanus episcopus Traguriensis post missarum solemnia ab eo celebrata in burgo civitatis Tragurii ad honorem Dei et B. M. virginis causa aedificandi ibi ecclesiam et locum fratribus minoribus de Tragurio, ad quem locum dicti fratres se transferre proponunt, ubi est ecclesia aedificanda, immissit et immitti fecit primos lap[ides q]uatuor. Bonaventura notarius rogante episcopo scripsit.

[Far]lati: Illyr. sacr. T. IV. p. 349.

[DCC]CXCV. *In castro* **Višegrad.** *1265. 13. Octobris.* Bela IV. rex dirigit m[agistr]um Demetrium archidiaconum Borsiensem suae nurus ducissae can[cellar]ium et fratrem Paulum ordinis fratrum minorum suum confessarium ad p[apa]m Clementem IV. super suis et regni negotiis, et specialiter pro facto

ecclesiae Zagrabiensis, quod praecipuum reputat, petens quatenus eisdem nuntiis benignam audientiam praebere et petitiones admittere cum effectu dignaretur.

Farlati: Illyr. sacr. T. V. p. 374.

DCCCXCVI. **Ragusii.** *1265. 19. Octobris.* Johannes Quirinus comes Ragusinus cum consiliariis de parvo et magno consilio constituunt nobiles viros Theodorum Bobatiae et Dimitrium Menzi atque Sergium Clementis in iudices communales ad audiendum et determinandum cum communalibus iudicibus Spalati lites omnes, quas habere sperant vel sperabant apud stanicum in loco Prevlac cum communitate civitatis Spalati, dantes eis generale mandatum et plenam potestatem singulas questiones et lites audiendi et terminandi. Testes fuerunt Dobroslavus Romanae, Andreas Cerevae et Margaritus de Sfilu iurati iudices. Presbyter Petrus notarius Ragusinus scripsit.

Ljubić: Mon. I. p. 103.

DCCCXCVII. *1265.* Bela IV. rex notificat, quod Rolandus banus totius Slavoniae ab una parte, Farcasius autem comes et Gregorius filius ejus de Zagoria, ex altera parte inter se concambium fecisse retulerunt ita, quod idem Rolandus terram suam in Zagoria Vyvdvor (Novi Dvori) vocatam ex regia et Belae ducis collatione possessam, quae primo fuerat Gregorii filii Abramus assignavit praedictis Farcasio et Gregorio. Iidem vero omnes suas possessiones in terris Sirnounicha et Stopnicha existentes dicto Rolando in cambium dedissent, qui insuper eis solvit ducentas viginti marcas pro qualibet marca quinque pensas denariorum Zagrabiensium computando. Hoc igitur concambium rex ratum habet. Datum per manus magistri Farcasii Albensis electi aulae visecancellarii.

Ex actis e regni archivo ablatis per banum Khuen-Hedervary N. R. A. Fasc. 457. N. 22.

DCCCXCVIII. *1265.* Bela IV. rex notum facit, quod comes Ruh exhibuit ei litteras capituli Chasmensis petens ut easdem regali privilegio dignaret confirmare (quae litterae de a. 1263. agebant de venditione terrae Zalatnik aut Slatnik); rex petitioni annuens confirmavit eas.

Cod. dipl. patrius VII. p. 100. Ex actis com. Erdődy Galgoczam ablatis.

DCCCXCIX. *1265.* Stephanus rex et dux Transilvaniae ad petitionem hospitum de Wynch (in Transylvania) confirmat eorum libertatem eis per Laurentium condam vojvodam Transylvaniae et comitem de Wolkou concessam.

Wenzel: Cod. dipl. Arpad. cont. III. p. 120.

CM. *1265.* Stephanus Uroš rex Serbiae scribit Joanni Quirino (**Кѹрннѹ**) comiti et toti communi Ragusii petens ut monacho Niconi vel salem vel pecuniam tradant.

Miklosich: Mon. Serb. p. 49.

CMI. *1265.* Ela regina Hung. Dalm. Croat. etc. notum facit quod comes humiliter supplicasset: ut eidem de terra castri de Garig usui sextrorum sufficiente, iuxta Zalatynik, ob suorum servitiorum merita providignaretur, sed quia quantitas et cursus metarum reginae non constabat

davit Moysi comiti Symigiensi et Worosdiensi ut eandem terram accederet et sub metis suis assignaret. Qui terram accedendo et eam cum suis metis distinguendo, nullo contradicente, eandem dicto Ruh comiti statuit, quod et regina confirmavit, cum metis sicut eas capitulum Chasmense in suis litteris stabilivit. Utpote prima incipit iuxta terram episcopi et iuxta terràm castrensium de Garig a parte occidentali, inde ad vallem Farkasvelg inde per varias metas arboreas et terreas cadit in aquam Pribinisich versus orientem et vicinatur terrae Bogdani et Eliae filiorum Chakan, inde iterum per varias metas venit ad mlacam Sceterna, per varias metas eundo cadit in aquam Chasma et vicinatur terrae comiti Ruh, per magnum spatium vadit usque ad longum pontem et vicinatur terrae regis et ecclesiae et ascendit in longum pontem qui ducit versus Rachchan et venit in unam viam, quae ducit versus domum Paulini, inde per varias metas et puteos ad metas terreas in dumo Munorov, cadit in aquam Zalatinik et pervenit ad priorem Datum per manus magistri Farcasii electi Albensis, aulae reginae vicecancellarii.

Cod. dipl. patrius VII. p. 96. ex actis comitum Erdödy Galgoczam ablatis.

CMII. *1265.* Capitulum Chasmensis ecclesiae significat, quod Mortun filius Brezhal cum uxore sua filia Adolini de Kamarcha confessus sit se vendidisse comiti Roh terram suam haereditariam in G.ryg cum una vinea in terra Nazled pro centum viginti duobus marcis. Cuius metae sicut canonicus Petrus retulit tales sunt: Prima incipit in rivulo Babych (Bobuk) exit ad unam vallem et vergit versus meridiem et ascendit in Berch ad magnam viam venientem de Garyg. Cadit in vallem siccam quae cadit in rivulum Desche, tenet metam cum filiis Berivoy et vadit ad metam filiorum Beryzwal (Beryzlaw), cadit in vallem Graboa, venit ad metam Gordos et filiorum Brezwal, iuxta domum Wlchetae ducit in rivulum Desche, venit ad vineam sacerdotis et in montem ibique cadit in magnam viam et per illam viam ad Berch et transiens viam ad vallem Kremena, ducit in rivulum Bobuch. Item Chuntfi serviens Mortuni vendidit comiti Roh terram suam Dedecha pro tribus marcis, cuius meta vadit in vallem Lypoa et in alteram Nogvelg. Astiterunt venditioni Mortun, Bartak, Ivan, Domonkus, filii Berizlay. Item Gregorius, Ivan Thomas, Mortun filii Nerivoy, item Vlcheta.

Cod. dip. patrius VII p. 100. Ex actis comitum Erdödy Galgozam ablatis.

CMIII. *1265.* Capitulum Chasmensis ecclesiae significat, quod constituti coram eo ex una parte Crysk et Stephanus filius Ivan pro patre suo, ab altera vero Gyurk, Nicolaus et Radesa filii Radeh, Abram, Petrus, filii Dragat, Wlchizlav frater eiusdem, Wlchoy filius Ruman, Georgius filius Gyura, Madcha filius Stephani, Farcasius et Andreas filii Ladizlai, Martinus et Gyurk filii Johannis Cruschen, Zuchibili et Gordoy filii Drask de genere Chanov, qui confessi sunt se vendidisse Crysk et Iwano terram eorum Vratna pro viginti [illegible], sicut continetur uberius in litteris comitis Crisiensis. Meta autem terrae [illegible] a terra Crysk haereditaria in una palude Mlaka vocata. Inde procedit [illegible] ntem ad terram Farcasi et Mortunus, et vadit ad domum Enok. In [illegible] ad Chana, inde per varias metas arboreas ad fluvium Vratna, de quo [illegible] pud arborem venez. Dimittendo terram Enok et Chana transit Vratnam [illegible] nmetatur terrae Hans et Wlchetae, a parte orientali terra Junk rema[illegible] [illegible] per varias metas et silvam paludosam, transeundo magnam viam

inter silvam et venit iterum ad flumen Vratna et ad silvam Dobowch, ubi coniugitur terrae haereditariae Crisk et Ivan.

Ex collectione comitum Keglević in archivo academiae scientiarum Zagrabiae.

CMIV. **Perusii.** *1266. 21. Januarii.* Clemens IV. papa Timotheum episcopum Zagrabiensem quem Bela rex ob ignobilitatem reiciendum censuit, acriter tuetur, cum Deus omnes homines lege propagando communi, ex similibus nasci seminibus, eodem coelo contegi, similique gaudere spiraculo voluit, nudus in mundum ingredi et nudos egredi pari ratione decrevit. Quod obiicis (dicit papa), imputare non potes, quum se ipsum non fecerit, sed a domino factus fuerit. Nec parentes nobiles eligere sibi potuit, nec peccavit si illos habuit, quos dominus ei dedit. Miratur quod dictum episcopum ab Urbano papa promotum et ab ipso (Clemente) regi commendatum adeo severe abhoruerit, precibus et mandatis sedis ap. non obediens, immo nec fratrem Gualterium in pacifica possessione episcopatus gaudere permisit et per nuntium suum Demetrium archidiaconum strigoniensem ab ipso rege sibi iniuncta talia proposuit quae solummodo pro regis reverentia patienter audita sunt.

Theiner Mon. vet. Hung. I. 281.

CMV. **Perusii.** *1266. 15. Martii.* Clemens IV. papa hortatur universos Christi fideles ut succurant priori et fratribus ordinis Praedicatorum Jadrensibus, qui ibidem ecclesiam (S. Platonis) extruere coeperunt. Hanc bullam pontificis transumit 5. Oct. 1267. Laurentius archiepiscopus Jadrensis.

Farlati Illyr. sacr. V. 78.

CMVI. *1266. 20. Martii.* Bela IV. rex notum facit, quod magistro Michaele filio Simeonis ex una parte comite Pancratio et Paulo filiis Pasca ex altera in praesentia regis constitutis, idem magister M. confessus est, quod terram quam in Garig, Garigfeu vocatam, ex donatione regia possidebat, dictis Pangratio et Paulo, vicinis suis pro centum marcis argenti vendidisse, ad quorum petitionem rex non obstante contradictione Gregorii filii quondam Thomae bani et commetaneorum, concessit perpetuo possidere. Datum per manus magistri Farcasii electi Albensis aulae vicecancellarii.

Tkalčić: Mon. Hist. T. I. p. 130.

CMVII. **Zagrabiae.** *1266. 31. Martii.* Capitulum Zagrabiensis ecclesiae notificat, quod constitutis in eius praesentia ab una parte Gyan comite, filio comitis Vid de Modros et ab altera Pernicholo Potestate de monte Grech nomine Rolandi bani totius Slavoniae, idem Gyan confessus est nomine suae uxoris filiae Alexandri comitis dotem eiusdem et res parafernales ipsi, ex parte prioris mariti sui Ratoldi filii praedicti bani debitam et debitas, plenarie recepisse eodem bano persolvente.

Ex actis per banum Khuen-Hedervary ex archivo regni ablatis. N. ᴰ *Fasc. 315. N. 6.*

CMVIII. **Cattari.** *1266. 8. Aprilis.* Marcus episcopus Cattarensis ...ficat, quod Paulus filius Boscae cognatus eius, nobilis civis Cattarensis coniunge sua Dobra, sorore episcopi, coram eo constituti, praesentave...

tamquam eius legitimi patroni ecclesiam sancti Pauli, quae est iuxta ecclesiam sancti Tryphonis cathedralem, quam propriis expensis aedificaverunt, tamen cum sine haerede essent carnali, sibi pro filiis adoptaverunt Fr. Michaelem priorem ff. ord. Praedicatorum de Ragusio et Catharo et fratres Florianum, Tryphonem et Marcum fratres conventus Ragusini, vice fratris Michaelis generalis magistri ejusdem ordinis, ut ipse ordo et fratres possiderent ipsam ecclesiam S. Pauli cum domo et aliis pertinentiis suis in perpetuum. Postulaverunt igitur ab episcopo ut ipsorum praesentationem ratam haberet et confirmaret tali conditione: quod si ipsi fratres de Ragusio et Catharo recederent, dicta ecclesia redeat ad supradictum Paulum et uxorem suam, post quorum mortem jus patronatus transibit ad consangvineos proximores eorum. Quam dispositionem episcopus confirmavit coram testibus Basilio Dragonis jurato judice, Marco Laurentio Basilis, Bartholomaeo filio Boscae; diaconus Micha comm. notarius scripsit.

Farlati: Illyr. Sacr. T. VI. p. 44. p. 441.

CMIX. **Spalati.** *1266. 14. Aprilis.* Regnante Bela IV. rege, temporibus Rogerii Spalat. archiepiscopi, Rolandi totius Slavoniae bani et comitis Spalatensis, Michae Madii, Dobri Dliscizae et Kamureii Petri judicum; Dragan Radomiri accepit ad pastinandum a Duymo Kassarii terram suam in Dilato, promittens omni anno vretenum unum atque dimidium plantare, et secundum bonam consvetudinem civitatis Spalatensis laborare, tertiam partem fructus eidem Duymo assignando; e contra promisit ei Duymus pro quolibet vreteno vitium quem pastinaverit, antequam ipsum incipiat pastinare solidos quadraginta denariorum parvorum. Actum in domo notarii, praesentibus Leonardo Draczany, Stephano Justi, Stanco Dragae testibus, Jacobus Patri conscius examinavit, magister Franciscus imp. notarius Spalat. scripsit.

Ex archivo aulico Vindobonensi. Collectio act. Spalat. XVI. 1. 68.

CMX. **Viterbii.** *1266. 13. Junii.* Clemens IV. papa annuens postulationibus Columbani episcopi Traguriensis suscipit in protectionem ecclesiam eius et statuit ut quascumque possessiones eadem ecclesia juste et canonice possideat ei et successoribus eius illibatae permaneant. Et quidem locum ipsum in quo dicta ecclesia sita est, monasterium S. Nicolai, S. Michaelis ac S. Jacobi, ecclesia in castro de Sebenico cum decimis, parochiis et pertinentiis suis, loca Drid, Gusterna et Dubrovacz, possessiones et decimas in villis de Neveste, Radosich, Gradac, Ostroch, Spellan et S. Petri. Et quidquid juris obtinet in comitatu Zagoriae et omnia alia jura praerogativa et privilegia ecclesiae. Subscripserunt, Clemens papa, Odo Tusculanus episcopus, Stephanus Prenestinus ep. fr. Joannes Port. et S. Rufinae ep. Henricus ostiensis et velletrensis ep. Ancherus Tit. S. Praxedis presb. card. Guilelmus Tit. S. Marci presb. cardinalis, Ricardis S. Angeli diaconus card. Jacobus S. Mariae in Cosmedin diac. card. Gottifredus S. Georgii ad velum aureum diac. card. ...tus S. Eustachii diac. card. Per manum magistri Michaelis S. Rom. eccl. ...ncellarii.

...rlati: Illyr. sacr. T. IV p. 350.

...XI. **Viterbii.** *1266. 20. Junii.* Clemens IV. papa ad supplicationem ... reginae Hungariae, donationem camerae Syrmiensis et quarumdam

aliarum terrarum quas ei maritus ejus rex Bela titulo dotis contulerat, et filius eius Stephanus rex confirmaverat, ratum habens, litteras ejusdem regis Stephani transumit, in quibus continetur, quod ei cameram de Syrmio insuper villam Rugas Ismaelitarum ad tempus vitae, item praedium de Posega quod ei Bela rex pro impensis factis in partibus maritimis, tum etiam ratione dotis, cum omnibus appenditiis, castris scilicet, villis, tributis et collectis contulerat, de novo concedit et confirmat.

Theiner: Mon. vet. hist. Hung. I. 283.

CMXII. **Viterbii.** *1266. 22. Junii.* Clemens IV. papa mandat archiepiscopo colocensi, quod cum episcopi Zagrabienses, qui fuerunt praedecessores fratres Timothei Zagrab. episc. terras, possessiones, redditus, vineas, nemora, domos, iura, iurisdictiones et alia bona ad episcopalem sedem spectantia nonnullis clericis et laicis ad firmam perpetuo vel sub censu annuo concesserunt, ea quae de bonis ipsius sedis per concessionem huiusmodi alienata invenerit, non obstantibus litteris perennis, renuntiationibus, iuramentis et confirmationibus, ad ius et proprietatem sedis studeat legitime revocare.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 131.

CMXIII. **Viterbii.** *1266. 4. Julii.* Clemens IV. papa iniungit archiepiscopo Strigoniensi et Timothaeo episcopo Zagrabiensi, ut magistrum Farcassium vicecancellarium regis in praepositum Albensem confirment, postquam per eum negotium ecclesiae Zagrabiensis fuerit expeditum, quod vehementer cordi dicti pontificis inhaeret et quod celeriter in effectum perduci optat.

Theiner: Mon. vet. Hung. T. I. p. 287.

CMXIV. *1266. 20. Augusti.* Rolandus banus totius Slavoniae ad quaerelam Hormisae, Oscul, Zirnis, Dragulan, Ozel, Nork et Voyn castrensium Zagrabiensium contra Ambrosium et Benk filios Vitalis attractis in causam quod de villa Crenisapula, terram Jalez sibi usurpassent, exmissis pro investigatione Inus comite Zagrabiensi et Endrich comite terrestri cum aliquod jobagionibus castri Zagr. et homine capituli qui metas terrae questionatae conscripserunt, adiudicat eandem terram Jalaz antedictis filiis Vitalis. Inter metas autem occurrit fluvius Blizna, qui terram a capitularibus dividit et fluvius Tornava pariter limitaneus capituli.

Marcellovich: Extractus ex dipl. cap. Zagr. ms.

CMXV. *1266. 23. Augusti.* Capitulum ecclesiae Zagrabiensis notum facit, quod constitutis in praesentia ejus ab una parte Rolando bano totius Slavoniae ab altera vero Petro, Mathia et Crisan filiis comitis Baboneg, idem Petrus cum fratribus confessi sint se terram eorum haereditariam pro portione sua ipsos in Vodichan contingentem, excepta portione Jakou fratris eorum, dedisse bano iure perpetuo possidendam pro possessionibus Serovicha, Boyna et Stoymerichi, quas idem banus eis in concambium dedit, et insuper centum vigi marcas, quas a bano plenarie receperunt. Hoc concambium processit ex missione magistri Chach comitis de Vrbaz et magistri Nicolai comitis Kemluk, qui Nicolaus personaliter renuntiavit parti suae quam habebat terris, quas banus dedit in concambio. Subiunxerunt etiam, quod si qua gratia regalis indignationem a filiis Stephani revocaret, et possessiones eor

redderet ipsis, praedictum concambium eo facto debeat esse revocatum, ita filii Baboneg redditis bano 120 marcis terram eorum rehabebunt ad banum autem terrae per eum datae revertantur.

Ex actis per banum Khuen-Hedervàry ex regni archivo abblatis. Fasc. 457. N. 3. — Fejer: Codex dipl. T. IV. vol. III. p. 377.

CMXVI. **Zodyzlo Suynicha.** *1266. 14. Septembris.* Junus comes Zagrabiensis significat, quod cum de terra Zodyzlo Suynicha questio esset, Bogdanus et Martinus filii Wlkyna accedentes confessi sint, tres vineas filiorum Gurk in praedicta terra Zodyzlo Sunycha sitas et iuxta vineam filiorum Wlkyna positas, et silvam Wonycha gora, eidem possidendas tradidisse.

Orig. membr. ex actis per banum Khuen-Hedervary e regni archivo Pestinum ablatis. N. R. A. Fasc. 386. N. 8.

CMXVII. **Crisii.** *1266. 6. Octobris.* Rolandus banus totius Slavoniae notificat, quod Petrus filius Zachei super destructione metarum terrae suae hereditariae, Vunzlauum, Pousam, et omnes cognatos eorum, jobagiones castri de Kemnuk, Razminum, Zuetoch, et cognatos eorundem castrenses eiusdem in praesentiam ejus evocasset. Cum diutius extitisset concertatum, tandem partes per arbitrium arbitrorum per banum deputatorum, videlicet Ivan filium Irizlai, Dedus, Tyburcij, Carachinum et Junk comitem super ipso facto terrae inter dictum Petrum ab una, ac jobagiones et castrenses castri et eisdem astantes, Martinum terrestrem comitem, Theodorum et Joannem fratres eiusdem, Zoladum, Budiuoy, Petus, Ratk, Drazislaum, Otmizlaum, Tokk, Michaelem centurionem et Kunth ac fratres eius filios Radizlai ac alios jobagiones castri, et castrenses de Kemnuk pro quibus magister Nicolaus comes de Kemnuk stetit ex parte altera, taliter extitit ordinatum: quod metae terrae praedicti Petri a terra jobagionum et castrensium hoc ordine distinguantur. Prima meta Petri incipit in fluvio Benna (Bednja) ubi Radila et Nicolaus sunt commetanei. Et per varias metas, a dextra parte castri, quae dicitur Alexandro bano data fuisse, a sinistra Petro remanente. Et descendit ad fluvium Paka et transiens eum, incipit per alium rivum contra Cripsum (Crysium?) ascendere per Gorh ad montem excelsum. Per varias metas et terram inhabitabilem ad verticem montis celsi et commetatur terrae comitis Abrae. Descendens per terram Izdenchina pervenit ad quemdam rivulum et terram Durzizlai. Deinde ad terram comitis Abrae Zupoth vocatae. Deinde ad magnam viam et terram Drusizlai. Per Prezechina fluvium venit superius ad septemtrionem. Ad occidentem cadit in fluvium Chanou. Ad septemtionem terra Otmizlai et ad capit vallis Felisna. Iuxta terram Folk et fratrum venit ad montem et cadit in fluvium Vogrincha, superius ad septemtrionem et inferius terminatur.

Ex coll. dipl. Thadaei Ferić comitis curialis capituli zagr. postea in mea coll. veteteri.

MXVIII. *1266. 23. Novembris.* Bela IV. rex notum facit, quod cum olim ac termini regni seu ducatus Slavoniae continuis latrunculorum et fretibus insultibus pulsarentur, rex propriae et subditorum securitati prore cupiens, castrum in monte Grech iuxta Zagrabiam ob tuitionem conım decrevit constituendum. In cuius castri constructionem cives eiusdem 'ı aeficando sibi domos ibidem et alias aedes illuc transferendo sumtus

non modicos, labores et damna usque ad exinanitionem extremae virtutis subierunt. Itaque rex hanc illis praerogativam concedit, ut nec per se, personaliter ad exercitum, quem ipsum aut filium suum Belam ducem totius Slavoniae et Croatiae facere contigerit, ire nullatenus, nec aliquid propter hoc impenderi teneantur. A collectis, tallia, exactionibus sint liberi, ita tamen quod duci Belae XL marcas in usuali moneta cuius ducentae pensae valorem 40 marcarum contingunt in die strenarum solvere teneantur. Conditiones et libertates hospitum ipsi inter se fecerunt et rex approbavit videlicet: Quod si iidem cives in districtu Hungariae, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae, spoliati fuerint vel occisi per latrones et malefactores, dominus terrae in qua hoc acciderit aestimata quantitate pecuniae, iuxta arbitrium bonorum virorum et sacramentum civium ad hoc electorum, vel ablata refundat, vel malefactorem ostendere teneatur, aut homicidii poenam solvat, iuxta ducatus Slavoniae consvetudinem approbatam. Item tributa inter regales terminos solvere non teneantur. Item pro vituperiis, opprobriis et contumeliis, quilibet victus laeso decem pensas, non minus expensas centum denariorum solvat. Si post trinam correctionem se non emendaverit, rebus omnibus in commune applicatis tamquam infamis, de civitate turpiter expellatur. Si quis alteri alapam dederit vel per crines malitiose traxerit, eandem poenam patiatur. Si haec judice sedente pro tribunali vel ubicumque in eius conspectu, idem perpetrare praesumeret, poena dupli plectatur. Si hoc in persona iudicis vel cuiscunque assessoris sui idem attentaverit, decem marcas usualis monetae pro poena solvat. Si solvere non poterit, manum amittat. Si quis cultello, gladio, lancea, aut sagita, aut aliquo tali modo alium vulneraverit et idem sine defectu resanatus fuerit, medico laesi satisfaciat et laeso decem marcas, et ad usum civitatis duas marcas persolvat. Si quis hominem interfecerit et aufugerit, duae partes rerum suarum cedant parentibus occisi, pars tertia civitati. Si captus fuerit, secundum consuetudinem de ipso vindicta sumatur, nisi quis in ludo, sine praemeditata malitia aliquem interfecerit. In hoc casu centum pensas cognatis, viginti vero ad communes usus refundantur. Si facultatibus non suffecerit, civium arbitrio resignetur. Item si quis de extraneis intrans in civitatem sive in vico, sive in domo, sive in foro, similia perpetraverit, per iudicem civitatis iudicetur, et eisdem poenis subiaceat et dependeat. Si ex incolis civitatis aliquis sive .... defectus fuerit, per iudicem civitatis puniatur. Item si quis extraneus aliquem de civitate in causa pecuniaria, vel illata iniuria voluerit convenire, coram iudice civ. conveniat, et nulla causa ad duellum iudicetur, sed per testes et juramentum terminetur. Sive extraneus inveniat apud incolas sive incola apud extraneos equum, bovem, aut aliquas res furtivas, semper testes producantur. Item cives de civitate, vel jobagiones de villis ad ipsam pertinentibus prope civitatem nullius iudicio adstare teneantur. Si iudex suspectus habebitur, convocatis omnibus maioribus civitatis, ipso iudice praesente negotium decidatur. Si actor ad regem citaverit solus iudex ad regem ire teneatur. Si aliquis, cives non requirens, ad regem iverit. tenebitur iudici citatorias expensas refundere, quia contempto regali p legio iudicem irrequisitum fatigavit laboribus et expensis. Cives habent libe eligendi facultatem iudicem, praesentandum regi, et mutandi eum annus pro suae arbitrio voluntatis. Calumniator, falsus testis etc. non potest eli iudicem vel assessorem aut consiliarium. Si quis sine haerede decesserit lib-

habeat de rebus mobilibus disponendi facultatem. Res vero immobiles, habito consilio suorum concivium, uxori, vel alicui cognatorum suorum relinquat. Si quis intestatus decesserit sine haeredibus, duae partes rerum pauperibus et ecclesiae civitatis reserventur. Statutum est etiam quod forum solemne duobus diebus in hebdomada, die lunae et Jovis celebretur, praeterea forum cotidianum cotidie habeatur. Privilegia super donatis a rege terris et possessionibus de novo confirmata, cum nominatione earundem metarum et locorum.

Tkalčić: Mon. civ. Zagrab. vol. I. Doc. 47.

MCXIX. *1266. 29. Novembris.* Capitulum ecclesiae Zagrab. attestatur, quod litteras Rolandi bani totius Slavoniae rite acceperit cum requisitione: quatenus tenorem eius privilegii super facto terrae Winodol ecclesiae Toplicensi concessi, suo confirmaret privilegio. Privilegium autem bani continebatur, quod cum inter Gurk, Jacobum, Mathay, Georgium, Isip et Ivuk ac universos Blinenses ab una parte, et cellerarium Toplicensem et Huet comitem eiusdem ecclesiae, super facto terrae Winodol et vineis in eadem existentibus, materia questionis fuisset ventilata, banus contentioni finem et silentium imponere voluit, iudicando in hunc modum: ut cellerarius et comes Hvet, in Gora coram praeceptore loci praestarent iuramentum super eo, quod quidquid, incipiendo a Damasingeren usque ad terminos filii Stepkonis, metarum eiusdem terrae reambularent, sed secundum praestitum sacramentum ostenderent et assignarent, iidem Blynenses deberent tolerare. Adveniente itaque termino cellerarius et comes Huet praestiterunt sacramentum, et iidem Blinenses ipsam terram Vynodol praedictae ecclesiae reliquerunt pacifice et irrevocabiliter, consensum praebentibus Wlksay, Stephco et Iwan filiis Wlk. Similiter et vineas eiusdem terrae, sicut comes Herenk recitavit, et in privilegio Iwnus comitis Zagrabiensis continentur. Terrae autem prima meta est Damasingeren (Damašinova gora?). Inde per viam ad fontem Prelizin. Inde ascendit ad montem et venit ad magnam viam quae ducit de foro episcopi. Inde ad pedem montis Plerumnyza. Inde ad magnam viam Vratza nominatam. Inde ad rivulum Smrdez. Inde per varias metas arboreas (iessen, oscurussa etc.) et villam convicinam rivulo Smrdcz, venit ad caput rivuli Mozlaviniza et ad locum ubi fuit pons Wlcae. Per cacumen montis descendit ad fontem Prozchak, et ducit ad rivulum Suhodol. Inde ad fontem Descilo. Inde per Globoky potok. Inde per montem ad magnam viam et per montem Ispraze. Inde per varias metas ad rivulum Leskovez. Datum in Petrina 17. Octobris 1266. Confirmatio autem capituli in vigilia S. Andrae ap. 1266.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 152.

CMXX. *1266. 23. Decembris.* Capitulum Zagrab. ecclesiae notum facit, quod contitutis ab una parte Luchach et Petro filiis Endri et ab altera Marco ..- Gurda, portionem suae cuiusdam possessionis, scilicet quadraginta ve- ı et dimidium confessus est se vendidisse dicto Lucach et Petro pro ıraginta pensis et dimidia denariorum Zagrabiensium, quorum singulae que pensae marcam tunc temporis faciebant. Astiterunt fratres venditoris (o) et Zlobk(o) et consanguinei eiusdem: Dahota, Wlkodrug, Gorena, -y et Philippus filius Dopcha commetaneus, Endre comes terrestris qui

venditionem ratificavit suo consensu, ex licentia Inus tunc comitis Zagrabiensis. Terra autem habet commetaneos supradictos jobagiones et meta terminatur intrans Coztnicham (Costaniczam?).

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 134.

CMXXI. *1266.* Bela IV. rex ad petitionem civium de monte Grecensi de Zagrabia quaerulantium pluries in eo, quod rex eis Archynum comitem in potestatem seu iudicem praefecisset, infringens eorum libertatem, lecto aureo privilegio per eum eisdem concesso, confirmat eis de novo libertatem eligendi potestatem seu iudicem iuxta suum arbitrium voluntatis, cassatque penitus denominationem Archini. Per manus magistri Farcasii electi albensis aulae vicecancellarii.

Tkalčić: Mon. civit. Zagrab. I. Doc. 48.

DMXXII. *1266.* Bela IV. rex notum facit, quod Bense filius Nicolai praedialis de Ryuche obtulit ei privilegium Rolandi bani super distinctione metarum terrae ipsius Konzka, petendo ut illud confirmaret cuius petitioni rex annuit.

Cod. dipl. patrius. T. VII. p. 103.

DMXXIII. *1266.* Maria regina Hungariae notum facit, quod cum Michael comes filius Alberti de genere Huntpaznan in magnis et arduis expeditionibus regni intrepide se committens ad omnia regni negotia prospera et adversa se exposuerit, qui pluribus annis in terra Rutenorum captus extitit et detentus cum gravi iactura rerum et periculis personarum in expeditione regni quae tunc temporis emergebant; filius etiam eius Myke secutus paternae fidelitatis vestigia a sua pueritia in omnibus expeditionibus servivit fideliter et indefesse, pro quibus servitiis contulit ei Mikae terram Cherkvenz et Rodouanch in comitatu Posega de consensu regis ac Belae ducis totius Slavoniae et Croatiae, filii sui. Cujus terrae prima meta de aqua . . . iva inde tendit ad puteum Halapna ascendit ad unum Berch venit ad arborem Corni et terras Eliae filii Draguos et filiorum Iovanca, Benedicti et Aladari. Per siccam vallem venit ad rivulum Cherkvenig et ad aquam Strzeuch potok et ad alium Zuha potok qui cadit in Cherkvenig et in aquilone ad aquam Grabrouch potok, qui cadit in eundem fluvium, et inde ad terras Philippi comitis filii Chundur et ad quemdam locum ubi fluvius Cherechni potok cadit in Cherkvenig ubi incipiunt terrae filiorum Jovanca. Ascendit montem et descendit ad aquam Pales potok et ascendit montem Cherkvenig in cuius cacumine est meta et vadit per loca que Zelemen (Slemen) vocatur, et vadit ad terram Narad et venit ad caput aquae Cumblac potok, et per ipsum Cublac (sic) iuxta terram comitis Gyleti ad aquam Orivam (Orljavam) ascendit in montem Puzun et per varias metas iuxta terram Nouac in caput rivuli Radouancicha, et incipit terra filiorum magistri Mark et iuxta terram comitis Zyr Ger per eundem rivulum Radovanchicha, et per varias metas eundo incip terrae iobagionum castri de Posega de genere Velica et per varias m terreas et montes pervenit ad aquam Welika et per eam ad locum ub vulus Zagrabuah cadit in Welicam, et tendit inter duos rivulos ad mo Graduch et ascendit ad Zelemen ubi meta Radovanch terminatur, pro

litteras suas capitulum, Cruciferi et comes retulerunt. Datum per manus magistri Stephani vicecancellarii aulae reginalis.

Cod. dipl. patrius VI. p. 138 ex archivo comitum Châki.

CMXXIV. *1266.* Capitulum ecclesiae Chasmensis notum facit, quod constitutis coram eo ab una parte Pangratio comite, ab altera autem comite Leustachio filio Vyd, idem Pangratius comes praedium suum Kolkochech in Ryuche pro triginta marcis cum suis pertinentiis vendidisset eidem Leustachio iure perpetuo. Cuius terrae meta incipit a parte orientali iuxta terram emptoris ubi et arbor tul in rivulo uno, et per ipsum rivulum ad terram castrensium, deinde ad partem vicinatur terrae Prelsae et eundo per magnam viam in magno spatio per varias metas terreas vicinatur terrae Bensae et iterum per varias metas venit ad terram Moycen, inde ad dumum ihor et per varias metas cadit in aquam Kolkochech et relinquens eam vicinatur terrae Mathaei et Thomae filiorum Kwsel, tendit ad primam metam. Nec praetermittitur quod Gregorius filius Mark comes de Ryuche, Wzmech, Myle, Moycen, Zlobelch, Tybold filius Supk, jobagiones castri de Ryveche et Iwse comes, tam per notam personam quam per litteras suas huic venditioni et emptioni assensum praebuerunt.

Ex transumpto capituli Chasmensis de a. 1358. 8. Jan. ad petitionem jobagionis filii Leustachii de Plavnicza. In collectione Radosl. Lopašić.

CMXXV. *1266.* Capitulum ecclesiae Chasmensis significat, quod Job filius Drask(o) confessus sit se vendidisse terram suam iuxta locum fori Garig, Petro generi Drask et eius fratri Paulo pro undecim marcis; cuius prima meta incipit a parte orientali in Reznik iuxta magnam viam per quam cadit in aquam Garig, superius exit in Ramurna potok et venit in fontem Wydomia et per varias metas exit ad aquam Dobouch.

Cod. dipl. patrius. VII. p. 103. ex actis com. Erdödy Galgoczam ablatis.

DMXXVI. *In* Bihig, *1266.* Dyonisius comes de Polhana et Peset notum facit, quod pater Matheus abbas de Toplica calumpniasset quasdam aquas quas illi de Polhana sibi violenter usurpabant, quos rex Bela in perpetuam elemosinam contulerat monasterio toplicensi. Pro qua re ambae partes convenerunt in Bichig ubi Slavec judex de Polchana et iobagiones eiusdem terrae confessi sint, totum verum esse quod abbas affirmabat, et quod dictas aquas, quas tenuit Ludegarius et Pribislav, videlicet Cesta, Tregla et Chrenicha, et post aliquot annos abbati pacifice reddiderunt, nisi quod Desinec Polprudi calumpniavit esse suam. Impositum dicto Desinec iudicium sacramenti cum duodecim hominibus ille praestare non potuit. Aquae itaque adiudicatae fuerunt abbati datis illi pristaldis Jaxa et de Polhana Nadevm. Sigillum appositum Ladislai episcopi tyniensis et fratrum Praedicatorum de Bihig.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 135.

CMXXVII. *1266.* Per conventum Toplicensem ord. cisterc. describuntur .tae empticiae terrae de Vinodol, quarum prima incipit a flumine Culpa sus meridiem inter Moscheniczam fluentem et siccam usque ad caput ip-', et per ipsam a dextris terra episcopi. Ad occasum per rivulum Velseu-

niza ascendit in montem ad viam quae dicitur Petrinae, versus meridiem tendit directe ad domum Nicolai de Vinodol in Caliche. Ad meridiem in rivulum qui est in valle et per eum ascendit per fontem Clenovez. Per viam Petrinae tendit ad austrum et ultra montem Chudin, deinde in vallem ad montem Chudin pervenit ad terram episcopi.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 135.

CMXXVIII. *1267. 23. Februarii.* Bela IV. rex notificat, quod cives seu hospites in novo castro per eum in monte Grech constructo, revelare procurassent, quod cum ipsi in confinio regni in partibus Slavoniae sint constituti et propter diversa tributa et tricesimas cum suis mercimoniis questum habere non possint, quocirca postularunt ut eos ab istis tributis et tricesimis redderet exemptos. Rex ergo eis de consensu reginae ac omnium baronum et nobilium assidencium, hanc specialem duxit faciendam gratiam, ut ipsi cives infra terminos regni aliquod tributum tam in aquis, quam in terris nec aliquam tricesimam in nullo loco solvere teneantur.

Tkalčić: Mon. civit. Zagr. I. Doc. 50.

CMXXIX. Zagrabiae. *1267. 12. Martii.* Rolandus banus totius Slavoniae declarat, quod cum magister Petrus dictus Pulcher decanus ecclesiae Zagrabiensis universos hospites in Selen ad banatum pertinentes super facto decimarum evocasset, proponendo, quod decimas suas cum capeciis in frugibus et alia minuta earundem in suis speciebus, sed in denariis solvissent usque modo, banus autem una cum nobilibus regni Slavoniae adiudicavit, quod idem magister Petrus decanus cum magistro Petro archidiacono Zagrab. magistro Petro praeposito Chasmensi et magistro Benedicto archidiacono de Gerche in monasterio S. Stephani regis praestarent sacramentum super suis dictis. Adveniente termino magistri prenotati voluerunt praestare sacramentum, populi autem de Selen sacramentum eorum recipere noluerunt, assumentes praesentibus Inus Zagrabiensi et Michaele de .... comitibus, decimas suas de caetero in capeciis et minuta in speciebus soluturas capitulo.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. pag. 136.

CMXXX. Viterbi. *1267. 25. Martii.* Clemens IV. papa ad petitionem fratrum Praedicatorum Ragusiensium, quod quondam Jacobiza filia Viti Capiteseldi de Ragusio tunc vidua quandam domum suam in Ragusio sub domo Joannis Corciazii sitam eis possidendam in ultima voluntate legavit, sub conditione ut si eos contigeret de civitate Ragusina discedere, domus ipsa deberet ad ecclesiam S. Mariae majoris devenire, cum autem ipsi fratres asseruerunt dictam civitatem nunquam deserturos, annuit eis eandem domum vendendi.

Farlati: Illyr. Sacr. F. VI. p. 110.

CMXXXI. Zagrabiae. *1267. 9. Aprilis.* Rolandus banus totius Slavon declarat, quod accedentes ad ejus praesentiam filii Endrei: Lukach, W Mathaeus et Petrus petissent ab illo litteras comitis Zagrabiensis Inus, nantes super terram Concham (Končam seu Otok) contra jobagiones ca Zagrab. confirmari, in quibus idem Inus significat, quod iidem filii En evocassent Minislaum, Martinum ventrosum, Viduch filium eiusdem, Dazla-

et Obulganum iobagiones castri Zagrab. contra quos opponebant, quod cum pater ipsorum comes Endrei de medio fuisset sublatus, ipsi nondum habebant annos discretionis, quo tempore iidem jobagiones terram eorum haereditariam Conchan in suum usum attraxissent. E contra respondebant jobagiones, dictam terram eorum haereditariam esse. Petierunt productionem testium et examen duelli. Demum revocatae sunt ambae partes de alteratione, et commissum est iudicium arbitrio comitis Hrynkonis; Porseni filii Rata, Nicolai filii Dapsa et Mortunus fratris Atha qui inter partes fecerunt compositionem, cum restitutione terrae praedictis filiis Endre, qui pro ea solverint triginti septem marcas in denariis. Astitit judicio Endrich, tunc temporis comes terrestris commetaneus. Terrae autem prima meta incipit a fluvio Odra ad quoddam fundamentum Circuische procedendo. Inde ad paludem Calischa. Inde per varias metas ad paludem Mlaca et per eandem eundo cadit in fluvium Oudina. Has litteras comitis Inus confirmavit igitur banus de consilio assessorum suorum nobilium regni scilicet comitis Farcasii de Zagoria et aliorum quam plurium qui intererant.

Ex actis per banum Khuen-Hedervary ex regni archivo ablatis N. R. A. Fasc. 25. N. 59.

CMXXXII. **Zagrabiae.** *1267. 4. Junii.* Thomas comes de Marocha, Iuan comes Irizlay, Inus comes Zagrabiensis et Barleus comes de Vrbouch, memoriae commendant, quod inter episcopum de Kyrky (Krka, Gurk) Ottonem de Kunsperg et Kench, socium eiusdem ex una parte et ab altera Ernerium banum, super facto treugae quae inter ipsos usque festum Pentecostes inviolabiliter debebat obtervari talem compositionem ordinassent: quod ipsum terminum dictae treugae distulerint usque ad octavas s. Michaelis nunc venturas coram pleno capitulo Zagrabiensi, ita ut nihil dampni vel molestiae alter alteri usque praedictum festum praesumat irrogare, super quod praenominati quatuor unanimi consensu super textum evangelii sacramentum coram dicto capitulo praestiterunt. Praeterea dixerunt, quod adveniente ipso termino in omnibus aquiescent arbitrio arbitrorum in priori treuga deputatorum, et etiam aliorum. Item petebant, quod campum et erbas campestres ipsis Teotonicis in continuo in illa terra quam usque ad haec tempora pactualiter pro pascendis pecoribus obtinebant, eisdem concederent de bona voluntate, quod et concesserunt, salvis tamen frugibus, fenetis et silvis.

Ex originali 4 sigillis proviso in musaeo provinciali ducatus Carinthiae. Rad. Lopašić.

DMXXXIII. **Viterbii.** *1267. 8. Julii.* Clemens IV. papa confert archiepiscopo Ravennati (Philippo) munus legationis pro Lombardia, in patriarhatu aquileiensi et Gradena, in civitatibus Ragusae, Ravenae et Mediolani et dioecesanis provinciis earum, ad exstirpandam haeresim.

Bullario Ragusino p. 406.

[XXXIV. *In* **Zolum.** *1267. 20. Julii.* Bela IV. rex notificat, quod cum . vis comes Thomas filius comitis Joachim de genere Churla regi condam mano magnifico duci Slavoniae fratri eius a primis pueritiae sua annis, idem Colomanus vitales carpsit auras diversis temporibus diversa ob-

equiorum genera curasset laudabiliter exhibere, tandem mortuo eodem, frater, adhaerens coronae regiae cum summo devotionis ardore eximiae fidelitatis a multis retro annis exhibuit famulatum. Dictus etiam pater eius Joahimus in diversis regni expeditionibus pro regis et regni defensione donec vixit grata impendit servitia, frater quoque dicti Thomae pater Philippus Strigoniensis ecclesiae archiepiscopus, cum Zagrabiensi ecclesiae digne et laudabiliter praesiderit, missus pro regiis necessitatibus ad romanam curiam et in ulteriores partes Italiae, ac alias regiones, ibidem multis vicibus in propriis stipendiis militando, et se aeris intemperie maris et viarum periculis et aliis innumerabilibus incommodis exponendo universa commissa sibi negotia peregit ad cumulum honoris coronae fideliter et prudenter. Procedente etiam tempore qua archiepiscopus Strigoniensis dum inimico hominum superseminante zizania inter regem et Stephanum juniorem regem, filium eius, diversis temporibus guerrae, discordia et praelia suscitata fuissent pro stato, coronae et regni integritate servanda se mediatorem imo qua scutum et murum interpossuit et sic inter regem et filium pacis ordinans foedera, regem et regnum ad statum quietis reducere studuit. Hac ex consideratione licet maiores renumerationes meruerint ad praesens tamen cupiens aliqualiter providere eidem comiti Thomae terram nominie Praudaviz (Prodanich) in Ducatu Slavouiae iuxta Drawam existentem et a comitatu Symigiensi a tempore cuius non extat memoria exceptam penitus et exemptam de consensa Mariae consortis suae et Belae inclyti ducis Slavoniae filii sui concessit et donaverit, sub eisdem terminis sub quibus Corardus de Treun et tandem Corardus eius filius, qui de ipsa terra propter suae infidelitatis versuciam et proditionis perfidiam est ammotus possedisse noscuntur. Una absolvit eum a solutione marturinarum, descensu banali et ab omni exactionis onere et collecta.

Wenzel: Cod. dipl. Arpad. cont. VIII. p. 162.

CMXXXV. *1267. Mense Augusto.* Paulus praepositus Quinqueecclesiensis et capitulum eiusdem notificant, quod Prezdha et Stephanus filius Prezdha bani ab una parte et Stephanus filius Drask, Lodomerius et Apa filii Zonuzlov filii eiusdem Drask ex altera, constituti coram ipso terram S. Crucis haereditariam dicti Stephani reliquissent Lodomerio et Opa. Meta terrae incipit de fluvio Losuncba superius ad unum pyrum ubi est sepulchrum matris Ponych et descendit ad fluvium Velricha (aut Wedrucha). Exit ad rivum Duczpotok. Descendit per viam Radyzlov inter duos fluvios et descendit ad magnam Loswucha et revertitur ad primam.

Ex actis per banum Khuen-Hedervary ex archivo regni ablatis. N. R. A. Fasc. 1502. N. 14. — Fejer: Cod. dipl. T. IV. vol. 3. p. 424.

CMXXXVI. **Tragurii** *et* **Jaderae.** *1267. 4. Septembris et 10. Octobris.* Regnante Bela IV. rege, temporibus Columbaui episcopi Traguriensis, Rolandi comitis, Valentini Kasarizae, Dessae Amblasii et Lucae Petri iudicum. Cum Procuratores vel actores capituli et communitatis traguriensis forent cc Columbano episcopo apud Jadram constituti, praesentarunt litteras proc torias seu sindicarias ipsius cap. quibus Jacobus archidiaconus Gerva primicerius et universum capitulum Trag. constituerint die 5. Octobris domi Kasioctum Zanichae et Bodinum concanonicos suos nuntios speciales ad t tandum una cum episcopo pacem et concordiam in civitate Jadrae ---

archiepiscopo Jadrensi super facto decimarum hortorum, molendinorum et vini quod adversus cives, iudicem consiliarios et commune Tragurii dictus episcopus et capitulum Tragur. promoverant, dando ipsis nuntiis generale mandatum et potestatem concordandi et compaciscendi. Actum in ecclesia S. Laurentii praesentibus Jacobo Totillae et Nicolao Kasocti et aliis testibus. Bertanne Marini examinator manum missit, magister Franciscus Anconitanus notarius civitatis Tragurii scripsit. Forma autem sindicariae communis Tragurii haec fuit: quod 4. Septembris tempore regis Belae, episc. Columbani et comitis Rolandi, iudices Desa Amblasii et Lucas Petri in consilio civitatis apud ecclesiam Scte. Mariae de consensu totius communitatis, ordinati fuerunt Zanichus Casocti, comes Marinus Amblasii, Valentinus Kasarizzae et Doymus de Cega pro sindicis seu procuratoribus in causa quam habebant cives coram archiepiscopo Jadrensi, episcopo Tininiensi et abbate S. Michaelis de Monte, Jadrensis dioecesis, cum episcopo Traguriensi de decimis quas episcopus et capitulum contra cives moverunt, nec non super sententia contra ipsos cives pro dictis episcopo et capitulo a Thoma archidiacono Spalatensi lata. Actum praesentibus Martino Kasarizzae, Jacobo Totillae, Luca Mathaei testibus. Praedictus tandem episcopus agnoscendo per juratos testes quod Tragurienses praefatas decimas nullo unquam tempore episcopo et capitulo praestitissent, refutavit et remisit eas in perpetuum dictis civibus contentus cum amicabili eorum donatione terrae S. Vitalis quae protenditur ab aqua Remics iuxta viam publicam versus Traguriam, usque ad rivum qui dicitur salsus et vadit cum ripa usque ad mare. Actum Jadrae in palatio archiepiscopi, praesentibus eodem archiepiscopo, abbate Nicolao S. Grisagoni de Jadra, fratre Johanne custode fratrum minorum, fratre Rembaldo eiusdem socio, fratre Andreae superiore ff. Praedicatorum de Jadra, fratre Vincentio eius socio, Prosto Cotoparico, Gregorio comitis Eliae, Vulcina Pucinaneae, Sabo Mismaro, Vita Sine de Viergna, Petrogna Papae, Mauro Marini Calcunno, Ivanno Slovinae, Josepho Stephani Maureclae, Andrea Marini Grubagnae, civibus nobilibus Jadrae testibus.

Farlati: Illyr. Sacr. T. IV. p. 351.

CMXXXVII. **Spalati.** *1267. 14. Octobris.* Regnante Bela IV. rege, temporibus Joannis archiepiscopi Spalatensis, Rolandi comitis, Dominici Cassarii, Gregorii Grubae, Dobri Madii iudicum, iidem iudices cum consilio universae civitatis notificant, quod vacante ecclesia S. Laurentii de Platea, qua patroni et fundatores eiusdem ecclesiae elegerint Thomam archidiaconum cum universo capitulo eccles. b. Domnii, transferentes in eos omnem suam jurisdictionem; astantibus praedictis iudicibus, nobilibus viris Micha Madii, Johanne Cigade, Joanne Vitalis, Drago Stephani, Alberto Jamii, Petro Cernechae, Camurcio Petri, Marino Gaudii, Gruptio Gatulae et pluribus. Josephus Petri examinavit. Lucas canonicus et notarius scripsit.

In archivo aulico Viennensi. coll. Spal.

CMXXXVIII. *1267. Mense Octobri.* Paulus praepositus et capitulum nqueecclesiense notificant, quod Stephannus, Joannes et Nicolaus filii cos Isip pro se et pro Adriano et Isip fratribus suis litteras Belae regis buissent potentes eas transsummi, quae sonabant super terra Chepan sa a Chepano filio Chaba per iudicium regium et baronum, Mauritium ma-

gistrum tavarnicorum et comitem de Barana, mag. Moys comitem Symigiensem et Vorosdiensem, Herney banum comitem Nitriensem, Philippum comitem de Walcov etc. quia dictus Chepanus et eius duo servientes Valentinus et Boson occiderunt comitem Isip patrem supradictorum et eius servum Petrum. Metae terrae fuerunt secundum litteras Laurentii iudicis curiae, terra Thomae et Nicolai fratrum Phile praepositi, inde quaedam magna via, inde terra Chepani quae seperat meta a Ruthenis existentibus iuxta aquam Ozna, ad occidentem sunt commetanei populi de castro Wolkov inde duae terrae abbatis seu monasterii S. Spiritus de Wolkov. Inde magna vallis Rewesa venit ad clausuram Chabagvatha. Inde per varias metas ad primam.

Cod. dipl. patrius V. VI. p. 148. ex archivo comitum Festetić in Kesthely.

CMXXXIX. *Is* **Oronos.** *1267. 12. Novembris.* Bela IV. rex ratificat amicabilem compositionem litis inter generationem Jure et magistrum Hoholdum magni Hoholdi comitis filium, mediante Chak bano comite Saladiensi peractam. Inter alios in documento nominatos occurrit Ibrour (Ihour?) et Stephk cum filiis ac Martinus filius Budivoy de generatione Iure ex altera autem parte de generatione Hoholdi Chak banus cum filio suo Dyonisio, magister Chak comes de Vrbaz, comes Lancretus cum filio suo, Michael filius Tristani et Ochuz filius Buzad. Statutum etiam fuit quod magister Hoholdus generationi Jure solvere debeat 25 marcas ratione expensarum, dando pro qualibet marca quinque pensas denariorum Zagrabiensium aut decem pensas in Vienensibus sive in parvis denariis numerando.

Fejer: Codex dipl. T. IV. vol. III. p. 403.

CMXL. **Tragurii.** *29. Decembris.* Gervasius Primicerius rector seu plebanus ecclesiae S. Martini de consensu episcopi, comitis et dominorum, comitis Marini Amblasil, Duymi de Cega, Valentini Petri, Bastiani Lucae, Theodosii, Dessae Amblasii et Jacoby Peczy, qui se haereditarios dicunt esse per parentellam illorum de Machenaturis contraxit pactum cum Lucio Mathaei qui se per dictam parentellam ipsius ecclesiae haereditarium esse dicebat, in quo dictus Lucius promisit elevare altius domum dictae ecclesiae. Actum in palatio episcopi praesente Duymo Domichae et Bertano Marini Ruzae; examinator Lampredius Jacobi.

Lucius: Mem. di Trau, p. 113.

CMXLI. *1267.* Bela IV. rex considerans fidelem suum magistrum Thomam aulae suae notarium specialem et Johannem fratrem eiusdem in domo sua educatos et a iuventutis ipsorum primordiis locupletatos virtutibus et fidelitatibus meritis, contulit ipsis terram castri sui Varosdiensis Komor in Zagoria, praecipiendo magistro Johanni comiti Warosdiensi ut ipsam terram inspiceret, a quo informatus fuit quod ipsa terra sit sufficiens quindecim aratris et quod vineae, sylvae et pratum sint in eadem. Exemit etiam ipsam terram rex ab omni onere et jurisdictione comitis tradens illam Thomae fratribus eius Johanni, Christophoro, Paulo et Stephano, et fecit eos introd per Johannem magistrum tavernicorum Belae ducis totius Sclavonia filii et comitem Warosdiensem.

Ex transumpto litterarum Sigismundi regis de a. 1430 et 1635. In collectione. Idem privilegium transumptum a. 1431. per Stephanum Kwh-

de Bathyna comitem et iudices nobilium comitatus Varasdiensis pro Benedicto filio Pauli de Komor, publicavit Wenzel: Cod. dipl. Arp. VIII. 170.

CMXLII. *1267.* Bela IV. rex manifestat, quod cum post multas lites quae inter Keminium, Reinoldum et Jak filios Ebed ex una parte et Ponyth filium Arnoldi ex altera suscitatae fuissent, partes in praesentia Philippi, archiepisc. Strigoniensis, Rolandi tunc bani totius Slavoniae et Mauritii magistri tavernicorum ex parte regis, patris Smaragdi archiepiscopi Colocensis, Ladislai voivodae Transilvani et magistri Vaas ex parte filii regis Stephani deputatorum, essent constitutae, idem Ponyth coram eisdem iudicibus convictus fuit de calumnia manifesta, quocirca dicti iudices portionem terrae dicti Ponyth in Nykh (Nyek?) adiudicarunt filiis Ebed. Rex tamen super huismodi poena calumniae eidem Ponith infligenda misericordiam fecerat hoc modo ut idem dictam terram a filiis Ebed nunquam repetere audeat, quod si faceret ex tunc tanquam manifestus calumniator sine ulla miserecordia puniretur. Qui cum postea de dicta terra dictos filios Ebed semel et secundo expulisset et iidem filii coram rege conquesti fuissent, decrevit rex eum nota calumniae puniri. Sed propter merita Chak bani comitis Saladiensis dilationem ei fecerat ut personaliter compareret. Sed cum ille non comparuit rex pro tribunali sedens cum baronibus Henrico bano totius Slavoniae, Laurentio Palatino comite Simigiensi Paulo episcopo Vesprimiensi et cancellario reginae Erney bano judice curie, Chak bano comite Saladiensi fratre eiusdem Ponyth etc. omnes possessiones ejusdem Ponyth adiudicavit filiis Ebed, nec non etiam Gregorio et Martino de Ond, Isep et Kenez de Succurod contra quos similiter convictus fuerat. Proclamatum fuit insimul ut ubicumque dictus Ponyth inveniri poterit, ad curiam regiam adduci debeat ut eidem pro vitio calumniae caracter imprimatur, qui iuxta regni consvetudinem calumniatoribus imprimi consuevit.

Fejer: Cod. dipl. T. IV. vol. III. 384.

CMCLIII. *1267.* Bela IV. rex notificat, quod magister Mois comes Simigiensis et de Worosdino personaliter coram eo constitutus, Alexandro filio Alexandri fratre suo praesente et permittente, talem dispositionem de possessionibns suis fecerit: Quod in comitatu Simigiensi dominae uxori suae et suis filiabus dedit possessiones Igöl, et duas villas Posonii item Burhud et Vzlar item in Derekche portionem suam, item ultra Drawam possessionem Bacha cum omnibus pertinentiis et cum Sudyn, Musina et Bokva, item possessionem suam Izdench, ita tamen si magister Mois decederet sine haerede masculo. Quam dispositionem rex confirmat. Datum per manus magistri Farcasii praepositi Albensis aulae vicecancellarii.

Wenzel: Cod. dipl. Arpad. XI. p. 586.

CMXLIV. *1267.* Stephanus rex iunior Hung. dux Transilvaniae notificat, ...d attendens fidelitates et merita Marci fratris Dominici Graeci quae idem ...mpore pueritiae regis et suae in pluribus expeditionibus exhibuit, cum ...sione sanguinis Graeci Dominici fratris sui qui sub tibia in castro Kyns... per sagittam vulneratus vitam clausit dimicando, supradicto Marco ...s castri Bachiensis Horlay et Keer duxit conferrendas. Praedictae autem ...e iacebant iuxta terram ipsius Marci haereditariam Irg (Irig) vocatam,

quae remanet ab oriente. Habent etiam commetaneum in quodam angulo episcopum de Kö (Sirmiensem), ab occidente nobiles de Scylbach ab aquilone vero abbatiam Belae fontis cum suis terris Buchke, Pyrusde, et Aranau.

Fejer: Cod. dipl. T. IV. vol. III. p. 416.

CMXLV. **Sibenici.** *1267.* Frater Joannes archiepiecopus Spalatensis ad petitionem Columbani Traguriensis episcopi Sibenicum accedens, quia clamor et fama de excessibus clericorum ibidem residentium ad eum pervenit, coram episeopo Traguriensi et Pharensi nec non Bartholomaeo quondam Scardonensi et fratribus G. abbate S. Stephani de Spalato, et Praedicatoribus et missoribus, veritatem diligenter fecit perscrutari, et culpas punivit delinquentium. Imprimis archipresbyter loci, quod longo tempore tenuit concubinam, et quia non evitavit, excommunicatus per episcopum suum, clericos sustinuit in sacris ordinibus constitutos contrahere matrimonium: Quia antiquam consvetudinem de nuptiis non servavit. Et quia illos qui incidunt in canonem pro absolutione ad episcopum ire non compullit. Jejunabit per tres annos omnes sextas ferias in pane et aqua et supendit ipsum ab omnibus beneficiis per annum, ab officio, usque ad pascha inclusive. — Item abbates S. Nicolai et S. Mariae de Insula quia carnes comederunt contra regulam S. Benedicti et quia sine monachis steterunt, jejunabunt decem sextas ferias in pane et aqua et legent X missas pro peccatis. — Item sacerdotes Tolco, Joannes et Michael pro eo quod in sacerdotio duxerunt uxores et genuerunt pueros, ieiunabunt sextas ferias in pane et aqua omnibus diebus vitae suae, et suspensi fuerunt ab officio et beneficio per tres annos. Et praecepit illis sub poena excommunicationis quod ab illa die dimittant suas uxores et deinceps non accedant ad eas, et si contrarium fecerint perpetuo sint privati ab officio et beneficio. — Item eandem penam iniunxit Michaeli diacono, Bogdano et Dobros subdiaconis qui in sacris ordinibus constituti uxores duxerunt et pueros genuerunt, Dobros autem qui se absentavit a visitatione debet comparere coram archiepiscopo ante carnisprivium. Insuper Primus et Streco diaconus quia ante sacros ordines duxerunt uxores ipsis cum suis uxoribus stare permissit, quia legitimum matrimonium iudicat archiepiscopus, sed eodem officiis et beneficiis perpetuo spoliat. Actum in praesentia. Columbani episcopi Trag. Dobronia, episcopi Farensis, G. abbatis S. Stephani et aliorum.

Lucius: Mem. di Trau. p. 80.

CMXLVI. **Venetiis.** *1268. 5. Januarii.* Reinerius Geno dux Venetiarum scribit rectoribus et communi Spalati, cum Draganus de Almisso cum uno ligno armato Nicolaum Blondum Venetum in aquis Slavoniae cum bonis et rebus suis coeperit his diebus, requirit eos, quatenus si contigerit viros de Almisso ad partes eorum accedere, eliberationem Nicolai et restitutionem bonorum ablatorum operam exhibere velint.

Lucius: De regno Dalm. et Croat. lib. IV. cap. IX.

CMXLVII. **Viterbii.** *1268. 24. Februarii.* Clemens IV. papa ad petition Columbani episcopi Traguriensis confirmat amicabilem compositionem in eius ecclesiam cum clero ecclesiae Sibenicensis mediante archidiacono (Thoı et capitulo Spalatensi factam.

Farlati: Illyr. sacr. T. IV. p. 353.

CMXLVIII. *1268. 15. Martii.* Capitulum Zagrab. ecclesiae notum facit, quod constitutis in eius praesentia ab una parte magistro Drisa lectore eccles. zagrab. et ab altera Georgio iobagione Cruciferorum de S. Martino, idem Georgius quatuor homines scilicet Pezk et Paulam uxorem eius, et filios eorundem Wlkek aetate maiorem et Martinum minorem, confessus est se vendidisse patri Tymotheo episcopo Zagrab. pro viginti quinque pensis denariorum Zagrabiensium quae quinque marcas tunc faciebant. Super quo cum praedictus Pezk uxor et filii eius fuissent requisiti, responderunt, quod dictus Georgius usus fuit debita facultate et potiut eos vendere, quia servi eius haereditarii extiterunt. Assignavitque praedictus Georgius iurisdictionem et proprietatem dictorum hominum et ipsos homines cum nascituris ex eis domino episcopo.
Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 137.

CMXLIX. *1268. 17. Martii.* Maria regina Hung. notificat, quod cum suscitata questione inter comitem Gregorium filium Iuharus nobilem de Simigio ab una parte et populos reginae de villa Berin ex altera propter quandam terram ad septem aratrorum quam idem comes ab eisdem populis nomine suae terrae haereditariae de Iuharus occupatae ordine iudiciario requirebat, duellum adiudicatum inter partes extitisset; tandem constitutis in area duelli et certantibus pugilibus utriusque partis, mediantibus proborum virorum studiis compositio inter eos huiusmodi intervenit: quod Gregorius ipsam terram populis dimisit recipiendo viginti marcas titulo compositionis. Postea vero cum idem comes Gregorius, regni, reginae et Belae duci totius Slavoniae et Croatiae irreprehensibiliter servivisset propter haec servitia praestita dictam terram de beneplacito, conniventia, voluntate et consensu regio ac ducis Belae memorato comiti restitui fecit per Ipoth comitem seguestiensem. Cujus terrae meta seperat ipsam terram a terra Zimam et Osscenag, deinde per varias metas arboreas venit ad viam per quam itur ad Ziman deinde ad unum virgultum quod dicitur Mega (medja) deinde ad metas terreas Sceghatar, pervenit ad metas sub domo Gumulchin erectas et terminatur iuxta terram comitis Gregorii Iharus. Datum per manus Laurentii praepositi Scti. Irenei Sirmiensis aulae vicecancellarii.
Wenzel: Cod. dipl. Arpad. VIII. 193.

CML. **Budae.** *1268.* Erney banus, judex curiae, comes castri ferrei, significat, quod in octavis cynerum Kemino, Reynoldo, Isaak filiis Ebed, Gregorio, Martino de Ound, Issep et Kenezio de Suchorod ab una parte, Cyak bano comite Zaladiensi, et Jacobo filio Ponich pro ipso Ponich ex altera, coram rege pro tribunali sedente, constitutis, idem Kemen et socii exhibuissent litteras iudiciales quibus ostenderunt eundem Ponich primo coram sex iudicibus, secundo eoram ipso rege et baronibus de vitio seu nota calumniae iuris ordine fuisse convictum et omnes possessiones suas dicto Kemyno et sociis adiudicatas e. Tandem ad petitionem regis iidem dicto Ponich adiudicatam poenam serunt, et ad petitionem eiusdem et domine regine et Chak bani comitis d. fratris dicti Ponich, de possessionibus sibi adjudicatis restituerunt ipsi k tres possessiones suas, Niczke videlicet, Lostag et Scuhorod in Sopro et castri ferrei comitatibus existentes.
'er: Cod. dipl. T. VII. vol. I. p. 351.

CMLI. **Viterbii.** *1268. 31. Martii.* Clemens IV. papa Cosmae Saladini Jadrensi ... Azonis Iustinopolitano, et Thomae Basilii catharensi civibus scribit, quod illos in syndicos et procuratores ministri et fratrum ordinis minorum provinciae Slavoniae constituerit.

Fabianić: Storia dei frati minori I. p. 415.

CMLII. *1268. 26. Maii.* Capitulum ecclesiae beati Petri de Posaga notificat, quod domina relicta Posa cum suis filiis Gregorio, Paulo, ac Nicolao ex altero matrimonio procreato ex una parte, Gregorius autem Kenezius ex altera praesentes confessi sint, quod idem relicta cum suis filiis Gregorio et Paulo terram suam inter rivulos Kenez et Dubouch potoka sitam, de consensu Nicolai filii sui et commetaneorum Cheh et Torda generis sui et Draas pro 50 marcis argenti Gregorio Kenezio vendiderit exclusa portione praedicti Torda generis sui. Insuper vendidit etiam vineam in territorio Cheh sitam. Meta terrae incipit iuxta Dobouech potok inferius domus Daras. Inde ad silvam Bok. Inde ad quoddam Kalysta, et pervenit ad aquam Chernecz et ad clausuram ipsius aquae ubi pisces capiuntur. Inde ad locum ubi fluvius Wrboycha iungitur fluvio Lukuy. Venit ad campum Trezcenapole et venit ad Dubouch potok et ad locum ubi cadit Zcophenikpotok in eundem Dubouch donec venit ad priorem.

Ex transumptis Caroli regis de annis 1317 et 1323 et capituli Bosnensis de a. 1400. Ex actis per banum Khuen-Hedervary ex archivo regni ablatis N. R. A. Fasc. 1502. N. 16. et 17.

CMLIII. **Viterbii.** *1268. 23. Junii.* Clemens IV. papa communicans archiepiscopo Jadrensi, cum abbas et monachi monasterii St. Cosmae et Damiani de Monte Jadrensi ord. S. Benedicti destinare curarunt, quod monasterium ipsum per incuriam et malitiam degentium in eodem in spiritualibus et temporalibus sit collapsum, humiliter postulabant ut ipsum cum membris de cisterciensi ordine reformare faceret, quorum petitioni annuendo mandat, si capituli assensus ad hoc accedat quatenus dictum monasterium cum membris de ordine cisterciensi monasterii de Topliza Zagrabiensis dioecesis reformet.

Theiner: Mon. vet. Hung: I. p. 293.

CMLIV. **Arbi.** *1268. 23. Augusti.* Temporibus Laurentii Teupolo ducis Venetiarum, Gregorii de Costizza, Arbensis episcopi et Marci Badoarii comitis, praesentibus Georgio quoddam Simonis et Joanne Nicolae. Cum dictus episcopus cum capitulo suo a communi Arbensi decimas non consuetas requirendo, rectores ac consilium civitatis sub interdicto posuisset, tunc Reste (prior.) ac iudices Hermolaus Matthei, Martinusius de Slaviga et Stephanus de ..... consiliarii Arbenses et universa communitas, sentientes se indebite aggravatos, tamen veluti devoti filii matris ecclesiae patienter sustinentes omnia pro firmo credebant, quod a gravaminibus indebite factis episcopus tandem desistere deberet, petentes ut eligentur presbyteri et viri tam clerici quam laici qui quaestionem debito fine definirent et ut circumstantium f timorum Dalmatinorum tam communitatuum quam nobilium super hoc de minatio requiratur, sed cum hanc petitionem clerus non curavisset, recci communitas ad gradensem patriarcham Dalmatiaeque primatem. Martinus de Sloviga judex et examinator manum misit. Marinus notarius scripsit

Farlati: Illyr. sacr. T. V. p. 243.

CMLV. *1268. 23. Septembris.* Capitulum ecclesiae Zagrabiensis certificat, quod constitutis ab una parte Junizlao filio Diminuk, Wiatk(o) filio Lubizlay, Jacov filio Lubech, Lubizlao filio Gurdesa de Brochina ab altera vero Petro filio Radosi de Kenesapolja, idem Junizlaus cum suis quandam particulam terrae subtus Doluch contiguam terrae dicti Petri confessi sunt se vendidisse eidem Petro pro quindecim pensis denariorum Zagrabiensium, quorum singulae quinque pensae marcam tunc temporis faciebant. Cuius terrae prima meta incipit ab oriente a metis terrae Petri, Knesapolia, inde iuxta terram Radoan ascendit ad montem ad arbores hrazt, nucis, brest, cheresna et per varias alias metas ad fontem Grabrouch inde ad locum Zlatina inde iuxta metas Goztizlav filii Pribizlay ad priorem metam. Astiterunt commetanei Marc filius Marci comitis et Radoan supradictus.

Ex actis per banum Khuen-Hedervary ex regni archivo ablatis. N. R. A. Fasc. 1532. Nr. 4. Habet quoque Wenzel: Codex dipl. Arpad III. pag. 222. XI. 579.

CMLVI. *1268. Ante mensem Octobris.* Bela Dux totius Slavoniae, Dalm. et Croatiae notum facit, quod accedentes ad eum Farcasius filius Damiani de genere Colchoch (Clochoch) ab una parte, Mathaeus abbas B. V. de Toplica ex altera, idem Farcasius confessus est, duodecim servos et ancillas, haereditarios suos, pro decem et septem marcis denariorum Zagrabiensium ipsi abbati vendidisse, quorum nomina sunt: Lyben et uxor eius Jurica, Radomer filius eorundem, Martisselay, Obrade, Mara, Martha, Lybysna (Ljubušna), Calcava, Voche, Vochiche et Davola. Confessus est etiam idem Farcasius alia capita servorum et ancillarum et quidem: Tomas et uxor ejus Canissevela, et Radosela, Radiscia, Lucia, Rupeko et uxor ejus Dragua, Tecana, Miluuana, Elena, Zerniche et Dobrina ipsi monasterio pro remedio animae suae dedisse. Datum per manus patris Ladislai episcopi tyniensis aulae ducis cancellarii. Ducatus anno primo.

Tkalčić: Mon. Hist. T. I. p. 148.

CMLVII. **Viterbii.** *1268. 3. Novembris.* Clemens IV. papa transfert Aleardum archiepiscopum Ragusinum ad sedem archiepiscopatus arboreacensis in Sardinia.

Farlati: Illyr. sacr. T. VI. p. 110.

CMLVIII. *1268.* Bela IV. rex significat, quod cum considerata fidelitate comitis Sagud, militis Henrici palatini et comitis Posoniensis, eidem terram cuisdam Mikonis sine haerede decedentis in comitatu simigiensi de Chesmicza iuxta fluvium Gorbonok existentem contulisset more praedialium habendam. Sed quia postmodum ipse Sagud circa ipsum palatinum commorando regi plurima servitia exhibuit, multis se fortunae casibus in expeditionibus regiis et conservatione confiniorum committendo, terram praedictam a iuris-one comitis Simigiensis et de Chesmicza eximendam duxit ei libertandam quod nec ipse nec ejus haeredes ratione ipsius terrae in aliquo ipsis co-us teneantur sed solummodo filio regis Belae duci (Slavoniae) servitium ant exhibere. Datum per manus magistri Farcasii electi ecclesiae Albensis vicecancellarii.

Copia recens in mea collectione. Eiusdem Sagud nepotes Stephanus et Petrus filii Bodor filii Sagud nobiles de Gorbonok in documentis de a. 1332. et 1334.

CMLIX. *1268.* Bela IV. rex notum facit, quod licet comes Panith filius Arnoldi de genere Buzad per falsam suggestionem quorundam inimicorum suorum erga ipsum regem in pluribus delatus extitisset et obhoc in indignationem regiam incurisset et per publicam macihnationem iniquo iudicio in damnationem personae et ablationem possessionum condemnatus fuisset, verum quia idem rex Bela a praelatis et baronibus ac regni nobilibus palam et occulte veritatem inquirendo certo certius ipsum comitem Ponith in praemissis delationibus innoxium et immunem esse conperisset, ideo indignationem suam ei remittens ipsum ad suam gratiam recepit specialem, volens et statuens ut eidem comti possessiones suae haereditariae in specie Senthtrinitas, Kakonya et Rakatya restituantur.

Cod. dipl. patrius VII. p. 109.

CMLX. *1268.* Bela IV. rex notificat, quod cum ei relatum fuisset quod terrae conditionalium suorum et castrorum per quorundam indebitam occupationem essent alienatae, exmisit Paulum episcopum vesprimiensem ad restituendas terras, qui cum ad comitatum Symigiensem pervenisset, propter quaerimoniam quorundam castrensium de Mogorey ad terram eorum Mogorey accedere procuravit, procedens cum Barnaba maiore exercitus regii et Endre maiore castri praedicti, qui episc. invenit dictam terram esse mixtim cum haereditaria comitis Joannis filiis Isip, et cum eandem per metas separare voluisset dictus comes Joannes petiit ut factum terrae castrensis examini transmittet decidendum. Attamen dixerunt castrenses quod idem comes Joannes petiit ut factum terrae castrensium examini transmittet decidendum. Attamen dixerunt castrenses quod idem comes Joannes tantam haberet portionem in Mogorey quantam et ipsi. Praefixo termino ad causam dedicendam advenerunt comes Johannes ab una parte, ab altera vero Barnabas et Endre comites cum castrensibus Scenke, Ivanka, Pentek et Benke, de villa Mogorey, postulavit Iohannes comes, ut pro morte patris sui tunc temporis magistri pincernarum regis Colomani, qui (pater) per Tartaros in fine pontis fluvii Seyov sub vexillo eiusdem regis Colomani extitit interemptus, ubi idem comes Joannes sub eodem vexillo per hastam eorundem Tartarorum in pede sinistro mortalem pertulit laesionem, memoratam terram eius haereditariae Zerrae adiacentem sibi conferre a rege postulavit. Rex igitur annuit petitioni ex eo, quod tam pro morte patris sui quam pro effusione sui sangvinis petitio ipsius, licet modica tamen iustissima fore videbatur, eique dictam terram contulit in perpetuum. Meta autem terrae prima de insula et prato Balatini, vadit versus villam Okch procedit ad terminos terrarum S. Egidii de Symigio et castrensium de villa Kulked. Per varias metas descendit ad vallem Rodnuk in qua est fluvius et cadit in magnam paludem Balatinum.

Cod. dipl. patrius. T. III. p. 14. Eidem Johanni filio Isip de Mogor tulit ob eius strenua facta in bello contra Ottocarum regem et Henri banum exhibitas Stephanus et Ladislaus rex plures litteras donationales p. 18, 27, 28, 30. Andreas quoque III. rex Trebko et Joanni filiis Jo de Mogoroy p. 40.

CMLXI. *1268.* Bela dei gratia dux totius Slavoniae, Dalmatiae et Croatiae notificat, quod cum Demetrius, Marcus, Pribk, Chornouch et Prybineg et alii cognati eorum de Soztowych, populi castri Crisiensis, Abraam, Bartholomaeum et Dominicum filios condam Bartholomaei coram duce convenissent conquerendo quod iidem tertiam partem terrae Soztovych detinerent indebite occupatam, praedicti autem Abraam et fratres responderunt eandem terram ex gratia ejus patris regis Belae IV. donatam habere producendo privilegium ejus, quo inspecto et diligenter examinato dux cum baronibus regni sui, H(enrico) scilicet bano Slavoniae, Dyonisio comite Zaladiensi, iudice curiae suae, magistro Baag comite de Dobycha et aliis baronibus et nobilibus regni sui decrevit ipsam tertiam partem terrae Goztowych dicto Abraam et fratribus perpetuo relinquendam esse. Uni autem ex calumniatoribus et falsificatoribus Demetrio scilicet, qui assari debebat pro litis refricatione, ad peticionem aliquorum baronum parcens, partem capitis sui abradi fecit in signum opprobrii et memoriam ulcionis. Datum per manus Ladislai episcopi Tiniensis aulae ducis cancellarii.

Ex archivo camerali Budensi. Wenzel: Cod. dipl. Arpad. VIII. 203.

CMLXII. *1268.* Bela dux totius Slavoniae, Dalmatiae et Croatiae, transsummens donationem Belae IV. regis nobilibus de Soztowich factam, edicit quod inspexerit tenorem eiusdem privilegii cum baronibus regni sui, Henrico videlicet bano Slavoniae, Dyonisio comite de Zalad, judice curiae suae, magistro Baag comite de Dobycha et aliis baronibus et nobilibus regni sui, qui ei assidebant. Datum per manus Ladislai episcopi Tyniniensis aulae suae cancellarii.

Fejer: Cod. dipl. Hung. XI. p. 408.

CMLXIII. *1268.* Bela dux totius Slavoniae Dalmatiae et Croatiae cum post suam emancipationem per patrem suum regem Belam regimen ducatus adeptus fuisset, confirmavit ad petitionem magistri Thomae familiaris et specialis notarii regis collationem terrae Kumur in Zagoria factam a patre suo eidem et Thomae et fratribus eius Joanni juveni ducis, Christophoro Paulo et Stephano. Datum per manus Ladislai episcopi Tiniensis aulae ducis cancellarii. Ducatus anno primo.

Ex mea antiqua collectione.

CMLXIV. *1268.* Bela dei gratia dux totius Slavoniae, Dalmatiae et Croatiae notificat, quod cum Borizlav, Vulchk, Stepan, Vytku, Wulchyk filius Rese, Vulchey filius Drask, Dragislav, asserendo se esse castrenses castri Zagrabiensis, convenissent Martinum jobagionem castri praedicti super terra Blagusa, dicendo eam esse suam haereditariam et fuisse ab antiquo a suis progenitoribus possessa, et iidem Berizlav et socii requisivissent ipsam terram ordine iudiciario, quam interim contra eos iustificasset coram Alexio bano
ıt in litteris Alexandri bani (vicebani?) et bani Stephani bonae memoriae
ırmatoriis continetur. Demum cum iidem supradicti coram Rolando bano
tionem super Blagusa suscitassent, iterato per sententiam ipsius bani et
um baronum calumniatores remansissent, sicuti litterae Rolandi bani
tant (vid. 1261). Unde cum dictus Martinus dictam terram iustificerat
et secundo adiudicata est ei per ducem una cum baronibus Henrico

bano, Dyonisio comite zaladiensi judice curiae ducis, magistro Baas comite dobicensi et aliis nobilibus regni. Praedicti antem Berislaus et socii qua iterati calumniatores licet secundum regni consvetudinem eorundem calumniatorum nasi ferro candenti signari debuissent, tamen ad instantiam baronum eis misericordia facta, duobus ex ipsis Berizlao et Vulchk abscidi fecerunt crines suos, terram Blagusa Martino relinquendo. Datum per manus Ladislai episcopi tynniensis aulae ducis cancellarii.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 137.

CMLXV. *1268.* Bela IV. rex commendat memoriae, quod cum Demetrius Marcus, Pribk, Chornouch et Pribenuk ac alii cognati eorum de Goztoyg populi castri Crisiensis, Abraam, Bartholomaeum et Dominicum filios comitis condam Bartholomaei, super tertia parte terrae Guztowyg (sic), quam idem comes usque dum vixit ex regia donatione pacifice possederat, coram rege traxissent in causam, tandem quia ex tenore litterarum Stephani quondam bani totius Slavoniae, qui ipsam tertiam partem dicto comiti in praedicta terra statuerat, comperitur eandem terram Guztoyg fuisse castrensis et populos etiam esse castri praedicti, et propter quod poterat rex ipsam terram sine iniuria alieni juris dicto comiti conferri, ideo dimisit dictam tertiam partem ipsius terrae porro quoque filiis comitis Bartholomaei irrevocabiliter possidendam. Datum per manus Farcasii vicecancellarii.

Ex archivo camerali Budensi. Cod. dipl. Arpad VIII. p. 190.

CMLXVI. *1268.* (Joannes V.) archiepiscopus Spalatensis facit testamentariam dispositionem qua mediante terram octo aratrorum Polona dictam inter Dravum et Muram fluvios situatam fratri suo comiti Lanchreto legat.

In archivo camerali Budensi. N. R. A. Fasc. 516. N. 45.

MCLXVII. *1268.* Chak banus, comes zaladiensis, Pausa comes, Henricus, Goganus, Vyd, Valentinus et Buchk(o) iudices a rege deputati notificant, quod cum Bela rex Ungariae et Bela dux Slavoniae ipsis missis, terram nobilium per totum . . . duxerint revocandam et restituendam, terram nobilium de Zala, de castrensibus, de udvornicis, de populis reginae, de populis Belae ducis et de populis ecclesiarum occupatas, manumiserint restituendas. Hi igitur exmissi, didicerunt quod : terra Laduslai et Stephani filiorum Petri et Pauli et aliorum fratrum nobilium de Bocha 80 iugera continens, per castrenses de Bocha et sagittarios de Hazugd indebite occupata sit, quam terram eis restituerunt. Meta prima incipit iuxta fluvium Buchca, vadit per nemora ad aquam Plyzg et per eandem separatur a sagitariis de Hazugd.

Ex autographo familiae Skubličianac, Janković et Fejer: Cod. dipl. T. IV. vol. III. p. 485.

CMLXVIII. *1268.* Chak banus comes Zaladiensis, Pousa, Henricus, Goganus, Valentinus et Buchk(o) judices a domino rege super restitut terrarum in comitatu Zaladiensi deputati declarant, quod cum Bela re S. (Bela) per dei gratiam dux totius Slavoniae eius filius decreverint, ut sessiones quaelibet nobilium per totum regnum pristinis possessoribus stituerentur, convocatis omnibus qui ad hoc fuerant convocandi et

sacris evangeliis invicem obligati ad exequendum mandatum domini regis et ducis Belae processerunt in negotio ubi inter caetera terram Dominici filii Mour et fratrum de propria haereditaria terra Kezy per castrenses de Kezy indebite occupatam invenerunt, eisque restituerunt.

Wenzel: Cod. dipl. Arpad. VIII. p. 208.

CMLXIX. **Jadrae.** *1269. 11. Januarii.* Temporibus Laurentii Theopoli ducis Venetiarum, magistri Laurentii archiepiscopi Jadrensis, Thomasini Justiniani comitis Helias Rubeus filius quondam Stançi habitator Jadrae cum suis haeredibus facit plenam securitatem Grubae de Ritesa habitatori Jaderae de solidis venetiarum grossis decem, quos persolvit pro praesenti anno in rationem debiti solidorum veneticorum grossis quadraginta. Testes Marcus plebanus S. Mariae majoris, Gregorius Scestagiseli et alii. Ciprianus de Cancanaro examinator manum misit, Vincentius S. Maria majoris clericus et Jadreae notarius scripsit.

Orig. membr. in meis miscellaneis Dalmatinis.

CMLXX. *1269. 17. Januarii.* Capitulum ecclesiae zagrabiensis notificat, quod constitutis coram eo Chech comite, filio Pochuna comitis ab una et Stephano et Puchin filiis Mortun jobagionibus castri de Worosd ab altera parte, asseruit comes Cheh, quod habuerit materiam questionis contra dictos filios Martini super terra ipsorum apud Sanctum Grorgium, sed renuntiavit omni liti relinquens terram dictis jobagionibus.

Cod. dipl. patrius VI. p. 155. Ex archivo comitum Drašković.

CMLXXI. **Zagrabiae.** *1269. 17. Januarii.* Bela dei gratia dux totius Slavoniae, Dalmatiae et Croatiae notum facit, quod cum relicta Pribislai comitis nomine Lilium, assistentibus generis suis Egidio filio Berislai, Alexandro filio Cremae de genere Tyboldi, et Ivan filio Salamonis traxisset in questionem capitulum Zagrabiense impetendo eos super quatuor villis: Casna superiori, Blagusa, novo praedio et insula cum portu in Zava. Tandem propter bonum pacis talis forma compositionis inter partes facta, quod capitulum pro eo quod progenitores relictae Pribislai ecclesiae fideliter serviverint et ab eadem ecclesia enutriti fuerint et educati, solverunt eidem relictae Pribislai triginta quinque marcas et suis generis unicuique decem et octo marcas. Affuerunt Mathias filius Borch, nepos Kinciani, filius filiae suae Annae, qui similiter habuit viginti marcas ex parte capituli ratione quartae contingentis matrem suam filiam Kinciani.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 138.

MLXXII. *1269. 14. Februarii.* Capitulum ecclesiae Zagrabiensis significat, quod cum pater Timotheus episcopus Zagrab. nobiles viros Farcasium filium Th..omerii, Stephanum filium Belus et Cozmam filium Pridislai de Kamarcha mmunicasset pro eo, quod decimas suas in specie solvere recusabant. Et nobiles postmodum Zagrabiam accedentes in loco capituli ab eodem opo munus absolutionis peterent. Tandem idem episcopus eorum et ca- i precibus inclinatus, eos ab excommunicatione absolvit et dicti nobiles ipserunt sacris tactis, quod si magister Petrus praepositus Chasmensis anonicus super hoc quod decimas in specie solvere teneantur prae-

staret sacramentum, extunc decimas in specie solverent. Termino adveniente misso magistro Petro dicto Pulchro archidiacono Vrbouch pro testimonio ad curiam episcopi, rediens ille dixit, quod dicti nobiles praeposito Chasmensi in loco sacramenti, videlicet in ecclesia beatae Margaretae in Dumbrou astanti et volenti iurare, sacramentum remisserunt recognoscentes se decimas in specie solvere debere.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 139.

CMLXXIII. **Zagrabiae.** *1269. 7. Martii.* Detricus comes Zagrabiensis notum facit, quod constitutis ab una parte Endrech terrestre comite, et ab altera Zork, Descen, Crican filius Zvek (Zork?) iidem quandam particulam terrae in Zepnicha confessi sunt se vendidisse Endrech comiti supradicto pro 15 pensis denariorum Zagrabiensium, quorum singulae quinque pensae marcam tunc temporis faciebant. Astiterunt commetanei terrae venditae: Micula, Micus et Stephanus filii Nicolai et consanguinei venditorum et Cherne nepos Bulezod, Iwris, Georgius, Gozeina, Ivanech et Drugoyk, qui venditionem approbarunt. Meta terrae incipit iuxta ripam fluvii Zepniche et pervenit in locum ubi duo fluvii Zepniche cadunt in unum. Inde ascendit ad montem et venit ad finem vineae Branizlai iobagionis Petri cantoris. Transit viam quae ducit ad ecclesiam s. Petri et terminatur.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. pag. 140.

CMLXXIV. *1269. 9. Aprilis.* Bela IV. rex manifestat, quod cum ille pro contumacia ac propter devastationem terrae de Mocho (Mačva) in auxilium nepotis sui Belae ducis, contra Wros regem Serviae suum exercitum destinasset, fidelis iuvenis Michael filius Petri de genere Chak in conflictu ipsius regis contra oppositam aciem fortiter dimicavit, laetale vulnus excipiens, sicut etiam per ducem Belam regi constitit, ut idem Michael in ipsa area certaminis, duos barones, videlicet generum eiusdem Wros et filium magistri tavernicorum suorum captivasset, quos cum armis militaribus et dextrariis valentibus regi praesentavit. Quorum veritas per filiam regis Annam ducissam et nepotem suum Belam ducem de Macho ei fuit revelata. Qui cum per regem fuissent inquisiti, retulerunt, ut cum Michaele in octigentis marcis convenissent se redempturos, de quibus etiam idem Michael crucem pretiosam de ligno domini ad visum Belae ducis recepisset, quam cum rex una cum regina consorte sua inspicere requisivisset, ipsam crucem vidit continere de ligno domini longitudinem unius palmae et dimidiae, latitudinem vero unius palmae, formatam in auro decem marcarum, pretiosis gemmis et lapidibus mirabiliter ordinatam, estimantes in valore quingentas marcas auri lapidum et gemmarum. Quam cum rex ab eodem Michaele una cum captivis suis in pecunia redimere voluisset, dare recusavit nisi per donationem vel per concambium possessionis. Ad hoc contulit ei rex pro concambio terram Erdeuchucana prope villam Vyssunta in comitatu Symigiensi, prope praed regium de Segust. Item terram Udvornicorum et Buchariorum regiorum Nywyn cum aliis multiplicibus villis.

Fejer: Cod. dipl. T. IV. vol. III. 190.

CMLXXV. *1269. Mense Aprili.* Bela dux totius Slavoniae, Dalmatiae Croatiae notificat, quod attendens merita et servitia Johannis comitis d

nere Drusina et magistri Stephani ensiferi sui, quae iidem ei et regno ac alias fideliter impenderint se et suos dubiis fortunae casibus exponendo, cum in recompensationem multiplicium servitiorum eorum pro modico reputat id quod eis de praesenti dedit, respectu eorum quae facere intendit in futurum, villam Gara in comitatu de Wlco ad eius donationem pertinentem, praefatis et eorundem haeredibus iure perpetuo contulit possidendam. In cuius corporalem possessionem ipsos per Dominicum comitem de Barana introduci fecit. Datum per manus Ladislai episcopi Tininiensis aulae ducis cancellarii.
Fejer: Codex dipl. T. IV. vol. III. p. 64.

CMLXXVI. **Ravennae.** *1269. 30. Aprilis.* Philippus archiepiscopus Ravennatensis et ap. sedis legatus confert Andreae Ganzono canonico Paduano administrationem archiepiscopatus Ragusini cum illum ipsius ecclesiae capitulum duxit in suum archiepiscopum concorditer eligendum.
Ex bullario Ragusino p. 408.

CMLXXVII. *1269. 22. Maii.* Capitulum ecclesiae zagrabiensis notum facit, quod constitutis ab una parte Wratizlao filio Jacov et ab altera Iwanca comite, genere eiusdem pro se et Jacobo fratre suo, idem Wratislaus filiis suis Benedicto, et Dominico, et Noreta, fratre ipsius Wratizlai, portionem suam divisionis factae inter ipsum et Noretam in terra quam rivus Batina interfluit, confessus est se vendidisse praedicto Ivanca comiti et Jacobo fratri pro viginti duabus marcis. Prima meta terrae incipit ubi rivus Climen coniungitur aquae Batina, versus orientem procedit iuxta magnam viam quae via exercitus vocatur. Transiens eam venit in vallem et intrat rivum Zvinna. Per varias metas venit in rivum Megepotok. In septemtrione procedit in latere montis Birch et venit ad aquam Batina et revertitur ad primam. Astiterunt de genere Johannis pugilis de Zagoria, commetanei terrae Paul et Ivanus filii Mortunus, Dursan filius Ratk(o) et Ozul filius Stephani.
Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 141.

CMLXXVIII. **Ragusii.** *1269. 4. Junii.* Praesentibus Andrea de Zerenia, Marino filio Titi, Sorgo Pryredan, Matthei, nobilibus de Ragusio et aliis, praesbyter Donatus S. Hieronymi de Venetiis, praesentavit litteras Philippi archiepiscopi Ravennatensis et legati apostolici directas ad capitulum Ragusiense in quibus insinuat eis quod Andreae Gauponi in archiepiscopum Ragusiensem per illos electo, administrationem archiepiscopatus contulerit.
Ex bullario Ragusino p. 409.

CMLXXIX. **Spalati.** *1269. 20. Junii.* Temporibus Belae Slavoniae ducis et domini nati, Johannis Spalatensis archiepiscopi, Nicolai comitis, potestatis, dictus archiepiscopus locum fratrum Praedicatorum in horto archiepiscopali positum, a praedecessoribus ejus fratribus collatum, arctum esse prospiciens, assensu civitatis, eum de novo donatis terris amplificat. Eosque ipse cum ·hidiacono Duymo et capitulo in possessionem introducit et per notarium itatis Lucam canonicum publicari fecit. Testes Joannes Vitalis, Petrus ·rnecha, Albertus Jancii, Dobre Dusazzae, Gaus . . . Kamurtius Petri, Maus Gaudii, Dobre Madii, Lucas Jancii, Joseb Petri Vulcinae, Simon Mari examinator.
Farlati: Illyr. sacr. T. III. p. 284.

CMLXXX. *1269. 22. Junii.* Bela IV. rex notum facit, quod Nicolaus filius Andreae et Petrus filius Petri ab una parte, comes Gregorius iudex Cumanorum, Thomas et Stephanus filii Thomae fratris eiusdem comitis Gregorii ab altera, nobiles de Monuzlo eoram nobis personaliter constituti, iidem Nicolaus et Petrus dixerunt, quod inter se a primaevis parentibus, atavis et progenitoribus suis, in universis possessionibus suis, tam de partibus Hungariae tum etiam de partibus Slavoniae (non) habuissent iustam et aequam divisionem, nec habere potuissent, licet in una et in eadem proximitate et consanguinitatis linea sunt annexi, sed idem comes Gregorius cum fratribus suis totas possessiones eorundem iniusta divisione et inequali haberent et detinerent occupatas. — Dictus autem comes Stephanus et fratres sui e converso responderunt, quod ab atavis, primis parentibus et progenitoribus suis in omnibus possessionibus suis essent divisi, habendo divisionem iustam et equalem, et licet materia litis in facto possessionum inter dictos nobiles diu fuisset mota, nihilominus cognoscentes lineam proximitatis et cognationis et fraternae dilectionis et ob amorem bonae pacis altercari nolentes, praefatus comes Gregorius cum fratribus, quasdam possessiones de partibus Slavoniae haereditarias inter aqua Zaua et Lona et Chernech et inter aquam Zava et Hodra existentes cum omnibus pertinentiis, et Kapolcham, quae Gaep dicitur, in medio terrae et silvae praefati Petri iuxta primam divisionem adiacentem remittentes, dederunt et tradiderunt, Nicolao et Petro supradictis in perpetuum possidendas, quam divisionem rex annuit et roboravit.

Cod. dipl. patrius. VII. p. 116. ex actis com. Erdödy Galgoczam ablatis.

CMLXXXI. *1269. Mense Junio.* Paulus praepositus et capitulum Quinqueecclesiense notum faciunt, quod Vrbanus filius Pobrad terram haereditariam suam iuxta Wasca ad usum 5 aratrorum sufficientem, de consensu Pousa filii Gwoh, Martini filii Kohon, et Demetrii cognatorum suorum vendiderit patri Timotheo episcopo Zagrab. pro 30 marcis argenti. Pro ipso episcopo astitit Thomas filius Thampa. Meta autem terrae incipit de Drava in duabus metis terreis, in commetaneitate Cruciferorum de Nowak. Deinde per varias metas terreas et arboreas cadit in magnam viam exercitualem. Exinde venit ad foveam vulpinam et iterum per varias metas terreas et arboreas ad finem.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 142.

CMLXXXII. Budae. *1269. 1. Augusti.* Henricus banus totius Slavoniae significat, quod comes Gregorius iudex Cumanorum, Thomas et Stephanus filius Thomae ab una parte, Nicolaus filius Andreae, Petrus filius Petri ab altera nobiles de Monuzlo (Moslavina, Monoslovina) personaliter constituti, exhibuissent ei privilegium regis Belae cum instantia ut iuxta ipsum suas litteras testimoniales dari faceret, quorum petitioni banus annuit, privilegium regis transummi fecit et suum testimonium addidit (vide privilegium Belae de 22. Junio 1269).

Cod. dipl. patrius VII. p. 116. Ex actis com. Erdödy Galgoczam abl

CMLXXXIII. *1267. 20. Septembris.* Capitulum ecclesiae zagrabiensis tificat, quod constitutis coram eo ab una parte filio Beruwey, Jacus scil cum suo consanguineo, Draxa filio Woyk, iobagionibus castri Crisiensis, et altera Bochou, serviente Andreae comitis de Noack filii Nicolai bani, vi

nomine domini sui, idem Jacus vineam suam in terra Kemluk in circuitu vinearum Andreae comitis vendiderit eidem pro 26 pensis denariorum Zagrabiensium, quorum singulae quinque pensae marcam tunc temporibus faciebant.

Orig. membr. ex actis per banum Khuen-Hedervary e regni archivo Pestinum ablatis. N. R. A. Fasc. 465. N. 20.

CMLXXXIV. **Viterbii.** *1269. 24. Septembris.* Philippus Strigoniensis et Stephanus Colocensis archiepiscopi, Lampertus agriensis, Paulus Vesprimiensis, Philippus Vaciensis, Lodomerius Varadiensis episcopi significant eos et omnes episcopos regni Ungariae recepisse literas apostolicas Clementis IV. papa in quibus illis insinuat, quod barones et alii nobiles regni, sicut ad eius pervenit auditum, in praeiudicium libertatis ecclesiasticae duxerant statuendum ut decimae non solverentur ecclesiis iuxta morem et consuetudinem, quod et reges Bela et Stephanus confirmarunt corporali praestito juramento, quod illud statutum hoc observari vellint. Mandat igitur eis papa, ut statutum regni et sacramentum regum pro irrito et innani declarant et reputant, et cum excommunicatione seu interdictis, communiter vel divisim libertatem ecclesiae defendant.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 143.

CMLXXXV. *1269. 3. Octobris.* Bela IV. rex orbatus filio suo carissimo Bela illustrissimo duce totius Slavoniae et per eius mortem telis sauciatus amaritudinis sempiternae, Ecclesiam S. Michaelis archangeli Vesprimii, a se multipliciter damnificatam, in integrum restituit.

Fejer: Cod. dipl. T. IV. vol. III. p. 495.

CMLXXXVI. *1269. 21. Decembris.* Bela IV. rex commendat memoriae, quod ad conquestionem comitis Andreae fratris magistri Petri praepositi Chasmensis, quod terram suam haereditariam Lepled in comitatu Simigiansi ipso comite Andrea in aetate tenera constituto ab ipso auferendo, patri Samsoni episcopo Nonensi rex ignoranter dedisset, questionem utrum haec terra Lepled Andreae haereditaria fuisset nec ne, Johanni filio Isep, Gregorio filio Iharus, Stephano filio Ders et Dedus comitibus commisit inquirendam, qui nobiles rescripserunt: eandem terram praefati comitis Andreae revera haereditariam extitisse. Rex de hoc certificatus decreverat, quod post mortem Sampsonis episcopi ipsa terra devolvetur in ius praedicti Andreae, idem autem episcopus quoad viveret eandam pacifice possideret; verum postmodum retulit regi ipse Andreas, quod cum Bela dux totius Slavoniae, Dalmatiae et Croatiae felicis recordationis filius regis, per litteras suas eundem episcopum et comitem Andream permisisset inter se ad pacem reformandam super facto terrae Lepled (complanari). Praefatus enim Samson episcopus adhuc vivens, sciens veraciter ipsam terram fuisse et esse comitis Andreae haereditariam, n capitulo Zagrabiensi dictam terram ipsi Andreae pure et simpliciter navit. Rex igitur tam factum Belae ducis quam resignationem dictae e per Samsonem episcopum confirmavit. Cuius terrae prima meta incipit mo ipsius episcopi in terra sua empticia aedificata et incidit in unam ım per quam vadit ad magnam viam et in eadem lata via vadit in occi- ad aliam viam quae ducit de Scothmar et per ipsam transit silvam

Ronna et postea in terra vulgariter Humuk dicta, et venit in viam Inke, deinde super viam Weysa versus orientem et ex parte terrae Albensis ecclesiae ad caput Ronnae fluvii ad silvam Malk et iuxta terram Butka comitis vadit ad caput fluvii Noar ad praedictam terram episcopi, quam a Peturka comite comparavit.

Ex archivo camerali Budensi. Wenzel: Cod. dipl. Arpad VII. 228.

CMLXXXVII. *1269. 22. Decembris.* Bela IV. rex notificat, quod cum sanctiferi populi et jobagiones episcopi Zagrab. in quatuor vilis: Vertus, Elias, Budun et Tikud in comitatu simigiensi existentes, per continuos descensus baronum et comitum simigiensium ac per curiales comites eiusdem conquererentur se fuisse plurime aggravatos, ad instantiam Timothei episcopi Zagrabiensis dictis populis talem gratiam duxit faciendam, quod nullus baronum descensum super eosdem praesumat facere violentum, quodque comes simigiensis et curiales comites in nullo casu eos valeant iudicare, reservando eos regio et episcopali iudicio. Datum per manus magistri Demetrii, Albensis praepositi aulae vicecancellarii.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 144.

CMLXXXVIII. *1269. 22. Decembris.* Bela IV. rex notificat, quod Timothaeus episcopus Zagrabiensis exhibuit ei privilegium Andreae regis et patris sui sub bulla aurea super praediis, possessionibus, terris et libertatibus ecclesiae Zagrab. (vide ad a. 1219) pro confirmatione, rex igitur confirmat illud, concedens ad instar praedecessorum suorum: quod banus in nullo casu populos ecclesiae in Banatu constitutos ratione descensus vel occasione alicuius iurisdictionis praesumat molestare, nullusque baronum audeat descensum violentem recipere. Ceterum cum in populis ecclesiae in temporibus retroactis nulla collecta fuerit, rex autem tempore nuptiarum filii sui felicis recordationis Belae ducis collectam septem denariorum exigi fecisset et postmodum aliquot annos recepisset, ob reverentiam S. Ladislai regis, qui est fundator ecclesiae, pro remedio animae filii sui Belae ipsam collectam relaxat.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 146.

CMLXXXIX. *1269.* Belae IV. rex notificat, quod cum civit. Zennye et comitatum de Gachke qui domui militiae templi Jherosolomitani parebat, reges antecessores eius in forma compositionis pro se recepissent, dando eidem domui viceversa comitatum de Dubicza cum omnibus pertinentiis pleno iure et nominatim cum mardurinis, et descensu bani vulgariter Zulusina vocata, collectaque per totam Slavoniam ratione lucri camerae exigi consuetam, vult eos porro quoque in dicto comitatu et libertate conservari. Meta autem ipsius comitatus incipit, ex parte Smerzenicha et eundo de Zava ubi Pukur cadit in Zavam. Inde per ipsum Pukur ad orientem in locum ubi Ozyw - puker cadit in magnum Pukur. Per magnum spatium exit ad Kossachyana fluvium Transiendo fluvium ad locum Kalysta. Inde ad fluvium Reueneche et medium villae Vrachiche, iuxta silvam cadit ad fluvium Velyke (etc. manc

Fejer: Cod. dipl. T. IV. vol. III. p. 506.

CMXC. *1269.* Bela IV. rex significat, quod cum populi Thymotei scopi Zagrabiensis in comitatu de Vrbaz existentes per continuos descen

baronum et per comitem de Verbaz, ac per curiales comites ejusdem, se conquerant fuisse plurimum aggravatos, ad petionem ejusdem episcopi talem gratiam duxit faciendam, quod in antea nullus baronum descensum super eosdem praesumat facere violentum, concessit quoque quod comites de Vrbaz vel ejus curiales comites in nullo casu eosdem valeant iudicare, prout libertas aliorum populorum eiusdem episcopi id requirit. Datum per manus magistri Demetrii praepositi Albensis, aulae vicecancellarii.

Tkalčić: Mon. civit. Zagr. I. p 164.

CMXCI. *1269.* Bela dux totius Slavoniae, Dalmatiae et Croatiae notificat, quod cum Bora filius Hlapunae cum proximis suis de Kenese pula Voyhna filius Vytalus, Zoryzlo filius Ozor cum proximis eorum de Borycha. Buzete filius Brack, Poznan filius Voyhna, Grabuch filius Drasegk cum cognatione corum de Povnyna, Raduna filius Chornog, Gyrd filius Vozlo, Zyvenk filius Zorran cum cognatis suis de Scitar, Gorivolk filius Dragubrat, Jacus filius Branizlo, Obrad filius Stepk cum proximis suis, Elya filius Stavlen, Pelyna filius Vratyn cum proximis suis de Rychicha. As.... Baas et Heynch filii Perxich, coram et contra eosdem proposuerunt, quod ipsi fuissent jobagionis castri in terra Vodichan, et filii Babonig ipsam terram Vodichan a castro usurpatam detinerent violenter indebite eam occupantes. Ad que praefati filii Babonig responderunt, quod praedicta terrae Stephano de Goricha avo suo ipsorum per magnum (seniorum) Belam regem collata extitisset, ac per Henricum ac Belam regem patrem ducis collatio confirmata, super qua collatione haberent et privilegia dictorum regum; quorum privilegiorum transcriptum sub sigillo abbatis de Lonstraht (Landstrass), ubi ipsa dicebant esse deposita praesentarunt. Sed quia huismodi exhibitio privilegiorum sufficere non videbatur Ivan comiti de Prodanyz, magistro Buzae, cantori ecclesiae Zagrab. et magistro Petro archidiacono eiusdem ecclesiae datum est in mandatis quod inspicientes ipsa originalia et transcribi facientes ipsum transcriptum duci transmitterent, quod et factum est et per ducem praesentibus baronibus et nobilibus regni sui privilegia perlecta sunt, ex quibus veritatem assertionis filiorum Babonig agnoscendo dux praedictus terram Vodichan eisdem de novo confirmavit, ea cum clausula, quod si jam dicti Bora, Voyhna, Ruzeta, Raduna et ceteri superius nominati super ipsa terra Vodychan contra filios Babonig vel suos haeredes aliquo tempore moverent questionem ipso facto pro calumpniatoribus et litis refractoribus habeantur. Datum per manus Ladislai episeopi Tinniniensis aulae ducis cancellarii.

Ex archivo comitis Lud. Blagaj. N. 5. Rad. Lopašić.

CMXCII. *1269.* Bela dux totius Slavoniae, Dalmatiae atque Croatiae cum olim inter Belam IV. regem patrem ipsius, nomine eius, utpote ad quem iure geniturae ducatus Slavoniae, Dalmatiae atque Croatiae pertinere dinos-
:ur ex una parte et magistrum et fratres Templi in partibus antedictis
:ltera, suscitata materia quaestionis super civitate Scenniae et possessione Gechke fuisset diutius per procuratores in apostolicae sedis curia dis-
·atum, tandem fratre Francone praeceptore seu magistro et conventum
ıe militiae Templi ad procurationem seu gubernationem domorum Templi
inato, dictus Franco et alii fratres cum rege Ungariae, utpote cum eo,
-- tempore gubernationem praedictorum ducatum habuit, dicto duce qua

domino haereditario adhuc in potestate patria constituto. Verum cum ipse Franco ex praecepto magistri Templi, Jerosolimitani accesisset in Accon ad magistrum et conventum fr. militiae Templi exposuit ibidem statum questionis seu litis et utilitatem pacis. Fratres habitis super hoc tractatibus ipsum Franconem ad decisionem dictae litis constituerunt procuratorem, prout plenius continetur in litteris uno bullato plumbea bulla Templi habente in una parte bullae immaginem duorum militum in equo et ex alia parte Templi imaginem cum scriptura orbiculari non abolita. Redeunte itaque praeceptore seu magistro domorum Francone, cum dux interim de sacris paternis seu de potestate patria egressus est et administrationem praedicatorum ducatuum, jure naturae ei debitorum adeptus fuisset, idem magister cum ipso de consilio fratrum Militum Templi tractare caepit. In hoc tractatu illa tandem via magistro et fratribus melior et utilior visa fuit, ut dux militibus Templi traderet comitatum de Dobicha cum omnibus juribus et pertinentiis. Dux itaque dedit domui Templi dictum comitatum cum omni districtu ac suis pertinentiis, nominatim cum marturinis, et descensu bani vulgariter Zuluzina vocato. redditibus etc. reservata duci et ducatui collecta, quae per totam Slavoniam ratione lucri camerae ducalis exigi consuevit, adiiciendo, quod nullus banus, iudex curiae ducalis, nullus comes, homines in ipso comitatu possit iudicare nec descensus seu procurationes exigere ab eisdem, sed super causis exortis inter homines exteros et ipsius comitatus, quae per magistrum decidi non possent, ad ducale auditorium recurratur, qui etiam descensum et procurationem ab omnibus recipere poterit. Dedit insuper dux mille et quingentas marcas boni fini et legalis argenti in utilitatem militum Templi, coram patre Timotheo episcopo Zagrabiensi et capitulo dicti loci. Iidem autem magister et fratres considerantes, cum apud Sceniam propter malitiam civium proficere non possent, cesserunt spontanea voluntate ab omni lite, et omni juri quod domui Templi competebat in praedicta civitate Scenia, districtu, honore, vectigalibus et tributis et in tota possessione, ac districtu de Guechke renuntiantes etiam omnibus instrumentis, privilegiis etc. summorum pontificum et regum Belae III. Andreae, et Belae IV. ac Colomani regis Ruthenorum ducis Slavoniae, super Scenn et Guechke. Promiserunt etiam milites Templi si conventioni huic contrafacerent, solvere viginti millia marcarum argenti fini et legalis, in penalem stipulationem prout vicissim spopondit dux eandem summam poenae si eis possessionem dicti comitatus turbaret. Sed quia dux vicesimum quintum annum non compleverat tempore compositionis huius, cum viginti annorum esse diceretur, iuravit cum omni solemnitate pactum inviolabiliter observari. Datum per manus magistri Demetri, Albensis praepositi aulae ducis vicecancellarii.

Theiner: Mon. vet. Hung. T. I. p. 311.

CMXCIII. **Zagrabiae.** *1269.* Bela dei gratia dux totius Slavoniae, Dalmatiae et Croatiae notum facit, quod cum ducatum totius Slavoniae, D. et Croat. ex voluntate patris sui Belae IV. regis primitus intrasset, stenti Zagrabiae, filii et nepotes Bratona, iuxta fluvium Jalsevech existe. videlicet Otrochk cum filiis suis, Turcha cum filiis suis, Miroslaus, Ratk Velislov, Gerdos cum filiis suis, Martino, Drazislav, Ozul, Wlk, Zlobl cum filio suo, Brathk(o) cum aliis cognatis, item Donk(o), Neudasa, item

et nepotes Chutk(o), Stephanus, Benk(o), Wlchina, Otho et filii Wlcodrug, item filii et nepotes Godigy, Wlksa, Pubisa, Gurdaveth ac tota generatio praedictorum in tribus villis contra capitulum acclamarunt, quod ipsos cum fuissent jobagiones castri Zagrabiensis dictum capitulum de novo violenter occupatos detinerent. In termino tandem perhemptorio dictum capitulum allegavit, quod terram trium villarum et ipsos a quinquaginta annis minus uno, ecclesia Zagrab. pacifice possedisset et hoc per litteras patris regis et matris reginae Ungariae probaverunt. Dux igitur cum baronibus suis, cum dicti filii Bratona nec interruptionis litteras praesentasse poterant, nec aliquas rationes pro ipsis facerent allegare sed tantummodo verba proferebant, dictos homines et terram capitulo relinquere debuisset possidendos. Tamen ut clamoribus satisfiat, electi sunt tres homines ex iis et tres ex capitulo qui debebant praestare iuramentum pro assertione capituli. Ex parte capituli fuerunt electi magister Petrus Zagrabiensis, magister Nicodemus de Kemnuk, archidiaconi, et magister Drisa, lector ecclesiae Zagrab. Per dictos autem homines nominati fuissent magister Buza cantor, magister Michael custos eccl. Zagrab. et magister Benedictus archidiac. de Guerche. Dicti magister Petrus cum aliis coram capellano capituli Saulo sacerdote, iuraverunt in maiori ecclesia in altari S. Regis, quod dictam terram a 50 annis minus uno quiete possedisset capitulum. Ad quod adiudicatae sunt capitulo dictae villae, parti vero adversae perpetuum silentium impositum tamquam calumniatoribus.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 147.

CMXCIV. *1269.* Stephanus dux totius Slavoniae etc. notum facit, quod accedentes ad eius praesentiam: Farcasius filius Damyani de genere Colchoch ab una parte et Mathaeus abbas monasterii b. v. M. de Toplica, ex altera, idem Farcasius confessus est viva voce, ipsi domino abbati vendidisse 12 servos et ancillas, haereditarios suos, pro XVII. marcis denariorum Zagrabiensium. Quorum et quarum nomina sunt: Lyben ex uxor eius Jurica et filius Radomer, Martysselay, Obrade, Mara, Martha, Lybysna, Calcava, Voche, Vochiche et Davola. Aliorum duodecim servorum et ancillarum, quos et quas dedisset eidem monasterio pro remedio animae nomina sunt: Thomas et uxor eius Canissevela, Radosela, Radisca, Lucia, Lupeco et uxor eius Dragna, Tecana, Mylunana, Elena, Zerniche et Dobrina. Datum per manus Ladislai episc. tyniensis, cancellarii ducis.

Tkalčić: Mon. episc. Zagrab. I. 148.

CMXCV. *1269.* Bela dux totius Slavoniae, Dalmatiae et Croatiae, notificat, quod hospites de Beryn? accedentes ad eius praesentiam petiissent ut privilegium patris eius super libertate ipsorum dignaretur confirmare. Petierunt etiam ut pro tribus ponderibus, quae debent solvere annuatim, quindecim denarios banales dare tenerentur. Dux confirmat igitur privilegium patris ... regis, mutato eo quod amodo 16 denarios banales solvere teneantur. ...erea concessit eisdem, ut iidem, qui sunt sub comite de Segusdino con..., allatori assaturae nihil dare teneantur. Datum per manus Ladislai ...pi Tyniensis aulae ducis cancellarii. Ducatus anno primo.

...: Cod dipl. T. IV. p. vol. III. p. 529.

CMXCVI. *1269.* Bela dux totius Slavoniae, Dalmatiae et Croatiae notificat, quos hospites de S. Ambrosio ad eius accedentes praesentiam, postulassent ut eos sub ea libertate habere et conservare dignaretur qua gaudent hospites de Veröcze. Quam libertatem eis contulit. Exemit igitur eos a jurisdictione comitis de Veröcze. Villicum habebunt quemcumque voluerint eligendi facultatem. In festo S. Stephani omni anno ratione marturinarum triginta quatuor marcas in denariis banalibus solvere, quod si terminum omitterent, in octava diei solutionis in duplo solvere tenebuntur. Datum per manus patris Ladislai episcopi Tyniensis aulae ducis cancellarii.

Fejer: Cod. dipl. R. IV. vol. III. p. 530.

CMXCVII. *1269.* Comes Crisiensis testificat, quod Farcassius filius Isan terram Dobouch (Dubica) prius per se pro portione sua in terra Dyvindedra habita a comite Junk in concambium receptam, eidem comiti Junk una cum litteralibus instrumentis pro decem marcis jure perpetuo vendiderit.

Ex actis per banum Khuen-Hedervary ex regni archivo ablatis N. R. A. Fasc. 20. N. 96.

CMXCVIII. *In* **Želin.** *1270. 6. Martii.* Henricus banus totius Slavoniae significat, quod cum Petrus, filius Rudolphi, major villae de Petrina et cives de eadem ac alii homines ad ipsam spectantes, qui terrestres dicuntur, denegassent decimas Timotheo episcopo Zagrabiensi frugum scilicet, vini, millii, apum et minuta eorundem, kytas videlicet, gallinas et decimam de custodia porcorum, quae vulgo poliche dicuntur, ac decimam fori, nec non decimam precessoriae, quae vicesima dicitur, et decimas agnorum, et propter hoc epiepiscopus sententiam excommunicationis tulisset in scriptis in certas personas de eadem villa et interdicti contra totam villam. Tandem procuratore seu nuncio episcopi ex una et Petro majore villae ac quibusdam civibus de villa ex altera, assistentibus Woyn, Pousa, filio Sydonis, constitutis coram bano, idem Petrus de voluntate hospitum de Petrina cum sociis suis, praestito sacramento, tactis codicibus evangeliorum, confessi sint, quod deinceps in antea omnium rerum suarum iustas decimas ad villam spectantes, ac etiam sellarii eorundem hospitum de singulis fumis singulos duos denarios solvere tenebuntur. Ratione autem tributi fori assumpserunt singulis annis tres pensas denariorum Zagrabiensium circa festum S. Martini solvere.

Tkalčić: Mon. Hist. T. I. p. 149.

CMXCIX. *1270. 20. Martii.* Capit. eccl. Albensis notificat, quod nobiles de Munuzlo (Monoslav) Petrus, filius Petri, ab una et Nicolaus, filius Andreae ab altera personaliter constituti, exhibuissent privilegium capituli Chasmensis in quo continebatur, quod in antiqua divisione possessionum relictarum a Nicolao comite filio Makarii bani, Munuzlo, et praedii de Chresnev, item villae Mark iuxta Kopus cum terra unius villae iuxta aquam Hodus cesserit Petro; item in eadem divisione interior villa Zund iuxta Danubi et praedium Cherczt pertinens ad eandem; item Rupul cum capite Prisca medietatem possessionis Bogud, item Apto et Chenev cessit in portioı Nicolao. Item de nova divisione in possessione relicta a Macario filio phani, Pressna et Kemennicha iuxta Zavam, quas Kenez frater ipsius colai vendiderat, idem Nicolaus eidem Petro reliquit iure perpetuo possideı

Item in aqua Ebsu diviserunt molendina. Item praedium Rupul cum capite Priskae, quod Andreas pater Nicolai vendiderat Gregorio comiti et Petrus propria pecunia redemerat, eidem Petro Nicolaus reliquit. Item terram Rupulfew, quam nunc populi reginae et Abbas S. Martini possident, contulit eidem Petro Nicolaus et relaxavit precium quartae partis. Item medietatem possessionis Bogut cum omnibus libertinis, praeter Hogov et filios, reliquit Petro. Item Petrus filius Petri e converso eidem Nicolao reliquit praedium Godan. Item Petrus portionem suam de villa Poucha et aliam quam iustificavit de Gregorio comite cum mancipiis et vineis contulit Nicolao. Obligaverunt se etiam quod si qua partium resilierit a compositione ac sustinere noluerit, parti sustinenti sexcentas marcas solvere teneatur.

Cod. dip. patrius VII. p. 120. Ex actis comitum Erdődy Galgosam ablatis.

M. *Apud monasterium S. Joannis de* **Tragurio.** *1270. 3. Aprilis,* Praesentibus Georgeo de Cega, Marino Stoche, Marino Matthei et Duimo Ursi atque Vuleosa Rubeo, etc. Scibenico examinatore, Stefano Marini Ruze, nobiles viri Georgius Vielox de Sibenico et Duymus .... de eadem syndici et procuratores communitatis de Sibenico de elegendo potestate ad regimen dictae terrae venientes Tragurium, elegerunt solemniter in potestatem Sibenicensem per unum annum nobilem virum Valentinum Petri civem Traguriensem, obligantes se nomine communis dare ei pro salario annue libras CC denariorum venetorum parvorum et hospitium atque partem piscium quam potestates habere consveverant.

Lucius: Mem. di Traù, p. 84.

MI. *1270. 14. Maii.* Capitulum ecclesiae Zagrabiensis notum facit, quod ab una parte frater Mattheus abbas Toplicensis et fr. Guillermus cellerarius eiusdem loci pro se et universis fratribus, ab altera autem Marinus, filius comitis Hirink pro se et fratribus suis, Petro et Johanne asseruissent, quod ipsi de controversia ac damnis et laesionibus quae inciderunt super limitibus terrarum Jarovel, quae est Marini et fratrum eorum, et Powonia, quae est abbatis, mediantibus arbitris scilicet: Johanne comite filio Irizlai ex parte ecclesiae et Egidio filio Berizlai ex parte Marini et fratrum electis, Torda etiam et Posseny officialibus abbatis in collegas assumptis, ad concordiam pervenerunt fixis metis terrarum, quarum prima incipit apud rivum Pulchina, inde venit ad lacum Lokeu, inde iuxta unum rivulum ascendit magnum montem ubi est magna via, in eadem magna via ab eodem monte procedit per metas terreas et descendit de via in vallem ad quatuor fossas, inde ad cacumen montis et per varias metas venit ad caput rivi Marcusden et in rivum Jarawel ubi terminatur.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 150.

II. *1270. 26. Maii.* Stephanus V. rex notum facit, quod hospites de e Grech exhibuissent privilegium Belae IV. regis (de a. 1268. 5. Julii) ntes ut idem ratum haberet, cui petitioni rex annuit.

kalčić: Mon. civ. Zagrab. Vol. I. Doc. 52.

III. *1270. Ante mensem Junium.* Bela IV. rex notificat, quod Henricus laus comites, filii Nicolai, exhibuerint varias litteras iudicis curiae et

comitis parochialis de Wlko, in quibus continebatur, quod Dominicus filius Dominici, Michael filius Wros, et Gregorius filius Pous de Dobra de comitatu de Wolko, pro maleficiis suis videlicet pro furto quod in suffossione domus comitis Henrici, et ablatione rerum, portiones suas in terra Dobra ordine iudiciario amisissent. Quam terram cum pertinentiis suis contulit nunc ipsis Henrico et Nicolao comitibus. Conterminatur haec terra a parte orientali cum terra castri de Wolco, Dabra vocata, ab aquilone cum terra Petri comitis filii Dionisii, ab occidente cum terra dictorum Henrici et Nicolai, a septemtrione cum terra Jako comitis de Pochinta. Datum per manus magistri Demetrii praepositi Albensis, aulae vicecancellarii.

Orig. membr. in actis per banum Khuen-Hedervary ex archivo regni ablatis N. R. A. Fasc. 1503. N. 1.

MIV. *1270. Ante mensem Junium.* Bela IV. rex ad petitionem Curei et filiorum eius Compolt et Leonis annuit, ut terram Petri Calvi jobagionis castri Zaladiensis, cum omnibus pertinentiis suis Dionisio servienti dominae reginae consortis suae, familiari regis, filio quondam comitis Thomae fratris Philippi Strigoniensis archiepiscopi suo et fratrum suorum ementi vendere et tradere possint, pro quodam palatio in Worosd existente cum quinque curiis adiacentibus et quadraginta tribus marcis argenti. Metae terrarum eaedem ut in documento a. 1261. nomina fluviorum Budne, Rednicha (Bugniche), Churnich, (Chernec).

Orig. membr. in archivo civit. Varasd. Fasc. II. N. 6 et 7.

MV. *1270. Ante mensem Junium.* Bela IV. rex notum facit, quod pater Thymotheus episcopus Zagrabiensis exhibuerit ei privilegium capituli Quinqueecclesiensis super emptione terrae Vrbani filii Pobrad confectum, petens ipsum confirmari, quod et rex confirmavit.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 151.

MVI. *1270. 13. Junii.* Stephanus V. rex manifestat, quod Rolandus banus de genere Ratolth a primaevis puritiae suae temporibus primum patri ejus et postmodum ei fidelia servitia exhibuerit, quae quia longum esset narrare universa, aliqua saltem commemorat, et quidem, quomodo ille eo tempore, quando pestifer insultus Tartarorum in regnum irruisset, et contra patrem ejus dux Austriae Fridericus insultum faciens, calcaneum erigere non expavit, levando contra eum fortissimum exercitum, duo castra in confinio Theutoniae constructa Posonium et Sopronium, contra eundem Fridericum idem Rolandus forti brachio confirmavit. Ipse sustinere non valens quin personam suam in ipso congressu regio lateri sociaret, dimissa tota familia domus suae, cum armatis quam plurimis in castris eisdem, personaliter ad regem et ipsum exercitum se transtulit. Cuius loco et vice maior et ductor totius exercitus regii constitutus, strenuus, diligens et circumspectus ductor extitit et pariter dimicator. Et licet multi de parte regis in ea area cecidissent, tamen dux ipse in ipsa area praelii, dies suos clausit tremos. — Item missus est Rolandus banus in subsidium contra Cumano Postea vero parentes regis Stephani tamquam promissae dilectionis in mores, pro eo quod Rolandus banus, quamquam iuxta mandatum ec grata ei (Stephano) obsequia faciebat, per emulorum obloquia dictum b

tam graviter destruxerunt, quod banatu suo illum indebite spoliarunt et diversas possessiones destrui praeceperunt. Quid plura, cum ille propter bonae mentis suae dispositionem semper altissimos status tenuisset, aliquando palatinatum, quandoque banatum et diversos comitatus ac aulae regiae magistratus, in iudiciis iustus, fidelitate purus, conversatione dulcis et amandus. Cum tandem rex in regnum patris sui successisset, tempore coronationis suae in immensa congregatione apud Albam omnes unanimiter eundem commendarunt. Idcirco respectu tantorum servitiorum donavit eidem Rolando bano castrum Kemluk (Kalnik) cum omnibus pertinentiis suis, et cum illis etiam quae per patrem regis ab eodem castro fuissent distractae. Datum per Benedictum praepositum Orodiensem vicecancellarium. Existentibus Timotheo episc. Zagrab., Joachimo bano, Moys palatino etc.

Fejer: Cod. dipl. T. VII. vol. II. p. 12.

MVII. *1270. 15. Junii.* Stephanus V. rex, ad petitionem Dominici et Michaelis filiorum Petri de genere Chak confirmat donationem, respective cambium terrae Erdewchukuna factam eisdem per Belam regem pro preciosa cruce de ligno Domini, quam una cum duobus captivis, genere nempe regis Serviae Vros, et filio magistri tavernicorum eiusdem, dicti fratres regi tradiderunt.

Fejer: Codex dipl. T. V. vol. I. p. 24.

MVIII. *1270. 29. Julii.* Stephanus V. rex ad petitionem capituli Zagrab. confirmat privilegium Belae ducis fratris sui super facto terrae Jalseuech nepotum Brativoy. Datum per manus magistri Benedicti praepositi Orodiensis aulae vicecancellarii.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 152.

MIX. *1270. 29. Julii.* Stephanus V. rex confirmat privilegium fratris sui Belae ducis super compositione inter capitulum Zagrab. et relictam comitis Pribizlai et eius generos (v. 1269).

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 153.

MX. *1270. 29. Julii.* Stephanus V. rex notificat, quod cum regni gubernaculum adeptus fuisset, Timotheus episcopus Zagrabiensis per idoneum procuratorem destinaverit ad eum litteras Belae IV. super emptione terrae s. Martini iuxta Wascam, supplicans ut eas confirmare dignaretur (vide a. 1254.). Rex igitur liberaliter roboravit eas.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 152.

MXI. Cattari. *1270. 8. Augusti.* Marcus episcopus Cattarensis significat, quod coram eo et capitulo suo accessisset Basilius Dragonis et petiisset litteram slavonicam testificationis quam executor sententiae domini regis fecerat scribi in linguam latinam. Cui petitioni annuentes per notarium sententiam ...nt transferi, quae continebat: quod Voislavus dei gratia et d. regis ...i comes de mandato et scripto regis super placito quod moverant pres- Myche Pasqualis et Tripe adversus Basilium Dragonis de ecclesia s. ... fuit sententia regis, et comes pulsavit campana et congregavit nobiles ...s, et concurrerunt eorsum duo episcopi de Senta, episcopus Neophiton ...isis episcopus Marcus, et interrogati ut dicant si sint Mauro pro-

ximi presbyter Nicha et Tripe aut participes eccclesiae s. Lucae. Unde Voislavus fecit praeceptum regis (publicari) et pulsavit campanam semel, bis et ter et vocavit ambos dictos episcopos et totum capitulum et nobiles et probos viros civitatis et adduxerunt lignum Domini, icones et reliquias s. Tryphonis, et ex precepto regis provocarunt episcopi illos ut dicant si sint consanguinei Mauro praesbyter Micha et Tripe, et supradicti omnes juraverunt, quod nesciunt consanguineitatem eorum, et quod essent participes ecclesiae s. Lucae. Testes fuerunt: presbyter Valentinus, presbyter Micha sacrista scti. Tryphonis, presb. Petrazza, presb. Tryphon Dissae, presbyter Nicolaus Grubessae, diaconus Micha Bigae et diaconus Cressana, Paulus de Biare judex civitatis, Damianus Jacobi, Micha Buchia, Junius Gimana. Per manus diaconi Michae Bigae communitatis notarii.

Farlati: Illyr. sacr. T. VI. p. 442.

MXII. **Zagrabiae.** *1270. 1. Septembris.* Hodus comes Zagrabiensis significat, quod cum questio esset suborta inter Timotheum episcopum Zagrabiensem ex una parte et Abram comitem de Moroucha, jobagiones castri et castrenses de Glavnicha, videlicet Beriwey, Nerad, Myko, Scelk, Wlkozlow, Zlobysa, Paulus, Joseph, Drugan, Wlchina, Wechezlow, Gurga, Prononeg, Paulum, Hrenko, Stephanum, Borych, Matheico, Pavco, Zovidrug, Coporta, Petrum, Vulchilo, Zlobyna, Petrus, Martin filium Dragchin et Zlobyzlaum ex altera parte super terra Pzerich (Pserje) vocata, quam episcopus dicebat esse occupatam per Abram comitem, jobagiones castri et castrenses de Glavnycha, et haec quaestio inter partes diutius fuisset ventilata. Tandem partes ex permissione comitis cum arbitrio proborum virorum hinc inde electorum scilicet Gabriani comitis et Petri Capitosi ex parte episcopi, et Ivan comitis filii Irizlai ex parte Abram comitis, jobagionumque et castrensium, talem compromissionem iniverunt, ut ex parte episcopi debeant statui octo personae de capitulo, e quibus quatuor debeant assummi ad sacramentum praestandum per dictum comitem Abram et socios quod terra praedicta semper fuerit episcopi. Quae quidem 4 personae, scilicet: magister Petrus archidiaconus Zagrabiensis, Michael praepositus Chasmensis, Stephanus archidiaconus de Guerche, et Chrachinus cantor eccl. Zagrab. tertio die post festum s. Stephani coram hominibus comitis Zagrab. Petro filio Bogdazlov et Laztych filio Dragan juraverunt. Comes itaque tali juramento recepto, nominatam terram episcopo tradi et reambulari fecit per dictos Petrum et Laztych pristaldum terrestrem, cum Petro comite filio Petrilo praeceptorem de S. Martino pro testimonio destinatis. Cuius terrae prima meta incipit ubi fluvius Pzerych defluit in fontem Zelne. Inde ad pontem super eundem fluvium et per varias metas ad unam viam et ad terram episcopi.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 154.

MXIII. **Zagrabiae.** *1470. 4. Septembris.* Joachimus banus totius Sla niae ad preces Timothei episcopi Zagrab. confirmat sententiam Hodus mitis Zagrab. in causa inter episcopum ex una parte et Abram comitem Morovcha, jobagiones castri et castrenses de Glavnicha ex altera parte su terra Pzerych.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 155.

MXIV. *In veteri* **Pest.** *1270. 8. Septembris.* Stephanus V. rex notificat, quod propter grata obsequia et meritoria servitia Philippi s. Strigoniensis ecclesiae archiepiscopi et Thomae comitis fratris eius, parentibus suis et ipso regi et regno impensa, licet parentes habuissent in animo eosdem remunerari, quia tamen illa vice praepediti erant, ideo nunc confert eis possessionem Corrardi di Treun, Praudauyz vocatam ultra Dravam existentem, a multis retroactis temporibus, quorum non exstat memoria a comitatu Simigiensi exceptam, quae per infidelitatis notam a Corrardo filio praedicti Corrardi di Treun, imo verius ob manifestum crimen laesae Maiestatis ab eodem commissum ad manus regias devoluta est. Licet postmodum cum ducatus Slavoniae in Belam condam ducem fratrem regis translatus esset, ipsius possessionis detentio aliquantisper mota seu turbata fuerit; post mortem tamen fratris Belae, parentes eius, ad quos idem ducatus exstiterat devolutus, praedictam possessionem reddiderunt magistro Dyonisio cancellario pincernarum regis et fratribus suis filiis Thomae comitis et suis haeredibus. Quam donationem post mortem patris sui (regis Belae) ipse rex confirmavit Thomae comiti, et ipso sublato, filiis suis. Cuius possessionis metae de mandato regis Butka comes conscripsit, et prima incipit iuxta Dravam ubi dividit terram subulcorum a terra Praudauiz, per varias metas venit ad rivum Biztra et ad rivum Copnicha, deinde ad metas filiorum Bogdani ad rivum Zemdech (Zdenec?) ad metam Petke, terram episcopi Zagrab. et Kamarcensium iuxta rivum Kamarcha — ad viam magnam ex altera parte viae versus meridiem ad Cruciferos de Zdela, et a rivo Zdela ad rivum Hotoa, ad villam S. Georgii, ad terram comitis Tiburcy ad terram Chopoy ad metam Belus ad rivos Copnich et Zinurdech ad rivum Zimdech, ad campum Huetimzala? ad rivum Bucoa, ad finem Boboyche et eadem Boboycha est iuris Daciani et eius filii Farcasii, ad campum Arney ad terras Mikulae comitis, ad rivum Bizcornicha, rivum Tripche, rivum Telnicha ad metam Belos filii Belos, ad rivum Kolinoa, silvam Sciboeth etc. Datum per mag. Benedictum praep. orodiensem vicecancellarium. Existentibus Philippo Strigon. archiep. Timotheo Zagrab. Iwachino bano totius Slavoniae Petro mag. Dapifer. comite de Guechke, Michaele Zaladiensi, Nicolao Varosdiensi.

Wenzel: Cod. dipl. Arpad. VIII. p. 277.

MXV. **Spalati.** *1270. 21. Septembris.* Regnante Bela IV. rege, temporibus Johannis archiepiscopi Spalatensis, Michae Madii, Petri Srichiae, Dobri Madii, judicum, don Duymus archidiaconus et universum capitulum scti. Domnii, statuunt et ordinant quod quilibet canonicus qui in kalendis Martii decederit totam suam partem ipsius anni totaliter debet habere et de ipsa disponere et testamento legare prout voluerit. Actum in praesentia Dominici et Stephani presbyterorum, Petri Zanini et Andreae laicorum. Franciscus Stipe, Madii filius, examinavit, Lucas canonicus et notarius scripsit.

'arlati: Illyr. Sacr. T. III. p. 283.

[X]VI. *1270. 10. Decembris.* Stephanus V. rex notum facit, quod Ponych ıs de genere Miskovch comes Zaladiensis a tenera juventute sua primo i regis ac demum ei ipso et regno suo grata et continuata fidelitate ser- 'ndifesse. Primo enim, cum inopinata Tartarorum calamitas, pristinae

*

devastationis non immemor, reliquias populi in ore gladii consumere cupientes regnum adire hostiliter voluissent, rex molem tanti negotii humeris ipsius Ponych bani imponens, misit eum in legatione sua ad regem seu imperatorem Tartarorum, unde ille loco formidinis laetitiam, moeroris gaudium, et loco desperationis spem incolis regni de sua vita conservanda reportavit. Et cum post aliquot annos per incitationem vicinorum iidem Tartari animos habentes ad bellum de eorum ad regnum ingressu quasdam legationes praemiserunt, eundem Ponych banum ad eosdem transmisit iterato, ubi manus illorum ad armatam incitatas suo ingenio conpescuit. Praeterea dum pater regis relegata pietate paterna quorundam baronum incitatione ad fines regni usque ad locum Faketeuhalm eum (regem) transferre coegisset incluso eo in castro praedicti montis, et armatorum multitudine vallato, idem Ponych banus cum quibusdam suis sociis licet paucis, tam per potentiam, quam per astuciam suam devicit exercitum baronum infidelium, et obsessus restaurando ei fiduciam de regni gubernaculo et vita conservanda; et insuper exercitum Ernerii (Erney) bani ex missione patris venientem debellavit, adducendo ipsum Ernerium banum et capitaneum exercitus captivum. Item cum iidem barones coegissent dictum patrem suum contra eum exercitum movere, idem Ponich banus in conflictu quem in Ilsuazeg habuit, virtutem exercuit laudabilem coram oculis regis ita ut per eius et aliorum fidelium probitatem victor extitit, recuperando clausis reginae consorti suae et filio suo duci Ladislao in captivitate permanente, absolutionem. Porro cum Zvetislaus Bulgarorum imperator, gener regis, tunc ei oppositus, terram eius de Zeurino miserabiliter devastasset cum rex congregato exercitu ad Bulgariam venisset, dictus Ponych banus castrum Plevn(a) Bulgarorum optinuit expugnando. Contulit itaque rex pro tantis servitiis, cum ad regni thronum venisset eidem Ponich bano omnes possessiones et castra Nicolai filii comitis Arnoldi quae propter infidelitatem eius ad regias manus devenerant, videlicet Pliske castrum una cum villa, item tres villas Burnuk, item villas Terpen, Forkosiulese, Szent Ladislo, Klink, Hetes, Bok, Gunturfelde, cum iure in terris monasterii de Haholth, villas Ilmarfeulde, Zobozlov, existentes in Zaladiensi comitatu. Item castrum Purpach cum villa Kuesd et portionem in Nykch salva portione Arnoldi filii Arnoldi junioris in castro de Zturgo. Datum per manus magistri Benedicti Orodiensis praepositi aulae vicecancellarii.

Wenzel: Cod. dipl. Arpad. XII. p. 6.

MXVII. *1270. 12. Decembris.* Stephanus V. rex confirmat privilegium compositionis fratris sui Belae ducis Slavoniae bonae memoriae, de consensu patris sui Belae IV. regis ex una parte, et fratres domus militiae Templi super facto Sceniae et comitatu de Dubicha, elargitum sicut in litteris capituli Zagrab., abbatis de Toplica et praeceptoris domus hospitalis de Poccihitz(?) et Petri magistri Dapiferorum descriptae sunt: Prima autem meta incipit ex parte Guersenicha exeundo de Zava ubi aqua Puker cadit in Zawam. I per ipsum Puker ad orientem venit ad locum ubi Zeupuker cadit in magn Puker et dividit terram cum filiis Petres. Inde in magno spatio ad fluv Kossathyna. Inde per varias metas ad locum Kalysta, et iuxta dumum mineum descendit ad fluvium Revenicha et vadit per medium villae Brathy inde per silvam ad montem et veteres metas ubi sunt duae novae et

ad fluvium Velika et per eundem inferius usque ad locum, ubi idem fluvius cadit in fluvium Clokouech, ubi sunt commetanei filii Razlay; versus meridiem cadit in fluvium Granicha et per eundem ad fluvium Nagachyn et per eundem ad Zavam, et inde per longum spatium ad locum ubi fluvius Ispras cadit in Zawam, ubi sunt duae metae quae incipiunt stringere terram de Dobycha a terris de Wrbaz. Et per eundem fluvium Ispras versus meridiem, ubi fluvius Liscorich cadit in Ispras. Inde iuxta sylvas ad locum Preseka et per Berch ad montem Rakfeu et pervenit ad locum Rasoy; versus meridiem ad montem Kohnafeu et inde per varias metas ad locum Kalista inde ad verticem montis ad magnam viam quae ducit in Vrbaz, versus meridiem ad montem altum qui est inter Rakowech et Jastrobicha et ascendendo venit ad montem altiorem in cuius vertice sunt duae metae. Inde per montes et valles ad montem Fudina feu. Inde directe cadit in Gosd et per ipsum in fluvium Meschenicha et hic terminantur metae de Wrbaz. De Meschenicha autem cadit in Tempni feu quae est prima meta inter Dobicham et Zavam. Inde ad monticulum et rivulum Mescenicha per magnum spatium ubi Jelauech potok cadit in Mescenicha. Et per Jelavech ad locum Predol et ad montem. Inde ad caput Koztonicha feu et per magnam vallem in rivulum Kastaynauicha. Per magnum spatium ad montem et ad locum Wracha versus occidentem per iuga montis Brist. Descendit ad fluvium Strigouina. Per varias metas ad magnam viam ubi est quadrivium. Inde ad occidentem et ad fluvium Jalseuicha et per quemdam semitam ad cacumen montis usque ad Wysenik. Et per verticem montis ad viam et per eandem ad locum Pachuch, inde ad fossatum Jamnich et per magnam viam ad Wracha, inde ad fluvium Jelsouicha et Strigovina. Et in vertice montis incedendo descendit ad magnam viam et inde in fluvium Suhodol. Et per varias metas ad viam quae separat terras de Dobycha a terris de Waudicha et iuxta eandem viam incipiunt termini terrarum de Wodicha. Per varias metas ad rivulum Strigovina et inferius in fluvium Vn et ubi fluvius Castanicha cadit in ipsum. Inde ad quemdam fonticulum per magnam viam ad fontem qui est sub ecclesia s. Michaelis. De quo ascendit ad duas vias, quarum una a dextris vadit in longitudinem montis sub quo sunt vinee et per eundem montem vadit in Wracha, et per magnum spatium descendit in rivulum Turicha et cadit in rivulum Turia per quem venit ad aquam Pulizka per quam ducitur in Zawam, ubi inceperat prima meta.

Theiner: Mon. vet. Hung. I. p. 311.

MXVIII. *1270. 19. Decembris.* Capitulum ecclesiae Zagr. commendat memoriae, quod constitutis ab una parte magistro Philippo notario Pernicholi comitis, vice domini sui et ab altera Stephano et Mykus filiis Nicolai jobagionibus castri Zagrabiensis, idem Stephanus et Mykus confessi sunt se recepisse triginta marcas minus una in denariis Zagrabiensibus a praedicto Pernicolao comite pro terra eorum in Sepnicha, quam ei pignori obligarunt. ··tit Mirizlaus qui super hoc assensum praebuit.

'kalčić: Mon. hist. T. I. p. 155.

[XIX. *1270.* Stephanus V. rex declarat, quod hospites de novo monte .ensi iuxta Zagrabiam exhibuissent ei patentes litteras Belae regis de a. ' petentes ut easdem confirmare dignaretur, quorum petitioni rex annuit.

'čić: Mon. civit. Zagrab. vol. I. Doc. 51.

MXX. *1270.* **Stephanus V. rex notum facit, quod Alexander,** Laurentius, Nicolaus et **Lukach filii magistri Andronici de Radar Kaluz** exhibuissent privilegium Belae **regis petentes, ut idem ratum habere dig**naretur. Rex annuens petitioni **confirmavit privilegium praefatum (de a. 1249).**

Fejer: Cod. dipl. Hung. T. VII. vol. 5. p. 365.

MXXI. *1270.* **Stephanus V. rex notum facit,** quod Lukach, Vyd, Matheus et Petrus **filii comitis** Endre **de partibus Slavoniae** exhibuissent privilegium Belae **IV. regis petentes, ut ipsum dignaretur con**firmare; cui petitioni rex annuit et **priv. de anno 1244 confirmavit.**

Cod. dipl. patrius VII. p. 127. Ex actis comit. Erdődy. Galgoczam ablatis.

MXXII. *1270.* **Stephanus V. rex notum facit,** quod hospites de Berin praesentassent **litteras patentes Belae ducis totius Sla**voniae, Dalmatiae et Croatiae, piae **memoriae fratris sui, supplicando ut e**as confirmare dignaretur, quorum **petitioni rex annuit.**

Wenzel: Cod. dipl. Arpad. XII. p. 79. Ex archivo camerali Budensi.

MXXIII. *1270.* **Stephanus V, rex ad petitionem fra**trum Eremitanum de Dubicza **confirmat eis collationem super quadam par**ticula terrae per hospites **villae** Dubicensis **(an. 1244.) eis collata. De h**ospitibus nominantur Ernei **villicus, Fridericus, Marcellus et Lastiza.**

Fejer: Cod. dipl. T. V. vol. I. p. 59. Vide acta monasterii B. M. V. de Dubica. Fasc. I. N. 1. per banum Khuen-Hedervary ablata.

MXXIV. *1270.* **Stephanus V. rex extollit servitia R**eynoldi magistri Dapiferorum **ducis Ladislai filii regis et comitis Agazonum** suorum, qui a primaeva sua pu**eritia, et specialiter quando ducatum Styriae** tenebat, tam in Teutonia, Karinthia **et Bohemia, quam etiam in aliis expe**ditionibus in Graecia, Bulgaria ac de**mum eo tempore cum graves persecutione**s parentum suorum perpessus **fuisset, fidelissimum famulatum exercuisset d**imicando contra Laurentium palatinum **et Ernericum banum, ad Isazeg, ac** contra ducem exercitus patris ip**sius Herricum banum quem ad Danub**ium lancea de equo deiciens capti**vasset in quo luctamine sinistro oculo pri**vatus extitisset.

Fejer: Cod. dipl. T. V. vol. I. p. 54.

MXXV. *1270.* **Stephanus V. rex notum facit, quod** Fridericus, Bartholomaeus et Gui**do aliis Wydo comites de Modros de** Wegla et de Wynodol ad eius veni**entes praesentiam rogassent, ut privilegiu**m Belae regis, patris ejus, **collatum illis (anno 1251) confirmare vellet, quoru**m petitioni annuit rex.

Fejer: Cod. dipl. T. V. vol. I. p. 52.

MXXVI. *1270.* **Capitulum Bachiense significat,** quod comes Sacmar et Merk frater ej**usdem filii Merk de comitatu Wolck conf**essi sint particulam terrae haeredit**ariae Tolman consentientibus commetanei**s Bellus, Laurentio, Feldrico, **Philippo filiis Ehne tribus marcis et dimidia vendidis**sent Martino fil- Petri de **eadem generatione. Cuius metae sunt: dumus** viminis et fons q- exit de Wolko **et per medietam ipsius Volko descendit ad q**uemdam fonticul- et ad silvam, q**uae vocatur Vagas Halma ad arborem d**esicatam, quae v- catur Bor **scuatu ad metam Martini Sciloyuno.**

Fejer. Cod. dipl. Hung T. VII. vol. 3. p. 67.

MXXVII. *1270.* Laurentius comes de Ryiuche significat, quod cum rex ei in litteris suis praecepisset, ut terram villicatus Macek iuxta Welikam in comitatu Ryiuche existentem, Prencholo comiti camerae Zagrabiensis coram testimonio capituli Chasmensis assignaret, secundum praeceptum regis, consentientibus jobagionibus castri: Sauerli, Mile, Zlobiuechi, Vuzmek, Vurbanus, Rykolt ac praedialium Iunus comitis, magistri Tiburtii, Cency praepositi, Stephani et Jak fratrum Iunus comitis, Leustacii comitis, Mikulae filii Dragani, et aliorum, per homines suos Cemynum, Saulum et Mylem jobagiones castri dictum Prencholum comitem in dictam terram fecit introduci. Cujus prima meta incipit a parte septemtrionis in monte iuxta magnam viam ubi est meta Tiburtii comitis, inde per varias metas iuxta ecclesiam s. Crucis ad terram filiorum Celyani ad rivum Bocouca, inde ad terram magistri Erney ad domum Locha, inde per varias metas ad unam Calistam, quae est iuxta viam Colomani, vicinatur terrae Bank et terrae Tiburcii comitis, declinatur de via Colomani ad aliam viam per montem ad partem meridionalem et per varias metas ad priorem

Ex archivo camerali Budensi. Wenzel: Cod. dipl. Arpad VII. 327.

MXXVIII. Bari. *1271. 25. Januarii.* Marescallus regni Siciliae communicavit officialibus regni Siciliae et per terras maritimas in Apulia, quod per piratos Almissii quoddam vascellum in quo vehebantur homines Marescalci et archiepiscopi Tranensis, equi et alia bona, captum fuit, et cum eisdem personis, bonis et equis per piratos ipsos detentum; mandat igitur eis, ut tam haec quam et bona Ragusaeorum, Jadertinorum et aliorum Dalmatinorum detinere et arestare debeant, neque dimittere abque Marescalci licentia. Quia vero consul Venetiarum asseruerat homines castri Almissii non esse de districtu seu jurisdictione Venetiarum sed ad regem Ungariae pertineant, mandat rex Sicitiae Carolus I. ad petitionem Thomae Quirini consulis Venetiarum in Apulia, ut securitas Venitis et fidelibus ducis Venetiarum illaesa servetur, contra mandatum Marescalci.

Wenzel: Acta extera. I. 31.

MXXIX. Budae. *1271. 3. Februarii.* Stephanus V. rex mandat bano totius Slavoniae et aliis baronibus regni ut ecclesiam Zagrabiensem et populos suos tam ad episcopum quam ad capitulum spectantes in omnibus libertatibus et juribus suis conservent.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 159.

MXXX. Venetiis. *1271. 11. Februarii.* In maiori consilio concessum comiti Chersi ut scutifer eius possit esse de Sclavonia.

Ljubić: Mon. I. p. 105.

MXXXI. *1271. 23. Martii.* Stephanus V. rex considerans fidei constantiam Laurentii bani de Zeurino et comitis de Doboka, qui post obitum patris Belae regis, cum infideles ei barones thesaurum regni ad districtum regis miae perduxissent, et ipse Laurentius tunc palatinus et comes Simigiensis 'e Kemluk (Kalnik) utpote qui ab annis adolescentiae penes regem pa- ı suum fidelibus semper coaluit sudoribus, ante alios barones et proceres ıi se ei qua novo regi obsequiosum exhibuit. Post coronationem etiam ·rex desiderium haberet paucis comitantibus in Poloniam divertendi, prae-

fatus Laurentius banus semper regis adhaeserat lateri. Item cum haberet tractatum et colloquium cum rege Boemiae apud Posonium, non timens insidias et versutias dicti regis in quadam insula ubi colloquium fecerat inter reliquos asseclas regi assistebat. In expeditione etiam contra Austrenses propter versutiam regis Boemiae comprimendam, qui multipliciter fidem fregit, infideles regis in suum dominium admittendo et thesaurum regni contractando, dictus banus solertem et in bellicis sudoribus providum se exhibuit continuo in regis exercitu contra potentiam regis Boemiae laudabiliter concertando et cum exercitu regni confinia defendendo; pro quibus servitiis rex ei possessionem Uyhel cum Debrete, Lybo, Potvorich et Zerdahel in perpetuum donavit.
Wenzel: Cod. dipl. Arpad. XII. p. 40.

MXXXII. **Venetiis.** *1271. 9. Aprilis.* Capta fuit pars in cons. maiori et prolongatus terminus illis de Vegla, de pecunia, quam dare tenentur communi, videlicet de duabus partibus mille et XL librarum.
Ljubić: Mon. I. 105.

MXXXIII. *1271. 11. Maii.* Stephanus V. rex notificat, quod dum vivente patre suo Bela rege ducatum Transilvaniae teneret et graves persecutiones patris sui licet inmerito perpessus fuisset, Nicolaus iudex curiae ejus, comes Simigiensis, qui tunc temporis apud patrem ejus comes Sirmiensis fuerat, se ad eum de ipso comitatu suo cum honestissima familia transtulit, pro fidelitatibus et servitiis suis, ammissionem et destructionem possessionum suarum ultra Drawam et ex ista parte Drawae ac universorum bonorum suorum minime expavescens, quibus omnibus per patrem ejus fuerat spoliatus. Pro factis servitiis quae ille, qui qua miles strenuus claruit et fulsit, regi praestitit, possessiones quasdam Furro iuxta aquam Herrad, Iwanch cum villis, Heves cum villis, Elswa cum castro Muran contulit et donavit.
Wenzel: Cod. dipl. Arpad. VIII. 334.

MXXXIV. **Tragurii.** *1271. 13. Maii.* Factum fuit generale consilium civitatis Traguriensis in ecclesia S. Laurentii in quo propositum fuit, cum dominae Grubae uxori d. quondam Tolimeri pro se et filiis pluries sint termini assignati et vendere deberent omnia eorum bona quae habent in civitate et toto ejus districtu, et postea fuit iterum terminus assignatus per Millocinum nuntium communis ad Pascam Rosatam, cum alias omnia venderentur secundum instrumentum publicum magistri Francisci notarii. Tunc nobiles viri Johannes Vital, Josephus Petri et Marinus Simonis cives Trag., proposuerunt quod amore communis Spalatensis, dictis filiis Tolimerii et matri eorum debeat prolongari terminus usque dum poterint commode vendere sua bona. Unde omnes de consilio, volentes precibus communis Spalatensis et eorum ambasatorum adsentire dictum terminum prolongaverunt usque ad festum s. Viti, tali conditione, quod dicta Gruba vel eius procurator venire debeant Tragurium et sua bona vendere tantum hominibus de Tragurio, et si ver-rint forensi, statutum est quod tunc omnia bona sint communis Tragurii vendantur pro communi. Actum praesentibus: Zanicha Casotti, Duymus Cega, Nicola Jacobi, consules com. Trag. Item comes Marinus, Dessa blasii, Valentinus Petri Lucae, Luca Matthaei, Valentinus de Cazarizza, tanus Marini, Stephanus Marini ejus frater, Cebrus Petri Lucae, Jac

Totillae Georgius de Cega, Lomprus Jacobi, Marinus Stochae, Gudae, Dessa Petri Vengiguerra, Thomas Janichae, Silvester Mengazzae.

Lucius: Mem. di Traù, p. 90.

MXXXV. *1271. 16. Maii.* Capitulum ecclesiae Zagrabiensis notum facit, quod constitutis coram eo ex una parte Crisano, Gregorio, Mortunus et Thoma filiis Thomae de genera Agha, et ab altera Iwanka comite et Jacobo fratre suo, idem Crisan et fratres sui terram suam Scekerie confessi sunt se vendidisse eidem Iwanka et Jacobo pro novem marcis denariorum Zagrabiensium. Cujus terrae prima meta incipit sub monte, inde vadit ad aquam Toplica potok, deinde per varias metas ascendit ad montem Berch, et venit supra vallem Mortun. Iterum per varias metas ad foveam quae vocatur Cupest, de qua descendit ad aquam Toplica, ibique terminatur. Astitit Johannes filius Arlandi commetaneus.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 157.

MXXXVI. *1271. 23. Maii.* Capitulum ecclesiae Zagrab. commendat memoriae, quod constitutis ab una parte Andrea clerico Pernicholi comitis pro ipso domino suo, ab altera Stephano filio Nicolai, idem Stephanus particulam terrae suae in Scepnicha, per Cherna filium Hode antea sibi cum litteris Hodos comitis Zagrab. pro 16 pensis et decem denariis inpignoratam, dicto Pernicholo pro eadem summa obligavit pignori sub conditione, ut eam in quatuor annis redimere possit.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. pag. 158.

MXXXVII. *Iuxta fluvium* **Dudwag.** *1271. 16. Junii.* I(wachinus) banus totius Slavoniae significat fideli suo Juriso de Busan, quod comes Michael filius Vbul fecit concambium super praedio suo Tütulyg, cum comite Petro fratre Sarachen episcopo Corbaviensi, pro quo Petrus sacerdos exhibens litteras domini sui episcopi et comitis Petri coram bano, quod praedium ipsorum Scelch contulerit in concambium praedii comitis Michaelis ita, quod in quindena s. Michaelis partes coram capitulo Zagrab. comparendo litteras et instrumenta, quarum auctoritate ipsa praedia possidebant, producere debeant. Mandat itaque ei banus ut dicat comiti Egidio fratri Michaelis comitis, ut usque dictum terminum, in dicto praedio quidquid habet suum tollat sibi ex integro.

Wenzel: Cod. dipl. Arpad. T. VIII. p. 378.

MXXXVIII. **Segniae.** *1271. 20. Junii.* Temporibus regis Stephani V. et Joachim totius Slavoniae bani, Segnae ante ecclesiam B. M. V. iudices, consiliarii et universus populus segniensis Widonem comitem de Wegla de Modrus et de Wynodol ac suos haeredes elegerunt in potestatem perpetuum Segniae civitati et rectorem. Vincentius quondam Gerardi Duylyno notarius et Seniensis tabellio scripsit.

ˉyjer: Cod. dipl. T. V. vol. I. p. 166.

XXXIX. *1271. 26. Junii.* Stephanus V. rex notum facit, quod Timo-
us episcopus Zagrab. exhibuit privilegium Emerici regis, avi sui, super
praediorum et terrarum quas ecclesia Zagrab. ab antiquo possidebat,
do ut idem privilegium confirmaret; cui petitioni rex annuit.

lčić: Mon. hist. T. I. p. 158.

MXL. *In castris apud* **Posonium.** *1271. 3. Julii.* Stephanus V. rex post longa guerrarum discrimina quae inter eum et Ottocarum, regem Boemiae suscitata fuerant, misit pro pace reformanda Paulum episcopum Wesprimimiensem, Egidium summum camerarium aulae, Rolandum banum, Benedictum praepositum orodiensum suum vicecancellarium, qui cum baronibus regni Boemie pacis pacta ordinaverunt, in quibus inter caetera continebatur: quod castra Kuzeg, de monte S. Viti, Slomuk, Perstan de Chertus ac castra Farcasii de Zaguria quae Henricus et duo castra Strigo, quae Johannes filius eiusdem Henrici, ac castrum Dobra quod Nicolaus et Stephanus filii Pauli et castrum Rouch, quod Merch filius Gianur transfugentes ad regem Boemiae, illi tradiderunt, de sua bona voluntate deseruit rex Boemiae et quod idem per praedictos Henricum Joannem, Nicolaum et Stephanum nullum nocumentum hominibus regni Hung. pacietur inferri. Pro minoribus causis quae hinc inde inter utrasque partes emerserint, destinatus fuit circa confinia Karinthiae, Carnioliae et Marchiae ex parte regis Hung. banus totius Slavoniae. Inter barones qui juramentum servandae pacis praestiterunt, nominantur: Joachimus banus totius Slavoniae, Rolandus banus, Ernerius banus comes Worosdiensis, Ponich banus comes Zaladiensis, Paulus banus comes Bachiensis, Dionisius comes de Morocha, magister Andreas comes de Rewche et Petrus comes de Zana.

Wensel: Cod. dipl. Arpad. cont. III. p. 247.

MXLI. *1271. 9. Julii.* Capitulum ecclesiae Zagrabiensis notificat, quod constitutis coram illo ab una parte Perincholo comite cive de monte Grech et ab altera nobilibus de Brochina, Obrad scilicet filio Zlobina, Maradek et Gordino filius Wratizlay et idem Obrad pro Goriwlk fratre suo Duyen et Wlk filius Jacov, Nicolao filio Dragan pro se, pro Stanch et Dragyna fratribus suis, Woyhna filio Woyn pro se et pro Drusina filio Michaelis fratre suo, Brezhal filio Woydrug, Zlangozt filio Tolen, Wlk filio Priban pro se et fratre Marcyzlav, Descen filio Descis et pro Malsa fratre suo, Wlkoway filio Wlchina pro se et fratre Belota, Pribizlao filio Hynk(o), Dragsan filio Hrela de Gredech, item Dedusa filio Deduan, pro se et fratribus Dobulon ac Wogrinich, Wolk filio Wolkomer, Wratko et Kuhan filiis Petk(o), Ivan filio Premag pro se et pro Wydomer filio Teydon, Godomerio filio Dragoan pro se, fratre suo Dimnik filio Medilov, Wezelto filio Hernav pro se et fratre Dyminsa, Gordina filio Radizlai, Dragina filio Jula, Marcizlau filio Volcona pro se et fratre suo Chernech de Jarmanighy. — Idem Obrad et caeteri de parte sua praedicti de Gredech, terram ipsorum sitam in Brochina iuxta rivum Peten pro centum pensis denariorum Zagrab.; item Dedusa et alii de Jarmanych terram ipsorum in Brochina iuxta terram de Gredech nunc venditam confessi sunt se similiter pro centum pensis monetae Zagrabiensis vendidisse praedicto Perincholo comiti perpetuo possidendas. Quarum terrarum prima meta incipit ab aquilone in monte iuxta viam inde supra vineam Dragdani. Inde descendit per Obres ad vin Furiani et Bogdani, venit ad metas abbatis de Toplyca, et per varias me revertitur in longo spatio ad primam. Astiterunt consanguinei venditor Martinus filius Martini, Mark filius Mark, comites: Gordosa filius Za Magdanus filius Petri, Radoan filius Raduzta, Mladovoy Bilk, Dragyna fil Studilov, Odola filius Zurk, Wlk filius Drask(o), Pazman filius Mark, P

filius Torka, Petrus filius Rodolfi, Koyan filius Zabizlay, Jacov filius Gordozlai, Ohabut filius Prodanch de Bornouch, Jacobus filius Berizlay, Martin filius Wlksa jobagio abbatis Toplicensis pro se et domino suo.

Ex archivo camerali Budensi. Wenzel: Cod. dipl. Arpad VII. 389.

MXLII. **Zagrabiae.** *1271. 21. Augusti.* Iwachinus banus totius Slavoniae notificat, quod Heruoy, Obrad, Jacus, Stepchech filii Stepk, Gordona et Chepk, filius eiusdem, Jacobus, Yrozlaus, Chornogadu, Jaxa filii Jacov de Blyna agebant litem contra Endre et Iwanus, filios magistri Stepkonis, dicentes: quod iidem filii Stepkonis quandam particulam terrae suae Stepchinaloncha, quae est inter aquam Sawam et silvam Stepchina occupassent. Ex adverso filii Stepconis responderunt, quod eadem terra eorum esset emptitia quam privilegio regis condam Belae possiderunt, producentes in termino praefixo ipsum privilegium, in quo inter metas ipsa terra continebatur. Produxerunt etiam privilegium Ladislai condam bani pro Blinensibus, concordans privilegio regis. Unde banus una cum nobilibus regni, quorum multitudo copiosa adfuit, decernendo, ipsam terram reliquit Endre et Iwanus supradictis, Blynensibus autem perpetuum silentium imposuit.

Orig. perg. in mea collectione.

MXLIII. **Bicheg.** *1271. 24. Augusti.* Stephanus rex notificat, quod pro quibusdam jobagionibus castri Zagrab. Stanyssa exhibuerit litteras privilegiales Joachimi bani totius Slavoniae pro confirmatione, in quibus continebatur, quod cum casualiter in praesentia Belae ducis astarent super quodam suo negotio tractaturi per offendiosam et ineptam responsionem unius ex ipsis in delaturam lignorum seu ligniferos conditionarios incidissent, et exinde in castrenses. Auditis: episcopo Zagrab. Timotheo, capitulo Zagrab. M. abbate Toplicensi, magistris templariorum et hospitaliorum et nobilium regni, concessit eis rex ut titulo jobagionatus castri Zagrab. pacifice perfruantur.

Ex valde inepto transumpto copia in mea collectione.

MXLIV. **Veglae.** *1271. 12. Septembris.* Sprecca de Dominico confirmat et acceptat testamentum suum factum per magistrum Martinum de Brixia 13. Februarii 1271. Insuper adiunxit dari capitulo Vegliensi medium romanatum. Deinde presbytero Manfredo solidos 10, monasteriis S. Michaelis, S. Mariae de Castellione, S. Laurentii et S. Johannis solidos quinque. Deinde primicerio suo paterno medium romanati. Fratribus minoribus medium romanatum, monasterio S. Michaelis dimissit partem terrarum suarum de Dondrugo et totum lectum suum. Item tertiam partem totius vini et bladi de praesenti anno et vestes suas sive indumenta, ut Dominica filia sua distribuat pro anima sua. Bonae servitrici suae reliquit uuum cogcium 1. feltrum, 1. galiciam, 1. vegeticlam. Brattae filio suo decem romanatos. Dominicae filiae suae dimissit omnes vestes et lectos suos et omnes colonos et portiones suas et fecit illam procuratricem et fideicommissariam suam. Res quas dedit ...borae quondam filiae suae remaneant penes virum eius Dessa. Actum coram ...rea primicerio Veglensi et coram testibus magistro Luciano, Georgio de ...o, Johanne filio Stasie de Tukero. Petrus diaconus et notarius scripsit.

... collectione Accademiae scientiarum Zagrab.

...XLV. *1271. 24. Septembris.* Stephanus V. rex notum facit, quod cum ...is ecclesiae Zagrab. per continuas vexationes et descesus multiplices

atrociter aggravatus fuerit, recepit eandem ecclesiam in suam protectionem, confirmavit ejus jura et libertates antiquas, et concessit quod nullus neque magnus neque parvus, neque baro nec inferior, super populos ipsius ecclesiae descensus facere praesumat violentos, nec aliquas molestias facere audeat. Datum per manus magistri Benedicti Orodiensis praepositi et aulae vicecancellari. Existentibus Philippo archiepiscopo Strigoniensi et Johanne Spalatensi, Timotheo episc. Zagrab. Joachimo bano totius Slavoniae, Laurentio bano de Sevrino et comite de Doboka. Ponych bano et comite Zaladiensi.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 159.

MXLVI. *1271.* Stephanus V. rex manifestat, quod comes Gaban (Jochan) filius comitis Widonis de Vegla de Wynodol et de Modrus pro se et pro patre suo veniens ad eius praesentiam, obtulit litteras communitatis de civitate Seniensi super concordi electione potestariae ipsius civitatis de persona dicti comitis Wydonis confectas, supplicans, ut ipsam electionem ratificare vellet. Rex attendens meritoria obsequia dicti Wydonis et Gaban et filiorum suorum, memoratam electionem confirmat. Datum per manus magistri Benedicti Orodiensis praepositi, aulae vicecancellarii.

Fejer: Cod. dipl. T. V. vol. I. 107.

MXLVII. *1271.* Stephanus V. rex manifestat, quod cum homines in possessionibus Alexandri et Demetrii filiorum Demetrii comitis ultra Drawam existentes, collectam septem denariorum a tempore Belae regis editam et indictam ratione lucri camerae, et nullam aliam exactionem, licet minimam, quae cum facta fuerit et indicta per totam terram illam ex indulto eiusdem regis, nunquam solvissent, nec etiam primitus solvere debuissent, petiverunt igitur regem, quatenus supradictis eandem gratiam sibi et eorum populis factam ratificare et privilegio confirmare dignaretur. Rex attendens eorum laudabilia servitia, ratificavit ordinationem sui patris, quod populi ipsorum nec ad septem denariorum collectam solvendam nec ad alias exactiones dandas aliqualiter compellantur sed ab his sint perpetuo liberi et exempti. Datum per manus Benedicti praep. Orodiensis aulae vicecancellarii. Existentibus inter caeteros magnatibus et praelatis Johanne Spalatensi archiepiscopo, Joachimo bano totius Slavoniae, Petro magistro Dapiferorum comite de Geychke (Gaška), Ponich bano, comite Zaladiensi etc.

Fejer: Codex dipl. T. V. vol. I. p. 150.

MXLVIII. *1271.* Stephanus V. rex collationales Colomani ducis totius Slavoniae a. 1240. hospitibus de Petrina datas per Belam IV. a. 1242. confirmatas innovat, ac favore hoc, ut iidem negotia sua iuxta morem aliorum hospitum regalium hactenus observatum, per juramentum debeant legitime terminari, auget.

Fejer: Cod. dipl. V. vol. II. p. 172.

MXLIX. *1271.* Capitulum Chasmensis ecclesiae significat, quod constitutis ab una parte Voysa et Marizlov filiis Berivoy, ab altera vero En[illegible] parvo praedialibus de Gresenche, iidem filii Berivoy particulam terrae eo[illegible] pro quinque marcis dicto Endrey vendidissent. Meta terrae incipit de t[illegible] filiorum Kuchk in rivo. Inde per vallem exit ad viam, inde ad magnam [illegible] inde per varias metas arboreas ad priorem.

Cod. dip. patrius VII. p. 133. Ex actis comitum Erdödy Galgozam a

ML. *1271.* Capitulum Chasmensis ecclesiae significat, quod constitutis coram eo ab una parte Petrin filio Petri, Chema filio Zeoyk, Mathaei, Sank, Ginse, Gardoka filio Ginka, Wizlov, Moycho filio Moychin, Czerniglav filio Nekemir, Mark filio Boner de genere Buchka; ab altera autem Mirse filio Destyn, idem Petrin et alii socii terram suam et communem, vicinam et fere circumdatam cum terra Mirse pro decem marcis et tribus pensis confessi sunt se vendidisse. Cuius terrae meta incipit ab occidente in vicinitate terrae Mirse inde cadit in Zuhodol, intrat in aquam Rogozna, inde ad molendinum, inde in magno spacio ad terram Markus filii Tuol a meridie terrae Wizlov et Czernoglav, per varias metas ad ripam Wrbona ad priorem.
Ex archivo camerali Budensi. Wenzel: Cod. dipl. Arpad. VIII. 357.

MLI. *In* Senia *ante ecclesiam S. Joannis Bapt. 1271.* Jacobus vicepotestas, iudicesque, consiliarii et tota comunitas Sceniensis significant, quod cum frater Henricus monachus Toplicensis, electus eiusdem civitatis, veniens in ipsam civitatem vice et nomine abbatis de Toplica, litteras magistri Petri archidiaconi Zagrab. praesentavit, quod domus suas, quas dominus Belzaninus in dicta civitate ab eodem Petro tenebat, ad manus abbatis deberet assignare. Qui B. domus praedictas eidem H. sine contradictione assignavit.
Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 160.

MLII. Bichigii. *1271.* Jacobus maior villae et tota communitas civitatis de Bihig notum facit, quod cum patre Mathaeo abbate de Toplica talem ordinaverunt compositionem, ut ipse nullum de eorum jobagionibus de Velicho ad suum districtum de Crala recipiat, et illi e converso nullum de Crala ad districtum de Veliko assummere praesumant.
Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 160.

MLIII. Tragurii. *1272. 7. Jannuarii.* Comes Stepicius de Ceptina et sui consanguinei Vulcepta, filius Previslavi et Predislavus, filius Qualimere de Ceptina ex una parte, et Elias filius Radovani, Volcheuza de Sibenico, nomine communitatis Sibenici, et Dessa Amblasii, Luca Petri et Lomprus Jacobi iudices civitatis Tragurii nomine communis Traguriensis ex altera, ad talem concordiam pervenerunt: Quod si aliquis de Ceptina damnum dederit alicui de Tragurio vel de Sibenico et eum percusserit aut sanguinem fuderit, teneatur dictum damnum emendare et si non poterit, tradatur personaliter illi cui damnum fecerit aut quem percusserit et e converso Tragurinus vel Sibinicensis Cetinensi homini. Et si aliquis inventus fuerit postea aliquo tempore, quod malitiose dixerit et petierit quod petiit, teneatur solvere duplum de eo, quod accepit pro damno illi, a quo accepit emendam damni. Haec omnes ad invicem alter altri promiserunt et corporaliter iuraverunt rata habere.

Eadem die Stepcus filius Stancii et Joannes filius Bogdani, iudices de Chlissza, ex una parte pro sua communitate et Elias filiis Radovani et Vol- [illegible] de Scibenico pro sua communitate et iudices Tragurienses nomine [illegible] ommunitatis ex altera parte, ad idem pactum ut supra consenserunt. [illegible] entibus Zancia Casotti, Marino de Casariza, Georgeo de Caga, Mauro [illegible], et Duymo Domiche et aliis testibus, et Stephano Marini Ruge exa- [illegible] e.
[illegible] s: Mem. di Trau p. 86.

MLIV. *In* **Brochina.** *1272. 9.* ***Februarii.*** Hodus comes Zagrabiensis notum facit, quod constitutis in eius praesentia ab una parte comite Perincholo de monte Grech et ab altera Guerd filio Priba, Vezelk et Diminsa, filiis Herman de Brochina, idem Gverd cum sociis confessi sunt se unam particulam terrae in Pribirag iuxta terram Perincholi comitis et Martini filii Martini positam se vendidisse pro septem marcis denariorum Zagrabiensium, quorum singulae quinque pensae marcam tunc temporis faciebant. Astiterunt commetanei terrae Martinus filius Martini, Marc filius Marci, Bogdan, Gordosa cum suis proximis, Dedesa, Godemer, Petk, cum suis proximis de Jarmanichi, Obrad, Maradek, Nicolaus filius Dragan cum suis proximis de Grach (Gradec), Odola, Wlkoy, Radauan, Mladoy, Nadeck cum suis proximis, Draghin, Varatk cum suis proximis Achibil, Wlchihna cum suis proximis, Hemetk, Wlkina cum suis proximis de Lonotichi, Gurg, Stoizlav, Benedictus cum suis proximis de Melinche qui venditionem unanimiter admiserunt. Meta incipit in fluvio Pribiray et vadit per varias metas terreas.

Ex archivo camerali Budensi. Cod. dipl. Arpad. VIII. p. 412.

MLV. **Venetiis.** *1272. 11. Februarii.* Conceditur per consilium majus ut una galea hominibus Ragusii, una communitati de Arbe et una comitibus Veglae vendi possit.

Ljubić: Mon. I.

MLVI. **Venetiis.** *1272. 20. Februarii.* Laurentius Teupolo, dux Venetiarum scribit Rectoribus et universitati civitatis Traguriensis cum nobilem N. in comitem Curzurae et Meletae praesentialiter dirigat, requirit idem dux et consilium quatenus eundem nobilem et homines eius recommendatos habeant, et eis favorem suum et auxilium impendant.

Lucius: Mem. di Trau p. 108.

MLVII. *1272. 26. Februarii.* Stephanus V. rex confert comiti Michaeli filio Andreae in praemium multorum servitiorum et specialiter quod in bello Erney bani dum ille cum Henrico palatino regem interficere cupiebat, in medias acies hostium se immiserit et victoriam habuerit, aliquas possessiones Simoni genero Bank bani ademptas, inter caetera Lasponya circa Tytiam fluvium, quam Banch bano pretio comparaverat et cum filia sua Simoni genero suo donaverat.

Fejer: Cod dipl. T. VII. vol. II. p. 19.

MLVIII. *1272. 27. Februarii.* Capitulum ecclesiae Zagrabiensis notificat, quod constitutis ab una parte Petro archidiacono cathedrali et ab altera David filio Pousa de vico eorum, idem David molendinum suum in fluvio supra civitatem inter molendina capituli et filiorum Isaak situm, quod sibi in concambium dimidii molendini sui sub ecclesia B. Virginis sub monte Gr... a praedicto magistro Petro provenerat, confessus est se vendidisse eidem P... pro 50 pensis denariorum banalium, quorum singulae quinque pensae mar... tunc temporis faciebant.

Tkalčić: Mon. Hist. T. I. p. 161.

MLIX. *Apud urbem veterem. 1272. 11. Martii.* Georgius X. papa mandat episcopo Zagrabiensi ut indagat de moribus cleri sui et ad concilium universale referat.
Theiner: Mon. vet. Hung. T. I. p. 294.

MLX. **Budae.** *1272. 20. Martii.* Capitulum Budensis ecclesiae ad petitionem viri nobilis Petri filii de Zonuk de gener Zovnuk exmittit tres canononicos suos, pro ratificando testamento eiusdem Petri, qui terras suas Zederkyn iuxta pontem Namya cum ecclesia S. Crucis ibidem aedificata, in comitatu Barania et Zamaria prope aquam Drawa in superiori villae Hagmas in comitatu Walkow cum omnibus pertinentiis et aquis legavit ecclesiae S. Mariae de Insula pro remidio animae suae. Insuper servos suos Pentyk, Jacobum, Blasium et Margaritham ancillam perpetua libertate investivit. Hanc dispositionem Petri de Zederkin confirmavit etiam Stephanus rex eodem anno.
Fejer: Cod. dipl. R. V. vol. I. p. 188, 189.

MLXI. *1272. 14. Aprilis.* Capitulum ecclesiae Albensis notum facit, quod magister Johannes thesaurarius Zagrabiensis ecclesiae litteras regis Stephani exhibuit, quibus eis mandat, quatenus transumpta privilegiorum Timothaei episcopi Zagrabiensi, sigillo autentico assignare debeat.
Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 161.

MLXII. *1272. 28. Aprilis.* Stephanus V. rex notificat, quod cum nobiles viri N. de N. filii N. bani bona in pueritia, meliori in adolescentia, et optima in iuventute virtute fulgentes Belae regi patri suo in diversis expeditionibus laudabilem semper impendissent famulatum et post obitum regis contra Ottocarum regem fidelia praestiterunt servitia. Praeterea cum Henricus banus filius Henrici, deserta patria et proditis castris ad praenotatum regem se transtulisset, ad expugnandum ipsius castrum Kuzeg destinati, per ipsorum militiam recuperatum est idem castrum, quocirca eis rex contulit quandam vacuam terram comitatus Castriferrei. Existentibus Joh. archiepiscopo Spalat., Timotheo episcopo Zagrab., Joachimo bano totius Slav., Ponich bano comite Saladiensi.
Fejer: Cod. dipl. T. V. vol. I. p. 234.

MLXIII. **Zagrabiae.** *1272. 29. Maii.* Stephanus V. rex confirmat ad petitionem Moysis palatini et comitis Soproniensis donationem possessionum sororibus de insula B. M. V. factam per eum, ratione sororis et duarum filiarum suarum inter ipsas sorores existentium.
Fejer: Cod. dipl. T. V. vol. I. p. 251.

MLXIV. **Toplicae.** *1272. 8. Junii.* Stephanus V. rex manifestat, quod in baronum suorum praesentia iudicans in Toplica, edicto praemisso publico, ut omnes causatores eo pro tribunali sedente adesse deberent peremptorie tunc ...es Matyn, Petrus et Johannes filii Hetynk ad regis accedentes praesen... foro instante iudiciali proposuerint, se super terra Kaztanicha per fratrem ...agistrum domus militiae Templi per Ungariam et Slavoniam in iudi... evocatos, exhibentes privilegium patris regis super ipsa terra confectum, ...lantes ut idem confirmaret (vide priv. a. 1258); quam petitionem rex ...ens, dictum privilegium confirmavit, per manus magistri Benedicti Oro-

diensis praepositi, aulae vicecancellarii. Existentibus Philipo Strigoniensi et Johanne Spalat. archiepiscopis. Timotheo Zagrabiensi episcopo, Nicolao iudice curiae, comite Simigiensi. Joachimo bano totius Slavoniae, Petro magistro Dapiferorum comite de Gvechke, Paulo bano comite Bachiniensi, Ponich bano comite Zaladiensi.

In archivo camerali Budensi. Wensel: Cod. dipl. Arpad. T. VIII. p. 384.

MLXV. *In partibus Slavoniae apud* **Toplicam**. *1272. 8. Junii.* Stephanus V. rex confirmat ecclesiae Vesprimiensi possessionem Chycho in valle Niveg sitam a Bela IV. rege eidem ecclesiae donatam.

Fejer: Cod. dipl. T. VII. vol. II. p. 18.

MLXVI. **Spalati.** *1272. 14. Junii.* Regnante Stephano rege, tempore Joannis archiepiscopi Spalatensis, Joachini Pectari, bani Slavoniae, et comitis Vulchetae potestatis, Dobri Duscizzae, Vulcinae Tresae, iudicum. Praedictus archiepiscopus notificat, quod suscepta regiminis cura dolens repererit ecclesiam Spalatensem de sua antiqua dignitate multis modis spoliatam et suis juribus destitutam esse. Percepit etiam ab ipso primordio sui adventus provinciam Likam ad praefatam sedem Spalat. pertinuisse, ideoque cum consilio et consensu capituli dictam provinciam ad jus et proprietatem beati Domnii resumere volens, domino regi contra Stephanum episcopum Nonensem graves quaerimonias faciendo ipsum in causam coram rege attraxit. Cumque negotium diu inter eos verteretur, supplicavit Nonensis episcopus ut sibi misericorditer justitiam declararet. Quapropter archiepiscopus et capitulum cupientes jus ecclesiae Nonensis conservare, habito consilio cum sapientibus et religiosis viris deliberarunt praedictam provintiam Lika cum omnibus suis juribus et pertinentiis, salvo visitationis officio, Stephano nonensi episcopo et suis successoribus pacifice possidendam relinquere. Praesentibus nobilibus viris Martino Grisogoni, Josepho Petri et Martino Simeonis. Lucas canonicus et notarius Spalat. scripsit.

Farlati: Illyr. sacr. T. III. p. 285.

MLXVII. *1272. 16. Junii.* Stephanus V. rex confirmat litteras Stephani bani pro quodam nobili Perugh de generatione Boith, nobilis de Tetachich, de Lica. Existentibus Joanne Spalat. archiepiscopo, Timothae Zagrab. episcopo, Joachimo bano Slavoniae.

Ex transumpto Sigismundi regis. Marcellovich.

MLXVIII. *1272. 17. Junii.* Stephanus V. rex ad instantiam Timothei episcopi Zagrab. ut privilegium Andreae II. regis sub aurea bulla obtentum, et confirmatorium Belae IV. regis super immunitate libertatis ecclesiae Zagrab. dignaretur aureae bullae munimire roborari; annuens petitioni memorata privilegia sua aurea bulla roborando, ipsi Zagrab. ecclesiae, praesertim ob devotionem S. regis Ladislai, qui eliminatis gentilitatis erroribus in ducatu S[lavoniae], Zagrabiensis ecclesiae instructor sanctissimus extitit et fundator; tendens porro Timothei episcopi devotionem, qui opere mirifico et plurim[um] sumptuoso quasi dissolutam in sui corpore a primo fundamento ipsam Zagr[abiensem] ecclesiam reparavit, mandat cuiquiam bano, etiam de stirpe regia desc[en]denti, vel cuilibet comiti, iudici etc. ne auderent populos ecclesiae Z...

in aliqua causa judicare vel jurisdictionem aliquam sibi vendicare. Datum per manus Stephani, archiepiscopi Colocensis aulae summi cancellarii. Existentibus Johanne de generatione Buzad Spalatensi archiepiscopo, Timotheo Zagrab. episcopo, Joachimo bano totius Slavoniae, Anselmo comite de Kewe et de Crasu, Rolando bano perpetuo comite de Kemluk, Paulo bano comite Bachiensi, Ernerio bano comite Vorosdiensi, Ponich bano comite Zaladiensi, Petro magistro dapiferorum et comite de Guetke.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 162.

MLXIX. *1272. 24. Junii.* Stephanus V. rex notificat, quod cum statim post eius coronationem inter fratrem Joannem de genere Buzad archiep. Spalat ab una et Stephanum episc. Nonensem ab altera super provincia de Lica et eius decimatione seu iuribus, fuisset gravis materia questionis coram rege suscitata, tandem idem episcopus nonensis exhibuit privilegiales litteras eiusdem archiep. Spalat. et capituli sui, super decisione quaestionis huius datas, petens ut eum et ecclesiam nonensem in suo iure conservare et id quod circa decisionem questionis factum est, ratum habere dignaretur. Quarum litterarum de dato 14. Junii 1272 tenor fuit, quod temporibus Joannis archiepiscopi Spalat. Joachim Pectari bani Slavoniae, comitis Vulchetae potestatis, Dobri Dussizae, Vulcinae Fresae iudicum, idem archiepiscopus et capitulum Spalatense confessi sunt Licam pertinere ad dioecesim Nonensem, salvo jure visitationis. Rex itaque iam ex forma litterarum edoctus, quam etiam per testimonium Rolandi bani aliorumque nobilium et ex serie instrumentorum Nonensis ecclesiae informatus, quod provincia de Lica et eius decimatio nunquam ad Spalatensem ecclesiam sed semper ad nonensem pertinuerit, litteras supradictas ratas habuit. Datum per manus magistri praepositi Orodiensis aulae vicecancellarii. Existente Joachino bano totius Slavoniae, Paulo bano comite Biachiensi.

Farlati: Illyr. sacr. T. III. p. 286.

MLXX. *1272.* Stephanus V. rex notificat, quod cum Nicolaus comes de Blagay multa servitia patri ejus et sibi, cum in Styria fuisset, impendisset et post mortem patris sui (regis Belae IV.) in guerra quam cum rege Boemorum habuit, fidelitates et servitia cumulavit, hominibus de Styria qui confinia regni invadebant, strenue resistendo. Demum cum inter ipsum regem et Boemos treugae et concordiae fuissent ordinatae, rex Boemorum praedictum comitem Nicolaum suis castris ac possessionibus spoliavit universis, quae in Styria possidebat. In recompensationem itaque sui fidelissimi famulatus eidem comiti villam Zamobor in Slavonia existentem, cum tributo, utilitatibus et pertinentiis universis contulit, et eandem per Iwachinum banum totius Slavoniae assignari fecit. — Datum per manus Benedicti Orodiensis ecclesiae [illegible]ositi et aulae vicecancellarii. Existentibus inter caeteros praelatos et [illegible]ates: Johanne archiepiscopo Spalatensi, Thymoteo episcopo Zagrabiensi, [illegible]o iudice curiae et comite Symigiensi, Joachimo bano totius Slavo[illegible] Laurentio bano de Zeuerino comite de Doboka, Petro magistro dapi[illegible] comite de Guechke, Paulo bano et Ponych bano comite Zaladiensi.

[illegible]. *membr. in archivo comitis Lud. Blagay. N. 13.*

MLXXI. *1272.* Stephanus V. rex notificat, qualiter magister Buza quondam cantor Zagrab. ecclesiae cum adhuc viveret, decrevit ut singulis diebus in honorem B. M. Virginis, circa crepusculum diei, in cathedrali ecclesia Zagrab. missa indesinenter debeat decantari, sicut etiam eiusdem missae B. V. in eadem ecclesia celebris habebatur, ad hoc exercendum duobus sacerdotibus institutis, quibus ad sustentationem contulit quoddam praedium ad Othok vicinum prope fluvium Sawa. Contulit etiam duos servos Budulo et Ochuz cum matre eorundem. Item unam vineam in Jelseuch intra territorium capituli Zagrab., quam collationem rex confirmat. Datum per manus magistri Benedicti praepositi orodiensis aulae vicecancellarii. Existentibus Philippo Strigoniensi, Stephano colocensi aulae cancellario et Johanne Spalatensi archiepiscopis, Timotheo Zagrab episc. Joachimo bano totius Slavoniae, Petro magistro dapiferorum comite de Guerche, Paulo bano comite Bathyensi, Ponych bano comite Zaladiensi.
Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 164.

MLXXII. *1272.* Stephanus V. rex significat, quod inter patrem Philippum archiepiscopum Strigoniensem ex una parte, et inter Lorandum banum cui collectam regiam septem denariorum ultra Dravam pro lucro camerae rex donavit, super decima ipsius collectae orta coram rege materia questionis, ipso archiepiscopo vendicante decimas ex ipsa sibi et ecclesiae suae debitas tum ex privilegio, tum ex antiqua consvetudine cuius non extat memoria. In contrario autem Lorando negante et asseverante, de collecta lucri camerae ultra Dravam nusquam archiepiscopum Strigoniensem percepisse decimam. E contrario demonstravit archiepiscopus quod ei decima per totum regnum debebatur, quae ei etiam per litteras papales et genitoris regis Belae IV. confirmatae fuerunt. Quocirca rex ipsi Lorando bano et omnibus quibus dicta collecta in futurum donaretur silentium perpetuum imposuit adiudicans ipsas decimas lucri camerae ultra Drawam archiepiscopo Strigoniensi et ejus ecclesiae.
Fejer: Cod. dipl. V. vol. I. p. 251.

MLXXIII. *1272.* Stephanus V. rex notificat, quod Stanisk filius Varacysk jobagio castri Zagrabiensis cum sua generatione ad regis accedens praesentiam exhibuisset litteras privilegiales Joachimi bani totius Slavoniae super libertate sua et suorum cognatorum supplicando ut eas confirmare dignaretur. In litteris autem bani continebatur, quod cum idem Stanysk et tota sua generatio casualiter in praesentia Belae ducis fel. memoriae astarent super quoddam negotio tractaturi, per offendiosam et ineptam responsionem unius ex ipsis, in delaturam lignorum, seu ligniferos conditionarios incidissent et exinde in castrenses idem dux Bela eos redegisset. Postmodum cum scita veritate expertus voluisset ipsos in jobagionatum castri Zagrab. transferre, prout primum fuisse dicebantur, sed duce de medio sublato, den ad petitionem eorum commiserans eis banus, exaudivit Thimotheum episco Zagrab. capitulum ejusdem loci, M. abbatem Toplicensem, magistros prae tores Templariorum et Hospitaliorum, nobilesque regni: Iwan comitem, fil Treylay (Iroslai), Lucam, Wyd, Mathaeum et Petrum, filios Endre, Martin Petrum filios Herenk, Mortun, Cuchnik, Damianum et Cybrianum de ge Atha (Agha); jobagiones vero castri Zagrab.: Nengrag (Nedrag), Wydo

Jaram, Iwan, Welizlaum, Eados, Mikus, Endre, Moloynam, Weysnam, Ladislaum, Endrech, Obulganid, Ladislaum, Waratin, Mark, Prodan, Myren, Wydevch, Paulum filium Oporych, Wlkotam, Desce, Mosen, Paulum comitem terrestrem, Lack, Petres, Petrisaum et alios jobagiones castri Zagrab. quam plures. Item Petres comitem filium Petryla, Moysan, Chornog et Radoy, Ivankam comites, utrosque Ydkm, Danus, Mark et Radovanum. Item Petres, Mark et Mork, jobagiones castri Okluch. Item Eliam, Zloynam, Zaladinum jobagiones castri de Podgorya; Jurk et generationem suam de Blyna; Poursen et generationem suam, Baboneg comitem, Farcasium filium Jelenk, Huec comitem, Jordan comitem, Bodoney, Stanislaum et Jaan villicum de Gora, ac universos nobiles regni, prout constitit. Item Stanyk, Wolthuk, Bosk filios Waratisk, Benk filium Prek, Dragozlaum filium Gudizlai, Moak filium Dragavani, Gordinam filium Drasyle, Pornos filium Stank, Zlobb, Volkosa ac totam generationem eorum, qui omnes attestarunt, quod iidem petitores semper fuerint jobagiones castri Zagrabiensis a suis progenitoribus. Quibus auditis concessit banus ut ipsi et eorum successores titulo jobagionatus castri Zagrabiensis pacifice et perpetuo sicut antea perfruantur. Datum Biszeg, 24. Augusti 1271. Quam sententiam rex confirmat. Existentibus Johanne Spalatensi archiepiscopo, Tymotheo Zagrabiensi episcopo, Joachimo bano totius Slavoniae, Petro magistro dapiferorum comite de Gecke, Paulo bano comite Bachiensi, Ponich bano comite Zaladiensi.

Fejer: Cod. dipl. T. V. vol. II. p. 196.

MLXXIV. *1272.* Stephanus V. rex notificat, quod cum nobiles viri comes Dominicus et magister Michael filii comitis Petri de genere Chak, primo cum esset in persecutione suorum infidelium in Fekete Holm fortiter dimicando contra hostes ipse Michael mortale vulnus excepit. Item secundo in Ilsuascegd idem Michael plura et gravissima vulnera accepisset. Item tertio post obitum patris Belae regis, in conflictu regis Boemiae iuxta fluvium Rabcha dictus Michael in area certaminis multiplices plagas sustulit. Nec hoc praetermittendo, quod cum Vros rex Serviae pro contumacia suae ignorantiae et propter devastationem terrae de Macho contra Belam regem insurgens in suo conflictu fuerat devictus, extitit et captivatus. In quo bello idem Michael honestos captivos captivasset, et diversas crudeles plagas super se assumpsisset. Rex igitur confert dictis fratribus villam Korusd. Existentibus Johanne archiepiscopo Spalat., Timotheo episcopo Zagrab., Moys bano totius Slavoniae, comite Sopronensi, Ponich bano comite Zaladiensi.

Fejer: Cod. dipl. T. V. vol. II. p. 238.

MLXXV. *1272.* Stephanus V. rex notificat, quod Lucas, Wyd, Mathaeus et Petrus filii Endre comit. ei conquerendo retulerint, quod Stephanus quondam us Slavoniae, particulam terrae eorum haereditariae Odra vocatae ad s aratri et dimidium deputatam, et quandam insulam de quadam terra m falcatam, Conschan vocatam, ad unum aratrum sufficientem, Prelocam :upatam, ab eis allienasset; petierunt itaque ut eis easdem reddere dignar. Rex censens petitionem hanc legitimam atque justam fore, eisdem Endre comitis restituit. Datum per manus magistri Benedicti Orodiensis ...iti aulae vicecancellarii. Existentibus Johanne archiepiscopo Spala-

tensi, Timotheo episcopo Zagrabiensi, Henrico bano totius Slavoniae, Egidio bano de Machov, Paulo bano de Zeurino.

Ex actis per banum Khuen-Hedervary ex regni archivo ablatis N. R. A. Fasc. 135. N. 19.

MLXXVI. **Tragurii.** *1272. 15. Augusti.* Frater Simon de Tragurio de ordine Fr. Praedicatorum electus episcopus Tininiensis constituit et ordinavit Martinum canonicum S. Laurentii suum procuratorem et nuntium ad petendam confirmationem suae electionis coram venerabili archiepiscopo Spalatensi et aliis quibusdam personis. Actum in capite scalarum palatii d. comitis, praesentibus Casotto primicerio et Martino de Casarezza et Nicolao Longo testibus et Matheo Lucae examinatore.

Farlati: Illir. sacr. T. IV. p. 287.

MLXXVII. **Albae.** *1272. 24. Augusti.* Ladislaus IV. rex insinuat Traguriensibus quod sit regni sui diademate insignitus et coronatus. Regesque et principes regnorum circumquaque adiacentium sunt cum eo in bona pacis unione. Quare eis firmiter mandat, quatenus circa ea quae ipsum et Joachinum banum contingunt, tali fidelitate procedant, ut eos omni bono prosequare possit, sciat enim quod quamvis sit ad praesens in puerili aetate, tamen habet potestatem insurgentes contra eum potenter coercendi. Unde si aliquid infidelitatis in corda eorum ascendet, nec super aquis, nec in terris evadent manus eius. Vult etiam ut maiores ex eis veniant ad eum, sicut ad dominum suum naturalem festinanter sine aliquo timore.

Lucius: De regno Dalm. et Croat. Lib. IV. cap. IX.

MLXXVIII. *In insula* **Sat** . . . *1272. 20. Novembris.* Ladislaus IV. rex potestati et communi de Tragurio qui ei per nuntium suum Cosmam significaverint, quod debitam fidelitatem ei perfecte servare et in ea persistere perpetuo volunt, refert eis multas gratias, assecurando, quod eos in libertatibus et juribus eorum quae a sanctis progenitoribus tenuerunt, velit per omnia conservare.

Lucius: Mem. di Trau. p. 91.

MLXXIX. *1272. 2. Decembris.* Ladislaus IV. rex confirmat ordini fratrum Praemostratensium donationales avi sui Belae IV. regis monasterio b. Michaelis archangeli de insula Virginis Mariae (in Hungaria); ubi inter praelatos et proceres occurunt: Joannes archiepiscopus Spalatensis, Timothaeus episcopus Zagrabiensis, Rolandus palatinus, banus de Macho, Joachimus magister tavernicorum, Mathaeus banus totius Slavoniae, Henricus banus de Wozora et de Sol, Alexander iudex curiae et comes de Vrbaz, Paulus banus de Zeuriuo, Joannes comes Zaladiensis, Stephanus banus de Bozna, Gregorius banus de Kuche et de Boronch, Herbordus comes de Barana.

Fejer: Cod. dipl. T. V. vol. II. p. 56.

MLXXX. **Spalati.** *1272. 27. Decembris.* Saracenus episcopus Corbaviensis significat, quod de mandato Joannis archiepiscopi Spalatensis in monasterio metropolitano (ecclesia S. Domnii) Nicolaum electum Tyniensem sine ulla contradictione promovisset ad sacrum sacerdotis ordinem.

Farlati: Illir. sacr. T. IV. p. 187.

MLXXXI. **Spalati.** *1272. 24. Decembris.* **Sarachenus Corbaviensis et Dobrona Pharensis, episcopi significant, quod in festo natalis domini, praecipiente** Johanne **archiepiscopo Spalatensi metropolitano suo accedentes in Spalatum** Nicolaum canonice **electum et confirmatum, nullo contradicente in** episcopum Tiniensem **consecraverint.**
Farlati: Illir. sacr. T. IV. p. 288.

MLXXXII. **Spalati.** *1272. 25. Decembris.* **Capitulum ecclesiae Spalatensis** notum facit, quod defuncto **Ladislao episcopo Tiniensi, capitulum et plures** presbyteri et clerici **Tynienses cum multis nobilibus viris eiusdem episcopatus** ad sedem Spalatensem **accedentes, cum Nicolao eiusdem ecclesiae archidiacono** et suo electo, **electionem de ipso factam Joanni Spalatensi archiepiscopo** suo metropolitano **praesentassent, supplicantes ut ipsum confirmare** dignaretur. Archiepiscopus **habito consilio cum suo capitulo et clero, ipsum** electum confirmavit ad **petitionem regis et bani et postmodum in diaconum** et episcopum ordinavit **et in die nativitatis Domini consecravit, assistentibus** Saraceno Corbaviensi **episcopo et Dobrana pharensi.**
Farlati: Illir. sacr. T. IV. p. 288.

MLXXXIII. **Zagrabiae.** *1272. 25. Decembris.* **Mathaeus banus totius Sla**voniae significat, quod **constitutis coram eo Perchino comite ex una parte,** Poseil filio Mirozlai, Wlk **filio Wlkomeri, Widomerio filio Tezlai, Cohan filio** Perk et Dobrila filio **Vidizlai a parte altera, idem Poseil cum sociis suis** confessi sunt se **vendidisse triginta et duas dimensiones, quae vulgo vereten** dicuntur, de terra **Jarmanichi super fluvium Volauch iuxta metas populorum** de Gradich eidem Perchino **comiti iure perpetuo pro triginta duabus pensis** denariorum **Zagrabiensium.**
Ex archivo camerali Budensi. Wenzel: Cod. dipl. Arpad. VIII. 398.

MLXXXIV. *1272.* **Ladislaus IV. rex recensens praestita obsequia fratrum** Petri ac Mathaei de **genere Chak, avo, patrique suo temporibus exhibita,** praecipue cum Herney **banus et alii avi nostri (Belae regis) barones, persecu**tionis tempore (Belae **regis) contra patrem nostrum (Stephanum V.) domata** militia accessissent, idem **magister Petrus cum praefato fratre suo huius**modi praeveniens exercitum, **ipsum Ernei banum devictum in praelio capti**vavit, ubi ipse lethaliter **extitit sauciatus. Item in Ilsvazeg cum idem pater** noster contra Belam Ducem, **Prewcilinum, Henricum banum et alios avi nostri** adiutores et barones **conflictum haberet, idem magister Petrus, licet antea** transfossus lancea et **sectus gladio militare non valeret, mori tamen pro** patre nostro et nobis **elegit potius, quam ante consumationem relinquere** initiatum negotium **patris nostri, ubi coronam regni coelitus nobis per suc**cessionem traditam, in **persona patris nostri obtinuimus et recuperavimus** eiusdem mag. Petri **fidelitatem. In quo quidem conflictu, Bela duce effu**- ɔ et Prewcelino interfecto, **Henricus banus cum filiis et complicibus suis** titit captivatus. — **Demum in conflictu contra Ottocarum regem Boe**- e ad fluvium Rebucze **(Rabca) cum patri nostro felix cesserat victoria** n Petrus licet hinc inde **impugnaretur et pugnaret, Belam tamen ducem,** intimum patris nostri **defensorem et militem strenuum, ejus equo in** mortuo, ipse Petrus **de medio cunei per probitatem suam et virtutem**

propriam redemit et reduxit. — Inter praelatos et barones nominantur: Joannes archiepiscopus Spalat., Timotheus episcopus Zagrabiensis, Henricus, banus totius Slavoniae, Egidius banus de Macho et de Bozna, Ugrinus magister Agazorum et comes Syrmiensis, Paulus banus de Zeurino, Dedalus comes Zaladiensis.

Fejer: Cod. dipl. T. V. vol. II. p. 95.

MLXXXV. *1272.* Ladislaus IV. rex notificat, quod cives de monte Grech de Zagrabia petierint privilegium patris ejus Belae IV. regis bulla aurea roboratum confirmari, in quo eis terram Ambrosini duobus aratris sufficientem dimisit in perpetuum possidendam, quod rex lubens ratum habuit.

In archiv. Accad. Slav. merid.

MLXXXVI. *1272.* Ladislaus IV. rex scribit comiti Spalat. civitatis, quia eadem civitas ei semper fidelitatis opera exhibuit et quia ad eos propter variarum guerarum discrimina accedere nequit, quomodo intellexerit quod judices extraneos de aliis regnis recipere consvevissent, quod non est fidelitatis indicium. Quod etiam cives Tragurienses perturbant et quosdam ex sua communitate expulerunt. Quare eis mandat si eum naturalem dominum regem Hungariae et Croatiae cognoscunt, extunc iudices extraneos expellant, et de regno ejus fidelem pro Potestate assumant, et cives Tragurienses in aliquo non perturbant, praeterea quatuor meliores ex suis usque ad festum S. Michaelis ad eum transmittant, ut una cum ipsis de bono statu regni Croatiae ordinare possit.

Lucius: Mem. di Trau. p. 93.

MLXXXVII. *1272.* Ladislans IV. rex ad petitionem Narad filii Vojteh de villa Pyr in comitatu Hunthensi confirmat privilegium patris sui Belae IV. regis (de anno circiter 1250) concessum Woyteh filio Michaelis de villa Pyr in comitatu Huntensis, ob praestita servitia, cum regem tempore persecutionis Tartarorum articulo necessitatis compulso ad maritimas partes declinantem ubique secutus, ad mare procedentem et revertentem cum equis et armis suis coram oculis regis grata exhibuit servitia, pro quo servitio rex eum in numerum regalium servientium suorum recepit, eximens eum ab officio et conditione piscationis. Terram quoque Ivan servientis quinque aratrorum illi contulit.

Fejer: Cod. dipl. T. X. vol. III. p. 160–162.

MLXXXVIII. *1272.* Ladislaus IV. rex Hung., Dalm., Croat. notificat, quod cum ipse per apprehensionem quorundam baronum regni Hungariae in castro Kopurnycha (Koprivnica) detentus fuisset, comes Bachaler castellanus eiusdem castri, eo necessitatis tempore quo idem castrum ex praecepto regis patris sui multitudine exercituum circumvallabatur, effusione sui sanguinis, innumerabilia ei seruitia impendisset. In recompensationem igitur istorum servitiorum contulit ei rex terram Zarakad ad castrum Ferreum spectantem, ha prius consilio cum suis baronibus, Joachino bano, Laurentio palatino co Supruniensi, Irenaeo magistro tavernicorum, Ladislao comite Posonie Omodeo castri Ferrei comite et aliis omnibus. Datum per manus Nicolai p positi albensis aulae vicecancellarii.

Ex mea antiqua collectione.

MLXXXIX. *1272.* Mathaeus banus totius Slavoniae confirmat emptionem 32 mansionum terrae ad fluvium Wolauchy(e) iuxta metas populorum de Giridicha, factam a comite Perechhino de Pozal et eius congeneratione pro 32 pensis denariorum banalium.
Fejer: Cod. dipl. T. V. vol. 1. p. 278.

MXC. *1272.* Hodus comes Zagrabiensis testatur factam fuisse venditionem particulae terrae in Pribivach (Pribić) per nobiles de Brochina pro septem marcis denariorum Zagrabiensium comiti Perincholo.
Fejer: Cod. dipl. T. V. vol. I. p. 278.

MXCI. *Apud s. Clementem. 1272.* De consensu abbatis et totius conventus de Toplica reambulatur quaedam terra et renovantur antiqui termini et limites metarum, quarum prima incipit in fluvio Petrina sub grangia Machim vocata. Inde ascendendo per medium cuiusdam montis venit ad montem Gradech versus orientem. Deinde per varias antiquas metas versus meridiem ad metam s. Ladislai regis, abhinc flectitur ad quatuor fossata quae iacent iuxta viam. Inde ad Ponikeu ubi fluvius intrat terram, de cujus fontis capite descendit in Chudin. Questio etiam suborta super terris liberae villae de s. Clemente et abbate de Toplica, quae ita sopita est, ut dictus abbas pro bono pacis montem situm iuxta rivulum Wolovle ecclesiae N. reliquit pacifice; cuius metae vadunt iuxta rivulum et veniunt ad Calistam ubi dividitur terra adversae partis (capituli) Hrastoycha a terra abbatis.
Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 165.

MXCII. *1272.* Capitulum chasmensis ecclesiae significat, quod Egidius et Mike filii Moytun jobagiones castri de Izdench, Ambrosius et Nórsa fratres eorum vendidissent Eliae Saxoni ibidem filio Moytun partem terrae haereditariae pro viginti et octo marcis. Cujus meta incipit in magna Supluncha et vadit per varias metas ad rivum Cobila. Item per varias metas arboreas et terreas cadit per vallem ad rivulum Sydin. Vicinatur terrae Syrbuk, venit ad dumum avellanae et per rivulum Sidin ad magnum Supluncha ubi finitur.
Cod. dipl. patrius VI. p. 185. Ex archiv. comitum Erdődy ablatum ad Vörösvár.

MXCIII. Zagrabiae. *1273. 15. Januarii.* Capitulum ecclesiae zagrabiensis declarat, quod venientibus ab una parte Dobroteh filio Dobrozlov, Godedrag filio Radozlai, Bratylk filio Golob, Borizlov filio Dragozlo de Harapauch, pro se et tota generacione eorum, ab altera vero Zlobask, filio Gordos pro comite Stephano filio Stephani; iidem Dobroteh, Godedrag, Bratyk, Borizlaus et Rodoau, quandam particulam terrae Harapauch, terrae Radizlai fratris dicti comitis Stephani immediate adiacentem, confessi sunt se vendidisse praedicto comiti Stephano pro 70 pensis denariorum banalium, quorum singulae quinque pensae marcam tunc temporis faciebant. Inter metas terrae eiusdem occurrunt: fovea, ubi quidam rivus intrat sub terram, item caput putei in quo at fluvium Corona et vadit in aqua et pervenit supra ad terras dicti 'islai.
Memb. in archivo com. Lud. Blagay. N. 6. R. Lopašić.

MXCIV. Simigii *circa 1273. 26. Februarii.* Dyonisius (de Oklich) pala- et comes Simigiensis et Gregorius banus notificant, quod cum inter co-

mitem Joannem filium Isip ab una parte, et comitem Ochuz ex altera super facto terrae Chuna et destructione eiusdem, et comitis Joannis super terra sua Sur per ipsum comitem Ochuz facta non ut judices sed arbitri arbitraremur, idem comes Joannes asserebat quod comes Ochuz dictam terram Chuna detineret indebite occupatam, e converso respondit Ochuz, quod eam de praecepto reginae senioris sibi commissam tamquam protector detineret, ad quod judices adjudicarunt quod idem Ochuz dictum praeceptum producere debeat.

Wenzel: Cod. dipl. Arpad. IX. 48.

MXCV. *1273. 5. Martii.* Praepositus et capitulum Strigoniensis ecclesiae ad petitionem Jacobi praepositi ecclesiae Zagrabiensis privilegiales litteras Ladislai IV. regis de eodem anno transummunt.

Fejer: Cod. dipl. Hung. T. VII. vol. V. p. 390.

MXCVI. *Apud urbem veterem 1273. 11. Martii.* Gregorius X. papa mandat Quinqueecclesiensi et Zagrabiensi episcopis ut diligenter inquirant de iis quae in ecclesia correctionem exposcunt et ante tempus generalis concilii ad sedem romanam referant.

Fejer: Cod. dipl. T. V. vol. II. p. 66.

MXCVII. **Zagrabiae.** *1273. 20. Aprilis.* Mathaeus banus totius Slavoniae commendat memoriae, quod cum ille terram Dydichi emptitiam et terras cultas super terram castri Medwed detineri et prohiberi fecisset et alienari voluisset a civibus Grechensibus, iidem cives exhibuerunt privilegia ex quibus patuit quod in ius et proprietatem manus suas et potentiam extendisset civium dictorum, dimisit itaque eis dictam terram et vineas pacifice et perenniter possidere.

Arkiv za povjest Jugosl. III. p. 81.

MXCVIII. **Zagrabiae.** *1273. 20. Aprilis.* Matheus banus totius Slavoniae significat, quod in generali congregatione totius regni Slavoniae nobiles et jobagiones castrorum haec jura regni et banatus in scriptis exhibuissent: 1. Quod Pristaldum suum consanguineum vel cognatum aut servientem, vel suum parochialem sacerdotem pro testimonio recipere nullus possit. 2. Si citacio fiat in praesentiam bani, quindena diei citationis, si vero in praesentiam eius iudicum citatio debet pro termino ...... nari, et actor in primo citationis edicto in litteris iudicis suam exprimet actionem, ne locus fraudibus reservetur; et si conventus in primo non comparuerit termino, quadraginta denariorum judicio subjacebit, pro caeterorum vero obmissionibus terminorum consveta judicia regni solventur. Item 3. citatus in causa possessionis, furti, violentiae, homicidii, aut infidelitatis, si personaliter vel per hominem suum comparuerit, responsio peremptoria, sine judicii gravamine usque ad septimum terminum debeat prorogari, et in receptione cuiuslibet termini, quindecim dierum induciae observentur, vel pro septem edictis, quae legitime recipi possent unus terminus peremptorius assignetur; et si quis in praemissis c sibus in septimo termino non comparuerit, judex in octavo termino publi faciet proclamari: quod reus juri parere debeat, quare in prioribus termir non comparuerit, ostensurus iustam et legitimam rationem. Qui si etiam tr

se absentaverit, actor mittetur causa rei servandae in possessionem contumacis pro modo debiti, vel maleficii in litteris judicis declarati. Praeterea 4. Si quis pristaldo contradixerit vel maculam obiecerit falsitatis si ipsum legitime convincere non poterit, solvet pro judicio marcam unam. Item 5. Si quis pristaldum verberaverit, vel hominem capituli, datum pro testimonio, convictus tamen legitime poenae decem marcarum subiacebit. 6. Si quis autem in figura judicii litteris capituli vitium opposuerit falsitatis, et non convicerit regni legitimis documentis, decem marcarum poenam solvet. 7. Caeterum cum quis cum causa pecuniaria condempnatus, judici vel adversario suo usque ad secundum terminum satisfacere non curaverit, in tertio termino unus de judicibus per regnum constitutis ibit cum homine comitatus Zagrabiensis vel Crisiensis adhibito testimonio capituli Zagrabiensis vel Chasmensis, et de bonis seu rebus contumacis iuxta condignam aestimationem iustum exiget iudicatum. 8. In peculio autem petito magnae quantitatis, judices inspecta qualitate personarum secundum suam discretionem moderabuntur terminos pro solutionibus faciendis. 9. Item si quis alteri crimen obiecerit lesae Majestatis, vel dixerit quod falsam incudi faciat monetam, si convincere non poterit, poenam pati debeat talionis. 10. Statutum fuit etiam, si quis contra alterum in judicio proposuerit, quod in regno ducat vitam publice violentam, et non convicerit, secundum iuris processum solvet dimidii homicidii judicium, pensas scilicet sexaginta. 11. Si vero actor proposuerit contra reum quod ipse rerum suarum fur extiterit, sive latro, et legitime non convicerit, judicia duo solvet. 12. Si quis autem in judicio constitutus adversarium suum in praesentia judicis vituperaverit, judicium linguae solvet, scilicet viginti quinque pensas. 13. In minoribus autem causis convictus, solo judicio agravatur. 14. Si cui obiectum fuerit in judicio, quod super domum alterius manu venerit violenta, et non convicerit justitia mediante, judicium duplex solvet. 15. Adiectum fuit etiam praemissis, quod in quolibet genere actoris adiudicato ad duellum, sive sacramentum, si partes compositionem fecerint, judex ultra formam compositionis habitae, plus petere non valebit. 16. Item in omni causa, sive actor reo deferat, sive reus actori deferat sacramentum, judex inter ipsos duellum non possit judicare, sed per sacramentum causa debeat terminari, nisi partes examen duelli assumpserint spontanea voluntate. 17. Extitit etiam ordinatum, quod causa homicidii vel furti, si quis per sacramentum adiudicatum se purgabit, solvet purgationis denarios quadraginta, et etiam in causis vinearum ac molendinorum, si adiudicatum fuerit sacramentum, idem debet judicium observari. 18. Item in causa pecuniaria reus convictus nullatenus debet captivari, nisi pecunia vel possessione carere inventus fuerit manifeste. 19. In actione etiam furti sive violentiae, vel cuiuslibet maleficii, homo possessionatus, sine cautione fideiussoria iudicetur. 20. Item alter pro alterius delicto, sicut pater pro filio emancipato, vel e converso, aut frater pro fratre divisionis titulo separato, non debeat condepnari, nisi fuerint ...ii vel particpes criminis perpetrati. Sed quisque in bonis propriis et porcio- iuxta suum meritum aggravetur. 21. Item portio haereditaria, sine haerede ...atis, generationi suae debeat remanere. 22. Nec praetermitimus quod si ...icuius reambulatur, judex ad fructus vel utilitates eius non debebit mittere ... suas, donec causa inter partes fuerit fine debito terminata. 23. Item cum ...incursus vel exercitus venerit super regnum, aut dominus rex processerit

in expeditionem personaliter, tunc nobiles regni de Slavonia singuli et universi ire in exercitum tenebuntur, ita tamen, quod iidem cum baronibus quibus voluerint, exercituandi habebunt liberam facultatem. 24. Item super debitores Zalusinarum vel procurationum, aut descensuum, exhibita satisfactione, banus descensum facere non debet, nisi iusta causa regni et legitima imminente, et nobiles et jobagiones castrorum de descensibus bani debent usque octavas s. Martini modis omnibus expediri. 25. Item si quis in solvendo marturinas, collectam septem denariorum, judicia exercitualia, vel aliam collectam quam in regno fieri continget, seu judicia in quibus est convictus, contumax extiterit et rebellis, comes Zagrabiensis vel Crisiensis cum uno de cojudicibus sibi deputatis, ad exigendum procedet, assumpto secum testimonio capituli Zagrabiensis vel Chasmensis, pro eo, ne plus justo debito exigatur, et in processu suo super aliquem nobilem et jobagionem castri descensum facere non debebit, sed expensas quas fecerit in eundo, de bonis etiam recipiet contumacis. 26. Nobiles in Zagoria et aliis comitatibus consimilibus existentes, comiti parochiali descensum dare non tenentur, nec ejus adstare judicio; sed banus ejus judicabit pro tempore constitutus. 27. Collectores etiam marturinarum non cum pluribus procedere debeant nisi cum duodecim hominibus, habentes quatuordecim equos et non plures, quibusquidem de qualibet generatione pro victualibus administrari debeat ovis una, sex gallinae, anser unus, quatuor cubuli de vino, cum cubulo trium palmarum, duodecim cubuli de pabulo, cum cubulo quatuor palmarum et non ultra prout in privilegio regis Belae continetur. 28. Collectores autem septem denariorum vel judiciorum, exercitus, dimidietatem habebunt descensus memorati. 29. Collectores marturinarum in curiis nobilium vel jobagionum castri, domos aliquas aut domum villici vel preconis, molendina et stubas dicare non debeant ullo modo. 30. Villico etiam domus una in curia sua pro recipiendis hospitibus libera relinquatur. 31. Et talis habere debet villicum et praeconem, qui decem jobagiones possidet, et non infra. 32. Item aliqui commorantes super terris nobilium vel jobagionum castri, dicari non debent, sed jobagiones eorum, si quos habent: 33. Et quod omnia praemissa debito ordine observentur cum comite Zagrabiensi quatuor nobiles et duo jobagiones castri et totidem cum comite Crisiensi, quos regnum eligendos duxerit, judicabunt. Qui si omnes interesse non possent, tres vel duo iuxta comitem sufficiant ad judicum faciendum.

Ex autentico transumpto capituli Zagrab. de a. 1350. In archivo regni privilegia. Vide jura regni II. p. 3.

MXCIX. *1273. 30. Aprilis.* Christoforus et Vitus comites de Vrbaz, Bartholomaeus comes terrestris et caeteri judices nobilium videlicet Prichichna et Jacus significant, quod Hrovatin, Petrus et Blagoya filii Voyk ab una parte, ex altera vero Gregorius filius Chelk; idem Hrovatin cum fratribus confessi sunt possessionem suam haereditariam in Vrbaz, Lipye vocatam, se vendidisse pro quinquaginta marcis dicto Gregorio in perpetuum. Ad cuius possessionis videndam quantitatem missi sunt nobiles jobagiones castri [illegible] dihna: Grulich, Hodus, Wlkozlav, Georgius filius Radeyk et Zuil [illegible] etiam metas distinguerunt, quarum prima incipit a fluvio potok et [illegible] fluvium Ozornicha, transiens viam cadit in fluvium Lubna et exit ad [illegible] Mireni, pervenit ad lucum Raquitovech et venit ad fluvium Ozornicha [illegible] Obrov, inde ad lucum Hraztoueth, ad mlakam et per viam ad prim[illegible]

Ex archivo camerali Budensi. Wenzel: Cod. dipl. Arpad. IX.

MC. *1273. 23. Maii.* Ladislaus IV. rex laudando servitia Petri et Mathaei filiorum Mathaei de genere Chak, praestita ei et patri suo, commemorat inter caetera: cum Erney banus et alii avi regis barones, persecutionis tempore contra patrem ejusdem regis Ladislai armata militia accessissent, magister Petrus cum fratre suo huiusmodi praeveniens exercitum, ipsum Erney banum devictum in praelio captivavit, ubi ipse laetaliter extitit sauciatus. Item in Ilzvazeg cum idem pater regis contra Belam ducem Presocilinum, Henricum banum et alios ipsius avi sui adiutores et barones conflictum haberet, idem magister Petrus licet transfossus lancea et sectus gladio militare non valeret, mori tamen pro patre et ipso rege elegit potius quam relinquere initiatum negotium patris, ubi coronam regni coelitus ei per successionem traditam in persona patris sui obtinuit et recuperavit per eiusdem Petri fidelitatem. In quo conflictu Bela duce effugato et Prewcedlino interfecto, Henricus banus cum filiis et complicibus suis extitit captivatus. — Inter praelatos et barones regni occurunt: Joannes archiepiscopus Spalatensis, Thimotheus episcopus Zagrab., Henricus banus totius Slavoniae, Egidius banus de Machov et de Bozna, Ugrinus magister Agazonum et comes Simigiensis.

Wenzel: Cod. dipl. Arpad. IV. p. 23.

MCI. *1273. 29. Maii.* Ladislaus IV. rex notum facit, quod comes Ruh, qui primum Belae regi avo suo, postmodum patri ipsius cum suis servitiis placidum se reddidisset, post obitum eiusdem patris, ipsi regi cum magna societate et sumptu maximo servivisset. Et cum inter ipsum et Boemorum regem, prius patris sui nunc eius et regni hostem contra eundem regem generalem exercitum levasset, idem comes Ruh, licet tunc nullo honoris culmine esset sublimatus, venit ad exercitum regis, ducens secum potentes milites et in belli examine virtuosos. Rex igitur licet minor aetate cor tamen senile gerens, eidem Ruh in remunerationem suorum actuum commendabilium, nobilitavit praedia eius in Garig et in Guersence existentia, quae praedia licet a jobagionibus castri seu praedialibus emptionis titulo aut per modum cambii possiderat usque modo, ex nunc tamen in antea eadem praedia pure et simpliciter sine debito primae conditionis tam ipse quam haeredes teneant et possideant, sicut veri, primi et naturales Slavoniae nobiles suas possessiones possident et usque modo possederunt. Praedium autem sive possessio eiusdem Ruh comitis in comitatu de Guersenche existens, quam a Dezyno, Gumzina et Dionizio filiis Vecheren jobagionibus castri comparavit, Katynna nominatur. Item aliud quod habet in comitatu de Garig emptum a Martino filio Brezhaal jobagione dicti castri, Devche nuncupatur; item tertium in eodem comitatu de Garig cuius particulam a filiis Dyene comparavit, aliam vero a rege Bela pro meritis obtinuit, Polosnicha appellatur. Ut igitur idem Ruh eadem praedia a priori debito exempta, iuxta libertatem aliorum regni nobilium perpetuo possidere valeat, concessit ei litteras duplicis sigilli munimine roboratas. Datum per manus Benedicti Orodiensis praepositi. Existen[illegible] inter caeteros: Johanne archiepiscopo Spalatensi, Timotheo Zagrabiensi [illegible]opo, Herrico bano totius Slavoniae, Egidio bano de Machov, Vugrino [illegible]stro Agasonum comite Sirmiensi, Emerico comite Simigiensi, Dedalo [illegible]ensi.

[illegible]l. dipl. patrius. VII. p. 139. Ex croat. archivo com. Erdödy Galgocsam

MCII. *1273. 1. Junii.* Ladislaus IV. rex significat, quod Nicolao filio Tyba condam comite de Gversenche ab una parte, et Benedicto filio Martini ex altera coram eo constitutis, idem comes Nicolaus terram Peklen in comitatu de Guerzence, quae quondam fuerat Nicolai dicti Toldol, quam ipso sine haerede decedente idem comes ex collatione regia habuerat, confessus est se vendidisse praedicto Benedicto pro septuaginta marcis, sicut in patentibus litteris capituli Chasmensis patuit evidenter.
Wenzel: Cod. dipl. Arpad. T. IX. p. 32.

MCIII. Venetiis. *1273. 20. Junii.* Conceditur per majus consilium quod Rainerius de Varicasso (de Jadera) possit maritare unam suam filiam natam de una domina de Spalato cum uno de Sclavonia, cum conditione, quod de possessionibus quas habet pater in Jadra vel in districtu, filia sua nichil habere debeat neque possit. Eodem die capta pars: quod alicui de Jadra non possit concedi ullo modo ut parentellam sive matrimonium contrahat cum aliquo Sclavo secundum formam pacti Jadrae.
Ljubić: Mon. I. 106—107.

MCIV. *1273. 6. Julii.* Ladislaus IV. rex notum facit, quod nobilis vir Chepanus filius Kazmerii de genere Jak a primo iuventutis suae principio, avo et patri eiusdem regibus ac ei ipsi in continuo fideliter servivit, ex quibus servitiis memorat, quod quando pater regis propulsare volens iniuriam per Ottocarum regem finitimis partibus terrae suae irrogatam, cum Gregorium tunc magistrum tavernicorum reginae matris suae, Ponith banum Zaladiensem, Erney banum Worosdiensem, Dyonisium filium Georgii de Morovcha comites, nec non Chepanum filium Kazmerii una cum aliis nobilibus ad devastandam Styriam transmisisset, idem Chepanus sub castro Rudgney (Radgonj) quemdam militem strenuum deiecit et captivavit. Praeterea cum idem Boemorum rex ducens secum in auxilium principes totius Alemaniae fines regni Hungariae adiisset, Posonium et quaedam alia castra occupando, et pater regis contra eum exercitum levasset generalem, praefatus Chepanus apud Musunium et apud fluvium Rabche contra illius exercitum dimicans victoriosus extitit, laetalia vulnera sustinendo. Item cum Herricus banus totius Slavoniae post coronationem patris regis a domo regia segregatus, se ad praefatum Boemorum regem transtulisset, castra sua Kuzeg, Scentwyd, Zlavnuk et Perestyen manibus regis eiusdem assignando, ipse Chepanus in recuperatione castrorum ipsius Henrici gratum impendit fidelitatis obsequium, ita ut per ipsius et aliorum fidelium actus strenuos castra eius patri fuerunt restituta. Ad haec post decessum patris, cum Bohemorum rex autumans ipsum regem in aetate tenera constitutum non posse per fideles eius defensari, fines regni fecisset devastari, et ipse rex Mathaeum banum, Omodeum Castriferrei, magistrum Johannem Zaladiensem tunc comites et Nicolaum comitem de Zana et ipsum Chepanum contra Styriam misisset, ipse Chepanus sub castro F— stun per quemdam locum munitum prior ante alios in adversam aciem gressus quemdam ministerialem Styriae lancea propria deiecit et occidit, quibus servitiis, licet idem Chepanus esset ingenti remuneratiore confoven pro nunc tamen rex contulit immo restituit tanquam ius suum haereditari villam sancti Michaelis in confinio castri Ferrei cum quadam alia parva — Inceed vocata. Datum per manus Benedicti praepositi Orodiensis aul— -

cancellarii. Existentibus inter caeteros: Johanne archiepiscopo Spalatensi, Timotheo episcopo Zagrabiensi, Rolando palatino, Herrico bano totius Slavoniae, Egidio bano de Machov et de Bozna, Paulo bane de Zeurino, Joachino magistro tavarnicorum comite Posoniensi et de Plys, Moys comite Simigiensi, Dedalo comite Zaladiensi.

Ex archivo comitum Batthyani. Wenzel: Cod. dipl. Arpad. XII. 73. Cod. dipl. patrius II. p. 8.

MCV. *1273. 25. Augusti.* Capitulum ecclesiae Zagrabiensis declarat, quod Elias de Worosdino filius Martini Wolpot terram suam Polana usui septem aratrorum sufficientem, contiguam terrae episcopi, videlicet villae ecclesiae s. Mariae iuxta Worosdinum, cum omnibus pertinentiis, confessus est se vendidisse ex permissione Stephani comitis Worosdiensis, Timotheo episcopo Zagrabiensi pro 30 marcis denariorum, minus duabus marcis, quas se dixit recepisse et esse in sui redemptionem a Theutonicis persolutas.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 166.

MCVI. *1273. 29. Septemb.* Ladislaus IV. rex notificat, quod cum possessiones Dyonisii calvi, quae ad manus regias fuerant devolutae, Iwancae comiti bacciniferorum regis contulisset et factum hoc inquisitioni capituli Albensis ecclesiae commisisset; idem capitulum rescripsit, quod suum hominem cum homine regis Petro de Putul ad faciem loci miserit, qui eundem Ivancam in tota portione dicti Dyonisii in villis Gan, Poucha, Boldur et Meger rite statuissent. Datum per Benedictum praepositum Orodiensem, aulae vicecancellarius. Existentibus inter caeteros: Joanne Spalatensi archiepiscopo, Timotheo Zagrab. episcopo, Rolando palatino, Henrico bano totius Slavoniae, Jowachino magistro tavernicorum, Ugrino magistro agazonum et comite Sirmiensi, Dedalo comite Zaladiensi.

Tkalčić: Mon. Hist. T. I. p. 166.

MCVII. *1273. 5. Octob.* Ladislaus IV. rex notum facit, quod Timothaeus episcopus Zagrab. exhibuit privilegium Stephani regis, patris ejus, sub bulla aurea cum donationibus, libertatibus et exemptionibus quas ecclesia Zagrab. ex collatione praedecessorum regis possidere dinoscitur, petens id de novo confirmari, cui petitioni rex annuit et sigillo suo roboravit.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 168.

MCVIII. **Spalati.** *1273. 9. Novemb.* Regnante Ladislao IV. rege, temporibus Johannis archiepiscopi Spalatensis, Pauli de Bribirio comitis, Rogerii Luppi de Firmo potestatis ac Dragimani, Dobri Duscisae et Josephi Petri judicum, Marislava uxor quondam Michaelis Leonardi, spontanea voluntate dedit filiae suae Dabrae uxori Jacobi Andreae Petrici de Jadera, ipso Jacobo consentiente domum suam in civitate Jadrensi, cui adiacet domus Dami[illegible] Micullae atque totum suum Darrum quod habebat in territorio Jadre[illegible], sub existimatione ducentorum et sexaginta librarum denariorum venetic[illegible]n parvulorum. Testibus . . . liacocce, Leono et fratre Buccanocopli, Mi[illegible]le Laurentii, Simon Martini examinator, magister Franciscus anconitan[illegible]'palat. notarius scripsit.

[illegible] perg. in mea collectione.

XCIX. **Tragurii.** *1273. 15. Decembris.* Henricus natione Paduanus, episcopus Cephaloniae et Jacenti, positus in civitate Tragurii spontanea voluntate per sacramentum confessus fuit, quod omnia quae banus Stanoy et Sarcuenus cursarii de Almissio cum suis sociis sibi abstulerunt, fuerunt primo sua bona, absque rebus acceptis Alberigo notario Veneto, nuntio D. Mathaei Sanuto Veneti, quae eidem Alberto restitutae fuere, exceptis tribus . . . grossorum, qui fuerunt nauchlerii ligni. Qui episcopus omnes quietavit et absolvit de omnibus rebus sibi ablatis, promittens per sacramentum nec per se nec per aliam personam de rebus acceptis aliquid petere velle. Actum in ecclesia monasterii s. Joannis, praesentibus Gervasio archidiacono, Martino canonico, Valentino de Casarizza, Nicola Jacobi Vodovari et Lompre eius fratre, Duimo Domichae, Nicola Casizzae, Marino Mathaei, et Jacobo Andreae nuntio Zadrae testibus, Stephano Maximi Pugae examinatore.

Lucius: De regno Dalm. et Croat. Lib. IX. cap. IX.

MCX. *1273.* Ladislaus IV. rex notum facit, quod attendens eximias fidelitates et immensorum servitiorum obsequiosa merita Olivierii et Herbordi filiorum Gregorii quae iidem in diversis expeditionibus regni et specialiter in Teutonia sub castro Furustun cum Mattheo bano, comite Dionisio et comite Joanne filio Henrici bani, qui ibidem de mandato regio convastationes committebant, ubi etiam frater Oliverii et Herbardi Thomas viriliter dimicando fuit interemptus, laudabiliter impenderunt, quocirca iisdem quandam vacuam terram castri Zaladiensis ad usum trium aratrorum sufficientem super qua quondam Hegun et sui cognati castrenses Zaladienses residebant contulit et per Joanem tunc temporis comitem Zaladiensem introduci fecit. Datum per Benedictum praep. Orodiensem. Existentibus Joanne archiep. Spalatensi, Timotheo episc. Zagrab., Henrico bano totius Slavoniae, Joachino magistro tavarnicorum comite de Plys, Matheo bano iudice curiae, Moys comite Simigiensi, Dedalo comite Zaladiensi.

Wenzel: Cod. dipl. Arpad. IX. 27.

MCXI. *1273.* Ladizlaus IV. rex manifestat, quod magister Ochuz filius Buzad humiliter supplicavit ut illi donationem Stephani regis, patris ejus, super terra Palkuna in Zaladiensi comitatu in quam sub testimonio conventus monasterii s. Adriani de Zala per hominem suum Pous introductus fuerat, confirmaret; cujus petitioni rex annuit. Datum per manus mag. Benedicti praepositi Orodiensis aulae vicecancellarii. Existentibus inter caeteros Strigoniensi vacante, Spalatensi archiepiscopo Johanne, Herrico bano totius Slavoniae, Egidio bano de Machov et de Bozna, Iwachino magistro tavernicorum, Ugrino magistro Agazonum et comite Sirmiensi, Moys comite Simigiensi, Dedalo comite Zaladiensi.

Wenzel: Cod. dipl. Arpad. IX. p. 26.

MCXII. *1273.* Ladislaus IV. rex notificat, quod cum avus eius Bela r... strum quodam iuxta Zagrabiam, quod Medvedvar nuncupatur, tempore t... lationis Philippi tunc episcopi Zagrab. ad ecclesiam Strigoniensem, pro ... servando thesauro regio ad tempus ab ecclesia Zagrabiensi recepis... licet postmodum per banos et duces Slavoniae, eo quod dictum castr... confinio regni Slavoniae est constructum, guerra inter Stephan...

patrem suum, et regem Bohemorum perdurante, ad conservationem provinciae retentum fuisset; tamen quia pro certo constitit dictum castrum ex bonis et sumptibus ecclesiae Zagrabiensis per praefatum praelatum extructum fuisset, attendens etiam multimoda fidelia servitia moderni episcopi Timothei, praedictum castrum cum omnibus pertinentiis restituit episcopo et capitulo suae ecclesiae. Datum per manus magistri Benedicti Orodiensis praepositi aulae vicecancellarii. Existente inter caeteros magnates Henrico bano totius Slavoniae, Edigio bano de Machov et de Bozna, Paulo bano de Zeuriro, Ugrino magistro Agazonum et comite Sirmiensi.

Tkalčić: Mon. episc. Zagrab. I. p. 168.

MCXIII. *1273.* Ladislaus IV. rex notum facit, quod comes Ruh ad eius accedens praesentiam terram castri Simigiensis Decche (Devche) vocatam in Garig existentem, dicendo ipsam suae terrae immediate adiacere a rege sibi dari postulavit. Rex igitur mandavit capitulo Chasmensi ut de quantitate et qualitate terrae ipsi referat, qui postmodum rescripserunt, quod magister Emericus tunc comes Simigiensis praedictam terram, emptitiae similiter Deche vocatae mixtim adiacentem, praesentibus omnibus commetaneis reambulatam cum tribus vineis in monte Garigiensi et una in monte Gorgov ad eandem spectantibus assignasset eidem Ruh nullo contradicente. Rex igitur considerans servitia eiusdem, dictam terram ei iure perpetuo donavit. Cujus metae fuerunt inter caeteras arboreas et terreas fluvius Zabrudna, aqua Garig, rivus Deccha et terra emptitia Decche comitis Ruh. Existentibus Johanne Spalatensi archiepiscopo, Timotheo Zagrab. episcopo, Herrico bano totius Slavoniae, Joachimo magistro tavernicorum, Emerico comite Simigiensi, Dedalo comite Zaladiensi.

Cod. dip. patrius VII. p. 144. Ex actis comitum Erdődy Galgozam ablatis.

MCXIV. *1273.* Elisabetha regina notificat, quod consideratis meritis magistri Aladarii filii Chety, quae a primaevis puritiae suae annis Belae socero suo et postmodum Stephano consorti suo quondam regibus Ungariae exhibuit, eidem terram Aryaicha (Orjavica) in comitatu Posega sitam, quam Petrus filius Cheleus de donatione regia tenuit ac per mortem sine haerede decedentis ad manus regias devenerat, quae terra ipsi magistro primum per socrum reginae Mariam quondam reginam collata fuerat et consensu Belae regis donata pro eo quia primicias gaudiorum nativitatis filii Ladislai ei detulerat. Ipso magistro autem Aladario per Stephanum regem et consortem reginae, eo quod contra ipsum magistrum motus extiterat et translata ad dominium diversarum personarum fuerat, modo de voluntate regis Ladizlai et omnium baronum consensu reddidit et restituit ipsa regina, in eadem consvetudine et libertate, quibus aliorum nobilium de Posagua de genere quondam Borych bani terrae et possessiones possidentur. Hoc expressim annotato, ut omnia nenta quae super donatione ipsius terrae Nicolao filio Laurentii aut quibuscumque emanassent, cassa et irrita habeantur. Datum per manus pi episcopi Bachiensis aulae cancellarii, comiti Neogradiensis.

actis per banum Khuen-Hedervary ex regni archivo ablatis. N. R. A. '502. Nr. 21.

MCXV. *1273.* Elisabetha senior regiua considerans fidelia servitia comitis Dominici, filii Petri de genere Chak iudic's curiae ejus et specialiter pro effusione sanguinis, cum quidam infideles incolae regni apud Albam ante tempus coronationis filii eius regis Ladislai contra suam Excellentiam manu armata insurgentes, idem D. gladium cujusdam armati, qui prius in domum reginae ausu temerario irruerat, de manu ejus arripiens, mortis poterat subdere periculo, nisi aliorum sceleratorum et armatorum manus obstitissent, letale vulnus accepit, et ibidem semivivus relictus vix corporis recepit sanitatem. Contulit igitur ei titulo cambii pro aliis possessionibus in Hungaria, possessionem Hagamas (Hagymas) sitam iuxta Danubium, ubi aqua Drawa in ipsum Danubium descendit, in comitatu de Wolko cum omnibus pertinentiis et tributo in fluvio Drawae et Danubii.

Fejer: Cod. dipl. T. V. vol. II. p. 131.

MCXVI. **Zagrabiae.** *1273.* Henricus banus totius Slavoniae significat, quod Gregorius pro se et fratribus suis Dosa et Foyn vocatis, Poscyl filius Mirozlai, Gordina filius Raduzlai pro se et pro Draguina, Demensa filius Hernan, Godimirus filius Dunguan, Tomas filius Vid pro se et pro Vidomero et Vgrinich, Dobrila frater eius Petk(o) pro se et pro Bratk(o) fratre eius et Wolk filius Volchina nobiles de Brochina, qui vocantur Jarmanigi et Raztinarigi a parte una, Perchinus comes ab altera constituti, iidem Jarmanigi et Raztinarigi contestati sunt, dimidiam partem portionis suae, quam habent in magno monte in Brochina, se vendidisse Perchino comiti pro quadraginta marcis.

Ex archivo camerali Budensi. Cod. dipl. Arpad. IX. p. 41.

MCXVII. **Crisii.** *1273.* Herricus banus totius Slavoniae significat, quod Lucas, Wyd, Mathaeus et Petrus filii Endrini exhibuerint litteras Ladislai regis, quibus ei praecipiebat, ut particulam terrae Odra et insulam Preloca quas ab eis Stephanus banus per potentiam alienaverat, eis restitui debeat, quod dictus Henricus banus praesentibus Ladislao filio Gymzina comite terrestri, Ivan filio Meneslai, Obulgano filio Domomir, Rados filio Georgii, Paulo filio Vida et Bossone jobagionibus castri Zagrab., a quibus cum esset Zagrabiae suscitatus fuerat, praefatam terram et insulam filiorum Endrey fuisse haereditarias, quare easdem dictis filiis etiam restituit.

Ex actis per banum Khuen-Hedervary ex regni archivo Pestinum ablatis. N. R. A. Fasc. 135. N. 20.

MCXVIII. *1273.* Capitulum Chasmensis ecclesia notum facit, quod parvo Endrey de Gresenche ab una parte, Voysa et Marizlov fratre suo ab altera constitutis, iidem fratres de terra sua Glodna quandam particulam eidem Endrey pro 4 marcis denariorum banalium se vendidisse confessi sunt. Metarum autem sicut eas Gregorius canonicus Chasmensis reambulando circu scripsit, prima incipit in valle quae vicinatur terrae Damiani iuxta quemda fluvium, et vadit per varias metas terreas et arboreas venit ad magnam viar Transiens quemdam rivulum descendit ad fluvium et iuxta silvam aquosa terminatur.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 169.

MCXIX. *1273.* Capitulum chasmensis ecclesiae significat, quod Ladislaus frater Gabrielis confessus sit se donasse seu legasse pro remedio animae suae fratribus s. Augustini de Gersenche apud ecclesiam B. M. V. commorantibus, duas vineas in medio terrae suae constitutas; quarum una sita est in quodam monte ab oriente, alia vero ab occidente in monte juxta magnam viam.

Ex actis monasterii de Garić. Fasc. 1. N. 3. per banum Khuen-Hedervary ex archivo regni ablatis.

MCXX. *1273.* Capitulum chasmensis ecclesiae significat, quod Olup de Gersenche portionem suam in terra, quam idem et Johannes propinquus suus ex donatione Belae regis possederunt, confessus est se vendidisse comiti Demetrio, Jacobo et Sebastiano filiis Deme, seu Demetrii pro sedecim marcis.

Cod. dipl. patrius VII. p. 146. Ex actis comit. Erdödy. Galgocsam ablatis.

MCXXI. *1273.* Capitulum ecclesiae beati Petri de Posega significat, quod Petrus Cupse pro se et pro filio suo, Nemana, filius Badak pro se et fratribus suis ab una parte, comes vero Cupse et Conrardus frater eius filii comitis Petri ab altera personaliter constituti, iidem Petrus ac Nemana confessi sunt, quod terram ipsorum sitam in Predyzinch cum omnibus pertinenciis et molendino super fluvio Oryowa et duas vineas sitas super terra Mortunus, Odula, Philippi, Mirozlay, Tuczen et Symonis pro debito decem marcarum, quas de comite Cupse et eius fratre se recepisse dicebant, et eisdem sibi teneri ex voluntate Simonis, Tuczen et Mirozlai filiorum de Omesith et Odula, Morthunus, Philippi filiorum Mortun, Sousa, Bogdan, filiorum Zuoiza, Bolizlai, Bolerad filiorum Radihna, Martin, Petri, Petrus, Odolini et Jacobi filiorum Prodaza, Mortun et Mortunus filiorum Bosan et cognatorum eorundem, Pouse filii Dabichna et generationis eiusdem, Micha, Dragoth et genero eiusdem Fabiani comitis et generationis eius, Brahata et fratris sui filiorum Vadyn supradicto comiti Cupse et fratri suo vendidissent in perpetuum. Metarum autem terrae incipit prima iuxta quoddam Malaka et terram filiorum Omezit et filiorum Mortun, inde ad fluvium Oriaua, inde per varias metas arboreas ad Vinni potok iuxta terram filiorum Vodyn. Transit magnam viam et iterum ad fluvium Oryaua et terminatur in Malaka.

In transumpto capituli Posegani de anno 1305. Ex actis per banum Khuen-Hedervary ex archivo regni Budam ablatis. N. R. A. Fasc. 1597. Nr. 8.

MCXXII. *1274. 12. Januarii.* Ladizlaus IV. rex notificat, quod comes Perchinus exhibuisset privilegium patris eius Stephani regis in quo continebatur: quod rex Bela IV. avus eius, contulerat eidem comiti terram Ryuche, quae villicatus Machyk nuncupatur, iuxta aquam Velyka, quod privilegium confirmavit eidem comiti ipse rex. Sed quia eidem comiti placuerat venditioni ...onere, peciit ut ei concederetur eandem terram donaticam vendere. Quibus ...ibus rex annuens, vendidit itaque comes Perchinus coram rege dictam ...m Machyk, Alexandro de Mechus pro sexaginta et duobus marcis com...is argenti. Datum per manus magistri Benedicti praepositi Budensis aulae ...cancellarii. Existentibus Johanne archiep. Spalat., Timotheo Zagrab. episc., ...isio palatino comite de Oklich, Henrico bano totius Slavoniae, Joachino ... tavernicorum comite de Plys, Moys magistro tavernicorum reginae

comite Sirmiensi, Dedalo comite Zaladiensi (in aliis doc. Nicolao iudice cur. comite de Guechke).

Ex archivo camerali Budensi. Wenzel: Cod. dipl. Arpad IX. 49.

MCXXIII. *1274. 26. Januarii.* Ladislaus IV. rex manifestat, quod cum comes Andreas filius Iwan a primo iuventutis suae principio, avo ac patri regis ac ipsi regi conspicuis actibus meruisset complacere in omnibus regiis expeditionibus et diversis belli eventibus multipliciter se exponendo dubiis fortunae casibus, confert ei terras castri de Wolko: Jelen et Pobor vocatas. Datum per manus Benedicti budensis praepositi aulae vicecancellarii. Existentibus: Joanne archiepiscopo Spalat., Timotheo episc. Zagrab., Dionisio palatino comite de Oklich et iudice Cumanorum, Henrico bano totius Slavoniae, Joachimo magistro tavernicorum, Nicolao iudice curiae et comite de Guerche, Paulo bano de Severino, Dedalo comite Saladiensi.

Fejer: Cod. dipl. V. vol. II. p. 147.

MCXXIV. **Spalati.** *1274. 2. Februarii.* Johannes archiepiscopus Spalat. scribit suis suffraganeis episcopis: Traguriensi, Scardonensi, Nonensi, Tininiensi, Pharensi, Corbaviensi et Seniensi ac abbatibus, plebanis, caeterisque ecclesiarum rectoribus per provinciam Spalatensem constitutis: cum ordinem fratrum Praedicatorum sincero amplectatur amore, monendo et rogando quatenus omnes apostatas praedicti ordinis in finibus eorum gyrovagantes de terminis suis ejiciant et expellant; specialiter autem praecipit de fratre Michaele quondam socio ejus, nunc vero apostata abominabili, quem cum caeteris expelli et captivatum tradi debent, ne provinciam corrumpant et inficiant pravis conversationibus et exemplis.

Farlati: Illyr. sacr. T. VI. p. 286.

MCXXV. **Budae.** *Circa 1274. 25. Februarii.* Ladislaus IV. rex scribit iudicibus et comiti de Tragurio, quod hospites de Klissa nuntiassent, quod Tragurini cives in conservatione praedicti castri magnum auxilium eis praebuerint, quare nuntiat illis quod pro huiusmodi fidelitate eorum vult eis occurrere gratia regia cum favore, praecipiendo ut in fidelitate ultro quoque permaneant.

Lucius: Mem. di Traù, p. 119.

MCXXVI. *1274. 24. Martii.* Ladislaus IV. rex notum facit, quod gratam fidelitatem et commendabilia merita magistri Gerardi artis medicinae professoris, quibus coram eo et coram oculis Belae et Stephani regum, meruit multipliciter complacere eorum corpora in statu sanitatis conservando, et specialiter quod ipsum regem de gravi aegritudinis articulo, ubi de vita eius poterat merito dubitari, pristinae restituisset sanitati, contulit ei castri Zagrabiensis terram Tornawa cum omnibus pertinentiis, quam ei per Dionisium comitem tunc banum totius Slavoniae assignari fecit.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 174.

MCXXVII. **Tragurii.** *1274. 12. Aprilis.* Praesentibus testibus Desa cle[illegible]o, filio Dragognae de Tragurio, Bogodae clerico, filio quondam Micae de Ma[illegible]o, Johanne Bello de Travisio et aliis, Treguanus Tragur. episcopus de conse[illegible]u totius capituli constituerunt doctorem Calzam doctorem legum de Tra[illegible]io

et Gausinnam primicerium s. Laurentii de Tragurio suos nuntios ad papam, ad protestandum ne archiepiscopus Spalatensis de facto procedat ad electionem et confirmationem episcopi de Sibenico.
Farlati: Illyr. Sacr. T. IV. p. 345.

MCXXVIII. *In* Och. *1274. 24. Aprilis.* Ladislaus IV. rex mandat Georgio potestati et communi Sibenicensi: cum intellexerit quomodo eos cives Tragurienses incessanter molestarent plurima damna inferendo, quatenus nullam molestiam eis ulterius inferre praesummant, quia ille cives Trag. et populos ecclesiae Trag. recepit in suam gratiam et protectionem specialem. Vult etiam ut honestae personae ex illis ad eum accedant, quia et ipse ad illas partes accedet in brevi Domino concedente.
Lucius: Mem. di Traù, p. 92.

MCXXIX. *1274. 31. Maii.* Ladislaus IV. rex inhibet collectoribus marturinarum undecim et septem denariorum per Slavoniam constitutis: cum populi Zagrabiensis ecclesiae tam episcopi quam capituli ab omni collecta seu exactione qualibet marturinarum et aliorum exactionum iuxta antiquam et consuetam libertatem liberi sint penitus et exempti, ne quis praedictos populos ratione collectae cuiuslibet specialiter praetextu undecim et septem denariorum praesumat molestare. Datum per manus Benedicti Strigoniensis electi et aulae vicecancellarii. Existentibus Johanne archiepiscopo Spalatensi, Timotheo Zagrab. episcopo, Nicolao iudice curiae et comite de Gvecke, Henrico bano totius Slavoniae, Paulo bano de Zeurino, Joachimo magistro tavernicorum comite de Plys, Dedalo comite Zaladiensi.
Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 171.

MCXXX. *1274. 6. Julii.* Conventus domus hospitalis de Ohurgo (Čurgovo) refert Ladislao IV. regi, quod iuxta mandatum eius, homo capituli una cum Farcassio comite homine regio, terram Netech iuxta Dravam sitam, quam terram Vidoslai jobagionis castri sine haerede decedentis, assignaverint comiti Ochuz filio Buzad.
Wenzel: Cod. dipl. Arpad. cont. IX. p. 112.

MCXXXI. Strigonii. *1274. 18. Julii.* Ladislaus IV. rex scribit Dionisio palatino comiti de Oclich et Nicolao iudici curiae comiti de Guechke et de Zenta (Zenia) ac D. comiti Zaladiensi, cum quidam populi castri Zaladiensis, qui olim supra terra Debrete, quam Sidov filio Sidov in concambium terrae Kebele contulerat, residebant et quidem: Hynd cum filiis suis, Georgius Zekul, Constantun, Damianus, Simon et Bank, qui in regia vicecancellaria per falsisuggestionem litteras sub sigillo regio sibi dari procuraverint, sed quia illi non castrenses sed jobagiones dicti castri fuerint, idcirco mandat ut contra ulterius non procedant, populis autem perpetuum silentium imponant.
dex dipl. patrius T. V. p. 50.

CXXXII. Salonae, *1274. 21. Julii.* Gervasius, archidiaconus Traguri- et procurator ac nuntius Columbani episcopi Traguriensis coram Y. opo Tiniensi et bano maritimo pronuntiat irritam esse electionem epi- Sibenicensis contra dignitatem ac jurisdictionem ecclesiae Traguriensis

factam simulque archipresbyterum et primores cleri et oppidi Sibenicensis anathemate percutit.

Farlati: Illyr. sacr. T. IV. p. 288.

MCXXXIII. **Salonae.** *1274. 12. Julii.* Gervasius archidiaconus Traguriensis procurator et nuntius episcopi Traguriensis Columbani notum facit coram Y. episcopo Tininiensi et bano maritimo, quod cum Sibenicenses dicto episcopo Traguriensi a tempore cuius non extat memoria fuerunt lege diocesana subiecti, nunc autem eius monitis inobedientes existant et iura episcopalia contemnunt, et quod deterius est, clericum missum ad jura exigenda verberaverint, et rebus propriis expoliaverint, per haec omnia S(tanimirum) archipresbyterum, Vulconem, Diniacum, Casorinum et Radovanum sacerdotes, Michaelem diaconum et Ditum subdiaconum Sibenicemsem nomine episcopi excommunicat. Verum quia iudices Sibenicenses: Dobrogna, Ivanci filius Martini, Stefanus Brestovani et consiliarii: ser Dragovanus Bariz, frater Vulcepta, Elias Radovani, Georgius Dragozay, Fello Nicolai et alii dicto episcopo decimas dare denegant, idcirco eos quoque excommunicat. Praesentibus fratro Martino, fratre Joanne de ordine Praedicatorum, fratre Zubriano et fratre Joanne de ordine minorum, Luca sacerdote et canonico Spalatensi, Joanne filio comitis Jacobi de Breberio, Sclisa filio jupani Maladeni de .... Privoslavo Dobrolli de Spalato, Dessa Amblasii, Simone comitis Marini testibus et Duimo Domiche examinatore.

Farlati: Illyr. sacr. T. IV. p. 354.

MCXXXIV. **Budae.** *1274. 10. Augusti.* Ladislaus IV. rex scribit communitati Spalatensi, quod intellexerit quomodo illi iudices extraneos de aliis regnis recipere conserverunt, quod non est fidelitatis indicium. Cives etiam Tragurienses perturbant, et quosdam fideles regi ex sua communitate expulerunt, quare eis firmiter mandat, si eum naturalem dominum regni Hungariae et Croatiae cognoscunt, extunc iudices extraneos expellant et de regno eius sibi fideles pro potestate assumant ac cives Tragur. non perturbant, expulsos vero cives reducant, et bona eis reddant, ex suis autem melioribus civibus, si ei fideles esse volunt, usque festum s. Michaelis ad eum transmittant ut ipse una cum illis de bono statu regni Croatiae ordinet.

Lucius: Mem. di Trau p. 93.

MCXXXV. **Budae.** *1274. 13. Augusti.* Ladislaus IV. rex scribit communitati Traguriensi, quae sibi semper fidelitatis opera exhibuerit, quod eos regio cum favore prosequitur. Sed quia propter gverrarum discrimina ad illas portes accedere nequivit usque modo, annuntiat illis, quod in brevi talem hominem ad eos destinabit, qui eos tam a Paulo, qui vicem gerit pro bano maritimo, quam a civibus Spalatensibus et Sibenigh ac aliis omnibus molestantibus defensabit.

Lucius: Mem. di Trau, p. 92.

MCXXXVI. **Budae.** *1274. 13. Augusti.* Ladislaus IV. rex scribit I. bano, quod communitas Traguriensis conquesta sit, quod ipsos non de molestare petendo ab eis obsides et faciendo descensus super terris eorun et quamplures alias iniurias irrogando. Mandat ergo ei quatenus a i stationibus desistat, non permittendo eos nec per fratres suos nec pe

Spalati et Sibenigh aggravari. Obsides reddat, populos autem qui de Spalato pro fidelitate regi debita sunt expulsi ad eandem introducat, restituat omnia eorum bona et possessiones.

Lucius: Mem. di Trau, p. 92.

MCXXXVII. *In* **Lypcha.** *1274. 15. Augusti.* Ladislaus IV. rex commendat memoriae, quod consideratis servitiis eximiis magistri Gerardi phisici sui, quas idem circa recuperationem sanitatis eius fideliter exercuit, terram castri Zagrabiensis Tornawa prope Zagrabiam, cum villa Karalicha ipsi perpetuo duxit conferendam.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 172.

MCXXXVIII. **Tragurii.** *1274. 16. Augusti.* Temporibus Ladislavi IV. regis, Colombani episcopi, nobilis d. Joannis de Breberio Traguriensis comitis et Preste Cotopagna potestatis, frater Columbanus episc. Tragur. notificat, quod nuper clerus et populus Sibenzanus in audaciam et inopinatum opprobium prorumpens ausu temerario ecclesiam Tragur. matrem suam spernendo ac in uno corpore duo capita erigendo, eligere sibi volunt novum episcopum. Unde cum illos episcopus repetita vice monuisset sed illi ad emendam venire noluerunt, idcirco intrusum ipsorum electum episcopum Paulum presbyterum canonicum Strigoniensem, potestatem Jurissam et maiores de castro Sibenic. videlicet: Dobrinam, Stephanum et Johannem Martini iudices, Dragovanum Baniz, Vulcettam fratrem, Georgeum Dragozaiz, Sijam Radovani, Tallonem Nicolae, S. archipresbyterum, Tholeonem diaconum, Stroinium et Radovanum sacerdotes, Miculam diaconum et Dominicum subdiaconum in scriptis excommunicat. Terram etiam Sibenicensem ecclesiastico subiecit interdicto. Praesentibus Ludovisio socio nobilis viri de Preste de Cotopagne potestatis Tragur. magistro Ralto medico, Janichae Casocto, Valentino Casariza, Lucae Mathaei, et Dessa Dujmi examinatore. Franciscus Benvenuti de Cingulo scripsit et publicavit.

Lucius: Mem. di Trau, p. 88.

MCXXXIX. *Apud locum* **Pensilos.** *1274. 4. Septembris.* Regnante Carolo rege Siciliae, ducatus Apuliae etc:, Bartholomaeus de Stressi de Regio et Jacobus de Varduno de Alba magna, regiae curiae iudices et Mathaeus Barabolus de Gaeta magnae curiae notarius cum testibus declarant, quod inter dictum regem ex una parte et Dobrenum et Heliam judices et nuntios speciales communitatis terrae Sibenici et Wlcinam Sreze et Privolaum Dabachae sindicos et nuntios civitatis Spalati ex altera, infrascripta pacta et conventiones firmatae fuerunt. Inprimis de facienda guerra per ipsum regem et praedictas universitates terrae Dalmisii et omnibus coadiutoribus suis. Item quod una pars sine altera non audeat facere treugam cum eis (Almissanis). ...m quod ipse rex habebit pro ipsa guerra facienda usque ad finem guerrae ...s galeas bene armatas hominibus, armis et aliis necessariis, singulis annis ...nec durabit guerra. Item quod ipse rex commodabit Spalatinis duas ga... cum offessis et corredis suis sine hominibus, Sibenicensibus autem unam ...eam usque ad finem gverrae, quae galeae erunt in mari cum aliis galeis ...is. Finita gverra debent restitui galeae, sicut receptae fuerant. Obligarunt ... gverram facere bona fide sine fraude dictae civitates per mare et

per terram. Lucrum dividetur aequaliter, captivi omnes perveniant in fortiam et bailiam domini regis, et de ipsis facient voluntatem suam. Pecunia pro redemptione captivorum sit dictorum universitatuum. Rex nominabit capitaneum qui praesit dictis galeis. Si voluerint aliqui ex Dalmasibus venire ad habitandum in terrenum dictarum communitatuum libere eos recipient, si non sint contra voluntatem regis Hungariae et si non offendent regem Siciliae vel gentem suam.

Ljubić: Mon. I. p. 108.

MCXL. **Lugduni.** *1274. 18. Septembris.* Gregorius X. papa ad petitionem magistri et fratrum domus militiae Templi qui insinuarunt quod olim civitatem Sceniensem et possessiones de Wecke (Gečke) ad eos spectantes cum quondam Bela Slavoniae, Dalmatiae atque Croatiae duce pro comitatu de Dobica cum omni districtu ac pertinentiis ad ipsum ducem pertinentibus permutaverint, eandem permutationem ratam habet.

Theiner: Mon. vet. Hung. I. p. 310.

MCXLI. *1274. 30. Septembris.* Ladislaus IV. rex contulit comiti Laurentio filio Petri quandam possessionem Scentmihal in comitatu Castriferrei pro ipsius fidelibus servitiis, inter quae memoratur specialiter: quod in conflictu quem cum Henrico (bano), Joachino (quondam bano) et aliis eorum sequacibus, qui cum vexillis elevatis contra coronam regiam ausu temerario venire temptaverant, pugnaturus apud montem Buken-somla habuerat, in quo conflictu idem Herricus primipilarius exercitus eorundem infidelium morte miserabili per fideles regis extitit interemptus, idem comes Laurentius actus exhibuit strenuos. Datum per Benedictum Strigoniensis ecclesiae electum, praepositum Budensem et aulae vicecancellarium. Existentibus inter caeteros, Johanne archiepiscopo Spalatensi, Timotheo episcopo Zagrabiensi, Rolando palatino, Dionisio (de Oklich) bano totius Slavoniae, Erney judice curiae, Egidio magistro tavernicorum.

Wenzel: Cod. dipl. Arpad. XII. p. 88, 92, 95.

MCXLII. *Sub* **Zolounuk.** *1274. 1. Decembris.* Ladislaus IV. rex Dyonisio bano totius Slavoniae mandat, cum rex Bela avus et rex Stephanus pater eius terram castri Zagrabiensis Tornawa prope Zagrabiam magistro Gerardo fisico regis et ipse rex contulissent, quatenus ipsum in possessionem introducat.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 173.

MCXLIII. *1274. 4. Decembris.* Ladislaus IV. rex attendens obsequiosa merita Stephani filii Michaelis iuvenis sui, quae idem regi Stephano patri ipsius et ipsi ac regno in diversis expeditionibus exhibuit, concedit ei in recompensationem servitiorum: ut populi ejusdem Stephani in banatu Slavoniae constituti collectam marturinarum et victualium, que Zulusina nuncupatur bano Slavoniae pro tempore constituto nullatenus solvere teneantur sed ab ea exempti. Datum per magist. Benedictum electum Strigoniensem a vicecancellarium. Existentibus Johanne archiepiscopo Spalat., Timotheo episc Zagrab., Thoma bano totius Slavoniae, Rolando magistro tavernicorum ginae comite de Zala, Moys comite Symigiensi, Bagun comite Zaladiens

Ex archivo camerali Budensi. Wenzel: Cod. dipl. Arpad. IX. 116.

MCXLIV. *1274.* Ladislaus IV. rex notificat, quod considerans quomodo comes Ivan filius Inslay (Jaroslai) nedum tempore gentis Tartaricae quum regnum Hungariae invasissent, prout per barones, nobiles et proceres regni clarius constitit luce clara, verum ab omnibus infantiae suae temporibus in plerisque casibus, diversis actionibus et expeditionibus maxime contra regem Boemorum indesinenter dimicando servivit, volens eum insignire regalibus donis, contulit eidem comiti Iwan villam in Slavonia existentem Zamabur nuncupatam cum universis juribus, cum tributo portae prope ipsam villam in regni confiniis existentis, sitae in terra Iwan comitis, jure perpetuo possidendum, maxime cum castrum, quod in praedicta terra Zamabur praedicti Bohemiae regis homines construerant, idem comes Iwan multo sudore, multis laboribus et expensis et non sine suorum sanguine et cruore ab ipsis inimicis rehabuit et recepit.

In archivo capituli Zagrab. Protocollum XXIX. p. 35.

MCXLV. *1274.* Ladislaus IV. rex enarrando merita Jacobi comitis filii Jacobi meminit specialiter, quod cum per insultum Theotonicorum castrum Jauriense captum esset, et ad obsidendum ipsum rex particulares exercitus misisset, idem Jacobus comes, una cum Iwachino magistro tavarnicorum, comite Posoniensi et de Pylis, contra Theotonicos laudabiliter dimicando, et quosdam ex ipsis lancea dejiciendo, lethalia recepit vulnera, de quibus vix per curam expertorum medicorum per spacium longi temporis est resanatus. Postmodum sub castro Wetrech, quod per exercitum regis Bohemorum obsidebatur, idem comes Jacobus audacter irruit in aciem Theotonicorum, ubi similiter graviter fuerat sauciatus. Pro remuneratione igitur servitiorum ejus, contulit rex terram Konszka castri de Riuche (Rovišće) ad sex aratra sufficientem ei et fratri ejus Stephano. Dedit una in mandatis capitulo chasmensi ut cum Abraamo de genere Kamarcha homine suo eandem terram inspicerent, et dictos Jacobum et Stephanum in eandem statuerent. Capitulum rescripsit dictam terram Konszka sitam esse iuxta fluvium Konszka et per Nicolaum comitem de Zana et de Ryuche statutam fuisse et assignatam. Datum per manus Benedicti praepositi Budensis, aulae vicecancellarii. Existentibus Joanne archiepiscopo Spalat. Tymotheo episcopo Zagrab., Dyonisio palatino comite de Oklych, Henrico bano totius Slavoniae, iudice Cumanorum, Iwachino magistro tavernicorum, Nicolao iudice curiae comite de Gueche.

Fejer: Cod. dipl. T. V. vol. II. p. 154.

MCXLVI. *1274.* Ladislaus IV. rex libertates civitatis Petrina in Slavonia a Colomano duce a. 1240 concessas, a Bela IV. rege a. 1242 confirmatas, de novo transumit et confirmat.

Fejer: Cod. dipl. T. V. vol. II. p. 230.

MCXLVII. *1274.* Saracenns episcopus Corbaviensis et exactor episcopatu, ..icensis significat, quod lamentabilem episcopi Traguriensis quaerellam ..otestationem receperit, quod Joannes archiepiscopus Spalatensis cibaret pane angustiae atque tribulationis, imo potum daret sibi aquam fellis ..ruere volens ecclesiae suae statum et dividere suum episcopatum in duas ..s contra omnia jura sine assensu papae, contra statutum concilii gene.. ..t cum misisset suum nuntium Gervasium archidiaconum ad appelandum

idem archiepiscopus denegavit ei additum suae praesentiae et de ecclesia cathedrali indecenter expelli curavit. Qui archidiaconus postquam redivit, ad sedem apostolicam appellationem suam direxit. Ad hoc archipresbyterum Tolconem, Duimum et Martini filium iudices,' Dragovanum Vatix, Volchetam fratrem, Georgeum Drazzal, Eliam Radovani et Tolenum Nicolae consiliarios et cives de Sybenico excommunicatos denuntiavit.
Lucius: Mem. di Trau, p. 88.

MCXLVIII. *1274.* Herricus banus totius Slavoniae significat, quod Petrus filius Rodolphi coram eo confessus sit, vendidisse suam terram Petyn in Brochina cum piscina et omnibus utilitatibus pro viginti marcis comiti Perchino iure perpetuo.
In archivo camerali Budensi. Wensel: Cod. dipl. Arpad. T. XI. p. 88.

MCXLIX. *1274.* Dyonisius banus totius Slavoniae significat, quod magister Gerardus fisicus regis exhibuisset litteras regis super donatione terrae Torvawa, in cujus corporalem possessionem eum per comitem Bartholomaeum officialem suum de Pyhina introduci fecit.
Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 173.

MCL. *1274.* Dionisius banus totius Slavoniae refert Ladislao regi, quod terram Tornawa cum omnibus pertinentiis magistro Gerardo fisico assignaverit.
Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 174.

MCLI. *1275. 10. Aprilis.* Conventus domus hospitalis Jerosolimitani de Alba notificat, quod Gabrianus filius Jacov de Pochunta et comes Henricus filius Nicolai de Vrumnyohaz cum fratre suo Nicolao comitibus retulerint, quod idem Gabrianus terram Wobra (Dobra) in comitatu de Wolko, terram sex aratrorum quantitatis, a Dominico filio Egue de Dobra comparatam titulo emptionis, pro quindecim marcis argenti praedicto comiti Henrico et suis haeredibus se confessus est vendidisse. Praesentibus fratre Guillermo priore, eodemque custode ecclesiae dicti ordinis et fratre Ugone praeceptore domus.
Ex actis archivi Croatiae per banum Khuen-Hedervary ablatis. Wensel: Cod. dipl. V. II. 277.

MCLII. *Ante Nonam. 1275. 6. Junii.* Nicolaus banus totius Croatiae et Dalmatiae, comes de Guecka notificat, quod cum olim bonae memoriae pater ejus Stefanus banus totius Slavoniae, sicut sibi placuit, subtraxisset communi et hominibus de Tragurio quasdam possessiones in confiniis Traguriensibus positas in loco ad s. Petrum de Clobuchichy sub Ostrog, quae subiectae fuerant castro Clissiae per patrem eius. Homines autem de Tragurio allegaverunt, easdem possessiones ad se pertinere de jure et super hoc ostenderunt a rege Bela (IV.) edita et a rege Stefano V. confirmata privilegia. Quibus visis et auditis allegationibus banus praedictas terras relaxavit Traguriensibus absque omni contradictione. Confirmando eis omnes possessiones quae tenduntur usque ad terras de Blisay, constituens in Praestaldum nob. vi[r] Radozlaum filium quondam comitis Jacov de Breberio ad haec omnia [ex]quenda.
Lucius: Mem. di Trau, p. 93.

MCLIII. **Zagrabiae.** *1275. 9. Junii.* Johannes banus totius Slavoniae memoriae commendat, quod pater Timotheus episcopus Zagrab. exhibuerit ei litteras Ladislai regis continentes quod ob merita servitiorum episcopi ei terram castri Zagrabiensis Fayz vocatam (Kraljevec) sitam sub castro episcopi, jure perpetuo contulisset, quam igitur terram banus ei iuxta tenorem privilegii regis, a castro Zagr. penitus exemptam, possidendam reliquit.
Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 176.

MCLIV. *1275. 27. Julii.* Magister Martunos comes Crisiensis declarat, quod constitutis coram eo Bank filio Wyzezlay a parte una, Woinch autem et Thomas filiis Martini pro se et Alexandro fratre ipsorum absente ab altera parte, iidem Woinch et Thomas partem terrae suae inter fluvios Mozynya et Zelnek existentis eidem Bank pro 14 marcis confessi fuissent se vendidisse jure perpetuo. Meta terrae incipit ab occidente in fluvio Mozynya iuxta terram Christiani filii Mylozthe, per quem fluvium tendendo in magno spatio venit ad terram Mahark filii Minozlay, inde per quandam magnam viam iuxta terram eiusdem Mahark ad fructicem Gyumelchen. Per varias metas eundo intrat in rivulum Zelnek, et iuxta viam ad terram dicti Bank emptoris et per metas ad rivulum Brezthowcz ad primam metam.
Ex transumpto palatini Michaelis Orszag de a. 1481. In actis per banum Khuen-Hedervary ex archivo regni ablatis. N. R. A. Fasc. 681. N. 22.

MCLV. *In* **Potok.** *1275. 4. Augusti.* Ladislaus IV. rex monet matrem suam Elisabeth reginam: cum in persona eius vergente deorsum virtute corporea invalescat possessionum ecclesiasticarum invasio et desolatio ac occupatio indebita, cum specialiter per frequentes nuntios et litteras requisisset eam ut possessionem s. regis Stephani de Zagrabia, Wasca vocatam, occupatam restitueret, sed sine ullo effectu, ut possessionem dictam ecclesiae restituat, si non vult ut episcopus contra eam esclesiastica procedat censura.
Tkalčić: Mon. hist. T. I. pag. 177.

MCLVI. *1275. 11. Augusti.* Ladislaus IV. rex considerans fidelitates et servitia civium montis Grecensis, quae in conservatione dicti castri contra homines regis Boemiae exhibuerunt, villam castri Zagrabiensis Kobila cum omnibus pertinentiis donavit eis et contulit. Datum per manus Benedicti electi Strigoniensis aulae vicecancellarii. Existentibus Johanne archiepiscopo Spalat., Timotheo Zagrab. episcopo, Johánne bano totius Slavoniae, Nicolo bano totius Croatiae, Paulo bano Zeurino, Iwachino magistro tavernicorum, comite de Plys.
Ex mea antiqua collectione. Arkiv za povjest Jugosl. III. 81.

MCLVII. *1275. 11. Augusti.* Ladislaus IV. rex notificat, quod cum pater ejus Stephanus rex terram Glaunicha in comitatu de Morovcha Perchino comiti cum suo privilegio contulisset et postmodum Dionisius magister taver-rum dominae reginae consortis regis dicto comitatu de Moroucha ex regia ...one ad ipsum perpetuo devoluto, eandem terram Glaunicha abstulisset ...ite Perchino; tandem dictus magister eandem terram exemit a privilegio ...per ipso comitatu de Moroucha et reliquit de bona voluntate ipsi co- Perchino sub metis in privilegio patris regis contentis. Rex autem mul-... fidelitates et servitia dicti comitis Perchini, qui ei cum personae suae

captivatione, et suorum et rerum suarum expensione non modica in diversis regni negotiis exhibuit attendens, collationem eiusdem terrae confirmavit et exemit eandem ab omni debito et servicio castri de Moroucha, relinquens eandem terram ipsi comiti prout caeteri nobiles in partibus ultra Dravanis constituti terras eorum et possessiones detinent, libere possidendam; cum et ipsum comitem Perchinum inter primos et potentiores regni nobiles reputet. Datum per manus magistri Strigoniensis ecclesiae electi aulae vicecancellarii. Existentibus Johanne Spalatensi archiepiscopo, Timotheo Zagrabiensi episc., Johanne bano totius Slavoniae, Nicolao bano totius Croatiae, Paulo bano de Zeurino, Joachimo magistro tavernicorum et comite de Plys.

Orig. membr. in actis per banum Khuen-Hedervary ex archivo regni ablatis. N. R. A. Fasc. 1532. N. 31.

MCLVIII. *Datum in castro* **Budensi.** *1275. 12. Augusti.* Joachinus magister tavernicorum regis et comes de Barana et de Plys significat, quod Andreas magister tavernicorum Timothei episcopi Zagrab. vice domini sui et capituli exhibuisset litteras Ladislai regis super facto collectae septem denariorum banalium ex parte episcopi et capit. provenientium, in quibus litteris mandat bano, ut tenorem privilegiorum regum Belae et Stephani servat et per exactores faciat observari. Banus igitur a dicta exactione omnino cessavit et duxit desistendum.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 177.

MCLIX. **Zagrabiae.** *1275. 25. Augusti.* Johannes banus totius Slavoniae una cum capitulo Chasmensi et Martino comite Crisiensi attestantur, quod Bank filius Moyzlauy a parte una, Woynech et Thomas filii Martini pro se et Alexandro fratre suo absente parte ex altera, confessi sunt particulam terrae eorum inter fluvios Mosyna et Zelnyk existentem eidem Bank et suis haeredibus pro quatuordecim marcis denariorum perpetuo vendidisse.

Ex litteris magistri Thomae vicebani et comitis Crisiensis de a. 1393. in quibus continentur literae Ludovici regis de a. 1363. et Mariae reginae de a. 1390 pro Johanne et Mathia Bisseno de Nezd emanatae. — In mea collectione.

MCLX. **Zagrabiae.** *1275. 27. Septembris.* Inus comes Zagrabiensis significat, quod ille pro et ex parte Ladislai regis, item bani totius Slavoniae habuit in mandatis terram Kebela (Kobila) cum omnibus appendiciis et metis assignari civibus de monte Grech, et statuit illam ipsis sine contradictione coram testimonio capituli Zagrab. et Paulo filio Vida pristaldo terrestri.

Tkalčić: Mon. civ. Zagrab. vol. I. Doc. 62.

MCLXI. *1275. 27. Octobris.* Ladislaus IV. rex notum facit, quod Timotheus episcopus Zagrab. exhibuisset litteras Belae regis super terra s. Martini (de Vaska) confectas, petens ut eas dignaretur confirmare, cui petit[...] rex annuit.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 178.

MCLXII. **Albae.** *1275. 31. Octobris.* Ladislaus IV. rex memoriae [...] mendat, quod constitutis ab una parte Nicolao filio Drusan et comite [...] metrio judice curiae Tymothei episcopi Zagrab. pro domino suo ex [...]

idem Nicolaus terram suam Toplicha, generationis Tybolch, eidem episcopo pro LX marcis denariorum a festo Omnium Sanctorum usque ad anni revolutionem pignori obligasset, in quibus LX marcis ipsi episcopo ratione decimarum suarum dicebat se teneri, tali obligatione: quod si in festo praedicto in anno subsequenti idem Nicolaus dictam terram suam non redemerit, extunc eandem perpetuare tenebitur eidem episcopo, et si maioris pretii aestimata fuerit, episcopus iuxta aestimationem proborum virorum superaddet.

Tkalčić: Mon. Hist. T. I. p. 179.

MCLXIII. *1275. 27. Novembris.* Ladislaus IV. rex litteras a Bela IV. rege, avo suo, episcopo Zagrabiensi (a. 1255) concessas et super terra scti. Martini (Waska) confectas ratificat et roborat. Existentibus Joanne archiepiscopo Spalatensi, Timotheo episcopo Zagrabiensi etc.

Fejer: Cod. dipl. T. V. vol. II. p. 235.—258.

MCLXIV. *1275. 2. Decembris.* Ladislaus IV. rex notificat, quod attendens fidelia obsequia et merita Stephani filii Michaelis, quae idem patri suo Stephano regi ac ei et regno in diversis expeditionibus exhibuisset, concessit ut populi ejusdem Stephani in Banatu Slavoniae constituti collectam marturinarum et victualium, quae Zaluzina nuncupatur, bano Slavoniae nullatenus solvere teneantur, sed ab ejusmodi collecta exempti penitus habeantur; sed iidem populi eidem Stephano, domino suo, prout eidem videbitur expedire, in eadem collecta debeant respondere. Datum per manus magistri Benedicti electi Strigoniensis et aulae vicecancellarii. Existentibus Joanne archiepiscopo Spalatensi, Timotheo episcopo Zagrabiensi, Petro palatino comite Suprun, Thoma bano totius Slavoniae, Rolando magistro tavernicorum reginae comite de Zana, Moys comite Simigiensi.

Fejer: Cod. dipl. T. V. vol. II. p. 277.

MCLXV. *1275. 13. Decembris.* Capitulum Quinqueecclesiense commendat memoriae, quod magister Corrardus filius Stephani de Jeur pro se et Jacobo filio suo ab una parte, Dionisius filius Leonardi de Nempthy pro se et fratre suo carnali, item pro Petro et fratribus eiusdem filiis comitis Dominici fratris sui carnalis, item pro filiis Johannis etiam fratris sui carnalis ab altera personaliter constituti, super omnibus destructionibus, combustionibus, dampnis, vulneribus sive plagis, iniuriis ac iniuriosis facinoribus quibuslibet et super discordiarum hinc et inde subortis, specialiter super facto mortis Urbanus servientis filiorum Leonardi, quem Sebastianus filius Jacobi interfecit, confessi sunt perpetuam pacem se habere, et quod neutraque partium alteram super praeteritis dampnis vel iniuriis et specialiter pro morte dicti Urbanus poterit in posterum molestare. Pro qua morte Corrardus, qua fideiussor Sebastiani, persolvit 11 marcas et dimidiam; item ratione judiciorum duas marcas, item damnis quinque marcas et dimidia, in summa decem et octo marcas et diam, quam pecuniam recepit Dionisius filius Leonardi, cuius pecuniae us solutionis in litteris Ducissae totius Slavoniae plenius continetur. Corus cessit etiam omni actioni super facto terrae Beangh.

...nzel: Cod. dipl. Arpad. XII. 577.

MCLXVI. *1275.* Ladislaus IV. rex confirmat comiti Gaan (Jan) filio comitis Wydonis de Wegla de Modrus et Wynodol privilegium Stephani regis patris suis confirmatorium super potestate Seniensi.

Fejer: Cod. dipl. T. V. vol. II. p. 272. In archivo camerali. Pray exhibet sigillum, Syntagm. hist. Tab. VI. fig. 3.

MCLXVII. *1275.* Ladislaus IV. rex manifestat, quod cum Bela IV. rex avus ipsius olim ad quandam inductivam seu odiosam suggestionem civium Traguriensium inclinatus possessionem ecclesiae Spalatensis, Astroch vocatam, ac alias particulas possessionarias, Traguriensibus civibus contulisset, qui ad haec usque tempora eas tennuissent; propter quas inter Spalatenses et Tragurienses infinitae caedes, innumerabilesque strages factae exstitissent. Rex mediante consilio baronum suorum inquirendo edoctus, quod eaedem possessiones a Spalatensibus alienari merito non potuerint, easdem ecclesiae et civibus Spalatensibus restituit. Existentibus Joanne archiepiscopo Spalatensi, Timotheo episcopo Zagrab., Nicolao palatino, Nicolao woyvoda judice curiae, Johanne bano Slavoniae, Nicolao bano maritimo, Dionisio tavernico reginae comite Zaladiensi, Gregorio bano comite Simigiensi.

Farlati: Illyr. sacr. T. III. p. 288.

MCLXVIII. *1275.* Ladislaus IV. rex notificat, quod magister Paulus comes de Volco pro gratuitis servitiis suis, terram Vyd filii Volchina sine haerede decedentis, Crazna vocatam, ultra Gozd in parochia de Busan existentem, sibi dari humiliter postulasset. Rex considerans eius fidelitates, quae a primaevis suae pueritiae temporibus laudabiliter exhibuerat, donavit ei terram Crazna dicti Vydus, habito baronum consilio. Datum per manus Benedicti Strigon. eccl. electi aulae vicecancellarii. Existentibus Johanne archiepiscopo Spalatensi, Timotheo episcopo Zagrab., Joachimo magistro tavernicorum, Johanne bano totius Slavoniae, Nicolao bano Croatiae atque Dalmatiae, Dionisio magistro tavernicorum reginae comite Zaladiensi, Gregorio bano comite Symigiensi.

Cod. dipl. patrius VI. p. 209.

MCLXIX. *1275.* Elisabetha regina notificat, quod ad petitionem Otrochk, Gregorii filii Beluch et filiorum Sewa terras tenentium de Posega, terram Oryovicha in dicto comitatu, eo iure, quo tempore Mariae socrus reginae tenuerant eisdem secundum tenorem privilegii praedictae Mariae reliquit possidendam. Metae terrae secundum distinctionem Laurentii condam comitis de Posega, haec sunt: Prima incipit iuxta aquam Oryoycha, inde ascendit ad montem et pervenit ad viam, inde iuxta populos reginae de Romiricha et de Gradpotok vadit ad terram quae dividit terram Beluch a terra reginae, et ibi est commetaneus Petrus filius Cheley, et venit ad eius curiam; et per vallem et montem venit ad ecclesiam s. Lucae evangelistae, sub cimiterio est meta terrae. Et venit ad commetaneos populos reginae de Oryoycha et ter fratrum Otrochk et Sewa, et iuxta aquam Oryoycha ad piscinam Cher ubi terminatur. Datum per manus magistri Gregorii aulae cancellarii.

Ex actis per banum Khuen-Hedervary ex regni archivo ablatis N A. Fasc. 1538. N. 28.

MCLXX. *1275.* Elisabetha regina manifestat, quod servitia comitis Benedicti, filii comitis Iwancha, qui Belae et Stephano regibus et tandem Ladislao regi, filio suo et ei ipsi, personam suam casibus fortunae comittere non formidans in prosperis et adversis cum summa diligencia exhibuisset, quandam terram in foenore, Vrbna vocatam, in comitatu de Posaga, quam quondam Morcunus filius Mike detinebat, cum omnibus pertinentiis, de beneplacito filii sui Ladislai regis contulit. Metarum autem prima incipit iuxta fluvium Churnuch, inde procedit ad septemtrionem in silvam Zana, declinat ad campum et ad fluvium Vrbua. Per varias metas cadit in potok Bokolcznyk. Commetatur terrae comitis Chech, et per dictum potok vadit ad magnam viam, cadit ad aquam Zlopchenik et ad Dopouchpotok et transit aquam Dobouch, vergit versus Dastenlaz, venit per campum ad aquam Luki et ad lacum, qui una Helenskapolya vocatur, ad meridiem ad aquam Churnuch et ubi in eum cadit aqua Zavina et separatur de terra Cheh ibique terminatur. Datum per manus Gregorii aulae cancellarii.

Ex actis per banum Khuen-Hedervary ex regni archivo ablatis. N. R. A. Fasc. 1503. Nr. 12.

MCLXXI. *1275.* Elisabetha regina notificat, quod cum Ladislaus rex et dux Andreas frater eius, filii reginae, patre eorum Stephano de medio sublato in aetate tenera constituti regnum gubernare nequirent, et exinde per extraneos hostes variae necessitates regno, et per discordiam baronum inter se iniuriarum acciones incolis eiusdem in ablatione possessionum imminerent, volens succurrere immunitati quorumlibet, Damasa et Thomae nobilibus de Verecha filiis Mathiae in comitatu de Wereuche terram tenentibus, duxit annuendum, ut terram Lusanch prope fluvium Ilua, quam Maria socrus reginae in concambium terrae Bryzniche dederat, cum omnibus pertinentiis iidem Damas et Thomas ac haeredes eorum perpeuto tenere valeant et legandi potestatem cuicunque voluerint habeant etiam haeredibus destituti. De collectis autem marturinarum et aliis debitis populorum suorum reginae persolvendis, tertiam recipiant portionem. Concessit insuper, ut ultra Dravam ad curiam regis vel alterius judicis cuiuscumque citati nullatenus accedere teneantur. Et quod persona extranea testes extraneos producere non possit contra ipsos. Metarum autem terrae prima incipit ab oriente de capite putei Repesch iuxta terram magistri Egidii, versus meridiem terrae Vyznicatus. Inde ad fluvium Ilua et per varias terras ad terram Jacobi filii Bethe et in monte ad magnam vineam Mathiae, inde ad viam iuxta terram magistri Egidii et revertitur ad primam.

Ex actis monasterii Dobra kuća per banum Khuen-Hedervary ex archivo regni ablatis. Fasc. I. N. I.

MCLXXII. *Circa 1275.* Nicolaus palatinus comes Supruniensis scribit viro
nobili et amico suo Gregorio bano comiti Symigiensi et requirit amicitiam
st quatenus comitem Bartholomaeum et magistrum Calmerium ratione
te castri Symigiensis Gorbonuk, ipsis pro servitiis suis per regem col-
la non molestet.

. dipl. patrius VI. p. 214.

LXXIII. *1275.* Nicolaus banus Croatiae et Dalmatiae refert regi La-
di -uod Spalatenses et Sibenzani nobilibus omnibus et potentioribus

Slavoniae societati contra civitatem Traguriensem processissent, et non solum bona, sed etiam civitatem destruere conassent, nisi ipsius civitatis episc. capitulum et cives promitterent, quod praedicta communitas Sybenicensis, quae a tempore, cuius non existit memoria, fuit de dioecesi civit. Tragur. (exempta), episc. haberet proprium et pastorem in Sibenico residentem. Et nisi Spalat. restituerent quasdam terras per privilegium Belae communtati Tragur. concessas et per Stephanum regem confirmatas, prout ex ipsis privilegiis a bano visis evidenter apparet. Prohibitiones et mandata bani ex regia parte facta eaedem commumunitates vilipenderunt. Quumque banus videret ipsam civit. (Tragur.) esse totaliter praecepitatam et sociatis adversariis propter modicam suam societatem resistere non audebat, ad praedictam destructionem evitandam, mandavit Traguriensibus, quod petitionibus praedictorum debeant penitus satisfacere. — Ad quod ipsi Tragurienses responderunt: quod ante patientur eorum civitatem destrui, quam consentiant petitionibus supradictis et ut regum privilegia frangerentur absque regiae maiestatis scientia et voluntate. Demum quum banus nihil aliud potuerat facere de iure, coegit Tragurienses ad praedictas petitiones admittendas, qui licet inviti paruerunt. Quae omnia, ut in posterum reprehendi non possit, cum non voluntate sed coactus fieri fecerit, Maiestati regiae refert.

Fejer: Cod. dipl. T. V. vol. II. p. 361 erroneae ad a. 1276. prolatum. Lucius: Mem. di Trau, p. 96.

MCLXXIV. *In Cur ... 1275.* Nicolaus totius Dalmatiae atque Croatiae banus et comes de Gezcha notum facit, quod cum de speciali mandato regis Ladizlai accessisset ad civitatem Spalatensem et Traguriensem pro sedanda discordia quae dicebatur inter homines earundem terrarum suscitata, invenit inter utramque civitatem capitalem inimicitiam. Cumque de causis inimicitiae et guerrarum cepisset inquirere, dicebant Spalatenses, quod Tragurienses contra Deum et iustitiam sibi quasdam terras in districtu et confinibus Spalatensium detinebant occupatas, unde petebant eas sibi restitui. Ad quod respondebant Tragurienses se illas terras tenere de voluntate gratuita totius communitatis et hominum de Spalato et de assensu Belae regis et confirmatione regis Stephani, verificantes ex toto per privilegia super his terris ab utroque rege sibi edita, quae banus repperit fide digna. Quare utrique partium dedit in mandatis, ut cum iuribus suis coram regia Maiestate compareant, ad audiendum quod regia celsitudo super his dignabitur ordinare.

Lucius: Mem. di Trau, p. 94.

MCLXXV. **Zagrabiae.** *1275.* Johannes banus totius Slavoniae significat, quod cives de monte Grecensi exhibuissent litteras Ladislai IV. regis, in quibus praecipiebat, quod villam castri Zagrabiensis Kobylam cum omnibus pertinentiis eis statuere deberet, cum eandem ob merita servitiorum eorundem perpetuo eisdem contulisset. Banus itaque misit Inus comitem suum Za biensem ut terram eandem reambulando civibus assignaret. Peracta rea latione sine ulla contradictione jobagionum castri, perlecto privilegio r coram universis, assenciens banus collationi regiae, fecit civibus assi dictam terram.

Tkalčić: Mon. civit. Zagrab. vol. I. Doc. 63.

MCLXXVI. *1275.* Dionisius banus comes Zaladiensis significat, quod nobiles de Kustan, Mikov et Bola, exhibuissent ei litteras Ladislai regis in quibus ei mandat, ut dictam terram accedere et a castrensibus de Kustan et ab udvornicis ac a populis dominae reginae separare debeat. Qui cum Gregorio bano fratre suo et cum aliis nobilibus de districtu Zaladiensi, ac cum Sebe maiore exercitns Zaladiensis et metas terrae distinxit, quae terminantur cum vinea Ibur, foenili Horvasuth, terra Karamah, vinea Ramugh, et vinea Michaelis Jacobi.

Cod. dipl. patrius IV. 54.

MCLXXVII. *1275.* Frater Pontius de Fayn, magister domorum hospitalis s. Johannis Jherosolimitani per Hungariam et Slavoniam significat, quod cum omnibus fratribus suis in capitulo eorum in die Ascensionis domini in Chorgo (Čurgovo) celebrato cum eo consedentibus videlicet: fratre Ugone Boraldy praeceptore de Chorgo et de Vdvorhel ac vices eius gerente, fratre Guilermo de s. Paulo, praeceptore de Chychan, fratre Ugone de monte Claro, praeceptore de Alba, fratre Margaritha, praeceptore de Bela, fratre Petro Umberto praeceptore de Zyrak et aliis quamplurimis, consideratis multipliciis servitiis comitis Perchini potestatis de Monte Grecensi et Antonii fratris sui, quae Domui eorum in diversis necessitatibus fideliter impenderunt, quasdam terras domus suae vacuas et quasi desertas, minor Peschenicha et Lykenik vocatas, cum omnibus pertinentiis contulissent. Quarum primam Borch et Zloyna cum fratribus suis ex parte domus quondam tenuerunt, de quibus domus annuatim vix unius marcae redditum percipiebat. Dederunt autem terras in feudum cum pacto: quod nulla ratione possint ab eisdem fratribus et eorum haeredibus auferri, nisi in manifesta infidelitate contra domum perpetrata notarentur. Praeterea in silvis ad domum de Chychan spectantibus, excepta silva Ovas, tam porci dicti Perchini et fratris eius quam etiam populorum suorum sine aliqua exactione tributi pascantur et ligna tam pro aedificiis quam pro usu recipiant. Omnia iura terrarum tam in marturinis quam in collectis quae per terram domus solvi consveverunt, illi etiam obtinebunt. Populi eorum in iudicio solummodo illis substabunt, praeter causas homicidii, quas praeceptor de Chichan una cum comite Perchino et fratre eius iudicabit. Caeterum domui nomine pensionis quatuor marcas annuatim solvent in duobus terminis cum quinque pensis denariorum Zagrabiensium.

Ex archivo camerali Budensi. Wenzel: Cod. dipl. Arpad. IX. 128.

MCLXXVIII. *1275.* Capitulum ecclesiae Zagrabiensis significat, quod Wlk filius Dobrelech de Cassina totam suam portionem in inferiori Blagusa vendiderit pro 11. Marcis denariorum banalium Withuch filio Martini ventrosi, eviccione in se assumpta, et Radila filio Radus consanguineo et commetaneo consentiente.

Marcellovich: Extr. dipl.

CLXXIX. *1275.* Capitulum ecclesiae Zagrab. notum facit, quod Jones prior de Toplica ab una parte vice et nomine abbatis, ab altera vero cus filius Martini et Radislaus filius Isani de genere comitis Poursene ruissent, quod cum super metis possessionis monasterii dicti d. abbatis ha-Chemernicha vocatae et possessionis Mark et Radoslai Stirochenna ipatae ex utraque parte questio mota fuisset. Tandem mediante sollici-

tudine comitis Pourseni ut controversia sopiretur ambae partes ad metas distinguendas personaliter accederunt, et ad invicem distinxerunt taliter: quod incipiendo super capite Styrochenne iuxta viam publicam, quae ducit versus meridiem ad partes Pezech, a parte dextra praedictae Zucha-Chemernicha relinquerent monasterio, a parte autem sinistra relicta est terra Marco et Radizlao.
Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 180.

MCLXXX. *1275.* Chasmensis ecclesiae capitulum attestatur, quod feria secunda proxima post festum b. Egidii confessoris frater Stephanus Heremita ecclesiae B. Virginis de domo Garig de ordine s. Augustini exhibuisset litteras super collacione duarum vinearum per Ladislaum fratrem Gabrielis factorum a. 1273. quas de verbo ad verbum transummi fecit.
Ex actis monasterii de Garić. Fasc. 1. N. 3. Ex regni archivo per banum Khuen-Hedervary ablatis.

MCLXXXI. *1275.* Capitulum Chasmensis ecclesiae notum facit, quod ab una parte Stephanus filius Spoch, ex altera vero Sampson filius Bobeta personaliter constituti fassi sint: quod idem Stephanus terram Hrusevech quam Bolehna frater Boletae fratris dicti Sampsonis, dicto Stephano vendidisset pro duodecim marcis, reddidisset idem Sampsoni numeratis ab eo 12 marcis. Metae autem terrae, quas homo capituli Varov sacerdos ecclesiae B. V. M. de superiori Izdench reambulavit, incipiunt de aqua Hrusevch, deinde per varias metas arboreas ad unam mlakam et magnam silvam, deinde per vallem nemorosam iuxta silvam bik (bukova) ad occidentem per quendam fluvium et cadit iterum in aquam Hrusevch.
Wenzel: Cod. dipl. Arpad. XII. 158.

MCLXXXII. *1275.* Capitulum ecclesiae Agriensis notum facit, quod Nicolaus filius Ponyth bani de genere Miskovch, medietatem possessionis suae Bogus in comitatu de Karazna (Krasna) dederit Thomae, Andreae et Alexandro filiis Bedek de Peresne et Martino filio Rosoyn fratri suo; item Stephano filio Eliae de eadem Peresne in concambium terrae Aranyas in comitatu de Borsod.
Wenzel: Cod. dipl. Arpad. T. XII. p. 159.

MCLXXXIII. **Tragurii.** *1276. 7. Januarii.* Temporibus Ladislai IV. regis, Columbani episc. Traguriensis, Johannis de Briberio comitis Trag., Michae ..... potestatis, Valentini Casarizzae, Dessae Amblasii Trag. consiliariorum, dictus episcopus considerans magna servitia quae receperat a Nicolao Casotti, concessit ei et cessit omne jus, omnemque actionem realem quod et quam habuit contra Raphaelem Bertramum de Venetiis et eius bona pro centum et viginti libris Venetorum parvorum, quas idem Raphael eidem episcopo dare et solvere tenetur. Praesentibus Duimo Pertolo, Nicolao Caleorde et Dessa quondam Duimo de Cega.
Ljubić: Mon. I. 110.

MCLXXXIV. *Apud* **Tragurium.** *1276. 13. Jan.* Magister Romanus ar diaconus Bossiensis et magister Fulcus referunt B(enedicto) electo arch Strigoniensi, praeposito Budensi et aulae regis vicecancellario, quod versus maritima venire debuissent, invenerunt per Scenam et Zadriam sibi observatas et insidias praeparatas, idcirco ad civitatem Tragur

fidelem regis declinarunt quae illos benigne recepit, familialiter tractavit et de bonis suis honoraverat. Et cum propter nauli expectationem diutius mansissent in civitate, monstrarunt eis cives regis Belae privilegium per quod constat ipsum regem pro eximiis servitiis dictorum civium quandam terram illis contulisse, cuius donationem rex etiam Stephanus ratam habuit. Tandem et rex Ladislaus factum avi et patris ratificavit et suo privilegio communivit, quae privilegia Stephani et Ladislai per manus supradicti B. cancellarii emanarunt. Novissime vero cives Spalatenses dicuntur se obtinuisse privilegium Ladislai regis, per quod revocare asserunt avi, patris ac suum (Ladislai regis) privilegium, quod non credimus dicunt magistri nuntii. Occasione tamen ipsius privilegii (emanationis) dicti Spalatenses ipsos Tragurinos magnis iniuriis et damnis afflixerunt et affligere non verentur. Quocirca hortantur dictum electum archiepiscopum, quatenus propter Deum et justitiam et ipsius honestatem dictos Tragurienses, in suis juribus velit adiuvare apud regem, barones e banum.

Lucius: Mem. di Trau. p. 95.

MCLXXXV. **Venetiis.** *1276. 17. Januarii.* Jacobus Contarenus dux Venetiarum, Marco Michaeli comiti Abseri scribit, gravibus cum quaerellis se audivisse, quod cum Veneti cum suis lignis, blado et aliis mercationibus oneratis per partes illas transirent, tam de marchia quam de aliis partibus venientes, homines insulae Abseri cum barchis et lignis eorum armata manu intrantes in mare, more piratico praefata ligna caeperunt, ad propriam eorum insulam ea conducentes et de lignis bladum et alia abstulerunt, unde illi mandat, ut dictum frumentum et bladum acceptum Venetis debeat totaliter restituere, praeterea debet sex de bonis hominibus dictae terrae usque ad introitum futurae Quadragesimae ad ducis praesentiam destinare pro obediendis suis mandatis et pro solvenda poena mille librarum.

Ljubić: Mon. I. p. 111.

MCLXXXVI. *In* **Labod.** *1276. 20. Januarii.* Ladislaus IV. rex mandat Johanni bano totius Slavoniae, ut magistro Gerardo fisico suo restituat terram Tornova collatam ei ab avo suo rege Bela IV. et per ipsum regem confirmatam, sicut etiam ad petitionem regis id se facturum banus liberaliter promisit.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 180.

MCLXXXVII. **Chersii.** *1276. 12. Februarii.* Praesentibus Marco Dodo socio Marci Michaelis comitis Abseri, Gabriele de Topertis notario dicti comitis, Benedicto Baldo de Venetiis et aliis, Androssius Cerne judex Abseri una cum consilio eiusdem, Janettus Simeon Petricha judex Kersii una cum st consilio, Dragossius Jacobus judex Lubinicae una cum suo consilio, ordi verunt atque fecerunt Marcum Michaelem comitem Abseri, Budissam cc am vicecomitem, Zerne Andream condam zupan, Johannem condam D gognae atque Pieulum Joannem filium condam Andreae, suos legitimos si icos et nuntios speciales coram Jacobo Contareno duce Venetiarum ad pe ndum comitem perpetualiter. Insuper tribuunt nuntiis suis plenam potenti omnia necessaria faciendi in causis et litibus quas haberent occasione

frumenti accepti per Abserinos et Kersinos, in omni loco et coram quocumque judice. Filippus de Montasco imperialis notarius scripsit.

Ljubić: Mon. I. 211.

MCLXXXVIII. **Budae.** *1276. 25. Februarii.* Mathaeus magister tavarnicorum regis, comes posoniensis et de Barana significat, quod magister Hab cognatus eius et nuntius patris Thymothei episcopi Zagrab, nomine eius et capituli supplicasset ei, super facto collectae septem denariorum banalium ex parte populorum episcopi et capituli provenientium; quibus inspectis cessavit penitus ab exactione dictae collectae.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 181.

MCLXXXIX. *In* **Vasca.** *1276. 12. Martii.* Ladislaus IV. rex scribit identidem Johanni bano totius Slavoniae, si eius vitam vult et affectat ut per operis evidentiam ostendat, restituendo terram Tornava magistro Gerardo, non obstante alicuius suggestione vel contradictione, sicut regis vitam, teste deo ei caram praeservatam fore desiderat et integre conservatam, nam si secus fecerit, forte tempus esset et locus quod multis possessionibus hoc emendare non possit, nam nec quisquam melior medicus, quam fidus amicus. Nec consideret necessitatem castri, sed necessitatem regis, quam praeponat omnibus possessionibus, terris, auro et argento.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 182.

MCXC. **Laterani.** *1276. 4. Maii.* Innocentius V. papa ad petitionem Columbani episcopi Traguriensis infirmitate et senectute labefacti annuit ut officium et dignitatem suam deponere et loco eius alter successor eius elligi possit. In hunc vero elegit ipse papa Johannem praepositum de Glogovniza Zagrabiensis diocesis et canonicum Jerosolomitanum, mandatque clero Traguriensi ut eum reverenter suscipiat.

Farlati: Illir. sacr. T. IV. p. 357.

MCXCI. *1276. 7. Maii.* Capitulum Zagrabiense testificat peractam esse mutuam conventionem inter Mathaeum abbatem Toplicensem et Martinum filium comitis Hirink fine servandorum per nominatos arbitros specificatorum limitum inter posssssionem abbatialem Pouuetnia et comitis Jaruel.

Ex elencho privilegiorum episcopatus Zagrab. In archivo dioces. Zagrab. N. 106. vol. V.

MCXCII. **Venetiis.** *1276. 2. Junii.* Fuit capta pars in maiori consilio, quod cum in commissione comitis Ragusii contineatur, quod per totum tempus suum non possit exire de Ragusio, quod addatur, si ei casus occureret, quod possit ire ad parlamentum extra districtum Ragusii pro factis dictae terrae quociens casus eveniet, et stare si ei videbitur per octo dies.

Ljubić: Mon. I. p. 112.

MCXCIII. *1276. 20. Augusti.* Capitulum ecclesiae beati Irenaei declarat, quod Agatha relicta Laurentii filii Spank de Syrmia una cum filia sua Maria confessa sit, quod cum voluntate regia terram mariti sui Laurentii, Solomun vocatam, in comitatu Syrmiensi, tamquam sine haerede defuncti Regk curiali comiti Syrmiensi contulerit, et de quarta parte dotis filiae suae sec[illegible] um

regni consuetudinem cum eodem comite pacificam ordinationem fecerit, scilicet in solutione octo marcarum argenti.
Cod. dipl. patrius. T. VI. p. 220.

MCXCIV. *In castro prope* **Cartaginem.** *1276. 18. Septembris.* Carolus I. Siciliae rex magistro Nicolao Bucceli Thesaurario mandat ut Nichodemum archidiaconum de Camlu (Kamluk — Kalnik) nuntium regis Hung. honorificet ac eidem providet de expensis necessariis conductis, equitatura ac de navigio secundum quod expediens fuerit.
Wenzel: Acta extera I. p. 46.

MCXCV. **Viterbii.** *1276. 15. Octobris.* Joannes XXI. papa ad conquestionem prioris et conventus ordinis Praedicatorum Jadrensis quod licet per litteras sedis apostolicae sit inhibitum, ut nullus ecclesias aut loca fratrum ord. Praed. ausu temerario praesumat infringere aut violentiam exercere ac statutum ut illi qui secus facerent, sententiam excommunicationis incurrant, a qua non possint absolvi nisi per sedem apostolicam. Marcus tamen et Michael comites, Miroslaus, Trazon et Buchze cives Nonenses cum nonnullis aliis sociis suis, ad locum quem dicti fratres et prior habebant in civitate Nonensi hostiliter accedentes, in quosdam ex dictis fratribus manus injicientes, partem loci eiusdem diruere, et bona fratrum rapere et asportare praesumpserunt. Mandat ergo archiepiscopo Jadrensi, quatenus comperta veritate praedictos sacrilegos excommunicatos publice pronuntiat.
Farlati: Illyr. sacr. T. V. p. 80.

MCXCVI. **Viterbii.** *1276. 3. Decembris.* Joannes XXI. papa insinuando fratribus suffraganeis ecclesiae Ragusinae quod vacante sede illius Salvium episcopum Tribuniensem ad sedem archiepiscopatus Ragusini transtulerit, qui fervida caritate cupit prosperum statum illius regionis unde originem produxit. Commemorat insimul papa quod translato priori archiepiscopo Aleardo ad Arbarensem ecclesiam, capitulum et canonici Ragusini Andream Gauzonem de Venetiis canonicum Paduanum de facto in archiepiscopum suum elegerunt, qui ad eandem ecclesiam accedens, personaliter nulla licentia habita, vel confirmatione obtenta a sede apostolica, in spiritualibus et temporalibus impudenter administravit ibidem, et tandem ex parte Gregorii quondam papae X. citatus, personaliter comparere postposuit, sed quemdam priorem ad ipsius papae praesentiam destinaverit, qui electioni et omni juri quod eidem canonico competebat ex ea, nomine ipsius sponte et expresse renuntiavit.
Ex bullario Ragusino p. 90.

MCXCVII. *1276.* Ottocarus rex Bohemiae perscribit Catarinae reginae Serviae filiae Stephani V. regis Hung. causas e quibus ad condictum pacis cu~ Ladislao rege ineundae gratia colloquium convenire nollit, enumeratque pe lias comitis Joachimi (filii Stephani bani), qui nec regi nec regno fidelis ex it, cujus detestanda perfidia faciente, rex olim Stephanus, pater reginae, du filium suum ab eodem Joachimo subreptum per investigationis festina 'iam cuperet rehabere, ac etiam propter dolorem et inconsultae fatigatio s onus falce crudelis fati extitit interemptus. Qui etiam A. juniorem regem Ur ~iae abduxit, et zizaniae lolium seminans inter fratres, per quod scissum

fuit regnum et deventum ad Martis certamina. Idem etiam praesentem regem suo regimini sic addixit, ut rex nil nisi iuxta ipsius Joachimi arbitrium audeat operari.

Fejer: Cod. dipl. T. V. vol. II. p. 315.

MCXCVIII. *1276.* Ladislaus IV. rex Mainhardum comitem Tyrolis, Clementiae filiae Rudolphi imperatoris, fratri suo Andreae duci Slavoniae disponsandae gratia, vices suas interponere petit.

Fejer: Cod. dipl. T. VII. vol. II. p. 44.

MCXCIX. *1276.* Ladislaus IV. rex notificat, quod considerans obsequia et fideles famulatus Enardi comitis, filii Enardi, quos patri ejus regi Stephano et ei ipso impenderat, remunerationis beneficio volens respondere, in compensationem servitiorum eiusdem Johanni pupillo suo, adhuc in aetate tenera constituto, hanc gratiam duxit faciendam, quod populi ipsius Johannis inter Zava et Baza (Bosut aut Bosna) existentes collectam victualium, quae vulgariter Zalusina dicitur, et marturinarum solvere debentes iuxta terrae morem et consvetudinem approbatam, a iurisdictione bani pro tempore constituti perpetuo expediti sint penitus et exempti. Datum per manus magistri Benedicti Strigoniensis ecclesiae electi, praepositi Budensis, aulae vicecancellarii. Existentibus i. c. Johanne archiepiscopo Spalatensi, Tymotheo Zagrab. episc., Petro palatino comite Supruniensi, Moys judice curiae comite Symigiensi, Thoma bano totius Slavoniae, Micud bano de Zeverino.

Fejer: Cod. dipl. T. V. vol. II. p. 339. Wenzel: Cod. dipl. Arpad. XII. pag. 173.

MCC. *1276.* Praepositus et capitulum Quinqueecclesiense testificant venditionem terrae Kurmuzov in comitatu de Barana, quam filii comitis Cleti a Hemerico filio Stephani bani de genere Chaak compararunt.

Wenzel: Cod. dipl. Arpad. IX. p. 163.

MCCI. *1276.* Judices et populus Traguriensis petunt a Benedicto Strigoniensi ecclesiae archiepiscopo patrocinium eius contra Joannem archiepiscopum Spalatensem, qui in causa inter ecclesiam Traguriensem et Sibenicensem quoad juridictionem episcopi Trag. iam dudum sopitam, suscitavit novas calumniosas et arduas questiones.

Farlati: Illir. sacr. T. IV. p. 357.

MCCII. *1277. 12. Februarii.* Capitulum Chasmensis ecclesiae significat, quod ab una parte Jacobus, Stephanus et Farcasius filii Drugan, Domald et Bold filii Bylek, Endrey et Domady filii Vulcedrug jobagiones castri de Garich, ex altera vero Ivan, Carachinus et Benedictus filii Morcun, personaliter constituti fassi sint, quod iidem filii Drugan et filii Bylek et filii Vulcodrug, filiis Morcun totam terram eorum in Garich existentem, vendidissent pro 20 marcis, cum uno molendino sito supra aquam Comoria, ac cum duabus vineis, sitis super terram Thomae filii Borivoy et vineam ecclesiae s. Martini et vineam jobagionis Blasii et locum unius molendini super aquam Cemernicha. Metarum autem terrae prima incipit, a terra filiorum Morcun ubi aqua Cemernicha et Comoria coniunguntur iuxta terram Rolandi. Per [illegible] arias metas eundo venit ad terram Georgii filii Bogdas, et cadit in aquam C[illegible] isma

et pervenit ad terram Emerici filii Wulcheta, et exit de aqua Chasma ad rivulum Pleterna et terminatur in prima.

Ex collectione Thadaei Ferić.

MCCIII. 1277. 27. Februarii. Ladislaus IV. rex notum facit, quod cum Wlk (filius Dobrolich) jobagio castri Zagrab. decessisset sine liberis, terram contiguam terris capituli Zagrab. de s. Petro in Casna, Tymotheo episcopo pro eius eximiis servitiis et capitulo contulit. Datum per manus magistri Demetrii praepositi Albensis, domini papae capellani et subdiaconi et aulae vicecancellarii.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 182.

MCCIV. *1277. 3. Martii.* Ladislaus IV. rex confirmat ad petitionem Tymothaei episcopi Zagrab. privilegia collata ei et ecclesiae a praedecessoribus suis regibus Hungariae et Croatiae.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 163.

MCCV. Crisii. *1277. 6. Martii.* Elias comes Crisiensis significat, quod Mathaeus, filius Pezk comitis, a parte una et Tolila, Godezlav, Woyn, Pezk Wlkina filii Zlobk, Wlkman, Drask filii Chornk, Grobina, Ratk filii Vissebor et Paulus filius Marelk jobagiones castri Crisiensis de Polana ab altera parte; iidem Tolila, Godezlav et alii supradicti totam porcionem terrae cum silva, quam in duello a Gordoba, Benchech, Zmorta, Ivano et cognatis eorum sub nomine haereditariae communiter optinuerunt pro septem marcis; item Grobina et Ratk totam terram ipsorum cum silva eorum Dobouch similiter pro septem marcis, praeterea Wlkman, Drask et Paulus filius Marelk particulam terrae suae pro duabus marcis denariorum Zagrabiensium, confessi sunt se vendidisse eidem Mattheo perenniter. Terrarum metae distinguntur per varias arbores, deinde in magno spatio venit ad viam quae tendit de Polyana versus domum Tolika dicti. Iterum per varias metas arboreas et terreas venit ad nemus Znos vocatum, et inde ad silvam Dobouch et ad fossam Ark, cadit in fluvium Glogoncha et ad litus eiusdem prope molendinum Petri filii Prehe et venit ad magnam viam quae tendit de Polana versus Crisium, et superius ad montem Zapoch et ad terram ecclesiae s. Georgii ad Laurentium comitem spectantis, deinde ad primam metam.

Ex actis per banum Khuen-Hedervary ex regni archivo Pestinum ablatis. N. R. A. Fasc. 25. N. 60.

MCCVI. *1277. 8. Martii.* Ladislaus IV. rex notum facit, quod cum terram Wlk, filii Dobrolych jobagionis castri Zagrab. decedentis sine liberis, contiguam terris capituli Zagrab. de s. Petro Casna vocatis, ob fidelia servitia Tymothei episcopi Zagrab. contulerit eidem et capitulo Zagrab. constituit pro reambulatione, statutione et assignatione terrae sub testimonio praeceptoris s. Martini prope Zagrabiam magistrum Martinum aulae regis notarium, qui coram homine Joachimi bani totius Slavoniae eandem terram episcopo et capitulo sub testimonio fratris Benueniud praeceptoris domus templi de sancto Martino statuit et assignavit, deputatis ad hoc Manfredo archidiacono de Guerche Dominico decano, et Stephano ac Gregorio canonicis Zagrab. Metarum autem terrae (Blagusa) incipit a fluvio Casna et progreditur in quadam

fossata versus orientem, ascendit ad verticem montis, venit ad viam, quae est in cacumine montis, ad duas metas distinguentes terram capituli de Casna et Wydchech filii Martini jobagionis castri zagrab. Per viam itur ad septemtrionem et venit ad pedem alterius montis, ubi divertens ab illa via magna venit ad antiquas metas. Deinde veniens in saepedicta via in verticem montis ubi est terra rubea. In eadem via per eandem rubeam terram venit ad foveam palustrem, et procedendo per viam ad septemtrionem incipiunt metae separare terram Potela filii Borch. Deinde descendit ad rivulum Casna iuxta alveum rivuli qui vocatur Zopath in quo rivulo descendens ascendit ad fontem, qui est prope viam, incipiens habere a septemtrione commetaneam terram Cruciferorum s. Sepulchri de s. Georgio. Deinde per varias metas et per secundum et tertium ramum rivuli Casna ad terram filiorum Mladochuet, et exit de ipso fluvio ad unam stratam versus villam Casna eundo revertitur ad primam metam.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 183.

MCCVII. *1277. 17. Martii.* Capitulum Chasmensis ecclesiae attestatur, quod Tolila et Godezlav filiis Martini, Wlkmano ed Drask filiis Chornk, Woyn, Pezk et Wlkyna filiis Zlobk, Ratk filio Wisebor, pro se et Grobyna fratre sua ac Paulo filio Marelk jobagionibus castri Crisiensis a parte una et Matheo filio Pezk comitis ex altera coram eo constitutis, iidem Tolila, Godezlav ac ceteri pro parte eorum, portionem terrae eorum in Polona cum omnibus pertinentiis, quondam a Gordoba, Gordon, Benchech, Zmorta, Iwano, et cognatis eorum in examine duelli et area certaminis (sicut in privilegio Elyae comitis Crisiensis continetur), aquisitam, pro septem marcis. Item Ratk et Grobyna frater ejus, qui partem suam in Polona cum silva Dobowch similiter pro septem marcis; item Wlkona, Drask et Paulus particulam suam pro duabus marcis vendidissent eidem Matheo. Metarum autem terrae predictae incipit prima a parte orientis in arbore cerasi crucesignata, item per varias metas arboreas ad viam quae tendit de Polona versus domum praedicti Tolila; item per varias metas ad dumum Monorou. Inde ad lacum Machala, inde ad nemus Znos vocatum. Penes domum Polila venit ad fossatum Ark vulgariter dictum et cadit in fluvium Glogoncha et in littore ipsius prope molendinum Petri filii Prelse et venit ad magnam viam quae tendit de Polona versus Crisium et super pontem Zopoth ad terram sancti Georgii ad comitem Laurentium et per varias metas ab ecclesia s. Georgii versus Polonam.

Orig. perg. in mea collectione.

MCCVIII. *In* **Oronos.** *1277. 21. Martii.* Ladislaus IV. rex attendens plurima servitia Timothaei episcopi Zagrabiensis, confert ei castrum regium de Garig, quod a tempore coronationis regis conservationi eiusdem episcopi commiserat, cuius conservationis onus, sumptus et labores idem episcopus de propriis bonis supportavit.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 185.

MCCIX. *1277. 22. Martii.* Ladislaus IV. rex manifestat, quod Tim[illegible]heus episcopus Zagrabiensis terras quas a comite Ruh comparaverat in co[illegible]itatu de Bersenche ob reverentiam s. Spiritus donavit ecclesiae Chasmensi ad communem mensam fratrum ibi residentium, petens regem ut ipsam don[illegible] [illegible]nem

ratam haberet et a jurisdictione comitum de Bersenche et banorum regni Slavoniae, uti et a collectis septem denariorum, marturinarum et denariorum descensualium et censuum ac cuiuslibet generis collectarum eximere dignaretur.

Ex transumpto Ludovici regis de anno 1352 in archivo capituli Chasmensis.

MCCX. *1277. 25. Martii.* Capitulum Chasmensis ecclesiae memoriae commendat, quod Blasio filio Jurk pro se et Dursivoy, Gregorio et Gursa fratribus absentibus ab una parte, ab altera autem Paulus filius Zebesk constitutis, idem Blasius de terra in Polichna, ad ipsos pro concambio terrae eorum apud Zentgurg existentis ex parte Benedicti filii Gregorii fratris dicti Gurk devoluta, particulam terrae unius aratri cum duobus molendinis in aqua Cheresneycha et aqua Mosonycha confessus sit se vendidisse eisdem Paulo pro quinque marcis. Astitit etiam Wlkoy pro se et pro Crisan fratre suo. Meta terrae incipit iuxta terram dicti Wlkoy in fluvio Polichna, inde pertransiens aquam Mosonycha cadit in aquam Cheresneycha.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 186.

MCCXI. *1277. 31. Martii.* Capitulum Chasmensis ecclesiae notum facit, quod Syrbok cum duobus filiis suis Beley et Andrea, Chernoglav filius Neterni, Petrus filius Endrey, Marcus cum Netenich filio suo, Petrus et Luka filii Wlchnik, Veche filius Wlchich et Thomas filius Thomae nobiles de Chesminch vendidissent quasdam particulas terrae eorum in Othna comiti Benedicto filio Jacobi pro 34 marcis. Quarum prima meta incipit iuxta fluvium Vinzca-znoz deinde terra Orbava, inde ad caput eiusdem fluvii, inde per metas varias ad caput putei Vether et per rivulum ipsius putei exit ad fluvium Kemnek, et currit in magno spatio ad aquam Chasma ubi terminatur.

Ex archivo camerali Budensi. Wenzel: Cod. dipl. Arpad. XII. 209.

MCCXII. **Zagrabiae.** *1277. 10. Aprilis.* Comes Ivan filius Irozlay memoriae commendat, quod pro remissione peccatorum suorum, hanc collationem duxit faciendam, quod monachis de ord. fratrum Cisterciensium de abbatia s. Jacobi de insula Zawa iuxta Zagrabiam dedisset ecclesiam s. Elenae de Zamobor et terram circa eandem ad usum duorum aratrorum, unum molendinum situm in fluvio Zamobor, unum fundum curiae in villa Zamobor, et tres vineas in loco praenotato. Praeterea in Brezoycha capellam suam et terram ad duo aratra in fine terrae suae in Brezoycha existentem, ac unam vineam in Chucherie; praeterea si creator omnem statum regni in melius reformaverit, et ei dederit vitam longiorem obligat se in loco capellae suae de Brezouicha monasterium propriis laboribus suis condere, ita quod perfecto opere monasterii inibi esse debeat per se locus abbatiae.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 187.

CXIII. **Zagrabiae.** *1277. 13. Aprilis.* Capitulum eccles. Zagrab. significat qu Zlawogosth filius Tolen, Zlauech filius Pribizlay, Wulkouoy filius Murge, Ol d et Gorivolk frater suus, Georgius filius Voyhnae, Blasius filius Druzii ., Achibil filius Georgii, Nicolaus, Zlauch et Stanech filii Drugan, Dimi filius Tolk et Pribizlaus filius Hink ab una parte, Perchinus vero comes tri Camporum ab altera, personaliter constituti, confessi sunt idem Zlau-

gozth cum sociis suis nobilibus de Brochina: omnes terras suas in Brochina, de Gradech, ex utraque parte fluvii, tam in planis quam montibus etc. ipsi comiti Perchino pro quadraginta marcis, ex permissione omnium cognatorum suorum in Brochina existentium, vendidissent in perpetuum.

Orig. membr. in actis per banum Khuen-Hedervary ex archivo regni ablatis N. R. A. Fasc. 1532. N. 32.

MCCXIV. *1277. 8. Maii.* Capitulum ecclesiae Chasmensis notificat, quod Woynch filius Zapachk confessus sit se vendidisse Jacob et Bartholomaeo filiis Stepk et fratribus eorum, terram suam Tymenicha in comitatu de Garigh existentem cum omnibus pertinentiis pro tredecim marcis. Cujus terrae meta incipit a terra Stephani filii Stephani, inde terra filiorum Berizlay, inde per varias metas arboreas ad fluvium Timenicha, superius terra Thobiae filii Bodizlai et fratrum Andreae filiorum Gungys, inde ad rivulum Palouinazta, ad terram comitis Alberti, et per varias metas ad primam.

Wenzel: Cod. dipl. Arpad. XII. p. 212.

MCCXV. **Tragurii.** *1277. 23. Junii.* Cum per Joannem praepositum de Glogoncza et Petrum comitem insularum Pharae et Brazae esset inter communitatem Spalatensem et Traguriensem hinc per totum mensem Julii treuga composita, secundum formam articulorum inferius denotatorum, petentibus ipsis a judicibus et civibus Tragurii ipsam treugam sacramento et publico instrumento firmari. Domini vero Valentinus Casarizza et Dessa Amblasii consules civ. Trag. et comes Marinus Amblasii et universa communitas Trag. in consilio generali, ob reverentiam et honorem d. regis Karuli et honorem praedictorum praepositi et comitis Petri ipsam treugam praestito juramento et omnia praedicta in hunc modum acceptarunt; scilicet quod homines utriusque civitatis per terram et per mare libere vadant salvi in personis et rebus; excepto quod ingressu civitatum non utantur, et nullatenus civitatibus adproximent sed in pontibus civitatum conveniant. Exterius ubicumque vadant libere sine faciendo aliquod damnum vel injuriam, absque reputatione pacis sub poena duarum millium marcarum fini argenti. Quarum medietatem habebit Ladislaus rex Ung. aliam vero damnum aut iniuriam patiens. Quae observare firmiter obligavit se tota communitas Tragurii cum judicibus et consilio .Insuper si Sibenzani praedicta omnia facere voluerint et observare, commune Tragurii et consules et consilium juraverunt etiam ipsis servare pacem. Actum praesentibus Cernocta Amblasii, Nicola Cosizae, Dessa Petri Lucae testibus, et Dessa Duymi examinatore.

Lucius: Mem. di Trau. p. 97.

MCCXVI. **Spalati.** *1277. 30. Junii.* Temporibus Jacobi Contareni, ducis Venetiarum et magistri Laurentii Jadrensis archiepiscopi et Jacobi Teupoli comitis ad honorem et reverentiam Ladislai regis Ungariae et bonum, pacicumque statum civitatum Spalati et Tragurii, Georgius de Breberio co Breberiensis et Sybenici, Preste de Cotopagna atque Domaldus de Zado cives Jadrae, judices arbitri, arbitratores, concordatores, laudatores, se tiatores et amicabiles compositores inter Joannem archiepiscopum Spalaten capitulum, monasteria, ecclesias et virum nobilem Vitum de Cerna statem et Gauzegnam Duxizae, Marinum Bonazuntam, et Privoslaum

bralis judices, consilium, commune et speciales personas civitatis Spalati ex una parte. Ut patet per publicum Instrumentum completum manu Francisci Anconitani notarii civit. Spalat. 12. Maii 1277. sicut in eo plenius legitur; et nobiles viros d. Mladinum comitem Breberiensem et potestatem Tragurii et d. Stane de Varicassis, capitaneum civitatis eiusdem et consilium, monasteria, ecclesias, homines atque commune et speciales personas dictae civitatis Tragurii ex parte altera, uti patet ex publico instrumento confecto manu Francisci Benvenuti de Cingoli Trag. notarii de 11. Maii 1277. super ordinanda pace inter Tragurium et Spalatum, de guerra que fuerat inter easdem civitates post Tartarorum adventum usque in praesens tempus. Inprimis lata est sententia per arbitros: ut Traguriensea cunctas possessiones archiepiscopatus Spalatensis quas tenent a Columna, quae pro meta antiquitus sita erat, infra versus Tragurium et quae possessiones per commune Spalatense datae fuerant communi Traguriensi tempore prioris guerrae, habitae post Tartarorum adventum, eisdem archiepiscopatui et communitati Spalatensi illico restituere debeant. Possessiones autem specialium hominum Spalati quae datae fuerant dicto tempore ipsis Tragurinis, permanere debent Traguriensibus, exceptis possessionibus ecclesiasticis et sub columna villae Dedigiorum, Ostrogh nuncupatae, ac insula s. Stephani. Et titulo maioris complexi terrarum obtentarum solvent Tragurienses Spalatensibus tria milia librarum Veneticorum parvorum. Villa autem Ostrogh cum omnibus suis pertinentiis per civitatem Traguriensem totaliter relinquatur omnibus commorantibus Spalati vel Tragurii illis, qui vulgariter lingua slavonica Dedigi appellantur, qui etiam antiquitus, tempore prioris guerrae tenuerunt et possederunt eandem villam. Praeterea insula s. Stephani adiudicatur Spalatensibus. De ecclesia vero s. Petri de Clobuchaz cum pertinentiis et terra Bristicz relinquitur ius decidendi regiae maiestati. Omnes possessiones in guerra acceptae, ablatae, aut venditae vicissim restituantur. Super possessiones terras et villas in hoc tractatu nominatas, partes nullam novam donationem aut privilegia a rege, vel bano Slavoniae seu Maritimo impetrari audeant. Omnibus litibus motis tempore guerrarum viceversa finis imponitur. Deinceps nullo unquam tempore civitas Spal. vel Trag. aliquem ex concivibus, vel Tragurienses comitem Stepconem de Zettina vel Volcestam quondam d. Vulcignae filium qui in auxilium steterunt Spalatensibus, vel Spalatenses jupanum Sleoc et Steredem, qui steterunt penes Tragurienses, infestare aut molestare valeant. Instar prestaldi, judices arbitratores introducent ipsi partes in suas possessiones. — Actum apud Spalatum in domo Praedicatorum conventus civ. Spalat. Testibus fratre Dominico subpriore, fr. Jessae lectore, fr. Leonardo, fr. Michaele guardiano. Nobilibus viris Cernae de Dunae et Michaele Martinus civibus Jadrensibus. Vicentius s. Mariae maioris clericus et Jadrensis notarius scripsit.

Lucius: *Mem. di Trau*, *p. 101.*

MCCXVII. **Viennae.** *1277. 13. Julii.* Lodomerius Varadiensis, Timothaeus ;rabiensis episcopi, Rolandus banus, Aladarius magister dapiferorum reginae :omes de Neograd, Demetrius Albensis aulae regiae vicecancellarius, et ıannes Budensis praepositus significant, quod in praesentia Rudolphi impe- ɔris fecissent tractatum foederis cum Ladislao rege, in quo etiam sponsalia ɜr Andream ducem totius Slavoniae et Croatiae, fratrem ipsius regis et

filiam imperatoris Clementiam contracta fuissent, accepto per praenominatos nuncios corporali sacramento a primogenito filio imperatoris a principibus, baronibus et consangvineis eius.

Fejer: Cod. dipl. P. V. vol. II. p. 388.

MCCXVIII. *1277. 15. Julii.* Ladislaus IV. rex consideratis servitiis fidelium comitis Pousae et magistri Gvechae fratris sui, quae ei in aetate tenera constituto in diversis expedicionibus omni cum fidelitate impendissent tempore discriminis variantibus et disturbantibus baronibus regni, propter quod universi populi ipsorum in regno Slavoniae constituti per continuos insultus et bella intestina baronum inter se dimicantium destructi fuerant penitus et dispersi; volens eos regio prosequi favore, eosdem Pousam et Guecham ac universos populos ipsorum in Crisiensi et Simigiensi comitatibus videlicet ultra Dravam in Vrbanana et Chanaburda et in Rathina existentes, a iudicio et iurisdictione comitis Crisiensis et Simigiensis perpetuo duxit eximendos, reservando eos duntaxat iudicio bani totius Slavoniae.

Fejer: Cod. dipl. Hung. T. VII. vol. 5. p. 593.

MCCXIX. *1277. 19. Octobris.* Capitulum ccclesiae Chasmensis notum facit, quod comes Syrbok fassus sit se vendidisse comiti Benedicto filio Jacobi portionem terrae suae inter terram Myrse filii Descov et inter fluvium Dobrolech exitentem pro triginta marcis. Cujus terrae meta incipit in loco ubi fluvius Dobrolech cadit in aquam Chasma, inde per varias metas arboreas et terreas cadit in aquam Wrbovnychka et venit inferius ad insulam et cadit iterum in aquam Chasma.

In archivo camerali Budensi. Wensel: Cod. dipl. Arpad. T. XII. p. 210.

MCCXX. **Zagrabiae.** *1277.* 7. *Novembris.* Henricus banus totius Slavoniae mandat omnibus regni collectoribus, cum dominus Ladislaus rex comitatum de Gersenche cum cunctis marturinis, septem denariorum, Zalusinis et aliis redditibus eiusdem Timotheo episcopo Zagrabiensi perpetualiter duxerit conferendum, quatenus de huiusmodi collectis se nullomodo intromittere praesumant.

Farlati: Illyr. sacr. T. V. p. 378.

MCCXXI. *1277.* Ladislaus IV. rex, attendens multiplicia servitia Timothaei episcopi Zagrab. confert ei et per eum episcopatui Zagrabiensi comitatum de Guersentze cum collecta marturinarum et septem denariorum possidendum in perpetuum cum immunitate a judicio bani Slavoniae et exemtione a cuiuslibet generis collectione secundum libertatem aliorum populorum episcopatus Zagrabiensis. Datum per manus magistri Demetri praepositi Albensis aulae vicecancellarii.

Tkalčić: Mon. hist. I. p. 190.

MCCXXII. *1277.* Ladislaus IV. rex notificat, quod Thymotheus episcop Zagrab. postulasset, ut Zagrabiensem eccles. tam in capite quam in membı in possessionibus, tributis, judiciis et juribus eo privilegio uti faceret, q tempore praedecessorum ejus utebatur. Maxime terram s. Martini pro

Waskam iuxta Drawam, quae est inter Ungariam et Schlavoniam, quae privilegia ipse rex confirmat.

Tkalčić: Mon. hist. I. p. 184.

MCCXXIII. *1277.* Ladislaus IV. rex notificat, quod cum magister Gerardus fisicus regis, universas possessiones suas et suum patrimonium ad regalem confisus providentiam pro Bela avo, et Stephano patre reliquisset, et eosdem in bona sospitate conservasset, ac demum circa ipsius regis praeservationem et curam cum omni fervore fidelitatis periciam suae artis exhibuisset, quocirca eidem terram castri Zagr. Tornova contulit, et ipsum etiam in corporalem posesionem dictae terrae, consilio et concensu Iohachyni bani totius Slavoniae per magistrum Manfredum hominem regium sub testimonio cap. Zagr. fecit introduci. Cujus terrae meta incipit a parte meridionali a quadam arbore ylicis, et protendit per quendam rivulum versus ecclesiam sitam in honore virginis gloriosae et per varias metas arboreas venit ad magnam viam et per alteram viam ad aquam Blizyna, per quam venit ad quandam viam per quam ascendit supra in montem, et descedens pervenit ad primam.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 188.

MCCXXIV. *1277.* Elisabetha regina notificat, quod consideratis meritis et servitiis magistri Aladarii filii Cheche, quae a primaevis pueritae suae annis domino Belae socero suo et postmodum Stephano consorti suo exhibuisset, terram Aryauicham in comitatu de Posaga, quam Petrus filius Cheleus de donatione regia tenebat, sed sine haerede decedens ad manus regias devoluta est, que ipsi Aladario primo per socrum, reginae Mariam reginam ex consensu regis Belae, donata et per Regem Ladislaum erepta fuerat, de novo donat, possidendam ea consvetudine et libertate quibus aliorum nobilium de Posoga de genere quondan Borych bani possessiones possidentur.

Orig. membr. in actis per banum Khuen-Hedervary ex archivo regni ablatis. N. R. A. Fasc. 1532. N. 35.

MCCXXV. *1277.* Capitulum ecclesiae Zagrabiensis significat, quod comes Gardun filius Gardun cum fratre Wlkozlao ab una parte, et Georgius filius Branich cum Mark, Fyle, Selk, Ete, Prohan et Pous fratribus tale concambium inter se inivissent, videlicet quod Georgius et fratres sui terram ipsorum in capite Lona existentem, cum castro in eadem terra et omnibus pertinentiis contulissent comiti Gardun et eius fratri Wlkozlao iure perpetuo, hi autem duo fratres de consensu proximorum suorum dederunt tres villas ipsorum Vztricha, Prisnicha et Bisicha praedictis Georgio et fratribus, et quia possessio istorum maior erat, superaddiderunt Gardun et fratres ejus adhuc triginta marcas denariorum banalium.

Ex archivo camerali Budensi. Wenzel: Cod. dipl. Arpad. IX. 183.

MCCXXVI. *1277.* Conventus monasterii s. Egidii de Symigio declarat, quomodo comes Johannes filius Iseph ab una parte cum Zenke filio Bed, Joanka filio Kupren, Nicolao filio Tyze, Benke filio Emerici, Petro filio Pyntek,

Nyged filio Marci castrensibus coram Antaleo filio Wytalus de Maah homine Gregorii bani et comitis Simigiensis convenerint de villa Mogorey.
Wenzel: Cod. dipl. Arpad. IX. p. 184.

MCCXXVII. *1277.* Hermanus magister et conventus domus hospitalis s. Stephani regis de Strigonio testificant, quod populi de villa Cholnuk universaliter convenissent, quod magistro Paulo aulae regiae notario pro interfectione ejus fratris comitis Petri et parvuli cognati ejus velint solvere 58 marcas in denariis, dando decem pensas viennenses pro qualibet marca, aut quinque pensas denariorum banalium ita tamen, quod medietatem solutionis denariorum deberent facere in denariis banalibus, medietatem vero in wiennensibus.
Wenzel: Cod. dipl. Arpad. IX. p. 187.

MCCXXVIII. *1277.* Petrus filius Rudolphi, terram suam Petyn in terra Brochina existentem cum omnibus pertinentiis, Perchino comiti pro 21. marcis coram Henrico bano totius Slavoniae perennaliter vendit.
Fejer: Cod. dipl. T. V. vol. II. p. 425.

MCCXXIX. **Budae.** *1278. 3. Januarii.* Ladislaus IV. rex cupiens fideles cives de monte Grecensi in suis antiquis libertatibus conservare, duxit eis ex speciali gratia concedendum, quod banus Slavoniae ad praesens constitutus et eiusdem successores super ipsos cives descensus non possint facere aliqualem.
Tkalčić: Mon. civit. Zagr. I. Doc. 64.

MCCXXX. *1278. 28. Januarii.* Capitulum ecclesiae Chasmensis significat, quod Bogdozlav et Pousa filii Zovani confessi sunt terram eorum haereditariam in Garig inter terras Jacobi filii Stepko et fratrum suorum Alexii filii Zouk, Bogdani filii Stoiko et Stephani filii Stephani existentem, se vendidisse eidem Jacobo filio Stepko iobagioni castri de Garig pro decem marcis. Cuius terrae meta incipit in capite unius siccae vallis, inde vadit in caput vallis Ztermech inde in rivo ad unum puteum et per varias metas ad fluvium Divich, superius exit ad vallem Kasnidol, inde in magno spatio ad viam super qua itur ad locum fori de Garig, inde ad terras Bogdani et Chernel, deinde declinat ad caput fluvii Graduch, ibique est mons seu berch Gradech et cadit in fluvium Medveganuga et per silvas bik ad metam priorem.
Wenzel: Cod. dipl. Arpad. XII. p. 241.

MCCXXXI. ***In* Patobo.** *1278. 9. Martii.* Giula comes iudex curiae regis significat, quod Mathias comes et magister Ratoldus filii Rolandi bani fratris dicti Giulae confessi sint possessionem ipsorum Arauicha in Pasaga constitutam, matri ipsorum relictae Rolandi bani dimisisse perpetuo possidendam.
Orig. membr. in actis per banum Khuen-Hedervary ex archivo regni ablatis. N. R. A. Fasc. 1503. N. 17.

MCCXXXII. **Venetiis.** *1278. Mense Martio.* Judices delegati communi Venetiarum ferunt judicium contra derobatores Graecos, Palaelogum Joannen Delocavo, Saladinum et socios damnificatis Georgio Ragusaeo, Dessa Michaelis de Zadra, Theodoro filio ipsius Dessae et Fumato ejus cognato, item Leo nardo fratri suo, item Domaldo patrono unius medietatis ligni, item Jacobo et Stephano Andrae Ormintendae perderiis dicti ligni, item Boneino Pisan

de Jadra, item Salvo filio magistri Marcolae, item Radoano Zorgi de Vegla, item Micha de Gronco, item Petro de Bona de Jadra, item Liae de Laveniza civi Ragusaeo, nauclero, item Pasquae de Dragogna de Ragusio marinario, item Gregorio filio Johannis de Cazainpino de Ragusio marinario et pluribus marinariis, item Gervasio Buzignoli de Ragusio, Martino Vezario de Jadra etc.

Ljubić: Mon. I. p. 113.

MCCXXXIII. **Venetiis.** *1278. 1. Aprilis.* Capta fuit pars in maiori consilio, quod insula Farae cum aliis insulis quae pertinent ad episcopatum Farrae recipiatur cum conditionibus datis et dictis per eorum episcopum.

Ljubić: Mon. I. 115.

MCCXXXIV. **Venetiis.** *1275. 3. Aprilis.* Praesentibus nobilibus viris Marino Valaresso, Andrea Geno et Armorao Justo, tunc consiliariis d. ducis, Marco de Mugla et Bartholomaeo Capello et aliis, in capite salae, Ven. pater S. Farensis episcopus ex commissione hominum insulae Farrae submisit ac subposuit ipsam insulam et alias sui episcopatus et personas et havere hominum dominio Jacobi Contareni ducis Venetiarum et communis Venetiarum eo modo, quod subpositi sunt alii sui fideles de Dalmatia, cum obligatione dandi salarium potestati seu rectori in libris mille venecialium parvorum annuatim, et quod aedificabunt civitatem quae aliis temporibus fuit apud sanctam Mariam de Lesna pro habitatione hominum insularum ipsarum.

Ljubić: Mon I. p. 115.

MCCXXXV. **Budae.** *1278. 16. Aprilis.* Ladislaus IV. rex considerans fidelitatem et merita Stephani filii condam Haholt regni Slavoniae bani, quae diversis temporibus, tum etiam gravibus et necessariis legationibus cum in bellicosis expeditionum generibus exhibuisset, in signum compensationis alicuius confert ei diruta castra Lindoa et Nempthy iuxta fluvium Kereka et oppida et possessiones in Saladiensi, Simigiensi et Crisiensi comitatibus existentes.

Fejer: Cod. dipl. T. V. vol. II. p. 430.

MCCXXXVI. **Dubicae.** *1278. 20. Aprilis.* Stephanus banus filius Stephani comitis cum suis cognatis ab una parte et Joannes banus cum suis ab altera parte faciunt pacem et concordiam invicem, quam Carolus rex Jerusalem et Siciliae ratam habet.

Orig. in archivo comitem Frangepani in castello Porpetto. N. 5.

MCCXXXVII. *1278. 24. Aprilis.* Conventus s. Adriani de insula Zala Stephanum regni Slavoniae banum, filium condam Haholt, in possessionem castrorum Lendva et Nemphthy jussu regis Ladislai per fratrem Blasium Cruciferum stututum fuisse testatur, nullo contradictore apparente.

Fejer: Codex dipl. T. V. vol. II. p. 478.

MCCXXXVIII. **Crisii.** *1277. 24. Aprilis.* Elias comes Crisiensis memoriae mmendat, quod Grobina et Ratk, filii Visebor, jobagiones castri crisiensis Polona duas parcellas suarum terrarum Matheo filio Pezk comitis vendirint in perpetuum.

Autographum pergam. in bibliotheca accademia Slav. merid.

MCCXXXIX *1278. 9. Maii.* Nicolaus banus totius Slavoniae significat, quod cum feria tertia proxima ante ascensionem Domini congregationem regni Slavoniae, Zagrabiae habuisset generalem, universi jobagiones castri Zagrab. in communi concilio praedicto conditiones libertatum ipsorum antiquarum exposuissent sub hac forma: Quod persolutis commutationibus descensuum nec viceiudex bani aut curialis comes eiusdem descensum facerent, eo facto a debito commutationis descensus iidem jobagiones castri essent expediti, si vero descensum non facerent extunc semel in anno scilicet circa festum scti. Martini ratione eiusdem descensus comiti decem et octo pensas dare tenerentur, eo quod nec judex bani nec curialis comes ipsius in eundo versus Gozd vel redeundo, descensum facere possent inter ipsos, vel familia eorundem aut bani. Item quantum in habita compositione adversae parti darent, tantumdem judici dare tenerentur. Nec aliquis possessionatus ratione alicuius debiti deberet captivari. Si quis vero ex ipsis contumacia ductus, usque septimum terminum juri parere negligeret, poenam eiusdem terrestris comes judicio bani recipere teneretur et receptam ipsi comiti bani assignare. Nec aliquis inter ipsos terrestris comes esse potest nisi de communi consensu eorundem, et evoluto termino anni terrestrem comitatum renovandi haberent facultatem. Nullus etiam collectorum jobagiones dicandi habet optionem. Nec ratione exercitus iudiciorum ipsos potest banus aggravare, nisi eadem collecta emergeretur per regnum Slavoniae. Curialis comes Zagrabiensis nullo unquam tempore potest descensum facere super eos. Banus auditis libertatibus supradictis, volens plenius certificari de eisdem universos nobiles regni, quorum multitudo aderat copiosa requisivit, qui unanimiter retulerunt, quod iidem jobagiones castri, a tempore cuius non extat memoria, in libertatibus praedictis remansissent. Unde banus easdem libertates roboravit.

Ex litteris confirmationalibus Ladislai regis de anno 1279. Fejer: Cod. dipl. T. V. vol. II. p. 498.

MCCXL. **Kedhida.** *1278. 27. Maii.* Andreas (Venetus) dux totius Slavoniae, Dalmatiae et Croatiae notificat, quod cum per capitulum Vesprimiensis ecclesiae vehemens eiusdem destructio relata fuisset, compatiens illi hanc gratiam ipsi ecclesiae ductus baronum consilio duxit faciendam, quod universi populi dictae ecclesiae in ambitu comitatus Simigiensis, Vesprimiensis et Zaladiensis constituti ab omni jurisdictione et judicio comitum seu curialium comitum dictorum comitatuum sint prorsus exempti.

Fejer. Cod. dipl. Hung T. V. vol. II. p. 471.

MCCXLI. *1278. 6. Junii.* Capitulum ecclesiae Chasmensis notum facit, quod Egidius filius Ragnin et Dominicus filius Iwan confessi sunt: comiti Odouich filio Gurgus et ejus fratri Eliae se vendidisse vineam suam super terra Guinzyna filii Wecherni, quam idem a Mark filio Iwan comparaverat pro tribus marcis. Item aliam vineam iuxta Zaposchicha super terra di[illegible] Guenzina constitutam pro una marca.

Wensel: Cod. dipl. Arpad. XII. 232.

MCCXLII. *In* **Chenad.** *1278. 9. Junii.* Ladislaus IV. rex recipit sub fi[illegible] aliquorum praelatorum et procerum, praestito prius juramento, in speciali gratiam Stephanum banum filium Stephani bani, conferendo eidem judicat[illegible]

curiae et comitatum Musuniensem cum plenitudine gratiae suae. Ordinat insuper ei mille marcas pro stipendio annuali. Omnes quoque possessiones eius tam haereditarias quam emptitias, et eas, quas ex collationc regia Joachimus frater eiusdem tenuit et possedit, specialiter Hozolo, Michad, Hotron, Sepsoe et Borsoud vocatas, eidem Stephano bano restituit. Promittens ei sub fide sua regia coram domina Elisabeth sorore sua, ac sub fide archiepiscopi Colocensis, episcoporum ac banorum specifice nominatorum, quod hanc ordinationem non retractabit, nisi damnabiles excessus commiserit, pro quibus barones et nobiles honoribus spoliari debeant et privari.

Fejer: Cod. dipl. T. V. vol. II. p. 447.

MCCXLIII. **Kosko.** *1278. 12. Junii.* Joannes magister tavernicorum Andreae ducis totius Slavoniae et comes Zaladiensis commendat memoriae, quod capitulum ecclesiae Vesprimiensis per suos speciales procuratores exhibuit privilegium Andreae ducis totius Slavoniae, Dalmatiae atque Croatiae in quo idem dux calamitatibus et pressurae ecclesiae Wesprimiensis compatiens, eandem ecclesiam reformare salubriter cupiens, inter caetera libertatis praerogativa sublimavit, quod praefatae ecclesiae populi universi in comitatu Zaladiensi in praesentia comitum seu curialium Zaladiensium super nullis articulis adstare amodo teneantur, dans firmiter in mandatis ut populi dictae ecclesiae nullatenus molestentur, nec per comites nec judices aut alios officiales.

Fejer: Cod. dipl. V. vol. II. p. 472.

MCCXLIV. *1278. 24. Junii.* Capitulum Chasmensis ecclesiae notum facit, quod Iwan filius Berizlay confessus sit: magistro Blasio, servienti comitis Elyae Saxonis vice et nomine eiusdem domini sui, vendidisse portionem terrae suae Polichna ex permissione et beneplacito Martini et Dominici fratrum suorum, pro una marca. Metae terrae sunt fluvius Blanicha, in occidente magna via, fluvius Charnareka, inferius terra magistri Moys, deinde rivus Dobovech, fluvius Jawarowa, terra filiorum Gverden et variae metae terreae et arboreae.

Ex archivo camerali Budensi. Cod. dipl. Arpad. XII. p. 237.

MCCXLV. *1278. 1. Augusti.* Capitulum eccl. Chasmensis notificat, quod Urbanus, Benedictus sacerdos, et Isep filii Bogdani terram eorum in Pribenesech contiguam terrae comitis Roh, item sextam partem silvae aquosae confessi sunt se vendidisse comiti Ruh pro se et Stephano, Jacobo et Benedicto fratribus suis pro sex marcis. Cujus metae fuerunt inter caeteras arboreas terra Thomae filii Ezae, fluvius Pribenesech, fluvius Koledyn, terra Pouka filii Bethlen, unus Chereth ex terra Blasii filii Demetri.

Cod. dip. patrius VII. p. 168. Ex actis comitum Erdődy Galgozam ablatis.

MCCXLVI. **Melfie.** *1278. 23. Septembris.* Carolus I. rex Siciliae, Justicio Capitanate jubet, ut navim quam in portu Manfredoniae detinet, libere ermittat discedere Tragurium.

Rački: Arkiv VII. p. 13. Ex regestis Caroli I. a. 1278. O. fol. 2.

MCCXLVII. **Melfie.** *1278. 26. Septembris.* Carolus I. rex Siciliae magistris ocuratoribus Apuliae mandat, ut Sergio picto permittant ducentas salmas lei, et centum salmas frumenti in duobus vasellis onerari et assignari Guil-

lelmo de Brueriis et judici Ade de Vigiliis, deferenda per eos ad vendendum apud Tragurium vel alia loca ipsarum partium.

Rački: Arkiv VII. p. 14. Ex regestis Caroli I. a. 1278. O. fol. 2.

MCCXLVIII. *1278. 13. Octobris.* Capitulum Wesprimiense significat, quod Alexander filius comitis Simonis de genere Bogat-Rodvan litteras capituli patentes super divisione totius possessionis eiusdem generationis Halap confectas exhibuisset, petendo ut easdem transumeret, cui postulationi capitulum annuit.

Cod. dipl. patrius VII. p. 169.

MCCXLIX. **Zagrabiae.** *1278. 6. Novembris.* Nicolaus banus totius Slavoniae mandat collectoribus marturinarum et zaluzinarum quatenus de collectis et judiciis comitatus de Guersenche collatis per Ladislaum regem Timotheo episcopo Zagrab., nullomodo se intromittere praesummant.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 191.

MCCL. **Romae.** *1278. 9. Decembris.* Nicolaus III. papa, cum post mortem Salvii archiepiscopi Ragusini electus a Ragusinis Fr. Marcus de Venetiis ord. min. debitum naturae ante suam confirmationem persolvisset, postularunt Ragusienses, capitulum et commune pontificem ut ille eis archiepiscopum denominaret, qui petitioni eorum annuens, dedit eis in archiepisc. Fr. Philippum inquisitorem contra haereticos in marchia Tarvisina.

Farlati: Illyr. sacr. T. VI. p. 114.

MCCLI. *1278.* Rudolphus I. imperator Ladislao IV. regi de concordia cum Andrea Slavoniae duce, filiae eius sponso innita gratulatur, ad debellandumque Ottocarum regem Bohemiae eundem provocat.

Fejer: Cod. dipl. T. VII. vol. II. p. 85.

MCCLII. *1278.* Ladislaus rex componit inimicitias et hostilitates inter Stephanum banum totius Slavoniae, Stephanum comitem musoniensem judicem curiae et Paulum, fratres eiusdem filios alterius Stephani bani ac totam generationem eorundem ex una parte, ex altera vero inter Joannem banum et comitem Radoslaum filios comitis Stephani, Nicolaum et Stephanum filios comitis Babonyg, comitem Thomasium et Vulcetam filios Jelinich, comitem Gardun filium Gardun, et Johannem filium Arlandi et totam generationem eorundem. Quae hostilitates exstiterunt propter mortem Joachimi bani, in congressu belli per dictum Stephanum banum et per suos interempti. Ex mandato regis paciscerunt partes judices arbitri, videlicet Thimothaeus episcopus Zagrabiensis, Mathaeus palatinus, frater Mathaeus abbas Toplicensis ordinis Cisterciensium, frater Gerardus magister domus Templi per Hungariam et Slavoniam ac alii.

Bulletino di arch. et storia Dalmata. A. IV. 1881. N. 5, p. 71.

MCCLIII. *1278.* Capitulum ecclesiae Zagrabiensis manifestat, quod stitutis coram eo Alexandro filio Petri, et Mathey filio Blasey fratris eu de genere Acha ex parte una ac magistro Stephano archidiacono de marcha, vice et nomine Tymothei episcopi Zagrabiensis ex altera, con sunt quamdam terram suam Planina nuncupatam de consensu cognator

commetaneorum suorum vendidisse dicto episcopo et ecclesiae suae pro viginti marcis denariorum Zagrabiensium quorum quinque pensae tunc temporis marcam faciebant, cum omnibus pertinentiis nec non pertinentiis aliis quae vulgo Souskuth nuncupantur. Interfuerunt autem huic venditioni Pothola et Petrus filii Borch de genere eorundem, qui pro se et tota generatione sua plenum consensum tribuerunt. Introduxerunt autem ecclesiam in possessionem terrae Gregorius canonicus et archidiaconus de Bexin et Mlatk villicus de Chuchuria. Prima meta incipit a septemtrione juxta magnam viam quae tendit versus Worosdin et per varias metas arboreas, silvas, montes et valles venit ad quemdam fluvium currentem in ruptura aquae pluvialis, et ad alium fluvium magnum currentem per medium vallis, et per varias metas eundo, ascendens pervenit ad culmen montis ad viam magnam ubi est arbor castaneae et ibi commetatur terrae comitis Radizlai filii Stephani. Inde per eandem viam in culmine montis et a parte septemtrionali iuxta terram comitis Radizlay et per varias metas eundo commetatur terrae Ditrici filii Wlchina de genere Acha et per varias metas descendens in vallem pervenit ad magnam viam, quam transiens pervenit ad caput fontis Casna, abinde regirat per ipsam magnam viam versus meridiem quae via est pro meta, currens directe per longum spatium ad primam metam.

Orig. perg. in mea collectione.

MCCLIV. *1278.* Capitulum ecclesiae Zagrabiensis notum facit, quod Chuck filius Humerl pro fratre Mathaeo abbate de Toplica et conventu ejusdem ex una parte et Wlkowoy filius Dragacha, Dobroteh filius Cherbich, Bogdan filius Zo . . . et Beck filius Nadanei de generatione Bathei de villa Mayay ab altera coram constituti, idem Wlkovoy et caeteri de parte sua confessi sunt terram eorum vicinam grangiae eiusdem abbatis Brochina nuncupatae, iuxta fluvium Adulnak existentem, super qua inter ambas partes lis et controversia iam dudum habita fuerat pro bono pacis, dicto abbati et monasterio pro duodecim pensis dimisisse in perpetuum.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 191.

MCCLV. *1278.* Capitulum Zagrabiensis ecclesiae notum facit, quod Budvoy filius Budilo, Wlcheta filius Braten, Wlketa filius Mladicha, Gerge filius Pribizlo, Stephanus filius Wlkoyn, Zlaven filius Radizlay de generatione Pouona confessi sunt se vendidisse Mathaeo abbati de Toplica et ejus monasterio, possessiones ipsorum Povona vocatas, nec non insulam Wlkom cum aliis parvis insulis in fluvio Wen existentibus pro centum ut duabus marcis denariorum banalium, quorum singulae quinque pensae tunc temporis marcam faciebant. Metae autem per magistrum Manfredum archidiaconoum de Guerche destinatae fuerunt haec: Prima ab oriente in flumine Wen (Una) ubi cadit rivulus Mutniche, a quo ascendit ad fontem, inde ad cacumen montis iuxta magnam viam. Deinde per medium montis in eadem via iuxta terram rum Henzconis. Deinde per eandem viam ad unam semitam. Deinde ad m monticulum, de quo descendit ad rivulum Mercosyn. Deinde ad ori- .m per longum spatium ubi idem rivulus cadit in rivulum Jarovelg et sus meridiem per longum spatium cadit in fluvium Syrenicha, a quo de- ndit per maximum spacium in fluvium Woumnam versus orientem ad in-

sulam quae fuit antedicti Budvoy, et per fluvium Wouna usque ad primam metam ubi rivulus Mothnicha cadit in eundem fluvium.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 192.

MCCLVI. *1278.* Capitulum Zagrab. ecclesiae notum facit, quod constitutis coram illo Detrico filio Wlchina et Hertelen ac Mathaeo filiis eiusdem de genere Acha ex una parte et magistro Stephano archidiacono de Camarcha nomine Thymothei episcopi Zagrab. ex altera, iidem permittentibus suis cognatis Potala, Borch et Petro filio Borch pro se et tota sua generatione confessi sunt se vendidisse possessionem suam Schekerie contiguam terris Alexandri cognati de generatione Acha, dicto episcopo pro triginta marcis denariorum Zagrabiensium, singulas cum quinque pensis computatis. Interfuerunt huic venditioni Putula et Petrus filii Borch de genere Acha nec non et Jacobus frater Iwanka praedialis episcopi. Ad distingvendos terminos missi fuerunt magister Gregorius archidiaconus de Bexhun et Maltk, villicus de Chucheria. Qui termini incipiunt in capite fluvii Casna qui est pro meta iuxta viam magnam quae ducit versus Worosdinum et currens per ipsam viam versus septemtrionem separat terram Cruciferorum. Per varias metas arboreas et terreas ac per valles et montes procedendo pervenit ad fluvium Zekeria et regirans in occidentem per magnum spacium commetatur terrae comitis Jacobi fratris Iwanka et in magno spacio terrae comitis Radizlai, deinde ad fluvium Symog, qui procedens per silvam versus meridiem dividit terram Radizlai comitis, et pervenit ad terram Alexandri filii Petri ubi terminatur.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 193.

MCCLVII *1278.* Capitulum ecclesiae Zagrab. notificat, quod Johannes filius Iwanch, Galcan filius Petri, Drugislaus filius Zibislai, Wratizlaus filius Wulkoyn de generatione Surlo confessi sunt se vendidisse possessionem suam Sernov, Mathaeo abbati et conventui de Toplica pro triginta et tribus marcis denariorum Zagrabiensium, singulis cum quinque pensis receptis. Metae autem per magistrum Manfredum archidiaconum de Guerche distinctae haec sunt: Prima incipit in loco ubi Surno cadit in fluvium Gradicha, deinde per longum spacium ad locum ubi rivulus Ogrageniche cadit in praedictum fluvium Gradicha, inde per longum spatium inter montes per dictum rivulum ad fontem qui est caput eiusdem. Transiens silvam Lumno tendit ad rivulum Lumno, et ascendens versus septemtrionem ad viam publicam separat terras nobilium de Blyna. Tendens ad monticulum Kynnk, descendit ad caput rivuli Zemo et per longum spatium pervenit ad primam metam.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 198.

MCCLVIII. *1279. 5. Februarii.* Capitulum Chasmensis ecclesiae intimat, quod comes Stephanus filius Belus, vice et nomine Belus filii Belus fratris sui a parte una, et comes Mohor ab altera ad eorum praesentiam accedentes exhibuissent litteras Nicolai bani totius Slavoniae in quibus exponeba quod dictus Belus filius Belus, ratione dotis novercae suae filiae Apa b sororis ipsius comitis Mohor, quem idem ex permissione ipsius dominae si dictum Belus requirebat ut ei daret et solveret viginti marcas, ac de duo monilibus praestaret juramentum. Qui quidem Mohor licet protestatus fi

quod dictae 20 marcae eidem dominae per dictum Belus persolutae sint, exmisso tamen Thoma sacerdote chori ad dictam dominam confessa est, quod per dictum Belus privignum suum praedictas 20 marcas ex integro perceperit, super facto autem duorum monilium quod sibi satisfactionem congruam exhibuisset.

Wenzel: Cod. dipl. Arpad. Cont. IV. p. 204.

MCCLIX. *In* **Wereuche.** *1279. 28. Martii.* **Ladislaus IV. rex dum comiti Hudus et ejus fratribus possessiones Langvei filii Woyvodae cognati eorum sine haerede decedentis, Abraam, Botur et Kyus-Baturd vocatas, donasset, enumerando eorum fidelia servitia, commemorat specialiter ea, quando eosdem in societate magistri Joachim cognati eorum, contra Stephanum et Ladislaum filios Stephani infideles suos, qui ad destruendum universos nobiles et populos suos sub banatu regni sui constitutos, quamplures conductos Teutonicos de Styria secum adduxerant, cum eisdem miserat pugnaturos, qui videlicet comes Hudus amissionem sinistrae manus, praefatus vero Brictius tria vulnera laetelia et emutilationem digiti dextrae manus ibidem passi sunt. Enarrat porro praeclara eorum gesta in bello contra regem Boemiae.**

Wenzel: Cod. dipl. Arpad. Cont. IV. 177.

MCCLX. **Ragusii.** *1279. 5. Junii.* **Marcus Geno de mandato ducis Venetiarum comes Ragusii cum voluntate maioris et minoris consilii et populi Ragusini, post multos et varios tractatus ad invicem habitos cum nobilibus viris Triphone archidiacono Catarensi, Thoma Drago, Calisto Povengeni, Johanne de Pribi, Martholo Pascalis, Micha Petri Dinne et Johanne Belezi missis et ambasciatoribus communis Catari ad concordiam venerunt in hunc modum: 1. Quod inter ambas civitates firma pax debeat permanere et si rex Rassiae cum gente sua voluerit dare communi Ragusinae guerram, homines Cattari teneantur toto posse suo turbare dictam guerram, si autem non possent, teneatur pars altera alteri diffidare antequam faciat guerram. Item quod homines Cattari possint navigare cum lignis Ragusinorum et facere societates et messitationes ad invicem. Item quod omnia deposita sive debita facta tempore pacis in Cattaro et eius pertinentiis per homines Ragusinos debeant esse salva tam a quolibet domino Slavoniae sive rege quam a quolibet Catarino quam forestiero et idem debet fieri de depositis et debitis factis in Ragusio per homines Catarinos. Item tempore guerrae sint invicem salvi per mare in termino duorum mensium. Item commune Catari dimittet omnem doanam impositam super homines Ragusinos in civitate et extra. Item civitas Cattari nom faciet aliquod statutum contra commune et homines Ragusii, sic etiam vicisim Ragusini contra Catarinos. Patrimonia civium sint vicissim salva. Item Catari non citabunt Ragusinos nec pro aliqua re coram rege aut aliquo domino aut officiali Slavoniae, sed venient aut mittent Ragusium ad petendam rationem etc. Triphon Petri comitis juratus not. scripsit.**

...rig. cum duobus sigillis in archivo aulico Vindobonensi. Rub. Cataro 163/5.

[CCLXI. **Spalati.** *1279. 10. Junii.* **Johannes archiepiscopus Spalatensis ...ficat, quod pecuniam taxatam per patrem Philippum Firmensem episcopum ...is apostolicae legatum a capitulo et a monasteriis de Spalato, de mandato ...us legati receperit et quidem: a capitulo 30. libras denariorum parvorum, ...asterio s. Stephani 12 libras, a monasterio s. Benedicti 12 libras a**

monasterio s. Mariae de insula Soltae 12 libras denariorum parvorum pro qualibet marca argenti 1, quam pecuniam promittit dare legato vel cui ille praeceperit.

Ex archivo aulico Vindobonensi. Coll. XVI. p 166.

MCCLXII. *1279. 29. Junii.* Ladislaus IV. rex notum facit, quod cum Mikud banus filius comitis Mikud, Belae regi avo suo multa servitia exhibuerit, ex quibus memorat, quod cum dictus rex suos barones specialiter autem dictum Mikud banum ad expugnandum castrum Mynen regis Bohemorum, prope confinium regni constitutum destinasset, idem banus cum expugnatione castri cum suis hominibus ante omnes aditum quereret, et vexillum suum ad idem castrum devehi facere niteretur, in dextra manu et in costa dextra cum lancea graviter fuerat vulneratus. Praeterea cum idem rex in propria persona cum suis baronibus et eodem Mikud bano ad expugnandum castrum Karchulcis regis Bohemorum existens in regno Austriae accessisset, homines regis Bohemiae dextrum pedem dicti Mikud bani cum lapideo ictu confregerunt et sinistrum crus eiusdem lancea transfixerunt intuente eodem rege Bela, quemadmodum hoc in privilegio ejusdem regis super collatione trium terrarum: Zuci, Zepene et Band in comitatu Zaladiensi existentium uberius continetur. Constitit etiam regi dictum Mikud banum Belae et Stephano patri suo regibus multa alia servitia inpendisse, pro his igitur et pro servitiis ipso regi in diversis expeditionibus exhibitis, confirmat ei rex donationem supradictarum terrarum cum omnibus pertinentiis.

Fejer: Cod. dipl. Hung. T. VII. vol. 3. p. 83.

MCCLXIII. *Apud* **Budam.** *1279. 1. Julii.* Nicolaus banus cum suis cognatis ab una, parte ab altera vero Stephanus banus filius comitis Stephani cum suis stipulant pacem et concordiam coram Lodomerio episcopo Varadinensi.

Orig. In archivo comitum Frangepani in castelo Porpeto. cr. 6.

MCCLXIV. *In castro* **Budensi.** *1279. 13. Julii.* Philipus episcopus Firmanus apost. sedis legatus ad petitionem Thimothaei episcopi Zagr. confirmat donationem comitatus de Guersenche cum collecta Marturinarum et septem denariorum factam ecclesiae Zagr. per Ladislaum IV. regem.

Tkalčić: Mon. hist. T. I. p. 199.

MCCLXV. *In Tetum in generali congregatione totius regni Hungariae 1279. 25 Julii.* Nicolaus banus totius Slavoniae notum facit, quod Pousa comes et magister Gueche frater eius exhibuissent ei privilegium Ladislai IV. regis super quibusdam libertatibus eisdem collatis, petendo ut ipsum privilegium acceptare et tenorem eius suo privilegio confirmare dignaretur. Transumpto igitur privilegio regis de a. 1279. banus una cum nobilibus regni Slavoniae qui tunc cum eo aderant attendens meritoria servitia eorundem Pousae et fratris sui, dictum privilegium confirmat.

Fejer: Cod. dipl. Hung. T. V vol. 5. p. 365.

MCCLXVI. **Venetiis.** *1279. 18. Augusti.* Jacobus Contareno dux V tiarum scribit nobili viro et amico Mathut (Mathaes) palatino Ungar quod Rodogerius Blanchus sua conquestione monstraverit, quod eo priden

in partibus Hungariae mercatoris more cum bonis non modicis existente, Herka filius quondam Henrici bani bonis et mercationibus huiusmodi violenter spoliavit eundem, quae bona ad 336 marchas praeter equos et arnesia aestimata fuerunt, et cum coram rege super eo gravatus fuisset, petiit terminum pro fienda restitutione. Rex annuit ei terminum trium mensium datis super eo litteris, sed Herka nec venit, nec misit aliquem ad terminum, quocirca rogat dux, ut interponat partes suas pro spoliato.

Ljubić: Mon. I. p. 113.

MCCLXVII. *Aput lacum* **Pensilem.** *1279. 5. Septembris.* Karolus I. Siciliae rex castelano castri Trani mandat, ut Nicholetum quem nuper duxit de Ungaria Jacobus de Boursono studeat in castro Tirani custodire simul cum Stephano filio Stephani (bani), quem pridem de Manfredonia per justitiarium Capitanatae ad predictum castrum mandavit destinari. Quibus Nicoletto et famulo suo expensas competenter et necesarias debet exhibere, et eos non liberat sine specialibus litteris regiis.

Wenzel: Acta extera I. 62.

MCCLXVIII. **Melfiae.** *1279. 25. Septembris.* Karolus I. rex mandat castelano castri Trani: Cum beneplacitum eius sit, quod Nicolaus filius comitis Farcasii et Stephanus filius Stephani bani qui in castro Trani custodiuntur, ut obsides liberentur de carcere et ad propria revertantur, ut eos ad requisitionem patris J. Draguensis episcopi, consiliarii et familiaris regis per quem eos ad partes eorum remittat abire libere.

Wenzel: Acta extera I. 63.

MCCLXIX. *Apud civitatem* **Laudensem.** *1279. 8. Octobris.* Praesentibus fratre de ordine minorum Raimundo s. Aquilegensis ecclesiae capellano et nobili viro Anselmo de la Turre, sacr. pall. notario de Mediolano, Rolando de s. Angelo, Ostario dicti d Patriarchae, testibus ad hoc vocatis Rev. d. Pater Raimundus s. Aquilegensis sedis patriarcha et Istriae atque Carniolae Marchio ordinavit Nicolaum Delfinum de Venetiis archidiaconum Polensem suum nuntium et procuratorem ad exigendum jura et rationes ipsius patriarchae et ejus ecclesiae in Istria et Slavonia et ad imponendum ibidem collectas et ad exigendum poenas et banna si necesse fuerit. Joannes de Lupico scripsit.

Ex collectione d. Kandler Tergestini.

MCCLXX. *In castro* **Budensi.** *1279. 17. Novembris.* Philippus episcopus Firmanus ap. sedis legatus, ad quaerellam episcopi Zagrab. Timothaei, quod judices et homines de Veruche et de Lipua et comitatu eiusdem, Zagrab. dioecesis, praetextu guerrarum, quae in illis partibus fuerunt retroactis temporibus, non curarunt de decimis ad ecclesiam spectantibus nec curant in aliquo respondere. Iniungit igitur guardiano fratrum minorum de Veruche .tenus praedictos judices et homines ad solvendas decimas moneat et icet.

Tkalčić: Mon. Hist. T. I. p. 201.

MCCLXXI. **Ryuche.** *1279. 31. Decembris.* Petrus banus totius Slavoniae ificat, quod cum una cum nobilibus regni Slavoniae in congregatione

sederet generali, venit ad eius praesentiam comes Pousa et frater ejus magister Geche exhibentes privilegia Ladislai regis ac Nicolai bani filii Stephani, antecessoris ejus et quamplures litteras regias, quasdam etiam Belae regis felicis recordationis, super gratuitis et meritoriis servitiis eorundem, ita quod idem comes Pousa, magister Geche et universi populi eorundem in comitatu Crisiensi et Simigiensi videlicet in Vrbona, Chernaborda et Ruchina existentes, a iudicio et iurisdictione comitis Crisiensis et de collecta septem denariorum quae ratione lucri camerae annuatim exigi consvevit excepti, et solum judicio bani totius Slavoniae astare tenentur. Privilegium igitur hoc confirmat banus cum sociis suis et nobilibus regni.

Originale in parva carta pergamenea in mea collectione.

MCCLXXII. *1279.* Ladislaus IV. rex ad petitionem Johannis, Leonardi, Stephani et Doymi comitum de Modrus, Vegla et Wynodol, ut omnia privilegia, quae pater ejus Friderico, Bartolomaeo et Gvidoni comitibus patribus eorum dederat, suo privilegio confirmaret; attendens fidelia servitia dictorum comitum, quae ei et progenitoribus eius impendissent, memorata privilegia transumit et confirmat. Datum per manus magistri Nicolai Albensis electi et aulae vicecancellarii.

Fejer: Cod. dipl. T. V. vol. II. p. 552. 554.

MCCLXXIII. *1279.* Ladislaus IV. rex notificat, quod procuratores Johannis comitis de Wegla, Winodol et Modrus exhibuissent ei privilegium patris eius Stephani V. regis a. 1271. super potestate de Scenia concessum, petentes idem privilegium confirmari. Cuius petitioni rex annuit.

Ex actis per banum Khuen-Hedervary ex regni archivo ablatis. N. R. A. 1646. Nr. 2.

MCCLXXIV. *1279.* Ladislaus IV. rex commendat memoriae, quod ipse et domina regina consors ejus comitem Perchinum ad Karolum regem Siciliae socerum suum pro agendis arduis negotiis miserint, idemque apud eum functus legationis officio, cum esset in suo redditu incidit in latrones ibique per eosdem miserabiliter extitit interemptus, et post mortem ejus Nicolaus banus totius Slavoniae universas possessiones eiusdem existentes in Slavonia occupasset. Verum quia Merculinus comes avunculus ipsius comitis Perchini dimidietatem possessionum ipsius, suam esse per privilegiales litteras capituli Strigon. ecclesiae et alia documenta cum evidentia demonstraverat, rex eandem medietatem dicto Merculino comiti restituit in perpetuum, residuam autem dimidietatem restituit Antonio uterino fratri comitis Perchini. Insuper donavit eis omnes alias possessiones quas Perchinus ex collatione regia obtinebat propter fidelia servitia Merculini, quae primum patri regis et demum ipso regi omni tempore exhibuit. Datum per manus magistri Nicolai aule vicecancellarii.

Ex actis per banum Khuen-Hedervary ex regni archivo ablatis N. R. A. Fasc. 1532. N. 38.

MCCLXXV. *1279.* Ladislaus IV. rex attendens fidelitates et lauda famulatus ac strenuos actus militiae nobilium jobagionum castri et praedial suorum in comitatu de Ryuche existentium, quos iidem primum Belae avo et Stephano patri suo et demum ipso regi in aetate tenera constitu-

omnibus expeditionibus regni exhibuerunt, eximit eosdem nobiles specialiter autem Petrum filium Turachk jobagionem castri de Ryuche et eiusdem posteritates a judicatu, judicio, jurisdictione et potestate bani Henrici filii Nicolai quondam comitis de Ryuche et aliorum comitum pro tempore constitutorum et quidem tamquam veros et naturales servientes regales ultra Dravam constitutos, juxta libertatem eorundem nobilium. Datum per manus magistri Nicolai aulae vicecancellarii.

Ex actis a bano Khuen-Hedervary ex archivo regni ablatis. N. R. A. Fasc. 562 N. 36. Cod. dipl. patrius VII. p. 172.

MCCLXXVI. *1279.* Joannes archiepiscopus Spalatensis insultus Sibenicensium propter non consecrationem electi per eos (contra ordinem et legem) Ungari Pauli in episcopum, et per hoc videns periculum non tantm rerum suarum sed quod gravius est personae suae, eundem coactus consecravit. Philippus tamen episcopus firmanus et ap. sedis legatus, eandem consecrationem per eum una cum Tiniensi et Nonensi episcopis peractam cassavit et irritam proclamavit qua indebite factam, praecipiens Paulo sub poena excommunicationis, ut ultra non electus sed Paulus simpliciter vocaretur.

Farlati: Illyr. sacr. T. IV. p. 355.

MCCLXXVII. **Zagrabiae.** *1279.* Nicolaus banus totius Slavoniae notificat, quod Petro filio Borch de genere Agha ex una parte et magistro Manfredo archidiacono de Gerche decano ecclesiae Zagrab. vice et nomine capituli ex altera personaliter constitutis, idem Petrus confessus sit, quod cum famis inedia et periculo propter instantem temporis sterilitatem laboraret, terram suum haereditariam Cozoliu vocatam, in montibus super Casna existentem prope ecclesiam beati Mathaei sum omnibus pertinentiis praefato capitulo pro viginti sex marcis denariorum Zagrabiensium, quorum singulae quinque pensae marcam tunc temporis faciebant, tradidisset, astantibus etiam Potola et Borch fratribus dicti Petri, Ditrico et Beryzlao fratre ejusdem de generatione dicti Petri commetaneis eiusdem. Metae autem terrae sunt a parte meridionali terra Cruciferorum de Planina in una valle quae vadit per potok Bopoth et venit sursum ad terras Ditrici et Berizlai patris eiusdem et per varias metas arboreas et terreas ascendendo in montem venit ad viam publicam per quam itur ad Vorosd. Per bonum spatium jungitur terrae Potula et per varias metas venit ad viam quae vadit ad Glaunicham, et venit ad montem ubi vicinatur terrae Vychech, et pervenit ad quandam rupturam Gurhuc, et ascendit ad monticulum Cuoshegh (Knezberg?) et procedendo per vallem ad primam metam Zapoth.

Tkalčić: Mon. episc. Zagrab. I.

MCCLXXVIII. **Zagrabiae.** *1279.* Capitulum ecclesiae Zagrabiensis significat, quod fratre Johanne priore de Thoplica, pro venerabili viro fratre Mathaeo abbate de eadem Thoplica et conventu ejusdem monasterii a parte una, et 'yzlao, Jescen, Gordomel, Senko filiis Isan de genere Rathey ab altera ›onaliter constitutis, idem Radyzlaus et fratres sui confessi sunt terram n in Kyrha vicinam terrae eiusdem abbatis Chemernicha vocatam, eidem ati et monasterio de Thoplica vendidisse pro viginti novem marcis et idia denariorum banalium, quorum singulae quinque pensae unam marfaciebant. Prima meta dictae terrae incipit in confinio terrae grange de

Bojna iuxta arborem brezt usque ad rivulum Chemerniche, deinde vadit ad alium rivulum Volyauech, ubi idem rivulus cadit in Chemernicham. Deinde usque ad verticem montis ad lapidem Zerno vocatum. Deinde ad vallem quae tendit in Bechenam, deinde descendens ad terram Becheriae, quae est abbatis.

Orig. memb. in archivo com. Lud. Blagay. N. 7. R. Lopašić.

MCCLXXIX. *1279.* Capitulum Chasmensis ecclesiae testificat, quod Moytin filius Dragussa, jobagio castri de Ryuche, totalem portionem terrae suae in Klokocheuch habitam, Laurentio et Georgio filiis Bratyssa eorumque haeredibus pro 3 marcis denariorum ac totidem pensis perennaliter vendidisset.

In transumpto anno 1388. Ex actis monasterii oo. ss. de Streza. Fasc. I. Nr. 15. per banum Khuen-Hedervary ex archivo regni ablatis.

MCCLXXX. *1279.* Capilum ecclesiae s. Petri de Posaga notificat, quod Georgius abbas de Rodyna ab una parte et Gregorius filius Zayda ab altera, ex voluntate Chelk, Borich et filiorum Odula cognatorum Gregorii et ex consensu Johannis et Petri filiorum Ocholini ac Romani patronorum ecclesiae de Rodyna talem inter se concambium inierunt, quod praedictus abbas terram ecclesiae Liphyne vocatam Gregorio filio Zawyda in commutationem ejusdem terae Vlchak assignasset in perpetuum. Meta autem terrae Lyphine incipit a terminis Lorandi bani iuxta viam per quam tendit in Puthnak potok et cadit in fluvium Liphine et super usque dum Bachybon potok jungitur ad ipsam Liphinam et revertitur ad priorem. Meta autem terrae Wlchak incipit in monticulo Zalamhfeu iuxta viam et per quasdam metas arboreas descendit ad Mala potoka et ad caput cujusdam fontis et revertitur.

Wensel: Cod. dipl. arpad. IX. 261.

MCCLXXXI. *1279.* Capitulum ecclesiae b. Petri de Posaga notificat, quod Ladislaus filius comitis Pasca et Nicolaus filius Emchud ab una parte, magister Dacianus et Christophorus filii Johannis consobrini comitis Pasca ab altera, personaliter comparentes, iidem Ladisl. et Nic. confessi sunt, quod terram Borsod in comitatu de Wolkov, quam rex Bela (IV) adhuc tempore sui ducatus comiti Pasca contulerat, cuius terrae medietatem ejus filius Lad. dicto Nicolao ex concessione regia dederat, supradictis magistro Daciano et Christoforo pro quadraginta duobus marcis partim in denariis, partim in extimatione condigna plene receptis vendidissent. Quos tamen XL et duas marcas dicti Dacianus et Christoforus persolverunt Ladislao et Nicolao.

Ex actis archivi regni Croat. per banum Khuen-Hedervary ablatis.

MCCLXXXII. *1279.* Capitulum s. Michaelis de Castro ferreo de divisione terrarum possessionum et castrorum Henrici quondam bani inter eius filios Joannem et Nicolaum banum fratrem illius peracta, testatur.

Fejer: Cod. dipl. T. V. vol. II. p. 593.

Spomenici o hrvatskih gardah na dvorovih u Draždjanih i Potsdamu.

U sjednici filologičko-historičkoga razreda jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti dne 25. studenoga 1892. god.

PRIOBĆIO AKADEMIK RADOSLAV LOPAŠIĆ.

Pokojni profesor Gradački dr. Ig. Bidermann držao je, da su svi stari Hrvati bili plemići i vojaci. Ostali stanovnici stare Hrvatske da su bili doduše državljani hrvatski, ali da nisu imali prava nazivati se Hrvati. Bidermann je svakako odviše kazao; doduše da su Hrvati, odkako se pojavljuju u poviesti, bili junački narod, ali osim vojnika i plemića bilo je vazda medju njimi takodjer gradjana i seljana, obrtnika i ratara. Barunati i federalizam, što se razviše još za srednjega vieka u hrvatskoj državi, bili su kadri još bolje razviti vojnički značaj kod naših predja. Velmože Nelipići, Kurjakovići, Šubići, Blagaji i Frankopani držali su na svojih prostranih imanjih veće oružane čete ponajprije kao polugu i jamstvo vlastite snage i sigurnosti, a i za strah i pokoru proti neprijatelju, kad bi kojom zgodom ili na poziv kralja ili uz pogodbu s kojom vanjskom vlašću izvan domovine vojevali. Povelje ugarsko-hrvatskih kraljeva u velike hvale junačtva hrvatskih velmoža i hrabrost njihovih četa; naročito se u njih odlikuju za kralja Bele IV. knezovi krčki kao pobjeditelji Tatara, za Sigismunda knez Ivan Blagaj, ban Nikola Frankopan i njegov sin Stjepan, a pod kraljem Matijom osobito Brnardo Frankopan. Kad bi počivalo bojno oružje hrvatskoga kralja, polazili bi hrvatki boljari kao kondotieri vojevati u strane države: u njemačko carstvo, u mletačku republiku, za rimskoga papu. Na takovoj vojni zaglavio je g. 1546. u Njemačkoj knez Vuk Frankopan, veliki junak, vojujući prije toga čitav svoj viek s Turčinom na hrvatskoj krajini.

Turskoj sili oprieše se Hrvati kao nijedan narod u Europi, ali maleni brojem, a osamljeni u neprekidnoj borbi, podlegoše golemoj li Azijata nakon stogodišnje borbe. Natopivši svaki pedalj otačbine vi mučenika, ostaviše tisuće hrvatskih obitelji od skrajne nužde vičajne zemlje, uklonivši se u primorje dalmatinsko, pa u predjele Kupom, a mnogi potražiše utočište i preko medja Hrvatske u garskoj, po alpinskih zemljah austrijskih, pa i preko mora u Veiji i u Italiji. Čudan se prizor pojavi, da je reć bi veći i bolji

dio čitavoga jednoga naroda postao bezkućnikom, potucajući se od nemila do nedraga po tudjih zemljah. U zapadnoj i sjevernoj Ugarskoj služili su na krajini prama Turkom i Zapoljevcem velikim dielom Hrvati. Njihovi potomci govore donekle još i danas hrvatski, a hrvatsko porietlo odavaju kod mnogih, osobito plemićkih obitelji hrvatska porodična prezimena, pak i genetično ime Hrvat ili Horvat, kojim se uz porodično ime ili pako samo o sebi mnoge obitelji u Ugarskoj prozvaše. U svietskoj je povjesti poznato junačtvo Hrvata Nikole Jurišića u Kisegu i Nikole Zrinskoga u Sigetu. U rečenoj tvrdjavi zapoviedali su i prije Zrinskoga Hrvati: g. 1548. glasoviti Marko Hrvat Stančić, a kašnje Grgur Farkašić od Kršćića. Marko zapoviedao je prije u Gjuru. G. 1505. spominje se u Budimu kapetan Marko Mišljenović, a g. 1546. u Hustu u Marmarošu kapetan Matija Brodarić, a u Sigetu još god. 1557 provizor grada Mihael Hrvat. Najnovija knjiga plemića za Ugarsku izkazuje 45 porodica sa prezimenom Hrvata.

Mletačka republika uništavala je, koliko je više mogla, svaku uspomenu hrvatskoga vladanja u Dalmaciji, ali se je rada poslužila hrvatskom mišicom u svojoj vojsci na kopnu i na moru. Mletački poglaviti vojnici bili su „Croati i Stratioti“. Medju Stratioti služili su osim Hrvata i Arbanasi. Hrvatska vojska nikada nije izdala republiku sve do njezine propasti god. 1797. Osim redovite hrvatske vojske vazda je republika i napose na plaću i službu uzimala Hrvate, osobito njihovu laku konjicu. God. 1513. bile su na mletačkoj službi čete kneza Ivana Karlovića, Jerka Miličića i Nikole Sridanovića (nobili di Croatia). God. 1538. vojevao je za Mlečane Juraj Kobašić od Brekovice sa 200 valjanih konjanika; isto su tako osam godina kašnje (1546.) služili Mlečanom plemići Tomo Milanović i Juraj Tomičić sa odabranom konjicom hrvatskom (cavalli Croati). Hrvatska konjica spominje se u mletačkoj državi g. 1548. pod zapovjednici Pavlom Jakovcem, Bakšom Milanovićem i Petrom Novakovićem, a g. 1549. u velike hvale arhibusire u mletačkoj vojsci (pur buona gente, anci buonissima con l'archibugro a conto).[1]

Tako je bilo u tugjini; ali na sreću nadje jedan dio hrvatskih prognanika službu i plaću u vojsci po krajiških gradovih i u mobilnih četah, što ih je kralj Ferdinand u Hrvatskoj urdržavao. Popisi krajiških vojnika za čitav šestnaesti viek dokazuju, da su s malom iznimkom samo Hrvati krajiške tvrdjave branili. God. 1530. primljeno je u Metlici na kraljevu službu 1000 Hrvata u konjicu, koja je vojevala u planinskoj Hrvatskoj i poslije proti pristalicam Zapoljevim u Slavoniji. Zrinjani, Frankopani i Erdedi, a donekle i drugi velikaši imali su i srce i dušu, da pomognu nevoljnoj braći bez krova i domaćeg praga. Oko Ozlja i Ribnika, pa i drugdje nast-'- su mnogobrojna predija hrvatskih plemića uz dužnost, da voj s vlastelom na Turčina. Mnogi plemići zapremiše slobodnjačka, bome i kmetska selišta, da samo cigli život spase. Zato ima i da·

[1] Lamanski Vladimir: Secreto d'etat de Venise p. 548—549.

medju seljaci u Hrvatskoj potomaka glasovitih rodova, kao što bijahu Orlovići, Petričevići, Delišimunovići i Križanići.

I pored tolikoga izselenja hrvatskih porodica u strane zemlje, ostalo je ipak i u starom hrvatskom zavičaju na Kupi, Savi i Dravi dosta ljudstva za razne vojne čete. Još polovicom sedamnaestoga vieka bilo je na stotine ponajviše plemićkih obitelji, koje su poglavito živile od zasluge, što su ju dobivali pojedini članovi, služeći kao višji i nižji častnici, i prosti vojnici, naročito kod konjice na hrvatskoj i slavonskoj krajini, u banovoj vojsci, u cesarskih četah, a bome i preko medja današnje Habsburžke države u Italiji i u Njemačkoj. Što je bilo na krajini Niemaca, osobito kod težke konjice, oklopnika, ta je još tiekom šestnaestoga vieka posve odstranjena kao nespretna i neuporabiva, pa je zamienjena sa hrvatskimi huzari i haramijami. Hrvatski konjanici, oružani kopljem ili arkibusom, bili su spretni i za napadaj i za defenzivu, vojujući prema potrebi i pješke. Već početkom sedamnaestoga vieka bilo je izvan Hrvatske nekoliko četa Hrvata, koji vojevahu proti Bočkaju i Betlenu u Ugarskoj. Jedna takova četa stajala je g. 1610. pod kapetanom Bukovačkim u Lincu u Gornjoj Austriji, bez sumnje povodom tamošnjeg protestantičkog pokreta. Na svjetski pako glas došli su hrvatski vojnici za tridesetgodišnjega rata. Poviesti o tom ratu pune su pripoviedaka o hrvatskih četah, o njihovoj hitrini, smjelosti i hrabrosti, kojom su Švedom i njihovim saveznikom Niemcem i Francezom trista jada zadavale. Čuveni Wallenstein, trebajući na svojih vojnah lake i brze konjice, a ne uzdajući se u Magjare, stao je ponajprije Hrvate kupiti u većem broju za laku konjicu. Hrvata bilo je pod Wallensteinom više regimenta pod zapoviedi posebnoga hrvatskoga generala grofa Izolana, o kojem pripoviedaju čuda od junačtva, kako nije za ništa mario, a vazda glavu, što no rieč, u torbi nosio. God. 1626. privede Wallensteinu hrvatski ban knez Juraj Zrinski glavom dva regimenta Hrvata, koje bješe u Zagrebu i Medjumurju prikupio. Vještini i hrabrosti Hrvata imao je Wallenstein ponajviše zahvaliti, što je uspjeo u Njemačkoj i Českoj proti Mansfeldu, kojega zatjera u Ugarsku. Ali Wallenstein bio je siledžija, koji nije drugo radio, van što je sam namislio, prezirući razloge svojih podzapovjednika. Žrtva njegove objesti bude žalibože i junački ban Jure Zrinski, koji umrie po zduhi Wallensteinovoj od otrova u mladjanoj dobi od 28 godina.

Nije ovdje mjesto za potanju povjest vojevanja hrvatskih četa u to doba, već je dosta da se spomene, da su savremenici visoko cienili ratnu vještinu, tvrdu vjeru i smionstvo Hrvata, pokazano u mnogih većih i manjih slučajevih. Vojničko ime Hrvata došlo je za .esetgodišnjega rata po svoj Europi na veliki glas, kao što nikada e.[1]

[1] O vojevanju Hrvata tridesetgodišnjega rata, vidi: 1. Kukuljević Ivan:)a Hrvata u tridesetljetnom ratu. Arkiv za poviest jugosl. 2. Wallenstein's -tische Arkebusiere 1623—1626. von dr. Aladar Ballagi.

Ovakov dobar glas o junačtvu hrvatskih četa bude povodom, da se je i u stranih državah, naročito u Francezkoj i u Njemačkoj nastojalo prikupiti ili prave čete hrvatske, ili pako po kalupu hrvatskih četa preustrojiti pojedine regimente. U Francezkoj postojala je počev od god. 1630., pa sve do velike revolucije laka konjica, prozvana Hrvati, a hrvatska regimenta zvala se odličnim imenom „Royal Cravate“. Pukovnik regimente bio je osobno kralj francezki, a faktični zapovjednik imao je naslov samo podpukovnika. I ovi francezki Hrvati bijahu smioni i hrabri, koji nisu marili glavu izgubiti, zbog čega ih zvahu izgubljenom djecom (enfants perdu), ali po narodnosti nisu bili Hrvati, već rodjeni Francezi. Težko da se dade dokazati, da je i jedan Hrvat sedamnaestoga vieka u francezkoj vojsci služio.

Drugačije je bilo u Njemačkoj, u kojoj su poglavita dva izborna kneza, saksonskoga i brandemburškoga, štitile i branile tjelesne dvorske straže od rodjenih Hrvata, dok je i na manjih njemačkih dvorovih, kao što u Hessen Kasselu, bio u dvorskoj pratnji po koji Hrvat kao uzor vojnika i junaka, kojemu bi se Niemci divili.[1]

I. Hrvatska garda u Saksonskoj. Neima sumnje, da bi se u državnih arhivih kraljevine Saksonske našlo dovoljno podataka o obstanku hrvatske tjelesne dvorske straže, ali dok se s one strane što god više o hrvatskoj gardi saznade, iznosimo na vidjelo kao prilog za gradju poviesti hrvatske vojske u tudjini rukovet izvornih i vjerodostojnih spomenika o rečenoj gardi i o pojedinih Hrvatih, koji su u njoj služili. Na osnovi tih spomenika, a nešto po podatcih štampanih starijih i novijih knjiga sliede ove crte o hrvatskoj gardi u Draždjanih.

Hrvate je pozvao na svoj dvor izborni knez Ivan Juraj II., nasliedivši na priestolu Saksonske 18. oktobra 1656. svoga otca Ivana Jurja I.

Potonji bio je jako štedljiv, a za tridesetgodišnjeg rata saveznik Austrije proti Švedom i Francezom. Novi knez razlikovao se je u mnogom od svoga otca. Saksonska zauzimala je prije god. 1814. mnogo veći prostor od današnje kraljevine, odlikujući se svojom moći, bogatstvom i osobitom kulturom. Vojvodom Ivanom Jurjem II. stekla je saksonska država osobito ponosita i slavična vladara. Ako je pako poradi razsipnosti kneževe trpila zemlja pod teretom silnih poreza, pa ma da je javni državni ugled Saksonske uslied kneževe nestalnosti (nagibao je čas k Austriji, a časom bi opet prijateljevao s Francezkom) te vječne kneževe požude za zabavami i paradami bio zaostao iza susjedne Brandemburžke, koja se u to doba počela silno razvijati kao pruska država, to je ipak knez Ivan Juraj II. po kulturnih inštitucijah, koje je stvorio, njegujuć razne vješt i umjetnosti, mnogo pomagao vanrednom kulturnom napredku, ko se odlikuje još i danas saksonski dio Njemačke. Knez Ivan Ju II. nakiti priestolnicu svoju vrlo ukusnimi i vele krasnimi zgrad

[1] Po bilježkah pok. prof. dr. Bidermanna, koji mi to priobći.

gojeći prosvjetu i naobrazbu družtva vrstnom dramom i talijanskom operom. Njegova dvorska glasba bila je najbolja u čitavoj Njemačkoj, a bila je daleko više cienjena od tadanje bečke i monakovske. Turniri vitezova, draženje lavova, komedije, svatbe Lužičkih Srba redahu se neprekidno na zabavu i nasladu dvora i silnih inostranih gostova.

Knez Ivan Juraj II. bio je miroljubiv, ali da se pokaže moć saksonske države i uzveliča sjaj dvorski, držao je vise tisuća stojeće vojske i obkolio se sa 617 gardista konjanika i 796 pješaka. Bila je tada u Draždjanih garda njemačka, švajcarska i da bude nečega, što se tako lako ne vidi u svietu, ustroji knez takodjer tjelesnu gardu hrvatske konjice.[1]

Sačuvan je u izvoru dekret cesara Leopolda, izdan u Požunu 6. septembra 1659., kojim rečeni cesar dozvoljuje lajtnantu karlovačke generalove tjelesne kumpanije Janku Šubiću Peranskomu, da povede na službu izbornoga kneza saksonskoga dvadeset Hrvata i potrebne konje (Prilog I.), uprav ovoliko momaka, koliko je bio god. 1656. uzeo knez Ivan Juraj II. u švajcarsku gardu odmah poslije smrti svoga otca. Po svoj prilici, da je izbor prvih hrvatskih gardista vojvoda Ivan Juraj II. povjerio bio Janku Peranskomu na preporuku kneza Petra Zrinskoga, s kojim se je bio lično upoznao i sprijateljio za tridesetgodišnjega rata, dok je Zrinski po njemačkih poljanah sa svoje dvie hrvatske pukovnije vojevao. U tom ratu imao je saksonski princ priliku viditi i upoznati odabranu hrvatsku vojsku, a ta mu je vojska toliko omilila, da je odlučio hrvatske vojnike i na svoj dvor pozvati.

Samoga Petra Zrinskoga knez je osobito zavolio, dopisujući š njim mnogo godina sve do užasne smrti Zrinskoga. Na imanjih Zrinskoga našla se znatna korespondencija izmedju bana i saksonskoga vojvode, a ta je korespondencija kasnije u Beč odnesena.[2]

Zapovjedničtvo garde hrvatske došlo je doista u valjane ruke. Šubić Peranski služio je više godina velikom hvalom kod arhibuzira karlovačke vojske. Bio je potomak glasovitoga hrvatskoga roda od knezova Bribirskih Šubića, držeći njegovi predji po daru kralja Sigismunda grad Pernu pod Petrovom gorom, po kojem se pisahu Peranski. Ako i nije porodica Peranska u doba, kad je Janko Peranski pošao bio u Saksonsku, bila upravo bogata, to se ona mogla brojiti ipak medju imućnije, držeći više manjih imanja u okolici karlovačkoj. Kulturom svojom i stečenom vještinom bio je pako Janko Peranski dorasao novomu svomu zadatku, pisući, kako se iz njegovih pisama vidi, pravilno latinski, hrvatski i njemački, koji potonji jezik mogao je naučiti na vojničkoj službi u Karlovcu. Bez

[1] Geschichte des Kurstaates und Königreichs Sachsen von dr. C. W. Böter, II. knj. str. 166 i Geschichte d. Kurf. u. Königr. Sachsen von dr. Th. the II. dio. Gotha 1870. — Podataka osobito o Švicarskoj gardi ima: ies Archiv f. Sächsische Geshichichte und Alterthums-Kunde herausgegeb. dr. Hubert Ermisch, k. Archivars, XIII. knj.

[2] Popis nekih spisa obitelji Zrinske u zbirci jugosl. akademije.

sumnje ima se poglavito sretnomu izboru zapovjednika pripisati, što je hrvatska garda u Saksonskoj toliko uspjevala i veliku hvalu stekla. Trebalo je pako nekoliko vremena, dok je Peranski gardiste prikupio. Na 26. februara 1660. boravio je Peranski (Prilog II.) još u Hrvatskoj, ali je odmah iza toga krenuo u Draždjane, gdje je već početkom marta rečene godine odpočela služba hrvatske garde.[1] Službeni naziv garde bio je: Tjelesna kumpanija Hrvata konjanika (Leib-Compagnie zu Ross Croaten), a zapovjednik Janko Peranski postao je prvih godina komornikom i kapetanom (des Churfürsten von Sachsen Cammerherr und bestallter Rittmeister). Kumpanija bude naskoro povećana novimi gardisti iz Hrvatske i uredjena poput konjaničkih četa, koje držahu za tjelesnu službu bani hrvatski, pak veliki generali slovinski u Varaždinu i hrvatske i primorske krajine u Karlovcu.[2] Iz ovih četa u domovini poglavito popunjavana je hrvatska garda u Draždjanih. Po njihovom primjeru imala je garda i zapovjednike: kapetana, vicekapetana (lajtnanta), korneta, zastavnika, kaprole, junkere i konjanike (Einspanniger). Pod potonjimi rarumjevahu se plemići konjanici, koji nisu imali sluga, već su sami svoje konje jašili. Dakako, da je takovih gardista bilo u hrvatskoj gardi najviše. God. 1678. brojila je četa više od 60 momaka, a kod razpusta god. 1680. bilo je u njoj 75 gardista. Odielo hrvatskih gardista u Draždjanih bilo je po stroju i struku hrvatskom, sasvim onako, kako su se nosili tjelesni stražari krajiških generala. U popisu stvarih gardiste (Einspänniger) Tomaša Filipovića, koji je god. 1662. zbog njeke krivnje po odsudi regimentske pravde morao glavu izgubiti (Prilog III.), popisana je „kapa kuninska sa pozlaćenom srebrnom pernicom, hlače od crljenoga sukna, menten sa srebrnimi gumbi, jedni na prsih, a drugi na rukavih“, a od oružja „toki puškeni, karabin, par pištola, sablja“. Po svoj prilici nošahu gardiste u Draždjanih poput onih na hrvatskoj krajini pri svečanih zgodah mjesto kabanica tigrova krzna. Za zapovjednika Janka Peranskog znade se pako, da se je kod takovih prilika ogrtao leopardovim krznom. Gardisti jašili su svojé vlastite, doduše malene

[1] Kapetan garde Janko Peranski potvrdio je 3. februara 1665. plemiću Janku Petričeviću, da je kao kapral tielesne garde služio punih pet godina. (Prilog VII.)

[2] Ove čete bijahu u Hrvatskoj osobito prodičene. U njih služahu po izbor hrvatski plemići, koji bijahu oružani u kasnije doba karabini (kratkimi puškami) ili kopljem. Te čete visoko su suvremenici cienili sbog hrabrosti i ratne vještine, kojom u sto krvavih prigoda odlučiše stvar sretno po kršćanstvo, a kad bi kuda prolazile, sve se je divilo njihovoj impozantnoj junačkoj vanjštini. Cesaru Leopoldu i mnogim velikašem i inostranim gostom, koji se g. 1660. pri dolazku cesara u Ljubljani sakupiše, ništa nije bilo impozantnije nego li kopljanici hrvatski, kojih je do 150 jašilo na vilovitih konjih, zlatom i srebrom nakićenih, u sjajnih hrvatskih haljinah sa tigrovim krznom na rameui kučmom kapom sa perjanicom na glavi. Kopljanike predvodio je tadanji petan karlovački, glasoviti junačina Krsto Delišimunović, kojega potomci i danas u Žumberku živu. Valvazor pripovieda, da s toga prije u Ljublj nevidjena prizora svjetina ostala zapanjena, a osobito su se čudili hrvatsk plemiću, koji je stojeći na nesedlanom konju golim mačem u ruci, trki letio pred četom.

ali vatrene hrvatske konje. Samo častnici imali su po više konja, koje su u svečanih prilikah sluge jašili. Garda imala je posebnu svoju standardu crvene boje sa grbom izbornoga kneza i posebne hrvatske zastavice u dva šiljasta traka zlatnim plamenom obrubljene. Plaća bila je po svoj prilici ravna plaćam ostalih kneževih garda, te se računala na kvarte (četvrtgodište). Na svaku kvartu zapadalo je na pojedinoga gardistu po 36 talira. Po tomu imao bi bio hrv. gardista ipak veću plaću od švajcarskoga, koji je redovito na mjesec dobivao plaće 6 do 7 talira. Knez je kao vrhovni zapovjednik svoje vojske zapoviedao i hrvatskoj gardi, te je redovito sam primao i odpuštao gardiste, kao što je to učinio glede Nikole Gojmerca, kojega je 18. septsmbra 1673 nakon službe od 159 mjeseci u domovinu odpustio. (Prilog X.) Kad je bio knez zapriečen, riešavali su službe pojedine gardiste, osobito kad im je služba kratko vrieme trajala, i kapetan Janko Peranski i pače podkapetan Franjo Berislavić.

Tako je potonji izdao odpustnicu za gardistu Franju Petričevića 10. decembra 1662 (prilog V.), a isto takovu odpustnicu za Janka Petrićevića 3. februara 1665. (Prilog VII.) Kad je ljeti g. 1666. bio iz Draždjana pobjegao gardista Andrija Butnar i utočište našao kod žumberačkog podkapetana Jovana Hranilovića, obratio se je knez Ivan Juraj II. na kneza Petra Zrinskoga, koji je izhodio kod ratnoga vieća u Gradcu nalog, da se bjegunac izruči vojvodi saksonskomu.[1]

Redovito sielo hrvatske čete bilo je na kneževom dvoru u Draždjanih, a kad bi knez kamo na put krenuo, bilo u njegovoj državi, ili izvan države, pratili su ga odjeli njegove garde. To se je dogadjalo osobito prigodom državnih sabora i kad bi knez bio koju svečanost spremio, ili pako susjednim njemačkim knezovom u pohode pošao. Hrvatska garda spominje se u kneževoj pratnji prvi put na 31. prosinca 1666., kad se je vraćao u Draždjane sa svojom vjerenicom, danskom princesom Anom Sofijom nasliedni princ Ivan Juraj III. U svečanom sprovodu, koji je u susret pošao mladencem, stojala je hrvatska garda tik pred izbornim knezom. Hrvati su tom zgodom nosili kopja sa crvenimi i žutimi zastavicami.[2]

Mnogo više iztiče hrvatsku gardu u sjajnom ruhu savremeno izašlo djelo, koje opisuje slavu i svečanosti kod posjeta kneževe braće i njihovih gospodja[3] mjeseca februara 1678. u Draždjanih. U knjizi, koja ima znatnu umjetničku vriednost, nacrtana je u bakrorezu i garda hrvatska, i to redom konjanik za konjanikom, kako je jašio u kneževoj pratnji. Slika je doduše malena, a prema tomu izvedeni su i pojedini likovi, ali se na slici dobro razpoznaje vrst

---

[1] Croatica.

Teatrum europeum, knj. X., str. 172.

Tzchimmer G. Die durchl. Zusammenkuft o. hist. Erzehlung, was der ... Johann George der andre, Herzog v. Sachsen bey Anwesenheit der ...rn Gebrüdere, dero Gemahlinen in Dresden in Febr. d. J. 1678. an aller... Aufzügen, ritt. Exercitien, Schauspielen etc. aufführen lassen. Mit Erläu...ngen 2 Th. in 1. Bande. Mit zahlreichen grossen u. kleinen Kupfern. Gr. Nürnberg. 1680.

vojske i odielo. Častnici i gardiste nose kalpake, a sablje bile su im široke. Na slici sliede Hrvati ovim redom:

Pet častničkih konja.

Dva trubljara sa crvenimi zastavami, na kojih je urezan grb izbornoga kneza.

Ivan Peranski, podpukovnik tjelesne straže, komornik i glavar u Moritzburgu, ogrnut u kožu leopardovu, zatim tjelesna kumpanija Hrvata sa karabinami, u svem 56 konjanika.

Kapetan Bartol Berdarini, komornik.

Kornet Juraj Peranski.

Zapovjednik garde Ivan Peranski bio je u Draždjanih vele ugledna osoba. Cienio ga je ne samo saksonski vojvoda, već i izborni knez Brandemburžki Fridrik Vilhelm (zvan veliki izborni knez, der grosse Churfürst), nadarivši Peranskoga po više puta dragocienimi darovi. (Prilog XII.)

U ženitbenom ugovoru sa Jelenom barunicom Berdarini, sklopljenom na Aiexi g. 1668., zove se Ivan Peranski „serenissimi ducis Saxoniae, sacri R. imp. electoris Croatorum capitaneus, vicecollonellus et camerarius", dok se nešto kašnje (8. junija 1668), odstupljujuć djedinska imanja u Dubrovniku, primljena kao potomak Spljetskoga hercega Hervoje po tankoj krvi, svojemu tastu Franji Brdarinu, piše samo „Croatorum supremus capitaneus et camerarius" (Prilog VIII). Peranski nije bio samo povišen na čast pukovnika i komornika, već je postao i poglavarom (Amtsmann) u Morzburgu, koje mjesto bit će istovjetno sa današnjim kraljevskim gradom Moritzburgom, udaljenim dva sata od Draždjana. U Morizburgu uživao je Peranski nadarbom kneževom veliko imanje. I ostali hrvatski častnici, kao što Franjo Berislavić i barun Bartol Berdarini bili su dvorski komornici.

Od hrvatskih gardista, kojih je jamačno izmjenice više od stotine u Draždjanih služilo, poznata su do sada jedva dvadesetorica. Bili su to plemići, potekavši djelomice iz posve odličnih i starinskih obitelji, a mnogi izmedju njih vojevali su prije toga u narodnoj vojsci hrvatskoj u domovini. U prvo doba nakon ustrojstva garde zapoviedao je uz Peranskoga kao podkapetan više godina poznati pristalica Petra Zrinskoga i vlastelin u turopoljskoj Velikoj Mlaki Franjo Berislavić, kojega je rečeni ban poslije pismom od 8. novembra 1669. naimenovao kapetanom „laibkumpanije banske" na mjesto Ladislava Galića Črnkovačkoga, izručivši mu zastavu kumpanijsku.[1] Berislavića zamienio je šurjak Peranskoga barun Bartol Berdarini iz obitelji, koja je tada, kao što i veći dio plemićkih obitelji u Istri i u Primorju bila još hrvatska, kako to pokazuju mnoga hrvatska pisma Berdarina. Bartol Berdarini pisao se je, odkakc Peranski postao podpukovnikom, kapetanom (ritmajstorom) hrva garde. S Berislavićem služio je kao častnik, valjda kornet g Henrik Plasmon, sin vlastelina u Pustom Gradcu kraj Črnomlja

[1] Vlastoručno hrvatsko pismo bana Petra Zrinskoga, prije u zem. ar neo reg. acta, svez. 1662. sada u Budimpešti.

ovoga mjesto došao je kašnje Juraj Peranski, valjda sin Ivanov iz prvoga braka. U to doba nisu se stanovnici Metlike i Črnomlja u ničem lučili od ostalih Hrvata, s kojimi su na Turčina vojevali i zajedno u vojničkih četah služili Kaproli garde bijahu Janko Petričević iz glasovite obitelji hrvatske, potekavše iz Like, a zaklonivše se od Turčina u Miketincu kod Stubice i Obrežu kod Zagreba, a uz njega Janko Jurašić, vlastelin u Jaškovu kod Karlovca. Od gardista poznati su sliedeći put spomenuti Nikola Gojmerac, vlastelin u Loviću, starinom iz Gomirja u modruškoj županiji, nesretni Toma Filipović, plemić iz Posavine, Franjo Petričević, rodjak prije spomenutoga Janka Petričevića, Janoš i Janko Sili, vlastela u Žakanju, Hrašću i u Jarovu, a porietlom iz stare virovitičke županije, zatim Tomaš Špoljarić, nekoč službenik kneza Franje Krsta Frankopana u Bosiljevu, Juraj Klasnić od Klasnićgrada u bivšoj banskoj krajini, Franjo Kovačić iz okolice zagrebačke, Marko Miroslavić iz stare županije modruške, Juraj Zubac, koji je kašnje služio u karlovačkoj vojsci i neki Jagatić, kojega je obitelj imala plemićko imanje kod Jamnice. Već po imenih ovdje navedenih gardista može se zaključiti, da je u Draždjanih služila odabrana kita hrvatskih sinova, i da su tadanji Hrvati vojničku službu na dvoru saksonskom držali isto toliko častnom, koliko i koristnom.

Žalibože što neima viesti o ostalih prilikah i o životu garde u prosvjetlenoj Bavarskoj, ali će goditi rodoljubu i viest, da su ovi Hrvati i u tudjini rabili i u službi vojničkoj hrvatski jezik poput svih Hrvata, koji u to doba služahu u različitih vojskah. Podkapetan Franjo Berislavić izdao je u Draždjanih hrvatsku svjedoćbu o pogubljaju gardiste Filipovića i o njegovoj ostavini, a gardiste dobivahu plaću u sred Njemačke na hrvatski pisane namire. U prilozih (br. IX. i XI) sliede dvie takove hrvatske namire, jedna Januša Silia na 120 talira „Signatum Dresden dana 9. augusta mjeseca leta 1673“. a druga Ivana Jakova Silia „Actum Drezdna 28. decembra 1675.“ Da su gardiste i u privatnih svojih poslovih u Draždjanih rabili svoj materinski jezik, dokazuje obveznica Franje Petričevića za dug Ivanu Petričeviću od 20. septembra 1662. (Prilog IV.)

Pošto su gardiste u Draždjanih većim dielom bili rodom iz prikupskih strana, gdje su Zrinski knezovi držali ogromna imanja, to je posve naravski, da su ti hrvatski sinovi i iz tudjine stajali u savezu sa poglavitim reprezentantom hrvatske misli, banom Petrom Zrinskim, kojega je, kako je već spomenuto, visoko cienio i isti izborni knez saksonski. Kad je urota Zrinskoga i ortaka na vidjelo izašla, a cesarski poslanik u Draždjanih umolio bio kneza u ime c arovo pripomoć, vele se je Ivan Juraj II. razžalostio zbog Zrins ga, hotjevši k njemu odaslati jednoga gardistu iz svoje hrvatske k upanije. Poslanik javio je u Beč, da su Hrvati u Draždjanih zbog r te jako pokunjeni i držali se osramoćeni, snebivajući se nad sav om Zrinskoga sa Turčinom. Odaslanje gardiste k Zrinskomu bio j osujetio austrijski poslanik, ali i knez nije poslao u Beč zamol u pripomoć. Ima jošte jedna kasnija viest iz Draždjana, da su

tamošnji Hrvati, začuvši za pogubljenog Zrinskoga, gorko plakali za svoga junačkoga bana, kojega su u domovini naučili toliko poštovati, vojujući pod njegovom zapoviedi nebrojenih puta sa Turčinom.

Knez Ivan Juraj II. nije se mogao razstati sa svojimi omiljelimi gardami. Hrvatska garda ostala je u Draždjanih dvadeset godina sve do smrti kneževe. Zemlja i žiteljstvo saksonsko stajalo je pod velikim poreznim teretom, koje je bio nerazmjerno velik trošak za dvor, za garde i vojsku uzročio. Pošto je god. 1673. mir u Nimwegenu sklopljen, stali su saksonski staleži ozbiljno zahtievati, da knez vojsku i garde umanji, izjavi se knez, da će vojsku sniziti, ali tek u februaru 1680. odpuštena je kumpanija konjice i devet kumpanija pješaka. Istom po smrti kneževoj, koja ga 1. septembra 1680. u Freiburgu, kamo se bješe uklonio zbog kuge, zateče, razpusti knežev nasljednik Ivana Juraj III. garde, i to 30 mušketira tjelesne straže, 74 Hrvata i 130 Švicara, te mnogobrojne dvorske službenike i komornike. Hrvatska četa bude iz priestolnice premještena u tvrdjavu Cvikavu (Zwikau), gdje u ime kneževo zapovjednik čete Ivan Peranski na 13. novembra 1680. odpusti Hrvate u domovinu.[1]

Razpust hrvatske čete nemilo se je dojmio hrvatskih vojnika, izgubivsi oni tim načinom zaslužbu, dok u vlastitoj domovini nemogahu očekivati, da će kakovu naknadu steći, jer je tu bilo sijaset siromašnih plemića, koji vrebahu na vojničke plaće. Osim toga natjecali su se u to doba jako njemački plemići za razne krajiške službe, kao nikad prije, a tim tudjincem bio je naklon poznati protivnik Hrvata, tadanji krajiški general grof Ivan Josip Herberstein. Na povratku u tužnu i osiromašenu domovinu, kamo je četa podpunim vojničkim redom i zaptom marširala, ustrieli se na žalost i sablazan momčadi kapetan barun Bartol Berdarini noćju pištolom u varošu Schneepergu, kamo je četa bila na konak prispjela. Nezna se, što je moglo povod dati nesretnom Berdariniu, da si sam život oduzme, ali novčane neprilike i životne brige jamačno ga nisu na smrt natjerale, jer je Berdarini bio član imućne obitelji, pa je ostavio, kako se (iz priloga br. XV) vidi, takodjer u Saksonskoj mnogo zlata i stvari od znatne vriednosti. Ob ovom užasnom dogodjaju saslušani su g. 1696, bivši gardiste Klasnić i Zubac. (Prilog XVI.)

Vrhovni zapovjednik hrvatske garde Janko Peranski polazio je i kašnje više put u Saksonsku, boraveći dulje ili kraće vrieme na svojem imanju na Morzburgu. Na 2. januara 1681. bio je opet pošao u Saksonsku, dobivši za put od poglavarstva grada zagrebačkoga svjedočbu za sebe i svoju pratnju, da iz zdravoga kraja polazi. (Prilog XIV.) God. 1679. zapisa Peranski imanje Morzburg svojoj ženi Jeleni rodjenoj Berdarini. Peranski življaše unapred na svojih ima[illegible] u Hrvatskoj. Stara svoja dobra umnoži novimi imanji Brlog[illegible] Slapnom i Trešćenom, koje kupi od komore. U Brlogu sazida po[illegible] starog dvora veliki grad, koji još danas stoji, dakako jako zapu[illegible]

[1] Po bilježkah sveuč. knjižničara Ivana Kostrenčića.

[2] Odpustnica Jurja Jurašića, prilog XIII. — Poviest Flatthea i Böttir[illegible] Archiv f. Sachsische Geschichte XIII. knj.

i ponešto poderan. Umrie god. 1689. i bude pokopan u Paulinskoj crkvi u Sveticah, gdje si je Peranski u kapeli sv. Antuna još god. 1680. posebnim ugovorom osjegurao obiteljsku grobnicu, sliedivši primjer roditelja svojih Gašpara i Margarete, koji učiniše zapise manastiru svetičkom. (Prilog VI.) Od djece Ivana Peranskoga bude Mihajlo dominikan (frater Praedicatorum) u Českoj, Franjo nasliedi dio otčeva imetka, a jedina mu kći Barbara Sidonija udade se u drugom braku za baruna poslije i grofa Franju Krsta Delišimunovića, rodjena Jelačića, generala i zapovjednika banske krajine. O sinu Jurju Peranskom, koji je služio kao kornet kod garde u Saksonskoj, neima daljeg spomena. Porodica Peranskih izumre oko g. 1740. u Pašadušu kod Jamnice sa Gašparom Peranskim.

II. Hrvatska četa u Potsdamu. O toj četi malo ima viesti, te se pače i nezna, kada je počela, svršila i kakova je bila. Toliko je izvjestno, da je g. 1734. služilo u vojsci kralja Fridrika Vilima I, u Potsdamu do 230 Hrvata (Dalmatina i Ilira), i to 200 katolika i do 30 grčkog zakona. O obstanku čete sa toliko Hrvata svjedoči pismo, što ga je 5. maja 1734. upravio dominikan Rajmundo Bruns na zagrebačkoga biskupa Jurja Branjuga, moleći ga obaviesti glede kaludjera Teofila Pašića, poslije biskupa Marčanskoga, koji se je tada bavio u Potsdamu kao svećenik vojnika hrvatske narodnosti, u koliko isti bijahu grčke vjere. U pismu (Prilog XVII.) kaže izrično dominikan Bruns, koji je bio bez sumnje Slaven, te duhovni otac hrvatskih vojnika, na koliko su bili katolici rimske vjere, da su ti vjernici porietlom iz Dalmacije i Hrvatske. Pašića bio je postavio svećenikom pruski kralj Fridrik Vilim I. sa godišnjom plaćom od 300 for., ali pošto je u vjerskom pogledu šarao, te se pravo nije znalo, da li je pravoslavni ili pako unijat, to je želio kralj dobiti glede vjeroizpoviesti Pašićeve obaviest od zagrebačkoga biskupa. Bez sumnje, da je Biskup Branjug, koji je i kašnje pomogao Pašiću do Marčanske biskupije, izviestio, da je Pašić kao kaludjer manastira sv. Mihalja Arkangjela u Marči unijat, ali je u tom pogriešio, kao u obće u izboru svoga miljenika, koji se je na veliku svoju sramotu, gotovo manit i pišući sam o sebi god. 1742. biskupu Branjugu, da je prava beštija i da neka vrag nosi „biskupiju", morao ukloniti s biskupije, dokončavši svoj život jadno u zatočenju u jednom manastiru u Poljskoj.

Ako se pako pravo i nezna, kada su Hrvati počeli služiti u Brandenburžkoj državi, to se može ipak nekom pouzdanošću kombinovati, da se to dogodilo za vladanja velikoga izbornoga kneza Fridrika Vilima, koji je bio reorganizator pruske države, prvi je zaveo rdu švajcarsku na svojem dvoru, a dolazeći na dvor izbornoga eza saksonskoga, lično je upoznao i štovao zapovjednika hrvatske rde Janka Peranskoga. Hrvatska je četa obstojala za vladanja voga pruskoga kralja Fridrika († 1713), pa se i umnožila pod govim nasljednikom Fridrikom Vilimom I., koji je prusku vojsku

*

pojačao odabranimi četami i prusku državu podigao do vanredne veličine i slave. Da se je kralj osobito brinuo i za svoje vojnike hrvatskoga porietla, svjedoči i pismo patra Brunsa.

Bez sumnje, da je boravak tolikih Hrvata u Njemačkoj za tako dugo vrieme u neposrednom doticaju sa onakim dvorskim životom, kakova je bio zaveo Saksonski izborni knez Ivan Juraj II., i pod dojmom državne snage i svjetskoga napredka, kojim je bila pokročila Pruska pod vladom najrevnijih svojih vladara, djelovao u koječem i na kulturni život Hrvata, koji od doba kralja Leopolda I., izgubivši doista i neke starinske vrline i kreposti, a namjestivši ih djelomice nekojimi njemačkimi manami, postaše prosvjetljeniji i ugladjeniji, što se naročito izražavalo školanjem gradjanske i plemićke djece, finijimi običaji u obitelji i družtvu, europskim ukusom, ali i povećanim luksusom.

I. **U Požunu 1659. septembra 6.** *Kralj Leopold dozvoljuje Ivanu Peranskomu, da ide sa dvadeset Hrvata konjanika na službu izbornoga kneza Saksonskoga Ivana Jurja II.*

Wir Leopold von Gottes gnaden erwöhlter Römischer Kayser etc. Endtbietten N. allen vnd jeden geist vnd weltlichen Obrigkheiten, landtsassen, vnterthanen vnd getreuen, wie auch allen vnsern hochen vnd nidrigen betelchs vnd kriegsleuten vnd gemeinen soldaten zu ross und fuss, wass . . . . ten standt oder wössens die sein, vnser kay. gnadt vnd alles guets, vnd geben euch hiemit namiglich zu wissen, dass . . . leytenant Johannes Peranssky eine anzahl Croaten von zwainzig köpfen zu ross dess diensten . . . fürsten Johann Georg II., herczogens zu Sachsen, Gülich, Clene vnd Berg, landtgraffen in Düringen, marggrafen zu Meissen, in Ober vnd Vnter Lausnitz vnd burggrafens zu Magdeburg, des heyl. Röm. reichs erczmarschallen, vnsers lieben ohaimbs vnd curfürstens ld. zu führen in befelch hatt. Demnach euch erst obbenelten allen und jedem insonderheit gnädigst und ernstlich befehlend, dass sie gedachten leitenanten Peranssky sambt obgemelten zwainzig Croaten vnd bey sich habenden rossen, wagen vnd anderen Sachen und allein aller orthen ganz sicher vngehindert vnd vnaufgehaltener durchkhomen passiren, einige verhinderniss, beschwerten oder widersatz nicht zuefuegen, weniger anders solches zu thuen verstalten, anderen villmehr zu solche vorhabende raiss allen befördersamben willen, vorschub vnd assistenz gegen gebührender bezahlung mit beherberich vnd anderer notturf raichung erczaigen vnd beweissen lassen sollet. Hieran wirdt un gnedigist ernstlicher befelch, willen vnd marnung vollzogen. Gel auf unsern konigl. schloss zu Presspurg den sechsen tag septemb im sechzehen hundert neun vnd fünffzigsten, vnsere reiche des]

mischen im anderten, des Hungarischen im fünften, und des Böhaimbmischen im dritten.

Ad mandatum sacrae maiestatis proprium

Leopoldt m. p. (L. S.) Christoph Jerischen m. p.

Izvornik nješto oštećen u mojoj zbirci.

II. **U Kristanovcu 1660. februara 26.** *Janko Peranski obriče knezu Petru Fodrociu za trud i troškove u pravdi za Jamničko imanje podmiriti 150 ranjčkih, kad se povrati iz Saksonije, gdje je primio zapovjedničtvo nad hrvatskom gardom.*

Ja Peranski Januš dajem na znanje vsem, koim se goder pristoji, kako sam ja trh na se uzamši moje žene i vse moje dice, brać i sestar i ostale rodbine plemenitomu knezu Fodroci Petru ništo za njega milosti potroške, trude i prijazan, što je njega milost meni učinil, niku donatiu na Jamničko imanje sollicitaiuć, zato ja za rečenu priazan, ljubav i potroške njega milosti i njih milosti ostanka oboiega spola običem i zavezujem rainčki sto i pedeset u dobroj po orsagu moneti, kada me Bog od zgora iz Saksonije donese, dati i izpuniti; ako bi se pako meni smrt pripetila, tako da je dužna moja žena ali moja dica, ali moj ostanak njega milosti ali njega milosti ostanku obodvojemu spolu rečene penezi dati ali postraniti, gdje li pako nebi hoteli, ali mogli rečene sume penez gore imenovane, tako da se je slobodan kn. Fodroci ali njegov ostanak iz mojega ali moga ostanka imanja listor jakostjum onoga lista, kadi goder budućega za vrednost one sume zadovoliti i mirovno ladati vse do te dobe, doklem se rečena suma penez postavi pod moju i moje dice evictiu. Datum Kristanovc 26. februara leta 1660.

(Z. P.) Peranski Januš s. r.

Izvornik u mojoj zbirci.

III. **U Draždjanih 1662. septembra 6.** *Popis stvarih hrvatskoga gardiste Tomaša Filipovića, odsudjena po regimentskoj pravdi na smrt.*

Anno domini 1662. 6. septembris. Polag regimentske pravde z ovoga svita jest moral prominut presvetloga i vzmožnoga kurfiršta Saksonskoga laib kompanie Horvatov anspanigar, dobra spomenutja Tomaš Filipović, koji svoje sirotinstvo ovdi u Saxoniji kod presvitloga kurfiršta Saksonskoga zasluženo i spravleno jest, sam razlučil, kako doli stoji popisano, i pred nami doli podpisanimi svojemu zasluženju i ovdašnjemu imetku za eksekutora i patrona jest postavil vicekapitana našega, kneza Berislavić Ferenca, proseć sam na riči po nekoliko krat njega milost, da od njegove drobne dice jegovomu imetku i sirotinjstvu poginuti nedadu.

Što je pokojnoga partike bilo i za koliko je što prodano:

Tri srebrni pozlaćeni prsteni.

Jedna kapa u dva niusta (?); nju je pokojni kn. Jagatiću ostavil.

Jedan parip, 20. talira.

Jedna konjska sprava spužice, 3 tal.

Jedna srebrna pozlaćena pernica, 3 tal.
Jedna kapa kuninska.
Lodingi jedni stari, jedni novi.
Srebrni gumbi jedni na prsih a drugi na rukavih.
Stari menten.
Sedlo i jedni toki puškeni.
Jedne nove crljena sukna hlače.
Jedna karabina i par pištol.
Novi menten prez krzna i gumbov.
Od gotovih pinez 30 tal.
Jedna sablja, 1 tal.
Popisal Fr. Berislavich.

Izvornik bio je u zem. arhivu hrvatskom medju neo registrata acta.

IV. U Draždjanih 1662. septembra 20. *Franje Petričević posudjuje na svojem odlazku iz Saksonske od svoga rodjaka Ivana Petričevića 29 talira.*

Jaz Petričević Ferenc dajem na znanje vsem poglavitem ljudem, pred koje goder poštuvani obraz ovi moj list dojde, kako jaz ostavivši službu zmožnoga i svetloga hercega Saksonskoga vu velike potreboće moje i na odselku mojem jesam posudil od moga rojaka Petričević Januša talerov 29 vu zlateh dukateh dobre vage, kotere peneze obećah njega milosti vu našem Slovenskom orsagu lepo i pošteno vrnuti, i zato, ako bi nemogel iliti nehotel, kada rečeni k. Petričević vu naš slovenski orsagh zavrne se, da slobodno prez nijedne omraznje i polag ovoga moga lista zaveznoga slati jednoga sudca iliti vicesudca, kada goder mu drago vu vsem mojem gibućem iliti negibućem imanju naj bolem duplit ima naplatiti se; medtem toga, ako li se mene smert iliti nesreća kakova pripetila, da se najprvi pred svemi dužniki mojemi slobodno naplatiti more rečeni Petričević Januš iliti njegova braća i rodbina polag ovoga moga zavezna dužna lista. Zato radi većega veruvanja dah ovaj moj list rukom mojom podpisan i zapečaćen; i na to podpisahu se dole imenovani. Datum Dresna die 20. 7bris 1662.

(Z. P.) Franciscus Berislavić, vicekapitan s. r.
(P. Z.) Idem qui supra Franciscus Petričević s. r.
Marcus Miroslavić s. r.
(Z. P.) Franciscus Kovačić s. r.

Izvornik u mojoj zbirci.

V. U Draždjanih 1662. decembra 10. *Franjo Berislavić, poručnik hrvatske garde odpušta iz garde Franju Petričevića iz Hrvat*

Churfürst. Durch. zu Sachszen Cammer-Juncker und vber (Leib Gardie und Compagnie Croaten bestallter leutenant Franc'' Berislawitsch.

Nach dehme der edle vest und manchaffte Franciscus Petris(witsch aus Croaten landt, sich nunmehrs zwei jahr und sechs m''

in diensten bei der Churf. Sächsz. Leib Gardie und compagnie Croaten under meiner commando als ein reutter mit zwey pferden aufgehalten, auch ietessmahl gehorsahm, treu und aufröcht erwiesen und sich dermassen verhalten, alss einen ehrliebentten vnd adel vnd solttaten gebühret, seinen officirern, sonderlich aber meiner perschon willige parition in commando sachenn geleistedt, dass ich demnach nicht ombgehen sollen, umb seines wohlverhaltens wegen, weil er angelegener vrsachen wegen in sein Patria zu reysen, seinen vrlaub begehrt, diesen abschied zu ertheilen. Alssgelangt an alle und jede obrigkeiten und dero krigss officier mein dienst vnd freundliches suchen vnd bitten, ermelten von adel Franciscus Petricshewitsch zur wasser vnd lande mit allen bey sich habentten pferden und Sachen frey vnd ungehindert pass und repassiren lassen. — Signantum Dresden den 10. decembris anno 1662.

(L. S.) Granciscus Beriszlauich,
Croaten laittenant.

Izvornik u mojoj zbirci.

VI. **U Sveticah kraj Ozlja 1663. julija 11.** *Manastir Paulina svjedoči, da je knez Janko Peranski, kapetan vojvode Saksonskoga, položio 300 ranjčkih; što ih bješe rečenom manastiru zapisala njegova mati Margareta, udova Gašpara Peranskoga.*

Mi conventus Fratri Svetički oberh Ozlja grada dajemo na znanje ovim našim pismom, kako mi na današni dan priesmo od kneza Janka Peranskoga, kapitana presvetloga hercega elektora Saksonskoga, sumu onu, koju je veliko rojena gospa Margarita, ostavlena udova negdašnjega plemenitoga i vitežkoga kneza Gašpara Peranskoga, to jest tri sto rajnčki u testamentu svojem nam zapisala i njih milosti u ruke inscriptionales prisvetloga gospodina groffa Petra Zrinskoga na Goricu dana, dasmo z voljum gore imenovane gospe i nazoči buduće i njih milost, to jest, rečena gospa tih tristo ranjčki bili su nam iz sume Goričke odlučili i zapisali i rečenu fasiu u ruke dali. Zato gospodina kapetana gori imenovanoga i njih milost ostanak za rečenih tri sto ranjčki quietujemo i slobodnih činimo. Datum in dicto monasterio beatae Mariae virginis in Smolcha vertice fundato et erecto, in anno 1663. die vero 11. julii.

Fr. Joannes Matković, prior v. r.
(L. P.) Fr. Joannes Bilostinac, senior ordinis v. r.
Fr. Paulus Grinperger v. r.

Izvornik u mojoj zbirci.

VII. **U Draždjanih 1665. februara 23.** *Kapetan hrvatske garde ·nko Peranski odpušta iz službe gardista kaprala Janka Petri·ića.*

Des durchlauchtigsten hochgebornen dess key. Röm. reichs erz-·ırsch. und Churfürstens zu Sachssen auch burgkgraffens zu Magt-·rgk cammer herr vndt über der leib compagnie zu ross Croaten ·tallter rittmeister Janko Peransky.

Demnach vorweiset, dieses der edell, veste und manhaffte herr Janko Petrischevitsch sich alss corporal bey Churf. durchl. zu Sachssen under dero leib compagnie zu ross Croaten ganze fünf jahr in kriegsdiensten under meiner commando gebrauchen lassen vnd in solchen wehrenten seinen diensten alss ein ehrliebentter caualier und soldatt treu, gehorsahm vnd aufröcht erwiesen, also dass er seines wohl verhaltens wegen von mir alss seinen ober officier abschieds gesucht, welchen ich ihme keineswegs enthalten können. — Gelanget demnach an alle vnd iete obrigkeiten — mein dienst undt freundliches ansuchen und bitten, ermelten herrn Janko Petrischevitch mit allen bey sich habennten pferden undt sachen zu wasser und lande frey und ungehindert pass und repassiren zu lassen. — Signatum in Dressden den 3. februarii anno 1665.

(L. S.) Janko Peranzky.

Izvadak bio u Ivana Kukuljevića.

VIII. **U Draždjanih 1668. junija** 8. *Janko Peranski, veliki kapetan Hrvata izbornika kneza Saksonskoga, zapisuje Berdarinu svoja djedinska dobra zemlje i kmetove u državi republike Dubrovačke.*

Tenore praesentium ego infrascriptus tam nomine proprio, quam meae uxoris Helenae, natae Berdarini, cum omni cautione et onerum assumptione recognosco et fateor habere et portare singularem affectum meo d. socero Francisco Berdariny, Fluminensi, cui ut me gratum exhiberem, eidem cedo et dono, fateor et assigno omnia mea bona in statu Ragusino existencia, quae antiquitus mei predecessores possederunt, et ego ac ad me quocumque jure spectantia: domus, collonos, terras et uno verbo omnia, quae ad me spectant ac spectare deberent, una cum fructu et interesse, omnia haec dono, cedo et denuntio dicto d. meo socero Bernardini ac haeredibus et successoribus suis in perpetuum de manibus ad manus assignando, ut de iisdem possint disponere tamquam de re propria. Et humillime rogo ser. rempublicam Ragusinam, quatenus pro executione, possessione et libera in aeternum dispositione eidem d. meo socero, heredibus et successoribus suis brachium, protectionem et executionem subministrare dignetur. — Datum Dressnae in Saxonia 8. junii 1668.

Joannes Subich de Pernia
serenissimi ducis Saxoniae et sacr. Romae imperii
electoris Croatorum supremus capetaneus et camerarius.

G. 1692. po riečkom magistratu ovjerovljeni prepis u mojoj zbirci.

IX. **U Draždjanih 1673. augusta** 9. *Hrvatski gardista Janko Sili potvrdjuje 120 talira za plaću.*

Ja doli imenovani valujem i spoznavam z ovim mojim pismom i lastovitom rukom, kako jesam ja priel od poglavitoga i viteško[g] gosp. kapitana, kn. Peranskoga Januša 120 tallirov gotovih pine[z]. Zarad vekšega svidočanstva radi ovo svidoči moje ruke pismo i n[a]vadna moja pečat. Signatum Dressden, dana 9. augusta mesec[a] letta 1673.

(Z. P.) Silly Januš s. r.

Izvornik u mojoj zbirci.

X. **U Draždjanih 1673. septembra 18.** *Izbornik knez Saksonski Ivan Juraj II. odpušta od službe hrvatskoga gardistu Nikolu Gojmerca.*

Von Gottes gnaden Johann Georg der Ander, herzog zu Sachsen, Julich, Cleue und Bergk, des heil. Röm. reichs erczmarschall und churfürst, landgraf in Thüringen, markgraf zu Meissen, auch Ober und Nieder Lausiz, burggraf zu Magdeburg, graf zu der Mark und Ravensberg, herr zu Ravenstein.

Nachdem wir vorweisern dieses Nicolaus Goimerazen, welcher untern unsern Croaten leib compagnie zu ross dreizehn und ein viertel Jahr, oder 159 monat als reuter mit zwei pferden gedient, auf sein unterthänigstes ansuchen und bitten seiner pflicht und dienste wissendlich erlassen, alss haben wir ihn nicht allein seiner treuen dienste wegen gegenwärtig schrifftlich zeugnüss darüber ertheilet, sondern gereichet auch nach standes erfordern an ieder mäniglich, deme dieses vorkömmet, unser freund und gebührlich suchen, bitten und gesinnen, denen unserigen aber befehlende, man wolle und solle denselben iedes orts, so er seiner angelegenheit halben berühren wird, sicher und unaufgehalten passiren lassen, ihme auch sonsten alle gnade, gunst und geneigte beförderung erweisen. Dass sein wir in dergleichen und andern begebenheiten in freundschaft, gunst und gnaden zu erwidern erbötig, die unserigen aber vollbringen daran unsern gnädigsten willen und befehl. Geben in unserer haubt residenz Dressden, am 18. monatstag Septembris anno 1673.

Johann Georg Churfürst m. p. (L. S.)

Izvornik u mojoj zbirci.

XI. **U Draždjanih 1675. decembra 28.** *Hrvatski gardista Ivan Jakov Sili obvezuje se platiti za jednoga konja 30 talira gospoji Jeleni Berdarini, suprugi Janka Peranskoga, zapovjednika hrvatske garde.*

Ja Ivan Jakob Sily svidočim z ovim mojim pismom, da ja plemenitoj i dobro rojenoj gospi Heleni Berdarini, kurfürsta Saxonskoga svit. dostojnomu kamerhera i Horvackoga rittmajstora i iz Morcpurga ombchauptmana dragomu hižnomu tovarušu zaradi jednoga konja dužan ostanem talirov trideset, kotere ja pervo prišastnu Ivancu, kako od onoga datuma, do pol leta obligiram se platiti.

Actum Drezdna, 28. Xbris 1675.

Ivan Jacob Sily s. r.

Izvornik u mojoj zbirci.

XII. **U Zagrebu 1679. februara 10.** *Ivan Peranski čini oporuku azpolaže svojim imetkom, a medju ostalim i nekimi stvari, što je dobio na poklon od izbornih knezova Saksonskoga i Brandenžkoga.*

In nomine patris et filii et spiritus sancti amen.

Ego Joannes Peranssky de Pernia, serenissimi ducis Saxoniae nerarius, et eiusdem companiae Croaticae collonellus, licet corpore

per Dei gratiam sanus, quia tamen nescimus diem neque horam, qua ex hac misera vita esset migrandum, nam statutum est omnibus semel mori, ego quoque iam sat bona aetate provectus, morbis obnoxius, in servitio prefati mei ducis costitutus propediem in ditiones eiusdem abiturus finem vitae meae ignorans, tale testamentum seu ultimam meam voluntatem esse volo et facio:

Et primis animam meam Deo salvatori meo reddo, corpus vero gremio matris terrae, unde desumptum est. Et si in hoc regno moriar, in ecclesia beatissimae Mariae semper virginis patrum ordinis s. Pauli primi eremitae claustri seu residentiae Szveticensis sub castro Ozalj fundati, si vero in via vel ubicumque, in ecclesia loci illius, ubi me mori contigerit proxima, juxta decentiam status et dignitatis meae per g. dominam Helenam Berdarin, charissimam consortem meam sepelliendum decerno et committo.

Deinde haeredes in bonis meis paternis carissimos Georg. et Franciscum, ac Barbaram, filios et filiam meos ex priori condam consorte mea susceptos (ex quo filius meus Joannes Michael, Dominicus religiosus per me pro sua portione contentus et solutus est), quae iisdem ita lego et relinquo, ut eadem bona post mortem meam iuxta tenorem et continentias literarum et literalium instrumentorum factum bonorum eorundem concernentium et juxta leges patriae inter sese dividant.

De substantia autem mea, rebusque mobilibus et suppelectili, parataque pecunia per me cum annotata consorte mea propria arte et industria, Deo auspice acquisitis, talem volo et facio ordinationem: Et siquidem ego dictae modernae consorti meae super novem millibus flor. Renen., rebusque universis meis mobilibus, demptis infrascriptis certam fecissem fassionem, ipsa mea fassione et donatione prescriptae pecuniae et rerum contenta manebit, nec a praescriptis filiis et filia meis ullam portionem ex praemissis bonis meis tollere, aut obtinere possit ac valeat. Sed ex pecunia, quam mihi dom. Deus dedit, annotata novem millia modo proprio ipsi fassionaliter cessa et per me donata excedente, imprimis flor. renens. quingentos in sepulturam meam erogandos lego et relinquo.

Item ordino et lego ecclesiis infrascriptis: b. Mariae semper virg. Tersactensi Ren. viginti; capellis s. Crucis et s. Magdalenae in Thomasnicza Renen. viginti; s. Antonii ibidem Ren. decem; b. Mariae virginis sub Okich Rennens. decem; Jaskae ibidem b. Virginis alia decem; capellae s. Jacobi in Jamnicza Ren. decem; ecclesiae s. Trinitatis Carolostadii Ren. viginti; ad quorum exsolutionem ipso facto post mortem meam fiendam Renen. quingentos relinquo ita ut pro superfluitate excedente dictam summam piorum legatorum ex iisdem quingentis fiendam exolutionem, prout etiam, siquid ren serit ex illis quingentos, in sepulturam meam ordinatis, sacra refrigerio animae meae, ac insuper praeter praemissa sacra, c ex resultante et remandata pecunia a prescriptis sepultura et legatis dicentur, mea iamfata uxor adhuc mille sacra quantoc dicere et celebrari curabit.

Item ex eadem pecunia mea praescriptis Georgio et Francisco, filiis meis, cuilibet imperiales mille seu Renen. mille quingentos, filiae vero meae Renens. mille lego et relinquo.

Item lego et ordino ex parata pecunia flor. Renen. quatuor mille in fundationem perpetuam unius altariae ubicumque in hoc regno Sclavonie fundandae, ubi nimirum videbitur infrascriptis dominis praesentis meae dispotitionis testariae executoribus, ut ibidem missae sacrificia pro refrigerio animae meae et praedecessorum meorum quauis septimana iuxta numerum in quantum domini executores cum Ill. et Reverend. dom. praelato ordinaverint et concluserint, in perpetuum continuanter celebrantur. Vel si successu temporis pecuniam meam in bona investivero, extunc bona talia in eundem finem ordino.

Item colonos illos, quos ego titulo pignoris possideo a Joanne Jankovich in Pokupie, hos antelatae filiae meae soli, colonos porro illos in Jamniza, quos a Mizorich pariter titulo pignoris habeo, filiis meis suprascriptis aequaliter inter ipsos filios dividendos lego.

Ex argenteria vero flasconem magnum meum, a meo serenissimo duce, et scipphum seu poculum unum meum, a serenissimo duce Brandenburgico mihi donatum, et equestrem aparatum unum, filio Georgio meo; porro scyphum seu poculum aliud maius a praescripto duce Brandenburgo mihi donatum, et alterum minus ad formam botri ac apparatum equestrem unum filio meo Francisco lego, qui filii mei vestes meas et nodos argenteos inter se aequaliter dividant, volo et ordino.

Nodos vero meos aureos, quos mihi serenissimus meus dux donavit, ipsos illi ecclesiae, ubi corpus meum iacebit, lego ita, ut ex pretio et valore eorundem monstrancia pro venerabili sacramento conficiatur, ut per id pro refrigerio animae meae oretur et sacra celebrentur.

Antelatae consorti meae carpentum et currum meum cum sex equis curifferis et unum equum, quem ex meis maluerit et sibi elegerit, et duos viliores pro agazonibus aptos, reliquos vero equos (dempto uno viliori, qui in funere nigrus involatus ducitur, ecclesiae ubi meum corpus sepelitur, dandus, ac etiam altero ex meis, quae filiae meae Barbarae una cum equestro meo quotidiano argenteo apparatu, quem a domino condam Jellachich emi eligendum et dandum esse volo) dicti filii mei inter se aequaliter dividant. Frameam meam novissime argento deaurato obductam et elaboratam demeskiniam dom. affini meo Bartholomeo Berdarin relinquo; reliquas vero frameas, prout et arma cuiusvis generis toties fatis filiis meis inter ipsos aequaliter dividenda lego et relinquo.

'aetera vero omnia hic non specificata, prout et restantias sa- ...s mei, quemadmodum iam fassionaliter ordinavi, acquisita et ...uirenda, iam fatae meae consorti lego et relinquo iuxta vim et ...stitutionem eiusdem fassionis, et obtestor tam consortem meam, ...tenus meae animae quoad vixerit, non obliviscetur. Presentis vero ...tamentariae dispositionis meae executores, protectores et tutores ...quo et constituo spectabilem ac magn. dom. Franciscum ab

Orsich, s. c. r. m. collonellum, g. d. Joanem Szorsa, civit. Zagr. et Cris. notarum, spect. item magn. d. Steph. Woynowych, praesidii Ogulin capitaneum. Carolum et Bart. Berdarin, charis. affines meos, magn. d. Balt. ab Orsich. — Datum Zagrabiae, die decima februarii 1679.

Kapt. arhiv. Sl. P. br. 514.

XIII. **U Crikavi 1680. novembra 13.** *Zapovjednik tjelesne hrvatske garde Ivan Peranski izdaje povodom razpusta garde kapralu Ivanu Jurišiću svjedočbu o službovanju, preporučiv ga svakomu prigodom povratka u domovinu.*

Des durchlauchtigsten fürsten vnd herrn Johann Georgen des andern, herren zu Sachsen, Jülich, Cleue vnd Bergk, des Röm. reichs ertz marschalen vnd churfürstens, landtgraffens in Thüringen, graffen zu Meissen, auch Ober vnd Nieder Lausitz, burggraffens zu Magdeburgk, graffen der Mark vnd Rauensbergk, herrn zu . . . . stein etc. bestalter cammer-herr, obristleutenant über dero leib guardia zu ross, vnd ambts-haubtman zu Moritzburg:

Ich Janko Peranyskay de Pernia uhrkunde hiermit, das vorweiser dieses Georgius Juraschitz von Carlstadt aus Croaten gebürtig vnter der mir gnadigst anvertrauten Churfürstlich Sachs. Leibgarde Croaten zu ross erstlich als reuther 60, alsdann als junker 72 und corporal 36, zusamen 168 monath gedient, in wehrender zeit seine unterthenigste dienste in marschen vnd remarschen, zugen vnd wachten, wie auch commandiren jederzeit fleissig und treulich verrichtet, dass so wohl ihre churfürst. durchlaucht, als auch ich und die mir nachgesetzten officiere sehr wohl mit ihm zufrieden gewesen sind. Mittelst nun nach zeitlichen hintritt des in Gott seel. ruhenden uns allergnädigst gewesenen churfürsten seel. andenkens hr. Johann Georgen des Andern, herzogens zu Sachsen etc. mildesten andenkens gnadigst belieben haben, die gantze compagnie von Croaten ihrer habenden pflicht zu er und gegenwertiger obbemelter Juraschicz umb kundschaft und zeugniss seines ehrlichen wohlverhaltens, wegen mich gebührend angelanget und gebetten, welches ich ihm denn auch nicht abschlagen, sondern gern wilfahren wollen. — Ist demnach und gelangt hiermit an alle und jedewes standes, dignität, condition und beruf selbigen seyn mögen, mit hinzusetzung ihres gebührenden respects meine unterthänig respective dienst und freundlich günstiges bitten, die geruhen gnädig und günstig, mehr gedachten Georgio Juraschitz nicht alleine aller orthen und enden, passen und claussen zu wasser und landt frei, sicher und ungehindert durchkommen, pass und repassiren zu lassen, sondern auch umb seines ehrlichen wohlverhaltens wegen bester massen b[illegible] derlich zu seyn. Weliches begehre ich eines iedern standts gel[illegible] nach bei allen begebenheiten best möglichst hinwiederumb z[illegible] schulden. — Geben in Zwickau den 13. november anno 1680.

(L. S.)

Izvornik u mojoj zbirci.

XIV. **U Zagrebu 1681. januara 2.** *Grad Zagreb potvrdjuje Ivanu Peranskomu, putujućem u Saksonsku, da je u Zagrebu sve zdravo.*

Nos Joannes Uzulin, judex, caeterique senatores liberae regiae civitatis montis Graecensis Zagrabiensis. Universis et singulis cuiuscunque gradus, status, honoris, officii, dignitatisque ac praeeminentiae hominibus praesentes nostras visuris, lecturis et inspecturis salutem, officiique nostri commendationem. Notificamus praesentium literarum nostrarum exhibitorem generosum videlicet d. Joannem Peransky de Pernia, serenissimi condam ducis Saxoniae militum compagniae Croaticae vice colonellum, una cum seruitoribus suis, in eandem Saxoniam, hinc ex praefata civitate nostra, loco per Dei gratiam sano et salubri, ac ab omni contagionis lue pestifera immuni et libero in certis ipsius negotiis inibi terminandis proficisci velle: quam ob rem universos et singulos quos supra diligenter et officiose rogatos esse volumus, quatenus eidem ubique per ditiones suas, dominia ac tenuta proficiscenti una cum praemissis servitoribus liberum, tutum ac securum passum, transitum et redditum, securamque immorandi facultatem admittere haut gravarentur, in similibus occasionibus simile a nobis officii genus praestulature. Praesentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum in praefata libera regia civitate montis Graecensis Zagrabiensis, die 2. mensis januarii a. d. millesimo sexcentesimo octuagesimo primo.

(L. S.) Lect. per me Joannem Szorssa, praef. civitatis juratum notarium, idem m. p.

Izvornik u mojoj zbirci.

XV. **Na Rieci 1689. julija 4.** *Karlo Berdarini odstupljuje Mihajlu Androki pravo na sav imetak, što mu ga je dužan dati njegov pokojni šurjak Janko Peranski, naročito na zlato, srebro i vriednosti pok. mu brata Bartola Berdarina, što je doneseno iz Saksonske.*

Ja z dola podpisani spovidam s ovim mojim otvorenim listom, kako sam zručil i zručujem gospodinu baronu Ivanu Mihalju Androki vse moje pravične pretensie, koje imam suproti heredom pokojnoga gospodina i njega švogora k. Januša Peranskoga, a to najpervo dotu i kontradotu pokojne moje gospe sestre; drugo nje zlato i srebro, geme i pinezi; treto polovicu vseh imanj s pokojnim dobljenih i kupljenih, koja su njoj pristala; četrto zlato, srebro, pinezi i druge vridnosti donesene pokojnomu gosponu švogoru iz Saxonie, što je bilo pokojnoga moga brata Bartola Berdarina de Kiselstein; peto polovicu vsega imanja pristoječega pokojnomu švogoru polag donatie njegove meni učinjene, koje vse pretensie i o 'ıle vsakojačke, kako z gora davam i zručujem gospodinu baronu A drovki, da mogu slobodno kako svoje vlastovito dugovanje ali z ıirovnom pogodbom ali z pravdom ali orsačkim zakonom vse o ıpirati i preda se prieti. I vse kako svoje vlastovito dugovanje d onjati i ladati. Budući da mi med sobom za vse smo se pogod i za veće veruvanje i tvrdnost ovu cesiu i pismo jesam s pravum

mojum rukum podpisal i z mojim navadnim pečatom podpečatil. Na Reki dana 4. jula 1689.

Carlo Berdarini de Kiselstain potvrdjujem kako zgora rečeno.

Savremeni prepis u mojoj sbirci.

XVI. **U Brlogu na Kupi 1696. januara 11.** *Sudci županije Zagrebačke saslušavaju svjedoke glede toga, kako se je kapetan hrvatske garde u Saksonskoj, barun Bartol Berdarin sam u gradu Schnebergu ustrelio.*

Anno dom. 1696. die 11. mensis januarii in castello Berlogh, omnino in comitatu Zagrabiensi existente habito, vigore certi gratiosi banalis mandati ad instantiam et legitimam requisitionem spect. et magn. d. Francisci Christophori Dellissimonovich, nati Jellachich, liberi baronis de Kostanjevaz, sac. caes. reg. Mattis praesidii Sredichky capitanei, nec non confiniorum Unanorum et campi Zriniani commandantis emanatam, nobisque praeceptorie sonantem et directam, facta est per nos infrascriptos modo quo sequitur attestatio seu testium collectio.

Primus itaque testis generosus d. Georgius Klasnich, annorum circiter triginta octo adjuratus, examinatus, fassus et attestatus est scitu, qualiter nimirum cum a seruitiis serenissimi ducis Saxoniae Drazna ejusdem serenitatis suae residentionali civitate una cum defuncto Bartholomeo Berdariny, rittmaystereo seu capitaneo suo ammandatus, dimissusque ac patriam suam Croatiam reppetere connatus fuisset, cum dicto capitaneo suo Bartholomeo Berdariny in procinctu discessus seu itineris existente ad Sneperg, supratitulatae suae ducalis serenitatis itidem civitatem, consequenter in eadem civitate certum diversorium appulisset, accidit, ut postea quam coenatum fuisset, omnibusque iam obdormientibus circa mediam noctem, nescitur quo diabolico instinctu impulsus saepius nominatus rittmaisterius seu capitaneus Bartholomeus Berdarini proprio sclopo seu pistoleto in lecto sibi ad cubandum parato sese infeliciter solus traiecerit et occiderit ita, ut hospes diversorii comperta sequenti mane crudeli caede, bestiale potius quam humanum facinus, ad domum praetoream, consequenter judicem dictae civitatis detulerit, judexque et magistratus, universas suas res mobiles et facultates quascunctas (in servitiis saepius titulati serenissimi ducis Saxoniae comparatas) apud se et secum habuisset, mox et ipso facto sigillis suis obsignatas proxime Draznam ad cameram ducalem transmittendas deciderunt, interfectumque infoelix cadaver per manus justitiarii seu carnificis pro tumulatione sub patibulum educendum, (quod statim post delictum una ex proximis diebus effective mancipatum est) decreverunt et demandarunt. Super quibus omnibus dictus domi[illegible] testans ita actis, etiam speciales litteras testimoniales a civitatis [illegible]minatae magistratu se acquisivisse et accepisse ac defuncti do[illegible] Joannis Peransky manibus assignasse contestatus est.

Secundus demum testis, nobilis Georgius Zubacz, sacrae ca[illegible] reg. Mattis praesidii Carolostadiensis companiae corporalis cat[illegible]

torum milles, annorum circiter 50 adjuratus, examinatus, fassus et attestatus est scitu, idem et per omnia uti praecedens seu primus appositus testis, addito hoc, quod dictus attestans eadem nocte eoque instanti, quo se fassus capitaneus necaverit, excubias solitas, (quibus millites suis officialibus ubique tenentur), ante portam gessisset et quod vesperi antequam decubuisset clauim cubiculi (ad facilius, liberiusque fors prosequendum memoratum facinus) ad se accepisset ita, ut de mane non secus quam apperta per serarium in praesentia judicis civitatis porta accessus ad eum pateret, quod idem, ultimum nimirum de appertione per serarium in praesentia judicis civitatensis portae, prior appositus testis etiam contestaretur. Super quibus has nostras testimoniales litteras manibus propriis subscribsimus et sigillis usualibus corroboravimus ac communi suadente justitia extradedimus. Datum anno die et loco uti supra.

Per me Wolfgangum Thauz, judlium. comitatus Zagrab. (L. S.)   Et me Jonnem Gall, vicejudlium. com. Zagr. (L. S.)

Izvornik u mojoj zbirci.

XVII. **U Potzdamu 1734. maja 5.** *Dominikan Rajmundo Bruns moli biskupa Gjuru Branjuga, da ga obaviesti glede kaludjera Teofila Pašića, koj se tamo bavi kao vojni duhovnik za gardiste kraljeve, medju kojimi ima Dalmatina, Hrvata i Ilira do 230.*

Reverendissime et Illustrissime domine, domine Excellentissime. Quod audeam rev. et ill. d. v. hisce meis indignis gravare, charitas Christi, salus proximi et reverentia ecclesiae nostrae Romano-Catholicae urgent me. Venit huc Potzdamum ante 8. vel 9. menses aliquis nomine Theophilus Passich, qui cum profiteretur se esse sacerdotem et religiosum ordinis s. Basilii ex aliquo monasterio graeco s. Michaeli consecrato, quod vocatur Marcha et in confiniis rev. et ill. d. vestrae sito, assumptus est a serenissimo rege Borusiae et electore Brandemburgico, domino nostro in pastorem animarum earum, quae de Dalmatia, Croatia etc. se vocant Graeci ritus, accipitque a rege per annum 300 florenos monetae imperialis. Hic homo, ab initio nesciens quocum conversaretur, utpote germanice idiomatis ignarus, venit ad me, exposuitque, quod esset sacerdos Graeci ritus unitorum cum ecclesia nostra sub pontifice romano, atque ad interrogationes meas de omnibus fidei articulis ita catholice respondit, ut eidem humiliter petenti etiam administraverim aliquoties sacramentum poenitentiae et semel eucharistiae secundum ritum nostrum et quidem secreto uti petierat, ne illo cibo coelesti defraudaretur tanto tempore, cum propter defectum librorum et paramentorum, ...iorum usque modo adhuc nihil habet), ritu suo missam legere ...n potuerit. Quantum ad me, ego interea semper dubius haerebam, ...sciens quid de illo sentirem. Imprimis valde ignorans mihi videtur, ...e philosophiae nec theologiae unquam studuit, ut ipse confessus ... et quomodo poterit esse confessarius? et multo magis missiona...s in hisce partibus septemtrionalibus, ubi fere omnes totius orbis ...tas collectas vidimus? Mihi hoc eidem proponenti respondit:

esse insolitum in suis terris, quod omnes religiosi studeant, quodque episcopus suus ipsum studiis applicare neglexerit. Insuper dixit, se habuisse aliquo tempore curam animarum prope Marcham jussu episcopi sui. Quis credet? Dein nullum omnino testimonium missionis suae potest producere; habet solummodo aliquod latinum, in quo tamen nil aliud reperire est, quam quod emissus sit in Austriacas regiones pro colligendis ellemosynis pro monasterio, illudque a rev. et ill. d. v. 1733. 31. aprilis subscriptum hisce formalibus: Georgius Braniugh, episcopus Zagrabiensis, officii banalis locumtenens. Unde etiam audeo me apud rev. et ill. d. v. desuper informare. Adverti autem, quod in isto testimonio scriptum fuerit Graeci ritus unitorum; illudque nunc deletum et scriptum Wallachorum, quod dubitationem meam auget.

Post haec ante 5 circiter aut 6 menses rex noster curavit venire de Moscovia ab imperatore Russiae aliquem sacerdotem Moscovitam, sacellumque pro illis ambobus extrui fecit; modo praedictus Theophilus Passich se Moscovitis associat etiam in divinis, quod cum ei objurgassem, replicavit, id etiam fieri in suo monasterio, ubi homines Graeci ritus unitorum et Wallachorum etiam habeant inter se communicationem et quidem in usu sacramentorum, quae hi ab illis et contra illi ab his recipiunt, sed tamen, uti ait, in privato et secreto, non publice. Ceremoniasque in omnibus convenire etc. quis hoc comprehendet? quod Romano Catholici (etiam privatim) audeant communicare cum Wallachis et Moscovitis, quos schismaticos vocat ecclesia nostra? hanc ait convictus: se esse reipsa Graeci ritus Wallachorum, se tamen admittere etiam religionem nostram Romano-Catholicam, cum qua etiam sicuti in suo monasterio, inquit, desiderat habere communicationem, sed tamen in secreto ait; judico eandem id ipsum dicere, ne forsitan redire cogatur, qui si non sit Graeci ritus Wallachorum, nec rex nec ullus eum patitur, nam Dalmatini et Croatiani et Illirici, qui agnoscunt Romanum pontificem pro capite suo, quorum fere 200 hic habeo, veniunt ad me et nostram ecclesiam, Moscovitae vadunt ad suam; supersunt solum in circa 20 ad summam 30 qui se Graecos vocant, pro quibus ille assumptus est.

Haec cum ita sint, illeque variet in discursibus, maxime cum missionis suae attestatum non habeat, ego eo linquo, ne quid quam cum eo agere habebo. Moscovitae et eorum sacerdos (maxime advertentes, quod aliquando sumpserit ss. sacramenta in nostra ecclesia) nollunt eum admittere ad divina, quoadusque producat testimonium, unde ante octiduum illis Graecis, qui confessi fuerant Theophilo Passich, sacerdos Moscovita negavit communionem, quia nond. permissum fuit, nec permittetur ei, ut administret sacra, quae cerdotibus conveniunt. Dein ipsi proprii ejusdem patriotae Gra ritus ipsum jam renuunt dicentes, se nescire unde sit, an sit ve sacerdos, an aliquis nequam, ut ajunt, aut apostata. Rex ipse sup cantibus Graecis militibus benigne annuens mandavit, ut quantoci curaret venire testimonium.

His ita compositis, omnes quotquot sunt (cum non habeant quibuscum loquantur), refugiunt ad me: ipse Theophilus Passich (cum iam aliquoties scripserit, ut ait, nec responsum obtinuerit), humillime me rogavit. Moscovitae et eorum sacerdos enixe a me petierunt, homines Graeci ritus submisse apud me institerunt. Rex noster ipse mihi commisit, ut me de homine illo informarem, quis sit?

Lecto igitur nomine Rev. et ill. d. v. in testimonio supranominato, ad eam recurro, eorundemque nomine, amore Dei, proximi et veritatis indagandae supplico, ut quam primum fieri potest, mihi brevibus dignetur respondere ad sequentia:

An praefatus T. P. sit religiosus ordinis s. Basilii in monasterio s. Michaelis Marchae professus?

2. An sit sacerdos Graeci ritus Wallachorum?

3. An sit confessarius secundum ritum Graecorum et capax habeatur agere missionarium et pastorem animarum?

4. An ad hoc officium habeat licentiam et facultatem a suis legitimis superioribus.

Horum 4. punctorum ser. rex, aliique supra nominati cupiunt habere testimonium autenticum in latino vel graeco idiomate vel a Rev. et ill. d. v., vel a rev. abbate seu episcopo Marchensi, qua ipsius religiosi superiore subscriptum, legitimatum et autorisatum.

5. Praeter praedicta michi placeat notificare paucis, an etiam Graeci emittant tam indoctos missionarios?

6. Nec illi Graeci, de quibus loquor, num sint illi, quos nos schismaticos vocamus?

7. An ergo in illis terris Romano-catholici habeant cum illis Graecis communicationem, etiam in usu sacramentorum et an occulte, an publice et quare? Demum:

8. an etiam his non obstantibus Teophilus Passich, cum dicat se, suumque monasterium reipsa esse Romano-catholicum, admittatque inter alia spiritus s. a patre filioque processionem juxta concilium Nicenum et agnoscat Romanum pontificem legitimum caput verae et universalis ecclesiae Christi, reliquosque fidei articulos credat . . . quamvis ille adhuc heri michi promiserat, se nunquam ritu Moscovitico, sed solum ritu cum suo monasterio consueto semper acturum, nunquam tamen Graeci illi, quibus praeest, ita sentient ut ille, neque se, ut ille ait, se subjicient ecclesiae nostrae, cui maxime infensi videntur, quod tamen oporteret in casu posito, quia requiritur etiam externa professio fidei nostrae, quam ille recusat.

Responsorias una cum testimonio, si brevi Marcha obtineri possit, per Germaniam et Grüneberg ad Potsdam dirigi rogo ad me, qui sum Rev. et ill. d. vestrae servus humillimus et obsequissimus Fr. Raymundus Bruns, ordinis Praedicatorum missionarius et pastor primarius Romano-catholicorum legionis magnae suae regiae majestatis Prussicae.

Potzdam anno 1734. die 5. Maii.

Izvana: Rev. et ill. d. Georgio Branjug, episc. Zagr.

Vol. LXXXI. br. 55.

Dnevnik baruna Baltazara Patačića od god. 1687. do 1690.

U sjednici filologičko-historičkoga razreda dne 27. studenoga 1892.

PRIOBĆIO EMILIJ LASZOWSKI.

Razmotrimo li našu domaću literaturu o dnevnicima (diaria) moramo na žalost priznati, da je vrlo neznatna. Malo, tek nekoliko takovih dnevnika imademo, u koje su pojedini muževi zabilježili doživljene dogadjaje. Upravo toga radi su oni, koje imademo vrlo važni i zanimivi. Nema sumnje, da su dnevnici sadržavajući bilježke o dogadjajima naroda našega daleko važniji od onih izpunjenih skroz privatnim obiteljskim bilježkama.

Dnevnik, kojega ovdje priobćujem, pisan je vlastoručno po barunu Baltazaru Patačiću od Zajezde, što se osvjedočih sravnivši rukopis dnevnika s ostalim njegovim sačuvanim rukopisima. Kako se čini taj naš dnevnik tek je kratka osnova obširnijega, kojega je Patačić sastavljao, koji nam ali nije poznat. Naslova nema ni kakovoga već bijaše označen napisom na komadiću papira, kojim je bio omotan, kako sliedi: „Fasc. 499 nr. 16. Fink infamis Budae proditoris unius cohortis pedestris locumtenentis patria Germani, foeminae Turcae cujusdam captivae amoribus inducti fata et supplicium, — exinde misera Hungarorum sors ab anno 1687. usque inclusive 1690." Našao sam ga u našem zemaljskom arkivu u Zagrebu medju spisima obitelji Patačića, koji su se nekoč nalazili u obiteljskom arkivu baruna kašnje grofova Patačića. Sada se pako čuva u spomenutom zemaljskom arkivu pod oznakom, „diarium baronis Balthasaris Patachich de Zajezda annorum 1687.—1690." medju „manuscripta historica".

Nije zaista ni čudo, da ga nije do sada ni jedan ispitivalac naše domaće poviesti odkrio pošto je vidio oznaku mu skroz stranog sadržaja.

Ivan Kukuljević Sakcinski priobćio je u „arkivu za jugoslave... povjestnicu" knjizi X. „diarium" istoga Baltazara Patačića, nu počimlje ondje, gdje naš svršava. Kukuljevićev obseže vrieme o[d] 1691.—1714. te je tek izvadak iz izvornika, koji se bog zna [k]... izgubio. Naš pako dnevnik izvorni je, kako rekoh, rukopis Pata[čića] obsezući vrieme od god. 1687.—1690. te prema spomenutom[u] sa diarijem izdanim po Kukuljeviću neku saveznu cjelinu.

Naš izvornik pisan je na tri ciela arka i na jednoj polovini (arka), koja je na polak složena (četvrtina). Rukopis vrlo je nečitljiv i pun kratica.

Prepisujući ga držao sam se točno izvornika zamienivši jedino na nekim mjestim „j" sa običnim „i" te ne pisavši velika slova, ondje gdje ne moraju da budu. Rieči u zaporkama izbrisane su u izvorniku, nu pošto su od potrebe boljemu razumjevanju sadržaja prepisao sam i ove.

Naš dnevnik obseže vrieme od četiri godine, te počimlje ratovanjem sa Turcima i Tekelijem u Ugarskoj nakon pada Budima. Zatim prelazi na vojne u Slavoniji, po imence na osvojenje Osieka, gdje se osobito istakao brat Baltazarov Ladislav Patačić. Dalje opisuje vojevanje vojvode lotarinžkoga po Slavoniji. Nema dvojbe, da je i Baltazar Patačić sam ovim vojnama prisustvovao. To nam dokazuje ono potanko opisivanje bitaka, što može činiti jedino očevidac. Dobro mu je poznato osvojenje Biograda i vojevanje zapovjednika krajiških na krajini. Napokon crta u kratko nesretnu vojnu naših u Srbiji i Vlaškoj, poraz vojvode hanavskoga, a svršava krunitbom Josipa sina Leopolda I. kraljem rimskim, te povratkom njegovim u Beč 4. maja 1690. Ove poslijednje godine ne spominje ništa o dogadjajima naše domovine, dočim prijašnje tri pune su važnih podataka za našu domaću poviest.

Nu pisac našeg dnevnika nije samo bilježio dogodjaje svoje domovine već se je i osvrtao i na odnošaje izvanjske. Dobro su mu poznati odnošaji u Englezkoj, borba Jakova II. proti Vilimu Oranjskomu, a isto tako razmirice francezkoga dvora sa njemačkim carstvom. Poznato mu je i natjecanje kolinskoga kanonika Fürstenberga, osobitog pristaše Franceza, za čašću nadbiskupa kolinskoga i s njome skopčanim pravom izborničtva.

U obće vidi se, da je Patačić, pisac našega dnevnika bio čovjek, koji je dobro poznavao i pozorno pratio europejske odnošaje. Nepobitno je ovaj dnevnik dobro vrelo za dogadjaje, koje spominje, jer je popisao čovjek, koji je takove mogao triezno prosuditi i shvatiti, a tim više, jer je to sve doživio, a po svoj prilici mnogima očevidac bio.

O životu Baltazara Patačića pisao je Ivan Kukuljević u arkivu knjizi X. stri 226. priobćujući njegov diarij.

Nadam se, da će ovaj dnevnik osobito zanimati sve one, koji se bave domaćom našom poviešću. Premda je predmet našeg dnevnika u glavnom poznat, to ipak mislim, da će biti od koristi, što najtoplije želim predajući ga javnosti.

A. 1687.

Annus 1687. misera Hungarorum sorte et insperatis belli successibus inclaruit. Infamis Budae proditor vnius cohortis pedestris locumtenens patria Germanus, sanguine nobilis cognomine Fink aliquot aureorum millibus fortalitii eius traditionem cum passa Alba Regalensi pactus, foeminae cuiusdam Turcae, captiuae suae amoribus ad id inductus; mirandi Dei tantum Christianum sanguinem miserentis auxilio, per captiuum quendam Alba Regali profugum ad initium Martii proditur, et in arresto sat diu detentus, vt complices sceleris fateretur, tandem extremo (contra quam multi putabant, ob cognatorum eius diuersorum principum obsequiis insignium interpositionem) ante Budam mulctatur supplicio.

Non diu labem hanc Germana natio tulit, cum grauiora longe de Hungaris falso ne an vero soli Deo notum est, spargerentur. Accusati ii quasi Sicilianas vesperas, vel Bartholomieanas noctes in Hungaria celebrare decreuissent, et caesareum militem, per praesidia, pagos, et oppida sparsum, indicto ad facinus Parasceues die, delere: vel eo non succedente, ad Agriam eductum (cuius opugnatio ad Aprilis initium determinata, et ob id intermissa fuerat) potentioribus Turcarum Thekölio vnitis copiis ex insperato opprimere.

Comittitur itaque in perduelles inquisitio comiti Caraffa superiorum partium generali, qui statim potentissimos quatuor Eperiessini nobiles, vel mercatores omnes quidem Augustanae confessioni addictos, inter eos Andream Keczer primarium quondam Thekölianae aulae ministrum, in compedes grauissimi ponderis coniicit, et examini primo, dein torturae nunquam auditae subiectos, tandem in ferali pegmate in foro vrbis ad id erecto, dexteris primo dein capitibus truncari, truncos denique quadripartiri et 4 patibulis extra vrbem appendi curauit. Tum plerique potentiores nobilium Eperiessinum tracti, per crudelissimas torturas ad inuitas fassiones coacti, et ex iisdem, licet statim post torturam reuocatis, per delegatos iudices, multos nec Hungaricae nec latinae linguae gnaros ad similia supplicia condemnati sunt. Nemine iudicum alias quam ad aurem auditoris Caraffiani votum suum expromente, quod nisi in mortem captorum collimauerit emendare quilibet sub eiusdem poenae interminatione debuit. Plura de commissione hac scire qui cupit, legat acta diaetae Posoni[illegible] infrascriptae.

18. Martii intrat Viennam solemniter Moschorum legatio, et post lata aliquoties cum caesaeris ministris consilia, splendide semper su[illegible] tibus aulae habita, tandem 5. Maii (concluso vt creditur communi co[illegible] Turcam foedere) caesari valedicit, honorificisque donata muneri[illegible] Venetias abit. Regis etiam Poloniae nuntius episcopus quidam

rempublicam Venetam et Romam missus, ex itinere Viennam diuertit, et honoris gratia tam suam Maiestatem, quam priores ministros inuisit, absque vlla tum in tractatum aliquem immissione quod suspectum multis.

Pro octaua Maii magnates Hungari vtriusque status Viennam vocantur, sed statim differtur is conuentus incognita adhuc vtriusque causa.

12. Maii iubentur milites in campum progredi, sed ob imperiales praesertim tardius aduentantes circa medium primo Junium infra Budam coëunt. Stratisque per Danubium ad Tolnam pontibus elector Bauarus cum dimidia quasi exercitus parte flumen transit, Agriam vt creditur petiturus, Lotharingus cum valido exercitu penes Danubium descendit, pontes coniunctioni exercitus inseruituros secum trahens.

Gran vezirius cum potenti manu ad Eszekinum properat, quo Lotharingus intellecto Bauaro redire iusso vniuersas copias contrahit, Drauum superare, et cum hoste congredi in votis habens.

Venit circa initium Julii ad Sziklos sed insperata Draui exundatione arcetur a traiectu, tandem remittentibus vndis circa medium Julii transit Drauum, et exercitu penes Valpo (quod hostes obtinebant) 400 circiter militibus cinctum, deducto 18. Julii ad Eszekinum venit quod validissimus Turcarum exercitus, ipse etiam profundis nec minus latis vallis frequentibusque tormentis protectus muniebat.

19. Hostem ad pugnandum prouocat, ducto prope valla, et ostenso exercitu, is tamen confligere abnuit, sed intra valla se continens assidua tormentorum deplosione, et grandiorum pilarum euibratione nostros verberat non leui clade, paucissimis quique vanis ictibus absque hominis vel equi iactura. Ex praecipuis comes Franciscus Palfy occubuit locumtenens regiminis Caroli patrui sui, gregarii et minores officiales quasi ter mille.

Nec magis fortunata confiniariis Sclauoniae ea dies fuit, qui cum Carlostadiensibus 7 turmis duce Stephano Voynouich, iussu serenissimi Lotharingi caesareo exercitui se iunxerant: ii enim pedestres copias ad ducendum vel seducendum hostem a Germano milite paulo remotius promouerant, quorum paucitate Turcae perspecta magno numero eos adoriuntur, et primum strenue resistentes, mox vndique cincturi erant, nisi dolo animaduerso Ladislaus Patachich Crisiensis vicecolonellus cum proprio duntaxat famulitio hostes a tergo irruptionem parantes cohibuisset propugnato per sesqui (sic) horum accessu, donec inimicus a fronte etiam validior effectus pauciores nostros in fugam egit, quae a trecentorum caede residuos aegre saluauit.

n illo globorum turbine et continuo tormentorum detonantium gore perstitit exercitus noster ad conspectum gran vezirii interimo die, eo vtriusque exercitus vicinio, vallis solum obstantibus, generallorum in castris Turcarum voces, quorum industria opus erectum credebatur, a nostris passim audirentur, quibus nonnullos n seductus in hostium castra palam migrasse, passim perhibetur.

Nox immediate subsequens inter sedulas quidem excubias quieti quam ita potentis inimici vicinia admittebat, data. Sed die sequenti quae fuit 20. Julii receptui canere dux serenissimus iubet, cum hostem aggredi non posset, annona ad Drauum praeterea deficiente. Redit itaque militari ordine caesareus miles, nominis quam virium maiori iactura, insequentibus paulisper hostibus, sed non alio detrimento, qùam quod generalis Heister minori glande laesus fuerit. Sequenti die iisdem ad Sziklos pontibus Drauum transit, inde remissis Croatis ad Danubium properat ne ab hoste, vt fama tulerat praeueniretur.

Magnates Hungari ad 10. Augusti Viennam iter vocati conueniunt, et caesaris mentem de regno propriis eiusdem sumptibus, ac suorum sanguine recuperato, in antiquis priuilegiis non aliter, quam per decreti Andreae regis correctionem, ac haereditariam domus Austriacae successionem conseruando intelligunt: proprias desuper opiniones expromere iussi: quas et praebent communi in generali regni diaetam desuper indicendam voto.

Gran vezir ad Dardam transit Drauum, et pugnam, vt creditur vitare cupiens ad Budam obsidendam animum adiicit. Sed nostri castris ad Mohach fixis obstabant nimium, quos pugnae auidos aggredi quidem renuit, sed castris vbique vallatis conflictus copiam neutiquam fecit. Szikloss interim et Quinque Ecclesias euertere statuit, quo nostri audito praesidia sponte deserere, et succensis muris milites ad minus educere decreuerant.

12. Augusti, ergo combusto Mochach, Szikloss versus pergunt, quos vicinus hostis fugere credens, insequi praesumit, et obtenta a gran vezerio pugnandi facultate cum 12 quasi millibus sinistram nostrorum, cui Bauarus elector praefuit, alam aggreditur, magno reuera periculo nisi Lotharingus extemplo cum dextra succurrisset, vbi peditatu hostili deleto, equitatus in castra fugiens, nostros strenue insequentibus in ipsa quasi tentoria ingressum patefecit, et reliquos de pugna vix somniantes in confusionem et fugam praecipites egit. Vezirius ipse tentoriis et castris opulentissimis nostrorum praedae relictis, abrupto etiam prandio fuga sibi consulere coatus est. Plurimi per paludes sparsi etiam post dies capti sunt, alii famae ibidem enecti, alii vel stagnis vel Drauo submersi, damno non amplius hoc anno reparabili.

Insperata haec victoria solius Dei virtute concessa, praesidia recens capta periculo Hungariam atroci incendio, Viennam grauissimo metu, Christianitatem totam non leui sollicitudine, exercitum caesareum iniusta labe, vel eripuit, vel liberauit. Laudatur misericors Deus!

Banus Croatiae adhuc quidem a serenissimo Lotharingo ad caesareum exercitum euocatus, quia Vienna trans Colapim castra iubetur figere, imperatoris potius mentem enecuturus, ad Golenam tam re quam confiniariam militiam cogit: sed identidem a Lotharingo Drauum petitus, caesarem prius aliud mandantem desuper consultu castra soluit tribus tamen praecipuis medio tempore Turcis cap recedente vero ab Eszekino duce indictis ad Gore castris Kos nyczam iter aggreditur feliciri, quam anno praeterito euentu, exustis integre suburbiis, animabus quasi 300 in captiuitatem d

et animantibus, quam plurimis, nisi omnem victoriam acerba Stephani Voynouich primum ab Eszekino reducis, in discesu caedes funestasset. Nocte trans Vnnam, vt nunquam alias, actu sequenti die reditum est.

Post cladem Turcarum Bauarus in patriam redit, Lotharingus rumore sparso Varadini vel Gyulae oppugnandae, militem ad hyberna in Transyluaniam, post varios quidem tractatus inducit, eo tandem felicius quidem, Eugen Dennewold cum 13 regiminibus ad Drauum ordinatus, euocato iter regni milite sub ductu comitis Draskouich et accisis comitis Batthyany confiniariis, felicissimum armorum progressum fecerit. Expugnato 14. Septembris Vuchin, et hostibus Eszekino sola sui fama fugatis, quod 30. Septembris nostri ingressi sunt. Valpo vim passum est et 1. Octobris epugnatis hostibus in potestatem vtrobique acceptum. Eszekini exemplo Valkovar, Ilok et reliqua ad Danubium hic vero Orehouicza, Szirch, Pakurch, Velika, Bela Ztena, Czernik et Posegam Turcae deseruerunt, quae omnia nostris praesidiis generalibus munita non nisi 3. regiminibus vnde ad hyberna reductis, idque ob insufficientiam annonae quam mentem suae Maiestatis.

Diaeta pro 18. Octobris Posonium indicitur, cuius enucleatum diarium a parte inuenies.

Agria tota aestate, et autumno per regimen Caraffyanum sub ductu marchionis Doria locumtenentis, et c. Kohary sub finem etiam vulnere non leui saucium fame pressa, tandem in fine Nouembris subdere se cogitur, et egressi ac Varadinum incolumes permissi Turcae nostris tam celebre praesidium reliquerunt. Te deum laudamus.

A. 1688.

Anni 1688. initium Posoniensi diaetae finem imposuit eo feliciorem caesari, quod sub idem tempus arx Munkach annonae defectu et crescentibus praesidiariorum discordiis, magis quam Germani militis eam prementis viribus victa eius se tradiderit potestati, iuxta leges a generale Caraffa conceptas, in quarum Thököliana cum prolibus Rakoczyanis et vniuerso thesauro Viennam migrare iussa, eo sub Martii finem deducta est, ac monasterio Vrsulinarum cum filia inclusa, filio post habitas apud caesarem et neo regem benignas audientias in Bohemiam ad studia misso: amandato vtrinque omni nationali famulitio. Bona Rakoczyana pro haeredum ratione directioni eminentissimi cardinalis Kollonich commissa sunt, reliqua fisco regio applicata.

Post munitum caesareo milite praesidium Munkach, et repartitas per superiorem Hungariam militares portiones, abit generalis Caraffa ·· Transyluaniam, maiori caesarei exercitus parti ibidem hybernanti ımo cum imperio praefuturus. Generalis Heister Thökölium prope adinum aggreditur, et multis eius officialibus captis ac vexillis ınam missis caedit et fugat.

urcae etiam in Sclauonia praesidiis Czernik et Posega infesti magna e afficiuntur, licet et ipsi crebris excursionibus pagis minus mu-

nitis damna non leuia intulerint, incineratis compluribus, et aliquot millibus animarum hac hyeme inde abductis; non absque nostrorum praesidiariorum culpa hostium irruptionibus negligentium obuiare.

Elector Brandeburgus moritur, et paulo post Coloniensis archiepiscopus, illi naturalis haeres, huic clemens dux Bauariae, succedit, *(contra quem sperabat canonicus Fürstenbergh, in coadiutorem anno praeterito assumptus multiplici arte et vi, praecipue regis Galliorum fauoribus innixus electoratum hunc obtinere nitebatur, sed iniquis moliminibus et vana spe frustratus ex apoplexia obiit).*

Ad Aprilis initium de singulis regiminibus in Hungaria inferiori hybernantibus ordinantur 500, pro custodia praesidii Eszek, ne id numerosior hostis tumultuaria aggressione obruat, molestiorem se praebens a deserto per nostros praesidio Ilok, quod et iter ingredi, et incolere non neglexit, omisit.

Generalis Caprara, in confiniorum Sclauoniae praefectum Varasdini hac hyeme instauratus, lustratis illis *(praesidiis)* et accepta a caesare in vniuersos milites et praesidia intra Danubium Drauum et Sauum fluuios potestate, in fine Aprilis Varasdino Eszekinum *(versus)* mouet, et sequenti mense loca recens capta obit, de quibus Petri Varadinum et Zernik demoliri iubet veluti potentiori hosti resisteri minus sufficientia.

Maius non tryumphorum minus quam florum ferax est. Transyluania abdicata palam Turcica seruitute Otthomannici dominatui prorsus renuntiat, et se per publicum manifestum Austriacae domui haereditario iure subiicit possidendam. In testinonium fidei in praesidia aliquot hactenus milite vacua *(militem)* caesareum recipit, 6 armatorum millia pro cingendo Varadino in subsidium, et annonae ac pecorum ingentem copiam pro exercitus alimento offert. Strenuam in eo navante operam generali Telekio titulus excellentiae ob id donatus.

Iisdem fere diebus Albam Regalem Turcae tradunt nostris, qui eam duce comite Battyany ab aliquot septimanis clausam tenebant: dimissi cum facultatibus omnes et seruata ex integro fide Danubio ad Adony impositi, incolumes versus Albam Graecam discessere. Gratam seruatae fidei voluntatem officiosis literis ad Hermanum marchionem Badensem et comitem Battyany datis, testati sunt. Sigethum cingitur per Quinque Ecclesienses.

Hic idem Badensis marchio, consilii bellici Viennae praefectus, ex aula Ratisbonam titulo commissarii caesaris delegatur: data spe reditus intra triennium adeoque saluis medio tempore vniuersis honoribus et dignitatibus. Cursor caesareus ab hostibus intercipitur etc.

In Junio confluit caesareus exercitus ad Bardam sub imperium generalis Caprara (Lotharingum nam febris periculosa Viennae tenel et Bauarus a Gallo, vt creditur seductus anni huius companiae pl renutiauerat) qui copiis trans Drauum deductis postquam aquai et aëris iniuriae admiserunt, ad Ilok progreditur, quem locum pa ante explorans duplici glande leuiter abrasus erat: et eodem ı exiguam hostium resistentiam, potitur.

In Julio ordinatis interea quasi 1200 equitibus et aliquot centum peditibus sub ductu comitis Hohkirher colonelli, qui se infra Sziszium comiti bano et regnicolis iungunt, vnitis[1] viribus trans Vnnam fluuium, Jeszenoucz credo praesidium petituri, ad faciendam demittendis pontibus securitatem. Sed dum ii Posegae immorantur, vt eius ditionis incolas, nunc messi plurimum incumbentes, ab hostium exursionibus tueantur, viciniorem in Sauo traiectum obtineri posse cognoscunt, si hostes vel nil minus metuentes in Brod loco leuiter munito aggrediantur, et id praesidium occupent. Ad transeundum Sauum Christiani et Rasciani partium illarum incolae operam suam polliciti, naues molares alicubi acceptas per litus *(nostrum)* seruando detrahunt, quarum primae impositi Turcicae lingue gnari excubias hostium deleant et ipsi vices earum suppleant, noctu itaque traiecto feliciter Sauo, vigiles Turcas omnes interimunt, vnico capto, ex quo intelligunt bassam cum reliquis in praesidio tota nocte conuiuari, nec[2] de vlla re minus quam de nostrorum aduentu esse sollicitum.

Reliquis nauibus immo el molendinis ipsis maiori quo possunt numero nostri transeunt, dum laruati vigiles a Turcis saepius admoniti omne periculum abesse respondent. Congregato sufficienti numero postquam et Turcarum naves furto sublatas in aduersum litus pro Germanorum commodiori transitu traiecissent, die albescente praesidium aggrediuntur et *(Turcas)* hostes cum plausu obuios quasi sociis in auxilium aduenis occurentes, primo reciproca salutatione, mox minorum pilarum glandine excipiunt. Turcae fraude et vi cognita omnes in fugam acti tum magno numero caesi sunt, reliqua cum imbelli senie in praedam victorum cessere. Occupatum ita praesidium, Germanus et natiuus miles sat diu tenuit, et contra acerrimos hostium triduo post graui numero congregatorum impulsus generose defendit cum magna ipsorum strage. Tandem vbi exercitum integrum eo aduentare, et tormenta secum trahere intelligerent imbecillitati loci diffidentes, relicto vacuo praesidio in hanc Saui partem rursus se transferunt.

Principis Ludouici aduentum cum maiore numero iis partibus iam imminentem praestolaturi. Laudata hac expeditione virtus bellica comitis Zriny et Iuanouichy.

Generalis Batthyany post Albam Regalem obtentam cum suis et Iuannicensibus confiniariis Canisam ipsam cingere iubet; cui labori hoc mense datur initium vtinam optato fine.

Bauariae dux an caesaris adhortatione fretus, an gloriae cupiditate quum Lotharingo velut aemulo absente maiorem sperabat, accensus, descendit ad exercitum caesareum, eumque versus Albam Graecam ducit.[3]

---

[1] U izvorniku iza toga sliedi: NB. Simultates inter pontificem et Galliae ;em orbi Christiano Italiae praesertim perriculosae, et in apertum iam iam llum exarsurae tantisper componuntur.
[2] U izvorniku sliedi umetnuto ali prekriženo: Caraffae opus. Bauari adntus, descensus armadae etc.
[3] U izvorniku sliedi: NB. Caraffa.

In Augusto progreditur exercitus versus Albam Graecam, et tractis ex Danubio nauibus, Sauum felicissime superat, stratis pontibus 10. Augusti quo viso Turcarum exercitus sub Seraschieri et Thökölii ductu, cum nostros a transitu arcere non posset (quorum vna nocte 6 millia iam transiuerant, donec residuus exercitus alibi vires ostentaret hosti distinendo, conatusque impenderet) accepta fors aliqua clade in fugam agitur, et suburbia Belgradi succendit, quae paulo post noster miles ingreditur, et extincto incendio Belgradum obsidione cingit: imposito etiam 1000 hominum praesidio vrbi Samandriae 4 infra Belgradum milliaribus sitae, quam etiam fugiens hostis deseruit, licet 40 commodis tormentis prouisam.

Dum Belgradum quatitur strenue propugnantibus Turcis: princeps Ludouicus quinque Germanorum regimina et illos Brod Portus occupatores, comiti bano ac regnicolis, superato ad Sziszium Sauo coniungit, vniuersos ad Kosztanyczam ducturus, quorsum 12. aduenit, et 13. Vnnam in castrum diu obluctantibus Turcis eos velitantes proprio etiam sonipede hostilem globum prostratus, incolumis ipse transit. Oppugnatur dein praesidium, et postquam auxiliares copiae, quae Vnnae traiectum tuebantur, desperato pugnae successu aufugiunt, praesidiarii etiam 15. deditionem arcis pacti sunt. Inde Dubiczam et Jeszenouicziam tandem Gradiscam itum est, quas omnes hostis aduentu solo nostrorum penitus vacuas reliquit. Gradisca comiti bano, et regnicolis remissis (praeter vnam centuriam equitum honoris gratia sibi seruatam) in Brod pergit princeps nullibi hoste obuio, cum quo semel confligere in votis habuit. Sed ad Septembris tandem initium exploratis Turcarum castris in 15 quasi millia coactorum; cum equitatu solo tam Germanorum, quam Croatorum Varasdiensis praefecturae, post finem diei, quo impedimenta omnia ad aliam Saui ripam per pontes remittebat, quasi et ipse secuturus insperate castris egreditur, et nocte tota versus vicinum hostem procedit, quem sequenti die quae fuit 5. Septembris sub ortum solis inopinate aggreditur et post resistentiam non satis validam profligat, peditatu ferme omni deleto et castris vnicum in praedam obtentis.

Sexta Septembris et Belgradum post acerrimos insultus caesosque e nostris multos ac praecipuos heroës et milites generosum quoque Scharffenberg etc. tandem animante praesentium et monstrante magis quam iubente electore Bauaro, in nostrorum venit potestatem, hostibus ad internetionem deletis. Sunt qui tam tempestiuum adeoque cruentem insultum electore institutum esse credunt, quod Lotharingus dux paulo ante in castra peruenerit: non quidem obsidione durante, armis praefuturus, sed a consilio duntaxat electori adfuturus: soli sibi hanc gloriam veluti alienae opis minus indigno vendicanti. Legatio Turcica pacem petitura ad suam Maiestatem instituitur, et Belgrado iam nostro a Bauaro admissa, ad caesarem expeditur. uarus Viennam inde Monachium, et Lotharingus qui post capt Belgradum, imperium in arma caesarea recepturus erat, iterata fe correptus per Munepontum, omissa Vienna, Oenipontum abit.

Zriny et Noui vicina Cosztanicae loca Turcae deserunt, et nostri banales ingressi propugnant.

Generalis Carlostadiensis Bihach obsidet, et profligato licet in succursum adueniente hoste, caesis 400, captisque non paucis et praecipuis: ac muris praesidii commode apertis ob temporum tum iniuriam et dilabentium militum inconstantiam: receptui canere cogitur.

* * *

Continuatio historiae anni 1688. post captum Belgradum.

Extraordinaria haec armorum caesareanorum felicitas, ordinario vt alias plerisque partu pronam aemulorum inuidiam enixa est. Quos interea Franciae rex tam veteri aduersus Austriacam domum odio correptus, quam nouo belli inferendi praetensu incitatus, Dephinum cum valido 60 millium exercitu imperio Turcico potissimum bello intenti finibus immittit.

(Coloniensis electoris decessus) occasione potissimum cardinalis Fürstenbergii canonicorum nonnullorum votis contra clementem Bauariae ducem in archiepiscopum Coloniensem electi, in electoratu eodem, quem is armorum vi iam apprehenderat stabiliendi nec vano exitu, Philipsburgum quippe caesareo alioquin milite sub comitis Starhembergii gubernio munitum, ingenti conatu pressum, etiam post suorum praecipuorum iacturam ad deditionem tandem coëgit: inde in palatinum digressus, ditionem integram nemine resistente in potestatem redigit, sed ad Coblencz tandem et praesidiariorum virili propugnatione, et auxiliariorum per imperatorem euocatorum aduentu fraenatus, impetum sistit, et Franconia ac Sueuia ferme integris sub tributum actis in patriam redit. Sunt qui tam felicem Galli successum electoris ac imperialium simultati tribuant, ex sparso de Gallorum industria rumore, quasi commouente caesare ex condicto Gallus imperium ingrederetur, vt acatholici vtrinque stricti solum, vel religionem mutare cogantur.

Jacobus rex Angliae immaturo inserendae catholicae religionis zelo potentem sibi hostem exciuit Orangium Holandorum principem cum valida classe, expansis velis et erectis cum lemnate pro religione signis Angliam ingressus, vt regnum libertati pristinae restitueret, sibimet an parlamento asserturus, anni sequentis historia dabit: Certatum tamen, ad se confugientes deserto rege Anglos benignus excipit et belli vnitis Anglorum cum Bretanis viribus, Gallo inferendum rumorem spargit, magna orbis expectatione, non minori aulae caesareae duplici alioquin bello grauiter admodum implicitae consolatione.

Legatio Turcica Belgrado trans Danubium deducta per Posonium
dem in Austriam venit, nec Viennam statim admissa, in Potten-
ff collocatur, donec caesar omissa pacis cura iteratum exercitum
ı generalis Caprara imperator infra Belgradum etiam *(non leuis
menti loca)* viciniora loca lustrare iubet, qui aliquot dierum iti-
e inde descendens defensioni oportuna milite et aggere munita

reliqua in cineres *(agi fecit)* acta deserit et Sauo toti a Belgrado vsque Jeszenoucz et inde Vnnae ad Kosztanyczam de corpore praesectus exercitus Ludouici principis custodias imponit, generali Piccolomineo Posegae iam residenti in loca eadem data potestate.

Imperiali bello destinantur statim certa regimina in praesidium imperii a caesare debita, pluribus in dies per prouincias *omnes* legendis, vt vtrumque bellum continuandum fore videretur. In cuius sumptus atrox trahuntur ad concurrendum ditiones omnes, nec Croatia vt hactenus immunis, cui 6 portionum millia pro hyeme hac imposita primates eiusdem a sua Maiestate deprecaturi Vienam eunt.

Legatio Turcica post gratas in paribus credentionales, quae principibus quoque imperii pro submittendis opinionibus transmissae dicuntur, admittitur, tandem Viennam anno sequente accessum apud sua Maiestate habitura et pacis negotium cum accessuris etiam Poloni et Venetorum (hoc anno gratis Negropontum obsidentium) legatis tractatura.

A. 1689.

Ingrediente nouo anno, abdita consiliorum mysteria noua arte, sub altissimo silentio ingreditur an aggreditur caesarea aula, dissoluendo feliciter nodo plusquam Gordiaco, belli tam ardui vtrinque gerendi vel pacis, quae offerebatur cum gloria concludendae, laboriose intenta. Diuersis hominum affectibus, *(potissimum)* potior tamen Turcicam pacem ex tam graui diuturni belli taedio cupientium.

Nec imperiales Gallica tyrannide supra modum pressi et vexati, ea se liberatum iri sperabant, nisi caesareus miles in vnum corpus contractus, tam potentibus, quos experti fuerant, Gallorum viribus opponeretur.

Ergo sub initium Februarii Turcarum legatio accedit caesarem, modica prorsus et infra superbiae gentis morem humili *(pompa isthoc honore defuncta)* maiestate: comitatus omnis, et qui interpretis nomine accessum habuere, discorpertis capitibus fimbriam etiam caesareae togae sunt exosculati.

Acta dein et in plures menses protracta cum iis consilia, quibus optatae pacis studium firmaretur. Sed dum propositis vtrinque mediis tenaciter inhaeretur, belli etiam cura non omittitur, quo denegatae conditionis possint retorqueri.

Interim Gallus, qui profugum ex Anglia Jacobum, populi defectione et aemuli viribus regno eiectum, hospicio exceperat, vt religionem etiam catholicam cum rege restitueret, speciosum obtinendae in imperio pacis, aut induciarum velum praetexit, nec pontificem interpellare cunctatus, vt eo mediatore ad promouendam tam dign rege christianissimo pietatem, proueheretur.

Sed dum pontifex a caesare informatur veterem hanc esse G lorum regis consuetudinem, vt imperii principes, quos aegre in id sensuros speraret impune bello lacessere, et ab iisdem in iust vindictam conspirantibus iniquam iter pacem petere non formida

quum captatis ad speciem religiosis occassionibus, regionis duntaxat proxime commodum adaugeret: est actum exinde de communi Europae tranquillitate tam diu fore, donec Gallus tot bellorum author vel adiutor, iunctis Germaniae viribus atteratur. Vlteriorem conciliandae pacis curam omittit Jacobo regi per inita tempestiue cum Gallis foedera in Germaniae discrimen parta, in has prolapso vicissitudines, sortis imputat aduersitatem. Itaque dum pacis effectu immo spe ab vtrinque frustramur. Bellum et in oriente prosequendum et ad occidentem transferendum decernitur. Huic Carolus Lotharingus *(dux)* tot vrbium victor et palmarum dux, illi *(princeps)* Ludouicus Badensis marchio per caesarem praeficitur imperator. Et imperii Romani principes tandem propriis vel vicinis edocti periculis ad arma concurrunt, Brandeburgus et Bauarus electores iustum quisque et bene instructum exercitum in campum educit, ob aemulationis tamen periculum nec inter se, nec cum Lotharingo coituri, nisi publicae rei, et necessitatis ratio postularet.

Vt omittam ita valida caeterorum principum vel rerumpublicarum auxilia sub ducum istorum imperio, pro cuiusque affectu submissa, vt Gallus visis viribus existimatione sua maioribus destinatum committendi cum caesarianis praelii et belli dubio conflictu decernendi consilium mutare non dubitauerit. Dum omnes palatinalis ditionis, et caeteras imperii cis Rhenum vrbes igni vastatas deserit, et copiis trans Rhenum reuocatis defensiui duntaxat belli rationem habiturus videtur.

Sed Ludouicus orientalis belli dux, caesaris militem in 40 millium numerum fortasse coactum infra Belgradum lustrat, et hostium, quos admodum potentes audierat conatibus obuiare, sollicite satagit. Numerabant illi sub Arap Bassae Serascheri ductu ad Morauam 40 itidem armatorum millia ad Morauae fluminis custodiam tantisper collocata, donec gran vezirius cum maiori vt spargebatur exercitu aduentaret. Praeterea sub Bassae Bosznensis imperium ratius et conductitius miles confluebat, iusti inter exercitus robur prae se ferens, qui cum praesidiis *(Zuornik ante annum per nostros)* trans Sauum obtentis immitteret traiectum eius fluminis tentaturus timebatur, vt vel a tergo nostros diuerteret vel etiam ipsi fortassis Canisae suppetias afferret.

Sed is praesidii Zuornik ad Drinam fluuium recens amissi recuperare contentus, postquam thesaurum et pecuniae ingentem vim ibidem repositam rehabet, exusto et demolito munimine in sua dilabitur (contra quam nostri Sabaczianam exinde obsidionem metuentes opinabantur) dum Croatae ex Sclauoniae confiniis in campum producti ad pontem praecipuum Saui traiectum excubant et frequentibus in Bosznenses partes irruptionibus hostes infestant.

Sub idem tempus comes Herberstenius Melitensis eques et Croatorum et maritimorum partium praefectus cum Carlostadiensibus caeteris imperio suo subiectis, Likam et Corbauiam comitatus sti eripit 30 diei spatio, propugnatoribus plerumque fame ad de-;ionem coactis.

Vdbinya omnium potentior laboris scopulus et terminus fuit, quae tamen post 17 dierum obsidionem, annonae et potissimum aquae defectu pressa vicinarum exemplum secuta, victoris arbitrio cessit.

Eo minori nostrorum discrimine, quod Bosznensis passae cum vicaria potestate legatus Turcis Chehaia dictus, cum valido selecti et exercitati militis numero, Corbauiae alioquin auxilio immissus, mutato consilio Zriniam ditionem nostris praeterito autumno adiectam recipere, vel deuastare, itaque perfidam Valachorum defectionem vlcisci, vindicare statuerit. Cuius rei nuntio ad banalia castra delato, comes Nicolaus Erdeidyus Illyrici prorex Ioannem Draskouichium comitem cum expedita nobilitatis equestris manu eo destinat, vnde hostium molimina obseruari, et exigente occasione etiam repelli possint. Hic itaque maioribus animis quam viribus vtrisque nempe necessitati tam repentinae conformibus, castris egreditur, et nocte, quae die beati Petri Sauam praecessit ferme tota procedens, illucescente iam die in agros Zrinianos praeliatrices copias effundit. Quibus indigenae visis animos iam hostium metu labantes resipiunt, et arma, quae desperata fere salute iam abiecturi erant, nostris associant. Dum Turca nostrarum expers virium, Vnna flumine ditionem praeterfluente iam pridie ad Krupam superato, hoc ipso diluculo suae securus victoriae in fines ditionis irrumpit et partem exercitus (decem quippe millia numerabat) arcis Noui ad ripam fluminis in edito monte sitae, custodire relinquit, quae praesidiarios ab emptione distineat. Partem vero et quidem potiorem in viscera ditionis ducit omnem qua late patet campum, villas et pagos depopulaturus, vastaturus, in incolas pro barbarae gentis more igne ferro saeuiturus. Et explebat iam passim rabiem efferatus hostis, fumabant succensae incolarum aedes, flagrabant frequenti numero villae, captiua trahebatur inbellis sexus et aetatis cohors, complures pecorum greges in praedam pellebantur.

A. 1690.

Nonagesimi anni exordium caesareanis in Bulgaria militibus funestum illuxit, iis nempe, qui post occupata regionis eius confinia, Macedoniae ipsius limitibus contermina, vlteriores progressus auspicaturi an hostium congregatorum vires exploraturi, sub *(ductu)* collonelli Straster[1] auspicia et signa quasi 20 coacti, adscita etiam nationali militia extra finitima praesidia iusto vlterius sese promouerant.

A Turcis enim et Tartaris 40 forte millium numerum aequantibus prima huius anni die ex insperato aggressi, post diuturnam eamque virilem defensionem non incruenta hostibus victoria, tan
ad vnum quasi caesi vel capti sunt. Duce ipso supradicto colon
et Carolo principe Hanouiae reliquisque non contemnendae vir
vel conditionis officialibus, iniqua sorte communem cladem sub
tibus. Adeo vix lucem huius anni viderant, cum in obscuras ac

[1] Strasser.

mortis tenebras praecipitati sunt, ipso circumcisionis Dominicae die a circumcisa inimicorum gente misere occisi.

Culpa quidem tam infausti praelii in nationales locorum eorum incolas coniecta est, quia onerum forte, quae belli iniuria secum trahit repente pertaesi, nostros periculi inscios ad expeditionem illam sponte inuitasse, et hostibus longe potentioribus in victimam obiecisse credebantur. Sed Turca felicitate victoriae elatus et vsus praesidia pleraque Kazanek nimirum et Prisrtina aliaque, quae Germanus vltra Nissam insederat loca facile recuperat, praesidiariis potissimum etiam contra fidem datam interemptis.

Ea successus aduersitas nostros per hybernas et dissita praesidia sparsos mutuique auxilii spe destitutos in tantam redegit sollicitudinem, vt Valachiam Tartarorum metu deserere, Transyluaniam repetere cogerentur, et ipsius Nissae vel tempestiuam demolitionem, vel vi prius admota honestam deditionem meditarentur, donec generalis Veterani a Piccolominaei obitu partium illarum imperio potitus, communire Nissam et ad vltimum etiam spiritum defendere decreuit, quo tamen periculo per remissas iam et imminutas hostium vires ex Tartarorum per Moschos forte distractorum reditu liberatus est.

Triste id et minus ingratum nuntium, subsecutus in aula plausus recreauit; Eleonora quippe Augusta Leopoldi imperatoris coniux in *(Romanorum)* reginam, Josephus porro eorundem primogenitus Hungariae rex in regem Romanorum, illa quidem 22. hic 26. Januarii Augustae Vindelicorum publico Christiani orbis (si Gallum excipias) gaudio coronati sunt. Maiestatem et magnitudinem tam rarae solemnitatis praeter celebrem imperii principem et electorem (Saxone et Brandenburgo, qui per legatos duntaxat comparuerant demptis) frequentiam et splendorem adauxit Neoburgici ducis eiusdemque palatini electoris, atque ducissae Eleonorae videlicet parentum praesentia, qui non modo filiam, sed et nepotem suum regio Romanorum diademate insigniri (redimiri) coram spectauerunt et gauisi sunt, exemplo atque solatio pluribus aetatibus non solum inuiso sed et inaudito.

Quibus in imperio pro voto confectis caesar Augusta discedit et Saturnalibus Monachii cum Bauaro et palatino electore actis quarta Maii Vienam redit, vbi magnifica prorsus pompa exceptus adornatis compluribus turmis eleganti vestitu et apparatu superbis, inter medios triumphales arcus praecipuis vrbis plataeis sumptuose erectos in regiam deductus est, vna cum Augustissima imperatrice et Romanorum neo rege Josepho.

Bibliografski pabirci iz dubrovačkijeh arkiva.

U sjednici filologičko-historičkoga razreda jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti dne 23. ožujka 1893. god.

PRIOBĆIO PRAVI ČLAN DR. KONSTANTIN VOJNOVIĆ.

Došavši mjeseca kolovoza g. 1892. u Dubrovnik, da slijedim svoja znanstvena istraživanja, prva bi mi briga, dati popuniti do konca, t. j. do 26. januara 1803. *„Žutu knjigu“* — *Liber croceus* — po originalu, koji se nalazi u starome arkivu c. kr. okružnog suda, pošto prijepis, koji se čuva u knjižnici akademije, dopire samo do polovice junija 1792.

Da bude potpuna zbirka pravničkijeh zbornika Dubrovačke republike, dao sam po ovlaštenju akademije prepisati po g. prof. Gelčiću *„Liber criminalium“*, koji se takogjer čuva u sudačkome arkivu, te će biti na skoro gotov.

Kako mi je sada namjera nacrtati odnošaje crkve s državom u dubrovačkoj republici, tako sam u tu svrhu obašao državni arkiv i same tajne istrage XVI. vieka, te sve knjižnice, koje se ovdje nalaze, nastojeći u isto vrieme, da moj trud bude i za druge koristan.

U *franovačkoj knjižnici* našao sam za svoje svrhe bogata materijala, prebirajući ga navlastito u tri velika toma, koja sadržavaju svakovrsna dragocijena povijesna tvoriva (kojega se ne može proći onaj, koji hoće napisati dubrovačku povijes) učenoga Isusovca *Ivana Marije Mattei*, koji življaše u prvu polovicu XVIII. vieka. *(Biblioteca di Fra Innocenzo Cuilich nella Libreria de RR. PP. Francescani di Ragusa. — Zara 1860. — Della Tipografia Governiale.* — Brojevi 265, 266, 267 kataloga, str. 78—99). Hvali ga *Sebasti* i *Dolci* u svojim *„Fasti litterario ragusini“* (Venetiis 1767 typ. Gaspari Storti) a *Jacob Coletti* u predgovoru *„Ecclesiae Ragusinae Historia — Venetiis 1800 apud Sebast.“* Colleti ovako o njemu govori: „Joannes Maria Matthejus civis vester aeque virtute ac d trina pollens, qui selectissimam Ragusiensium monumentorum su lectilem nobis collegit“. Drži se, da je sam Appendini za s povijes puno crpio iz tako zvanih *Zibaldona* Matteija. Spomen ovgje apoštolski list pape Klementa V. od 1. aprila 1308. na s skoga kralja Uroša, kojim odgovara želji izraženoj po ovomu, da

opet sjedini s rimskom crkvom. Našao sam u drugom *Zibaldonu* na istragu zametnutu po Senatu republike proti vješticama poluotoka Rata, nacrtanu potanko Senatorom Pavom Gradićem u pismu od 15. Novembra 1600, upravljenom na svoga brata Stjepana, bibliotekara vatikanske knjižnice i pouzdanika republike. Prepisao sam te dvije velevažne isprave s odgovorom Stjepana Gradića. Ob ostalijem mnogijem ispravama Matejnijeh *Zibaldona* obavjestiću kod svoje rasprave ob odnošajima crkve i države u Dubrovačkoj republici, koju spravljam.

Malo je poznata dominikanska knjižnica, negda dragocijena, većom stranom propala po velikoj trešnji g. 1667., i po franceskoj okupaciji g. 1806. O njoj obstoje dva kataloga, stari koji predočuje knjižnicu kakva je bila prije franceske zaplijene, a novi po sadanjemu njezinome stanju. Držao sam da neće biti bezkorisno, ako iz novoga kataloga sastavim popis dijela dubrovačkijeh, hrvatskijeh i u obće slavenskijeh pisaca, i inostranskijeh, koja se tiču našijeh stvari. Prispodobivši pak novi sa starijem katalogom, pobilježio sam dijela, kojih je nestalo u knjižnici. Osim toga popisao sam *trideset i četiri* zanimivijeh *incunabula*, kojih ima lijepi broj u knjižnici.

Alem-kamen Dominikanske knjižnice jesu rukopisi crkovnog povijesničara Dubrovnika *O. Serafine Cerve*, pravog ponosa svoga reda, čija dijela sad traže učeni franceski Dominikanci. Sadržana su u *osamnaest toma,* ponajviše in 4°, sva njegovom rukom rijedkom točnosti i jasnosti pisana, sa jako malo ispravaka, koja sam bibliografički opisao. Proučivši ih, došo sam do uzroka važnijeh praznina, koja se opažaju u glavnome njegovome dijelu: *„Sacra Metropolis Ragusina“* te se imadu, cijenim, pripisati okrnuću originala poslije smrti auktorove po Dubrovačkome Senatu iz državnijeh razloga. A na to me dovela nit pružena mi po Dominikancu Augustinu Gjurgjeviću, koji u brošuri izdanoj u Spljetu g. 1867. pripovijeda, da opstoji predaja u redu, te je Senat Dubrovački odmah poslje Cervine smrti dao sebi donijeti njegovo dijelo: *„Sacra Metropolis Ragusina“* i istrgnuti arke, u kojim bijahu pripovigjene stvari vladi neugodne. I zbilja istraživajuć drugogje izvore crkovne povijesti Dubrovnika onog vremena, kojeg se tiču praznine Cervinog dijela, kad dogjoh na neke sukobe izmedju državne i crkovne vlasti, kod kojih je republika vrijedjala crkovno pravo, opazih u Cervinom dijelu cijela poglavja izostavljena, paginacija prekinuta, i drugom rukom popunjene praznine. Kod bibliografičkog opisivanja Cervinijeh dijela pobilježio sam okrnuta mjesta a u svojoj raspravi o Crkvi i državi u Dubrovniku nastojaću dokazati svoju tvrdnju.

U ostalome proučivši Cervina dijela, uvjerio sam se, da je on jedini ...čni povijesničar Dubrovnika, koji činjenice, često tićuće se ...tičke povijesti republike, vazda dokumentira ispravama državnoga ...va i drugijeh domaćijeh vrela, kako i knjižnica po njemu u Rimu ... drugijem gradovima Italije istraženijeh; gdje pak mu nije čin ...ijem dokazan, ostavlja ga u dvojbi, a gdje nezna, otvoreno ispo...a svoje neznanje. Cervina dijela ostaju bogata riznica za crkovni, ...čki dapače i za domaći život Dubrovnika sve do polovice XVIII.

vijeka, te njegova *Prolegomena in sacram metropolim Ragusinam, Sacra Metropolis Ragusina i Monumenta Congregationis Sancti Dominici de Ragusio* od godine 1325.—1724. u pet toma, vrijedila bi da postaju tiskom pristupna učenome svijetu.

Izmegju ostalijeh Ćervinijeh rukopisa, koje sam napose pobilježio i opisao, ima njegova jako zanimiva povijest Dominikanske knjižnice, još za njegovo vrijeme bogate, pod naslovom: „*Chirographotheca Coenobii S. Dominici de Ragusio ordinis Praedicatorum, sive Codices manuscripti, qui in bibliotheca ejusdem coenobii asservantur descripti, per materias digesti, variisque animadversionibus illustrati.*" Nakon povijesti postanka knjižnice pod koncem XV. vijeka i daljnjeg njezina razvitka, auktor kaže, da je u njegovo vrijeme biblioteka brojila 10.000 toma (sad će ih biti preko 6000), izmegju kojih mnogi u pergameni i *incunabula*. Pripovijeda dalje da uslijed velike trešnje g. 1667. puno je Codexa izgubljeno: „Verum — nastavlja — longe plures amisimus hominum injuria, qui eorum pretium ignorabant, quae calamitas non solum ordinis nostri, sed universi fere Christiani orbis bibliothecis invasit." Ovako pak auktor svršuje u svojoj elegantnoj i bistroj latinštini, po kojoj se isticao u svoje vrijeme izmegju toliko izvrsnijeh latinista, predgovor kataloga knjižnice po njemu sastavljane, koji je služio kasnije kao temelj poznijem katalozima: „Veterum igitur codicum manu descriptorum, qui in bibliotheca nostra supersunt, syllabum in hac quacumque opella exhibere decrevi, variis animadversionibus illustratorum, majori sane ex parte ante typorum inventionem in membranis exarati, et auro ac omnis generis pigmentis coloribusque distinctis in pretio a litteratis hominibus videntur. Ut autem non sine aliquo ordine hujusmodi Cathalogum exhiberemus, libros a libris juxta materiae diversitatem secrevimus, suisque titulis distinctos descripsimus." Sadanji katalog dominikanske knjižnice drži se takogjer Ćervine diobe po materiji.

Ćervin popis natijera me, da tražim ima li još od tijeh dragocijenijeh rukopisa, kojim nema traga u obćemu katalogu knjižnice. I zbilja posegnuvši u ormar, gdje opazih nagomilano starijeh knjižurina, počeh ih pregledavati, te vidjevši, da ih ima u pergameni s krasnijem minijaturama, stadoh ih usporegjivati s Ćervinim katalogom i uvjerih se, da mu odgovaraju, te pomoću valjanoga Dominikanca, učitelja povijesti na bogoslovnom samostanskom zavodu O. Ambrozija Bačića nagjoh i pobilježih 82 dijela ponajviše filosofičkog i teologičkog sadržaja iz XIII., XIV. i XV. vijeka, neka s dragocijenijem minijaturama. Po želji pak izraženoj od strane Akademije dao sam izvaditi po g. A. Miletiću tri fotografičke slike, koje ovdje lažem: jednu iz starodavnijeh „*D. Gregorii Papae IX. Decretali cum Glossis*" iz XIII. ili XIV. vijeka, drugu iz „*M. Tullii Ciceri orationes selectae*" iz XIV. ili XV. vijeka, treću iz Sv. Tome Ak skoga „*in XII. libros Aristotelis expositio*" iz iste dobe, četvrt „*Marci Tullii Ciceronis orationes electae*", sva dijela ova u pe. meni. Lijepota ovijeh triju uzoraka — a takijeh i ljepšijeh

mnogo, čini vrijedno da Akademija naruči fotografisanje i drugijeh. Osim toga pregledao sam stari arkiv negdašnje nadbiskupije Dubrovačke od poslje trešnje g. 1667. (jer je sve što je bilo prije poginulo), te sam naišao na one iste izvore, kojim se služio Cerva u svojoj „*Sacra Metropoli*“. I tijeh rukopisa jako važnijeh za crkovnu povijest Dubrovnika sastavio sam popis.

Takodjer pregledah i učinih popis nekijeh zanimivijeh rukopisa, koji se nalaze u uredu *Blagog dijela* — *Opera pia* — gdje nagjoh vrlo važni zbornik zakona o rukovanju *blagajnika (tesorieri d. S. Maria Maggiore)*, koji su u Dubrovačkoj republici vršili zamašnu službu. Ovaj zbornik tvrdo vezan u pergameni i jako dobro sačuvan nosi naslov; „*Libro della Fondagione ed Instituto dell' Opere Pie della Tesoreria*“ te sadržava zakone koji su ravnali blagajnicima stolne crkve, naime: *Ex libro IX. Reformationum Ragusii C. VIII. de officio thesaurariorum S. Mariae.*“ Slijede zakoni *ex libro Viridi, ex Croceo, ex libro Majoris Consilii et Rogatorum,* te dopiraju do zaključka Senata od 14. decembra 1784., t. j. do blizu pada republike. *Tesorieri* bijahu neka vrst sadanjijeh *ministara blagajne*, prijamnici svijeh državnijeh prihoda, a u isto vrijeme čuvari svijeh blagijeh dijela, imetka maloljetnika, i obćeniti *epitropi* za izvršivanje posljednijeh oporuka. Ovaj zbornik nam daje čitav ustroj te prevažne grane financijalne uprave dubrovačke republike, koja je spadala u najbolje uregjene i najblagodatnije za vas narod kao i najslavnije za prošlost Dubrovnika, te bi vrijedno bilo da ga se prepiše za Akademiju. Kod istog *Blagog Dijela* našo sam sedam knjiga dopisivanja blagajnika Sv. Marije od g. 1655. do g. 1794. s vanjskijem zastupnicima republike na istoku i na zapadu, s dubrovčanima u inozemstvu, s talijanskijem trgovcima i obrtnicima, koje nas vode u poznavanje nutarnjega poslovanja blagajnika i u tadanji javni i privatni život grada.

Zavirio sam takodjer u knjižnicu *diocezanskoga sjemeništa*, koja sadržava bogatu zbirku knjiga ostavljenu po oplakanome rodoljubu i učenjaku dru. Gjuru Puliću, te sam učinio popis od ono malo rukopisa, koji se tamo nalaze.

Blagohotnosti g. *Pera Negrini-a* belgijanskoga podkonsula, imam zahvaliti, što sam mogo pregledati hrpu starodavnijeh isprava, ponajviše javnijeh iz povijesti XIV.—XVIII. vijeka republike dubrovačke, te sam ih popisao šestdeset i tri, a bude li mi vremena ostalo, moći ću i dalje posegnuti, jer mi reče, da ih ima čitav sanduk. Najzanimivija isprava, koju sam prepisao, jest kraljevski otpis od 1. Oktobra 1490. Ladislava kralja Ugarskoga i Bemskoga na kneza i vijeće dubrovačke republike *(Rectori et Consilio civitatis nostrae Ragusii),* kojim priobćuje, da su ga stališi poslije smrti kralja Matije (quondam Domini Mathiae Regis predecessoris nostri) izabrali kraljem, te se ispričava da nije pozvao na krunisanje predstavnike republike ne s nemara, nego jer opkolišen neprijateljima, te ih zove da mu pošilju *in signum obedientiae notabiles oratores*, eda bi mu potvrdili vjernost, a on će njima biti na ruku za njihovu korist i slobodu.

*

Ova listina baca svijetlost na pravu narav protektorata kralja ugarsko-hrvatskoga pod koji se bila republika utekla o polovici XIV. vijeka poslije odpreme mletačkijeh knezova.

Istomu g. Negrini-u imam zahvaliti, što sam mogao izvaditi prijepis iz kasnije tajne istrage, povedene protiv senatoru dubrovačkome Jeronimu Cabogi o polovici XVI. vijeka, kad su se bile pojavile u Dubrovniku simptome Reformacije ugušene po Senatu. O tom pokušaju, s malo riječi spomenutomu u Engelovoj povijesti Dubrovnika, iztražio sam u državnome arkivu u franovačkoj i dominikanskoj biblioteci, te sam skupio zaključke Senata, a po Červinijevim „Monumenta" ušo u trag, obstanka inkvizicije ustrojene po naredbi Rima kod dubrovačkijeh Dominikana, koja je sasvijem malo dijelovala, a poslje kratko vrijeme bi ukinuta usljed nastojanja Senata, te joj dijelokrug prenešen s rijetkom iznimkom, na dubrovačkoga Arkibiskupa. Dokaze i listine svemu tomu, kako i istragu protiv Jeronimu Cabogi, protiv vješticama, i onu protiv osumnjičenijem Luterancima iznijeti ću na drugo mjesto.

Imam zahvaliti dubrovačkome vlastelinu *dru. Marinici Gjorgjiću*, što sam mogo pregledati rukopise njegova slavnoga predca Ignjata Gjorgjića.

Ti rukopisi ostadoše poslje auktorove smrti u Mlijetskom benediktinskome samostanu, čiji je opat bio Ignjat, odakle, kada se taj red razidje, bijaše prinešeni u Dubrovnik k samostanu prvo Jesuita, poslje Pijarista, koji dogjoše u posjed i Mlijetskoga manastira a po tom i Gjorgjićevijeh rukopisa. Kad god. 1850. Pijariste ostaviše Dubrovnik, O. Lujo Gjorgjić, brat dra. Marinice, donese ih u obiteljsku kuću.

Glasu Ignjata Gjorgjića, kao prvoga dubrovačkoga progatora, i pjesnika koji se takma s Gundulićem, rukopisi koji nam predležu, pridodaju slavu prvoga erudita svoga vremena glede Ilirskijeh starina i svega onoga što na polju bajoslovja, jezikoslovja, povijesti i zemljopisa narodâ, klasične i sredovječne starine stoji s Ilirstvom u savezu. Može se slobodno reći, da on koji je živio na koncu XVII. i u prvu polovinu XVIII. vijeka (umre g. 1737.), pravi je znanstveni otac Ilirizma, te da su hrvatski osnovatelji ovoga mogli posegnuti u rudu ilirsku Ignjata Gjorgića, bila bi se njihova mašta obogatila neizcrpivijem tvorivom.

Sebastian Dolci jedva zna, da je Gjorgjić izradio dijelo o Illiriji: „Anno 1737. — kaže — repentine occubuit totius Illyrici Historiam contexens, quam vel in fragmentis orbis litterarius anxie exposcit".[1]

Serafini Cerva Dolci-ev suvremenik, potpuno obavješten, pripovijeda, da je Gjorgjić bio naumio sastaviti dijelo u dva toma „*de Antiquitatibus Illyricis*", da je prvi Tom gotovo bio svršio *(prim [tomum] fere absolutum)* pod naslovom: „*Antiquitatum Illyricar Tomus primus sive de Illyrii minoris atque Dalmatiae rebus c quisitiones et annales a Diluvio Nohachico ad Tiberii Caesaris pr*

[1] Fasti litterario — ragusini di Sebastiano Dolci. — Venetiis 1767 p.

cipatum prolatae" — te da ga je smrt zatekla kad je izragjivao drugi Tom.[1]

U franovačkoj knjižnici nalazi se pod drugijem naslovom slijedeće Gjorgjićevo dijelo, koje spada u povijest Ilirstva, ali mu je ograničen naslov: „Rerum Illyricarum *sive Historiae Rhacusinae*, Pars I in qua de Veteri Illyrico, *vel de* Urbis Rhacusae progenitoribus agitur libris VIII."[2] Od ovog dijela ima samo tri knjige, a žalibože svaka je za koju stranu okrnuta, a od treće knjige fali svršetak pred-zadnjega (XXXI) poglavja, i cijelo posljednje (XXXII). Ne stoji pako kako se veli u katalogu, da je rukopis autograf *(lo credo autografo)*. Radi se o prepisu učinjenom pod nadzorom auktora, koji ga je pregledao, te ispravio, dapače popravio u više mjesta tekst, i uvrstio svojom rukom umetaka (str. 121, 122, 231), koji odgovaraju potpuno pismu originala dra. Gjorgjića.

Materijal, koji se u istoj knjizi nalazi pod br. 261, prosti je prepis, u kojemu se ne vidi truna auktorove ruke, te sadržava *„prodromon et generalis Illyrici descriptio"*. — opisi o „Thracia, Macedonia, Dardania, Dacia, Thessalia, Epirus, Pannonia, Cesares Illyrici" i pomanjijeh sastavaka, koji su predmetom obsežnijeh rasprava u obiteljskom autografu.

Rukopisi, koji se nalaze u domaćemu Gjorgjićevom arkivu, pokazuju nam temelje, na kojim Ignjat Gjorgjić bijaše osnovao sgradu povijesti Ilirika. O toj osnovi evo kako on piše u listu upravljenome na *Justa Fontanini-a:* „L' opera che ho soldo la penna non è giá come stima V. S. Illustrissima l' Illirico sacro, ma si bene il profano, owero l' Antichitá Illiriche dal Diluvio universale fino all' anno primo Dionisiano procendenti. Essa *annuente Deo* sará divisa in due Tomi in foglio. Il primo comprenderá gli Annali dell' Illirico Minore e della Dalmazia, che tant' é a dire l' istoria semplicemente distesa e non interotta, e nel fine copiosi discorsi sopra le difficoltá ivi occorrenti ad imitazione del Filemonio. Il secondo tratterá dell' Illirico il Grande in più di duecento trattati sopra soggeldi e cose più notabili coll' aggiunta di molte dissertazioni etimologiche é proleptiche a illustrare notizie più recenti la più alta antichita. L' opera é molto avanti, a ogni modo ci vuol del tempo ......"[3]

U autografskijem rukopisima nalazimo prije svega poregjeno tvorivo, koje je Gjorgjić upotrebio za naumljeno dijelo, i to pod ovijem naslovom:

Excerptorium ad res Illyricas, in quo:
Non aliud nisi pondus iners congestaque eodem
Non bene junctarum discordia termina rerum.

---

[1] Bibliotheca Ragusina — Tomus Alter, pag. 223—225. MS. autograf u Dominikanskoj knjižnici.

[2] „Bibliotheca di Fra. Innocenzo Ciulich nella Libreria de' RR. PP. Francescani di Ragusa — Zara 1860. — Dalla Tipografia governiale pag. 76 — Nr. 260, 261." Kod opisa Gjorgjićeva autografa iztaknuću praznine franovačkog rukopisa, te ću usporediti naslove nekijeh poglavja sa nekijem raspravama auktorova izvornika.

[3] Id. o. c. ibid.

Ovijem stihovima auktor vjerno označuje riznicu iz koje je crpio tvorivo za svoje omašno dijelo. *Excerptorium* obuhvaća ništa manje od 657 strana in 4° sitnijem slovima napunjenijeh, gdje nalazimo veliku gromadu izvadaka i bilježaka, nanizanijeh brez sustava, iz sve grčke i latinske klasične, sredovječne i moderne literature sve do početka XVIII. vijeka, gdjegod je auktor mogo naći traga za poznavanje i obogaćenje svoga predmeta. Niti se pisac ograničuje skupiti materijala za svoje ilirsko dijelo, nego vadi iz bogate literature, koji m raspolaže dragocijenijeh podataka, za numismatika, za arkeologa, za filologa, za povijesničara i za geografa. Piscu je pomoglo izvrsno poznavanje grčkoga jezika, kojeg posjedovaše kako latinski, u kojemu je slovio, a pristupni su mu bili hebrejski, franceski, a možebiti ponešto i njemački jezici.

Excerptorium u 23 sveska, od kojih fali 13. od str. 277—304, pravi prvu veliku hrpu Gjorgjićevijeh autografa. Drugu čine „*Disquisitiones quibus antiquitates Illyricae illustrantur*", koje su imale doći u drugi tom njegova dijela. Te rasprave zapremaju 718 strana in 4° u jedanaest svezaka, gdje se pretresuje sve što se tiče zemljopisa, povijesti, ljudi, običaja, vojske, jezika, faune, flore, prirodnina i starina Ilirskijeh, kako ću obširnije kazati u bibliografičkome opisu, koji slijedi.

Osim toga ima „*Antiquitatum pars tertia*" po auktoru zvana „*Hieroniminiana*", gdje rivendicira najbližijom erudicijom Sv. Jeronima Dalmaciji, to jest *Illyrico*. U ovome dijelu raspravlja takodjer na široko o Slavenskijem Apoštolima i o njihovom prevodu Biblije (str. 532—542), te prelazi na opisivanje Geta, Gota, Slavena, Turaka i Tatara, Bulgara, Veneda, Vandala, Alemana, Franaka, Burgunda, Saksonaca, Scita itd., nastojajuć prodrijeti ogromnom erudicijom, koju potpomagaše nečuveno pamćenje[1] u starine svijeh naroda, da im istraži dodire sa Ilircima, ili istovjetnost porijekla, i da otkrije praroditelje Slavena. Svuda ga prati ta patriotična težnja, koja bi po hladnome i nezavedljivome kritiku Cervi, uzrokom, da je svoju tezu često na slabe konjekture gradio.

„Verum si illud (opus) — kaže Cerva — in lucem aliquando prodiret, adversarios, ut arbitror, quam Paulinium opus[2] longe plures esset habiturum; enimvero, ne quod res est dissimulem, nimis patriae amore captus, et levissimis interdum conjecturis permotus, si tamen permotus et non potius permoti speciem ultro praeferens, vetera ejus decora, omnibus retro seculis ignorata, satis fidenter celebrat."[3]

---

[1] *Appendini*, Notizie istorico-critiche p. 240 „*Memoria incredibile*".

[2] „*De adventu D. Pauli in insulam Illyricam*". S ovim dijelom je Gjorgjić nastojao dokazati velikom erudicijom, da Sv. Pava idući u Rim nije se bio iskrcao u Maltu nego u Mlijet (Melita), što probudi u Italiji a n više kod Malteza mnoštvo spisa na oprovrgnuće Gorgjićeve teze, na koj ovaj odgovori sa svojom *Apocrisi*.

[3] Cerva, o. c. ibid.

Appendini u svojoj povijesti Dubrovnika, istaknuvši dijelo Gjorgjićevo o Iliriju kao nedovršeno[1], kaže da se okoristio svijem onijem tvorivom, koje su mu pružili pisci Dubrovački[2]. Ali se može slobodno reći, da je erudicija Appedini-eva u prvom tomu svoje povijesti o starinama ilirskoga Epidaura, crpljena iz Gjorgjićeva dijela, *koje mu je bilo u ono vrijeme pri ruci.*[3]

Većom stranom su dijela Gjorgjića latinskijem jezikom sastavljena, ali ima rasprava i talijanskijeh, kako ona u formi pisma upravljena na otmenu nepoznatu osobu, gdje hoće da dokaže da Boka kotorska nije spadala nigda u Zahulmiju ili u Hercegovinu, nego u rimsku Dalmaciju, a to protiv Luciju, o kojemu jako nepovoljno sudi: „Il caposetta di questa geografia antiquaria eretica circa i veri limiti della Dalmazia è *il quinto evangelista dei Dalmatini Gio. Lucio,* il quale non avesse mai scritto la sua storia, o piuldosto sfasciume d' autoritá mal digeste, di conjetture sopra conjetture e illazioni portentose."

Talijanska je takogjer rasprava „Dell, Historia dell' Auguste" u dvije knjige, prva od kojih radi o ženama u rodbini s Julijem Cesarom, a druga nedovršena o ženama u rodbini s triumvirom M. Antonijem.

Dolje donašan potanki opis Gorgjićevih autografa i rukopisa, gdje će naši historici, zemljopisci, starinari, filologi naći bogata tvoriva da prosude do kojega stupnja te razne grane nauka bijahu doprle kad je on živio, te će se diviti umu, koji ih je bio obuhvatio, i onome genijalnome svaćanju po kojemu je na početku XVIII. vijeka mogo naslućivati da nije bilo Homera.[4]

Slijediće popisi i bibliografički opisi.

1. Iz Dominikanske knjižnice:

a) Codex-â u pergameni počamši od XIII. vijeka unaprijed.

b) Cervinijeh Codex-â.

c) Inkunabulâ.

d) Dubrovačkijeh, hrvatskijeh i u obće slavenskijeh pisaca, i inostranskijeh koji su še bavili slavenskijem stvarima.

2. Codex-â iz starinskoga nadbiskupskoga arhiva.

3. Codex-â iz starinskog arkiva Blagog Dijela (Opera Pia).

4. Listina g. Pera Negrini-a.

5. Codex-â slavnoga Ignata Gjorgjića iz domaćega arkiva vlastelina g. Dra. Marinice Gjorgjića.

---

[1] Appendini o. c. II. 21, 22.

[2] Id. ibid. I. 1.

[3] Appendini, na primjer, navadja *scriptores Brunsvicenses* i Leibnitza na str. 62., 63. I. Toma, koje Gjorgjić citira u svome *Excerptorium.*

[4] Antiquitatum Illyricarum. Pars 3. pag. 681—699 Dissertatio „*Homerum unquam fuisse suspicio.*" Dissertatio: „*Bellum trojanum fabula.*" p. 702—708

Iz „Izvještaja o primorskim arkivima“

OD RADOSLAVA LOPAŠIĆA GOD. 1885.

podnesena kralj. zemaljskoj vladi godine 1886.

Ponajprije mi je opaziti, da posljedak nastojanja izaslanika nije onakav, kakov se je mogao očekivati od takova posla u priedjelih, u kojih kulturni život nije bio prekinut turskimi provalami, i gdje su se u prošlosti mnoge važne stvari dogadjale. Ne može se reći, da interesantnih spomenika nije bilo, ali skupljanje istih reć bi da je sada već zakašnjeno, jer je mnogo toga sada već koje raznešeno, a ponajviše i propalo. Kao što svuda, bila je g. 1848. ubitačna za arkive. Dokinuće feudalnoga stanja, prividna ništetnost starih isprava za dokaz pravnih naslova umanjila je vriednost starih arkiva i kod onih, koji sadržaj arkivalija poznaše, a još više u oči onih, koji i prije toga jedva su imali pojma o pravoj vrednosti arhiva. Tako se moglo dogoditi, da su i kod nas arhivalija odstranjena, djelom utamanjena, pa je još sreća, ako je kakav prijatelj starina i povjesti štogod od starih pisama ostavio. Ovdje bi se mogli navesti klasični slučajevi, kako su najinteresantniji arkivi u našoj domovini, samo da se odstrane i da ne budu na putu, ili sažgani ili u gnojnicu pobacani. Špekulacija tjerala se sa arhivalijami kao sa drugimi stvarmi, te su pojedini komadi prodavani kao autografi, kao rariteti, kojekuda razneseni, i tek nešto moglo se je spasiti za domaću povjestnu znanost, a to malo nalazi se većim dielom u sbirci jugoslavenske akademije.

Izpitivanje arhiva započesmo u Ogulinu, gdje je g. prof Magdić, boraveći za školskih praznika, dielom već prije moga došašća spise pregledao. Pošto sam ja u Ogulin prispio, razvidili smo zajednički svekolike starije spise, nalazeće se u pismohrani kr. okružne oblasti i kr. sudbenoga stola, odlučili zanimivije spise, te je iste nakon toga moj sudrug u priloženom opisu ogulinskih arhiva pobilježio. Žali-bože pako, da je iz ogulinskoga arhiva, kako je u opisu pobliže naznačeno, upravo u novije doba nakon napusta vojničke uprave nestalo onih spisa, koji bi po dobi i po predmetu imali biti zanimi[...] Spisa starijih ima tu veoma malo, a iz doba reformacije Kra[...] za princa Hildenburgshausena, kao što i starijeg doba, dok [...] Krajini bili kapitanati, nije nadjen nijedan komad. Potraga učinjena i kod obćine Ogulinske, koja je od godine 1622. i[...] samoupravu, i kod privatnih osoba za starijimi možebiti F[...] kopanskimi spisi, ali je ostala bez uspjeha. Mi smo uzeli ob[...]

spise, koje držašmo, da bi ih vriedno bilo prenieti u zemaljski arkiv, te smo odmah i odlučili takove spise od ostalih, i upozorili dotične činovnike registratualne tako, da će biti vis. kr. zem. vladi vazda omoguće odnosne spise dopremiti dati u Zagreb. Glede spisah Ogulinskih, osobito onih, koji su pohranjeni kod sudbenog stola upravo je od strani predsjedničtva izražena želja, da se izlučeni spisi što prije uklone iz sadašnjega mjesta, a ostali skartiraju i utamane, pošto odviše prostora nuždnoga za novije spise zapremaju.

Pošto Ogulinske arhive pregledasmo, za dužnost si smatramo uz put potražiti arhivalija i u obližnjem pravoslavnom manastiru Gomirskom, koj je početkom 17. vieka nastao kao zadužbina knezova Frankopana. Dobrohotnosću sadašnjega nadstojnika manastira, g. igumana Došena, mogli smo uviditi i biblioteku i škrinjicu starijeh manastirskih spisa. Biblioteka biti će dobra i prebrana sadržaja osim koje stotine srbskih knjiga iz prošloga i tekućega stoljeća, više rukopisnih crkvenih knjigâ i tako zvanih Srbulja, još po nekoliko latinskih, njemačkih i hrvatskih knjiga. Dvie su knjige štampane u Mljetcih po Božidaru Vukoviću. Rukopisi dielom su liepo pisani sa initiali. Jedna je knjiga osobito liepo vezana u čvrste korice omotane u crveni baršun i okvirom od mesinga, na kom je čitav ikonostas s podpisom Miko Narančić, a od zgora po strani: **саı кнлег прıложн н подвıгом єромонахь махарнс.** Prepuštajuć opis srbulja vještijoj ruci i književniku, koj će se moći duže tim baviti, spominje se ovdje vrlo interesantna ćirilicom štampana knjiga:

„Summa nauka hristianskoga, složena častnim navučiteljem bogoslovcem Petrom Kanisiem, toumačena iz latinskoga jazika vu Slovinski, i vutišćena po zapovedi presvetoga otca pape Gregoria XIII. U Rimou pri Dominiku Baži, leto gospodnie 1583. U 4° list 196.“

Primjerak dobro sačuvan. Ima liepu sliku razapetoga Isusa medju razbojnici. Na naslovnom listu ima vlastoručnu bilježku: Ex libris Pauli Zorchich, episcopi Platensis Valachorum, a na strani još pripis „Est conventus Graecensis ad S. Annam.“

Pohranjenih spisa iz starijega doba ima manastir posve malo; isti se tiču ponajviše posjeda manastirskoga, te su većinom samo u prepisu sačuvani. Glede naseljenja Uskoka u Gomirju, što se dogodilo g. 1599. dozvolom knezova Frankopana, kojim polag narodnoga pričanja moradoše Gomirci dati 300 crnih ovnova, koje kúpiše po šest regimenta, neima u manastiru spisa, osim prepisa kupovnoga ugovora od g. 1658. sa knezom Jurjem Frankopanom.

Važniji spisi jesu ovi:

1. 1619. septembra 28. Frankopan Bolfan, general, daje kaludjerom Gomirskim vodu „Ribnjak“ i zabranjuje „Vlahom Ogulinskim i Gorskim pod izgubljenje glave“ u istom ribe loviti.

2. 1659. marta 4. Tužba i razprava u Ogulinskoj pravdi medju dmi kneza Petra Zrinskoga (Brod) i Vlasi u Gomirju radi globe. epis.

3. 1662. aprila 22. Zrinski Petar, knez, dozvoljuje preko svoga ınja kaludjerom kloštra Sv. Ivana prohodit vsakim blagom i trgo- m. Prepis.

4. 1662, septembra 12. Zrinski Petar izdaje nalog vojvodam Modruškim da Krajišnici neimaju drugo vrieme gubiti, van prenašajuć listove od komandanta u Karlovcu. Izvornik.

5. 1668. maja 18. Auersperg Herbard, general, nalaže knezu Gojmirskom Milošu Stipanoviću i vojvodam, da Gomirci neimaju do daljne odredbe poći „radi nikojih diferencij pred regiment u Karlovac“.

6. 1675. juli 18. Registar soli Viturzike, koliko je slobodna u luki Riečkoj.

7. 1710. augusta 7. Rabatta Josip, general Karlovački, potvrdjuje privilegij Vuka Frankopana glede Ribnjaka.

8. 1746. Patačić vlastelin Novigradski potvrdjuje kod prolaza robe za manastir Gomirski prijašnje Frankopanske slobode.

9. 1754. februara 25. Carica Elizabeta moli otvorenim pismom oblasti, da puste slobodno prolaziti igumana Teofila iz Gomirja u Kroaciji s knjigami.

10. 1764. julija 20. Elizabeta carica daje preporučeno pismo igumanu Teofilu i monaku Spiridionu i slugi Nikoli Ivanovu, koji polaze preko Moskve i Kijeva u Kroaciju s knjigami crkvenimi.

11. 1789. augusta 19. Salković major pozivlje u ime vlasti, da se obavi služba božja „Te deum“, jer naš u Moldavi general Koburg sdruženo s prijatelji Rusiani ili moskovskom vojskom udariše na dušmana Krstnog, neviru tursku u Toksonu.

Službeni spisi manastirski počimlju počev od god. 1788. Sbirka cirkulara potiče od g. 1788., popis mrtvih od g. 1796,. vjenčanja 1797., a krštenja istom od g. 1821.

U obližnje privilegirano trgovište Vrbovsko se ne navratismo, pošto začusmo, da ono nema drugih spisa, van privilegij iz doba kraljice Marije Terezije, kojim su mjesta Vrbovsko, Ravnagora i Mrkopalj radi promaka trgovine podignuta na trgovište.

U Delnicah nadasmo se, da ćemo kod tamošnje kr. podžupanije dobiti daljne obaviesti glede arkiva pojedinih obćina, ali u zalud. Bivši upravitelj g. Tomislav Padavić nas uvjeri, da nijedna obćina nema spisa iz starijeg doba, pače niti iz doba prije g. 1848., osim po nješto obćina Mrkopaljska i Ravnagorska. Doduše da pojedine obitelji posjeduju nekoliko povelja knezova Frankopana i Zrinskih, ali te su obitelji, osobito u Gerovskoj obćini, kojekuda razštrkane, mučan i tegoban je prilaz do njih, a težko da bi i dali uviditi svoje spise. Interesantni bi bili spisi glede Čabra, koji bi mogli razjasniti tamošnju rudarsku industriju u prijašnja vremena, ali i glede tih strana opazi gosp. Padavić, da spisa u gradu Čabarskom nema, da je važnije spise odnio bivši vlastelin Polikarp Paravić na Rieku, gdje su propali. Spisa, tičućih se ruda čabarskih imalo biti u Idriji, od kuda su nakon propasti Zrinjske obitelji upravlj rude i ljevaonice čabarske. Obzirom na navedeno držasmo za suvi krenuti put Čabra, a to tim više, što bi taj put skopčan bio znatn troškom, a vremena bi dosta izgubili. Niti u obližnji Brod na K nismo pošli, pošto su arkivalija za sva tri imanja kneza Turn-Ta

Brod, Grobnik i Ozalj pohranjena u gradu Ozlju još iz doba uprave komore i kneza Baćanija.

O arhivu kameralne gospoštine u Fužinah bio je veliki glas, ali se mi potankim iztraživanjem spisa, koji se nalaze u velikih hrpah koje po tlih, koje po policah u jednoj sobi na tavanu kaštelanske kuće, uvjerismo, da tu nema važnijih i znamenitijih, niti historičkih, niti upravnih spisa, već da su to spisi, tićući se uprave šumske, i to većinom ovoga vieka. Najinteresantnije su još razne tiskane naredbe hrvatske, njemačke i talijanske, (njih 27 na broju) iz doba Marije Terezije i francuske okupacije. Jedan poveći svezak spisa o franc. okupaciji i glede kolonizacije na Karlinskoj cesti uredismo i ostavismo u rečenoj sobi sa oznakom, da su spisi vriedni sačuvanja. Važnijih spisa bilo je u Fužinah, ali su po nesreći nestali. Spisi ovi ticali su se trih kaštelanata, Crkveničkoga, Fužinskoga i Vrbovskoga; pod Cirkvenicu spadala su imanja u Bakru, Hreljinu i u Vinodolu. Spisi razaslani su dielom raznim, osobito financijalnim oblastim, dielom su odneseni, a ponajviše prodani kao papir i sažgani. Pripoviedao je sadašnji poštar u Fužini, gosp. K. Mirković, da se je g. 1858. bavio u Fužini duže vremena bivši na Riečkoj gimnaziji, a poslje u Beč premješteni prof. dr. I. Lorenz, a taj da je pregledao komorski arkiv, sve važnije starije spise izlučio i ogromnu škrinju spisa odpremio ministarstvu u Beč. Mirković pomagao je kod pakovanja, a sjeća se, da je bilo mnogo listina, za koje su kazali, da su glagolski pisane.

Iz bilježaka u arhivu znade se, da je obstojali kr. šumski ured u Fužinah 19. srpnja 1875. br. 1044 zem. fin. ravnateljstvu 19 komada izprava, tićućih se ex-Paulinskih i ex-Augustinskih samostana poslao. Pod 10. kol. 1886., br, 713 poslao je po Fužinskom kastelanatu fin.-kot. direkcija na Rieku ugovor sklopljen 26. aprila 1692. u Beču radi predaje komorskih imanja nutarnjo-austrijskoj komori za 500.000 for.

Očevidci pripoviedaše, da su se u šumskom uredu sa spisi, koji su iza Lorenza ostali, peći palile. Jedan sluga, koj i sada još u Fužini živi, kaže, da je on palio takove spise, a jednom da je, podpise razgledavajuć, opazio, da su bili medju njimi listi Frankopanski od g. 1505. i 1530. Da li su to bili izvornici ili prepisi, nezna, ali su sažgani.

Na 18. rujna 1885. započesmo razgledanje arhivalija u pismohrani županije Riečke. Arhiv smješten je u uredskih prostorijah podžupanije Riečke u drugom katu u dvie sobe. U prvoj su sobi spisi počam od g. 1858, pa do g. 1879.. a u drugoj spisi od g. 1880. pa do danas. Spremljeni su tu spisi i obstojavše c. kr. žup. asti riečke i kot. ureda Riečkoga, Bakarskoga od god. 1851. do 51., zatim žup. kot. sudova Grobničko-Hreljanskog, Bakarskog i odolskog od g. 1865. do 1871. Napose ima svezak spisa i pla-a inžinirskoga ureda Riečkoga počev od g. 1850.

ınimiviji je pako stariji dio spisa županijskoga arkiva, sahra-ıći spise gubernije Riečke iz prošloga vieka, županije Severinske

i ponješto Zagrebačke, spisi iz franceske dobe i Vinodolskoga komisarijata od g. 1848. i 1850. Za poznavanje feudalnoga stanja i etnografije dobro će poslužiti svrsi, tičući se urbarske regulacije prediela banske Krajine oko Gline, Petrinje, Sunje i Steničnjaka iz doba prije g. 1780., kad još ti predieli nebijahu spojeni sa vojnom Krajinom. Važniji i za prenos u zemaljski arhiv shodni spisi izlučeni su odmah i napose spremljeni u posebni ormar, u kojem do daljne odredbe da ostanu. Ti spisi sastoje poglavito:

1. Iz 30 svežanja različitih spisa bivše županije Severinske, ponajviše „Congregacionalia".
2. 37 komada zapisnika skupština županije Severinske.
3. Svezak raznih spisa županije Zagrebačke.
4. Svezak vezanih registra i kongregacija Severinske županije.
5. Svezak spisa Riečkoga gubernija XVIII. vieka.
6. Tri velika svezka spisa urbarske regulacije za kraljice Marije Terezije sa mnogimi starijimi izvidnimi spisi glede prediela županije Zagrebačke i sadašnjega banskoga stola.
7. Osam svežanja spisa distrikta Karlovačko-Severinskoga od g. 1809. do 1823.
8. Svezak županijskih spisa, naročito kongregacionalnih županije Zagrebačke.
9. Svezak sudbenih spisa županije zagrebačke od god. 1731. do 1760. sa mnogimi starijimi prilozi.
10. Dva svezka spisa gubernija Riečkog od g. 1817.—1836.
11. Četiri svezka različitih upravnih i razpravnih spisa povjereničtva kotara Hreljinsko-Vinodolskog u Crikvenici od godine 1848. do 1849.
12. Svežanj starih mapa i planova javnih sgrada, crkva i lûka u županiji Severinskoj, Primorju i u okružju Karlovačkom.
13. Svežanj raznih spisa nekadašnjega Bakarskoga kapitanata i izvadci i povelje u prepisih za područje županije zagrebačke.

Ima jošte u podrumu spisa, koji su pobacani i u hrpah leže. U policah se tu nalaze spisi kot. suda Vinodolskoga od g. 1862. do 1871., dočim ima medju spisi na tlih dosta gubernialnih, koje nemogosmo dosta pregledati, ali će biti manje važnosti, najviše različiti registri. Većinom su ti spisi već i sprhli.

Dovršivši razgledanje spisa kod kr. podžupanije, koja je naše djelovanje izdašno podupirala u svakom pogledu tako, da ogromni material u razmjerno kratko doba pregledati mogosmo, uputismo se u Trsat.

Važno skrovište knjiga i spisa starijih, pa i drugijeh spomenika osobito slika jest manastir Franjevaca na Trsatu. Premda je prigodom požara dogodivšeg se 5. ožujka 1629., u samostanu izgorjela [illegible]-teka i arkiv, to su ipak još i danas spravljeni mnogi inter[illegible] spomenici i u samostanskoj biblioteci i u arhivu. Vrieme [illegible] poslovanja za iztraživanje nije bilo tomu poslu prijazno i [illegible] svuda susretosmo na razne neugodne predsude. To je bo uz [illegible] nadstojnik manastira jedva je dao uviriti u arhivalija, dočim [illegible]

teke niti vidili nismo. Ipak već ono, što nam je predloženo, može jako ugoditi svakoga prijatelja naše poviesti i uvjeriti ga, da je u Trsatu obilno skrovište starih spisa. Uvidjeni spisi tiču se ponajviše manastira Senjskoga, koji je za kralja Josipa II. napušten, pak nekada po Turcih razorenih manastira u Liki pod Velebitom i u današnjoj Dalmaciji kod Sinja. Većina spisa pako se tiče manastira Trsatskoga, što je dokaz, da kod požara g. 1629. nisu sva pisma pogorila Trsatska, već da su valjda tada postradala pisma nekadašnjih Franjevačkih manastira u Bihaću, Krupi, Glamoću, Slunju, Ostrožcu i po ostaloj gornjoj Hrvatskoj.

Dočim popis važnijeh spisa sliedi u posebnom prilogu pod II. naznačuje se ovdje sadržaj nekojih starih hrvatskih ćirilski pisanih listina.

1. 1433. julija 16. Antun Tuković, Ivan Herendić knezi, vladiki i sudci Vlaški — i svi dobri Vlasi u Hrvatih učiniše slobočinu imanja svetoga Ivana crikve v Lici, a da nijedan brat Hrvatskih Vlahov neimi rečenu imanju zla učiniti.

2. 1433. Pod Sinjem. Ban Ivanuš, knez Cetinski i Kliški oslobadja Dminoslava od daća i predaje ga u službu crikve S. Marije pod Sinjem. Izvornik.

3. 1436. u Klisu. Knez Hanž Frankopan ban Dalmacije i Hrvatske izdaje zakone za Vlahe (neka vrst urbara) u kojoj se spominju Hrvatini, Vlasi i Srblini te se posljednji razlikuju od Vlaha. Izvornik.

4. 1436. u Klisu. Hanž Frankopan, daje knezu Vignu Dubravčiću zemljište, ko je držal Jandrić, postolar na Cetini. Izvornik.

5. 1443. januara 2. pod Sinjem. Petar s Talovca, knez Cetinski i Kliški, ban Dalmacije i Hrvatske, podaje zemljišta i prava vernom slugi Vargu Lasranciu. Izvornik.

6. 1446. u Klisu. Petar Stalovca potvrdi gospoji Cviti, udovici kneza Vigna, zemlje pod Sinjem Izvornik.

7. 1458. u Sinju. Vladislav Stalovra, knez Cetinski i Kliški daje kloštru sv. Marije kmeta u Godarcih, imenom Borička. Izvornik.

8. 1466. u Klisu. Margarita, kneginja Cetinska i Kliška banica, bivšega bana Pavla, dotira kapelu trih kraljev u Orišću. Izvornik.

9. 1476. na Čaćvinu. Lacko Stalovra, knez Cetinski i Kliški, učini Miklovia Dehoevića knezom strane Vlaške po zakonu vlaškom onako, kako su ga Vlasi obrali. Izvornik.

10. 1512. Kaptol Senjski prepisuje list Ivana Hrvatinića, župana pl. kraljevih ljudi u Liki, sidećih u stolu kod sv. Jurja na Skušinu, kojim na molbu fratara sv. Ivana pod Velebitom uredjuje pobiranje desetine za biskupa, arhipervada i fratre. Prepis.

11. 1558. Beč. I. Gvardijan Ivan Brinjanin podieljuje Ivanu Ma-[illegible] zemlju Petruševku u Grižanih. Izvornik.

1570. decembra. Red kako imadu služiti kmeti fratara trsatskih [illegible]žanih i tko im ima suditi.

1675. Zrinski Sofija, grofica, dozvoljava franjevcu Levinu Ka-[illegible]u, da može svoja imanja prodati i obratiti na korist kloštra.

1655. Specificatio domorum in Brynye, qui annuum censum [illegible]tui Segniensi exolvendum habent.

Prekinuvši iztraživanja u Trsatu, gdje bi bilo posla i za više mjeseci, nastavismo naložena iztraživanja u Bakru.

Bakar je stari grad; u njem su stanovali i Vinodolom od Grobnika do Ledenica upravljali kapetani za vladanja Frankopana i Zrinskih. Poslije je bila u Bakru za vrieme dok je Primorje držala komora i banka, usredotočena sva uprava, ali nada, da će se u Bakru naći arhivalija, žalibože se izjalovi. Bilo je arhivalija još nedavna dosta, ali su žalibože propala. Stari arkiv nalazio se u starom gradu, te je bio preobilat na raznih spisih. Ravnatelj Antun Mažuranić vidio je taj arhiv cjelovit, i spominje, da je bio veoma zanimiv po sadržaju i po starini. Danas mu nema ni traga. Ponajviše su ga spalili vojnici, koji su duže vremena u gradu nastanjeni bili. Ostatak staroga arhiva prodan je god. 1876. sgodom, kad je nova viećnica sagradjena. Sadašnji gradski arhiv potiče iz novijeg doba, te ima samo njekoliko starijih spisa počam god. 1823. ovamo, a ti se nalaze na tavanu. Iz ovih spisa izvadili smo mi nekoje, te kao važnije predali načelniku za posebnu pohranu. Medju timi spisi nalaze se prepisi nekojih starijih diploma, kojih se originali čuvaju u Franjevačkom manastiru na Trsatu, te koji se tiču odnošaja bakarskoga municipija sa obližnjimi obćinami, zatim urbarski spisi Bakarski. Na tavanu nalaze se upravni spisi bakarskoga municipija i kapetanata od g. 1780. do g. 1840. kojekuda razsuti. Ima izvornih uručbenih zapisnika iz starijega doba, medju ovim zanimiv je odlomak jednoga registra spisa počam od g. 1620.—1724. staroga arhiva, koj se u gradu nalazio. Registar taj predan je takodjer na pohranu. Napose se ovdje iztiče:

1. Izvorna povelja kraljice Marije Terezije od 23. travnja 1779., kojom se grad Bakar proglasuje kr. sl. gradom.

Povelja kralja Ferdinanda V. izdana u Beču 5. ožujka 1846., kojom se podieljuje gradu Bakru pravo pobiranja cestovne malte.

I kaptol bakarski, modruške biskupije, ima nekoliko spisa, koji se čuvaju u sakristiji stolne crkve sv. Andrije. Razdieljeni su u ove svezke:

I. Testamenta od g. 1676.—1801.
II. Stola capitularis od g. 1735.—1844.
III. Decimae. 1694.—1830.
IV. Operariae od g. 1738.—1838.
V. Quartesi g. 1445.-1797.
VI. Baniae g. 1698.—1837.
VII. Varia acta od g. 1655.—1845.
VIII.—X. acta ann. 1847., 48., 49.—1881.

Spisi ti izcrpljeni su ponajviše po Sladoviću u poviesti Senjske biskupije. Najzanimiviji je akt glede Martinšćice od g. 1445., ali i taj je štanpan u Acta croatica. Kod arhiva ima popis, što ga je dao sastaviti pok. lektor modruškoga kapitula Nikodem Mudrovčić (†. 1866.).

Obližnje obćine Kraljevica, Hreljin nemaju arhivalija, dočim se izpitivanjem i sabiranjem pojedinih isprava kod privatnika izaslanici nemogoše baviti. Uspieh bio bi valjda dvojben već obzirom na dobu,

kad su izaslanici u Primorje došli, a osim toga za ovakovo iztraživanje valjalo bi se dulje baviti u pojedinih mjestih i poprije obćenjem sa dotičnom inteligencijom u obćinah konštatovati, gdje se takova pisma nalaze. I u starom Driveniku, kamo se navratismo, niesmo mogli sbog kratkoće vremena ništa pronaći, premda nam tamošnji župnik g. Petar Car i pok. već učitelj Vojko Vidović kazaše, da se stari spisi kod naroda vidjevaju, ali da ih on rado ne kaže. Naročito da ima starih glagoljskih pisama Mate Domjan u Driveniku.

Žaliboże, da nam sbog kratkoće vremena, hotjevši do podne prispjeti u Grižane, a na večer na konak u Bribir, nije bilo moguće pohoditi Tribalj. U tamošnjem polju kod sadašnje župne crkve nekadašnje kapele sv. Marije držale su se skupštine 9 gradova Vinodolskih, a i sastanci kaptola Modruškoga, koj je od god. 1493. bio razsut po Vinodolu i Grobniku, Bakru, Driveniku, Belgradu, Grižanah, Bribiru i u Novom. Tribaljski župnik čuva nekoliko glagoljskih spisa.

Grižane ima staru gradinu i staru župu sa crkvom gotičkoga sloga, koj je poslije sasvim izkvaren, da se jedva sada pozna. U Grižanih i u obližnjem Belgradu ima na crkvah i kapelah više glagoljskih napisa, koji su večinom priobćeni u hrv. arheoložkom viestniku. Obćina Grižanska imala je više spisa, ponajviše glagoljskih, ali te je predao prije više godina Filip Papić kr. perovodji Vezciu, koj je predao jugoslav. akademiji. Kaptolski arkiv, koj se čuva u Grižanih i bio jako obiljan, dao je spaliti pokojni kon. i župnik Vrinjanin, koj je bio inače na glasu kao učen čovjek, te teoložki pisac. Kažu, da ih je spalio samo da se ništa nezna o tom tobože vlaškom pismu. Isto takav barbar bio je pokojni župnik Tribaljski Jelčić, poslie kurat u Brodu, koj je dao čitava bremena starih glagoljskiv pisama popaliti. Kod obćine Grižanske ima sada samo nekoliko prepisa od listina u Zagreb poslanih i jedna izprava izdana po gubernatorih knezova Zrinskog Mikuli Milovom i Jurju Milojkoviću, tičuća se medja Grižanske i Vlaha iz Liča od 23. augusta 1630. Kod Jurja Papića ima prepis glagolskog lista kneza Stefana Frankopana od 15. aprila 1565., kojom daje Stefanu Mirdiću slobodu na blago.

U župnom dvoru ima rukopis u kvaderni od zemal crikav belgradskih datih pod livel crikvenih leto 1719. na 31. januara od biskupa Nikole Pohmojevića.

Knjige u kih se popisivaju umrli, i knjige sv. matrimonij leta 1735. sa mnogimi vrlo interesantnimi opazkami glede dogodjaja suvremenih u Primorju, a naročito u župi Belgradskoj. — Knjige krštenih u dva svezka.

Pohodismo i obitelj, sada seljačku, Marsilju, koja nam pokaza izavu, kojom kralj Leopold 1675. podieli plemstvo Bartolu Marsilju ženi mu Margareti Črnić.

U Bribiru nadjosmo kod obćine samo nekoliko neznatnih prepisa, ućih se ponajviše urbarskoga uredjenja, bez svake historičke vriedsti. U kaptolskoj pismohrani ima pak u svem 102 komada spisa. su spisi većim dielom opazke bribirskih kanonika i župnika, zatim

kupoprodajni i darovni listovi, napokon tužbe, očitovanja, odsude, molbenice, ugovori, obveznice, dražbeni zapisnici i u obće spisi tičući se kaptola bribirskoga. Napose se spominje list od 20. decembra 1583., kojim redovnici bribirski daruju jedan vinograd Ivanu Stipetiću. Povelja imadu i pojedini seljaci, ali ih nam ne pokazaše; sadržajem su pak sudbene izprave i kupoprodajni ugovori.

U Novom pregledasmo pisma kod kaptola, u župnom uredu. Nad sakristijom čuvaju se poznati glagolski misali, na kojih su zabilježene već priobćene bilježke o porazu Hrvata i o bjegu biskupa Krištofora iz Modruša u Novi. Sada nema nijedne važne listine, već je sve razneseno, ponajviše u Zagreb. U župnom uredu čuva se:

1. Diplom cara Josipa od 8. aprila 1788., kojim se imenuje Ivan Ježić, arcidj. modruški i župnik novljanski koadjutorom senjskom biskupu Antunu Pikardiu.

2. Diploma cara Franje II. od 23. septembra 1791., kojom dozvoljuje biskupu Ježiću, da može svoja dobra ostaviti oporukom, kom mu drago.

3. Rukopis: Argumenta, quibus luculenter probatur ecclesiam Noviensem de Vinodol esse reapse cathedralem Modrussiensem destinata Modrusiae etc.

4. Prepis listine kralja Bele IV. od g. 1260, kojom dariva Bartolu i Fridrihu Frankopanom za zasluge za navale Tatara Vinodol i Novi. Prepis.

5. Izprava cara Josipa I. od 14. augusta 1789., kojom imenuje Matu Toljana župnikom Novljanskim.

6. Liber baptisatorum, pisan hrvatski latinicom počev od g. 1651.

7. Memoria coepiscopatus primum Corbaviensis, subinde vero Modrussiensis, seu Corbaviensis, irrefregabilibus monumentis subsistentum opus per se.

Kod obćine Novljanske bilo je nekoć dosta pisama; što je važnije, to je pako odneseno. Vinodolski zakonik ima sveučilištna bibliotheca kao i pisma glede medja od g. 1309; ostalo je propalo. Starija pisma rabila su ponajviše ženam kod omatanja kudelje za predju. U škrinjici obćinskoj čuvaju se što u prepisih, što u izvornicih sliedeći spisi:

1. 1484. Nalog kralja Matije, kojim nalaže Senjskom kapetanu čuvati slobode Novljanske.

2. 1517. maja 3. Stefan Frankopan daje Novljanskoj obćini nekoje polakšice, pošto su od Turaka oštećeni. Glagoljski.

3. 1594. januara 3. U Bosiljevu. Knezovi Juraj, Nikola i Vuk Frankopani potvrdjuju nagodbu medju popom Jurjem Malčina i Dočkom Sadeničko radi nekog zemljišta.

4. 1596. novembra 22. Pravda uredjuje medje Novljanske deničke.

5. 1609. augusta 10. Obćina Novljanska na novo se naravna Ledeničkom glede medja.

6. 1628. julija 4. Bribirci uravnaju se sa Novljanci glede uživ zemlje i paše i kaznenja šteta.

7. 1670. aprila 12. Novljani obriču povodom bune Zrinsko-Frankopanske vjernost caru i pokornost generalu Karlovačkom i kapetanu Senjskom, a da budu slobodni od tlake.

8. 1673. januara 3. Markez Ferenac Frankopan uredjuje uživanje zemalja i paše medj Novljanci i Vlasi u Zagorskom.

9. 1678. oktobra 16. Obćina Novljanska moli komoru, da budu slobodni od tlake i dužni vojevati, kako su nedavno vojevali pod Podzvizdom.

10. 1684. julija. 16. Obćina odredjuje, koji puti u obćini imaju obdržavati i tko jih je dužan popravljati.

Napokon proučismo i arkive Senjske naime arkiv grada Senja, tamošnje biskupije i kaptola, koji prepisi u prigibu sliede pod III., IV. i V. Gradski arkiv, koj se već prije ne samo popisao već i uredio, na brzo razgledasmo, dočim u arhivih biskupovih pregledasmo spise i pobilježismo. U Senjskom arhivu ima podosta i glagolskih listina, od kojih je većina štampana u „Acta croatica". Na koliko su netiskane, stavljeni su u posebni svežanj s molbom, da se u Zagreb pošlju na kr. zem. vladu radi prepisa što ipak do sada kaptol učinio nije.

Izmedju ostalih hrvatskih listina, navadjaju se ovdje ove napose, koje sam i prepisao:

1. 1584. Kaptol Senjski predaje jedno mirište pokraj oltara sv. Sebastijana Jerolimi, udovi Jurja Ljubića. Glag.

2. 1592. novembra 2. Izborni zapisnik kaptola i vlastele Senjske kojim u mjesto Vinka Ćolića koj se bio nekamo udaljio, izbiru arhižaknom Jurja Bogetića. Latinica.

3. 1597. junia 20. U Lupoglavi u Istri. Plemenita gospodja Margareta Zvinglera, vlastelinka Lupoglave daje jedno mirište kapeli sv. Ane u Senju.

Pošto su izaslanici 8. listopada 1885. svršilili posao u Senju, ostao je niže potpisani još tri dana u Karlovcu, potražio je kod gospodarstvene komore kneza Turn Taxisa arhivalija, nadajući se u njih naći arhivalnih spisa glede nekadašnjih Frankopansko-Zrinjskih imanja Grobniku, Brodu i Ozlju. Arhiv nalazi se u gradu Ozlju dosta je obilan, te bi ga trebalo potanje proučiti, što bi se izvesti moglo, pošto uprava nekrati uvid i prepis spisa za znanstvene svrhe.

Prilog za povjest slavenskoga juga god. 1448.

U sjednici filologičko-historičkoga razreda dne 23. lipnja 1894.

PRIOBĆIO FR. RADIĆ.

Ovaj rukopisni prilog našao sam u domaćem arhivu gosp. Rafa Arneria, bilježnika u Korčuli, koji pohvalnom brigom čuva mnogobrojne uspomene slavne svoje porodice, koje se obstanak, na temelju isprava dokazuje još od prve polovine XIV. vijeka.

Prilog ovaj sastoji u zanimivu dopisivanju korčulanskoga kneza Petra Soranzo, Mlečića, sa svojom vladom, mletačkom republikom, od dneva 6. ožujka do 18. srpnja 1448., i dva pisma na vladu dubrovačke republike, jedno od 21. lipnja, a drugo od 10. srpnja i. g., kadar je, da baci novu svjetlost na povjest zamršenih i žalostnih odnošaja, koji su te kobne godine vladali medju južno-evropejskim kršćanskim državama Srbijom, Bosnom, Hercegovinom, Arbanijom, Napuljskim kraljevstvom, Mletcima i Dubrovnikom, koje mjesto da sjedinjenimi silami vojuju protiv Turčina, zajedničkoga jim neprijatelja, nedostojnim načinom jedna drugoj o glavi rade i izdajstva spravljaju pod krinkom tobožnjega prijateljstva.

I.

„Copia tratta da un quinternetto antico esistente nella parte superiore della cancellaria di Corzola di lettere publiche corse sotto il reggimento del nob. hom. sig. Pietro Soranzo Co. di Corzola.

Serenissime princeps et Exсme. dne. Adi 22. di Ottobre fo l'ultima mia scrissi alla Vostra Serenità, che da poi non vi ho scripto per non esser caduto ad algun bisogno; ora notifico alla Vostra Excellentia che alli 6. del passado la zonse in questo luogo uno ambasciador del despoto Zorzi, el qual uegniua de Lombardia dal rè di Ragona, el qual ha habudo à dir, che tutto quello l'hà domandado per parte del so signor rè de Ragona, tutto l'ha o gnudo. Item ue avviso Scanderbego per simil modo aver mand so ambasada al rè di Ragona per via di Ragusi nuovamente divulgasse per tutto el Paese la mouesta hà fatto Scanderbego con la Vostra Serenità tutto l'hà fatto à petizion del detto despoto Zo et cum i denari del detto, et è raxonevole, perchè Scanderbego

se medesimo non averia possudo far la spesa in tanto esercito; et anche nuovamente per alguni mergadanti di bona discrezion capitadi di quà per la via di Bossina se dixe chiaramente questo, et esser el detto despoto in accordo cum el detto Scanderbego, che accostandose le ditte do possanze à uno, poraue metter i nostri luoghi di Albania in gran pericolo, non fazando la Vostra Serenità altra prouision.

Item io avviso la Vostra Serenità, che per una gripparia vegnuda nuovamente dalla Vallona, dixe che de certo el Gran Turco apparichiaua hoste per uegnir contro el ditto Scandarbego, e questo me consona, perche el ditto Scandarbego, aueua mandato à Durazzo à domandare ò Paxe, ò Treva, che cusì essendo seria caxon di farlo star in dietro. Item ho sentido nuovamente per la via di Ragusi per una nave colà capitada da Saragoza, che Zan da Nava Corsaro li à Saragoza iera capitado cum qûattro naue prexe di Venitiani, trè da Venezia, et una di Candia, e dixe che per Secilia se apparichiana galie, e naue per mandare à Ligorno, e perchè de qui se diuulgaua molte cose circa el fatto di Ragona, considerado che di quà in la Puja se passaua in una notte, deliberai di mandare un messo per sentire quel se raxonaua, e quello se faxeua, e mandai Mattio di Obradi[1] el qual xe di bona discretion, el qual è stado à Trani, à Manfredonia, et à Barletta et parti da Berletta, adi primo di questo, dixe che per la Puia non se faceua alcun apparichiamento di armada per mar mà dixe el rè auer dado grandissime grauezze di dinari, et ordenado gran zente per tutto el paexe per meter à campo in sù quel di Fiorentini, i qual Fiorentini quelli se hà trouado nel paexe del rè di Ragona sono stadi mal menadi; mà dixe che à Venitiani lo i uien fatto bona, et onorevole compagnia. Ser Piero Mocenigo cum una altra galia di Candia patron ser Nicolo Morexini, che di quà zonse adi 5. di questo, è partido di qua adi 6. per esser à Scutari per commandamento della Vostra Serenità, a piè della qual sempre umilmente me racommando.

Ex Curzola die 6. Martii 1448.

Petrus Superantio comes Curzole.

Serenissime princeps et Excme. domine. Adi XI. di questo scrissi alla Vostra Serenità quelche fo di bisogno fina al dar di quella, da poi adi ditto da sera sum auuisado per lettere da Ragusi da Toma di Bona de X di questo, e da Narenta da Francesco di Obradi nostro cittadin di qui de nuove di questo, i qual scrive come una grandissima quantitade di Turchi sono intradi in la Bossina, e narme per quello se diuulga, che i uoia uegnir ai danni del conte ·phano, non so se i abbia altra intention; e per quello io sento ' i sia mossi à petition del despoto Zorzi, perchè per quello io ..to nouamente i detti son uegnudi à gran diuision, in modo che fiola, la qual prese questo san Martin el conte Stefano dal de-)to Zorzi, quella i hà manda in dietro[2]. Item el scriue al conte -fano à Narenta, e per tutti i suo luoghi, che tutti i se debbia ·ır alle fortezze in auer, et in persona, in modo che tutti i uo-

meni potenti di Narenta, et dei altri luoghi soi sono redutti alle Marine. Se altro sentirò ne darò notizia alla Vostra Serenità, ai piè della qual sempre umilmente me raccomando.

12. Martii 1448. P. S. comes Curzole.

Serenissime princeps, et Excme. dne. Come scrissi alla Vostra serenità adi XI. di questo i omeni di questa terra armò la naue di Antonio Stanoe nostro cittadin de qui per andar a trouar Piero Oliuier pirata per le offese i aueua riceuude dal ditto, e come piaxetę al Nostro Signor Dio, i detti trouò el ditto Piero Oliuier cum la naue qual che el ditto Piero auea preso, come particularmente scrissi ala Vostra Serenità, el qual Piero cum i detti Pirati cum le robbe di valor abbandonò la naue, et andossene in terra à s. Maria di Tremedo el qual fo acceptado da quelli frati, e non uolse render le robbe come iera zusto, perchè in questo caso cum reverentia della so religion i se hà portado molto disonestamente, e meriteria grandissime reprehension dalla Vostra Serenità. La naue fo armada per prender quella, e la prexa tutte do sono retornade de qui la qual se desarmerà. Item auuiso la Vostra Serenità come à quella scrissi del fatto de Turchi, come più particularmente la Vostra Serenità sarà auuisada dai Vostri rettori di Zara, mà per quello sento, io sento el dir esser grandissima quantitade, i quali se hanno diuisi in do parte, l'una parte sono rimasi in la Bossina, l'altra sono andadi alla via di Crouatia. Non intendo fermamente qual sia la sua intention, perchè diuersamente se diuulga, che se questi signori di questi paesi non fosse in division lizieramente i li poraue tor i passi, e far carne di tutti, ma per tutti se diuulgado el despoto Zorzi esser sta cason de farli condur, et auerli dado le guide. Se altro sentiro, ne darò notizia alla Vestra Serenità ai piè della qual sempre umilmente me raccomando.

Ex Corzula 20 Martii 1448. P. S. comes Corzule.

Serenissime princeps et Excme. domine domine mi singularissime. Adi 6. del presente fo l'ultima mia scrissi alla Vostra Serenità. Jeri de qui zonse un nauilio di Albania, per el qual ho sentido come adi 10. del passado la gente della Vostra Serenità, la qual iera in Scutari fexe tutto el so poder di soccorrer di uittoria el Dagno, el qual la zente di Scanderbego tien assediado, dalla qual zente sono i nostri rebattudi, e non potè socorrer quello, e tornorono in dietro, mà cum poco danno. Le zente del despoto sono pur accampadi come scrissi alla Vostra Serenità á uisin di Cattaro mia quattro, et è molto maior esercito di quello io scrissi a Vostra Serenità, per quello io sento, el qual fin qui non ha fa alguna nouitade, mà credo per quello io sento l'attende come mouerà rè di Ragona contra la Vostra Serenità, perche metasse Vostra Serenità per certa, che i hanno intendimento insieme per qu io sum auuisado, et ogni zorno uanno i messi suso, e zoxo, p sano da Ragusi per Ortona, e uanno in Toscana per terra. D

altra parte in questo dì qui sono capitadi do nauilj di Puiesi in questo luogo cum grani, per i qual hò auudo algune lettere da alguni amixi da Termole, e dal Guasto, i qual tutti scriue, e dubita rè di Ragona non toia impresa contra la Vostra Serenità, e dixe, che tutte le fortezze da Marina della Puia per commandamento del rè sono stade messe molto à ponto; questo non è signal di bon tempo, mà metasse per certa la Vostra Serenità, che se el rè di Ragona torà simil partido, sol torra cum so danno, cumzosiache tutti i pouoli da marina delle terre della Puia non desidera altro che poder capitar sotto el dominio della Vostra Serenità, che sel farà alguna cosa el faza restar, senza questi popoli, i qual ama molto la Vostra Serenità. Questo luogo Vostro à alle frontiere, et se fosse in ponto di zente da diffesa, mà è mal in ponto di monition, perchè non ghe niente sinche proueda la Vostra Serenità come i par, e piaxe. Se altro sentirò ne darò notizia alla Vostra Serenità in le braze della qual sempre umilmente me raccomando.

Dat. 12. Junii 1448. P. Superantio comes Curzole.

Serenissime princeps et Excme. dne. dne. mi singularissime. Isto die accepi liiteras dni. Nicolai Boldù Vestri potestatis Budae datas 8. praesentis quarum litterarum copiam Serenitati Vestrae transmitto praesentibus introclusas, ut dominatio Vestra superinde prouidere possit ad libitum. Cuius gratiae me humiliter recomitto.

Ex Curzola 14. Junii 1448.

Petrus Superantio comes Curzolae.

Splis. et Gnose. Vir, ac dne Honorande. Per praesentes spectab. Vestrae notificare curaui, qualiter die isto huc appuli, uti non quidem parua incendia, et combustiones inueni; et praesertim circa Catharum, siue territorium ejusdem, quo in loco est exercitus castramentatus cum hominibus duodecim millibus despoti domini Seruiae, cuius dux siue capitaneus Altomanus extitit. Quapropter spect. Vestram his instanter rogito, atque exoro quatenus placeat, et dignemini per primam occasionem Venetias advisare, et notificare ducali dominio nostro de praedictis, ut ualeat, et possit super his prouidere, seu prouisiones facere quam citius potest, ut peius non incurrat; quod si feceritis id valde pergratum fuerit; offerens me ad cuncta vobis grata semper paratum.

Dat. Budae die 8. mensis junii 1448.

Nicolaus Boldù, Budae potestas.

Dno. Jacobo Mauroceno honorando comiti Cathari tamquam patri honorabili.

Splis et Gnose vir tamquam pater hon. Jo haui notizia adi 5. di questo per Piero di Forte portador della presente, el qual da Cattaro parti adi primo, come le zente del despoto iera accampade dietro el monte di Cattaro appresso mia quattro circa caualli quattro milla; di che adi 6. ne di notizia alla Nostra Signoria, et quella mandai per una fusta armada da Chiarenza, la qual metto in questo

di sia à Venezia. Auisandoue come da Venezia hò lettere di 3. di questo, iera sta fatto capitanio al golfo ser Zorzi Valaresso, el qual cum do altre galie alla più longa per tutto questo mese sarà da nui in nostro soccorso, e se de qui el ui bisogna alguna cosa, commandate che tutto se farà di bona uoia. La terra non stà ben, et è pizorada, uanne da otto per di da peste; di Lombardia el campo nostro è insido, et xe molto potente per esser contra Milanesi. Se altro sentirò per auegnir, ue darò notizia, paratus etc.

Dat. ex Curzola 14. Junii 1448.

Petrus Superantio comes Curzolae.

Serenissime princeps et Excme. dne. dne. mi singularissime. Jeri sera che fo di 16. del presente mese, la zonse de qui una barca de Cattaro, la qual vien de Bestize cum tre homeni solamente, e dixe come venere a terra attrouandose a Bestize dietro della terra cum la ditta barca haue nuoua per la mezanitade del nostro consolo da Trane, el qual fuziva digando à queste barche da Venezia che douesse fuzir, che i seraue prexoni tutti, cumzosia che el rè di Ragona aueua rotto guerra cum la Vostra Serenità, el Paron della qual barca, che iera in terra, fo preso, e messo in la Torre, e molti altri Vostri homini; e fo retegnudi cinque nauilii de nostri sudditi in ditto luogo, e do scampò, della qual nuoua ne hò auuisado tutti i rettori della Dalmazia, et anche questa mattina spazerò una barca per l' Albania e farò mio poder di farla capitar fino a Corfù, à caxon che i rettori de Corfù ne possa auuisar i rettori di Leuante. Come ho scritto alla Vostra Serenità, questo luogo è molto debile, in el qual non è alguna monition da defesa; besogneria almen cinquanta bone balestre; cum i molineli, et urretoni per quelle, e quattro bone bombarde, e la poluere per quelle, et molte altre armadure, come può considerare la Vostra Serenità, alla grazia della qual sempre umilmente me reccomando.

Da poi scripto fin qui in questa ora hò recevudo lettere da Ms. Andrea Surian, e da Ms. Jacomo Dolfin da Antiuari, et hame mandato lettere della Vostra Serenità, le qual mando cum queste ligade, et hame mandado otto homeni à confin di qui, i quali retignerò segondo so ordene.

Dat. 17. Junii 1448. Per ser Leonardo Calbo à Dolcigno.

Splis. et Gnose. frater. Jerisera che fo di 16. del presente la zonse de quì una barca da Cattaro, la qual uien da Bestize cum trè homini solamente, e dixe come uenere à terra attrouandose à Bestize dietro della terra cum la ditta barca, haue nuoua per la mezanitade del nostro consolo da Trani, el qual fuziua digando à queste barche de Venezia, che i dovesse fuzire, che i seraue --- xoni tutti; cum zosia che el rè di Ragona aueua rotto guerra c la nostra signoria, el paron della qual barca che iera in terra preso, e messo in la Torre, e molti altri nostri homini, e fo re gnudi cinque nauilii de nostri subditi in ditto luogo, e do scam per la qual cosa uene auuiso che uui ste auuisado. El serà allig

cum questa vostra lettera algune lettere, le qual se radreza à Durazzo à Ms. Zan Contarini; e subito rezeuude senza nessuna demora mandele per una barca propria, sotto la qual da Durazzo ne sono lettere per Corfù cum ordene el debbia auuisar tutti i rettori per tutti i nostri luoghi di Levante, e questo non fallisca per algun modo, et auuiseme del riceuer di questa; paratus etc.

Data 17. Junii praedicti.

Serenissime princeps et Excme. dne. Jeri che fo di 18. di questo scrissi alla Vostra sertà. quel che fo di bisogno fina al dar di quela; da poi in questo dì quì capitò un Vostro cittadin, el qual uien da Budva, e de li partì adi 16. di questo, e dixe come ser Nicolo Boldù li dixe come li aueua auudo sentimento, che Turchi iera uegnudi dalla banda di fora nei paesi di Scanderbego, e ai danni di quello, per la qual cosa el ditto Scanderbego iera partido dal Dagno cum le zente, et aueua lassada l'impresa del detto Dagno, del qual non se tegniua se non el castello. Item supplico la Vostra Serenità che se degni di proveder à questo uostro luogo di monition da difesa, come hò auuisado per altre mie la Vostra celsitudine; perchè come sà la Vostra Serenità, quello vostro luogo batte la Puia, la Schiauonia, e l'Albania. Item per molte vie et modi sum avisado re di Ragona aver rotto guerra cum la Vostra Serenità ceme à quella per trè man di mie hò scripto particularmente, per la qual cosa se aueria confortar la Vostra Serenità, douesse far armar una galia trà qui, e Liesina, uoiendo far la Vostra sublimità armada, come credo, perche quella se armerà de quì di fiorida gente, et cum terzo men spesa perchè la Vostra Serenità non auerà che à mandar la galia acconzada de quì, e i danari per armarla; et anche se aueria confortar la Vostra Serenità quella douesse far patrozinar à uno zentilhomo di quì, el qual hà nome *Bonin di Obradi*, el qual è prattico homo, e molto intendente, et hà molto la benivolentia di queste marinareze di quì, et ha gran prattica per tutta la Puia, serà destro homo à questo fatto, ue lo arecordo à fin di ben, e commandando la Vostra Serenità come i piaxe. Se questi Turchi uegnudi nel paise di Scanderbego desse ancor molestia al despoto, uegneria molto al par alla Vostra Serenità. Fin quì io non sento che alguna fusta armada sia in questo colfo; mà ben hò sentido che rè di Ragoña hà fatto per mision di farne uegnir; staremo auezudi. Item non dubita la Vostra Serenitá per quello io sento che se la Vostra celsitudine farà potente armada, serà caxon di far rebellare gran parte della Puie, presto. Item per quello io sento tutti i populi da Marina sono uolunterosi di uegnir sotto el Dominio della Vostra Serenità. Item tutte le terre del principo darà fauor alla Vostra Serenità per quello io sento. Hò deliberado far tutte quelle bone prouision che posso à formenti, et ad altre uictouaglie per tegnir grasse le Vostre galie, le qual in una notte de quì posono passar in la Puia. Se altro sentirò ne darò notizia alla Vostra Serenità, alla grazia della qual sempre umilmente me raccomando.

Data adi 19. di zugnio 1448. Per la communitade di Ragusi.

Spectabili fradelli. Io non dubito che auanti el rezeuer di questa le vostre fraternitadi auerà inteso rè di Ragona auer rotto guerra alla mia signoria., e cum so grandenissima disonestà, come sempre è stado so consueto à usar; e perchè quei de Cà Soranzo sempre hanno molto amado tutti Ragusei torrò baldezza di arecordarue delle cose poria per l'avegnir ridondar gran proffito alla vostra comunitade, cumzosiache le vostre prudentie die intender qual è l' intenzion de Ragona, per la qual cosa in questo caso se aueria confortarui come bon amigo la uostra communitade per so lettera se douesse offerire come boni amixi in questo caso alla mia signoria, cumzosiache la signoria mia ue abbia sempre mai amadi, et ama come so boni, e carissimi fidi; uel arecordo à bon fin, e preueda le Vostre Spetabilitadi come i par e piaxe. Item uoria intender dalle Vostre Spetabilitadi se occorrendo caso che per questo luogho auesse bisogno di monition da defesa, e de biaue, se dalla vostra communitade seria soccorso, pregandoue che per lo retorno di questo messo el ue piaza responderme. Et pregandoue che quello sentite da nuovo el ue piaza per uostra lettera auuisarme, è cusì farò io alle vostre spectabilitadi; paratus etc.

Ex Curzola die 21. Junii 1448.

Serenissime princeps et Exeme. dne. dne. mi singularissime. Adi 22. del presente riceui la lettera della Vostra Serenitá de 17. ditto, per la quel hò inteso el commandamento della Vostra Serenità, el qual auanti de rezeuer di la lettera quello aueua principiado à obedir; ma come scrissi alla Vostra Serenità non so ueder a che modo se porà ben defender questo nostro luogo se la Vostra Serenità non i prouede di monition da defesa, come a quella per quattro mie lettere sempre hò scripto particularmente, perchè niuna altra arma da defesa ne atrouo, salvo le piere da man. Item intrò i cittadini e trouonse esser poche armadure, pregando la Vostra Serenità se degni à uoler proueder, perchè come di intender la Vostra Serenità questo luogho batte molto la Puia, che in una notte el se può passar in la Puia. Item batte la Schiauonia, e l' Albania, el qual à questo caso di nouitadi serà molto commodo alla Vostra Serenità in molti modi, sum certo la Vostra Serenità prouederà al bisogno senza altro dir à questa parte. Item auuiso la Vostra Serenità come adi 20. di questo el passò da Ragusi in Ortona uno ambasador del rè di Ragona, el qual uien di Ongaria per esser in Lombardia. E perchè de qui el se attrouava trà robbe, e debitori di Puiesi circa per ducati duecento cinquanta, tutto hò sequestrado per ueder la fin come commandarà la Vostra Serenità. Item io auuiso la Vostra Serenità. che le tre Torre dalla bauda di Leuante, le qual per i miei precessori sono prencipiade, quelle hò fatto compir, e stanno molto ben; mà auuiso la Vostra Serenità che questa nostra terra aueria di bisog[illegible] che le fosse fatto i corridori attorno la terra à uolerla ben fortific[illegible] mà per lo presente hò fatto far i detti corridori postizi di legn[illegible] qual serà di poca durada, et anche non i hò possudo compir [illegible] mancamento di legname. Item in questo di hò sentido per la

di Ragusi per uno el qual partì da Napoli adi 28. pel passado, et è capitado de quì per la uia di Ortona, dixe, che adi 26. del passado el partì da Napoli galie XII compite, e quattro fuste, e uidele lui partir, le qual andò alla uia di ponente; e hò fatto commandamento à questi uostri gentilhomini di quì, et anche ai cittadini, che cadaun debbia auer da mo à due mesi una balestra per casa in ordine cum cinquanta uretoni, e cusi conforto la Vostra Serenità debbia commeter cum stretture che i debbia far cum effetto; e le circa sei zorni che l' apparse do fuste al cauo della Meleda, le qual se largò in mar. Altro fin quì non hà parso; se altro sentirò nè darò notizia alla Vostra Serenità nella grazia della qual sempre umilmente me raccomando.

Data 25. Zugno 1448.

Serenissime princeps, et Exme. dne. dne. mi singularissime. Adi 25. di questo fo l'ultima scripsi alla Vostra Serenità, dapoi adi 26. rezeuei la lettera della Vostra Serenità de 20. del presente; e intesa la continentia di quella respondo alla Vostra Serenità, chel se fara el commandamento uostro segondo la continentia di quella; item come scrissi alla Vostra Serenita, per la ditta mia de di 25. in questo luogo hò sequestrado di robbe de Puiesi trà robbe, e debitor per ducati 250, perchè altro non se hà trouado cum l' aiutorio di ms. Domenedio, e di questi nostri boni, fedeli cittadini spero in ms. Domenedio fine à quattro zorni auerò messo questa terra molto ben in ponto, perchè abbiandome prouisto la Vestra Serenità di monizion da defesa, non temerò per quantitade di inimisi che uegnia a questo nostro luogo, perchè uedo questi cittadini molto ben disposti, i qual molto ama la Vostra Serenità tutti universalmente. Item come scrissi alla Vostra Serenità per la ditta mia de di 25. adi 20. di questo per la uia di Ragusa el passò un ambasador del rè di Ragona, el qual andava in Lombardia der la via di Ortona, el qual uien di Ongaria, et è stado ancor al despoto, et al conte Stefano, quello i abbia pratticado io non sò, et anche per quello sento hanno pur sporto à Ragusei, di uolerse intendar cum lor, per la qual cosa me sum mosso a scriuer una lettera a Ragusei la copia della qual mando in la presente alla Vostra Serenità. Item e conforterie la Vostra celsitudine, la quel sento fà armada, che uoiando tuor intromission in la Puia, principiasse da Manfredonia, e da Trane, intro i qual luoghi non dubito la Vostra Serenità trouera assai amixi, et anche i detti luoghi sono più debili che altri luoghi della Puia; auuisandola Vostra Serenità, che Ragusei sin questo zorno non me hanno risposto, et è stado un zorno el so conseio sù questo per farmi risposta; quello i responderà manderò la copia ''a Vostra Serenità.; ma ben ue auuiso se i detti Ragusei non uorrà 'e quello i douerà uerso la Vostra Serenità, la qual cosa non credo ggieramente i se poria uoltar el populo adosso, cum el qual, e 'm la possanza della Vostra Serenità i se poria chazar del dominio, n auendo altro à dir per la presente alla Vostra Sublimità, alla atia della qual sempre umilmente me ricomando.

Data 27. Junii 1448.

Serenissime princeps, et Excme. dne. dne. mi singularissime. Adi 27. del presente fò l' ultima mia scrissi alla Vostra serenissima signoria; da poi adi 28. ditto de quì à zonse ms. Rafael di Pozo zintilhomo di Ragusi, el qual uien de Seruia, e de Ongaria, e nuovamente partì de lì, a dixe come in Sophia et in Bulgaria una grandenissima, e infinita quantitade de Turchi senza numero che iera zonti et anche per mare aueuano fatto armada, per metterla in el Danubio, dixe serà delle persone cento cinquanta milla, che è una cosa incredibile. Ongari dall' altra parte tutti iera unidi in bon accordo, e dixe che i aueua fatto gouernador di Ongaria per do anni Janus Vaiuoda, i qual Ongari auea appariado ancor loro grandenissima armada et per el Danubio, et per terra, et alla festa di s. Pietro tutti se doueua redur a Belgrado. Item dixe che per tutti i luoghi del despoto i staua con gran spauento per la uegnuda di detti Turchi, e iera redutti tutti alle fortezze. Intendo che la Vostra signoria abbia prouisto di mandarme munizion da defesa per questo luogo. Item e auuiso la Vostra Serenità, che el conte Stephano el qual auea fatto molti desegni, ora per la descesa di questi Turchi stà molto spaventoso. Come scrissi alla Vostra Serenità, per la mia de 18. del passado io fù molto molestado da alguni mercadanti Puiesi di formenti, i quali ancor me scriue da Ragusi, che non ostante l' esser occorso la guerra tra la Vostra Serenità cum rè de Ragona io i debia far saluo conducto perche de qui i porterà dei grani, perche come scrissi alla Vostra Serenità questo luogo e molto sterile, e uuol ogni anno stera sette milli de formento forestier; et anche i ditti affidadi poria sporzer delle cose le qual molto redonderia utele alla Vostra Serenità, dalla qual cosa non ne hò uoiudo far alguna cosa senza commandamento della Vostra Serenità. Fin quì non hà apparso altre fuste di quelle che scrissi alla Vostra Serenità; se altro sentirò ne darò notizia alla Vostra celsitudine, in le braze della qual sempre umilmente me raccomando. Mando alla Vostra Serenità la copia della risposta hò habudo da Ragusei introclusa in la presente.

Ex Curzola primo Julii 1448.

Petrus Superantio comes Curzolae.

Serenissimo principe et Eccm. sign. sign. singolarissimo. Adi primo di questo fò l'ultima scrissi alla Vostra Serenità; da poi in questo dì per lettera da Ragusi sum auuisado, i qual dixe auer da cauo d'Otranto per uno so barchoso, el qual de lì partì adi primo dixe come galie 16 di Catelani, e quattro naue iera intrade in Golfo, che me credo le sia quelle 16. che per altre mie scrissi alla Vostra Serenità, le qual parti da Napoli adi 26. di Marzo. Item e ue auuiso come le zente del despoto à quattro di questo se messe attorno Antiuari, e non hà uoiudo far danno algun per i casali; se altro sentirò nell' auegnir ne darò notizia alla Vostra Serenità, in la grazia della qual sempre umilmente me ricommando.

Adi 7. di Luio 1448.

Per la communitade di Ragusi.

Spectabil fradelli. Io sento che uno ambaxiador nuovamente è partido di Lombardia dal rè di Ragona per esser alla presentia del conte Stefano; el qual ambassiador hà in commandamento dal so signor di praticar cum el conte Stefano, quello debbia romper guerra alla mia Ill. Signoria. di Venezia, et anche alla Vostra communitade di Ragusi, perchè la intenzion del detto rè seria che el detto conte Stefano se mouesse per terra contra di uuj, perchè lui se moueria per mar, per la qual cosa e ue ne auuiso ste auuesudi, e con bon reguardo, e rimagna questo appresso de nuj, perche secretamente io ne sum auuisado. paratus etc.

Ex Curzola X. Julii 1448.

Serenissimo prencipe. Jeri che fo 17. del presente scrissi alla Vostra Serenità quello fo di bisogno fina al dar di quella per una barca da Cattaro, per la qual auuisai la Vostra Serenità, delle felice nuoue aueua habudo le nostre gente di Albania contro le gente inimighe del despoto, lo qual gente inimighe tutte sono rotte per le dette gente della Vostra Serenità che el nostro Signor Dio sia laudado. In questa mattina quì capitò uno patron di uno barchoso Raguseo, el qual da Trani partì adi 12. del presente mese, dixe, come à Brindizo iera uegnude galie cinque di Catelani, e undese se nudrigaua in le aque di Taranto, e quattro naue. Intendo che la Vostra Serenità abbia provisto di mandarme monition da defesa, perchè come scrissi alla Vostra Serenità non ho altro da defenderme che piere da man. Besogneria almen quattro bone bombarde, e poluere per quelle, e cinquanta bone balestre a molinelo, cum i suo molinelli, e uetoni per quelle, et altre armadure come può considerar la Vostra Serenità. Questi dì passadi io mandai alla Vostra Serenità. cinquanta boni arcieri inscidi dal paese di Ragusei, i qual la Vostra Serenità. porà adoprar al bisogno se quelli ue bisognerà. Item auendo la Vostra Serenità mancamento di zurme per armar galie io aueua modo di armar di quì una galia nobilmente, le qual gente toria al forzo dalle Isole di Ragusei, et anche per do galie se poria dar modo. Ve lo arecordo à bon fin. Se altro sentirò degno da referir ne darò notizia alla Vostra sublimità, alla grazia della qual sempre umilmente me racommando. 18. Julii 1448.

Pietro Giustiniani Nod. nella cancellaria della mgca. comunità di Curzola ho fatto cop. da un quinternetto di lett. publ. esistente in questa cancellaria.

Bilješke.

[1] Matija Obradi član je ugledne i slavne vlastelinske porodice korčulanske, koja se u XIV. i XV. vijeku zvala takodjer Hobradich, Obradich i Obradovich, a cvala je osobito od početka XIV. do konca XVI., dakle puna tri vijeka. U pogodbi medju prvim korč. biskupom Ivanom de Crosio i općinom korč. iz god. 1300 spomenut je „Ser Cepiota Hobradich, ambasciator universitatis et communis Curzolae". U listini (u dom. arh. gosp. R. Arneri) iz god. 1333. spominje se „Vidoe Obradich". God. 1379. imenovan je „Martino Obradovich plazario Curzolae" (u rkp. kod gosp. Vicka Dimitri u Korčuli pod naslovom „Vescovato"), 1399. „Stancus obradovich Justitiarius Smoquiçae (u list. dom. arh. gosp. R. A.), 1415., 1427. Angelus Obradi, koji se 1431. god, nahodi i kao „iudex" (Hanel — Statuta et leges Curzolae" str. 150). U ispravi predaje Korčule Mlecima od god. 1420. (Hanel — Statuta) medju ostalim plemićima podpisani su: „S. Stanchus Obradi", S. Marcus Obradi" i „S. Joannes Obradi". G. 1424. Stanko je namjestnikom kneževim a g. 1425. sudcem. U ispravama (takodjer u Ar. arh.) iz god. 1440. spominju se braća Rastoe i Radač Obradović. Od istog kneza Soranzo spomenuti Matija nahodi se imenovan u ispravama od god. 1437. i 1459. God. 1457. „Petrus de Obradis" spomenut je u oporuci dn. Marka Maršića (u Arn. arh.). U štatutu korčulanskom (Hanel — Statuta et leges Curzulae) spominju se:

na str. 150. iz god. 1434. ser Stanchus Obradi, ser Franciscus Obradi;

na str. 161. iz god. 1441. medju tri poslanika općine Korč. pred duždem Franom Foscari, Stanchus Obradi;

na str. 176. iz god. 1448. Boninus de Obradi;

na str. 186. iz god. 1462. Boninus de Obradis, poslanik pred duždem;

ser Nicolaus Obradi kao govornik ili odvjetnik u ispravama iz god. 1485., 1486., 1490., 1493. (str. 194, 199, 200, 203, 204, 205, 206 i 214);

na str. 207. iz god. 1491 i na strani 208. iz god, 1492. ser Antonius Obradi;

na str. 210 iz god. 1492 ser Andreas Obradi;

na str. 218. iz god. 1496. ser Jacobus Obradi;

U listu biskupa korč. Malumbra iz Padve od god. 1484. . menut je „Presbiter Petrus de Obradis" (u Arn. arh.). Na str. štatuta (Hanel) spomenut je „Petrus de Obradi Vicarius" (kn. Dukalom dužda Antuna Grimani na korč. kneza Melka Natali dn 15. tr. 1522. postavlja se *Frano* de Obradis kao kanonik

crkve u posjed dotične nadarbine. (U dom. Arn. arh.) U arbitralnoj osudi dneva 4. rujna 1531. spominje se „Raphael Obradi“ (Dom. Ar. arh.) God. 1556. n. pr. je „Don Marino de Obradis a 1576. i 1585. Marinus de Obradis Nobilis“ (sve u Arn. dom. ispr.). U crkvi franovačkog samostana na Otoku kod Korčule je grob sa natpisom:

SEPVLCHRUM
DOMINI PETRI DE
HOBRADIS PO
STERVMQ : SVOR.

Taj je natpis po svoj prilici iz početka XVI. vijeka, jer je do njega druga grobnica sa srodnim slovima iz godine 1520, a ima se odnositi na gori spomenutoga Petra, koji je bio namjestnikom kneza Šimuna Capello 1493. god.

O toj uglednoj porodici ovako piše dr. Antonio Paulini u rkp.: „Istoria ecclesiastico-profana di Corzola u pogl. XXIII.

„*Obradi.* Anche gli Obradi nobile famiglia di questo Paese si qualificarono con decorosi impieghi in vantaggio e della patria e del suo principe. Nelle suppliche presentate da Marino Obradi al serenissimo principe Veneto si legge che valorosamente egli portossi al publ, servizio, quando il Turco Barbarossa aveva assediata la città di Cattaro, e quanto bene oprò quando Curzola restò attaccata da Uluzali rè d' Algeri del 1571, sostenendo il carico d' uno dei quattro deputati ch' in quelle disgrazie aveva la cura principale per difender dall' eccidio la patria, leggesi come due de' suoi maggiori lasciarono la vita sulle mura di Corzola assediate dall' armata del rè di Napoli e confederati (1483. god.). Come *Pietro* e *Zuanne* Obradi l' uno e l' altro sopra comiti delle galere Corzolane, servirono con prove di distinto valore nell' interesse del loro principe nel regno di Napoli e altrove; e finalmente come *Nicolò* Obradi stestamente sopracomito ebbe l' onore di condurre con la sua galera a Venezia la serenissima regina di Cipro Cattarina Cornaro 1476“.

Vijest o hrabru ponašanju Marina Obradovića u obrani Korčule od Turaka potvrdjena je i od suvremenog arhidjakona korč. Ružića (Antun Ružić, Povijest korč. pobjede proti Uluz Aliji“ u prevodu Petra Franasovića. U Dubrovniku Pretner — 1871), koji kaže, da pri odlasku kneževu u oči opsijedanja bjehu predstavljena na vladanje grada četiri starca: Ivan Krstitelj Ružić, Jero Gabrielić, *Marin Obradović* i Antun Kosta Kamenar. U istoj kratkoj povijesti piše Ružić (str. 29) da Marinu Obradoviću bješe tada 68 godina.

Za vladanja kneza Ivana Dolfina (1507.—1509. — Catalogo dei ıti e rettori di Curzola. — Obj. Vid Vuletić-Vukasović) spominju medju plemićima korčulanskima, koji bijahu postavljeni kao *proratori* grada, *Jakov* i *Nikola* Obradi.

[2] O tome, da bi herceg Stjepan bio uzeo za ženu kćer despota jurgja Brankovića, na Martinovo 1447. god.. te mu je do malo et kući povratio, ništa nije poznato ni prof. Simeonu Ljubiću (Opis gosl. novaca) ni Čedomilu Mijatoviću (Despot Gjuragj Branković.

U Beogradu (1880.—1882.), vrijedilo bi se zato potruditi do izvora za povijest odnošaja medju despotom Gjurgjem i hercegom Stjepanom, te raspitati obiteljske odnošaje despotove, da se dozna, je li on tada zar imao kod kuće još i četvrtu kćer, koja bi se bila mogla udati za hercega Stjepana, osim Mare žene Amuratove, Kate udate za Ulrika II. Celjskoga i Milice žene arbanaškog vlastelina Aleksija Špana (kako Du Fresne piše). Ako se je ova zadnja bila udala za Špana nakon 1447. godine, onda bi ona mogla biti ona ista, koju bi herceg Stjepan bio prije toga tobože odbio, ako li ne, onda bi trebalo misliti, da je despot Gjuro imao i četvrtu kćer. Nego treba još da se ispitaju i porodične okolovštine hercega Stjepana 1447. godine, da se dozna, je li moguće bilo, da se on bude tada ženio. Svakako je Soranzova vijest dostojna uvaženja, kao vijest suvremenika, koji nije imao zašto da skuje sličnu laž svojim gospodarima.

---

4. **Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium.** (Knj. 1—26).
Knj. I—V., IX., XII., XVII., XXI., XXII. 1868. 1870. 1872. 1874. 1875. 1878. 1882. 1886. 1890. 1891. Listine o odnošajih izmedju južnoga Slavenstva i mletačke republike. Ciena I., II., III. i IX. po 3 fr., IV., XXI. i XXII. po 4 for., V. i XII. po 2 for. 50 nč., XVII. knj. 2 for.
Knj. VI., VIII., XI., 1876. 1877. 1880. Commissiones et relationes venetae. Tom. I. II. III. Ciena VI. i XI. knj. 2 for., VIII. knj. 2 for. 50 nč.
Knj. VII. 1877. Documenta historiae chroaticae periodum antiquam illustrantia. Ciena 6 for.
Knj. X., XIII. Monumenta ragusina. T. I. 1879 et II. 1882. Ciena X. knj. 2 for. 50 nvč. Knj. XIII. 3 for. Knj. XIV. Scriptores. Vol. I. Annales ragusini Anonymi, item Nicolai de Ragnina. 1883. Ciena 3 for.
Knj. XV. Spomenici hrvatske krajine. Vol. I. 1884. Ciena 3 for.
Knj. XVI. Spomenici hrvatske krajine. Vol. II. 1885. Ciena 3 for.
Knj. XVIII. Acta Bulgariae ecclesiastica. 1887. Ciena 3 for.
Knj. XIX. Acta coniurationem Petri a Zrinio et Francisci de Frankopan, nec non Francisci Nadasdy illustrantia. Ciena 2 for. 80 nč.
Knj. XX. Spomenici hrvatske krajine. Vol. III. 1889. Ciena 4 for.
Knj. XXIII. Acta Bosnae potissimum ecclesiastica. 1892. Ciena 5 for.
Knj. XXIV. Index rerum, personarum et locorum in voluminibus I—V. monumentorum spectantium historiam Slavorum meridionalium. 1893. Ciena 3 for.
Knj. XXV. Scriptores. Vol. II. Chronica ragusina J. Restii et J. Gundulae. 1893. Ciena 3 for. 50 nč.
Knj. XXVI. Scriptores. Vol. III. Thomas archidiaconus: Historia salonitana. 1894. Ciena 2 for.

5. **Monumenta historico-juridica Slavorum meridionalium.** (Knj. 1—5.)
Knj. I. Statuta et leges civitatis Curzulae. 1877. Ciena 3 for.
Knj. II. Statuta et leges civitatis Spalati. 1878. Ciena 3 for.
Knj. III. Statuta et leges civitatis Buduae, civitatis Scardonae et civitatis et insulae Lesinae 1882—3. Ciena 4 for. 50 nč.
Knj. IV. Statuta lingua croatica conscripta. Hrvatski pisani zakoni: vinodolski, poljički, vrbanski i donekle svega krčkoga otoka, kastavski, veprinački i trsatski. 1890. Ciena 3 for.
Knj. V. Urbaria lingua croatica conscripta. Hrvatski urbari. Svezak I. 1894. Ciena 4 for.

II. Posebna djela:

1. **Flora croatica.** Auctoribus Dr. Jos. Schlosser et Lud. Farkaš-Vukotinović. 1869. Ciena 6 for.
2. **Dvie službe rimskoga obreda za svetkovinu sv. Ćirila i Metuda.** Izdao Ivan Brčić. 1870. Ciena 1 for.
3. **Historija dubrovačke drame.** Napisao prof. A. Pavić. 1871. Ciena 1 for. 25 nč.
4. **Pisani zakoni na slovenskom jugu.** Bibliografski nacrt dra. V. Bogišića. 1872. Ciena 1 for. 25 nč.
5. **Izprave o uroti bana Petra Zrinskoga i kneza Fr. Frankopana.** Skupio dr. Fr. Rački. U Zagrebu 1873. Ciena 3 for.
6. **Zbornik sadašnjih pravnih običaja u južnih Slovena.** Osnovao, skupio, uredio V. Bogišić. Knjiga I. 1874. Ciena 6 for.
7. **Vetera monumenta Slavorum meridionalium historiam illustrantia.** Edidit A. Theiner (tomus I. Romae 1863.), tomus II. Zagrabiae 1875. Ciena 10 for.
8. **Korijeni s riječima od njih postalijem u hrvatskom ili srpskom jeziku.** Napisao Gj. Daničić. 1877. Ciena 4 for.
:opis jugoslav. akademije. 1877—1894. Sv. I—IX. Ciena I., II. i VIII. zku 60 nvč., a III—VII. i IX. 1 for.
. **auna kornjaša trojedne kraljevine.** Od dra. J. K. Schlossera Klekovskoga. 1877—1879. Knj. I., II., III. Ciena svakoj knjizi 3 for.
'igure u našem narodnom pjesničtvu s njihovom teorijom. Napisao L. Zima. 380. Ciena 2 for. 50 nvč.

12. **U proslavu petdesetgodišnjice preporoda hrvatske knjige g. 1885.** Ciena 2 for.
13. **Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika.** Na svijet izdaje jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. Dio I. Obradio Đ. Daničić. Sv. 1—4. 1880. do 1882. Dio II. Obradili Đ. Daničić, M. Valjavac, P. Budmani. Sv. 5—8. 1884—1886. Dio III. Obradio P. Budmani. Sv. 9—12. 1887—1891. Sv. 13—14. (2 četvrtoga dijela). 1892—1894. Obrađuje P. Budmani. Ciena svezku 3 for.
14. **Djela jugoslavenske akademije** (knj. 1—14):

Knj. I. **Izvješće o zagrebačkom potresu 9. studenoga 1880.** Sastavio J. Torbar. 1882. Ciena 2 for.

Knj. II. **Euchologium, glagolski spomenik manastira Sinai brda.** Izdao dr. Lavoslav Geitler. 1882. Ciena 2 fr.

Knj. III. **Psalterium, glagolski spomenik manastira Sinai brda.** Izdao dr. L. Geitler. 1883. Ciena 3 for. 50 nvč.

Knj. IV. **Flora fossilis susedana. (Susedska fosilna flora. — Flore fossile de Sused.)** Auctore dr. Georgio Pilar. 1883. Ciena 8 for.

Knj. V. **Lekcionarij Bernardina Spljećanina.** Po prvom izdanju od god. 1495. 1885. Ciena 1 for. 50 nvč.

Knjiga VI. **Nekoje većinom sintaktične razlike izmedju čakavštine, kajkavštine i štokavštine.** Napisao Luka Zima. 1887. Ciena 2 for. 50 nvč.

Knj. VIII. **Hrvatski spomenici u kninskoj okolici uz ostale suvremene dalmatinske iz dobe narodne hrvatske dinastije.** Napisao Ivan Bulić. 1888. Ciena 2 for. 60 nvč.

Knj. IX. **Istorija hrvatskoga pravopisa latinskijem slovima.** Napisao dr. T. Maretić. 1889. Ciena 3 for. 50 nč.

Knj. X. **Geografijske koordinate** ili položaji glavnijih točaka Dalmacije, Hrvatske, Slavonije i djelomice susjednih zemalja, imenito Bosne i Hercegovine, Istre, Kranjske itd. Sastavio dr. Gj. Pilar. 1890. Ciena 4 for.

Knj. XI. **Dviestogodišnjica oslobodjenja Slavonije.** I. dio: Slavonija i druge hrvatske zemlje pod Turskom i rat oslobodjenja. Napisao T. Smičiklas. 1891. Ciena 1 for. 50 nvč. — II. dio: Spomenici o Slavoniji u XVII. vieku (1640—1702). Skupio T. Smičiklas. 1891. Ciena 3 for.

Knj. XII. **Kolunićev zbornik.** Hrvatski glagolski rukopis od godine 1486. Izdao M. Valjavac. 1892. Ciena 2 for. 50 nvč.

Knj. XIII. **Zadarski i Ranjinin lekcionar.** Za štampu priredio Milan Rešetar. 1894. Ciena 3 for.

Knj. XIV. **Sbornik jugoslavenskih umjetnih spomenika.** Prvi svezak: Zavjetna spomen-slika slavenskih apostola i srodni joj spomenici. Razpravio Prof. Dr. Luka Jelić. 1895. Ciena 2 for.

Knj. XV. **Život i djela dra. Franje Račkoga.** Napisao T. Smičiklas. 1895. Ciena 1 for.

B. Knjige, koje su prešle u svojinu akademije ili su izašle njezinim troškom:

1. **Jugoslavenski imenik bilja.** Sastavio dr. B. Šulek. 1879. Ciena 2 for.
2. **Povjestni spomenici južnih Slavenah.** Izdao I. Kukuljević. Knj. I. (Acta croatica.) 1863. Ciena 3 for.
3. **Rječnik iz književnih starina srpskih.** Napisao Gj. Daničić. Knj. II. Ciena 3 for.
4. **Nikoljsko jevangjelje.** Na svijet izdao Gj. Daničić. Ciena 1 for. 30 nč.
5. **Život sv. Save i Simeuna** od Domentijana. Na svijet izdao Gj. Daničić. Ciena 1 for. 30 nvč.
6. **Životi kraljeva i arhiepiskopa srpskih** od Danila. Na svijet izdao Daničić. Ciena 1 for. 30 nvč.
7. Kurelac: **Stope Hristove.** Ciena 50 nvč.
8. „ : **Jačke.** Ciena 1 for.
9. „ : **Runje i pahuljice.** Ciena 1 for.
10. Utješenović: **Vila ostrožinska.** Razprodano.
11. Drobnić: **Besednjak.** Ciena 80 nvč.
12. Rački: **Assemanov evangjelistar.** Ciena 3 for.